

HANS TAUSENS POSTIL

II

**UDGIVET MED UNDERSTØTTELSE AF
CARLSBERGFONDET**

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKABS

UDGAVE AF

HANS TAUSENS POSTIL

MED INDLEDNING OG NOTER AF

BJØRN KORNERUP

DR. THEOL.

ANDET BIND

KØBENHAVN

LEVIN OG MUNKSGAARDS FORLAG

1934

TILSYN

PROFESSOR, DR. THEOL. J. OSKAR ANDERSEN

DR. PHIL. MARIUS KRISTENSEN

Kbhvn. - Nielsen & Lydiche (Axel Simmelkær).

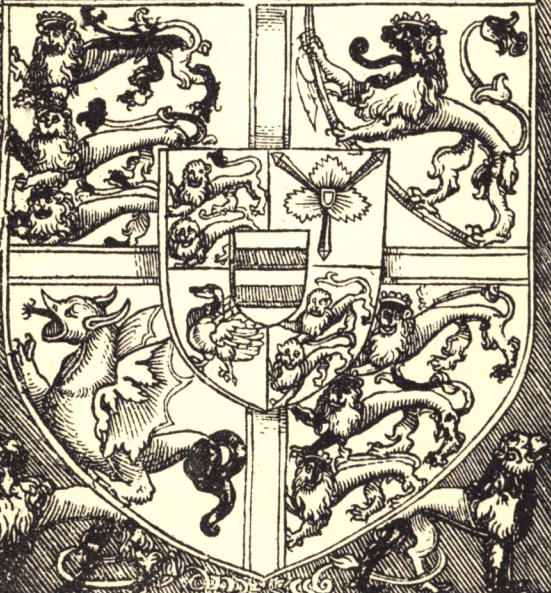

Sommer-
delen aff Postil-
len berid aff M. Dans
Taussten/Predicterey
Kiøbenhaffn.

Cū Gratia et Privilegio.

M. D. XXXIX.

Christianus Dei Gratia Danie Norue
gie Sclavorum Gottorug Rex Bles
uicensis holsatie Stormarie et Ditmale
dux. In Oldenburg et Delmehorst Comes

Paasthedag. I
 Epistelen scriffuer S. Paulus
 uel Apostel. i. Cor. v.

Kære Brødre/ Wd=
 renser den gamle sur=
 dey/ at y mne were en
 ny dey/ lige som y al=
 rede ere vsyrede. Thij
 wij haffue oc saa ett
 paastelam offret for oss/ sō er Chri=
 stus. Lader oss derfor holde høytid
 ickē med gammel surdey/ Icke heller
 med ondskaffs oc arrigheds surdey
 men med retskaffenheds oc sand=
 heds vsyrede dey.

i Her drager Apostelen en forklaring oc wd
 tydning/ paa den surdey som isderne wor for/
 buden att æde/ oc att haffue wdi huse om Paas=
 ten Exo. xij.

ij Den isdiske surdey eller syring/ wdlegger
 han med den ondskaff som er y naturen/ oc den
 arrige skalckhed/ der hun bruger til et forheng
 oc er skul/ att holde seg god/ naar man er aller
 werst. s ij Effterdi

Paastedag

iiij Effterdi wÿ Christne haffue da nu et paastelam oc en paaste høytÿd att holde/ saa wel sō isderne da hadde/ Saa skulle wÿ oc wdryd de denne syring fraa oss/ lige som isderne giord de wed den anden/ huilken denne betegnede.

iiij Oc fordi wort Paastelam Christus/ med wore paastehellige dage waare altyd/ da skulle wÿ oc altyd wdseye oc affrense synden wdaff oss oc døde de sigdelige affecter oc bigierelighede som wdi oss stride oc sicte mod aanden / oc kum de forkræcke det lele indwortes menniste/ lige som en syring surer den hele dÿe .

v Men effterdi wÿ saa ere aff Guds naade wdi Christo aff den aandelige giensødsel en sød dÿe/ saa att Gud holder oss all ring til gode oc wÿ ere hellige wdi den heligste Jesu Christo/ hwess blod oss haffuer affthowet aff alle synder/ da skulle wÿ oc søre wort lessnet der effter/ oc giffue god frucht aff oss/ som retskaffue oc sande Christne/ foruden all frøgmpertij.

Euangelium scriffuer S. Marcus Euangelista Capit. xvj.

Der Sabbatē wor nu frō-
 faren / sigbte Maria Mag-
 dalena oc Maria Jacobs /
 oc Salome specerij / att de
 motte kōme oc smørre Je-
 sum . De paa en aff Sab-
 baterne kome de meget aar-
 le til grassuen / der solen wor opgāgen De

a iij

desaer

Paaste dag

de sagde til hwer andre. **Who skal
welte oss stenen offuen wdaff graff
uen?** Oc der de sowe til / da bleffue
de det wor att stenen wor affwelte /
thi han wor saare storr. Oc de ginge
indi graffuen / oc sowe en vng per=
son siddendes wed den høgre side /
som wor førð wdi et siit huiet klede=
bon / oc de blefue forfærde. Da sag
de han til dēnom. **Lader eder icke for
fære. I lede effter Jesum aff Nazaa
reth den korsfestede. Dan er opstan
den / oc er icke her. See her er stoeden
der som de lagden / men gaar bedē /
oc siger hanss disciple oc Peder
med / att han wil gaahes
den for eder indi Galis
leen. Der skulle y
faa hannom
at see / saa
som
han haffuer før sagt eder.**

Aff denne

Aff denne text haffue wy en wiss oc sterck grund paa den høye artikkel wdi wor helligge Christelige troo/om Jesu Christi wor herres opstandelse fraa de døde. Oc paa det han oss maa bliffue dess klarere/ wissere oc sterckere da wille wy kortelig offuerløbe den hele historij wdaff de fire Euangelister/ oc see hwad de alle oc hwær aff dennom der om scriffue.

Histortte
om Jesu
opstans
delse.

Desse quinder med nogre andre flere/ wore dragne wdaff Galilea med Jesu/ oc som hanss gynstige oc godewenner wore hoss hannom y hanss pynsels tyd. Oc der han wor begraffuen da ginge de bort/oc sigbre kostelig smørelse/ at de der med wilde smørie hæss døde leg/strax effter den store Paastesabbat wor forgangen/for di det wor nu altho silde/oc de hadde hellig affsen y henderne/at de effter Lowen motte intet saadant giøre. Thij ginge de hiem med samme dyrbar smørelse/ oc gienden fraa den hellige afften/oc den hele Sabbat offuer/ indtil anden afftenen/att den helligste dag wor offuerstansden/oc ridde seg saa til den natt/ oc ginge saa bedē med saadan omhyghelig snack/ som Marcus her scriffuer / att de komme til graffuen med smørelsen orle om morgnen saa y dagning wed soel gick op. Men da wor

Lu. viij
Jo. xij.
Lu. xij.

JERUSALEM opstanden / oc wor steed det store iordstielff der Mattheus tall om/ oc wechterne wore aff redsel der aff hedenflyde oc hiemlobne. Da wor oc Guds Engel nedstigen/ oc hadde rørd stenen wdaff graffuen/ a uij oc hadde

Capit.
xxvij.

Paastedag

- oc hadde satt seg sielff der offuen paa/ oc stuns
tes quinderne wdi ansictet lige saadan som ett
Lucas liugnet/oc paa Klederne hwÿd lige som en snee
Som de komme nu/ oc stigte inthet andet end
graffuen/de sowe til/da wor stenē welt wdaff/
saa ginge de ind oc fonde inthet til leget. Som
de stode da saa raadløse/ da sowe de en dreng
Marcus wed den høgge side/med huide Klæder paa / oc
der aff bleffue de forfærede/men han trøsteds
dennom som Marcus her scriffuer/ oc sagde
Marcus dennom all besteed. Men de aff forfærelse gin-
ge bort/oc wiste ey hwad de wilde/ bleffue y de
forfærelse/ oc sagde ingen noget aff saadant/
som de saa hadde seet eller hyrd.

- Der kō dog Maria Magdalena til seg sielff
Johānes om seyer/sick mod oc gæt bort til S. peder oc
S. hās/ beklawendes at man hadde taget he-
nes Herre bort/oc hun ey wiste hwad de hadde
giord aff hannom. Der aff lobe de strax til graf-
uen/ oc funde inthet wden lagene oc linlude.
Men effter desse thy wore heimgangne/da blef
Maria igiēstaaedes hoss graffuen/ oc græd/oc
med det samme kogte hun neder y graffuen saa
foo hun tho Engle/een wed hwer ende y graff-
uen/ wdi hvide Klæder. Oc som hun holt snack
med dennō/oc med det samme saa seg tilbage/
da motte hū see Jesum/ dog meente hun at det
hadde weret manden som hawen hadde y befal-
ling/Derfor spurde hun om han hadde icke ta-
get hennes Herre bort. Men der Jesus neffnde
hennes naffn oc sagde/ Maria/ da robte hun
strax

strax Rabboni/ oc fald neder oc wilde taget paa hannom. Da oprette han hennes how oc tanckte til dett aandelige/oc sagde / Rør inthet wed meg fordi ieg er icke end faren op til faderen. Saa forwiste han henne heden til disciplesne med de tiende/att han wilde opfare til sin oc deres Herre oc fader.

Siden finge de andre quinder ocsaa mod/ oc kome igien til graffuen / oc finge tho huidkled/ **Matthe**
 de Engle at see/ huilke dennom ocsaa trøstelig **us.**
 vnderwiste. Der med ginge de til Apostlene oc sagde dennom dett denom wor aff Englene befalet Men som de saa wore paa wæyen/da møt te Jesus dennom/oc helsede dennom: Der solde de neder/singe hannom om søderne/oc tilba de hannom. Saa bad han desligeste sig sine brødre/att de motte finde hannom wdi Galilea De gjorde oc saa/men deres ord siuntes icke hos Apostlene som fabel/at det skulde icke un we re snact/oc inthet haffue paa seg/for de trodet icke Sidē der nest betede seg Jesus for de tho/ som reyste fraa Hierusalē til Emaus / med andre flere/sō w̄ y morgē oc her effter saa at hørē

Oc wden tuiffuel maa dette were en merckelig oc en drabelig artickel om Jesu Christi opstādelse/ efterdi her gøres saa saare meget om att han kan bliffue wdpredickt/oc worde witerlig for Guds fold. Oc wisselig strider her **Mennes**
 Guds godhed med mennistelige wantro oc **Relige**
 hordnack edhed. Ehwor scrifften lydde der om **blindhed**
 til forn wdi figurer oc wdtrychte ord/ Christus

Paafstedag

Ocsaa tilforn hadde saadant forkyndet / att han skulde opstaa aff døde/nu det er skeed/tro de dog icke/ end siden hansj hellige engle hadde det mangfoldelig forkyndet / quinderne hadde det vnderwist/ omme aff dennø hadde sielff seet wisse regen der til der de hadde fornommet legomet att wære bortte/ oc iordeklederne wære igien. Der nest han lod seg sielff til siune for dennom offte oc mangelonde/ som Lucas siger Acto. i. oc Euangelisterne Klarlig hassue outegnet/ att han lod seg see aff dennom en leffuend deg mand/ han talde med dennom/ han wyste dennom hul y hender oc y side Ja han lod dennom sielff føle oc træffue seg/ aad med dennom oc gjorde alt det han gisre kude. Endog stode de haardelig til att vnderwise/ oc at lade seg sige/ att det saa skulde y sandhed were/ att ha sandelig skulde were aff døde opstanden. Saa att wy io mue see hwad y nature er/ hwor dæw oc dom hun er til saadane høye troens artickel/ Oc hwad hun wdi seg sielff icke nog er/ da skynder dieflen henne fast til/ oc forhindrer henne saadā en saligheds artickel for/ helst fordi han weed wel/ att all wor salighed staar der paa.

Christi
opstans
delses
Krafft.
I. Sa. 18.

Ja lige som Gud er skeed fylleste for wore synder/ med Christi død oc blodstærmning/ Saa ere wi oc wed hansj opstandelsis krafft bleffne retferdige oc salige/ som Paulus siger Ro. iij. Thj han wor det Guds lam som tog wore synder paa seg/ Oc den sande David/ som

som ey aleneste sichrede med den gamle Golt/
 at/wor fiende dieflen/ men ocsaf offuerwand
 hannom/der wy aldrig hadde bleffuet ret tryg
 ge/oc fuldwisse paa/ der som han icke hadde
 faaet til liffs igien effter døden/ oc wel forvun
 det sin nød/ Kommer vftad aff striden/oc lat
 fienden ligge oc spÿ sitt hærteblod. Thÿ saa
 lenge som tho brydes eller ficte/da er seyerwins
 dingen endnu tuiffuelachtig/ hofshuilken hus
 skal wille were/men naar den ene kómer fram/
 faar paa foderne/oc er vft d/oc den anden lig
 ger med sitt bane faar/ da er man wiff paa sa
 get. Sac truede Gud døden ÿ fordom tyd med
 Propheten/att han wilde worde hanssdø. *See xxi*
 Petrus den hellige Apostel Kaller dett oc en pacht
 wy haffue med Gud/ til en god samwittighed *i. pe. tijs*
 att Christus er aff døde opstanden/ fordi den
 giffuer oss en fast vryggelig wiffhed paa wor
 salighed/wed den Helligaand / huilken er en
 Guds gaffue/oss aff Gud giffuen/den off Chri
 stus haffuer forhuertffuet/ effter sin forklarede
 opstandelse fraa de døde. Huilken Helligaand
 off skal wdi Christo gisre rene oc hellige for
 Gud/oc daglig forny oss til syndsens affdracht
 oc større retferdigheds fuldkommenhed.

For hwess skyld de hellige Apostle regna
 de det oc for det synderlige Apostolifte embe
 de/ det Christi Apostle oc sande Euangelifte
 predikere tilhórer/ att predickte oc bæue wids

Paasfedage

nesbyrd om Christi opstandelse/som S. Peder sagde til de andre Act. j. der de wdwolde S. Mathes i Judæ stæd. Det er oc det samme / der han synderlig saa høylig loffuer Gud / oc lærer oss alle Christne att loffue Gud for/ wdi sin Epistel/der hanss ord saa lyde/ L offuet were Gud oc wor Herres Jesu Christi fader/huilken oss hafuer effter sin store barmhiærtighed igiensød / til ett leffuendes haab / formiddels Jesu Christi opstandelse fraa de døde etc. See alt er det giord p. a hanss opstandelse / endog wor salighed begynte att wdrettes wdi hanss vndfangelse oc sødsel/ gierninger / predicken/ sicht oc modgang / hanss leffnet oc død / hun bleff dog fuldelig fuldkommen i hanss herlige oc weldige opstædelse. Ja da bleff døden droct net oc ynderquold wdi saadan en Christi Aalestatelige seyerwinding/ Saa at alle Christne mue nu frit tradtze mod døden / oc sige med **Cap. xij.** den hellige Prophet Osea/ Vbi nunc mors aculeus tuus ? Død hwor er nu dñn brod ? Hellsuede hwor er nu dñn seyr ? Gud were loffnet oc tacket/som oss haffuer altede giffuet de seyr wed Jesum Christum wor Herre / oc wil den endelig fuldcome wdi wor yderste opstandelse til wore forfrenckelige legomers forklarelse / naar han wil forklare oss/oc gisre oss lige dan de med hannom.

i. Cor. xv

Her forinden skulle wy legge wind paa / att gifue oss wdi ordet / saa att wy wed troen mue naa denne rette frucht aff Christi opstandelse/ som er en

som er en wiss oc fast tryghed wdi troen paa alle wore synders forladelse/oc en god samwittighed for Gud/Lige som de forfærede oc sorgfulde quinder bleffue der med trøstede / oc saa des bedrøffuede Peder / med de andre sorgfulde oc syndige Apostle sige der aff mod oc hiærtens trøst/ att de fornomme y sandhed / att Herrens wor aff døde opstanden / oc fallede dennom (ehwor syndige de wore) sine brødre . Sont han wilde sige den seyrwinding att were deres egen/oc skulde nu høre dennom til / som oc y sandhed saa er / hans seyr er bleffuen bode deres oc wor/saa att han wed sin død oc liff er wor forløsning oc frelse/med en ewig retferdighed for Gud . Huilket er oc saa werdtig en predickē/att Gud wilde to lade henne først aff de hellige himmelske engle vdpredicke. Der næst wed hellige quindsolk / Siden wed Christum Jesum sielff / Men paa det siste aff Apostle oc disciple for alle offwær den gantste werden / til salighed alle denom som troo wille paa Euangeliū.

Oc aff denne første Christi opstandelses frucht skal vdflyde den anden wdi oss / att wy wdi oss skulle dræbe oc døde det gæle menniske med sin syndelig tilhæg/løst oc begiering. Saa at wy med hannom døde paa det gamle syndige creatures wegne/oc opstaa med hannom til ett nyt liff/Efter S. pouels lærdom Ro. vj. Der han saa siger/ att saa mange som wy ere døbte paa Christum Jesum / wy ere døbte paa hans død/

Wy skulle
le døde oc
opstaa
med
Christo

Paaste dag.

døds / Saa ere wÿ oc med hannom begraffne
wed daaben indi døden / paa dert att lige som
Christus er formiddels faderes herlighed op
wecht aff døde / wÿ oc saa skulle wandre wdi ett
nyt lifff / der som wÿ oc bliffue hannom saa lige
danide / oc med hannom indplantede wdi dø
den / da skulle wÿ oc worde hānom lige wdi op
standelsen etc . Huilket oss ydermere læres oc
forklares wdi Epistelen / den Paulus scriffuer
off. j. Cor. v.

Anden Paastedag.

Epistelen scriffuer S. Lu
cas i Apostlerns gierninger Cap. x.

Petrus sagde til Cor
nelio oc de med han
nom wore . I wide
wel huad for en pre
dicken Gud haffuer
tilsend Israels børn
oc hafuer lat forkyn
de en Fred wed Iesum Christum
(huilke oc er en Verre offuer aking)
Dullken

Quilken samme predicken gangen
er offuer alt iødeland/ sidē hun bleff
begynt i Galilea/ effter den daab
som Johānes predickede. Dworle
des Gud hadde med dē Delligaād
oc med krafft smurd Jesum aff Na
zareth/ som foer omkring oc giorde
wel/ oc helbrede alle dennom/ som
wore aff dieflen offuerweldede/ for=
di Gud wor med hannom. Desaa
ere wi widne til alt det han saa haff
uer giord/ bode wdi Jødeland oc
Dierusalem. Quilkē samme de haff
ue dræbt/ oc ophengd paa et thræ.
Ja den samme haffuer Gud oc op=
wecht tredie dag/ oc lat hannom
blifne aabenbare/ endog icke for det
menige folck/ men for nogre widner/
som wore tilforn aff Gud der til wd
wolde/ oss som haffue ætt oc droc=
ket med hannom/ siden han wor
opstanden fraa de døde. Dhan
haffuer befalet oss att predicke for
folket

Anden Paastedag

folket/ oc att bæere det widnesbyrd/att han er forsticket aff Gud til att were en domere offuer de leffuende oc døde. Ja hannom giffue alle Propheter det widnesbyrd/att hwær den som troer paa hannom/ maa faa synders forladelse wed hans naffn.

i Først for all ting lærer S. Peder desse hedinge hwad Christus wor for en person/ at hã wor en sand Gud oc Herre ofuer alle creature

ii Der næst hwad hanss embede oc befaling wor at røchte oc wdrette/at han wilde predicere oc gisre fred mellom Gud oc menniste/huilket bode Apostlene oc hanss egne gierninger widnede.

iii. Det samme widnede oc saa Gud/ med den sin weldige gierning han gjorde paa hannom effter sin død/ att han opreeste hannom igien tredie dag/oc gjorde hannom til en weldig oc hederlig domere offuer alle leffuende oc døde.

iiii Lige det sielff samme widnesbyrd hafue oc alle Propheter boret om hannom/att alle som tro paa hannom/ skulle wed hanss død oc opstandelse fare wel for hanss styld.

Evans

Euangelium scriffuer S. Lucas Euangelista.

Capit. xxiij.

Set ho aff disciples
 ne ginge same dag
 heden til et flect/lig
 gēdes halff ottens
 de wolste mile fraa
 Hierusalem / wed
 naffn Emaus / oc
 snackede med hwerandre om alt det
 saa wor skeed. Oc det hende seg saa/
 som de saa snackede / oc bespurde seg
 med hwer andre / att han sielff Jes
 sus holt seg der til / oc wādrede hoff
 dēnom / men deres øyne wore gien
 holdne / att de ey kende hannom.
 Da sagde han til dēnom . Dwad er
 det for tale de j̄ hafue tillsammē paa
 reysen / oc ere saa sørgēde. Der swaa
 rede een som hed Cleophas / oc sag
 de til hannō / Estu den enigste wdte
 b ding j̄

Anden Paastedag

ding ȳ Dierusalom / som icke wed
hwad der erfkeed ȳ desse dage? Dā
sagde til hennō. Hwad er det? De
sagde til hannom / Det / om Jesu
aff Nazareth / som wor en mercke-
lig Prophet bode ȳ gierning oc ord/
for Gud oc det menige folk. Dwor-
ledes wore bisper oc øffuerste hafus
oc offuergiffuet hannom wdi døds-
sens dom / oc kors fest hānom / Der
som w̄y hadde forhaabet / att han
skulde haffue forlæst Israel. Oc off-
uer alt det eret idag den tredie dag si-
den dette stede. Men nogre quinder
aff wort selskaff forfæerede oss / de
orle hadde weret hoss graffuen / oc
hadde icke fundet hans legom / de
kome oc sagde seg att haffue oc seet
englesinn / huilke hānom sagde leff-
uende att were. Oc somme aff den-
nom som hoss off wore / ginge be-
den til graffuen / oc fundet lige saa
som quinderne hadde sagt / men hā-
nom

Anden Paastebag. IX

nom funde de intet til. Oc han sagde til dennom. D ij daarer / oc sene aff hieertet til att tro alt det Propheeterne hafue tald. Motte ey Christus saadant lide? Oc saaledes indgaa wdi syn herlighed. Saa begynte hā naa Mose oc alle Propheeter / oc wdi alle scriffter wdblagde denom / hwad sagt wor om hannom. Oc som de wore nu komne hart til flectet d ijd som de wandrede / da lod han som han wilde gaa lenger. Men de nødde hannō oc sagde. Bliff hoss off / effterdi det lacter att afften / oc dagen er forlaaben. Der gick han da ind / att wille bliffue hoss dennom. Oc det hende seg saa / som han sad til bords med dennom / da tog han brød oc tackede / han brød det oc fide dennom. Saa obnedes deres øyne / oc de kende hannom / oc ber med for suand han for dennom. Oc de sagde til huerandre. Wor icke wort hieerte
b ij brenden

Anden Paastedag

brødbendes y oss: der han talde med
oss paa wæyen / oc obenbarede oss
scrifften . Oc de stode samme stund
op / oc wandrede tilbage igien til
Dierusalem / oc funde de elløff fors
samlede / oc de hoss dennom wore/
saa sigendes. *Deerom er twisselig op/
standen / oc haffuer lat seg til sinne
for Simen . Saa fortalde de oc /
hwoad dēnom wor hend paa wæyē/
oc hworledes han wor bleffuen den
nom fyndt paa brødet han hadde
brøt .*

Mennis
Fes groff
hed y
Guds sa
ger .

Her lader seg nu y disse thoo Jesu disciple
den plomphed oc vforstendighed tilsiyne/
som er wdi menniskelige nature / synderlig til
Guds sag / y troens artickele der Guds ord ly
der om . Desse arme mend hadde gierne seet/at
Jesus hadde faret welde haabedes oc det beste
det stund han leffde/men nu er haabet wde/si
den han er død / oc ere ttee dage der effter for
lobne oc framfarne/Oc tendē nu inthet lenger
enthen om scriffstens lydelse eller Christi egne
ord. Icke heller lade de seg noget røre aff den
saffn oc det røchte der wor om hæss opstādelse/
aff ene

Anden Paaſte dag X

aff engle / quinder / oc end aff ſomme eblant
deres eget ſelſtaff / ſom de ſielff her bekende.
Dog er all tingeft ſaa got ſom inthet bewend /
før end Chriſtus Kommer ſielff med ſin aand /
oc rører hiærtet paa denom. Att wÿ mue io ſes
huad det er for ett ord det Chriſtus ſiger eſfter
Propheterne. Jo. vj. Erüt omnes theodidacti.
Att hwo ſom lære ſkal / den maa alt lære aff
Gud ſielff / ellers kómer der ingen til meg (ſi
ger han) wden mÿn fader ÿ himmelen drager
hannom.

Jef. liij.
Jere.
xxj.

Der næſt er dette oc merckeligt wdi denne
lange hiſtorij / att Jeſus fuldkommer her med
Exempel oc gierning / det ſamme han før had
de med ord oc løſfte tilſagt / att hwor thoo eller
tree ere tilſammē ÿ hæſſnaffu / der wil han we
re mit eblant dennom / hwor man haſſuer han
nom ÿ tanckē / ord eller handel / der wil han in
gen londe were foruden / men mit eblant. Deſ
ſe tho gode mendt / Cleophas med ſin ſtoldbro
der gaa her / oc ſnackē ſaa got ſom løſe oc for
gieffs ord om Jeſu / hwad hā haſſuer weret for
en mand oc en Prophet / hworledes han er bleff
uen forraad dødēt oc dræbet / haſſ de wel giern
ne haſſtet bedre / men achte oc mene / att all ting
er nu alt wde med hannom / lige ſom der ſkal
nu inthet haab were ydermere med hannō paa
ferde. Saa att troen er ſaa gott ſom alt forſus
len oc forſuonden wdi dennom. Men eſfterdē
det er icke aff indkraaben oc haardnackēt ond
ſtaff / oc de ey ere hannom ſaa aff dieſſuelſens

Gud er
hoff den
nō ſom
tale om
hānom.
Matt.
xxij.

Anden Paastebag.

macht affaldne / som de der robte saa fast Cru-
cifige paa hannom/men aff mennistelige strø-
belighed hafue lat modet falde/oc aff de vfuld
Kommehed som y dennō wor paa troens wege
ne / Saffue forsmelig glemd det dennom før
hadde nog weret sagt/dog hadde gierne seet sa-
gen anderledes/ oc deres hiærtēs snfte er ende
nu til ingen ting større / end att den sag motte
endnu gaa bedre til/ oc wden tuiffuel wilde de
ingen ting heller begiæret att see eller att høre
end det/der som de ellers Kunde hassue troedet
att saadan en vwaanlig oc vnaturlig ting Kun-
de hassue weret muelig / at Christus skulde
weret opstanden.

Der aff skulde wy da lære att tencke oc tale
gudelig oc wel/saa bleffue Gud med oc hoff off
oc y den stæd man taler skendelig oc skæmelig/
det naturen bløynes wed/eller fortaler sin næst-
te/oc siger meget laffeligt oc straffeligt om an-
dre/da skulde man bruge det wæyr til gudelige
snack oc tale/der Gud Kunde steer loff wdaff/oc
andre som tilhøre motte were til forbædring
oc opbyggelse. Thi lige som goode seeder (eff-
ter Poetens ord) fortkendtes aff slem snack oc
vnyttig samtale/Saa opbygges oc selstfaff (eff-
ter Apostelens ord) aff god hellig oc bequem
snack oc skickelige ord/ til gode seeder oc all for-
bædring . Offuer alt skal det oc staa off allryd
wdi tancke det Christus sielff siger/att wy paa
de yderste dag skulle gisre regestfaff paa hwert
det vnyttige oc skickelige ord som gaar wdaff
wor mund/thi aff ord kan hwet kendes hwor-
dan

Ephē.v.

Mat.ij.

Dan han er / enthen god eller ond.

Saa see wy oc her denne gode Herres Jesu Christi store welwillighed oc windstibelighed til att søre sine wilde oc raadløse disciple wdi rette wæye/ at han icke alleneste omgaas oc tal med dennom/ men ocsaa med høy flyt wysslig oc klaaglig wdaff scriffren forklarar dennō den sag/der de saa twiffle paa oc ere vforstendige wdi. Oc til all forbædring bruger han oc den frihed som maa oc skal were wdi saadā en troo lære fader/til att tale haardelig/ oc aff et kærlygt faderligt hiærte straffe / som han oc gior her/ att han kalder dennom giecke oc daarer / vfornumstige oc wanwittige mend/ att de icke haffue endnu fuldelig troet det dennom nog er sagt oc vnderwyst. Ellers hafuer hā sielf forbg det/att kalde nogē gieck eller daare/emod kærlygheds art oc nature/aff nag eller lack. **Mat. 23** Kærlyghed er altyd wdi alle Christne meget myndig oc mechtig/ till att giorre oc tale sōtt oc surt naar det skeer aff ett got hiærte/ dēnō till gode oc forbædring sō saadāt giorres. **S. Pouel** giorde seg oc lige saa kign/oc dristede seg til/at kalde dēnō aff Galatia oc/ lige som Christus gior her/giecke oc vforstandige daarer/ Oc syndede der dog inthet med/ y det hā giordet aff ett got hiærte / paa det han bode med de oc andre ord motte drage dennom til rette wæye / oc handle saa lenge med dennom/ at han motte sode dennom paa ny igiē/ indtil Christus motte paa ny staffn saa en staffning wdi dennom/ Oc hwess inthet gdet wilde hielpe/ de end da motte blgye

Christus
forbædrer sine

Han taler dennoms oc haardelig til.

Mat. 23

Gal. 13.

Anden Paaske dag.

nes der wed/oc flamme seg/ att de lode seg saa
giedte aff saadane wanwittige daarer/som den
nom med wrang lærdom hadde forserd oc bes
draget/ lige som de der aldrig hadde wist **Luz**
gelium/eller kend **Jesum Christum** Guds søn.

**Frucht
aff Chri
sti Pre
diken.**

Swad frucht oc forstand her fyl oc wdaff /
naar **Christus** predicke for sine eller nogē an
den aff hannom wdsend/det høre wy aff deres
egen bekendelse/ att deres hiærter optendes oc
brende wdi deres liff / wed hā predicke oc wd
legger dēnom Guds naadelige welgierninger
wdaff den hellige prophetiske scriftt. Aff huil
ket de oc bliffue saa willige til att beholde han
nom hoff seg/att de ey wilde slippe hānom/men
nøde hannom indi herberget med seg/Saa att
det wor icke bleffuet dennom altho langt/men
heller de lēges effter att høre meer. Saa er det
oc med alle de Guds aand regherer . Jo meer
de saa att høre/ io meer de wille / Som **Dauid**
oc sagde / att det ord wor y hanss ørne sødere
end honnig y hanss mund **psal. cxviij.** De andre
kiedes wel suart der wed/ oc høre inthet lēger/
end dennom siges noget nyt eller wildigt.

**Gud la
der seg
kende y
adskilli
ge maa
de/**

Strandels see wy och her maaden oc midde
let/wed huilken **Christus** seg haffuer paa den
ne sinde beteed/oc aabenbaret seg for desse sine
disciple/ at han det haffuer giord ofuct borde/
wdi det han saa tacke Gud oc welsigner hanss
lon/oc synderlig/ y det han brød brødet / oc fic
dennom det saa/oc paa saadene samme fore oc
fachte/som han wor won att haffue kende de
hannom

Anden Paastedag. XII

hannom. See saadan en fr̄y Herre er han for seg til att giøre sine gierninger/naar / hwor oc huilkeledes han wil. Der gaa de oc sidde hoss hannom/de høre hans predickē / han tal den nom bode hart oc bl̄gt til / saa att det wermer hiærterne paa dennom/endog de wide ey hwes den det kommer/de kende hānom dog icke/ før end nu/der han tager br̄d vdi hond oc bryder det saa. Saa vnderlig er Gud i sine m̄agfoldige vnderlige gierninger / hoss sine wduolde. Han stiuler seg saa lenge som hā wil/oc dyl sitt sind saa lenge som hānō gott .yckes/ han staar inden splinderet (som Salomon siger) oc k̄cker wd/oc lader seg tilsiune huem hā wil/naar

Cant. 4.

oc y hwad fadsone oc st̄ckelse som hannom befaler best/somme wdi ord/somme wdi wisse teggen somme med aandelige howstud/oc somme wdi guddommelig aabenbaringe. Lærendes off/att w̄y ic̄kum slittelig skulle lede effter hannom wdi sine ord oc sacramenter / som han offhaffuer befalet/ der som hā da icke saa men anderledis wil lade seg tilkende for off / saa sette w̄y det ind til hannom / Han er fast w̄ysere end w̄y kunde tencke.

Bek̄edel
sen fyl
troen.

Endelig see w̄y troens frucht her wdi den hystor̄ij / att hun er som den gode gr̄ud wdi ett got thr̄e / oc kan ey holde seg/att hun lader seg ey kede/saa som oc er b̄rligt/ thi aff hiær tet troer man til retferdighed/ men med munden bestaar oc bekender man til salighed/siger

Rom. 1.

b v trode

Anden Paastedag

trode derfor haffuer ieg oc tald. Det see wy nu wdi disse Christne/saa tilig som Christus haffner lat seg tilkende/ oc beteed seg for dennom/saa søge de strax vfortøffuet deres medbrødre/ att Guds welgierning oc Christi almectighed maa bliffue witterlig/at de drøfffulde Apostle motte trøstes/ oc de ene med de andre motte saa hiærtens glæde wdi den Helligaand / Saa att de aff troen/søge effter Guds æres forfremmelse/ oc deres Jeffnchristens beste/ aff sand broderlig Kiærlighed.

Zuillet wy oc hiærtelig gierne skulle effters fylle/att den som meer naade oc forstand haffner y Gud oc wor Herre Jesu Christo/lærer de som minde haffuer/ paa det wy saa motte alle worde wyse til salighed. Thj derfor haffuer Gud kaldet oss til sitt sielsiune vnderlig liuss oc himmelske forstand/paa det siger S. Peder Apostel/at wy sluttelig skulle forkynde den Guds krafft oc dygd/som oss haffuer kallet/ til hanss naffns ære/oc hanss riges opbyggelse/ att wy om seyr alle mue finde oc føle hanss opstandels ses frucht til ewig salighed. Amen.

Tredie Paastedag. Epistelen scriffuer S. Lucas y Apostlerns gierninger Cap. xiiij.

Paulus

Aulus sagde til iøderne. I mend Kiære brødre/børn aff Abrahams slechte/ oc saa mange som eblät eder frøchte Gud/ eder er dette salige ord tilsend. For de som boo wdi Dierusalem oc deres høfdinge (der de kende icke denne Jesum icke helter Propheterns røste/ huilke dog lesses hwer Sabbat) da haffue de med deres dom/de samme fuldcommet. Oc endog de finde ingen døds sag med hannom/ dog bade de Pilatum drøebe hannom. Der de nu hadde all ting fulend/ det screffuit stod om hannom/ da toge de hannom neder wdaff thrøet/ oc lagde hannom wdi en graff. Men Gud opwechte hannom aff døde/ oc hã lod seg mange dage tilsiune for denom/ som wore med hannom opfarne

Tredie Paastedag.

farne wdaff Galilea heden til Hierusalem / huilke nu ere hanss widne til folket. Desaa forkynde wy eder det løffte som til fæderne skeed er / att Gud oss deres børn det haffuer fuldgiord / y det han hafuer opreest Jesum.

Lige som wy igaar hadde den Zelligaands widnes byrd wdaff S. Peders mund / om Christi wisse oc sande opstædelse fraa de døde. Saa haffue wy oc nu her S. Pouels om det sielff samme / som det oc er en høy troens artickel / gantste dybelig grundet wdi all hellig scrifte offuer den hele Bibel / aff alle hellige scribenter bode Propheter oc Apostle.

Euangelium scriffuer S.

Lucas Euangelista Ca. xxiiij.

Om disciplene snac-
kede sammen / stoed
Jesus sielff mit eblæt
den nom / oc sagde
tildennom. Fred we
re med eder. Der
bleffue

bleffue de forkossne oc frøchtafftige
oc meente att de hadde seet en aand.
Oc han sagde til dennom. **W**ad
ere y saa forfærde? oc hwi stige
ber saadane tækker op y eders hærter?
Seer her mine hender oc mine
føder / att det er ieg sielff / føler paa
meg oc seer / **T**hij en aand haffuer
icke kiød oc been / saa som y see meg
haffue. Oc der han det hadde sagt /
da wiste han dennom bode hender
oc føder. **S**o de endnu bleffue wan-
troende aff rett glæde oc forundrin-
de / da sagde han til dennom. **W**aff-
ne y her noget att æde? **D**er finge
de hannom ett stycke stegesfisk / oc
noget aff en honningskage / det tog
han oc aad det for deres øyne. **D**er
sagde han til dennom. **D**et er den
snack / som ieg haffuer tald med eder
der ieg endnu wor hofeder / att det
motte alt saa fuldkommes / alt det
som screffuet stoed y **M**osi **E**ow /
Proa

Tredie Paaftedag

Propheterne oc Psalmerne om meg.
Da oplod han deres sind/att de for
stode scriffterne. Oc han sagde till
dennom. Saa stod der screffuit/ Oc
saa motte alt Christus lide/ oc op=
staa fraa de døde tredie dag/ oc wdi
sitt naffn lade predicke bædring oc
synders forladelse eblant alle heda
ninge. Saa att det bleffue begynt
paa Hierusalem.

God
snack
gier got.

HEr lærer Lucas endnu atter igien/ hwad
frucht oc gaffn det giffuer/ att man gierne
snack'er oc tal om Gud/oc det got er. Apostlene
oc de som hoss dennom wore sidde oc snacke
med de thoo disciple/som wore/ hastelig kom
ne fraa Emaus/oc tale saa om Jesu / ochwer
siger sitt widstaaff/ Hwad der er aff adskillige
hærd oc seet/til wisse tegen/att Jesus skal were
opstanden aff døde. Oc lige/med det samme
staar han hoss dennom/tal oc til dennom/oc liu
ser sin fred offuer dennom. See tencke oc tale
wÿ got/ saa er Gud med oss/ oc det gaar off
wel.

Wenn
Relig
Kerblig
bed.

Wdi Apostlene formercke wÿ endnu den
frucht oc forfærelse / wanwittighed oc tancke
løshed/ oc den samme yfuldkommenhed y troel
som

som altyd tilforn. Aff huiltet wy mue lære att kende menniskelige strøblighed/ oc Jesu Christi dygd oc store tolmødighed/ att han ey fordt fryer sine/for de ere icke strax saadane som de skulde were/men holder seg des nærmer til dens nom/hielper deres søye troo med ord oc tale/der de mue kende hannom paa/ wiser dennom wisse tegen paa hender oc føder/at were de samme som nylig hadde weret slaget til korsset/ Hæder oc for deres øyne/att de mue see hannom att were ett menniske/ oc ingen aand eller nat spøgelse som de meente. Oc Iua y alle maade søyer han seg effter deres strøblighed/ paa det att de mue io omsøyr lære att kende hannom. Oc giffue saa atter alle sine Christne en fast oc tryg wisshed paa sin sande opstandelse/att han som ett sand menniske er aff død/oc aff guddommelige krafft wisselig foruden twissuel igiens opstanden/oc leffuer en herre offuer synd/ død oc dieffuel/med alt det hans Christne skade kün de til saligheds forhindring.

Han lader oss ochøre oc wide her sin opstandelses rette frucht/ med denne sin glædelig helsen/at han saa helse sine med fred/ som er y seg sielff glædelig/oc giffuer glæde/ som S. Hans oc siger wdi denne samme historij/ hulten han oc scriffuer Cap xx. att der Jesus kom saa ind til sine/oc bød fred/da bleffue disciplene glade som Lucas oc sielff her siger/ som wy oc noget widere der saa att høre paa Søndag nu næst kommandes.

Frucht
aff Christo
sti opstå
gelse.

Tredie Paastedag

Zui Chri Den nødtørffthighed Christus siger her at
stus nød haffue weret paa ferde/ hwi han saa motte oc
des til at skulde lide døden/ Kom aff Guds strenge retfer-
dø. dighed oc vryggelig sandhed. Thi menniskel-
ge Eign wor falden vnder Guds dom oc wrede
oc wor bleffuen Gud saa meget skyldig/ att al-
drig nogen kunde for seg sielff (hwad sige for
alle andre) gisre fylleste oc betale/ aldrig kun-
de han were saa hellig eller god/ Derfor forplic-
tede Gud seg med ett løffte oc tilsaftn/ om en
Gen. iij. person/ den han vilde sielff giffue oc wdsende/
som skulde betale den giæld / oc klare den sag/
som Gud oc menniskelige Eign wor emellom/
Saa dog/ att den samme skulde staa Gud til
rette for den tiltale han hadde til menniskene.
O cder som han wilde træde dieffuelen den
gamle hugorm vnder føder / da motte han alt
sette seg sielff i fare/ att han sige et stying/ wdi
benet. Thi Røde Gud effter sin forpligtning
sin enborne naturlige søn her neder/ som wor
en ewig sand vdsødelig Gud med hannom huil-
ken faderen oc saa elste lige wed seg sielff/ oc isør-
de hannom Eignen/ oc gjorde hannom til ett
sant naturligt menniske/ med alle menniskelige
færsblighede oc naturlige wilkor/ dog foruden
synd/ oc kaste paa hannom all den skylding oc
tiltale/ som han hadde til menniskens Eign/ oc
lod hānom saa lide oc vndgielde all den straff
wdwortes paa legomet oc indwortes i hær-
tet oc samwittigheden / som mennisten skulde
sielff haffue lid ewindeligh. Han hadde oc bleff-
uet

aet der vnder till all ewighed / der som han ey
 hadde weret saa sterck / weldig oc mechtig en
 Gud/att han hadde faat offuerhand offuer døs
 aen oc dieffuelen / Guds wrede oc ewig fordø
 melse. See fordi Guds retferdighed kraffde
 nu saadan plicht oc bod for synden / helst fordi
 han hadde sielff satt straffen/ den de skulde lide
 der som de offuertrødde hans bud/derfor mot
 te synden saa betales / oc kunde icke tilgiffues.
 Men effterdi Gud wilde da icke haffue mennis
 lens Eign saa plat fordømd / da lod han denne
 mand komme/oc tage sagen tu seg/oc lod han
 nom bøde/det han inthet hadde brot til / huil
 ket hā oc gierne gjorde/for wor salighed. Saa
 att den første nødtærtighed till Christi pinsel
 wor/att synden motte betales. Den anden/att
 Guds ord oc løffte skulde holdes oc fuldkom
 mes / Zulket han først wed seg sielff / oc siden
 wed alle sine Propheter hadde loffuet oc til
 sagt. Som Lowen oc all hellig scrift wor nu
 der all fuld wdaff/ Saa hadde han det oc sielff
 mågfoldelig sagt wdi sin kiffs tyd / saa wel som
 hans hellige forløbere Johannes for hannom
 thi kunde oc motte Gud icke bliffue til en løg
 nere / men hans ord motte fuldkommes / att
 Christus skulde bøde det wj hadde brot/ oc li
 de oc vndgielde for wore synder. Oc ey det alles
 neste/ men oc saa opstaa igien aff døde / att wj
 motte til wisse wide att synden wor til fulds be
 tald/oc wor mand hadde wondet seyr. Oc bods
 til figurens fuldkommelse wdi den prophete

Gen. 22.
 oc 22.

Tredie Paaſte dag.

Jona/oc off til deſſ ydermere wiſtſtaff oc wiſſhed paa Chriſti macht oc almectighed/ſceede det tredie dag/att wÿ bode kunde wiſſelig foramercke hannom naturlig at haſſue weret død/oc deſtigſte mechtig nog offuer døden/ ſom hannō icke kunde lenger beholde. Oc ſaa ſkulde han opfare igiē til ſin oc ſin faders ære/til ydermere tryghed oc wiſſhed/ att dieſten oc døden aldrig ſkulde noget tyd raade meer offuer hannom/eller offuer off ſom hannom tilhøre. Men ſiddet der/oc ſe-toſſuer off/ att wÿ ſulle formiddels Korſſet komme dÿd ſom han er/oc bliſſue der hoſſ hannom ewindelig.

Sand/ Men dette wor diſciplene/oc bliſſuer off alle
huds for en mōrck oc vforſtandig ſaſſn/Thÿ det er en
aland er Guds vbegribelig wiſſdom vnder bogſtaff be
aſſ Gud ſlutet oc lader ſeg icke til ſiune/wden for dennō
ſom aandelige øyne haſſue att ſee med/ Huilke
Gud kand ſielff giſſue/oc ingen anden. Som
Lucas det altsammen Klarlig giſſuer att be
mercke her y ſte ſiſte Capitel/ Det fōrſte quind
derne hadde fōrd ſaadant et rychte ind for Ap
poſtlene/da wor det y deres aſiun lige ſom ett
fabel eller en abelig tale. Siden Kommet Chriſ
tus ſielff/dog holde de hannom endnu for ett
natſpøgelſe/oc ey de tro eller forſtaa hannom/
ehwor han lader ſeg bode ſee oc høre/ fōr end
han oplader deres øyne/ Ja deres hi xrtens øy
ne giſſuer dennom ſind oc forſtand paa ſcriſſu
ren/oc wdi de Guds ord han tall dennom for
Thÿ

Tredie Paastedag XVII

Thå hã hæffuer Dauds nøgel/ Sã lader op oc
 inge kan lyde/der som han lyde/da kan inge
 oplade. Sd det paakende wdi Israelliterne/ der
 de lode seg lære oc lede aff alle de falske Prophe
 ter/ som kunde føre dennom nogen lægn for ens
 dog de hadde Guds egen wdtrychte Low att
 leffue effter/ effter hwilken de skulde hæffue
 leffo oc giord/ oc hwercken meer eller minde/
 der wandrede de lige som wed den lysende dag
 y mørcke/ oc treffuede blindelig for seg/ Icke
 anderledes end lige som der blinde mit om
 middags tyd/ som de før wore truede. Deut. 28
 Huilket sielf samme er ocsaa offhend vnder den Ro
 merste Pawes wildfarelse/ end siden wy had
 de icke aleneste Lowen oc Propheterne / med
 det hele gamle Testaments bøger/ men der til
 med alle Euangelister oc Apostle/ oc deres scrif
 nelse oc merckelig forklaring paa det hellige
 Jesu Christi Euangelium. Att wy muc see oc
 achte/hwad wor forstand er ellet were kan/ till
 att forstaa oc begribe hanss sind oc mening y sit
 ord/wden Gud giffuer off aandelige syne att
 see med/ fordi det aandelige wil aandelig be
 gribes siger S. Pouel i. Cor. 2. Oc naar hã
 sielf wed sin aand forklarar off sitt ord/da giff
 ues der oplysning oc da faa de enfoldige klaag
 hed oc forstand Ps. l. 136. Thå stulle wy
 bede Gud om wissdom oc ret forstand/ som Ja Cap. 1
 cobus raader off/ sã wil han giffue hwad off
 fattes.

Saa lader Christus nu wore syne op/ oc la
 c h der off

Tredie Paastedag.

penitens
oc syn
ders for
ladelse er
ÿ Kircken

der oss see oc wide hvad gaffn oc nytte Gud
haffuer giord oss wdi hannom/ att han effter
hanss død oc opstandelse haffuer begynt att la-
de wdi hanss naffn wdpredicke sand penitens
oc alle synders forladelse/icke for igderne alene
men oc saa for alle hedninge. Saa att det skille
rom som før wor mellom igder oc hedninge
bleff wed hānom aff brot / Lowē med sin tuāg
oc fordsømmelse togs wdaff wæyen/ oc den Euāg
geliske naade bleff alle tilbøden/ att hwer som
trode paa Christum/motte haffue alle synders
forladelse wdi hanss naffn/ Det er/ for hanss
skyld/ Icke nogen for sin egen/ eller sin egen
giernings skyld/ eller for noget andet creaturs
skyld/ men aleneste for denne alene Guds oc
menniskens søns Jesu Christi skyld. Wed hui
ken wÿ alle saa naade oc synds forladelse/ oc
bliffue wdi hannom Gud teckeli^{re} oc beha
gelige / for den teckelighed oc behagelig
hed Gud haffuer til hannom. Saa lader han
oc sammeledes wdpredicke penitens ÿ hanss
naffn/ Att hwer aff oss Christne/ som saa nyder
Guds naade ÿ hannom/ oc for hanss skyld kom
mer ÿ yndeste oc wenstast med Gud/ skal oc for
hanss skyld offuergiffue synden/ oc hannom till
ære føre ett bedre leffnet/ oc giøre andre giær
ninger/ end han pleyer. Oc icke nogen ÿ sit eget
eller nogen anden mands naffn giøre plicht oc
bod/ til att betale oc bøde synden med/ eller saa
ÿ andre maade twente seg affisffning / enthen ÿ
een eller anden maade/wden ÿ hanss naffn/wdi
oc wed

Jo. i.
Ephē .j.

Tredte paaftedag. XVIII

oc wed hannom/oc for hansſ ſtyld alene.

See ſaadan vþegribelig ſtort naade lader
Gud wdpredicke/wdi ſin ſøn/ vanſeendes wor
mennifkelige vþverdighed/aff ſin egen welwil
lighed oc guddömelige godhed/for Jeſu Chriſ
ſti fortiænjte. Oc endog denne vſigelige naade
ſkulde rede til alle/ oc predickeſ alle ſtæder/ oc
offuer all verden/dog ſkulde hun wdi Hieruſa
lem begyndes / bode fordi ſcriſteen ſaa lydde
Jeſ.ij. oc Mich.iiij. Oc der til med/ at Chriſtus
wilde beethe ſine igder naade offuer alle maa
de/ att de io motte were vorſagelige/ſaa man
ge ſom blefue fortabte/ att ſaadane motte paa
den yderſte domedag were ett wdnesbyrd es
mod dennom/ ſom icke wilde troo/att de ey for
dömes aff had/fordi de forſteſtede Chriſtum/
men fordi de wilde icke ſiden anuamme hannö
ſeg ſieſſ til ſaltghed. Zuilker er alle ſtore ſynd
dere ett tröſteligt exempel oc lærdom/ att Gud
wil giærne anuamme de ſyndige/ Oc att ingen
kan noget tyd were ſaa ſtyldig/ at händom maa
ey ſtaa naade til fangs/om han den begies

rer wdi denne Chriſto. Thij were

off Gud den himmelſte fader

alle naadig oc barmhætz

tig/for den ſammé ſin

oc wor Chriſti ſtyld

AM E 17.

Förſte Söndag eſfter Paaſte.

c ij

Epüſtel en

Zwi E
uangelij
predics
tes förſt
y Hieruſ
ſalem.

Første Søndag
Epistelen scriffuer S.
Hans Apostel.
i Jo. v.

MIC allerticæriste.
Alt det som er fød
aff Gud offuerwin-
der werden / Oc saa
er wor troo den se-
verwinding sō haff
uer offuerwondet
werden / **D**wo er den der ellers off-
uerwinder werden? wden den som
tror att Jesus er Guds sēn / Denne
samme eret som kommer wed wand
oc blod Jesus Christus / Icke med
wand allene / men nied wād oc blod.
Dc det er aanden som widner / att
aanden er sandhed / for de ere try sō
widne / aanden / wandet oc blodet /
oc de try ere eet tilsammen. Der som
wÿ annamme mennisters widnes-
byrd / da

byrd / da er Guds widnesbyrd stør
 re / thi dette er det Guds widnes=
 byrd det han haffuer widnet om sin
 søn / Dwo som tror paa Guds søn/
 han haffuer widnesbyrdet wdi seg
 sielff / Dwo som oc icke tror Gud/
 han gjør hannom till en løgnere /
 effterdi han icke haffuer taget tro
 paa det widnesbyrd / som Gud
 widner om sin søn. Oc dette er wid=
 nesbyrdet / att Gud haffuer giffuet
 oss dett ewige lifff / Oc det samme
 lifff er wdi hans søn / hwo
 som haffuer sønnen / han
 haffuer lifffuet / Dwo
 som icke haffuer
 Guds søn /
 han haf
 uer oc
 icke lifffuet,

f Wj vndfanges oc fødtes alle aff nature wro
 des børn / oc blifue fangne vnder werdsens fæ
 ste / alt det stund wj ere inthet andet / end det
 c iij wj

Første Søndag

wy haffue aff den første fødsel. Men naar wy fødes paa ny aff Gud/da vndgaa wy den tytā/ oc offuerwinde hannom oc hanss werden/ saa att wy gaa hannom quit med alle hanss wed troen til Guds søn Jesum Christum/som er oc saa hanss Herre/wdi huilken wy oc alle Christne all ting formue Psal. j. emod huilken han med sin werden oc alle helffuedes porte blifuer aldrig weldig nog/som Christus siger oc sielff Matth. xvj.

¶ Denne seyerwindig haffue wy wed Christi Jesum/ fordi han er kommen wdi wand/det er med en reen vstraffelig lærdom/ Guds ord oc hellige sacramenter/oc det ey aleneste/ men hē oc saa haffuer stadfest samme sin lærdom med sitt blod/huillet han haffuer vdgiffuet til syndens forladelse/med det samme er han oc bleffuen saa weldig/at han haffuer gtord off til dief lens oc werdsens hetter.

¶ Tilydermere widstaff oc fasthed her paa haffuer oc Gud med sin hellige aand boret widnes byrd om hannom wdi daaben Jo. j. att han er saadan en frelsere/effterdi aanden kom offuer hannom/oc bleff wdi hannom.

¶ Effterdi att hwet sags bewisning staar nu paa try widne/effter Mosis Low oc all stielig Low/oc Jesus haffuer nu saadane try same holdne widne/att han er Christus/da bgr dēns
med

med all rett att gaa fram/ oc ingen maa eller
 kan med siel sige der emod/eller tuisle der paa
 th̄ offuer alt kan aanden io icke feyle/ ehwor
 man motte end tuisle paa de andre thw.

v Bør en dandne mand / som icke pleyer
 att liuffue/att staa til troendis wdi sitt widne/
 da bør Gud sielff fast meer at staa til troendis
 hulkenhaffuer (offuer aandens widnesbyrd)
 sielff müdelig bek̄d hannō/oc tysser sagt/ Det
 er myn elstelige søn/ den meg wel behager/
 Matt. iij. oc xvij.

vj Zuiken som tror da Guds widnesbyrd/
 det han haffuer boret om sin søn/han beholder
 oc det samme y seg sielff/det Gud haffuer wid
 net om sønnen/att han bliffuer ett kære Guds
 barn/oc skal haffue lige det samme ewige liiff/
 det sønnen tilhører. Men den som tror icke/ hā
 forachter Gud/oc gior hannom til en løgnere
 wdi sit widnesbyrd/det han haffuer giffuet om
 sin søn Jesu Christo / thi skal hā oc ombere det
 ewige liiff / oc aldrig fare wel ewindeligh / han
 gior hwad hā gior/thi Gud anseer ingen wden
 denne sin søn Jesum / oc hwem han anseer for
 hans skylde.

Euangelium scriffuer . G.

Hans Euangelista

Johan. xx.

c v

Om

Første Søndag

Om aftenen paa den samme første Sabbath der dørre ne wore luchte/der som disciplene wore forsamlede aff redtzet for jøderne/ kom Jesus oc trodde mit ind / oc sagde/ til demom/ Fred were med eder. De der han det hadde sagt wüste

wyste han dennom sine hender oc sin side/da bleffue disciplene glade/der de sowe Herren. Derfor sagde Jesus atter til dennom / Fred were med eder / Lige som faderen haffuer wdsend meg saa wdsender ieg oc eder. Oc der hã det hadde sagt blæste han / oc sagde til dennom / Annammer den Hellige aand / Wæses synder y faa forlat / dennom skulle de bliffue forladne / Wæses y oc faa beholdet / de skulle bliffue beholdne. Men Thomas een aff de tolf / som kalledes twilling / wor icke hof dennom der Jesus kom / derfor sagde de de andre disciple til hãnom / Wy haffue seet Herren / Men han sagde til dennom / wden ieg faar naglehulene att see wdi hãss hender / oc faar stoppet myn finger wdi samme naglehul / oc faar stoppet myn hand indi hans side / da wil ieg icke troet. Oc vif dage der efter wore atter
hans

Første Søndag.

hanſſ diſciple inde oc Thomas med
dēnom / da kom Jesus ſom dørrene
wore luchte / oc trodde mit ind oc
ſagde / Fred were med eder . Siden
ſagde han till Thomas / Reck hÿd
dÿn finger / oc ſee mine hender / oc
reck hÿd dÿn hōd oc ſtoppen ÿ mÿn
ſide / oc wer icke ſaa wantroendes
men wer troendes. Thomas ſwars
de oc ſagde til hannō. Ah mÿn Der
re oc mÿn Gud. Jesus ſagde til han
nom. Eſterdi du hafuer nu ſeet meg
Thomas / da hafuer du taget wed
troen. Salge ere de ſom icke ſee / oc
ligewel tro.

Mennis
Felige
ſkrøblig
hed.

Jo. xxiij

Her hafue wÿ nu atter Exempel aff men
niſtelige ſkrøblichkeit / hwær wÿ mue ſee /
att wÿ plat inthet ere aff off ſielfſ formuendes.
Apoſtlene hadde faſte ord at ſtaa paa aff Chri
ſto / att dennom paa denne ſinde inthet ſtulde
kunde ſtade / ſom han oc hadde giſſuet jōderne
forbud / oc ſagt / lede ÿ effter meg / ſaa lader deſ
ſe gaa med naade . Dog frōchte de / drage ſeg
indi ſkiul / oc tørffue ingen londe were ſeg be
fende / Zuilket de ingen londe hadde giordt der
Om de hadde weret noget faſte wdi troen . Ja
de hadde

de hadde saa offte hørd hannom tale om sin opstandelse effter døden/ att han skulde saa till livs igien tredie dag/ det samme haffue Guds engle oc nu forkyndet/Quinderne hadde oc giffuet dennom tilkende/ hwad dēnom wor til wis dēdes wordet om hanss opstandelse / dog sidde de lige fast i tuislsmaal / oc tro icke att han er opstanden/oc Thomas for dennom alle. Der la der Euangelisten off wdi dennom see / hwad wy ere wdaff off sielff.

Thilader Christus her hess sin store fromhed oc dandnes hed til siune/at han ber saa tollig ofuer med dennom/skyer dennom icke fordi de ere saa redde oc saa wantro/ men holder seg da snarest oc næst till dennom / han fortøffuer ey lenger/ end samme dag att afften / som han wor opstanden/Eømer han personlig sielff ind til dennom/der som de sidde / oc tall sielff med dennom / wiser dennom wisse oc sande tegen / der de mus kende hannom paa/ helses dennom trøstelig/oc liyser sin fred offuer dennom. Saa att han der med wil lade all ting were forgløbt oc tilgiffuet/hwad deres brøde er mod hannø/ att de hannom haffue forlobet oc forforet / oc endnu icke saa rettelig tro hanss ord som de skulde/ Zan lader dennom høre oc widet / att han er dog endnu wed det samme sind som han før wor/der han sagde / myn fred giffuer ieg eder/ I skulle (meen han) haffue samwittighedsens fred mit wdi denne werdselig østed. Oc des til ett wist tegen / tager han ordene anden sinde

Christi
tollig
hed.

Jo. 16

igten /

Første Søndag.

Ligten/oc helsef dennom tuende sinde med fred/
aff huilket de oc faa ret hiærtens fred oc blifue
rett hiærtelig glade.

**Fred oc
glæde
troens
fruchter.**

Saa hassue wÿ her fruchterne aff Jesu Chri
sti opstandelse/att han skaffer fred/ thÿ han
hassuer taget seg vfred til/oc lid stor modgang
paa det wÿ motte komme til samme fred/ for
hwes skyld Paulus oc siger/at han Jesus Chri
stus er sielff wor fred Ephe.ij. Att wÿ wed han
nom hassue en tryg oc fredsommelig tilgang
til faderen/oc haf ue den rolighed y off sielff/at
off kan ingen synd skade/oc ingen dieffuel for
døme. Aff huilket fyller oc den anden frucht/
som er hiærtens frøgd oc glæde/ naar wÿ høre
off att hassue saa naadig en Gud/ som off lader
høre saa glædeligt ett Euangelium / oc tilby
der seg saa saare mild oc naadig mod alle/ Att
wÿ foruden all frycht oc redzel mue wdi hanns
leffue tryggelig oc trøstelig/ nu y naaden oc si
den glædelig bliffue med hånom wdi den him
melste frøgd/ dette hassuer off Kristus altsam
men forhuertffuet/y det att han er bleffuen ett
menniste med off menniste/ oc hassuer belad
sin vstyldige mandom med wor synd oc skyld/
oc hassuer lid oc vndgielde pine oc døden der
for/ oc weret Gudsader lydig indtil korffens
død for off. Der vdaff ere Apostlene med alle
Christne Komne til denne samwittigheds fred
oc hiærtens frøgd/som han oc dess til ett regen
wiser dennom sine hender oc sin side/ att wÿ
inns oc skulke wide/ at wore synders forladelse
oc ewige

oc ewige salighed stor icke wdi wore egne hender/ eller noget det wy kunde gisre oc aff stæd komme. Derfor skulle wy her wdi were fortente/ oc icke med wrange mennistelige meninger formørcke Christi naade oc welgierning/ oc ey legge nogre wore gierninger den ære til/ den hannom bør.

Som faderen haffuer wdsend meg/ saa wdsender ieg oc eder.

Her haffue nu Apostlene med alle hellige Apostoliske kircketænere wdi det hellige **Evangelio** att rette seg efter/ att de mæc wide hwad de mæc wente/ att de ey lade seg forarge/ om Gud giffuer dennom icke stor ære/ fred/ tigdøm/ macht/ gynnst eller wenstæff/ mens wanære/ forachtelse/ vfred/ armod oc forfyllelse. Effterdi Guds søn Christus bleff aff werden icke saate ophøffuet/ achtet eller affholden/ sicke icke synderlig stor tigdøm eller ypperlighed for sin tænst oc vmage/ men han bleff wdsend aff faderen/ att lede efter de Guds wdwolde / som wore forwilt wdi wrange wæye/ oc med ord oc gierninger gjorde han hwer det beste søm lyde wille/ oc end sicke han paa det siste vræck till med / oc stærtte sitt blod wdi for welgiord. Lige sammleedes skulle de alle tæncke til / att

Predicke
re skulle
lide.
willa

Første Søndag

wille lide saadan samme løcke med hannom /
de med hannom ere tro predickere oc Euange-
liste tiænere / att de søge Guds ære / oc den hel-
lige christne Kirckes opbyggelse / oc ingen deres
egen nytte oc fordeel wdaff Euangelio / oc we-
re allsyd redbone mod all løcke oc vlscke / som
kan paa komme.

Saa see wy oc her / hwor gantske wel Gud
haffuer forforget oc forseet sin hellige Christes
dom effter sin afferd / att han ey alleneste haf-
uer lat sitt hellig ord / mē oc saa sin hellige aad
herr wdi sin Kirckē effter seg / som han her med
siunligt oc begribeligt tegen lod seg mercke / at
han gaff dennom sin aand oc ey anden / end den
samme som han sielff hadde / den sande zellig
aand / huilken hannom hadde styrd oc regheret
med leffnet oc lærdom den blæste han dennom
wd / oc bad dennom den samme annæme. Wers
den til ett ewigt widnesbyrd / att de icke talde
aff seg sielff / men aff Guds søns Jesu Christi
aand / lige som han hadde tald sin faders ord /
icke aff seg sielff / men aff sin faders aand / huil-
ken Gudfader gaff hannom ned aff himmelen
wdi dueligelse / før end han begynte til fulds
att røchte hans ærinde / oc wdraabe hannom
for sin elskelige søn / den hannom wel behages
de / oc befoel att høre hannom.

See all den myndighed oc macht / som Gud
i den maade hadde giffuet sin søn Christo / till
att forkynde Guds naade oc wenstaff for alle
wed Euangelium / lige den sielff samme giffuer
oc oplader

oc oplader Christus her framdels sine disciple
att hwo hannom wil achte / den skal oc achte
dennom / hwo dennom forachter / han skal oc
forachte hannom / Ja det skal were lige saa
meget som det stede hanom sielff. Oc lige som
hā nu klarlig hadde bewist seg at hafue macht
til att forlade synden / Saa giffuer han oc
her alle sine tro tænerer y sin hellige Christne
Kircke den samme macht til att forlade synden/
Icke dog paa deres personers wegne / saa som
Pawen seg haffuer taget den macht til/oc deels
ten siden med sine Cardinaler/bisper oc adstils
lige ordener wdi sin Kircke. Men paa deres
predicembedes wegne/effterdi han befoel den
nom att predicke oc forkynde Guds Euanges
lium om naade oc synds forladelse y seg sielff /
huilket sandelig haffuer en Krafftighed med seg
alle dennom til salighed/som der paa tro / Ja
paa det samme ords wegne gaff oc gifuer han
denne macht alle Euangelij tænerer/oc haffuer
saa sagt/oc siger endnu / han wil det oc lade
bliffue saa sagt intill werdsens siste endeligt /
Hvem y forlade oc tilgiffue synd/den skal hun
were forlat oc tilgiffuen.

Rom. 14

Dette ord haffuer han gode Herre saa sagt/
icke saa meget for deres skyld/ sō same macht
oc myndighed vndfange / oc wdi ordet bruo
ge / som for deres skyld / de samme macht oc
naade nyde/ oc aff troen til samme Guds ord
saa synds forladelse oc bliffue salige/att w y fat
tige Christne motte haffue en wiss oc fast

d grund

Første Søndag

grund att bygge paa / oc inthet twiſſe paa Gud
eller det off paa hanſſ wegne tilſagdes aff ſaar
dane Kircketiænerer / at det ſkulde ey were off ſaa
y alle maade fylleſte hwad de off tilſige aff
Guds ord / paa Chriſti wegne / lige ſom Gud
off det ſielff ſamme ſielff med ſin egz mund tilſ
ſagde. For hwæſſ ſtyld han oc ander ſtæd ſag
de. Jeg ſkal giſſue eder mund oc wylſſ hed etc.
Ja y ere icke de ſom tale / men myn faders aand
tal wdi eder. Derfor mue oc ſtulle wy tro Guds
aand wdi ſaadan ſom tale off Guds ord for /
oc der ſom ey ſtorr aand wore y den ſom tal /
Guds aand fyll dog hanſſ ord til alle dennom
ſom ordet wed troen annamme / oc fører med.
ſeg alt det det lyder om / til alle denom ſom det
ere lydige / oc det ſamme med troo annamme.

Lu. xxi.
Mat. x.

Den hel
lige Kir
kes thoo
ngle.

See det er den første nggel / huilken Chriſt
tus haſſuer lat wdi ſin hellige Chriſtne Kirckē /
den han før hadde loſſuet S. Peder Mat. xvi.
oc nu giſſuet hannom oc alle de andre ſine tro
Euangelifter ſamme nggel / til att oplade him
melrige til Gud oc hanſſ hele hellige rige / for
alle de Guds wdwolde / ſom tro Euangelio.

Den anden nggel ſaar han dennom oc / med
huilken de mue oc kunde lycke himmelriget for
alle wantro / oc oplade helſſuæde til ewig fordø
melle for alle de vgdelige / ſom icke tro Euang
gelio / ſom han ſielff Jeſus Chriſtus oc ſagde /
der hā ſtrax foer op til himmels. Swo ſom icke
tror / den bliſſuer fordømd / at lige ſom de Chriſ
tne mue tro / oc ey twiſſe paa Guds naade oc ſa
highed / de ſom Euangelium annāme / ſaa mue
oc deſſa

Mat.
xvi.

oc disse andre som icke annamme Euangelium oc ty tro synders forladelse wdi Christo/ were wisse paa Guds wrede oc ewig forðsmelse/ naar det aff Guds ord wed menniste wdi Etra/ E siges dennō til att Gud wil were dennō wred/ oc de skulle fare ilde / der tōstfue de ey meer tuiste paa/end Gud sagde dennom det saa sielff til. Fordi de siige saadant icke aff egen menniste lige wilke eller hadsthed/men effter Guds sind oc willie aff hans egen befaling/ thj mue de oc tage saadane ord aff saadar.) tiænere/ lige som aff Guds oc Christi egen mund/som sielff wil paa den yderste dag lade seg høre med lige de sielff samme ord/at hwo nu forachter/oc ey holder saadant for fylleste/skal da icke kunde komme wet att forachte/men skal hwær faa sin for/ tiænte løn/effter sin troo oc sine gierninger. Da skal man faa at høre/lige som Herren her siger att de som aff Guds ord her wdi den hellige Kircke welsignes/ dennom skal Gud op y himmelen holde for sine welsignede/ oc huilke her forðsmes oc bandsettes for sin synd oc misgierninger/den skal for Gud y himmelen were alre de forbandet. Hwo nu dette icke wil tro/ de skal da faa att tage det paa/ oc altho tilig faa det at wide/naar der ingen raad er til at vnd wiges

Efterdi Herren siger dennom da alle salige som troo oc icke see/ Saa lader off tro ordet nu y naadens ryd/ paa det att wy mue hiærtelig glæde off naar det skal siues for syne alt det off wdi Christo loffues oc icke nu siues/fast yp permere oc herligre end det nu kan siges.

Anden Søndag

Anden Søndag effter

Paaste.

Epistelen scriffuer S. Pe-

der Apostel. i Pe. ij.

Dristus haffuer lid
for oss / der med hā
oss haffuer effterlat
ett Exempel / att y
motte fylle wdi hās
fodspor. Quilken
ey hadde giord nogen synd / oc ey
er fundet noget bedregeligt ord y
hanssmund / som skiende ick igien /
der man skiende paa hannom / oc ey
truede der han leed / Men han be-
foel hannomet som dømer retwiß-
lig / Dan som sielß offrede wore
synder paa sitt legome oppaa ett
trøe / paa det att wy motte bliffue aff
med synden / oc lessue effter retferdig-
hed / aff hwess wunder y ere bleff-
ne helbrede. Thi y wore lige som
hys

hÿne forwiltte faar / Men nu ere ð
wende om til eders siælehiurde oc
siæle biscob.

i Att Christus hafuer lid saa meget ont for
off/ det skulle wÿ bruge/icke allene for en sticck
oc gaffue/men oc saa for ett exæpel/at wÿ skulle
der wdi fylle hannom effter / oc gierne for hæss
styld lide noget/saa som han hafuer lid for off.
ij Oc saa meget des helder / som han wor v
styldigre end wÿ noger tyd kunde worde / thÿ
han wor wden alle brøde ð ord oc gierninger /
men wÿ ere alltyd syndige wist emod Gud / oc
kan stee emod menniske oc saa.

ij Thi skulle wÿ lære sand tolmødighed aff
hannom. Han stiende eller truede icke/ men be
foel Gud all ting/som wil paa sin tyd døme/lit
ge saa skulle wÿ oc tencke.

iiij Helt fordi han leed saa for fremmede syn
der/oc icke for nogre sine egne/ men med wor lid
delse kan det gamle menniske dødes ð off/ oc
det ny bliffue liffachtigre.

v Saadan wor modgæg skulle wÿ da annæ
me aff wore forfylgere aff rett hiærtens me
dynck / dffuer denom som off gisre saa fortreed
att de skulle were saa blinde oc ey wide beder /
oc helder bede for dennom / effterdi wÿ enthen
haffue weret saa til sinde som de ere / eller so
kunde haffue weret om Gud hadde icke anders
ledes oplÿst off med sin naade.

Anden Søndag
Euangelium scriffuer S. Hans
Euangelista Jo. x.

Jesus sagde til Jøderne. Jeg
er hyn rette gode hiurde / en
rett god hiurde lader sitt lifff
for faarne . Men en leyning
som ickt er hiurden / bræfs
faarne

faarne ere icke egne / seer wilffuen
 komme / saa forlader han faarne oc
 flyer / Oc wilffuen slider faarne oc
 adspreber dennom. Men leynin-
 gen flyer / fordi han er en leyning /
 oc skjæder inthet om faarne. Jeg
 er hyn gode hiarde / oc ieg kender
 mine / oc er bekend hos mine / lige
 som faderen kender meg / oc ieg
 kender faderen / oc ieg lader mit liff
 for faarne. Desaa haffuer ieg nogre
 andre faar / som icke ere aff denne
 stii / dennom maa ieg alt oc føre
 hÿd / at de oc mæ høre myn
 røst / Oc der skal bliffue
 een hiord oc een
 hiarde.

Sad disse hellige Euāgeliske ord y dette pa
 rabel læres off trøsteligē huor til Christus
 er hÿd kōmē / hwad hāff ærinde oc sÿsel er her y
 werdē / hwad hā oc wdretter med sÿt embede /
 at hā med sin predickē oc vnderwising / helige
 lesnet oc alle vnderlige gierninger oc iertegen /
 d iij wilds

Swor til
 Christus
 er hÿd
 kōmē.

Anden Søndag

wilde samle oc føre wdi rette wæye hÿne fory
spridde faar / hÿnt fattige forwiltte folk wdass
Israels hwss. Oc icke dennō allene / men oc saa
de forwiltte oc wantundige hedninge / for huilke
te alle han lod sitt lifff oc døde / oc stod op igien
fraa de døde / oc haffuer indtaget sitt rige / oc
sidder nu icke der for seg sielff / oc glæder sig
med seg sielff / men styrer oc regherer oc opfy
der all ting med sin førstelige oc guddomelige
naade / oc med sin aand formiddels det hellige
Euangelium samler sine wdwolde tilfammen
til sin faarestj / oc gjør een hiord aff Jøder oc
hedninge / alle dennom seg wille lade raade / oc
høre hanss røst wdi det hellige Euangelio.

**Zwifolt
lignes
wed faar**

Oc synderlig er dette merckeligt at Christus
kalder oss sine faar / oc ligner oss wed saadane
enfoldige oc taabelige creaturer / som kunde
plat inthet hielpe seg sielff / de huercken kunde
minde seg sielff wd til fæliden / eller hiem igien
til stien / wildes de fraa hiorden / da løbe de saa
snart wdi wlfuens mund som til hiurden / saa
att inthet dyr kan were taabeligre / oc minde
hielpe seg sielff / end ett faar. Saa siger oc Jes
saias Prophet om oss / att wy wore alle lige som
hÿne faar / fore wild / oc ginge hwær sin wæy /
før end Herren kaste alles wore synder paa den
ne Jesum / oc gjorde hannom til wor hiurde /
att hã nu skulde føde / wutte oc ware oss. Slaat
han honden wdass oss / da ere wy endnu saa wil
de oc raadløse som wy tilforn kunde noget ryd
haffue weret / saa att han wel haffuer fordi sagt
med got

Cap. liij.

med got siel / foruden meg kunde y inthet gi
 gre. Oc S. Pouel desligeste siger ocsaa / att wy
 ere icke mechtige aff oss sielff att tencke noget
 got aff oss sielff / saa som aff oss sielff. Det skal
 nu lære oss ydmyghed / att wy mue kede oss sielff
 for de wanmechtige oc vdyelige till alt got / oc
 ydmyge oss for Gud oc denne wor salige siæle
 hiurde / saa att wy lade wor troo oc haab were
 desz større til hannom / io meer wy kunde wdi
 oss sielff føle oc finde wor egen wanmechtig
 hed oc vformuelighed til det som gudeligt oc
 got er ,

Jo. xvj
 h. Cor.
 iij.

Siden er det oss till en drabelig stort forbæ
 dring wdi wor troo oc faste haab til Gud / wed
 denne wor Jesum Christum / att han kalder
 seg en hiurde for saadan en hiord. Oc end fuld
 god en hiurde / som weed wel lempe oc sindt til
 att tage waare paa saadane arme taabelige
 faar / ocsaa hafuer den willie til att holde faar
 az vscadde / att for end han wil lade dennom
 noget adkomme / da wil han heller sielff dg / oc
 lade sitt lif for faarne. Ja lige som han oss till
 stort trost kalder seg ett liys der wy skulle see
 wed / en wæy der wy skulle wandre ad / en dør
 der wy skulle gaa ind ad / en mestere der wy skul
 le lære aff / dett leffuendes brød der wy skulle
 lefue wed / den welde fielde som skal flycke wor
 tørst / det lif som oss skal giffue det ewige lif /
 oc frij oss for døden ewindeligh. Saa kalder han
 seg oc nu en hiurde / som oss sine faar wil wutte

Christus
 er wor
 hiurde.

Jo. vij
 xij . x.
 Matth .
 xxij .
 Jo. vi.
 iij . xij

Anden Søndag

oc bewaare fraa wiffue oc alle skadelige dyr /
fraa denne werdsens tyranniste første dieften/
oc alle sine lemmer oc middeler/de han bruger
off fattige Christne til skade oc forderffuelse.

Oc desse ord (med huilke han kalder seg en
god hiurde) bruger han tyffer/ giffuendes der
med tilkende/hwor saare wel wy hassue skadan
en god hiurde behoff/Oc hwor gantste stirtelis
gen han wil tage sitt embede waare / til att sø
de oc weyterquec : off/styrcke de stræbelige/hels
brede de syge/bebinde de saare/ lede effter det
der bortte er / oc giene det fraawilte til stæde
igien . Saa som han forlod eller glemdte ingen
tingest/ med møyte oc arbeyd / lærdom oc wels
gierninger / der han kunde hielpe oc forbedre
folk med/saa mange som seg wilde lade hielpe
aff hannom. Ja saa offuer maade en god hiurde
de er han off / at han ey allene med sitt leffnet
tiæn off/ men oesaa er gangen y døden for off/
det ingen enthen hassuet giord eller kunde gisse
re / der wy kunde hassft got aff/ Men han has
ner naadelig anseet off / oc der wy wore vret
ferdige syndere / da døde han for off vwerdige
syndige stackarle/ der som man nøyte skal finde
nogen/ der gierne skal wille dø for nogen god/
ehwor god han er / hwad sige for den der ond
er oc vretferdig.

Christus
kender
sine.

Strandels priser han oc sin trostass
wdi sitt embede / der med att han kender
sine saar saa nøyte/ att der skal ingen fare w
re/att

re/ att han skal lade sine egne faar fare her
 den/oc løbe wdi wllfs mund / oc tage frem-
 mede faar y stæde igien/oc aff forsømmelse wuts
 te oc forsee de fremmede/ oc lade sine egne bliff
 ne bortte/thi han hassuer saa nøye tald dennø/
 oc tager kende paa dennom . Ja det er en fast
 grond hoss Gud befest med denne besegling
 (siger S. Pouel ij. Timo. ij.) att Herren kenda
 der sine / oc wed huilke hannom høre til. Ja
 han kender dennom icke alleneste wed naffn oc
 paa ansigt / Men aff en ewig fæstun / att han
 hassuer kend dennom for sine fraa førstningens
 fæt end werdsens grondwol bleff lagd ij. Tim.
 j. oc Ti. j. Oc lige (siger han) som faderen kenda
 der meg paa den naturlige lignelse ieg hassuer
 med hannom y guddomen/oc paa den ydmyge
 bekendelse ieg paa kalder hånom wdi / som ett
 menniste sin herre oc kiære fader . Saa kender
 ieg oc mine Christne/aff den medfødde mand
 ieg hassuer med dennom/oc paa den brægen oc
 beden/der de fire oc formane meg med/ som de
 forwilde faar bræge effter deres rette hiurde oc
 hiord/saa wil ieg oc bliffue hoss dennom indtil
 werdsens endeligt/ oc tage waare paa dennom
 som en hiurde paa sin hiord / oc lade dennom
 aldrig kome wdi den nød / wore det oc end mit
 wdi wllfs mund/ att de skulle ey wel bliffue be-
 friede oc frelste der wdaff.

Men den kyndstaff w y hanss faar oc sande
 Christne hafue paa hannom / den staar wdi
 traæ alleneste/ naar hån lader seg til siune for oss
 y sit hel

Wort
 Kynd-
 staff paa
 Christi.

Anden Søndag

ÿ sitt hellige ord/oc giffuer oss saa/wed sin hellige aand/sind oc hiærrelaw til/att holde hans nom for den som han er/ den sande Guds søn/ som er bleffuen menniste med oss/oc haffuer lat sitt lifff for oss sine forlatte saar /som hæ oc her sielff siger/ oc er.saa der med bleffuen en tro meglere emellom Gud oc menniste/ han sielff sand Gud oc menniste/Att wÿ da holde oss op til hannom med sand troo oc tillÿd / oc kende hannom saa for wor enigste siælehiurde oc siælesørgere.Lige som han haffuer kend Gud sin fader ÿ alle døds oc helffuedes nød/for den der hannom kunde alene hielpe/oc foruden hannø ingen anden/ocsaa gierne wilde hielpe hannø wdass dødsens tammer/ oc frÿ hannom fraa all vlsckæ.See saadant et kyndstæff fører sans delig det ewige lifff med seg/ som Christus oc sielff siger Jo. xvij. Oc der som wÿ saaledes med saadant ett kyndstæff komme wdi Christi hiord oc samsfund/da bliffue wÿ wisselig bewaarede vftadde fraa wlfne oc alle honde glubende oc stadelige diyr/ oc komme wÿ end ÿ nogen wildelse/ oc bleffue forbistride/ oc noget forwilt fraa hiorden eller nogen anden stæwondt forhindrede oss /da lode han dog icke aff før end han funde oc førde oss til rette igien/ saa som han sielff trøster oss med hÿt parabel Lu. xv. Ja han siger seg for slige deres skyld alene att were kommen.Matt. xv.

Med desse ord tal han oc icke om seg personlig alene men æcsaa om alle dennom som med han

hannom oc paa hans wegne tiæne trolig hans hiord/som gode oc flittige hiurdedrenge/de der hiærtelig mene hiordens beste oc hiurdens gaffn/ hellige Guds Apostle oc Apostoliste mend / gode Euāgelister oc rettsindige Euange lq predickere/ Zuilck'e ey ere frøchtasttige eller begierlige/æregirige eller synetænerer/ eller vs fornyelige y nogre maade/ Men kunde bode hungre oc were mette/ oc were med Christo medlidige wdi huad Gud tilføyer/oc med saadane flere Christelige wilkor/d' wý see at haffne weret y S. Pouel oc de andre hellige Apostle/huilke seg sielf icke tiænte effter egen wild/ men tiænte Gud med trostastt/ oc hans hellige Kirck'e wdi det hellige Euangelio. Saadane vn der han gierne den ære/att han lader dennom bære naffn med seg/att de oc saa mue hede hiurder/som wý see offte y Propheterne oc hoss S. Paul Ephe. iij. Oc tage de exempel aff hannore gode hiurder/ oc tiæne med trostastt som sagt er/da skal deres tack bliffue dess større oc Kronen des herligre/ naar den rette oc ypperste hiurde wil komme oc betee seg for dennom oc alle sine j. Pe v.

Kirckes
tiænerer
hede oc
hiurder.

Men de som tage seg det offuer/ att were hoswede oc hiurder y den hellige Kirck'e / dog icke med saadane sind oc meninge/at de saa icke adspørrer Guds ære oc folkens salighed/ men søge effter egen wild oc nytte/dennom kalder Jesus her leyninge/de der stødde inthet om faaræ/oc tiæne icke for faarnes skyld/ mē for deres egen

Salstes
hiurder

Anden Søndag

egen styld/ att de mue saa vlden oc miellen/ oc end sigdet med/ om det kan staa til fangs/ oc gisre icfun alle deres gierninget for egen baad de/oc ey wille gisre saa meget enthen Gud eller meniste til willie/som lycke eller lade en dør op/wden de wide deres profit der aff Mala. 1. De ere oc wel saa letferdige oc løse kompaner/ som Zophontas Klauer/ att de driste seg wel suart nog til/ att forachte Gud oc hans rette sande ord/oc sige hwad folk wil haffue sagt/ hwad de forme dæ seg at kunde meest nyde got ad/slachte oc æde saa det fett er/oc Flæde seg w di vldē/som Gud Klauer sielff wed Ezechielem cap xxxiij. Oc S.Pouel siger med grædende thaare/ att saadane leyninge tiæne hwercken Gud eller menniste/oc ey nogen wden deres egen bug Philip iij. Oc fordi att de ere Korssens fiende (som Paulus siger der samme stæds)oc staa icfun der effter/att dennom maa lide wel/ det gaa med alle andre hworledes det kan/ da biye de saa lenge hoss faarne som vlden oc miellen recker til/ det stund de haffue haab til att kunde lide wel/men naar de see fare paa ferde da lade de faarne y faren/ oc forsee seg sielff/ fordi at de haffue giord alt det de haffue giord med predickē oc andet for deres egen styld/ oc ey for nogen andens styld/ Zwordane isderne pleyede at haffue mange/oc de sande gode Propheter hadde altyd meget med saadane falste Propheter oc bugtiænere att skaffe / saa wel som han oc sielff nu hadde.

Men han bewiste seg som en tro hiurde/ icke **Zednis**
 aleneste nu y sin liffs tyd/ att forsamle de ad/ **gerns**
 spridde faar aff Israels hwss/ att han da per/ **Kald til**
 sonlig sielff tiænte isderne med sin lærdom oc **Euange**
 sine gierninger. Men att han oc effter sin død **lum**
 wil (som han her loffuer) giene nogre andre
 faat indi sin stg/ oc meen der med hedningene/
 de Gud oc Guds ord hadde endnu her til we
 ret fremmede wed/oc wore gangne heden eff
 ter deres egne blinde sind oc mbrde forstand/
 wdi deres wrange Gud tiænst / som hwet got
 tyktes. Dog er de (siger Christus) mine faar/
 fordi att de saa wore aff Guds ewige forsiun
 wdkeeste oc wdwolde/til att bliffue salige wdi
 Christo. De wore hannom oc giffne til en arff/
 effter den anden Psalmes lydelse/thi holder hã
 dennom for sine/oc Kaldet dennom sine.

Men faat ere de/oc faat bliffue de saa wel
 som de andre/oc Kunde ey heller hielpe seg meer
 att komme til hiurden/ en nogre aff de andre.
 Derfor siger han/ieg maa alt føre dennõ her til
 med. Ja gjør handet icke/da kan ingen/som hã
 sielff siger Jo. xij. At inge kender faderen wd
 sønnen/oc hwem sønnẽ wil aabenbare. Saa si
 ger oc S. Pau. Ephe. ij. at wy ere aff naade blef
 ne salige wed troe/ oc det hassue wy icke heller
 aff oss sielff/Men det er en Guds gaffue/att in
 gen kan komme wed att rose seg nogerledes.
 Ja saa wy den gaffue aff Gud/ att Christus

Anden Søndag

fører oss med sitt hellige ord oc aand/da opløysner han wel wor blinde sind/oc giffuer oss saa willie oc forstand/att wy gierne lade døde den gamle Adam/oc høre wor hiurdes Jesu Christi røst/saa som hans lydige faar.

En Kirck Saa loffuer han att gijre en faarestij for alle faarne/at der skal bliffue een hiord aff dens nom alle. **Te** dog som Origenes oc andre hans lige meente/ att alle menniste skulde for den yderste dag sambæres / oc lade seg forene **der oc** wdi troen/ oc sjaledes bliffue een Christelig **hedninge** hiord offuer alt/der tal her Christus inthet om det steer oc icke / thij schriffen lyder oc saa/ att werden skal were aller werst/ naar hennes endeligt er aller næst/som det oc kender seg sielff Men det wil Christus sige/att hans Euangelium er en Guds krafft til att gijre salige først isderne oc saa hedningene Ro. i. som S. Pouel oc siger Ephe. ij. att Christus er wor fred/ oc han haffuer giord eet aff thw/ oc taget bort weggen/som wor ett stillerom emellom isderne oc hedningene. Huilket oc strax y Apostleres tyd aff Guds naade begyntes/ oc siden er blefuit wed holdet/oc hã end nu oc indtil werd sens endeligt wil bygge sin kirckes aff isdernes oc hedninge/oc alle honde menniste/de sig wille y Guds naffn lade sige/oc alles deres hiurde wil han were/nu til att forsørge dennom/oc siden att tage dennom indi den ewige salighed.

Tredie

Effter Paaste

XXXII

Tredie Søndag effter
Paaste.

Epistelen scriffuer S. Pe-
der Apostel. i. Pe. ij.

E G formaner eder
mine elskelige / saa
som de der fremme
de oc wdlēdinge ere/
att y vndholde eder
wdaff hyne ligdeli-
ge begiæringe som
sichte emod siælen / saa att y haffue
eders omgēgelse god eblant hednings
gene. Paa det att de som eder fortæ-
le / som de vdædeske / mue see eders
gode giæringer / oc prise Gud /
naar det kommer til finds. Saa wes-
rer alle menniskelige sticck vnderda-
nige for Derrens skyld / were seg
kongen / saa som den øffuerste / eller
oc høwitzmendene / saa som de wd-
e sendte

Tredie Søndag.

sendte aff hannom / dennom til en
heffn som ilde giøre / men dennom
til en loff som giøre wel. Thi det er
saa Guds willie / att y med welgier-
ninger stoppe wanwittigheden paa
daarlige menniske. Saa som de frý/
oc icke lige som y hadde frýheden til
ondskaffs skul / men saa som Guds
tice nere. Betheer hwermand cere /
haffuer brøderstabet licert / frøcht-
ter Gud / giører kongen cere. J tice-
nere werer husbønderne med all
frøcht vnderdanige / icke alene de
fromme oc dandnesse / men oc saa de
løylige. Fordi det er en naade / der
som nogē med en samwittighed for
Gud fordrager nogen drøffuelse /
om han ellers lider med vreet. Thi
hwad er det for en loff? att y forsee
eder / oc saa saa hug / oc da lidet /
Men der som y giøre wel / oc ligewel
lide / att y da were tollige / det er en
naade hos Gud .

i Det

i Det hører den hellige Apostoliske aand til /
att bede/raade oc formane/ oc med al lempe oc
Kiærlighed fare wylig oc wel med de vfulde
ne Christne.

ii Det første her bedes / er / att wÿ Christne
skulle døde wore egne kiødelige begiæringe/ oc
lade aff onde seyer/der wÿ hafue wont off till.

iii For de stride oc fichte mod siælen / oc kuns
de døde oc dræbe off / om wÿ lade dennom saa
offuerhand.

iiii Thi skulle wÿ staa saadã emod/helst for
di wÿ hassue icke her hiemme y werdẽ/ det saa
dane kiødelige laster ere wd grode / men wÿ ere
her wdlendinge/ oc hassue andersteds hiemme
der som bedre oc helligere seyer ere.

v Synderlig sag / hwi wÿ saa skulle fly synd
oc leffue wel/er denne eblant andre/att de vgu
delige/som med off omgaas/ mue see gode Ex
empel aff off / oc lære wdi off hwad de skulle
gigre/att der som de icke ellers tro ordet/ men
hade oc fortale alle de der fare med / mue aff
wore gode gudelige gierninger aff Gud besø
ges/saa bedre sind/oc lære at tro oc tacke Gud.

vi Eblant andre wore gode gierninger/skul
le wÿ oc gierne lyde werdsens herstaff / bode
høye oc lawe / oc were deres lower oc statuter
vndergiffne / huilke der lyde paa det wdwor
tes werdzlige regiment / om de ere icke emod
Guds ord.

Tredie Søndag

vñ **I**cke aff frøcht oc redzel for den straff wÿ kunde faa/om wÿ icke giordet/ men wÿ skulle det gÿre aff en frÿ samwittighed/ for wor ege dygds ſkyld/ fordi Gud haſſuer det ſielff ſaa ſticket oc beſald/oc hwo der ſtaar emod/den er en Guds modſtãdere/ſaa finder han oc wel ſin domere Rom.xij.y det han vnder den Euangeliſte frÿhed ſtuler ſaadã ſin vlydighed med andre flere vdygder .

vij **S**umm: alle ſulle wÿ ære hwerandre/ heller holde brøderſcaff oc wenſcaff med hwer andre end fiendſcaff/frøchte Gud offuer alt/oc for hanſſ ſkyld all offrighed.

ix **S**aa ſulle oc hwiſſtixenere were ſine huſſ/ bønner hørfomme/ oc tixene dennom lige ſaa troelig/ſom de tixente Gud ſielff/ **I**cke aleneste om de ere dandneſſe oc fromme/ men ocſaa de haarde oc wredladende.

x **L**ide de der noget offuer paa deres vſtyldighed vfortixent/da ſaa de naade oc tact aff Gud.

**Euangelium ſcriffuer S.
Hans Euangeliſta
Capit.xvj.**

Jesus

Jesus sagde til sine disciple. Om en søye tyd see y meg icke/ oc atter om en søye tyd da faa y meg at see/ fordi ieg far till faderen. Da sagde somme aff hanss disciple till hwer e iij andre

Tredie Søndag

andre. Hvad er det han siger off?
om en føye tyd see y meg icke/ oc at-
ter om en føye tyd da faa y meg att
see/ oc att ieg far heden till faderen.
Ja de sagde / hvad er det han siger
om en føye tyd? wy wide ey hvad
han siger. Der fornam Jesus att de
wilde giøre spørgsmaal til hannom/
thij sagde han til dennom. Der om
bespørrie y eder med hwer andre/at
ieg sagde / om en føye tyd see y meg
icke / oc atter om en føye tyd da faa
y meg att see. Sandelig sandelig si-
ger ieg eder / att y skulle græde oc hy-
le / men werden skal glæde seg / men
y skulle were bedrøffuede / dog skal
eders drøffuelse worde eder til glæ-
de. En quinde naar hun føder da
hafuer hun drøffuelse / fordi att hen-
nes stund er kommē / men naar som
hun haffuer fød barnet / da tencker
hun icke lenger paa den angst aff
rett glæde / fordi der er fød ett men-
niste til

niste till werde. Saa hoffue y oc saa nu bedrøffuelse/ men ieg wil see eder atter igien/ saa att eders herte skal glæde seg. Oc eders glæde skal ingen tage fraa eder.

E Blant alle andre salige lærdome/hadde Je **Guds be**
sus synderlig løst till att vnderwise oc for **hagelige**
mane sine om det hellige kors / att han motte **hed y**
saa wenne sine Christne med tyden til att achte **Korset.**
tinge om denne verden / oc all hēnes welfardt
oc webne seg med de tænder / hworledes det
er gaaet med Christo. Thij setter han seg oc
saa idelig sielff till ett Exempel for alle sine
Christne / att han wdi seg sielff wil wise off
den willie oc behagelighed / Gud hoffuer till
alle sine fiære børn / vnder Korssens forsmæ
lighed / ochwor Krafftelig han wil føre dens
nom der igiemmen / oc sette dennom op y æren
med hannom / som Paulus siger / att wy mue
tage det for en fuld wiss hed oc et trofast Guds
ord/ att der som wy tolle oc lide med hannom/
da skulle wy ocwolde oc regnere / Ere wy hoff
hannom y døde / saa skulle wy oc wisselig were
med hannom wdi det liff / som han hoffuer
saaet effter døden. ij. Timo. ij. Lige som han
skulde lude neder / oc dricke wdaff becken paa
wayen / oc for det samme løffte straf howedet
op igien. Psal. ij.

Tredie Søndag

Christne
ere icke
Korff for
uden.

Thå siger han dennom nu saa til y sin siste affsted/at det wil icke wore lenge/at de saa skal se hannom for syne/ som de nu haffue hannom/fordi det er nu paa det aller yderste hanss ryd/att han skal dø/ som han før hadde offte sagt dennō. Saa siger han ocsaa hwad til hanss disciple wil der aff recke/oc med en-dubbelt eed swer dennom der paa/att de skulle græde oc hyle/wene oc holde seg ilde/ oc dennom till største sorg oc drøffuelse/skal werden slaa op med alle hender/oc glæde seg der wed att dennom lider ilde/huilket de gudfæctige er ingen søye gremmelse/som wy see offte y Bibelen/ oc synderlig y psalteren. Derfor beder oc Kong David saa mindelig det aff Gud psal. xxxv. att han ey skal lade hanss siende bliffue glade aff hanss sorg/ thå hānom weyerfars der dog altho meget aff/ saa wel som wor Herre Christo ocsaa sielff der effter/oc hā nu her siger/att de andre/som hannom tilhøre/skal forstaa/ att de aldrig kunde saa meget lide/ att werden skall tyckes det att were nog.

Korffes
lignelse.

Oc dette drøffuelige Korff/det Christne menneske skulle forwente seg/ ligner han wed den angst oc banghed en quinde lider y sin barnes fødsel/huilken ingen anden kan lide paa hennes wegne/men sielff maa hun bæere den byrde/ ey er hun saa ypperlig. Ingen tiænste kan oc hielpe henne/før end Gud wil sielff hielpe/ han løser hennes bond naar han wel. Lige som en quinde kan nu ingen londe føde barn/wdē wed
saadan

Efter Paaste XXXVI

saadan ngd/ med angest oc smerte/saa gienfsø
 der oc Euangeliū ingen wed troen wdi Gud /
 att sigdet skal ey aff dø/oc det gamle menniske
 vndertrædes/huilket ey kan da andet end suiye
 oc gisre wee/ lige som en raaden oc forderffues
 lig lem kan icke stræres fraa legomet/med minde
 de end det skal io gisre ont.

Da sagde somme aff hansse Disciple etc.

Men her ere nu Apostlene saa aldels wans
 wittige / att de wide plat inthet her aff hwad Rigdet
 han siger / endog han lenge hassuer predicket kender
 for dennom/ oc offte nog kundgiord oc forfyns icke kors
 det dennom sin dø / oc hworledes han skulde ffaa ord
 igien opstaa/oc saa indgaa y riget til sin fader
 oc siden bygge sitt rige wdi sine wdwolde her
 paa iorden formiddels troens predickten. Det
 er dennom dog saa fremmede wed/lige som de
 aldrig hadde hørdet / oc helst nu de høre det
 dennom icke wilder. Saa blind oc wanwittig
 er naturen y oss alle / wdi de stycker som ere
 Gud oc Guds rige anlydende/att endog wy høre
 fast / wy komme dog aldrig aff den hørelse
 til rett sandheds weyerkendelse/wden wy bliff
 ue oc aandelig lærde aff Gud / som Christus
 Jo. vi. sielff bewiser aff Jesaie oc Jeremie prop
 hetij. Derfor klawede oc den hellige Paulus
 der paa/at der wore oc de måge til y hansse tyd/
e v som

Tredie Søndag

Som gossue seg wel wd for lærefædre i Lowen/
oc wiste dog ey hwad det wor de sielff sagde/
som (des werr) endnu mange ere saadane sam
me wylinge/huilke saa læge haffue lest oc hørd
Euangelium/ att ingen kan opnyse for deres
wanwittige wylssdom/Ja det er io det allerwer
ste/att der som de wide inthet/ da wille de dog
sinnes at were de wifeste oc wide all tingest.

Da fornarn Jesus/ att de wilde
spørre hannom/saa sagde
han etc.

Jesus er
sollig
med sine

See hwor medlidig er den dygdelige Jesus
at han icke snebber oc snorrer demom hart aff/
wdi saadan deres vlikelig wanfundighed oc
senddes paa dennø/for de ere saa tanckeløse oc
vbesindige/men han ber offuer med dennom/
oc gierne fordrager dennom i Kiærlighed/oc be
gynder at lære dennom paa nylige som han det
nu skulde først begynde/oc aldrig tilforn had
de sagt dennom noget der aff.Saadan en from
oc dandness Herre er han/att han wel kan oc
gierne wil offuerbere med wor grossue plomp
hed oc vforstandighed det stund wi ellers hens
ge hart wed hannom/ oc wille lade oss lære oc
forbedres. Men det er en anden sag med den
nom som gaa stigdelsø heden/ oc gior ingen
deres flyt til att lære oc wide noget/eller oc ere
saa opblæste oc sielffwise att de lade seg tycke
att were wise nog/oc ey haffue behoff/att wide
noget.meer.

Eders

Ederes drøffuelse skal worde eder
til glæde.

Det er det han faar alle sine disciple oc tro
Christne at trøste seg wed/at deres sorg skal faa
en glædelig ende. Lige som det er da en sørgelig
glæde/der skal endes med sorg/ hwordan den
ne werdsens glæde er./som Christus sielff siger
Luce vj. att dennom skall wee worde/ som nu
lee/ oc haffue saa stort werdsens glæde / for
di att de skulle grædet igien. Saa er det oc en
glædelig sorg/der man wisselig wenter en god
glædelig ende paa/ som man oc pleyer att sige
i almindelig tale/ den faster icke altho lenge/
der faar en god afften. Thij er oc dette Guds
eget ord til oss/ oc alle saadane/ som Christus
her tal til/Jesa liij. Jeg haffuer (siger Herren)
ett søye syeblick forlat deg/ men aff stor med
yndt wil ieg samle deg/ Ett lidt haffuer ieg
skuldte mit wredladende ansigt for deg/ men
med en ewig naade wil ieg mistunde meg off
uer deg. Saa er det oc alene det alle tro Christ
ne haffue att trøste seg wed/om de wille tenke
te seg rett om/ oc ey stytte seg op til det obne
rørstraa / denne werden/ oc det hun haffuer
med seg/ som screffuet staar Ofsee vj. Naar
dett gaar dennom ilde (siger Gud) saa nø
des de til att søge til meg/oc sige Kommer wi
wille bort til Herren igien/ fordi han haffuer
slaget oss/han skall oc helbrede oss/ han haffuer

Christen
giffuer
glæde eff
ter sorg

Tredie Søndag

wundet oss/han skal oc forbinde oss/ om tho dage mod givr han oss leffuende/oc tredie dag werqueger han oss/ att wÿ mue leffue for hans nom.

Det sammelerer Christus oss oc wdi denne formelte lignelse om en barselquinde / ehwor sirt det bliffuer henne/oc ehwad hun lider det stund hennes tyd er/ oc hun finder oc føel den wee oc wonde wdi sin barnesødsel. Da sachtet det dog strax/ saa tilig som det bliffuer offuers staad/ oc der er itt deylig barn fød/ naar hun seer da/ at hun saa wel hassuer steed sin ymage da tencker hun icke lenger paa huad det hassuer oftet henne / men den hennes store glæde betager henne strax en stor part aff drøffuelser. Saa skal oc Christne mennisters drøffuelse oc sorg endes med glæde/oc end snarlig/lige som det gick. Apostlene wdi denne deres sorg de finge paa denne sinde for Jesu skyld / at hun fick en glædelig ende paa tredie dag/ oc waare de den sinde ey lenger/oc alt det dennom siden defligeste weyerfor/bleff snart øfuerstaad. Saa som den hellige Paulus oc scriffuer ij. Cor. iij. om saadan Christne mennisters drøffuelse/ oc siger hanne att were rimelig/ snar oc læt/oc att hun bestaffer en ewig oc offuer al maade mectig herlighed/naar wÿ wille ellers see till de ysindlige ting/ oc icke til det som her sines for øyne. Ja Ro. viij. siger han oc fordi att alt det wÿ her lide kunde/er plæt inthet werd fram for den tilkommendes ære oc herlighed/ som paa
sin tyd

ſin tyd ſkal aff Guds naade aabenbares y off. Saa trøſtede den hellige Prophet Michas oc jøderne med denne ſamme lignelſe Cap. iiii. at de wel ſkulde forwinde ſig deres barselneød / oc bliſſue forløſte aff Herren.

Oc icke alleneste med den tilkommende ewige glæde trøſter Chriſtus off / huilken off ſkal giøre en fuldkommen endelig ende paa all wor ſorg oc modgang / men han ſiger ſeg oc att wil le ſee ſine igien / oc da ſkulle de der aff ſaa den glæde / den ingen ſkal kunde betage dennom / det er en rett ſamwittigheds trøſt oc ſand hiærtens glæde / den de ſkulle ſaa oc haſſue wdaff den ſelligaands indſtud / mit wdi ſorgen / oc den ſamme glæde oc hiærtens frøgd ſkal were ſaa affuerwetes ſtorr oc vryggelig / att ingen tyræn med nogen wold eller offuerſald ſkal kunde den wdslycke / med nogē den modgag oc ſorg der paa kan kōme. Huilket S. Lucas y Apoſtols lerns giærninger mangfoldelig giſſuer tilkēde / att de hellige aandelige mend wore derfor ſaa aldels voffuerwindelige / att der de hadde werret bode fengſlede oc hudſlette / oc y alle maade ilde medſarne / da ginge de glæde fraa raadet / oc hadde en ſynderlig behageltghed der wdi / att Gud wilde lade dennom were ſaa werdige / att de morre noget for hans ſkyld lide. Lige det ſielf ſamme ſee wy oc y de hellige martyrer der effter / oc mue aff Guds naade føle y off ſielf / naar wy wille icke lade kōdet dēper aff aanden / thj denne hiærtens glæde er en aff aandens frucht

En god
ſamwit
tighed /
giſſuet
vnder
forſet
ſtorr
glæde.

Fierde Søndag

fens frucht/huilken den Zelligaand wisselig
kaffer wdi alle retsindige Guds børn oc sans
de Christne Gal.v.att de bliffue io allryd tryg
ge oc wisse der paa/att Gud er dennom blyd oc
naadig/ehwor gram werden er dennom/ Oc
sige frst med en trøstig samwittighed/ Effter
di Gud er med oss/hwo kan da were oss emod?

Fierde Søndag effter

Paaste

Epistelen scriffuer sancte

Jacob Cap.j.

MIE aller kærteste:
Dwer god gaffue oc
hwer fuldkommen
stencet er her offuen
wdaff nedstigendes
sraa liysens fader hos
huilken er ingen omstiftelse eller stü
dom liyst oc stundom mørckt. Dan
haffuer efter sin willie fød oss wed
sandhedsens ord/at wy skulle were
en førstfødning aff hans creaturer.

Derfor

Derfor ticere brødre were seg huer
 menniske snart til att høre/men seen
 till att tale/oc io seen til wrede/ for-
 di en mands wrede gjør icke det som
 retferdigt er for Gud. Derfor affleg-
 ger all vrenighed oc offuerwettes
 ondskaff/oc annamner med sacht-
 modighed det indplantede ord/huil-
 ket kan salige gjøre eders siæle.

j Alt det onde y oss er/det er aff oss sielff/men
 hwad som kommer aff Gud y himmelen/det er
 wisselig got/ia fuldkommelig got/ oc plat wbet
 mengd med ont/ehwordant det oc siunes off.

ij Men det eller noget andet som Gud til hø-
 rer/Kunde wy icke forstas oc begribe/ wden
 Gud opliyser oss/ thj han er den stinende soel/
 aff huilken skulle wblindre alle de lyszende
 straaler wdi offere.

iii Oc lige som det samme ewige lysz mæ-
 ner aldrig y seg sielff/saa lyszner oc den guddø-
 melig wysshed emeer oc meer y alle dennō/ som
 ere en sinde oplyszede/wden de oc formørket
 sielff aff deres egen blindhed.

iiii Den welgierning haffuer hā oc/offuer alle
 andre/bewist oss/aff dē gode willie/hā aff ewig
 hed

Fierde Søndag

hed hafuer haft til oss/at hã aff syndige oc for-
dømde mæniste / hafuer giord oss til hellige oc
salige/oc de ypperste eblant alle sine creaturer.
v Oc aff sin egen naturlige guddom hafter
han saadane fød off (det wý hadde forkasten
effter den første fødsel) wed sandhedsens ord/
som er hans ewige naturlige søn/ wed huilken
hã off oc all ting hadde aff førstningen skabt.
vi Effterdi Gud hafuer da saaledes fød off til
sin synderlig egendom / da skal hwer randfage
seg sielff nøye/ . c ey altho meget tale oc sladre
om troen / oc saadant andet / før end han weed
oc / hwad han hafuer der aff / men heller høre
ordet alltyd/aff huilket hã maa worde saadan/
som han gierne wil siges oc siunes.

vii Ingen skal oc tage en Kiærlig vnderwiff-
ning til mistycke/oc gisre seg snarlig wred/for
di hã nõ siges sandigē/ som hyne sielffwise dog
gisre/ de der hafter altyd munden fuld aff ord
oc holde seg altho wise til att lære noget.

viii Huilken oc saa lader seg gisre wred/ han
rafer blindelig hede ý sin wrede/ oc kan icke be-
finde seg att gisre noget det Gud er teckeligt.

ix Der tilmed skulle wý oc aflegge synd oc ond-
staff/ som ere de tidyle oc torne oc skadelig
wkrud / der queller oc vndertrycker den salige
fød/som er Guds ord/der Gud hafter giffuet
off nogen forstand paa .

x Huilket wel er mechtigt til att gisre salige
alle dennõ/ som det med tolmogheden annans
me/ oc med en fast tro det beware. Ro. i.

Euanger

Euangeliū scriffuer S. Hans

Euangelista Cap. xvj.

Jesus sagde til sine disciple.
 Jeg far nu heden till han-
 nom som meg haffuer vð
 send/oc ingen aff eder spør
 meg/hwort far du heden?
 Men

Fierde Søndag.

Men fordi ieg dette hafuer sagt eder
da er eders herte bleffuet drøffues
fult. Men ieg siger eder sandigen /
det er eder nytteligt / att ieg gaar
bort / for der som ieg icke gaar bort /
da kommer hyn trøstere icke til eder /
Men far ieg heden / da skal ieg sende
hannom til her. Oc naar han kom-
mer / da skal han straffe werden for
synden / oc for retferdighed / oc for
domen. For synden / fordi man tror
icke paa meg. For retferdigheden /
fordi ieg far heden til faderen / oc y
see meg icke ydermere. Men for do-
men / fordi denne werdsens første er
alrede dømd. Jeg hafuer endnu
meget att sige eder / men y kunde
icke nu fordraget / Men naar han /
som er sandhedsens aand / kommer /
da skal hā lede eder wdi all sandhed /
fordi han skal icke tale aff seg sielff /
Men hvad han faar hørd / det skal
. han

han tale / oc de tilkømende tingeste
skal han forkynde eder. Dan skal
forclare meg / thi han skal tage aff
mit / oc forkynde eder.

Endog Jesus hadde nu' merckelig' nog for
kyndet Euangelium for sine disciple / dog
wore de affidel sigdelighed saa vforstandige/
att de kunde icke begribe den andelighed som
han hadde att fare med. Men alt det stund
han wor hof dennom / da forhaabede de io til
ett werdzligt rige / att han skulde worde en yp-
perlig herre / oc de saa desligeste med hannom /
oc vnder des tenchte de paa ingen anden yp-
perlighed. Derfor siger Christus dennom det /
att det er dennom sielff nytteligt oc gaffuligt /
att han far legomlig fraa dennom / paa det att
de saa mue faa en aandelig lærefader / som den
nom kan aandelig lære y hiartet / det han haff-
uer lydelig lærd dennom wdi ørnene. Nu
kunde det icke see / att den Zelligaand saa
skinbarlig hadde giffuets dennom / wed huil-
ken de rigelig nog kunde forstaa seg paa Chri-
sti naade oc rige wdi aanden / med minde
end han skulde først sielff dø / oc faa saa till-
liffs igien / oc fare saa til sin fader / oc forhuer-
ue dennom saadan en den Zelligaands aabeba-
ring / huilken dennō skulde opliysc oc gisre fuld
wittige. Thj wor det inge drøfueelig stilffings /
f h att Jes

Disci-
plerns
sigdes-
lighed

Fierde Søndag.

att Jesus skildtes legomlig fraa dennom / oc bleff siden wdi aanden hoss dennom oc alle sine tro Christne / oc will framdels saa bliffue indtil werdsens ende/ att lære oc vnderwise alle Guds børn y all wanckundighed / att styrcke oc trøste dennom y all frøblighed/oc at befrø oc frelse dennom fraa synd oc all farlighed / med troen til seg Jesum Christum wor Herre/ Ziulken han sielff den sande Zelligaand indplanter dennom / wander oc fuchter / forstremmer oc fører til. all fuldkommenhed.

Mennis Der aff see wy her nu først/hwor aldels inge
Felige v Fjædsens macht er aff seg sielff til att tencke/ta
formnes le eller giøre noget rett grondelig got for Gud
lighed. men giøres der end noget got til siune / da er det oc inthet andet end ett siun oc frømpert. Der næst lære wy oc aff denne text/ att wy icke kunde sielff med nogen fortænste naa denne aand/ den oss saa reformeret oc fornyet/ at wy bliffue sticfelige oc bequeme til/ at giøre noget got/det som grondelig got er/ men den haffuer Christus forhuerffd oss / hoss sin oc alles wor himmelste fader/som han her sielff siger/ Aff huilket wy oc see det tredie / hwor myndig oc mechtig denne wor Herre Christus er aff nature y den hellige trefoldighed / oc sande guddo/ att han siger seg at wille oc kunde wdsende den Zelligaand/til et tegen/att samme aand er sønnens saa wel som faderens/oc er wdgangen aff sønnen saa wel som aff faderen. Thj er det nu
Den Zel den Zelligaands første embede oc wdretning
igaads her wdi

her wdi werden paa Guds børn/att lære oc op
lyse/trøste oc glæde alle dennom seg wille lade
sige oc were lærasttige.

første
embede
at trøste
de gode.

Siden haffuer den Zelligaand oc ett andet
embede/ huilket han wdretter wdi oc wed desse
forneffnde Guds børn / oc synderlig dennom
som han fører / efter oc wdwel til att predicke
Christi ord oc Euangelium mundelig for wer
den/att han wed denom straffer denne werden
fordi hun oc er meget straffe'ig / som scrifften
siger . De haffue alle syndet/oc der er ey en som
gør noget got . Dette maa nu icke stinges vn
der stoll / men det wil Gud haffue straffer wed
den Zelligaand/icke wdi nogen due lignelse / el
ler wdi sin egen guddømelige herligheds pers
son / Men wdi saadane ringe oc forachtelige
personer / som Gud der til wdkiefer oc wdwel/
mit wdaff werdsens egne børn. Der aff kom
mer det da/at werde kan icke da lide oc fordra
ge saadane/ men fryser oc stormer bode emod
ordet oc personerne for ordsens styld . For den
styld bleffue Phariseerne saa wrede y Christi
oc Apostlernes tyd / for den samme sag bliffuer
oc nu den Romerfke Biscop y wor tyd / med
alle sine / fortørnet / oc det er en rett ophoff
til al den megle blodstørning./ der skeed er/ oc
skeer endnu / fordi det folk wil icke lide mod
sigelse / fast minde lastes oc straffes / men lade
seg tycke/att hwer skal were plichtig til/att fal
de neder oc tilbede alt det dennom løster att

Det an
det att
straffe
de onde.

psal. xiiij
Ro. iij.

f iij beslut/as

Fierde Søndag

beslute oc ingen skal nue holde det for ont/ det de siige got att were. Men der er inthet saa skult/att det skal ey opteckes oc bliffue aabent bare/som Christus haffuer sielff sagt/ Thij wil Gud icke wige for dennom / men straffe deres lagnaffrige safft oc strømpfiste hellighed/med sit hellige ord oc aand y sine. Bliffue de end noget wrede derfor/oc tage hannom een eller anden fraa/det lader han da saa stee/han haffuer wel andre y stæden igien/naar hannom saa got tyckes/ side 1 finder han dennom wel/ der som de løbe icke fraa hannom. Men salige bliffue de/ som aff saadan straff lære att kende seg sielff/ oc lyde den zelligaands raad oc vnder wiffning.

**Alf synd
straffer
Gud
werden**

Det første Gud den zelligaand haffuer da att straffe werden for/ er synden/ att hun gior icke det henne bør/men synder/ oc gior det ilde er giord. Icke med de wdwortes groffue onde gierninger oc synder/hoor/mord/styld zc. Huilke werden oc wel kan sielff straffe/oc skick der fogeder oc bødle til/ att straffe saadane synder med legomlig pine oc plage. Men det er alt en anden lønligre synd/huilkē folck keder icke saa wel den ingē aff werdsens børn weed at straffe aff huilken ocsaa alle de andre groffue synder wdslude/som aff nogen weldekielde/ det er hyn wantro til Christum Jesum/huilken er en sand oprindelig orsage til alle synder oc vdygder/ de wore oc icke saa mange oc store/ der som denne

denne wantro icke wore/Ocsaa sowe Gud gier
 ne ellers igiemmen fingre med off/ wdi hwad
 som y off kunde were aff saadane brøste oc syn
 der/stode den ledige wantro icke saa sterck wdi
 wæyen/emellom Gud oc menniste/ att Gud
 kan icke komme wed for henne att holde saada
 ne menniste syndeløse/oc bewise dennom naade
 Derfor sagde oc Christus til isderne Jo. viij.
 Med minde end y tro/da skulle y dø y eders syn
 der. Ocsaa sagde den helligste Johannes bap
 tist Jo iij.att hwo som tror i ^ee paa sønnen/hå
 faar aldrig lifffuet att see/men Guds wrede er
 oc bliffuet offuet hannom.Thij er det all werd
 sens største brøst/derfor skal oc den helligaånd
 aller meest straffe henne/ at hun staar saa saas
 re wdi sitt eget liyff/att der som hun er saa mes
 get syndefuld/ oc motte wed Christum bliffue
 syndeløss/ huilken er det Guds vstyldige lam/
 der haffuer taget werdsens synder bort/ oc det
 plat inthet meer torde koste henne/end annam
 me denne samme Christum/oc tro paa hånom.
 Derfor straffes wantroen y wantro menniste
 wed Euangelium/ oc for hennes styld tilrego
 nes dennom alle andre synder/oc haffuer sin en
 deltig sold/ døden oc fordømmelsen/ som Chris
 tus sielf siger Mar. xvj. Zwo som icke
 tror/han bliffue fordømd/ der som han ellers
 motte wel bliffue salig/ehwor syndig han wore
 om han trode paa Jesum Christum/ som han
 ocsaa siger det samme stæds.

Fierde Søndag

Aff egen
retfer-
dighed.

Lige som den Zelligaand straffer werden /
for den howed synd / som er wantro / fordi hun
haffuer den aller størst / oc kender henne aller
mindst / Ja platt icke kender hende for synd /
eller weed seg nogen synd at haffue dert aff / at
man tror icke paa Jesum Christum / Saa skal
oc den samme Zelligaand straffe werden der
næst / fordi hun achter seg det att haffue / huil-
ket hun hafuer inthet aff / det er sandt retferdig
hed oc fromhed / att naar folk er retferdighed
aller fremest we / man da strømpter bedde med
nogle hykelste gierninger / som kunde siunes
for folk / y spisning / y klædebon / y lessning / oc
andre saadane legomlige øffuelser / oc meniste-
lige gode gierninger / de man kan aff stæd kom-
me aff egen menistelige krafft oc naturlige for-
mue / der bode hyn gamle Phariseer hoff isder
ne / oc desse ny wdi Pauens rige hafue meget be-
lad seg med. Saa som hyn Luce xviij. wilde
were for Gud from oc retferdig / fordi han røff-
uede oc skal icke fraa nogen / fordi han wor in-
gen hoor Karl / fordi han fastede oc tiedede etc.
Men det feylede hannom / som Christus oc
sielf der sammestæds giffuer tilkende / fordi al
saadan mennistelig egen retferdighed er icke un-
sdel forfengelighed / oc lige som det blomster en
grøn vrt ber / det falder aff / wissner oc bliffuer
bortte / naar det staar y sin feyerste maade. Jes
sa. xl. saa er oc al den fromhed oc retferdighed
off fyl / for Gud lige som ett vrent oc besmit-
tet quinde klæde / som den hellige Prophet
Jesais

Jesaias siger. Cap. lxiij. Oc alle de som bygge paa saadan retferdighed y seg sielff/ de ere icke oc ey kunde were Guds retferdighed vndergifne/ som Paulus siger. Roma. x. Derfor skal oc den Zelligaand/wed det hellige lydende Euangelium / straffe oc laste saadane strømptriske fromhed/ att man wil saa meget holde aff det/ som dog inthet er for Gnd.

Oc lige som det er straffeligt / att werden holder saa saare aff det/ som y ret sandhed icke duer att holde aff / saa skal oc den Zelligaand straffe werden/ for hun holder icke aff den retferdighed / som sand retferdighed er / huilken staar icke wdi menniske / men y Christo allene/ fordi (siger han) ieg far heden op til faderen/ oc y see meg her icke lenger. See den Christe hedenferd til himmels skulde wy tillegge all fromhed oc retferdighed / oc alt det gode y oss kan were for Guds aasiun/att wy for den skyld bliffue fromme oc salige/ fordi Jesus er opstanden aff døde oc faren til himmelē/ oc icke fordi wy kunde sielff gjøre enthen ett eller andet. Saa siger oc Paulus. Roma. iij. att Christus er heden død for wore synder / paa det att wy wed troen til hannom motte bliffue syndeløse. Oc han er opstanden igien aff døde/ for wor retferdighed/att wy oc wed troen till hannom motte were fromme oc Guds retferdige børn/aff den Zelligaands forhandling wdi oss. Christi liffs achtighed retferdighed oc fromhed motte ind-

Fierde Søndag

plantet y oss / att Christus Jesus motte bliff
ue oss / bode med sin død oc siet lifff en skend oc
gaffue / med al den hele gynst oc naade / lige
saadan som han sidder wed Guds høgre side
op y høyelsen hoss faderen / att wy saa for hæss
skyld oc wdi hannom motte regnes retferdige
oc fromme for Gud / oc den samme Christ ret/
ferdighed motte saa blomstre oc wdbyde / oc
giffue sin rette gode frucht aff seg wdi oss / med
alle retsindige gode retferdigheds gierninger /
paa huilke maade da kunde kende oss / att were
saadane retferdige Guds børn / oc andre motte
saa paa oss lære att prise oc ære Gud fader wed
Jesum Christum / som er alles wor retferdig/
hed j. Cor. i. oc ij. Cor. v.

**Anden
straffer
werden
for dom** Det tredie / for huilket den Zelligaand skal
straffe denne werden / er domen / fordi hun dør
mer icke rett. Werdens børn wille were saa
meget wise oc klaage / att de aff deres / siellige
forstand fordriste seg til att døme paa all ting
gest / oc døme saa een blind dom effter anden /
oc sige det att were got / som y seg sielff ont er /
oc det att were ont / som y seg sielff got er / som
Jesaias klawer paa cap. v. Thi denne werden
kunde aldrig med sin wýssdom kede oc forstaa
seg paa Guds wýssdom / men er altyd bleffuen
der offuer till en daarinde / som Paulus siger .
oc som **ΕΞΙΣΤΩΣ** sielff siger Mat.
thi. xi. Gud med rett forraad oc willie skil/
ler sin wýssdom / oc alle himmelske tinges for/
stand / for alle saadane werdzlige wise. Saa att
den som

Den som wil finde ret paa/oc dømme wýsslig wdí Guds oc de aandelige sager/ han skal icke bruge sitt eget liýss det til / elkers seer han wíft wrangelig till / oc dømmer en wild oc en falsk dom / fordi ett menniste / som er icke andet / end det han haffuer aff nature / Físd oc blod/ han begriber inthet aff det som Gud er tilhórendes oc anstórendes / fordi de aandelige ting wille aandelig dømme. j. Cor. 13. See saa lade werdsens børn seg betaabe aff denne werdsens første diefflen / naar han Kommer / oc Klæder seg/ som han wel Kan/like som han wore en liýsens engel/oc lærer dennom saa/att tage løgen for sandhed / oc sandhed for løgen / oc ere saa idel løgnaffrige/det stund han raader for dennom / att de aldrig finde paa ett rett ord/ eller dømme redsindelig paa nogen sag ý sandhed / men effter deres egen Físdelig wild oc egen wrange gode tycke.

Zwad skulde det oc were wunder/ att werden ý sin wýsshed far wild oc dømmer wrangelig / aff sin blinde forstand / effterdi hennes howed oc herre far sielff wild / ehwor meget han er wýsere end all werden med alle sine lemmet / oc er alrede dómnd for en gíeck ý all hans wýssdom/oc alt det há regnede for størst wýsshed / er bleffuet hannom till idell gíeckelig hed oc daarhed. Zan wilde were Flaag oc føre mennistene ý fald med sine wise anslag / oc meente det med att forderffue off menniste.

Men saa

Diefflen
far wild
sielff.

Fierde Søndag

Men saa aldels feylede hānom den hanss wise opleg oc mening / att han wilde stillie men/ nistene wed Gud/ at Gud oc med det samme Kō her neder til oss/ oc bleff menniste med oss. Der Christus Guds søn wor da Kommen/ oc med sandheds ord begynte att giøre hannom affdragt y sit rige/ saa wilde han oc were wýss/ han wdhitze sine paa hannom/ att de toge hannō aff dage/ oc meente/ att han der med wilde hielpe sin sag/ oc holde sit rige wed macht/ men den hanss wýsshed lēff hannom oc til størst daardhed/ Thj hanss rige fick da ey akeneste affdragt men nedfald oc forderffdes/ oc det med fick Christi rige rettelig først sin frāgāg oc opbyggelse. Ja alt det den onde aand haffuer bode sør oc siden begynt aff sin wýsshed emod Guds wdwolde/ det haffuer Kommet hannom sielff vnder syne/ oc hafuer lōctēdes demom til forbedring.

Lige saa See lige som den samme wise werdsens sørste/ diesten finder icke rett paa wdi sine anslag oc raad/ saa giøre ey heller hanss lemmet/ men ere alle werdsens børn idele giecke oc daarer wdi deres egen wýsshed/ som Hieremias siger Cap x. Alt det Gud dømer ont/ farligt oc skadeligt att were/ det døme de got oc det beste att were/ som er Riede oc Kigds welløst/ werdsens ære oc rigdom/ som screffuet staar Psalm. xlix. Da priser man deg naar du far wel med deg. Men Korset med forachtelse oc forsmelse/ forfyllelse oc gienwordighed/ der holder Gud meest

Efter Paaste XLVI

meeft aff/ som han haffuer lat paaende y sin
 søn Christo/oc y alle Propheter oc Apostle/ de
 samme dømer Gud for salighedsens wæy/ huil
 Een off kan føre til himmels/men der kan intet
 were slemmere oc weyerstyggeligre wdi menni
 skens sigdelige syne end de er. Efterdi Guds
 wiffhed predicker da all werdsens macht oc
 welde/aere/ rigdom oc alt det werden haffuer
 med seg/ for idel løgnaffrighed oc forfengelig
 hed. Eccl. i. Oc werdsens børn døme for de sa
 ligste som saadant meest haffue Psalm. cxliij.
 Tuert emod regner Gud forssens børn for sine
 oc liffens børn/ men dennom dømer werden
 for att were wredens børn/oc at lide ilde. Der
 for att menneskes dom er saa tuert emod Guds
 wiffdom/ oc wil icke lade sin sigdelige tancke
 oc tycke/forståd oc gode mening wige for Gud
 y hans ord/derfor skal den Zelligaand wed E
 uangelium straffe denne werden for saadan sin
 wilde oc blinde dom/som Christus her siger.

**Jeg haffuer endnu meget
 att sige eder etc.**

Med desse ord wil icke Christus/at den Zell
 ligaand skulde føre meget nyt/offuer det som nyt lærer
 han alrede hadde mundelig lærd/ mē han siger dan Zell
 seg att haffue wel meget att tale for dennom/ g
 aand.
 til att giffue dennom rett forstand paa de ord/
 de alrede haffue nu hørd/om synden/tetferdig
 heden

Fierde Søndag

heden/oc domer/men deres groffhed oc vforstandighed wor ett hinder/att de ey kunde begribe saadane subtilighede. De wiste icke/ att Christi rige skulde were aandeligt/ att Euangelium skulde predickes for isder oc hedninge/ Att wantro wor den rette synd/ Att troen giffner sand retferdighed/ Att forffet er middelet oc wæyen til salighed/ Att all werdsens wissdom er idel gieckerij oc daarhed etc. See det oc saadant meer wiste de icke/ de vlærde figdelige mend kunde ey heller gribe forstand der paa/ før end Gud wilde sielff lære dennom det/ end dog Christus hadde nog sagt dennom der aff. Der som Christus hadde meent (som Pauens predickere sige hannom paa) desse wdwortes Ceremonier/om Flædebon/faste/ Kirckerienste/ oc andet saadant/som wy bruge til Guds tiænste/da er det icke saa saare aandeligt/ oc ey saa vforstandeligt/ at Apostlene kunde ey wel haffue begrebedet oc forstaadet/ de wore der best bewonde med/ oc opfsdde wdi/ effter Mosis Lows wdwiselse. Men alle desse oc deres lige figdelige dyrckelse wore hoss isderne meer en figure oc ftygge emod den tilkommende sandhed/oc den sande Guds tiænste/ som y det ny Testamente skulde aabenbares/ end de wore nogen sandhed y seg sielff.

Hand læ Men nu wilde Gud wed Jesum Christum
rer sandh lade føre sine wdi all retskaffenhed oc sandhed
bed. oc lade lære dennom wed sandhedsens aand/
Jo. 14. dett der laa inderst wdi hans hærte/oc sige off
 Christne

Christne nu sin rette alworlige mening/ huilke han hadde icke før betegnet. Oc derfor kalder Christus hannom sandhedsens aand/ fordi han skal fare med ret alworlig sandhed/ oc med ingen frømptherij saa skal han oc icke gisre nogen frømpthiste helgene/ som Moses gjorde/ men rette aandelige Christne. Oc paa dett att wÿ motte forstaa huad hans rette mening wor her med/ da trycker han off den saa klarlig wd med try drabelige ord/ swar ett paa det andet/ oc siger/ att han skal icke tale af, seg sielff/ men lige det sielff samme som det lydende ord wdwis ser/ hwilket han sielff Christus hafuer før mundelig oc lydelig predicet/ oc endnu hans befels mend/ de han wil wdsende/ skulde der effter lydelig predicke. Oc det icke aleneste eblant igderne/ men oc eblant hedningene/ for hwilke nu skulde aabenbares/ det dennom der til hadde weret stiuldt for. Der næst/ att han siger saa/ Zan skal forklare meg/ hwad wor det andet/ end aanden skulde bære widnes byrd om Christo/ lönlig wdi folkets hærter/ lige som den Apostoliste prediken skulde gisre det lydende wdsørnene Acto. j. oc Lu. xxiij. oc lære folk rettelig at forstaa det ordet vforstådelig lydte om. Oc att han siger endelig saa/ han skal tage aff

Christus
haffner
tald om
alt det
aanden
skal for/
klare
forlade

mit/ Er der med icke grossuelig nog gissuet til Fæde? At de Zelligaåd skulde icke søre noget nyt ord vdi werde/ men skulde tage lige aff det sielf samme/ som Christus hadde nu kundgiord. Thi küde wÿ wdaff alle desse ord grandgissuelig forstaa oc forneme/ at Christus wilde icke

Femte Søndag

forlade oss saa tuiffueltraadige / oc vvisse paa alle de sager/ der wÿ skulde rette off efter/at wÿ aldrig een sinde motte worde wisse paa Guds fuldkomne oc endelige willie / men skulde io hwert aar effter andet fortøffue nogre ny troes articke/huilke den Helligaand skulde forny oc aabenbare for Kirckens raad oc prelater/ Oc hwad de saa satte off for/ wÿ det skulde were plichtige til att annamme for den Helligaands vnderwissning oc sande lærdom. Men effterdi Christus hassu : sielff forkyndet oss ale det hã hassuer hørd aff sin fader Jo. xv. oc hanss A-

Andens
tre die em
bede att
lære.

postle oc Euangelister hassue kundgiord all werden mundelig oc scrifftlig saa meget der aff som nødigt er til at saa en retsindig vnderwissning y troe Jo. xxj. Saa staar der da inthet igiẽ wden att det samme maa bliffue witterligt/ oc saa forstandigt y mennisters hærter/at de wd wolde Christne mue sandelig fornemme Guds willie wdi Guds ord / hwilket dog icke kunde stee/ med minde .end wÿ bleffue lærde aff Gud sielff/som Christus oc sielff bewiser Jo. vj.

Femte Søndag effter
Paaste
Epistelen scriffuer Sancte
Jacob Cap. j.

Ine allertieriste/
 Werer ordsens giorre oc ickte tilhørere
 alleneste/ at y bedra
 ge eder sielf. For
 der som nogen er
 ordsens tilhørre oc
 ickte giorre/ da er han lya den mand
 der skuer sitt naturlige ansigt y et
 speyl/ thij der han hadde skod seg/
 da gick hā bort/ oc glemde saa strax
 hwordan han wor. Men den som
 seer nøye till den fuldkomne Low/
 som er frihedsens Low/ oc bliffuer
 der hart wed/ de samme/ effterdi hā
 er ickte nogen forgiætendes tilhørre
 men er ordsens giorre/ da skal han
 worde salig wdi sin gierning. Der
 som nogen lader seg tycke/ att were
 en Guds dyrckere eblant eder/ der
 spæger ickte sin tunge/ men lader sitt
 hicerter forwildes/ hanss guds dyrck
 telse er forfengelig. En reen oc vbe

Femte Søndag

smittet guds dyrckelse for Gud oc faderen er denne/ att besøge faderløse oc encker i deres drøffuelse/ Ja att bewaare seg sielff vbesmittē aff den newerden.

i Som Epistelen lydde nu sieste Søndag/at S. Jacob raadde off til att høre gierne ordet. Saa raader ha. nu her/ ey aleneste att horet/ men att w̄y oc saa gierne skulle mandelig ḡøre der effter/ellers bedrage w̄y off ic̄un sielff/ om w̄y fast wille høre oc inthet ḡøre/ helst fordi Lowens ḡøre bliffue tetferdige/ Matt. v̄. oc Ro. 9.

ii Det wdyer han med en bequem lignelse at lige som een seer seg wdi ett speyl/oc fornem mer hwordan hanss skabning er/ mē legger saa speylet fraa seg/oc tencker der inthet meer paa/ saa er det hannom snart gaaet aff sinde hwordan han wor. Saa er det oc snart forgaaet/ hwad man hassuer aff h̄relse/ der bliffuer ic̄u d̄de bogstafue/ oc lige som nogen løss dr̄m man dr̄mer i søffne/naar der er ingen fast oc stadig grond/wden ordet aff h̄relsen grondes wdi hierttet/ oc fruchten aff samme gode rod wdbryder oc bewiser seg/ th̄ bogstafuen d̄ der/men aanden ḡør leffuende ii. Cor. ii.

iii Lowen Falder han fuldkommen/ fordi hun er saa fuldkommeligt ett l̄yff oc speyl/ att w̄y der

wÿ der med mæe see oc skue hwad wÿ sielff ere.
Ocsaa desligeste lader Gud seg der wdi til siu/
ne/hwad han er.

liij. Lige som Lowen er da wredens oc synd
sens ord/som kan forfære oc mistrøste de synde
ge/Saa er hun oc frihedsens ord hoss alle san/
de Guds bgen/oc wed guds aand giffuer den/
nom mod oc hiærtens fred/naar Gud der wde
lader dennom høre sin gode willie/bode hwor
god han er sielff/oc hwor gode han wil haffue
dennom/aff huilket aanden g.æt da saa læt ett
hiærte/oc saa frÿt ett mod ÿ dennom/ Lige saa
som den tiænere/der herren aabenbarer sit løn/
lige raad/oc kiærlige gode willie/ kan glædes
wed saadan gynst oc naade/ hannom bethees/
sielff til gaffn oc welfardt/ om han rettelig bris
gern seg til gaffns.

v Den som saa achter ordet/ oc bliffuer der
hart wed/han er ingen forglemminde tilhørte
icke han heller aleneste seer sin framfarne fors
sømselse/men han nu legger hond paa/att gis
re Herrens willie/huilken han seer seg her til at
haffue forsømet.

vj Saa bliffuer oc hwet saadan willig Chris
ten den saa gierne legger wind paa/ att gisre
effter Guds Low/salig wdi sin gierning/ siger
Apostelen/Ja ÿ sin gierning/ men icke for no
gen sin giernings skyld.

vij Apostelen wil oc her holde off orwogne/ oc
raader off/som her wille lefue oc staa tryggelig
for Gud ÿ Christo/att wÿ ey aleneste skulle fore

Femte Søndag

waare off før de groffue oc swaare synder/wed
hwilke dieften regheret weldelig wdi sine lem
mer/men wý oc saa skulle see wel til/oc tage off
waare for hýne smaa indfald/oc søye gniste/aff
huilke wel kan sødes en stort ild.

xij **Z**wo som wil da ý sandhed were en guds
dyrdere/som han wil siunes/ han holde specht
paa sin tuge/oc lade henne ey løbe for seg sielff
med løff slem oc vbequem snack/ ellers er hanff
guds tiænste aldels forgiests oc forfengelig/
thi munden tal gierne det hiærtet er fult aff.

xiii **J**cke alleneste med sticketlige oc Christelige
ord skulle Christne foldt wide att holde seg/mæ
oc saa forwaare seg for løse/oc forfengelige tã
cker oc fiødelige begierlighede wdi hiærtet/
fordi det ene kommer aff det andet.

xiiii **H**uilken som sandelig wil oc were en sand
guds dyrdere/ hã skal retskaffelig bewise seg ý
sande gode gierninger/gierne med ord oc gier
ning hielp oc styrcke ender / faderløse oc alle
hielpeløse/ oc bewise seg ý fiærlighed mod alle
dennom som hannom haffue behoff.

xv **O**c med ett got stiert leffnet bewaare seg
reen oc vbesmittet ý alle maade / att han maa
bliffue vforgiffuen aff all denne onde forgiß
tige werden / oc leffue ett purt helligt leffnet/
som ett rett Guds barn / oc en sand Guds dyr
tere.

Euangelium scriffuer S.

Dans Euangelista, Cap. xvj.

Jesus

Jesus sagde till sine
 Disciple. Sandelig
 sädelig siger ieg eder
 att ehwad y bede fa-
 derē om/ y mit naffn
 det skal han giffue
 eder. Till des haffue
 y inthet bedet y mit naffn/
 Beder saa skal
 g iij le y vn/

Femte Søndag

Ie y vndfange / paa det eders glæde
maa worde fuldkommen. Dette haf
uer ieg nu tald med eder y sprog / den
stund kommer wel / naar ieg icke wil
lēger tale med eder y sprog / men for
kynde eder klarlig om faderen / paa
den samme dag skulle y bede y mit
naffn. Oc ic siges eder icke / att ieg
wil bede faderen for eder / thi han
sielff faderen elsker eder / fordi y haf
ue elstet meg / oc hoffue troet / att ieg
er wdkommen aff Gud.

Denne text fylder nu bequemmelig effter alt
det wy nu hoffue hørdt desse q. næst fram
farne Søndage / om den kummer oc di øffuelse
Guds børn mae wentre seg. / oc den trøstfulde
aand / som denom skal howsuaale y al modgag.
Oc siges Christus saa / att den Helligaand / som
han loffuede att forhuertffue sine Christne / skal
ey alleneste howsuaale dennom / oc were dennō
en naadefuld trøstere / til att skaffe en fast troo
oc ett gladsørt herte y dennom / op til Gud
wdi all deres nød. Men oc saa en bønnaand / som
dennom skulde kunde giffue mod oc mands hi
erte til att raabe Abba Fætre fader / med troo
foruden

Den Helligaand
er en bøn
naand.

foruden tuiffuel / effter som Gud hadde sielfff
loffuet. Zach. iij. Offuer Davids hwoff oc Hieru
salems borgere wil ieg wdøse (siger Herren)
en naadelig aand/oc en bønnaand. See han Fals
ler samme aand spiritum precum en bønnaand/
fordi han kan allene lære oss att bede / foruden
huilken wÿ haffue huercken mod til at bede/els
ler widstæff om hwad wÿ skulle bede/eller troo
til att faa det wÿ bede. Men saa som Propheten
Faldet hannom spiritū gratiæ/oc han sandelig
er den Hellige aand som stæffe. off saadane/att
Gud kan were off en naadig Gud oc fader / oc
den troo som der kan holde hånom for/saa giff
uer han off oc mod oc dristighed til att forma
ne Gud y all wor nød / Ja han end oc saa sielfff
beder for oss (siger S. Pouel) med vsigelige
sucke. Ro. viij. Thi wor det sandelig/som Chris
tus sagde/er saare nyttelig afferd/att han saa
for fraa oss / oc sende oss den aand igien / som
først skulde giffue oss wÿssdom oc forståd wdi
Christo/oc stæffe troen y off til hannom . Der
næst/wdi sine / aabenbare werden sin brøst/oc
stræffe det vret er . Siden det tredie han skulde
wdrette/at naar de Christne da ofuerfoldes for
sæme straffs skyld/da skulde hā lære dēns trøst
telig att paakalde Gud wed Jesum Christum/
oc lade dennom saa wisselig bliffue hiolpne .

For Kjødsens strøbliggheds oc gielstridigheds
skyld/ siger oc Jesus Guds søn off her lige det
samme til med sit mundelige ord/ thi wÿ finde
oc søle wel wdi off / hwor Kjødet ey samtycker

Den Hel
ligænds
iij. embes
de.

For wor
strøblig
hed man
der Chri
stus off
till bøn

Femte Søndag

aandsens gode raad/ att wÿ skulle forlade oss
paa Gud / Flawe hannom wor nød/ bede hans
nom om hielp/ oc tro hannom till att Kunde oc
wille hielpē oss/ wore egne tanckē forfære oss /
naar wÿ tenckē der paa / att Gud er saa høyen
Herre / oc wÿ ere uwerdige menniske her nedre
paa iorden / oc wÿ til med ere store syndere / oc
haffue forset oss emod hannom/att han oss er
heller ont end got plichtig. Der offuer falder
oss oc frestelse paa / naar wÿ høres icke strax /
men det lenge sochales der wÿ bede om . Saa
Flawede den hellige Job Cap. xxx. Jeg raabte
til deg (siger han) oc du swarede meg inthet/
Jeg trodde fram for deg/oc du achtede meg in
thet. Det samme Flawede ocsaa David den hel
lige Prophete. psal. xxi. Ah myn Gud ieg haff
uer raabt den gantste dag til deg / oc du haff
uer icke hørd meg/ Ja bode nat oc dag etc. Hul
ket wÿ oc see were steed paa det isdiffe folk ÿ
Bethulia Judit vij. att der dennom wor saa
swaar nød paa kommen ÿ dres swaare bestol
ding/att wandet bleff dennom tilmaal/ det de
skulde dricke/ oc ey saa meget/att de Kunde slyc
ke tgrsten / oc hadde da saa lenge bedet Gud
med grædende thaare om forløssning/ att den/
nom kiedes der wed/ oc ey siintes redning paa
ferde/at de derfor wilde giffuet seg ÿ siēde hens
der/saa att den fromme hōwitzmand Ozias oc
saa samtyckte med denom/endog de hadde løff
te aff Gud rigelig nog / att de skulde bliffue
hørde ÿ dres paaald/oc saa forløssning.

See for

See for denne samme Egdelig strøblighed/
 huilken Gud oc Guds søn Christus kender als
 lettest wdi oss/ haffuer Gud saa mangfoldelig
 lærd oss med ord oc gierning/ att wÿ mue tryg
 gelig paaKalde hannom / att wor bøn skal icke
 bliffue spilt eller forgiæffs . Thi haffuer oc wor
 Herre Jesus med formaninge oc egne exemple
 altyd tilforn oc nu allermest paa det siste lærd
 oss/ att wÿ io skulle sitelig bede / oc inthet tuis
 le/ att wÿ ey bliffue bønhearde . Oc paa det wÿ
 des ydermere motte sette loff. 2 til hannom/oc
 taget for alwors tale det han siger oss/ da giff
 uer han oss sin eed der paa/oc swer en dubbelt
 eed wed sandhed/den han er sielff/som han wil
 de sige/wed den sande Gud / som er allene den
 ewige sandhed / som hwermåd pleyer att swer
 rie wed det ypperligre/ oc det han achter meer
 end seg sielff/men fordi Gud haffuer ingen ype
 pere/ thi pleyer han att swerrie wed seg sielff .
 Heb. vi. Oc lige som Gud da gaff Abraham
 en eed/der han wilde giøre dennom trygge oc
 wisse paa det han loffuede dennom / paa det at
 bode han sielff oc alle hans motte haffue des
 større troo der til / at det saa fast skulde bliffue
 dennom holdet/som dennom wor lofuet/endog
 han haffuer altyd weret sandw nog y seg sielff
 foruden eed. Saa swer oc Christus bode her oc
 anderstedz/ naar han siger noget meget alwer
 ligt/det der ligger synderlig macht paa at troo
 att wÿ mue achtet des ydermere/oc holde des
 stadigre der paa/efterdi wÿ hafue saadane thw

Swi
 Christus
 swer.

Femte Søndag

faste oc vryggelige stycker att bygge paa / som er først Gud sielff oc hanss egen tilsaftn / oc siden den høye guddommelige eed / huilken han swer wed sin egen høye guddommelige maifestat / thi han swer oc lader seg det icke fortryde / Psalmo. cx.

**I Jesu
naffn be
de wy.**

Men lige som wor Herre Jesus Christus lærer oss att were vforfærde / til att træde for den høye Herre / oc Fædere hannom wor nåd / oc inthet bløynes eller staa tilbage for wor vwerdigheds skyld. E.aa lærer han oss oc / inthet att driste paa nogen wor egen werdighed / att wy skulde giøre oss saa ligne / oc este noget / lidet eller meget aff Gud for wor egen skyld / eller nogen den tiænste wy hafue giord eller kunde giøre hannom. Men y mit naffn (siger han) skulle y bede / Ja wdi mit naffn / det er / for myn skyld / Jesus Christus sand Gud oc menniske er den enigste meglery emellom Gud oc alle menniske / han hafuer knustet slågens howed / Zan er oc den der sagt bleff / Dette er myn elstelige søn / den meg wel behager / wed hannom skulle wy oc behages / wore giærninger / wore bøner / oc alt det wy fare med skal wed hannom blifue teckeligt / oc wed ingen anden / enthen aff de lefue

**Gode
mēnistes
bøn for
off er nyt
telig.**

uøde eller døde / endog wy mue wel oc skulle begiere gode mēnistes bøn for oss til Gud / huilke bøn for ke denne bønnaand hafue noget rigeligre end off er nyt wy / dog saa / att de bede Gud wed dene samme telig. Jesum / oc huerckē y sitt eget eller nogē andens Act. iij. naffn. Thi der er inthet andet till / det neffnes
hworle

hworledes det neffnes / wdi huilket wÿ kunde worde salige eller fare wel aff Gud ÿ nogē maa de/wden wed denne Christi allene. Derfor haff ue wÿ at sige med Aores bÿrn / oc at bede Gud see wdi sin Christi ansigt. Psal. lxxxiij. som han oc sielff siger / att der kommer ingen til faderen nogerledes wden wed hannom allene / Jo. xiiij. Oc lige som wÿ plat inthet got tærffue wentte off aff Gud wden for hanss skyld / saa er oc allting wist oc fast da / naar wÿ bede oc begiere for hanss skyld / som Paulus oc siger ij. Cor. i. at alle Guds løffte ere Ja wdi Christo / oc ere Amen wdi hannom / til Guds ære / att der skal inthet feyle aff det Gud haffuer loffuet / dog om man wil haffuet for Christi skyld / ÿ hwess naffn han haffuer loffuet / alt det han noger tyd haffuer loffuet.

Till dess haffue ÿ inthet bedet wdi mit naffn / Beder etc.

Saadan en stiuldt skatt laa lønlig hoss Gud huilken hã wilde wddele off wdi Christo wed Euangelium / saa plat offuer alle menniskers tancke / att desse hanss egne disciple oc tilhørre ey endnu hadde begrebedet / oc derfor ey endnu hadde bedet Gud om noget ÿ Jesu naffn / som han oc saa her siger dennō til. Huilket dog endnu med alt andet wor ic un saa got som paras boler oc mœrcke sprog for denom / saa lenge / indtill aandē bleff denom siden rigligre gifue. Her forindē indgifuer hã dennō ordet rōdelig / oc befaler

**En tro
bøn for
hueruor
allting**

Femte Søndag

oc befaler dennom att bede/ beder (siger han) saa skulle y vndfange. Oc det samme er merckelig/ att han lader de thw saa fylles ad/ som hā oc siger/ Matt. vj. hwo der beder han faar/ att saa tilig som en Christen hassuer giord sin bøn til Gud/ saa hassuer han alt strax forhwersst det han hassuer bedet om/ som scressuet staar Psal. lxxxv. att Guds mistundhed oc sandruhed mōde hwet andre/ saa att Gud holder aff sin sandruhed/ det han hassuer loffuet aff sin godhed oc barmhjertighed/ Oc saa tilig som et sant Guds barn hassuer aff troen til Guds ord oc løffte giord sin bøn til Gud / saa er det hoff hannom allerede alt beiaet/ endog det icke for det menniske strax siunes oc bettes altyd .

**Christne
mennis
sters ful
komne
glæde** Oc det er Christne mennisters glæde/ att Gud hassuer oss det loffuet/oc tilsagt/han wil ansee oss/oc achte wor bøn/ oc hassuer allerede hørd oss/ saa tilig som wy bede hānom. Oc den samme wor glæde skal da worde oss en glæde tilfulds/ naar wy lenge nog hassue glæd off y haabet/ oc aff wor fuldhardighed wdi bōnen hassue faaet det som wy hassue bedet om/ Zuilket Christus loffuet oss wist/ om wy fast bede. Der med lader Christus oss oc wide/ hwad wy heldst oc alermest skulle bede/at wy skulle ideligst bede om det aandeligt er / fordi der sødes først oc sandest glæde aff/ Ja denne opfylte oc fuldkomne glæde der han her tal om/ werdens glæde bliffuer allryd / vfuldkommen/løss
wwiss

wiss oc forgengelig. Thj beder Apostelen off Phil. iij. att wÿ alltyd skulle were glade wdi Hertz / oc ingen omhyggelighed hassue for nogen ting/men lade ic un wore bÿner altyd were skenbare for Gud/ han wil da were nær hoss off/oc opfylle wore hÿerter med denne glæde/ att wÿ omseyer skulle aff hÿertet sige med Maria/mÿn aand frÿgder seg ÿ Gud mÿn frelsere intil wÿ komme wdass kÿgdet/indi glæden med hannom sielss/som bliffuer vbemengd med all sorg ewindeligh.

Oc det de nu ere altho wanwittige til/ oc Kunde icke bede wdi Christi naffn/ det stund alle Guds ord ere dennom saa mørcke oc vforstandelige/der wilde Jesus gÿre dennom wise nog til naar den Zelligaand sige lærd dÿenom den klare sandhed/oc grondelig ÿ deres sind oc samwittighed wÿst dennom Gud / att were saadan en Gud oc god fader/som gÿerne wilde were menniste naadig oc god/ oc naadelig ansÿe ochÿre dennom for Christi skyld. Paa den dag (siger han) skulle ÿ wel bede ÿ mit naffn/ fordi ÿ skulle da wel Kunde skÿnie paa/ hvor wel ÿ hassue det behoff. Ja paa den tyd siger hÿ naar Prophetten er bleffuen fuldkommen/ att Gud hassuer wdÿst sin aand offuer Hierusalem borgere/det er/de Christne/ som ere sande indbyggere ÿ det aandelig Hierusalem/hwil ket Gud hassuer sielss weyt/ oc hwer den steen der wdi er/Da skulle de bede/ ia de oc deres ligge hellige Christne. menniste oc sande Guds bÿren / som

Alting
hassuer
sin tyd

Sach. iij.

Femte Søndag

bøn/som bleffue aff Guds naade begaffued^e
med samme Zelligaand/ de nue tryggelig be^e
de/oc de skulle wiffelig bliffue bønhrde / ford^e
Gud elsker dennom/oc maa sielff wel lide den^e
nom/som Christus her nu siger.

Jeg siger icke att ieg wil bede Fa-
deren for eder/ thij han sielff el-
sker eder for etc.

Christus
beder for
oss

Her med lycker Jesus oss icke wd fraa seg/
eller siger seg aff med oss/att wille icke bede for
sine/thij han bad io for S. Peder Lu. xxiij. oc er
endnu wor meglere oc patrō til faderen i. Jo. ij
Oc S. Pouel siger hannom att: træde fram for
oss/der som han endnu sidder wed Guds hōgre
side Ro. viij. Ja der beder han alltyd/ oc lader
aldrig aff att bede for sine Christue/ indtil de
worde fuldkomne i aanden/ oc ere plat komne
tgiemmen alle farlighede/ Saa att Christus er
begyndelsen i oss/oc de oss skal hielpe til en fuld
kommelig god ende. Dog er det oc saa som han
siger her/att han/ med sin bøn oc offer for oss/
haffuer giord oss saa wel kende med faderen/oc
forhverffuet oss den gynnst/yndest oc naade/att
wij nue nu sielff for hans styld were wel hrde
de til at bede sielff med/ endog for hans styld ale
ne/ Effterdi wij ere nu icke wdlendinge oc frē
mede (som Paulus siger Ephe. ij.) men borgere
med Guds helgene/ oc Guds haffinde/ oc ere
wed Christum bebødene wdi ett samfund med

Gud
maa oc
wel lide
wor ege
bøn.

Chri

Christo oc alle haff helgene y Gud/oc haffue en felles brøderkaff oc sønskaff med hannō hoff faderē/saa at hā haffuer ey andet for off/end at han er den første sødde eblant mange brødre. Derfor elster Gud oss sō sine kiære børn/oc sin kiære søns Christi brødre/icke att w̄y saadane ere aff oss sielff/ men fordi w̄y haffue annam/ met denne sande Guds søn/oc faaet sind oc wil lie til hannom/ oc troet hannom att were der til wdend aff Gud/att w̄y motte wed hannom faa saadan acht oc ære hoff G. d/ oc bliffue aff Gud ansete for hanss skyld. Ja paa det w̄y motte opkomme aff wor nedrighed da nedstig han wdaff sin høyselse/oc foer fraa faderē h̄yd neder til oss/saa aff lagde han igien den forachtelige ham oc forlod denne werdsens forsmælighed/ oc foer til den zimmelfte ære oc herlighed/att han wilde føre oss d̄yd med seg wdaff denne ærlendighed/ Oc w̄y her forinden skulde rolig y aanden leffue/indplantede y hanss hellige rige nære oss y troen/sly til hannom naar oss trenger oc paaalde hannom y all wor n̄gd/med sandat et haab oc lyd til hannō/at hā gierne skal wille høre oss/oc lade wor b̄n gielde meget for seg.

See det er sagen/hui Christus saa siger / att w̄y det icke haffue behoff att han skulde bede Gud for oss/Paa det att troen maa der aff wore **Med wo**
des sterckere oc stadigre wdi oss/til Guds god **re wans**
hed oc gynst/yndeste oc welwillighed til oss/ at **tro tanes**
w̄y io h̄sygre oc h̄sygre skulle y troen opstige **ker.**
ad den rette steye oc sande zimmeltrappe **Ja**
sum Christum/oc komme Gud sielff io netmer
oc netmer

Femte Søndag

De nærmer/ med den tancke oc mening att wý
haffue der en fader oc ingen siende/eller saadã
en fremmede offuerherre/ der inthet wil achte
om oss/oc maa ey sielff see oss for sine syne/men
skal wille haffue daglige talssmend indtil seg
for oss. Saa som wý aff scadane wilde tandet
oc store wantro haffue søgt effter en Patron oc
forbedere effter anden/ oc icke end her paa ior
den aleneste hoss leffuende Christne menniste/
huilket Gud haffuer tillat oc befalet att bede
for hwerandre, men allermeest hoss de døde/
huilke wý wide ey hwor wý skulle finde/ eller
hworledes de skulle faa wor willie att wide/el
ler Gud deres paa wore wegne/ oc haffue saa
wyt oc mågeledes splittet oc adstyld wor troo
oc tillýd fraa Gud oc til affguder/ att wý med
naffnet aleneste henge som lemmer wed ett hos
wed/oc icke med hiærtet. Der som Christus ac
tede med desse ord/att gisre oss til saa trofulde
frimodige oc ý alle maade trøstige Guds børn
att wý heller skalde konde icke alene bede for
oss sielff/men oc were orbdige til att bede for
alle andre/de mueligt wore att bede for/ oc sø
le oss saa sindede/att wý dristelig torde vforfæ
ride for Gud indgaa/som til wor Kiære fader/
den oss haffuer sielff det bedet oc befalet.

Ant Oc der med søger Gud bode wort gaffn/oc
Gud la sin egen ære/for der som han vbeden gossue oss
der icke alle ting/oc lode oss altyd lide lige wel/da mors
sine lode te det sinnes for ett løckeligt tilfald/ oc wý wi
altyd li ste ey meer att tacke Gud derfor/end nogre an
ge wel. dre

dre vfficllige creaturer. Thij lader han oss saa stundom komme wdi trang oc nød / oc nødder oss saa til att bede oc paa kalde seg / oc naar han da giffuer oss det wy bede om / saa kunde wy da stignie / att wy ha ffuet aff hannom. Ellers giffuer Gud de v gudelige wel meget got vbeden / oc saar aldrig en sinde tack derfor / men det wil oc bekomme dennom der effter / de skulle der med ha ffue optaget deres part aff det gode i denne werden / med hyn rige frodzere Lu. xvi. Thij locker ha sine med saadane naadelige loffter til seg / att de skulle fly til hannom / oc bede hannom naar dennom trenger / Zan oc saa frester oc forsgger dennom / oc lader dennom stundom komme saa dybt i nød / att de skulle künde kendet / att der er icke hielp wden i hannom / saa hielper han dennom naar hanom nyttelige tyckes / att de skulle tacke hannom / oc der aff lære / hwad de ydermere mue formode seg aff hannom / nu her oc siden hesit ewindelig.

**Wdi de Bededage / huilke
man pleyer at holde oc kalde
Bangdage.**

**Epistelen scriffuer S. Ja-
cob Cap. v.**

Om Mandagen

Mine allertieriste. Be-
kender hwer andre-
ders brøste/ oc beder
for hwer andre/ att
eder maa lide wel. En
retferdig mands bøn
er meget weldig/ om hun er alwor-
lig. Elias wor et menniske strøbelig
lige saa wel som wý/ oc han gjorde
en alworlig bøn/ att det skulde icke
regne/ saa régnidet icke iij. aar oc vj.
maanede. Oc han bad atter igien/
saa gaff himmelen regn/ oc iorden
bar sin frucht. Ricere brødre/ der
som nogen aff eder wil dedes fraa
sandhed/ oc nogen omwende han-
nom/ da wide seg at han som haff-
uer omwend en syndere wdaff sin
wilde woey/ hã hielper en siel wdaf
dødē/ oc han stiuler mange synder.

Euangelium scriffuer S,

Lucas Euangelista Cap. xi.

Jesus

Iesus gjorde en stæd sin
 bøn/oc som han lod aff
 at bede/sagde en aff hæs
 disciple til hannom. Der
 re lær oss att bede/ saa
 som Johannes oc lærde
 sine disciple. Der sagde
 h ij dehan

Om Mandagen

de han til dennom. Naar y bede da
siger. Wor fader som æst y himme-
len/helliget worde dit naffn. Dit
rige komme. Worde dñn willie/som
y himmelen/ oc saa paa iorden.
Wort daglige brød giff off hwer
dag. Oc forlad oss wore synder/thi
wij oc forlaue huer sō off er skyldig.
Oc før off icke wdi frestelse/ men
frels oss fraa det onde. Oc han sag-
de til dennom/ Dwo aff eder mon
haffue en wen? oc han gaar til han-
nom om midnatz tyd/ oc siger till
hannom. Wen læ meg try brød/
effterdi mijn wen er kommen wæy-
farendes til meg/oc ieg haffuer icke
det ieg kan sette hannom for. Oc hā
wilde swaare indē for oc sige/ Gjør
meg ingen vmage/ dørrē er nu lucht
oc mine børn ere med meg y senge/
Jeg kan icke staa op oc giffue deg.
Jeg siger eder det/ Staar han icke
end op/oc giffuer hannom/for han
er hans

ÿ Bedebage LVIII

er hans wen/dog staar han dog op
 for hans vblueligheds skyld/ oc
 faar hannom saa mange som han
 haffuer behoff. Saa siger ieg eder
 oc/ Beder oc eder skal giffues/ Le-
 der oc ÿ skulle finde/ Klapper paa oc
 eder skal oplades. Thij ehwo som
 beder han faar/ oc hwo som leder
 han finder/ oc den som paa klapper
 hannom oplades. Beder en søn no-
 gen fader eblät eder om brød/ mon
 han byie hannom en steen? om han
 oc beder fist/ mon han oc byie han-
 nom en slange for fisten? Eller om
 han oc beder om ett æg/ mon han
 byie hannom en Scorpion? Effter
 di ÿ som ere da onde/ kunde giffue
 eders børn gode gaffuer/ hwor me-
 get meer mon faderen aff Dimme-
 len wille giffue en hellig aand/
 dennom som bede hannom?

h. iij Dette

Om Mandagen

**Guds børn be-
de gierne** Dette haffuer altyd hoss alle Guds wæner ꝛ
den hellige Christendø weret wonligt/ aff
en forfarenhed ꝛ dennom haffuer weret/ om de
adstillige frestelse dennom haffue paahengd/
att de haffue hengd hard wed deres Gud/be-
det oc paaakaldet hannom/ oc ere bleffne bøn-
hørde. Det haffuer oc altyd weret ett aff de nø-
digste oc ypperste stycker /der de hellige fædre
haffue lærd oc vnderwist deres disciple/ oc alle
dennom anlydendes. Saa hadde oc den hel-
lige mand S. Za :s Christi forløbere ey alene-
ste sielff weret idelig oc stædig ꝛ sin gudelige
bøn/men oc saa holdet sine disciple til att bede
oc der til lærd dennom hwad oc hworledes de
skulde bede/som denne Christi discipel giffuer
tilkende.

**Christus
allers
meest.** Dette samme exempel haffue wꝛ oc saa aff
wor Herre Christo/at lige som hā haffuer lærd
sine att bede/oc altyd att were worafftige wdi
bønner Lu. xviij. saa bad han oc sielff idelig oc in-
derlig endog han hadde saa høꝝ en Guds aand
offuer alle andre/att hanff hiærtelaw ey kunde
saa drages fraa Gud/ eller troen formindstes
wdi hanom/som wel kan see/oc seer ꝛ oss/dog
wor han vnder frestelse saa wel som wꝛ /huilke
wed gudelige bønne aleneste ere ofuerwindelige
som han sielff sagde Matthei. xxi. Ocsaa bleff
hanff embede hannom stundom wel saa tongt/
huilket han hadde aff faderen ꝛ befaling/at wd
rette mod werdsens wiulinge oc werdsens førs-
te dieseln/att han wor glad/ han hadde Gud
til att fly. Thij

Thi haaffuer han med raad oc eget exempel lærd off att bede / med det faste haab/att off skal oc bøn wedes/ som wÿ nu ÿ gaar hørde aff wort søndags Euangelio / om wÿ ellers bede rettelig/ fode fast paa den rette grond / som er hanss eget løffte oc tilsaffn / tro den fast/oc inthet tuifle / at Gud wil io wisselig holde off det han haaffuer loffuet / om wÿ aff hiærtet bede / wdi hanss elstelige søns Jesu Christi naffn/det nytteligt er/oc lade hån om siden raade der for/ naar oc huilkelöde hån wil hielpe off wdaf ngd.

Dette lære off mangfoldelig de trøstelige Historier aff måge hellige fædre oc Guds wener / Abraham formaate saa meget hoff Gud/ oc med sin bøn hadde han kommet all ting saa nær/att hadde der ÿ de fem store stæder weret x. fromme menniske / da skulde de alle bleffuet vstraffede. Med en søye bøn fride Loth den hele stad Scor Ge. xix. Den hellige Kircke bad for S. peder ÿ fengselet/oc Gud hørde dennom oc fride hannom. S. Pouel bad for dennō som wore til seyls med hannom/ oc Gud for hanss bøns skyld fride dennom / oc stendte dennom sin Apostel cclxxvi. menniske. Apostlene gjorde bøn til Gud mod isdernes trusel / oc Gud lod iorden stongre vnder dēnom/ oc med det tegen betiæde han deres bøn. Elias (som Epistelen melder) bad Gud straffe synden oc ey ladet regne / saa lychte Gud himmelen till for hæss bøn oc det icke regnede halffierde aar. Siden bad han atter ÿ stort ngd/att Gud wil de giffue regen/ oc himlene obnedes wed hanss

Troens
hørter til
bønnen.

Sønens
Krafft.

Ge. xviij

Act. xij.

h iij bøn oc

Om Mandagen

bøn oc gøffue regen offuerfødelig nog j. Reg.
xviij. oc xvij. Lige saa loffuer oc Christus alle
sine Christne/att alt det wý wdi troen bede/det
skal off weyerfares. Ja huad Flawer Gud høye
re end det/att wý wille icke bede/ som screffuet
staar Eze. xxiij. Der Gud wilde straffe sit vlydi
ge folk aff stort wrede/ da lete hā effter nogē sō
wilde were der emellom/ men han fand ingē.

**Bønens
wilkor.**

Ja skulle wý end bede/ da lade wý icke wor
bøn were sticckelig / oc haffue de Christelige oc
rette wilkor/som hun skulde haffue. For hwess
skyld S. Jacob scriffuer til sine cap. iij. J bede/
oc saa inthet/fordi ý bede icke wel. Thi adwaa
ret Christus oss. Matt. vi. at wý skulle lade wor
bøn were frj for thoo brøster/sørst att wý skul
le icke/som hedningene/achte/att det staar paa
mange ord / att forhuerffue noget aff Gud /
men wdi en stor attraa oc begiering aff et tro
fult hærte/ med saa ord at lade lyde for Guds
ørne hwad wý wille/ thi det gisr raabet oc stri
get for Guds ørne/som screffuet staar Eze. xiiij
Der næst skulle wý oc icke/som hýne Phariseer/
gierne siunes att bede wdi folkets aasium/ men
alleneste begiere att were til siune for den Her
re Gud/som wý gisre bøn til/oc haffue handel
med. For hwess skyld Christus bad off oc gaa
indi herberg/ oc lycke døren offuer off/ Oc han
sielf gierne bad paa enlige stæder/oc saa om na
teyder/ Icke at han der med wilde formene en
almündelig samfō til gudelige bøner / men be
tage off alle sind oc willie til mennisters prýss
wdaff wore bøner. Saa

Saa setter nu Christus ossingen tyd eller **Osset.**
 stæd for hwor oc naar wy skulle bede/mê huad tes icke
 oc huilkelonde/thñ siger han oc saa enfoldelig/ tyd eller
 naar som y wille bede/ Setter det saa hofff off stæd for
 sielff/haffue wy noget behoff/ da mue wy tæcke til bøn.
 til att bede om noget.

Jcke forteller Christus off heller desse for
 screffne ord saa op/ paa det att wy skulle io sige **Manes**
 dennom lige saa effter/oc hwercken meer eller ring til
 minde sige oc tale der om/end lige som ordene y att bede.
 seg sielff lyde/men saaledes skulle y bede/ siger
 han/Oc regner saa artickele op/cen effter anden
 Jcke at wy skulle io bede hwer oc alle/saa offte
 som wy bede en der aff/ men bede hwilken wy
 haffue behoff/med flere eller ferre ord/ de eller
 andre aff screffne bønner/Psalmer 2c. effter som
 hwer finder seg sticketlig wdi aand oc gudelig
 hed til att bede.

Oc først setter han off en form oc fadsone **Fader**
 for hworledes wy skulle sgye wore ord med **huad det**
 hiærtens tancker wdi første tilgang/at wy med **haffuer**
 en bequem fortale kunde berede off en gynstig **paa seg.**
 oc en naadig Herre att handle med/aff huilket
 wore hiærter oc mue fatte saa trøstige mod
 oc wisse tillyd/ til att faa det wy saa bede om.
Thñ haffuer Christus befalet att neffue hans
 nom/huercken Gud/ Herre/stabere/ eller noget
 andet saadant ypperligt naffn/**Men** **JAD&R**
 oc der med lærer han off/ att haffue lige den
 samme acht oc mening om hannom/ som bøn
 naturlig haffue om deres naturlige fædre/till

h y alle

Om Mandagen

alle honde gaffns oc welfards bestilling. Ja (som Chryſostomus siger in Matt capit vj.) y det wy sige fader/da bemercke wy off at haffue synders forladelse/al pinestilgift/retferdighed hellighed/frighed oc forlosning/sønstaff/Guds arff/ett forbundet brøderstaff med haff enborne/oc den hellig daands rone gaffuer. Det fyl y sandhed altsammē der aff/ oc som Augustinus siger/der hā aff naade bleff wor fader/saa bleff oc althet hannom tilhører aff rette wort eget/ att wy dog giør hannom den tilbørlige ære/ oc kreffuet aff hannom/ som den det haffuet y heffo oc were paa wore wegne / oc til wort beste.

**Wör/
hwad
det bety/
ker.**

Men det han beder off sige/wor/ oc icke myn fader/der med raader han off til en samholden hed/at wy off skulle forbinde wdi en retstaffen Eiarlighed/oc een tage den anden med seg for Gud/oc hwer bede for anden / som S. Jacob oc raader cap.v. Icke hwer stigte seg sielff aleneste/men bede oc begiere hwer andres beste/ oc were omhyggelige for hwer andre ret y Eiarlighed/aff hwilket den ene skal vnde den anden saa wel som seg sielff/foruden huilken hwerken wy eller wore bønner achtet noget for Gud/ som off læres Matt.v.oc rois. Men wed saa dan troo oc Eiarlighed ere wy haff børn/oc hā sandelig wor naadige fader/wor Ja wor fader io saa wel som S.Peders eller nogen anden helgens.oc wil ansee off for sine børn / oc høre off saa gierne som hā sør hafuer hørd dennō/oc off sielff

ÿ Bedebage. LXI

sielf fast heller end dennom nu paa wore weg-
ne/om wÿ nu giorde dennom wd/ att bede for
oss/som den hellige Chrystomus deylig oc
oc klarlig lærer in Rom. de profectu Euägeltj.

I det Christus beder oss oc tale hannom til **Wor fa-**
som en fader der er wdi himmelen/ da trøster **der er ÿ**
han oss aff den macht han haffuer store nog/ **himmel**
lige som willien er god ÿ hannom/ saa som en
Eiære fader/saa er oc machten hos hannō/ som
den der icke alleneste haffuer iorderig oc iorde
rigs tingeste ÿ wold/ **Mē** oc saa himmelen oc als
le himmelste tingeste/hā sō siger wed Prophe-
ten Jes. lxxj. Himmelen er mit sæde/oc Jorden
mÿn fodstāmel/ **O c** Hie. 23. Meent du att ieg er
en Gud langt borte/oc icke nærwerendes? op-
fyller ieg ey bode himmel oc iord: Der med giff
ues oss oc en tække om wor ælendighed her paa
iorden/att wÿ ere wdlendige oc pelegrime paa
en wæyferd her wdi werden/ oc haffue her in-
gen stadig stæd att bliffue paa / men stunde oc
lenges effter wor særneland/at Komme til fader-
ren som er hiemme op ÿ himmelen/ det er/ÿ de
aandelige oc ewige ting/hwilken wÿ saa meget
Komme nærmer/ som wÿ bliffue aandeligre/ oc
finde større løst fraa iorderig til himmelrige/
der wor ewige vfor krenckelige oc vfor gænge-
lige arff er for oss. Thj beder Paulus oss adspør-
re det gode her offue for/om wÿ ellers ere med
hannom opstandene at wÿ oc da stisde noget
om de ting her offuen for/oc icke om desse iorde-
lige/ **Collo. tñ.** Ja wort rette borgerstaff er icke
her paa iordē mē op ÿ Himmelen/deden wÿ oc
wente

Om Tyssdagen

wentte wor forløfere oc Herre **IESVM**
Christum Phil. iij. der skulle wy bliffue borgere
oc indbyggere med alle helgene/oc were Guds
hussinde til al ewighed Ephe ij.

Om Tyssdagen.

Hwad
Pater no
ster ind
holder.

Ester Christus nu haffuer giffuet off befal
ling paa att bede/oc saa lærd off hworledes
wy skulle bede/nu paa det wy ey skulle bede for/
gieffs eller saa snart off til stæde som til gaffn/
da lærer han off oc hwad wy skulle bede/det hæ
weed off best nytteligt att were. Det samme des
ler han nu wdi thoo parter/det gode/ huilket
wy gierne wilde haffue / oc det onde hwilket
wy gierne wilde ombære. Thw honde gode tin
gest lærer han off att bede om/det aandelige oc
legomlige/det aandelige lærer han off at begiæ
re for alt andet/ att wy io adspørrige for alle
ting Guds rige/oc det samme er tre honde.

Att Gud
wilde la
de sit ord
predic
kes.

Sørst att Guds naffn maa helliges/att han
ey wilde lade wildfarende lærdom oc menniske
lige løgen reghere/at wy kunde forwildes fraa
hannom/oc ret forstand om hannom. Men wil
de lade off predices sitt hellige ord/wdi hwil
ket wy motte lære at kende hannom/hanss wif
hed/godhed/retferdighed/mact oc mistudhed
at wy kunde sige med Dauid/O Herre wor Her
re/hwor wüderligt er dit naffn offuer al iorde/
rig/ at wy saaledes mue kede hanss hellige naffn
i sin hellighed/oc det hoff oc y off maa worde
helligt

helligt/lige som det ÿ seg sielffer alsø helligt/
 saa sø Christus oc helligede seg for sine oc bad
 faderen for oss/at hã wilde hellige oss ÿ sin sand
 hed. Jo. xvij. Ja det er den sande hellighed /
 nar Gud opliyser oss/oc giør oss aff blinde men
 niffe seendes/oc weyr oc helliger oss till sin syns
 derlig egendom oc helligdom/som han før had
 de loffuet . Leuit. xix. der han oc beder oss were
 hellige/med seg den hellige Gud.

Der næst begiære wy med denne bøn / att
 Gud den gode fader wilde beware off. fraa alle
 ord oc gierninger / med huilke Guds hellige
 naffn (det wy lade nefnes ofuer off) kan wan
 helliges oc wanæres / at wy ey swertie forgiøfs
 eller forfengelig eeder oc menceder / ey stiepte
 med Guds ord / ey bruge Guds naffn oc helli
 ge ord til troldom eller affguderij. Oc ey noget
 ledes med ord eller gierninger bewise off saa
 hofde v gudelige/att nogen kan forachte Gud
 oc den hellige troo for wor v hellige handels
 styld / som Gud dog flagede paa sitt gale folk
 Israelliterne Ezech. xxxvi. att hans naffn lydde
 ilde for deres styld e blant hedningene. Thi bes
 de wy Gud wor fader / att han wil lade off føre
 saa wore ord oc wor hãdel / att han maa haffue
 ære aff oss / oc prises oc loffues aff andre for wo
 re gode exemplers styld / oc aff dennom holdes
 oc achtes for en god hellig Gud / effterdi han
 haffuer saa fromt oc helligt ett folk / for hwess
 styld. Christus oc hafuer befalet oss / att ære
 Gud med en rett weyrkædelse for alle meniste.
 Matt. x.

Att wy
 ey wanæ
 re Guds
 naffn
 med ord
 eller gi
 erninger

Oc saa

Om Tyffdagen

Att wy Ocsa. bede wy her att Gud wil bewaare oss
ey legge fraa all forfengelig æregirighed/ att wy kunde
off nogē ydmyge oss sielff/ oc kende oss yduelige for alle
ære till. andre / Allermeest y fromhed oc retferdighed
for Gud / om wy aff Guds naade finde noget
got wdi oss / att wy so da siige / Ickē off Herre /
ney ickē off/men dit naffn giff æren/att wy mne
kendet / att haffue alt got aff hanssronde gods
hed oc welwillighed / for hanss enborne søns
skyld/ oc siunge hannom ære oc tack med Kong
Dauid/att han ickē haffuer bewist seg mod oss/
som wy hadde forstyldet / oc ey betald oss effter
wore misgierninger psal. cix. att wy saa / med
den Prophete Daniel/ legge oss alt det skamme
ligt er til/oc hannom heder oc ære Danie.ix.

**Guds
rige.**

ij. Der næst bede wy effter Christi vnder
wissning/att Gud wil lade sitt rige komme/att
saa som han til sitt naffns ære/ for ett got røch
te att saa/lader lyde sitt hellige ord oc Euange
lium for oss/ oc wed det samme optæxer al fors
søring oc willelse. Han wilde oc lige saa were
der sielff hoff med sin aand oc guddomelige
kræfft / oc lade sitt ord heffte oc saa rotfest y
wore hærter/att dieselken som aff oprindelighed
haffuer sin bolig oc weldige rige med ett fult
regiment y oss / motte aff Guds naades kræfft
wed liysens oc liff sens hoff ding Jesum Chris
tum nsdes till att wige / oc giffue Gud thom /
Oc han saa wilde leffue y oss / gisre sine gier
ninger wdi oss / oc haffue sitt rige oc regiment
wdi oss so meer oc meer/att hanss regiment mo
te saa

te saa øges oc formeres til fromhed oc all rets ferdighed ÿ oss her wdi verden/att dett motte fuldkommnes effter dette liff . Oc wÿ saa kunde lade hannom nu bygge sitt rige hoss oss / oc reghere wdi oss wdi naadens tyd / att wort rige motte effter dette liff / findes hoss hannom/oc reghere siden med hannom wdi salighed till ewig tyd .

Om dette rige/oc des tilkommelse/ finder man meer screffuit ÿ Postillen/ første Søndag ÿ Aduent. xvij. Søndag effter hellige Trefoldighed / oc Jomffru Marie bebudelses dag.

ij Det tredie Christus lærer oss att fire oc formane Gud om / er / att saa som han lader sin sandhed opstine for oss / oc giffuer oss sind til att annamme henne/ oc tro der paa/han wil de oc lige saa styre oss ÿ alle wore gierninger / oc aff sin aand oc naade styrcke oss/til att gisre det gode effter hans willie / huilket wor willie plat er emod. Fordi endog Gud skaber nogens ny god willie wdi oss/ naar han saa kommer til oss/da er lige wel wor egen sigdelige willie icke fordi strax aff død / men wil høre meget til/før end wÿ hannom vndertuingendes worde ÿ oss/ Effterdi Paulus / siden han hadde lenge weret en drabelig aandelig Apostel oc Guds mand / Flawede saa høylig / Romano . vij . att hand fand saadan en gienstridighed / oc saare stort vwillighed ÿ seg/til att were fuldkomelig effter Guds willie oc bud . Saa staar oc

dieffen

Om Tyffdagen.

dieflen off y waxyē med onde indskud/werdē de
 fligeſte med ſine forgiffrige raad oc effter ſiun/
 att wilde wy end faſt wel/ wor willie formaa
 ſeg dog iithet. Thi ſkulle wy inderlig bede
 Gud/att han wil ſtyre dieflen / formene denne
 onde werden/oc thēne wort eget kiød/ oc ſkaſ
 fe all ting ſaa/ att wor onde willie/som ſaa ad
 ſkilligen opweckes til alt ont/maa forhindres/
 oc hanſſ gode willie ſtee oc fuldtkomes wdi off/
 oc kiødēt med all ſin begierlighed bliffue forſ
 feſt/intil wy komme ſaa langt/ att wy kunde ſi
 ge med S. Pouel/der det laæde mod hanſſ ſi
 ſte endeligt. Christus maa haſſue ſin ſtore oc
 mangfoldelig ære wdi mit legom/hwad heller
 ieg døer eller leffuer. Phil. j.

Med det Her effter ſkulle wy nu giøre alle wore andre
rewilfor bøne/med dēne beſutt/at Gud maa dog giøre
giøres ſin willie / oc wy end wille andet eller meer end
alle bøn han wil/oc ey wy wille noget ſaa gierne/ at wy
ne. wille ey ſtaa wdaff/oc lade wor willie wige for
Matth. hanſſ/som hyn ſpidalſte der begierde gierne at
vij. were reen / men ſattet dog indi Christi willie /
Matth. om han ſaa wilde. Ja Christus/som aldrig wil
xxi. de andet end det got wor/ oplod ſieſſ al ſin wil
 lie wdi ſin faders willie / oc bad Gud lade ſin
 egen guddommelige willie ſtee oc icke hanſſ.
 Nu bede wy offte det/wy wyde ey huad/om det
 er ont eller got / nytteligt eller vnytteligt / thi
 ſkulle wy bede trolig for off/ oc for alle andre/
 om det aandelige oc legomlige / det off got oc
 gaſſnligt ſiunea/oc er icke mod Guds wdtrych
 te oc beſ

te oc bescriffne willie/ Men saaledes offre same wor bgn wdi Guds frñ oc gode willie/ att wÿ lade hannom aldels raade derfor/hwad hã wil der til gisre/minde eller meer/tiltig eller silde/thñ han er wisere end wÿ/ hans willie er oc bedre end wor/saa er oc han faderen/oc wÿ ere bñene/thñ bñ hannom att hassue ett ord til forn/han wil oc hassue omsorg for oss/ oc icke forsøme hwad oss kan gott gisre / der skulle wÿ tro hannom til. j. pe. v.

Zan setter oc lignelsen her hoss/ om de hellige himmelske aande oc engle/ som ere Guds willige tñere/ oc lade seg wdsende oc bruge fuldkommelig effter Guds egen gode willie/ foruden al vwillighed oc vlydighed ÿ alle maa de/som scresuet staar Psal. ciiij. Alle Guds Engle priser Herren/som ere weldige ÿ kraft / som fuldgisre hans ord oc fuldkomme hans willie Ocsaa scriffuer Daniel cap. viij. Att han saa mange tusende sinde tusende tñene Gud/ Ja. x. tusende sinde hundrede tusende stode omkring hannom. Apo. v. oc lige saa. Guds willie steer ÿ himmelz

Zer intil hassuer nu Christus lærd oss at bede alle Guds buds fuldkommelse// til det Gud siger seg at were wor Gud/ oc beder oss icke hassue fremmede guder. Lærer han oss ocsaa at kalde hannom wor Kiære fader/det meer er. Til det andet/der han forbüder oss att wanhellige sitt naffn bede wÿ/att Guds hellige naffn maa helliges wdi oss. Der næst/att wÿ mue holde en ewig hellig huile dag wdi hans hellige rige Wÿ bede Guds buds fuldkommelse

Om tyssdagen

att han wilde reghere oss till att gïöre sine gler
ninger oc icke wore. Oc paa det siste bede wy/
att han wilde wed oss gïöre sin willie wdi alle
de andre bud/att der inthet motte gïöres effter
wor onde willie/men alle ting effter hansse gode
willie/att hoor oc mord/lögn oc styld oc all v/
dygd motte forhindres/oc Gud rettelig äres.
Oc med desse samme oc alle andre effterfyllens/
des/lärer han att bede om sand fiærlighed til
hwer andre/til den anden taffles fuldkommels/
se/wdi det wy bede lige saa meget got for alle
andre som for oss sielff.

Wy mue
bede om
timelig
næring.

iiij Som wy hassue nu bedet om de ewige oc
aandelige ting/huilke Guds ære oc wor saligs/
hed ere anrørende/ Saa bede wy nu framdels
om desse timelige/at wy io skulle først adspør/
re Guds rige/oc hwad der tilhörer/som oss be/
fales Matthei vj. Men der næst mue wy oc be/
de wor legomlige søde aff den Gud/som oss saa
dane hassuer skabt/ at wy den icke ombære kun
de/den bede wy allsammen/med fred oc roligt/
hed/Ærsthed oc sundhed/oc alt andet som hø/
rer hør til/at man kan æde sitt brød med glæde
vnder dette ene/naffn brød. Ocsaa wort ia
wor eget brød/det wy kunde hassue med rette/
det oss sielff næst Gud tilhörer. Oc det icke til
Fræsenhed eller offuerflødigthed/men saa at det
kan slide seg for en hwerdags søde. Ocsaa
idag/at wy skulle ingen omsorg hassue for den
morgendag/lader Gud komme anden dag/saa
sender

sender han oc andre raad/saa mæ wÿ be-
de hannom for den dags søde/ saa
giffuer han oss henne/oc saa
fram ÿ men winder
oc rinder.

Om Denssdagen

Om wÿ haffue nu bedet det wÿ gierne had-
de/Saa lærer Christus oss nu framdels at
aff bede det wÿ gierne wille ombære/ oc were
quite wed/oc først det som størst oc skadeligst
er.

v Forlad oss wore synder. Ingen skam eller
skade kan nogerledes lignes wed synden/huilkē
oss gjorde Gud saa wred oc fortørnet/ att der
som Christus Guds søn hadde icke taget seg
det ossuer/ oc gaaet oss emellom/ da hadde
wÿ wdi henne weret ewindelig fortabte oc
borte. Endog Gud haffuer da wed Chris-
stum giord naade med oss/ oc indplantet oss
wdi hannom/ det gamle menniste er dog icke
wden synd wdi oss/ som Paulus siger Rom.
viij. oc Johannes i. Johan. i. oc Salomon ÿ
sin predickebogs viij. Cap. att der lessuer icke
menniste paa iorden som ey synder. Thij skul-
le wÿ altyd screffte rett/ kendes worstyld/
i h̄ oc bede

Synder
forladel/
se ÿ Kirck
ken.

Om Denstidagen

oc bede om naade for den samme Guds søns
skyld/wed hwilken wy haffue en sinde ett forli-
gelsmaal faaet/ saa wil oc Gud gierne tilgiff
ue/effter wor troes artickel/att wy tro synders
forladelse.

Med wil for. Paa det wy oc muc bewise en fuldkommen
Aerlighed/att lige som wy wille hwer andre
rettelig wel/wy oc med det samme skulle wille
hwerandre inthet ont/da lærer Christus at leg
ge det ene hoss det andet/ att som wy begiare
forladelse/saa wille wy oc forlade. Ja saaledes
haffuer han lærd oss med ord Matth.v.oc med
sitt eget exempel Lu xxiij. Han icke heller efter
saadant løslig aff oss/men med stercke truseler/
saa framit som wy wille oss skal forlades Mat.
vj. Oc end det meer er/ om Gud skal icke drage
forligte sager op igien/oc igienkalde det han al
rede haffuer forlat oc tilgiffuet Matt xviij.

**Strestels
fer henge
off paa.** vj Lige som wy haffue nu bedet om forladel
se aff de synder som ilde gjorde ere/ att de oss
muc til giffues/saa læres oss nu her framdels/
att bede om waaretecht oc Guds bestermelse
for det igienstaaendes. Thij dieseln wor rette
Satan oc frestere lader aldrig aff att søge oss
sage med oss/hwor hã kã nogẽ saa j. Pe. v. Rigt
det desligeste ligger oss hart vnder syne Jac. j.
Werdẽ er oc fuld aff argelyst oc vdygdelige ex
emple aff huilke de enfoldige Kunde snart lade
seg bedrage j. Jo. ij. Saa att wy paa alle sider
ere med saadane fiende beladde/ att wy aldrig
vndgaa dennom/wden stort Guds hielp oc bi
stand

ÿ Bededage LXVI

stand thñ skulle wÿ bede/icke att wÿ nue bliffue frestelse forudē/men/som Augustinus siger att wÿ ey nue offuerwindes oc vndertryckes aff frestelsen. Alle fromme Guds bōrn haffue menlig weret ÿ frestelse for oss/ oc Gud beder oss were beridde mod frestelse/ naar wÿ wille hōre hannom tñl Pro. iij. Ja wÿssmand siger/ att frestelse forsøge de retferdige/ lige som noget leerkar prōffues wdi en gloendes offn Ecclē. xxxvij.

Thñ skulle wÿ were orwagne / oc lade off icke findes ordeløse/mē henge hart wed Guds ord/oc were slirige ÿ gudelige bōner oc idelige øffue oss ÿ gode gierninger / oc tinge hart wed wor Jesum / wdi hwilken wÿ all ting formue Phil. iij. thñ han haffuer offuerwundet werden oc sagt dieflen sin dom aff Johan. xvj. bliffue wÿ fast oc stride mandelig wdi troen/da kunde wÿ oc staa hannom emod/oc offuerwinde hans nom j. Pe. v. Oc sige frÿt med Daud/Zerren er mÿn hielpere oc mÿn bestermere/paa hannom forlader jeg mit hierte/oc ieg er bleffuen hiolpen.

Oc dess trōsteligre nue wÿ stride/ oc dess frimodeligre kunde wÿ bede om hielp ÿ striden att Gud fører oss paa alle de frestelse/ de off paa komme/som det seg klarlig lærer sielff att kende wdi Jobs historij/ ey dieflen ey sielff motte were mechtig til att føre hannom nogen Drøffuelse paa/ før end han haffuer fuldburd aff Gud der til/at det wor ey andet end en sand

i iij Guds

Om Denssdagen

Guds paaførsel/oc witterlig gierning/Ja end det fast minde er/han motte ey freste Gadarenerne/med att fare y deres swin/sør end Guds søn forloffuede hannom det. Matt. viij. att wý mue tencke y alle frestelse paa det Apostelen siger j. Cor. x. att Gud frester / oc frester off icke med meer end wý wel Kunde taale/oc end sører off sin frestelse til gaffn oc baade/oc til ingen skade.

Dieflen
er ond.

vñ Endelig bede wý forløssning fraa den onde aand dieflen/som trodde aff sin medfæbte godhed oc oprindelige sandhed/den han hadde aff nature att fare med/ oc aff sin egen willie bleff ond / som Augustinus siger / Oc sører off nu saa meget ont paa / aff den onde willie han hafuer til Gud/oc alle dennom som gierne wille bliffue bestandige y den Guds retferdighed oc sandhed/der han fraafald/att han kunde drage off til fald oc ewig forderffuelse. Thi bede wý Gud / som er dog en Herre offuer hannom/ att han wilde spæge hannom/legge hannom bedzel y mund/oc ey lade hånom seg sielff raade/til att were off saa ond / oc att gisre off saa meget ont / som han ellers gierne wilde / med Erñ oc orloff / forgifft / pestilenz oc andre sygdome. Oc endelig fraa alt det grøndelig ont oc rett skadeligt er enthen till lifff eller siel.

Thi bede
wý
mod hån
nom.

Alle lærer off Christus att sige til alt det wý saa bede om/at der blifuer rett hærrelig willie oc begiæring hoff / med sand tillid
oc troo

oc troo till Gud / att vndfanget .

Endelig lader Christus oss høre hwad wy
omseyer mæ wente oss aff den Fiere fader / om
han lader oss end bancke oc grønte fast paa no
gen tyd / han kan dog icke lenge saa lide

wor vlad . Huilket han' oc betyder

med den vrelige domere Luc.

rwij. helst fordi han er

dog synderlig god

aff nature oss /

uer alle fæ

dre .

Gud hør
rer alle
de flittes
lig bede.

Wor Herres himmel- ferds Dag.

Epistelen scriffuer S. Lu-
cas ij Apostlernes gierninger
Cap. j.

En første tale haff-
ner ieg nu end myn
gode Theophile /
om alt det Jesus be-
gynte bode att giøre
oc at lære / indtil de
dag han bleff opta-
i uij gen/effter

Wor Derres

gen/efter han wed den Delligaand hadde befalet Apostlene/de hã had de wdwold / for huilke han hadde seg beteed leffuendes/ effter att han hadde lid/ med mange vnderlige te=gen/oc lod seg xl. dage omkring till=siune for dennom / oc talde det som lydde om Guds rige . De som han hadde samlet dennom /da befoel hã dennom att de ey skulde wige wdaff Hierusalem/men fortøffue faderens løffte/det y haffue hørd (sagde hã) aff meg/ Thi Johãnes døbte med wand / men y skulle døbes med den Delligaand icke mange dage her effter . De som wore da saa komme till=ammen/ gjorde spørjsmaal til han=nom oc sagde . Derre /mon du paa denne tyd wille oprette Israel riget? Da sagde han till dennom/ Det hø=rer icke eder til at wide tyder eller ley=lighebe/de faderen haffuer satt y sin egen macht/ men y skulle vndfange den Del=

Dimmelferds dag LXVIII

den Delligaands Krafft / som skal komme offuer eder / oc y skulle were meg widne bode y Hierusalem oc y alt iødeland oc Samaria / oc intill forderigs ende. Oc der han det hadde sagt/bleff han optagen y deres aafun / oc en sky tog hannom børe wdaff deres øyne. Oc som de saa wore kaagendes op y himmelē wdi hans hedenferd / See da stode der thoo mend hoss dennom y hwide kløeder/hullte oc sagde. J Galileiske mend/hwad staa y saa oc see op y himmelen? Denne Jesus/som fraa eder er nu heden optagen wdi himmelen/skal kōme lige saaledes / som y sowe hannom fare heden op till himmels.

i Her wdi denne text grøndes off iij.wor syn derlige troes artidle. Først see wy her wor Herres Jesu opstandelses wijsshed / att han icke en dag eller thoo lod seg tilsiune/men y hele xl.dage/oc y mange maade betede seg for sine sendes bud samme xl.dage omkring / oc gaff seg till
i v de som en

Wor Derres

De som en leffuendes mand/der med/ att han aad oc drack med dennom/ talde oc snackede oc gjorde iertegen for dennom.

¶ Der nest bliffue wÿ oc her wisse paa hanss himmelferd/att den hele person hã Jesus Christus/ sand Gud oc mand/ er opfaren igien til himmels deden han nedkom en sand Gud. Oc lader oss der med Klarlig see oc kende/ att han det fuldkommelig haffuer wdrett/ der han er kommen for/at han wilde til fulds forlige guddommen oc mandomẽ/ dess til et wist tegen/at wÿ der skulle were fuld wisse paa/ saa haffuer Gud fader optaget sin søn ÿ himmelen/ ey ale/ neste wdi guddomen/ men oc saa med mandomen/oc satt hannom wed sin høgre side/ wdi guddommelig herlighed oc maiestat/ att wÿ muẽ haffue troo oc mod til at komme med hannom oc for hanss skyld dÿd som han er kommẽ/ wort howed oc wor herreboder.

¶ Oss til ydermere trost/ prÿss oc ære/ som dette tro/oc dennom til større bleyfel oc haan/hed/som icke tro/stal han oc komme hÿd igien oc lade seg til siune for alle/lige som han icke ÿ sielster/men aabenbare for sine disciples syne/ wdi deres aabenbare aasiun opfoer. Oc denne samme glædelig tilkommelse forkynde nu saadane samme himmelske sendebud/ som først wdpredickede hanss hellige tilkommelse hÿd til werden effter han wor fød/oc det wdi deyllige hwæde klædebon.

¶ Saa see wÿ oc den vndersteed der er paa
S. Hanses

Dimmelerds dag LXIX

S. Hanses daab/som steer y wand/ oc Christt
daab som steer wdi aand.

v Ofsaa see wy her hwad wanwittighed
mennistene fyl endelig/wden Guds aand opliy
ser/ehwad Christus ellers tall eller gisr.

vj Att det rette Apostoliske predickembet
er oc inthet andet/ end att bere widnesbyd om
Christo.

Euangelium scriffuer S. Marcus Euangelista Capit. xvj.

Wor Derres

Na det siste som de
xi. saade til bords/da
betede Jesus seg / oc
brøeyede dēnom des
res wantro oc haard
hioertighed / att de
icke hadde troet den
nom som hadde seet hannom op
standen. Oc han sagde til dennom.
Gaar heden wdi all werden / oc prea
dicker Euāgelium for alle creaturer /
Wwo som tror oc blifuer døbt / den
skal worde salig / men hwo som icke
tror / den skal bliffue fordømd. De
tegen som skulle oc fylle dennom der
tro / ere desse. I mit naffn skulle de
wddriffue dieffuelskaff / tale med ny
tunger / fordriffue orme / oc dricke de
end noget forgiffteligt / da skal det
dog icke skade dennom / de mue leg
ge hender paa de wanføre / da skulle
de faa bedre. Effter att Derren had
de nu saaledes tald med dēnom / da
bleff han

Himmelferds dag LXX

bleff han optagen til himmelen / oc
sidder wed Guds høgre side. Saa
ginge de wd oc predickede alle weg-
ne / oc Herren handlede krafftelig
med dem / oc stadfeste ordet med
effter fyllende iertegen.

DEt Marcus her y begyndelsen scriffuer /
om denne Christi beteelse for Disciplene /
det stede strax samme dag att afften som han
wor opstanden / effter han hadde giffuet seg
tilkede for S. Marie Magdalene / oc flere quin
der som hoff henne wore. Oc siden for de ij. disci- **Wantro**
piple / som ginge heden til Emaus. Saa hadde **er størst**
bode Maria oc de samme thoo forkyndet det / **synd.**
for de xi. Apostle / att de hadde seet Herren op-
standen / da wore der wel somme eblåt som tros-
de / oc sagde / som Lucas scriffuer / Herren er san-
delig opstanden / oc han haffuer beteet seg for
Simen / men den største part aff dennom trode
icke / ey siden den tyd Jesus kom sielff ind til
dennom / lige wdi sin wonlige stabning / saadã
som han pleyede att siunes dennom tilforn / oc
saa med sine hul y heder oc søder / som de wiste
hånom att were korsfest. Ja saa langt wor det
der fraa / att de skulde haffue taget hånom der
for / att de end hadde acht oc ment hannom att
were ett spøgelse. Derfor talde Jesus dennom
nu noget hart til / oc (som Marcus siger)
bræyede

Wor Herres

bræyede dennom det / att de wore saa secne till
att tro/oc wore saa vbesigelige/ att ingen mors
te hoff dennom staa til troende / aff dennō som
wiste sandhed der paa. Huilket oc er den størst
te brøst off fyl / oc det Gud er meest mishages
ligt wdi mennistene/ att wy ere saa neppelige
vnderwislige / oc y Guds sag oc sandhed wille
icke lade off sige / naar off oc allermeest siges .

Ydermere scriffuer S. Marcus inthet om
hwad der siden skeede / fraa denn tyd oc indtil
fyretiwende dag der effter/ den tyd han foer op
til himmels/da sagde han sine saa til.

Gaar heden wdi all werden/
oc predicker Euangelium for
alle creaturer.

Prophe-
tier om
Christo.

Vnder det gamle Testamente sår end Gud
wor bleffuen menniste / da wor Gud oc Guds
ord med de screffne Low oc alle Propheter be-
fnytte wdi ett werdsens hjørne/inden igdenlåd
eblant igderne alleneste. Dennom wor oc aff
Gud tilsagt oc loffuet/att Christus skulde kom
me/oc lade seg aff dennom oc deres blod sødes
dog alle hedninge ocsaa til gaffn oc gode/ Huil
ket Moses klarlig hadde gifuet tilkende. Deut.
xxxij. oc menligen alle Propheter effter hannō.
See nu wor Christus kommen dette att fulds
komme/derfor beder han oc sine Apostle oc pre
dicere / att de nu aabenbare skulle kundgigre/
det den

Dimmelferds dag: LXXI

det dennom saa got som y løndom wor sagt/ oc forkynde hans død oc opstandelse/ Icke nu alene i wdi igdeland/ men ofuer all verden/ lydelig for alle menniske paa iorden / Ja for alle creaturet / saa att der som steen oc stoff hadde sind oc sansen/oc ørne at høre med/de da mot te høre samme predickē.

De skulde oc predicke en anden predickē for folk / end Moses oc hans disciple pleyede att gjøre . Predicker Euangelium / siger han / det er en rett glædelig oc frøgdofuld tiende / som kan gjøre denom alle hiærtelig glæde/ som hene høre . Hvad for en tiende? Hvo som tror/ han maa worde salig . Ja wel maa det kaldes Euangelium/ oc en saare glædelig tiende / thi hun lyder icke om sinna penninge eller noget tiemeligt gods/att kunde staa til fangs/ men om aandelig welfart oc ewig salighed att vndfangge forgieffs/ wden all egen werdskyld oc fortienste / att lige som offer paa Kommen grøndelig forderffuelse / oc ewig fordsømmelse wdē wor ene fader Adam/saa er off nu igien weyer faren naade oc siæles salighed wdi denne wor enige Herre Jesu Christo. Oc lige saa grueligt oc yndelig som det off wor at høre/ att wy saa skulde were y den ene fræmede mands fræmede synd alle fortabte/wdē al wor egē skyld/ iclum aff en rett arff oc medfød synd/ den wy hadde draget naturlig wdaff hannom oc ind paa off naturlig vndfangelse oc fæd. **Saa glædeligt oc løstelig er off oc dette nu att høre / att den sam**

Euangelium er en predickē for alle.

Wor Derres

den samme synd er med alle sine røder oc grene/ fruchter blader oc blomstring ødelagd y off oc saa wdē al wor tilhielp oc medgjøring / wed den ene frēmede person Jesum Christum / wdi huilke off nu maa wed troen weyerfares Guds naade oc synders forladelse / io saa fremmede oc vforstyldt/ som synden er off fremmede oc vforstyldt paa Kommen. Ro. v.

**Wy skul
le inthet
legge til.**

Thi skulle wy/saa som alle andre Guds ord/ lade desse Christi ord bliffue wdi dres ensfoldighed/ lige som de sielff enfoldelig lyde / Hwo der tror oc bliffuer døbt/ den maa worde salig/ oc inthet Flidē der til aff wort eget / som wor Flerckē/ de noget wisere wille were end Christus sielff/haffue giort/oc haffue saa meget forbedret denne text. Hwo der tror / oc gibr gode gierninger / lige som Christus Guds ewige wysshed skulde weret saa forglemmende / eller oc saa vfornomstig/att han skulde icke saa wel kunde wide/befinde oc betendē/hwad der y alle maade er menniskens salighed angrændes oc tilhørēdes/som nogen anden. Ney Christus talde icke saa vbesindelig nu wdi det siste/som han wilde sige sine gode nat/ men han wiste oc betendte fuldwel hwad han wilde sige / Den Zelligaand haffuer oc boret widnes byrd med hannom / der han kom siunlig offuer dennom som trode paa Euangelium. Act. 1. oc Gal. 1. 6. Oefaa himler. S. Pouel den aandelig Guds tiænere om Christo / der han siger. Ro. 1. att Euangelium er en Guds krafft / till att gibre dennom

Dimmelferds dag. LXXII

dennom alle salige som tro / Ja dennom siger han som tro. Oesaa Act. xx. Faller handet *Euāgelium gratiæ* / det er naadens *Euangeliiū* / aff huilket oss tilbydes oc weyerfares all naade oc gynst aff Gud wed *Iesum Christum* / oc icke anderledes.

Endog ordet wdretter nu all tingest y oss / *Sacra* som *Christus* oc sielff siger. Jo. x. saa haaffuer menter dog Gud saaledes sticket med oss / at wy skul ere wisse le betee oss for verden / oc bliffue witterlig for te gen. folk / lige det samme / som wy ere for Gud. Wdi den mening haaffuer han faaet oss sine *sacramēter* / med huilke wy skulle betegne oss / att were de wy giffue oss wd for / thij er dette meningen. *Christus* haaffuer wdret oc berid wor salighed / den samme sin welgierning lader han wdpre diake wed *Euangelium* / att man skal tro oc saa annammen / huilket oesaa alle de gigre / som ere Guds wdwolde / oc Gud røerer formiddels sin aand / wed huilken de wdi deres egen how / oc hiærte bliffue beseglede rigens børn / oc faa fast oc fuld mod til att raabe fader. O Kiære fader. Saa indtages de wed daaben y den hellige Kircke oc *Christne* samling / oc indmures paa den hiærnede grondsteen *Christo Iesu* / oc aff thoes wdi daabfens wandbad til en ewig tæcke oc howkommelse / att de saa skulle oc wille drockne / døde oc krencke det gamle krenckelige menniske oc syndige nature y seg / oc aff Guds naade hielpede det ny menniske oc aandelige creature til sigre styrcke oc liffachtighed. Oc der

E med

Wor Derres

med Ende seg att were forplichtede all den hellige Kircke/oc menige brødre oc søstere/ till att lade seg lære oc vnderwise y all tilbørlighed oc hellighed/oc saa att lære oc vnderwise alle y all retferdighed/ oc at bewise seg wel mod alle den nom y all godhed oc Kiærlighed. Saa att daa/ ben offuer alt samler oc forener alle Christne in een ensindighed / oc wdwortes Kiærlig om/ gengelse med hwer andre / wdi Gud vnder ett howed Jesu Christo til ett legom / som er den hellige Kircke.

Sacra De andre som høre eller oc motte høre Eua
mēt wdē gelium saa wel som desse/ oc tro der icke paa/od
troē gaf der til forsmaa dette hellige sacramēt daaben/
ner in/ som ett wdwortes legomligt/oc derfor (som de
thet. mene) vnytteligt/wandbad/de blifue fordømt/
de/siger Christus/ fordi der er icke andet naffn
til/der de kunde worde salige wdi/wden Chris/
ti/om huilket Euangeliū lyder allereste. Wdi
den samme Christo henger oc all wor salighed
saa aldels/att der som nogen bliffuer end døbt/
oc hassuer dog icke aanden oc troen/da bliffuer
den daab vnyttig / oc gaffner ey det menniste
meer/end nogen anden legomlig gierning / el/
ler wdwortes handel/ det inthet kan nytte eller
gaffne wdi nogen/forudē det indwortes oc aan/
delige / thj bliffuer oc fordømt hwer som icke
aff hiærtet rettelig tror/ wore han oc meer end
een sinde døbt/om han ellers er kommē till den
alder / att han kan høre ordet / oc hassuer sind
til att

Dimmelferds tag. LXXIII

til at begribe oc forstaa. Aff alle saadane effes troens bekendelse / før end man skal vgsbe den/ nom / som wý háffue Exempel aff S. Philip/ po. Act. viij.

Men de spæde føre wý paa ett gott haab Om bøn
fram / oc endog wý kunde icke lære oc vnder ne daa/
wise dennom / eller effe nogen troes bekendelse ben.
aff dennom/ da indregne wý dennom dog ý den
hellige kircke formiddels daaben/ oc der tiæne
dennom med wore gudelige bønner til Gud/paa
Christi eget ord/ det han siger. Mat. xij. La/
der de smaa komme til meg / thý saadane ho/
rer himmerige til. Høret himmeriget saadane
til som de ere / da ere de io sielff eblant de sam/
me saadane deres lige. Christus ocsaa sielff tog
dennó wdi sin fassu/ lagde sine hender paa den/ Mat. x
nom/ oc welsignede dēnom/ oc háffuer bedet oc
befalet oss/ at bære hānom saadane / ja de sam
me smaa oc spæde børn til. Nu kã io wor daab
icke were yppermere / end Christi fassntegt /
hondspaaleggelse oc welsignelse/ Gud kan gis
re ett helligt oc syndeløst barn ý moders lif /
som wý háffue Exempel ý S. Hans baptist/ oc
andre flere / hwi skulde ey da Christne forel/
dre / eller andre deres tillydere bære saadane
børn fram / oc gisre bøn for dennom wdi
troen / att der som de ere aff Guds wdwolde/
Christne menniske mue da bliffue paa deres
wegne bønørde/ oc giffue dennom ja retfer/
digheds tege/ lige som omstærrelsen gaffs saa/
dane / huilken ocsaa wor retferdigheds tege
hoff Isderne / lige saa wel som daaben nu er /

Wor Derres.

hoff off Christne. Roma. iij. haaffuer det skaffet noget/da kender det seg wel naar de komme til alder/haaffuer det oc inthet got skaffet wdi denom/da haaffuer det icke weret wor forsømselse/thi wy haaffue tiænt dennom der med wdi Eiaerlighed/ oc haaffue hwlpet dennom y de maade / som wy kunde/ oc døgt dennom y Guds naffn med troen till Jesum Christu / oc satt dog seadant ett mercke paa denom/aff huilket den helige kircke oc henes tiænere skulle oc kunde paa mindes att haaffue omhyggelighed for dennom med troens lærdom oc Christelig formaning / til att worde de samme / som de bære tegen for att skulle were.

De tegen som dennom skulle fylle der tro / ere desse.

Gud
stadfester
sitt
ord med
iertege.

Lige som Gud gjorde vnderlige gierninger oc store iertege der han gaff Lowen wed Mosen/ att folk motte des mueligre kunde tage tronede paa det vwonlige ord/som de da sin ge først att høre/ effter huilket de seg oc skulde rette. Saa gjorde oc Gud saadane samme / oc bode flere oc meget større iertege wed Jesum Christu/der han wor hūd wdsend/ y saa vsiunlig en person/med saa vwonlige ord/oc saa siel siun en prediken/den man hadde icke almindelig hørd tilforn/ at de som ey kunde strax begribe ordet/ oc saa forstand paa Euangelium y seg sielff/

Dimmelferds dag. LXXIII

sielf / de motte dog gronde paa de gierninger
de sowe for syne/oc tencke/ att saadant ett ord
dog motte haffue noget meer paa seg end det
siintes att haffue. Thij sagde oc Jesus isderne
saa till / att de skulde giffue grodelig god acht
paa hannom Jo v. oc tro y icke meg / sagde
han da tror dog gierningerne Jo x. Aff saada/
ne gierninger bleff Nicodemus rord til att tro
Jo iij. oc saa den menige haab aff isderne Jo
vi. oc x. oc med saadane drabelige gierninger
giorde Jesus dennom alle vorsagelige / som
icke wilde tro paa hannom / der han saa sagde
Jo xv. Hadde ieg icke giord de gierninger eblat
dennom/huilke ingen anden haffuer giord/ da
hadde de icke synd etc.

Lige som Christus nu bewiste seg med saa/
dane weldige oc krafftige gierninger/med hull
te han wilde forklare seg oc sin lærdom for is/
derne/ saa gaff han oc Apostlene oc disciplene/
de nu skulde predicke for isder oc hedninge off/
uer all werde/ macht oc formue til at giøre saa
dane iertegen/ oc end større oc flere / heller end
ferre Jo xiiij. oc icke allenneste dennom som or/
det predickede / men oc saa dennom som trode /
som han her siger/ paa det att ordet motte gaa
weldig for seg med all krafft / oc hynt wilde
hedenstæff motte der aff des bedre staa til att
ynderwise. Desse samme iertegen waartide oc
wdi kircken / oc giordes y alle Apostlers tyd /
somme wed en/ oc somme wed anden/oc meget
meer ynderligt end her opregnes/ indtil Euan/
geliu

Wor Derres

Iertegen
stec for
de wätro
es skyld.

Wy haß
ne nu ic
ke ny ier
tegen be
hoß.

gelium bleff saa fast bekræftet y fold/ bode ett
oc hwer stæd/ att man kunde tro Euangelio
for Euangelij egen skyld / oc icke for giernin
gers skyld/som hyne sagde til den Samaritans
ste quinde Jo. iij. saa lod Gud dennom ophø
re/att de ey saa mange oc almindelig der effter
steede/wden naar synderlig behoff giordes/thi
Gud lader dog altyd gierne saadane iertegen
stee synderlig for deres skyld/ som ext wantro/
1. Cor. xiiij. Derfor skulle wy/som nu aff Guds
naade høre Euangelium/ tro samme hellige
ord/fordi det er saadant et Guds ord/det Gud
hassuer saa krafftelig cen sinde betegnet/oc bes
wist att were sitt ord/oc ey paa nystaffn begie
re nu ny iertegen/ endog det effter saadan stort
wildfarelse predickes oss paa ny/ oc nu stunes
oss saa got som nyt/Gud er endnu wel saa mech
tig wdi sine/sø noget tyd tilforn/at giøre iertes
gen/huor behoff giørs oc hannø saa tyckes/mæ
wy skulle icke der effter biye oc tøßfue/ eller be
giere att see dennom paa ny/om wy skulle tro/
wden wy wille høre det Christus sagde til sine
Phariseer oc ser ißtklaage/ att det er en arrig
oc horeste ßæcht/ som saa begieret tegen etc.
Matt. xij.

Christi
almæch
tighed.

Effter at Derrē hadde nutald med
dennom/da bleff han optagen etc

Dette er det der endelig hører til Euanges
lium/huicet Apostlene nu wor befalet at pre
dicke

Dimmelferds dag LXXV

dicke/att Christus hadde saa yderlig ydmygd
 seg indtil korsfens død/oc hadde nu saa herlig
 med macht offuerwundet døden/att han ey ale
 neste hadde faaet liff igien/ Men oc saa bliffuer
 optagen y himmelen wdi ett ewigt aandeligt
 liff/oc settes wed Gud faders høgre hond/wdi
 all høyhed oc herlighed/ icke for seg aleneste/
 men off alle til glæde oc gode/som tro paa han
 nom. Att wj skulle des ydermere giffue Luāge
 lio macht/hwilket off hannom saa bescriffuer/
 att hannom er giffuet y hond oc offuerlat alt
 det som er y himmelen oc paa iordē Mat xxviii
 att hannom er giffuen all dom paa alle sager/
 hwad han gisr oc lader/ det bliffuer giordt oc
 lat hoff Gud wden all giensigelse Jo. v. Hwilket
 han oc meen her med/ att han siger Christus
 bleff satt wed Guds høgre side/oc icke den wē
 stre/att han skulde nu were vnder Gud/ men
 lig med Gud y ære oc maiestat/ oc saa meget
 ydermere paa macht oc regimentes wegne/ att
 han skal nu raade for riget/det stund dēne naa
 dens tyd skal waare/indtil hā endelig sielff paa
 det siste skal aff sigē domē de ygudelige oc alle
 Christne/oc de som da haffue tilforn lærd wed
 troen att kende denne Jesum y sin guddomelig
 herlighed/wdi hans naadelige rige her paa ior
 den/de bliffue siden ewindeligt ett med Gud/oc
 Gud bliffuer ett med alle oc wdi alle dennom.

Saa er nu dēne articel off her forindē en stor
 styrckelse til wor Christelig tro/ oc en weldig
 trost y all wor sorg/att wj wide off att haffue
 saadā en frelsere oc forløser/ som sidder offuer
 alle

Christi
 opstans
 delfes
 frucht

Siette Søndag

alle himle/oc ey aleneste hafuer til sagt off him
melen med seg men er fordi saa siunlig opfare
for folkcs obne syne/oc er kommen til faderen/
att wy motte tro/wort haab skal icke bliffue til
forgieffs /men dyd som han er kommen/ wor
terre oc høgwigmand/dyd skulle wy oc komme
til hannom/ Oc han derfor hafuer færd wor
menniskelig nature med seg/ saa høyt y guds
dommelig ære/att wy skulle see hwad off fors
staar att wy skulle wente off lige dyd sammes
steds att komme der som han er/ som han sielff
oc sagde/ der som ieg er/ skal myn discipel oc
myn ti.enere were med.

Siette Søndag efter

Paaste

Epistelen scriffuer S. Pe-
der Apostel Cap iij.

MIG allertieriste/
Holder eder bequem
melig oc œdrulig till
bøner/ Men hafuer
for all tingeste en bræ-
dende tierlighed till
hwer

Efter Paaste LXXVI

hwer andre. Thij Eicerlighed kan
 skule syndens mangfoldighed:
 Eæer hwer andre hwijs wden Enor
 oc ticæner hwer andre/hwer med dē
 gaffue han haffuer vndfanget / saa
 som den adskillige Guds naades
 gode befelsmend. Daffuer nogen
 att tale/ att han det gjer saa som
 Guds ord. Daffuer nogen et embed
 att han det bruger / saa som aff den
 formue Gud forlener / att Gud y al-
 le ting maa æeres wed Jesum Chri-
 stum. Quilken were æere oc macht
 indtil all ewighed / Amen.

i Der staar oc den hellige Apostels forma-
 ning til oss/att wy skulle giørne bede/oc paa det
 wy mue were dess bequemligre oc stickeligre til
 att bede/da paaminder han oss altyd att leffue
 wdi maadelighed / oc were ædrue y wor mad/
 drick/Flæder/snack/oc all legomlige handterin-
 ge.

ij Skulle wy oc noget wdrette med wor bøn/
 da skulle wy oc staa y en god forligelse med
 hwer andre/oc mene hwer andre det beste/ aff

Siette Søndag

en retfindig alworlig oc brendendes Kiærlig-
hed.

ix. Thj skulle Christne menniste dempe oc
tuinge Eisdet/med sine Eisdelige tilbøylighede
oc begierlighede/ ellers forhaster sig den ene
paa den anden/ att Kiærlighed meer wdslydes
end optendes/ der som Kiærlighed ellers seer
gierne igiemmen fingre/lider oc fordrager me-
get/ tager meget for gode med sin nægste/ oc
lader all ting were wel giord.

xij Aff samme rette broderlig Kiærlighed/
skal den som sidder wed hwss/gierne huse oc hæ-
le saadane wæyfaræde/ som Apostlene da wore
fordreffne Christne/ oe alle andre wdi sand ngs-
tærtighed/oc der skal ingen lade seg were for
meget/eller Fedes der wed/ om saadane gieste
komme end noget offte.

x Sammeledes skal oc hwer tiæne anden/
effter som hwer mand er begaffuet aff Gud/oc
ingen leffue seg sielff.

xvi Thj Gud haffuer adskillige gaffuer aff sin
mangfoldelig naade att dele eblant adskillige
menniste/ saa skal ingen kende seg att haffue
sin gaffue for seg sielff att bruge/ til sin egen
synderlig nytte/imen hwer att were en Guds be-
felsmand/att dele eblant andre det han haffuer
bwæ som det bruge wil til gaffn oc forbedring
vñ Der

vij Derfor skal oc en god Apostel oc predica
Ere tale det han sandelig weed Guds ord att
were/ellers Kan han ingen gaffne der med.

vij Ocsaa skal den/som haffuer embed oc be
faling wdi øffrighed/ holde seg som en tro
Guds tiænere/oc reghere icke som hannom læ
ster eller hanss Ejsdelige sind siger til/ men effa
ter Guds sind/att de vskyldige bliffue holdne
i fred/ oc de vlydige straffede.

ix Ja hwadsomhelst embede man haffuer/
were seg aandeligt wdi nogen Kircketiænste/els
ker werdsigt aff øffrigheds befaling/da skal
man io gisret saa/at Gud wed Jesum
Christum maa stee ære der aff/
thi all den formuelighed
wi haffue/ til at staa
saadane embede rets
telig for/er aff
hannom.

**Euangelium scriffuer S.
Hans Euangelista
Capi. xv. oc xvj.**

Jesns

Siette Spndag

Jesus sagde til sine disciple. Naar trøsteren kommer / den ieg wil wdsende eder aff faderē/sandhedsens aand som wdgaar aff faderen / da skal han bæere widnesbyrd om meg. Desaa bæere y widnesbyrd/

nesbyrd / fordi ȳ haffue aff begyn-
delse weret hoss meg. Saadant haff-
uer ieg sagt eder / paa det / at ȳ ey
skulle lade eder forarge. De skulle set-
te eder ȳ band. Men den tyd kōmer
end / att ehwo eder drœber / skal ach-
te seg att giøre Bud en tioenste. Oc
dette skulle de saa giøre eder / fordi
de kende huercken faderen eller meg.
Men saadāt hafuer ieg nu sagt eder /
paa det / att naar tyden kommer ȳ
da mue tencke der paa / att ieg haff-
uer sagt ederet.

Her haffue Christi disciple endnu en fast oc
r̄h̄ tilsaftn / om den Zelligaands tilkoms-
melse / oc bliffuelse ȳ denne werden / wdi huilken
han sielf Jesus altyd wil bliffue aandelig hoss
sine / naar han er end legomlig faren bort / som
han oc haffuer sagt Jo. xiiij.

Denne samme aand kalder han oc en trøste **Anders**
re / th̄ han skal oc wil howsuaale oc trøste alle **trøstos**
sande tro Christne / ȳ all n̄gd oc sorg / huilken
dennom gierne wil næst paa falde aff dene wer-
den /

Sette Søndag.

ben / fornden hwess tilgistorlse oc indstud all
kisdelig trøst er plat forgiuffs / oc forsuinder
som dug for heed solehrynde / men denne aand
er en sterck Kiep oc en holden staff/ wed huilken
man kan styie seg/naar man wandrer wdi den
ne mørcke dal/oc kan bliffue forndē all frøcht/
for all vløcke/saa trøstede Dauid seg Psal. xxiij
saaledes mue w̄y oc bliffue alle trøstede / som
denne aand ̄y nogen maade haffue .

**Christi
almech-
tighed.**

Oc det siger Jesus seg att formue med faderen / att han aff sin forhuerffuing will bestille
off denne aand / th̄y w̄y sielff ere kisdelige / oc
den er off altho høy till att naa / derfor wilde
han sende off den fraa faderen/oc der med/oc/
saa som en mand oc rett sande naturligt men-
niste / bewise sin myndighed oc almechtighed
hoff faderen. Oc faderen sin godhed oc welwil-
lighed mod off / att han stendte oc gaff off søn-
nen ̄y lifue oc døde/oc siden gaff off aanden til
med / som off skulde lære sønnen att kende / oc
seg sielff faderen wdi sønnen.

**Faderens
willig-
hed mod
off.**

**Anden
gør san-
de Chris-
tne.** Den samme Zelligaand Kaller han oc sand-
hedsens aand/ oc siger hānom att were wdgan-
gen/oc endnu wdgaā aff faderen/ att han som
er wdgangē aff Guds inderste hierte/kan icke
feyle ̄y sine raad oc indstud/men indgifuer men-
nistene sandelig hwad som Gud haffuer ̄y sine
de/oc inthet andet. Oc formerer oc sticker der
til mennifters hiertter / att man sandelig med
alworlighed tager wed aandsens gode raad /
saa at han

Efter Paaste. LXXIX

Saa att han den Helligaand givr saadane samme hellige aandelige meniste/oc ingen strømp tere.

Ja endelig siger Christus dette att were den Helligaands embede / att skulle bære widnesbyrd om Christo / att han er sandelig wdsend aff faderen til en talsmand oc forligerè emelom Gud oc menniste. Oc lige som Apostlene oc deres medtænere alle sande Kuangeliste predikere/ skulle med wdwortes lydende ord bære widnesbyrd her om/ saa att al deres prædicen oc lærdom skal alt were Christus Christus/oc det han haffuer giord / leffuet oc lærd/ att de inthet skulle tale om seg sielff/wdē hwad som den aand tal wdaff dennom om Christo / Mat. x. Saa ber oc de Helligaand widnesbyrd wdi wor aand/om den samme Christo/att han er allene wor forløjere oc frelsere/ oc affwerier alle andre wilde tancker wdi oss/att der som de end yppes/de dog icke skulle rodfestes y oss. Oc der paa lærer S. Hans i. Jo. iij. som paa den wisseste regel oc prøffuesten/att kende alle gode aander fraa de andre/ med alle raad oc lærdomme. Oc naar wy her effter wille døme paa Kirkelowet/oc hwad andet paaē med sitt Klercheri haffuer besluttet / da saa wy sandhed att wide paa all ting/oc ey haffue behoff/ att tage alle safft strax for de Helligaands raad oc lærdom/for de saa sige/att den Helligaand hafuer weret y deres raad / styrd denuom / oc giffuet dennom saadane raad ind.

Anden
ber widnesbyrd
om Christo.

Oc lige

Siette Søndag

Apostoli **Uc** lige som faderens aand er fuld wiff paa
ste pres sitt widnes byrd / saa skulle oc alle Euangelij
dicke müdelige widne were wisse paa det de fare med
bere wid enthen aff lang omgengelse med Christo wdi
nes byrd slittig studering oc aandelig betractning/ eller
om Chri oc den Zelligaands ronde indgydelse paa en
sto. sinde/som S. Pouel weyerfors. Der aff regner
 Christus desse sine Apostle sticckelige til/at we/
 re hanss widne/fordi de hadde fraa førstningē
 weret hoffs hannom/siden han først hadde be/
 gynt at predicke/oc att gisre iertegen/ da had/
 de de seet oc hørd all ting/hwad kunde de ellers
 sielff wist sandhed paa sagen/eller weret bequē
 me att gisre andre wisse der paa. Ja S. Peder
 siger hannom oc for samme sags skyld/ at haff
 ue bereed seg for dennom effter sin død/ oss si/
 ger han/som wore besticckede till att were hanss
 widne for alle andre Acto. x.

En trøst **Sagen** hui han saadant nu haffuer sagt den/
mod gis nom / om denne Zelligaand/oc wil den/ effter
wordig / sitt løffte oc tilsaftn / sende dennom for en trø/
hed. stere oc howsuaalere/det siger han dennom nu
 paa det att de ey skulle mistrøste/oc lade modet
 falde wdi deres modgang/ først nu y hanssege
 pinsels tyd/naar de stulde were y frøcht oc stor
 fare/oc sidē naar det wil gielde dennō sielff til
 at de skulle icke holdet oc regnet for stort vn/
 der / som dennom da weyer fore nogen ny siel/
 siun tingest da siger han dennom saa tilform/at
 denom wil saadant forstaa / at de skulle ey fat/
 te seg nogre tancker y sind om en daglig fred oc
 rolighed /

Efter Paaste. LXXX

rolighed/oc tuisle sidē paa sagē/ naar dennom
 andet tilkommer oc weyerfars / som det skeer
 mange/ de der søge oc lede effter inthet andet /
 end gode dage vnder deres Christelige naffn /
 oc naar de finde da icke det de lete effter / eller
 io wentede seg/ saa er da den løst wde y dēnom
 att were Christne.

Nu siger Christus det sine Disciple for en
 vryggelig effterfyl/ att hwor hansf ord oc tix/
 nere ere/der wil oc were had oc forfyllelse. Thj
 lige som Christus med sitt ord oc aand bestor/
 mer oc bestrider diefuelsens rige/oc er hās løgn
 altyd gienstridig oc modstandig / Saa kan
 oc icke dieflen andet/end bruge sin igiē behold/
 ne herr / at skafe oc oprette der med vrolighed
 oc vfred paa dēnom / som hannom ere saa wel/
 dede fraa . Der med giør da dieflen werdsens
 første sine saa hadste oc optende paa de fattige
 Christne / att de saa den wēmelse oc weyerstyg
 gelighed till dennom / att de ey wille æde eller
 dricke med dēnom/ tale eller haffue nogen om/
 gengelse med dennom/oc ey were y almindelige
 huse med dennom som ordet lyder / men aff all
 macht legge seg der effter/ att tage dennom aff
 dage/oc gide ey vnt dēnō den iord de gaa paa/
 Ja lade seg end der till med tycke/ att de giøre
 der stor almisse med oc en stort Guds tiænste/
 at de kude hielpe til att dræbe.oc døde dēnom.

Aors
 wil fylle
 Guds
 ord.

See saadane bagforwende Guds tiænere
 ere sandheds allerførste fiende / saa haffue de
 | oc al/

Siette Søndag.

oc altyd weret/ saadane wore de som forlagede
oc dræbte Propheter/bandsatte Jesum med al
le dennom som trode paa hannom. Jo. ix. Saa
dane samme ere de oc y wor tyd / som forfylle
Euāgelium/ de der sige seg wel at kende Gud/
men med gierningerne weyersige hannom. Ja
det siger han off for cxsage/hwi werden saa for
fyller Guds sandhed oc sandheds tiænerer/med
alle de den annamme / fordi de kende huercken
Gudfader eller Jesum Christum / De hassue
wel en udfiærhed til Gud/ som S. Pouel sagt
de om jøderne/ men den er icke aff en rett for
stand oc Guds wÿssdom / derfor dræbte de oc
Guds egen søn aff samme wanwittighed/huilket
de icke hadde giord hadde de kend hannom
j. Cor. ij. De meente att de kende bode faderen
oc sønnen fuldwel / som Paulus siger Tit. j. oc
lade seg tycke att de tiæne Gud / med mange
gode gierninger/y en rett god troo/oc wide saa
ey andet / end Gud skall io lade seg befalde det
de gisre / att det skall alt were Guds tiænste
hwad de fare med. Men Euāgelium lærer den
nom et andet sind wdi Gud/ huilket icke er effo
ter deres sind /Oc andre gode gierninger/ end
de dennom sinnes de beste att were / saa wille
de da icke lade deres forstand wige / oc lære ret
telig att kende Jesum Guds søn wdi sitt hellis
ge ord/oc Gudfader wdi hannom. Thi gaa de
heden sielffwise y deres egen wrange forstand/
oc bliffue aldrig wise wdi Gud / men holde
Guds wÿsshed for det største glecterij/oc alle
de der

Effter Paaste LXXXI

De der fare med for de daaret oc giecke / de all
plage ere werde / saa giøre de oc deres der till/
att de skulle icke leffue seg altho mange rolige
dage y samme deres daarstæff.

Dette hæffuer han nu bode sagt dennom / oc
alle oss Christne / icke at wy skulde gremme oss /
oc fræchte for saadan vlsæcke oc modgang / men
at wy skulde des ydermere berede oss der emod
naar wy wide att oss saadant forstaar / oc were
da des tolligre / naat det paa kommer oss / som
wy før hæffue went / oc ey vforseendes oc vfor
waarendes wden all wor acht oc mening.

Pindz Dag. Epistelen scriffuer S. Lu- cas y Apostlernes gierninger. Cap. ij.

Er Pindz dag wor
fuldend / da wore
Apostlene alle en-
drechtelig till sam-
me. Oc der kom haf-
telig en lyd wdaff
himmelen / saa som

! ij off et

Pindz Dag.

aff ett sterckt struende wœyr / oc fylte det hele hœss / der som de saade / oc tungerne siuntes tuedelte paa dennom / ligesom de hadde weret ildende / oc satte seg paa hwer aff dennom / oc de bleffue alle fulde aff den Delligaand / oc begynte att tale med andre tunges / efter som aanden gaff dennō att sige fram. Der wore oc jøder i Jerusalem boende / gudfrœchtige mend / aff alle bonde folk vnder himmelen . Som denne røst nu lydde / da kom menheden tilsamme / oc wiste ey hwad / efterdi hwer hørde dennō tale paa sit tungemaal. Der forfærdes alle / forundrede seg oc sagde till hwer andre / see ere ey alle desse / som tale / wdaff Galilea? Oc hworledes høre wij det da / hwer paa wort eget maal / der wij ere fødde wdi? Parter / Meder oc Eamiter / oc wij som boe i Mesopotamia / Jødelād oc Cappadocia /
Ponto

Ponto oc Asia / Phrigia oc Pam-
philia / Egypten / oc y de Eybische
eghne hof Tyrenen / oc fremmede
wdaff Rom / bode jøder oc jødiske
mød / Creter oc Araber / da høre wij
dēnom tale med wore tunges Guds
store gierninger .

i Jer fuldgiør Guds søn Jesus Christus sit
løffte / oc sender sine den trøstere oc Zelligaand
som han hadde loffuet sine disciple / for seg oc
alle dennom der tro rettelig deres Kuangelio.

ii Oc den lader han dennom faa / før end de
drage wdaff Hierusalem / som han hadde til-
sagt dēnom. Lu. xxiij. oc Jesaias Prophet had
de spaad. cap. ij.

iii Affett Guds besynderligt wÿst raad er det
oc skeed paa en høytilig pindz dag / naar måge
jøder oc hedninge wore der til stæde / att lige
som mange hadde hørdt oc seet Jesu fornes-
dring om Paasten / motte oc nu ad Pindzdagen
see oc høre hans vnderlige høghed oc macht /
ey paa hans egen person allene / men oc saa
paa de hannom tillydde.

iiii Desse Christne wore oc ensindige / oc drog
ge offuer ett med hwer andre / der denne aand
gaffs dennom / thij den Zelligaand wiger oc
fyer hÿne vtrachterelige / som wÿss mand siger
Sa j. i ij Han

Pindz Dag.

v Han gaffs dennom med en stiff lyd/ som noget brusende wæyr/ til ett tegn/ att han stiel seg icke paa nogen/ eller stiel seg hoss nogen/ Men lader seg tilkende hwor han er.

vj Den lyd kom oc icke aff øster eller wester men wdaff himmelen/ der som **YESVS** wor siiddedes/ at man motte tagen for hanss gafue.

vij Denne himmelske aand betegnede seg oc wdi ild synderlig oc tunges / til att bernercke / hworledes han wed det hellige Euāgeliske ord wil werme folkets hiærter / som Johannes oc hadde sagt / oc Christi daab staar wdi ild oc aand hoss ordet .

vijj Oc som han opfylte huset gantste med sin brusende lyd / oc er en liffachtighed for all den hele kircke/ saa kom han oc offuer hwer aff dennom/ oc gior leffuende hwer for seg/ oc fløy icke strax fraa denom igien/ men bleff/ lige som skeed wor wdi Christo. Jo. j.

ix Wdi splidte tunges siutes dette tegen dennom/ till att bernercke de adstillige gaffuer den Zelligaand fører med seg/ oc de adstillige landstæff oc tungemaal der Euangelium stuls de predickes for.

x Der aff fulde nu strax den aandelig frucht/ fred oc hiærtens frøgd/ som paaefende / att en frimodig predicken oc bekendelse/ paa adstillige tungemaal/ der de aldrig hadde lagt seg eff er att lære .

xi Dette

¶ Dette altsammen kan dog icke stee for-
 gieffs / wden drabelig stort frucht/ till Guds
 loff oc ære/hwordant seg nu her bewiste y dese
 se adskillige menniske / de oc hadde Gud for
 syne. Endog mange aff en vgdelig wanwits-
 tighed/regnede det for en drockenstæff
 oc daartstæff som wedsens waane
 er/ naar Gud givr allerbest.

Pindz dag

Euangelium scriffuer S.

Dans Euangelista. Cap.xiiij.

Jesus sagde till sine discipule. Der som nogen elsker meg / da bewaarer han mit ord. Saa wil ieg oc myn fader elske hannom / oc wij wille kome till hannom / oc giøre en duellelse hoss hannom . Dwo som oc icke elsker meg / han bewaarer oc icke mine ord . Oc det ord som ij høre / er icke mit / men faderens den meg haffuer wdsend . Dette haffuer ieg nu sagt eder / det stund ieg haffuer weret hoss eder / men trøsterē den Delligaand / den faderē skal wdsende ij mit naffn han skal lære eder all ting / oc paa minde eder alt det ieg haffuer sagt eder . Fred lader ieg eder / myn fred giffuer

giffuer ieg eder. Icke saa som werdē
giffuer / giffuer ieg ederen. Eders
herte forfære seg inthet / oc ey
frøchte. I haffue hørd / oc ieg haf=
ner sagt eder / Jeg far bort / oc kom=
mer igien till eder. Hadde y meg
ficer / da glæddes y der wed / att
ieg haffuer sagt / Jeg gaar heden
till faderen / thij faderen er større
end ieg. Saa haffuer ieg nu sagt
ederet før end det steer / paa det att
y mue tro naar det er da steed. Jeg
tal ickē nu lenger meget med eder /
thij denne verdens første kommer /
oc hafuer dog inthet wdi meg. Men
paa det at werden maa kende /
at ieg elster faderen / oc som
faderen haffuer befalet
meg / ieg oc lise
ge saa giør.

Pindz dag

**Christus
wil aan/
delig ken
des aff
sine.**

Saa som Christus hadde altijd meget arbey
det der paa att hã wilde draget disciplene
fraa den mening de hadde om hãnom/oc hanss
Eogelige rige oc regimente/ at hã skulde worde
saadan en weldig werdsens første oc herre/som
hadde noget tyd weret enthen Dauid eller Sa-
lomon/eller nogen anden aff de fransfarne Kon-
ger oc hõwizmed offuer Israel eller Juda/saa-
gistr han oc endnu. Judas den hellige Apostel
yndrede der paa/at han sagde seg at wille bliff
ne aabenbare for dennom/ oc icke for werden/
skulde han bliffue en Konge wdi ett rige/da skul-
de det io bliffue meer foldæ witterligt end den/
nom/meente han.

**Christne
elste Ch-
ristum ef-
ter sitt
ord.**

Thj drager han dennom nu her med fraa
deres egne tanckæ oc mennifelige meninger
oc beder dennom lære seg Christum att kende
wdi sitt ord/oc holde hannom for det han sielff
siger seg at were/om de wille were hanss disci-
ple/oc icke det de kunde tendæ hãnom at were.
Swõ hannom wil lære rett oc forstaa/ oc ken-
de hannom rettelig for den han er/hã skal først
høre hanss ord/oc med rett forstand begribe
hannom wdi det samme sitt ord/ Da lyder det
saa/ att Jesus Guds søn er en siælesørgere oc
saliggistrer for alle dennom som tro oc sette
tillyd til hannom/Thj fyl der næst hõrelsen/ at
han skal tro oc wente seg gynst oc alt got aff
Gud wed hannom. Naar han oc er saa langt
kommen/da kan han ey ladet/ att han maa io
elste hannom igien/den Jesum Guds søn/ den
han

han saa meget got nyder ad hoff Gud . Elfter han hannom oc sandelig aff hiærtens grond/ saa giør oc lader han oc for hansff skyld/ oc holder hansff bud/hwad han hannom byder oc berder giøre/det bliffuer da icke andet end retsins dig gudfrøchtighed aff hiærtet/ att elste Gud aff det gantste hiærte/oc menniste lige wed seg sielff.

Sworle/
des Gud
boor hoff
sine.

Swor et menniste er da saa findet/ den elfter da oc den himmelste herre Jesu fader/oc haffuer en behagelighed til hannom/som til sit kære barn/for den Jesu sin søns skyld/ den han tror paa. Saa skaffer oc bereder han aff samme wredens far oc mørckhedens bolig/ huilket mørckheds første hadde her til besit oc wdt boet/en bequem oc hellig bolig for seg oc sin søn/att boe sielff wdi formiddels sin krafftige aand. Saa kommer da sønnen død med sandretferdighed oc vskyldighed/oc saa faderen med all gynst oc naade/oc den helligaand lader det menniste see finde oc føle/hwad gieste han haffuer y huse med seg/Att wy saa bliffue sandelig Guds temple/som Paulus siger/ Kunde da aldrig worde fattige/men wy haffue all rigdom med oss/Kunde icke bliffue swaage oc frøblige/men wy haffue styrcken hoff oss/ Kunde aldrig døg/ men liffuet er y oss. Men heller wy ere fattige eller rige/frøblige eller stercke/ wy leffue eller døg/da høre wy Herren til/ oc Herren leffuer oc bort hoff/ med oc wdi oss/ Oc icke han saa kōmer giestende til oss at han achter at fare

i. Cor. vi

Pindz dag.

fare snart fraa oss igien / Men bliffue wil han
oc duelle hoss oss/en waartig bolig wil han bygge
ge seg y oss/ effter sit eget løffte Ezechi. xliij. oc
Zacharie ij. saa att han wil altyd her were først
hoss oss/oc wy siden skulle bliffue hoss hannom
ewindeltg.

See det er mit ærende hÿd til werden/ wil
Jesus sige/at ieg saadant ett ord skulde forklyn
de/oc der med opbygge ett himmelfte rige wdi
mennistene/ det ord er icke mit ord / wdi hwilket
ieg søger nogen myn egen ære/ men myn fa
ders ord/med hwilket ieg bygger hannom saa
dan bolig oc werelse wdi mennister med meg
sielff. Derfor sagde han seg/att wille lade seg
beteer/oc bliffue aabenbare for saadane sine/ oc
icke for werden/ thÿ werden kan saadant icke

Zwi
Gud begribe/men aleneste hwad sigdeligt er/ som
boer icke hun er sielff derfor elsker hun huercken Chris
y werden stum eller holder hans bud/ saa bewaare han
seg oc inthet med henne y saadane maade.

Saadant hadde nu Jesus med ord fortald
dennom offte nog/men det kunde icke med ord
And oc wdrettes hoss dennom/ for det som sÿd er aff
icke bog sigd/bliffuer sigd/sagde Jesus til Nicodemo/
staf ny oc den som er aff iorden/han tall om iordē/sag
ter. de Johannes Baptist. Thÿ loffuer Christus

Jaan. iij dennom som haffue giord deres beste der til/at
de gierne haffue hørd ordet/ oc haffue paa
Guds wegne taget hannom for deres lere
ster/oc annammet aff hannom saa meget som
dennom aff sigdelig strÿblighed haffuer muel
ligt

ligt weret /att han wil fly det saa/ att faderen skal endnu gïøre bedre emod dennom/oc sende dennom y hanss naffn oc for hanss styld/ sin aand/som skal nu icke lade dennom bliffue wed den arme sigdelige forstand/ som de endnu her til dags hadde haft om Christo oc hanss rige/ men skal gïøre dennom aandelige/oc giffue dennom aandelige forstand/om alle hellige æren/ de/han den helligaand/oc lære dennom ret aandelig att forstaa Guds hellige ord / att det ey skal bliffue nogen død bogstaf y dennom/men en guddommelig leffuendes krafft/ aff huilken de skulle bliffue sticketlige til alle honde dygd oc god gierning.

Oc icke aleneste skal han lære oss wanwittige/naar wy wide inthet got/ oc ey kunde wide oss til nytte aff oss sielff wdi det lydendes ord Men naar han hafter først lærd oss/ saa skall han oc altyd det sielff samme paaminde oss/opwecke/indgiffue/egge oc tilstynde oss/ att fare fast fram/att wy icke forsøme oss/for gløme det wy lærd hafter/eller tabe den gode willie wy hafter faet. Det samme hafter wy ocsaa behoff for den vfuldkommenhed y oss et/ oc for den sigdrens stæblichkeit offer medfyllendes/ alle de dage wy leffue/thi hafter wy denne helligaand altyd behoff/icke aleneste for att lære oss/ men ocsaa naar wy ere wel lærde/ oc wide det wy wide skulle/at wy mue oc hafter en tilførre som holder oss wogne oc willige. Oc merckelig siger Christus/att den helligaand skalde paaminde oss/

Anden holder ordet y første tæc
Etc.

Pindz dag

minde off/med huilket han saa got som wdlegger/hwad han meente/att han skulde lære off/att den Helligaands lærdom skulle ey andet were/end saa gott som en formaning oc paamin/delse/ paa oc om det Christus haffuer tilforn lærd/som han siger her effter Jo. xvi. han skal tage aff mit oc forkynde eder. Saa siger han oc her/att faderen skulde sende denne aand wd for en lærere/mē for en hiaerte predickere/lige som ieg haffuer weret en grepredickere/ Ja saadan en predickere skal han den helligaand were/ att han skall giffue dennom tancē/ howkommelse oc ammindelse paa meg oc mine ord/ for den sag/ Ja for min oc mine ords skyld skal han komme.

Fred lader ieg eder.

**Christne
mennis
fers
fred.**

Dette er den rette gode natt oc signelse/ der Christus helse sine Christne med/oc den ende/ lige trøst han haffuer lat effter seg y sin hellige kircke/att w̄y mue wente off fred/ th̄j han kom for den sag h̄yd/att han wilde spæge alle fiende oc forlige alt det hoff menniskene wor vfredeligt/oc gisre sine plat vstadeligt/ alt det y wer den wor oc er/saa att w̄y Christne mue oc bede Gud om den timelige fred/ saa som om andre legōlige gaffuer j. C. i. q. Det skal oc were wort haab/att Gud wed Jesum giffuer off der saa meget aff/som off kan were gaffnligt oc nyttes ligt.

ligt. Men ehworledes det gaar om den fred/
 da wil Christus io giffue off sin fred/ som han
 off her loffuer/den han hadde sielff her y werdē
 att w̄y skulle haffue hansfred mit y all werd/
 sens største v̄fred/ som han altyd hadde det fre
 delige hierte y seg/ att han w̄iste wden twiffuel
 Gud wor hannom gynstig/ oc wilde hannom
 wel saa haffue w̄y oc fred hoss Gud/ naar w̄y
 w̄es troen ere bleffne retferdige Ro.v. oc kunde
 berøme off mit wdi bedrøffuelse/ Ja tencke w̄y
 off rettelig om / da haffue w̄y inthet andet
 att glæde off aff/ end aff wor Herres Jesu
 Christi kors/ som Apostlene oc wore allerglæ
 deste der de hadde mest huden/ oc wore aller
 werst medfarne. Th̄j der wdi seer man Guds
 gode willie emod off/ att han ey wil lade off her
 hafue wort forgiengelige himmerige med den
 ne forgengelige werden/ men her korssfeste off
 med sin søn/ paa det han siden maa krone off
 med hannom/ huilket er det første behagelig
 heds tegen y alle Guds bøn. Saa lade de seg
 oc det med alt andet wel befalde/ oc haffue der
 nog med/ att Gud wil dennom wel/ oc de ere
 wisse paa Guds gynst oc wenstæff/ det giffuer
 dennom en fred/ som gaar offuer alle sind/ oc
 den glæde der inthet hierte kan begribe/ wden
 det som finder oc føler.

Gal. v. 10
 Acto. 9

Phl 1. 11
 1. Cor. 13.

Derfor beder han dennom oc/ at de ey skulle
 fr̄chte eller lade deres h̄arter forfæres/ aff
 de tiende han nu haffuer sagt dennom/ bode
 om sin modgag

Guds
 aand off
 uerwin/
 der all
 om sin modgag

Pindz dag

om sin tilstundende pine oc død/ oc saa om deres egen forfyllelse. Endog det er kispdet oc mest nistelige nature forfæreligt oc grueligt nog hã wil dog der med forstasse dennom den aand / som skal gisre howen y dennom / oc giffue dennom mod oc hærte/ att de skulle were dristige oc howse nog/ oc vforfærede y all strøblighed oc weyermød/ som Jesus oc y seg fornam / att aandē wor willig oc redebøn nog/ ehwor suogt oc strøbeligt kispdet wor Matthei xxvj. Saa bekēder oc Paulus ij. Cor. xij. at han da er sterk Fest/ naar hã er swogest. Thj Gud y offer sterk Fere end bode wor strøblighed oc all werdsens Krafft/ Thj wiger icke Guds aand gierne for hennes pucken oc stormen/ Men lige som ett palmethræ bugner icke / eller giffuer seg neder vnder byrdnen inen heffuer seg op emod hēne. Oc som skibbet staar icke stille for den stormis de bylle/ oc lader seg vnderquelle/ men aff styre mandens fornomstighed reser seg emod henne att hun forløber vnder oc icke offuer. Saa ypper Guds aand modet y ett menniske wdi nød/ oc trenger hannom igiemmen med macht/ oc ingen drøffuelse er saa stort hannom kan gaa til hærte / oc endelig forhindre hannom fraa Guds wæye Rom. viij.

Det wor
Christo
gafnligt
at ferdes

Dadde y meg tierer

Som han nu hassuer sør bewist sin afferd at were nyttelig oc gaffnlig paa deres wegne/ oc for

for Apostlene sielff med alle andre Christne /
 saa siger han henne oc gafnlig at were for jeg/
 at han maa worde quit wed den trældoms pers
 son han wor isørd / for hwæss skyld han wor på
 sigelig ringere oc mindre end faderē . Thi wor
 det hans baade / att han kunde kominne wed att
 legge den aff / oc lade sig till siune i guddomes
 lig herlighed / lig med faderen . Saa burde oc
 desse som gode lærere oc disciple / at see gierns
 sin Herres oc mesters welfart / att de der wdaff
 skulde saa meget des ydermere gifue sig till
 freds / oc see det gierne att han fore wel / skulde
 de end hafue der nogen sorg eller itade aff / der
 som de her til hadde hafft glæde oc trøst aff
 hans mandoms nærwerelse .

Jeg tal icke nu lenger etc.

Der som i wilde icke end gierne were til
 freds / wil Jesus sige / oc huercken ansee cders
 eller mit gaffn der wdi / da hafter dog denne
 werdsens første sørdet saa langt / att ieg bliff
 uer her icke lenge . Endog han hafter ingen ret
 tighed til meg / men alleneste hafter han tilta
 le oc ret med dennom som syndige ere / huilket
 han finder icke wdi meg . See der hafter wi
 wor trøst / wort howet oc Herte er wden synd /
 Men fordi den xftiellige morderer dieffuelen
 hafter dræbt hannom / der han hadde ingen
 ret til / saa hafter han oc tabt all den rett han

Alt ons
 wendes
 de Chris
 stne till
 gode .

Pindz dag

hadde til off alle som ere wdi Christo/ saa att han ey haffuer meer rett med off Christne/ end med hannom/ Ja det han haffuer let effter wdi hannom med Korssens død/ det haffuer feylet hannom/ att han saa wilde gisre hannom for maledidet/ thñ der med er Korset bleffuet til en welsignelse/ oc dødten med alt det hanñ Christne lide/ til en benedidelse/ att de skulle wed saadan fram komme til ære/ wed dødten til liffuet/ wed helffuede til himmerige/ saa som dette er alt-sammen steed wdi Christo. Saa bliffuer nu dieflen werdsens første/ oc bruger sin mørckheds macht oc krafft wdi sine/ effter sit eget onde stign/ Men dennom som elste Gud legges oc wædes al ting til det beste/ wore det end werre end fram oc synd/ død eller helffuede etc.

Ro .viij.

Christus Thñ wor det icke aff nogen ret eller macht wor frydieflen hadde med Christo/ att han sørde hannom willig til nom saa stammelig wdi dødten/ oc end til dens dødten forsmelige Korssens død/ som wor y Guds egen Low aff Gud sielff forbandet Deut. xij. effter di dødten oc forbandelsen er syndsens sold Ro. vij. den Jesus aldrig hadde giord enthen lidens eller stort/ men wor aldels ystyldig/ oc et fulds Kommet Kiære Guds barn. Dog for Guds sin Kiære faders gode willie/ lod han seg pine oc dræbe/ oc gick wdi dødten yngd/ der hannom sielff løstede/ som han oc sagde Johan. x. Jeg haffuer macht att lade mit liff/ oc att taget till meg igien. Saa att han giordet aff sin egen gode willie/

Pindz Dag. LXXXIX.

De willie/oc aff sin himmelfte faders befaling/
thij stod han oc op/ oc gick wd sine fiende till
mgde/at werden motte widet/ seet oc kendet/at
han trengdes der icke til/ men wilde der med
wdrette Guds faders behagelighed/ oc alles
wor salighed. Oc dette er det som kan gjøre al
den byrde læt der Christus legger off paa/ oc
lideligt alt det off tilføyes/ naar wy saa ansee
denne Guds behagelighed y wor sorg oc mod/
gang/ att hannom løster saa form ddels den
helligaand att lede off igiemmen ild oc wand/
fram oc stendsel/helffuede oc død/indi sit him/
melfte rige/ wed Jesum Christum sin kære
søn wor herre.

Anden Pindz dag Epistelen scriffuer S. Lu- cas y Apostlernes gierninger Ca.x.

Lder oplod mundē
oc sagde till Cornelio
oc dennom som
hoff hānom wore.
Derren haffuer be-
falet oss/att predicke
for folket/oc widne/
m ij att baa

Anden

att han er forficktet aff Gud tillen
domere offuer leffuende oc døde.
Om hannom bæere alle Propheter
widnes byrd / att wed hanff naffn /
fculle alle de som troo paa hannom/
faa synders forladelse. Som Peder
endnu talde desse ord / da fald den
Welligaand offuer alle dennom som
hørde paa ordet. Oc de som trode
aff omsticærelsen / saa mange som
wore komne med Peder / bliffue løy
lige der wed / att den Welligaands
gaffue wor oc bleffuen wdøst ofuer
hedningene. Fordi de hørde dennø
tale med tunger / oc prise Gud mang
foldelig. Da swarede Peder. Mon
nogen kunde formene saa wandet ?
att desse mue ey døbes / de den Wel
ligaand haffue vndfanget / lige saa
wel som wy / oc han befoel att døbe
bennom wdí Werrrens naffn .

Her see wy hwor weldelig Gud bekræfter oc
stadfester den hellige Enangeliste Predickens
eblat hedningene / oc lige som Enangelii alrede
bode y

døde i Christi oc Apostlernes tyd er forklaret
wed store iertegen oc vnderlige gierninger/saa
gisr Gud nu det samme med den Helligaands
wdgydelse / huilket wor ett weldigt himmelse
tege/oc derfor det krafftigste/at vnder Aposte
lens ord / gifues den Helligaåd dennö som hør
det/oc wden tuufuel trode det dennom sagdes/
som Gud der med wilde beia Christi Euanges
lium/oc med gierningen sige / det er alt sandt
manden siger.

Anden

Euangelium scriffuer S.

Dans Euangelista Cap. iij.

Jesus sagde till Nicodemo. Saa ticer hadde Gud werden att han gaff sin enborne søn/ at ehwo som tror paa hannom ey skulde fortales/ men haffue det ewige lif. Thij Gud haffuer icke send sin søn wdi werden/ at han skulde døme werde/ men att werden motte frelses wed hannom. Den som tror paa hannom han dømes icke/ Men den som icke tror/ han er alrede dømd/ fordi at han icke trode paa Guds enborne søns naffn. Nu er dette domen/ att lysset er kommet wdi werden/ oc menniskene haffue hafft mørcken ticerre end lysset/ fordi deres gierninger were onde/ for ehwo som ilde gjør/ hader

Haber liysæt/oc kommer icke for liysæt/
 at hans gierninger ey mue straffes.
 Men den som gjør sandhed/
 han kommer for liysæt/paa det
 att hans gierninger mue
 bliffue aabenbare/fordi
 de ere gjorde
 wdi Gud.

Ser røter Christus den rette grond for **Nu**
 codemo om werdsens salighed/huedē/ wed
 hwem/oc for hwad hun er oss kommen. Der wÿ
 more saa ormstongene oc med dødelig forgiffte
 forderffuede/effter figurens lydelse/ den Jesus
 oc haffuer alrede rørd **Nu. xxi.** da hialp Gud oss
 arme hielpeløse/ icke for wor egen skyld/ eller
 det gode wÿ hadde fortiaent aff hannom/ men
 aff sin egen dygd oc fromhed/ oc aff en gud/
 dommelige medyndē han hadde ossuer. off/ da
 elste han oss/ wilde oss saa wel / oc hadde oss
 saa kiære/ att han ey wilde haffue oss fortabte/
 ellers hadde wÿ wel aff oss sielff bleffuet de
 som wÿ wore/thÿ sigdet kender inthet til Gud/
 hwad siige att det skulde elste hannom / eller
 forhverffue noget got aff hannom. Det for
 yndrede Sanct Hans/ oc lærer oss med seg
 att forvondre wdi Gud i. Johan. iij. att
 hannom sands saa stort kiærlighed / at han
Nu iij elste

Anden

elste off først / oc icke wÿ først hannom. Ja att han elste icke sine Propheter oc saadane andre sine lydige børn/men werde / som kende inthet til hannom / oc kunde icke elste hannom igien / men wor storlig syndig emod hannom / oc der wÿ wore hanss fiende/da elste han off / oc der med kundgiorde han sin store hiærtēs Kierlig hed/den han hadde till off / som Paulus siger / Roma.v.

Oc der med synderlig/att han wilde seg det saa dyre koste lade / han gaff sin egen søn der paa heden / Ja den enborne / huilken han elste oc hadde Kier som seg sielff/thi han er hanss naturlige søn/oc den første sødde for alle naadēs børn/huilken han stendte oc gaff bort/att han med hānom morte løse oc kigbe seg mēnistens Kign igien / som Petrus oc siger/at wÿ ere kigbte/icke med guld eller med sølff / men med dēne samme Guds søn / oc hanss dyre oc ædele blod i.Pe.ij. Desligejste. S. Hans y sin aabenbaring.

Sagen hwi han saa gaff sin enborne søn bort / wor icke / fordi han achtede hannom saaringe / men att han wilde mennistens welfart / oc wilde gierne seet at oss lidde wel. Saa wilde hā stillie oss wed det wÿ hadde ont aff / det wor fordgsmelsen/som oss paahengde / oc stendte oss siden alt det got wor/ewig lifff oc salighed. See de thw howedgaffn haffue wÿ wdi denne enborne Guds søn Jesu Christo / det ene haffuer han forhucristt oss med sin dgd / det andet med sin opstandelse aff dgd / oc ny lifff/det han muelffuer

leffuer wdi Gud oc med Gud. **Rd . iij.** Zulle
 begge gaffn wy saa aff hannom alleneste wed
 troen til hannom / om wy rettelig tro paa han
 nom. Ja ehwo der retskaffelig setter tro oc loff-
 ue till hannom / han skal foruden all vnder-
 sted oc forstiel / worde salig / were seg isde el-
 ler hedning / oc ehwo han er / thñ Gud er nu
 her wdi ingen persons anseer / men wdi Christo
 skulle wy were hannom alle lige Kiære. Act. 16

**Gud sende icke sin søn att han
 skulde døme etc.**

Gud hadde tilforn send sin embedsmand
 for en streng rettere oc domere / det wor Mos-
 ses / wed huilken han hadde aabenbaret alle
 menniske sin synd / oc fordømmelse for syndens
 skyld / saa att man y hans ord oc vnderwiss-
 ning / motte formercket / att wy stode icke well
 med Gud / om wy konde icke sør achre off om /
 saa att han gjorde off sagen werre wdi wor
 samwittighed / end hun nogen tyd wor tilforn /
 Thi han gjorde som den læge der wiser saaret /
 oc famler oc rører fast der wed / oc haffuer icke
 lægdom til att læget med / att synde bleff icke
 meer aff hans ord / offuerwætes syndendes
 wdi off. Roma. vñ. Men denne Guds fuld-
 myndige Jesus Christus er hñd kommen att
 læge den sygdom / oc hielpe alle saadane syn-
 dere wdaff synden / oc till sand retferdighed .
 Thi locker han oc alle til seg / de som arbejds
 m v saaledes

Anden

saaledes oc ere beladde. Matt. xi.

Derfor siger oc Christus her / at den som tror paa denne werdsens frelsere / han dømes icke / oc ey han kommer wdi dom Jo. v. men han er allerede gaaen wdaff døden indi liffuer / han haffuer iførd seg Christum / oc er belæd med hans retferdighed / Christus haffuer af førd hannom sin gamle naturlige ham / oc haffuer wylæd hānom med Guds naade oc gynst med vstyldighed oc fromhed / oc alt det gode han haffuer sielff med att fare / saa att diesel hyn gamle anklawere kender saadane Christne icke / for de han haffuer nogen rett till att kiære paa wden han wiste oc nogen læt til Jesum sielff / thi bliffue de ewindeligh fry for alle anklawe / naar denne Guds søn saa haffuer befriet demom. Johā. viij. thi Gud achter oc inget kiæremaal emod demom. Ro. viij. Men de som icke tro paa denne Jesum Guds søn / de bliffue wdi deres synd. Jo. viij. saa klawer Moses paa dennom. Johā. v. saa klawer diesel paa dennom Apo. iij. Ja fordi Christus haffuer da taget den nom y forswaar / saa haffue de allerede deres dom lige som den der ligger dødsygg / oc haffuer ingen læge / eller denn som haffuer faaet dødsens dom offuer seg / oc haffuer ingen befrelsere. Thi der er icke nogen hielp eller beredning til salighed / wden y denne Guds enborne søn allene / der som man enthen forsømer eller forsmaar hānom / da tør man icke wete seg anderstæds / det oss alle tæbydes wdi hannom.

Dette er

Dette er dommen/att lysset er kommet etc.

Det er den høyeste brøst og skylding Gud
hafuer til denne werden/att han er komme hjo
til werde/ og wilde hielpo hene til att fare wel/
men hun wil icke were hiolpe. Gud hafuer send
sit ord/ wdi huilket ha wilde lære oss ont og got
oc der hofstibyder oss sin egen søn/at wy wed
hānom mue bliffue begaffuede med alt got/ oc
stillies wed alt ont. Men wy staa da wdi wort
eget lysset/oc wille icke giffue ordet macht / oc ey
kende wore gierninger saa onde/ at de saa med
stiel skulde lastes oc straffes wed Euāgelii/ oc
att wy skulde sielff were y oss sielff saa hielpelg/
se/ oc ingen raad wide / wden hwess wy bleffue
raadde oc reddede aff hamd/ men wy wille alt
aff wor egē blinde tycke were noget af oss sielff.
Saa hade da saadane menniste lysset / som cre
saa mørcke oc forwiltē y blindhed oc fiodelig
forståd/oc kunde icke lide den lysfende sādhed
som wy see exēple aff Propheterns tyd/ Christi
oc Apostlernes / martyrens oc aff denne wor
tyd / ehwor klarlig Gud lader predicke oc for
kynde sitt ord oc Euāgelii/ da wille dog menis
te bliffue wed dres blinde sind oc wilde sed/
waane/wden de blifue noget andet end menis
te/oc Gud betager dēnom mørcke / oc oplisset
dēnom y rett forståd/at han lader syne op paa
dēnd/ oc formener mørckhedens første saa att
betaabe dēnom / oc med macht at holde dēnd.
Sagen

Anden

Sagen siger oc Christus/ hwil de oc ere saa gode att holde/ oc de willigen lade seg saa besdrage/ fordi de ere sielff onde/ oc deres gierninger ere onde. Christus med sitt ord er ett Guds liyff/wed hwess skyn seg maa oc skal lade sinnelig kynde alt det som enthen y seg sielff got ellee ont er/som Paulus oc siger/at y Euangelio aabenbares all vgodelighed Ro. i. Ja det werden holder for størst wysshed/ sandhed oc retsferdighed/det aabenbares da/ oc findes wed dett liyff att were idel daarhed/ løgn oc aller størst vretferdighed for Gud/som Christus oc siger Luce. xvi. att det som høyt er for menniske / er en wemmelse oc weyrstyggelighed for Gud. Det stund werden maa seg da sielff raade oc det icke opteckes wed lysset hwad hun far med/ men det prifes oc achtet saa som hun sielf achteret meget/da er der dog fred/ men naar lysset skiner/ oc det aabenbares oc kendes rettelig hwad det er y sandhed/ saa wil man da icke haffue ord oc røchte defor/ att hennes tingest wor icke andet/ saa hader man da lysset/ wed huilket mā saa seer hwad hwert er/ oc kan skønnett well paa all ting/ oc wilde heller/ at Gud med samme sitt ord oc Euangelio wore icke til end att de saa skulde straffes oc lastes / huilket de paa det høyeste loffue oc wille haffue loffet/ ehwor ont det er y gronden.

Dette belegger Jesus med en lignelse wd en almindelig tale/ oc bewiser det han sagde/ med det som gierne almindelig steer/ att hwo som
noget

noget haffuer att gisre/det han tør icke wel wa
re bekend/ da wil han der med gierne were y
fielster oc lönndom/ oc lader ey folck see hwad
han gisr/ fordi det kunde da icke wel bestaass/
men det fundes da at wete ilde giordt/thj maa
han icke aleneste ey lide lyses/ oc auends der
wed/ om det lyses offuer hannom/ men han
gisr sin onde gierning. Som wy see oc forfarz
saa hadste menniste wed Euangelium/at naar
de høre tale om Christo oc sand rettfærdighed
oc salighed wdi hannom/ att man bliffuet icke
Gud behagelig wden for hanss skyld aleneste
da stær det wdi deres hærter. Oc saa naar de
høre loffue de sande gode gierninger/ oc laste
de andre / huilke icke for Gud effter Guds ord
oc dom ere gode/ men y deres blinde tycke da
beste/da bliffue de saa vtollige der wed/ att de
wilde seg icke sielff att raade/ thj wilde de icke
nøyere raad end raabe/ad bestias/ ad bestias/
som de giorde y fordom tyd/oc endnu/ad igne/
ad ignem/ naar man wed Euangelium gierne
wilde rette denom y deres gode gierninger/ret
lige effter ordsens lydelse/ were seg messesstift
ning/ klosterleffnet/ lessning eller andet saa/
dant.

Men den som gisr sine gierninger wdi
Gud/det er sant Guds barn/ oc haffuer aff
Guds naade faaet rett forstand paa Gud oc
Guds sind/haffuer en fast grond at bygge paa
oc ett wist Guds ord att gisre sine gierninger
effter/den skulmer icke eller bløynes wed at lade
sine

Anden

sine gerninger til siune/ oc lader hwer døgne
 paa dennom/ thj hans egen samwittighed giff
 ner hånom widnes byrd oc brømnung stor nog
 ff. Cor. i. Saa lader oc Gud wel findes de der
 kunde stignie paa rett oc vret / døgnes der oc
 end noget vret om aff nogre / som icke bedre
 wide/ da kan saadan en retskaffen mand wel
 were der til freds med/ naar han haffuer Gud
 oc gode menniste med seg / sandhed sandruer
 oc forklarar seg wel sielff haff de andre med tyd
 den. Som wj nu y wor tyd kunde stignie/ paa
 al den vrelighed der brugtes emod Prophetens
 ne/ Christum oc Apostlene/ oc alle Apostoliske
 menn/ saa skal man oc her effter wel kende/
 hvor mangan wrang dom her nu gifues emod
 Guds ord/det man icke sielff forstaar. Thj er
 det ett stort tegen til en retferdig sag/ att man
 thj lade til siune/oc lade fold døgne der paa/
 oc bliffue lige glad heller hun loffues eller las
 stes/for haffue wj Gud for en tilstandere wdē
 wor gierning/da bestaar handē wel/ ehwo der
 er med eller emod.

Tredie Pindz dag

Epistelē S. Lucas y Apost
 lernes gierninger
 Cap. viij.

Der

Er Apostlene ȳ Die-
 rusalem hørde at Sa-
 maria hadde tager
 wed Guds ord/ da
 sēde de Peder oc Pās
 heden til dennom/
 huilke oc bade for dennom/ der de
 wore nedkomne/ att de motte vnd=
 fange den Helligaand/ thij han
 wor icke endnu falden paa nogē aff
 dennom/ men alenestewore de dgb=
 te ȳ Christi Jesu naffn. Da lagde
 de hender paa dennom/ oc de vnd=
 finge den Helligaand.

Foruden den Helligaand kan ingen retted-
 lig tage wed Guds ord/ thij wor Guds naade
 wisselig med disse Christne aff Samaria/ som
 finge rett forstand paa Euangelium wed S.
 philippi predickē. Men stunnlig oc stinbartig
 gaffs dennom nu aanden wed S. peder oc S.
 Pās med større gaffuer end de før hadde. Saa
 som Christus wor icke foruden den Helligaand
 før end han dgbtes/ icke heller Apostlene for
 Pindz dag.

Tredie
Euangelium scriffuer S. Hans
Euangelista. Cap. x.

Jesus sagde til Phariseerne.
Sandelig sandelig siger ieg
eder / I do som icke indgaar
att døren wdi faarestien / men
stiger nogen anden steed ind /
den

den er en tiuf oc en røffuere. Men den som indgaar ad dørren / han er faarenes hiurde / hannō lader dørwoch teren op for / oc faarene høre hans røst. Oc sine faar kaller han wed naffn / oc giener dennom wd. Oc naar han haffuer lat sine faar wd / da gaar han heden for dennom / oc faarne effter fylle hannom / for de kende hans røst. En fremmede fylle de ickē / men de fly for hannom / for de kende ickē nogen frēmedes røst. Dette sprog sagde Jesus til dēnom / men de forstode ickē hwad han talde till dēnom. Derfor sagde Jesus atther til dennom. Sandelig sandelig siger ieg eder / Jeg er dørren till faarne. Alle de som komne ere for meg / ere tiuffue oc røffuere. Men faarne hørde dennom ickē. Jeg er dørren / der som nogen indgaar wed meg / da bliffuer han salig / oc han maa gaa bode ind oc wd / oc finde

Tredie

føden. En tiuff kommer icke / wden
att han will sticele / slachte oc
legge øde. Nu er ieg kom=
men / att de skulle haffue
liffuet / oc haffue off=
uerflødelig nog.

Jose. de
bel. Jud.
li. ij. Ca=
pi. vij.

Dette parabel tal Christus icke om den
nom aleneste / som vnder hæssnaffn hadde
til forn indførd seg paa folket / med den Titel /
att de lade seg kalde Christus / oc wilde holdes
for den forloffuede frelsere / som wentedes wor
effter Propheternes lydelse / som Judas Gan
lonites / Theudas &c. Men oc saa tal hā oc aller
meest om Phariseerne / huilke han oc her tal til.
Thij endog de personlig icke gjorde seg til den
person / som skulde Christus were / saa som hñne
andre / de wilde dog siunes oc holdes saa wñse
fromme oc retferdige / att de med sine lower oc
statuter loffuede dennom alle sand retferdig
hed oc fromhed / som effterfulde dennom / oc
giorde effter deres saffn / der som de wore dog
blinde oc y alle maade wanwittige / oc forstij
de nu den rette læremester / wed hulken de med
alle andre skulde haffue tilgang til Gud / oc
indgang til all hellighed oc ewig salighed.

Som Christus wor Herre tal gierne til saa
dane

dane/som hannom oc hanss sag icke rett got meente/wdi parabolier oc lignelser. Saa legger han oc sielff wd/ oc giffuer der hoss tilkende hwad han meen/ huilket han ocsaa her givr. Han siger seg att were en dør/ igiemmen huilke man skal indgaa til hanss saar. Gud hassuer en faarestij/ som er den hellige Christendom/wdi hwilken han indsamler alle sine/ bode de der lære skulle/oc de seg lære lade/ men der kan ingen nogen anden staed indkomme / end formiddels oc igiemmen Jesum Christum sielff alene/Saa som han oc siger med klarere oc forstandelige ord Jo. xiiij. der kommer ingen til faderen wde wed meg, Saa faller han seg her nu den dør/ der alle hanss Christne skulle gaa ind att til Gud wdi Christendomen/ der som er synders forladelse/oc Guds yndest oc naade att stiffe. Saa at man inthet forlader seg paa wden hannom alene/ men paa hanss trøst træder fram for Gud/ oc aff hanss forstylding wenter oc haabes at faa naade oc salighed/ oc ey wdi noget andet enthen y himmelen eller paa iorden/ Som wy oc ere wdi hannom wdwolde/ere Guds elskelige wdi hannom/oc hassue naade for naade/som Paulus oc Johannes sige.

Ephes. i.
Jo. i.

Oc lige som Christus er nu saadan en dør/
for alle Christne/saa er han de oc synderlig for
alle lærefædre/som skulle wdi Christendomen
føre nogen lærdom/ Saa att de først for alle
ting skulle were begiffede med hanss aand/
n ij hassue

Tredie

haffue en god willie till att søge Guds ære/ oc bygge hans rige/ saa som han sielff Christus haffuer/ Icke were omhyggelige for seg sielff/ eller sin egen welfart/ men aleneste hworledes Gud kan stee loff/ oc mange siæle mue worde salige. Der næst skulle samme lærefædre oc were wdsfende aff hannom til at lære/ oc ey indtræge seg sielff/ eller forzme aff seg sielff vskallede/

Jer. 23.
Ezech. 34

som Propheterne flawe paa mange falske propheter/ hwilke det giord haffue/ Desligeste Apostleue oc haffue flawelig forkynder/ at saadane samme wel flere skulde wdi framtydē wille komme/ Som oc stced er/ att mange ere komne løbendes/ de Gud eller Christus icke hadde wdsfend/ enthen lønlig eller aabenbare/ wed seg sielff eller wed menniske. Oc endelig skulle de haffue dette fordet tredie/ att de ey skulle tale aff seg sielff/ men aff hans aand skulle de tale hans ord/ wdaff hans low lære folk att kende seg sielff for syndere som de ere/ Oc aff hans Euangelio lære hwer att begribe Guds store rigdom oc offuerflødige naade/ huilken faderen tilbyder alle syndere wed hannom sielff Jesum Christum wor herre.

See Saaledes oc med saadane wilkor lade de sande Guds tæxere seg tilsiune / att de ere redelig at dørrer indkomne/ saa som gode hiurder bør att komme ind at dørrer/ oc icke igiemmen taget w induene/ eller nogen anden stæd indi faarestien. Men der maa man kende tiuffue oc røffuere paa/ som ere komne/ icke faarne til gode

Pindz dag XCVIII

til gode/men seg sielff til gode/att de wille røff
 ue oc stæle/søge sin egen nytte oc fordel/ nyde
 mielken oc fettet aff saarne/om de lade dennō
 end beholde figdet heelt/oc wide dennom huere
 Ken røgt eller waaretecht igien.De aldrig haff
 ue sielff lærd at kende Jesum Christ rett/hwad
 sige att de skulde lære andre att kende hannom
 Men swerme squoldre mange ord fram/ oc
 wide ey sielff hwad de sige/ tale meest aff det
 dennom kan sielff nytteligst were/Oc tiæne saa
 icke Gud eller hanss Christ/ men deres egen phil. 14.
 bug/huilken er deres Gud/for hwes skyld de oc
 gisre alt det de gisre.Det er de/ huilke Chris
 stus her tal om/De for hannom eller effter han
 nom komme/foruden hannom/ oc komme icke
 med hannom/eller søre hannom med seg som
 nu sagt er

Men det er alle Guds børn meget glæde/
 ligt oc trøsteligt att høre/det han siger/at saar
 ne høre icke saadane/thi Gud kender alle sine/
 saa kende de oc hannom/alle som hanss ere/ oc
 de høre ingen fremmede mands røst. Lade de
 wdwolde Guds børn seg end noget forwilde/
 oc søre noget heden wdi wrange wæye/ da kom
 me de dog igien/ oc torfendes dog wed hiur
 den/nar han lader sin røst lyde. Saa som det
 neppelig andet kan were/end de fromme skulle
 ey oc saa lade seg nogetledes forwilde vnder
 stort swaar wildfarelse / men Gud lader
 dennom ingen londe bliffue endelig bedragnet/
 men wed rot vnderwiffning sører han dennom
 s 14 wd

Tredie

wdi rette wæye/ de ocsaa gierne høre oc lyde/
oc stride inthet emod/naar Gud lader dennom
høre sitt ord oc hellige Euangelium/ da kende
de sin rette hiurde/ sty wlsfuen/ oc lade seg gier/
ne driffue heden til hiorden/ indi den rette faa/
restn/ som det er wel menniskeligt att kuude fa/
re wild/ men det hører dieflen til/ att bliffue
framturende oc fuldherdig wdi wildelse/ thi er
det langt fraa alle Guds wdwolde børn.

Den Krafft oc formuelighed tillegger Chri/
stus her ocsaa sit Euangelio/ som han alle weg
ne hof Euangelisterne gior/ oc alle Apostle for
klare/ att det gior salige alle dennom som tro.
Ja lige som der ey er andet raad eller middel til
att worde salig/ Saa kan oc icke dette middel
seyle/ at de bliffue ey alle salige/ saa mange som
paa hannom tro/ oc wed hannom indgaa till
Gud/ oc for hanss styld bedes naade.

Saa mue de oc haffue deres trygge omgen
gelse hof Gud oc meniste/ indgaa/ det er/ med
en fry oc tryg samwittighed leffue ett aande/
ligt liff for Gud oc haffue en hellig himmelske
glædelig omgengelse med Gud her paa iorden
ære oc dyrcke hannom aff aanden wdi ret sand
hed/ oc giorre alt eet aff hiærtet med hannom.
Ocsaa mue de wdgaa/ oc haffue sin menniskeli/
ge werelse oc omgengelse med folk paa iorden/
wdi Guds gynst oc naade leffue hof onde oc
gode/ oc giorre sine gierninger andre til tiænste
oc bliffue

oc bliffue saa Gud behagelige wdi all sin han-
 del. Som Samuel sagde til Kong Saul/ der hã
 stoed wel med Gud/oc wor icke end falden wdi
 Guds affgynst/ Gack oc giør hwad deg fors
 Kommer/for dine gierninger teckes Gud. Det
 te wor tilforn bemerckt wdi en figure Ge. xviii
 der Jacob saa Engle stige op oc neder att den
 steye der menniskens søn sad offuen paa/at alle
 de som ere wdi Christo mue achte oc ære Gud/
 tro oc tilbede/ bede oc paaKalde hannom wed
 Christum/oc wdi hannom søre ett stille fred/
 sommeligt oc roligt leffnet med alle menniske
 her paa iorden/ oc bliffue saa gode gudelige oc
 Gud behagelige foldt med all dexas handel/saa
 som de rene oc hellige er alting reent oc helligt
 Ti t. j.

Oc io lengs oc meer de der wdi søffue seg io
 større naaden wdi dennom bekeffres/ Lige/
 som faaret vnder hiurden wdi æffret wel sødes
 Saa wore oc saadane Christne vnder Christo
 til/opfødes wdi aanden/oc forbedres wdi trod
 oc alle gode gierninger Som wy lesse om den
 helligste S. Hans Baptist/oc om Christo sielff
 Lu. i. oc ij. Hwad sige da om andre/ att de mue
 wore y wiffdom / aand/troo/ styrcke oc alle
 dygder/ effterdi saadane kunde wore oc for-
 bedre seg/ Huilcke aff førstning altyd haff-
 ue weret fulde aff aand oc Guds naade. Den-
 ne samme Helligaand er denne dørtwochtere/
 som gierne indlader til Christum med opliff-
 ning oc rett forstand alle de til dørtren søge oc
 alworlig paaKalpe.

Dellig Trefoldigheds.
Hellig Trefoldigheds
Søndag.

Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel. Rom.xj.

Guds dybe rigdom
bode y wýssdom oc
Elaaghed / hwor plat
vrådsagelige ere háss
dome / ochwor vpaa
findelige ere hanss
wøye. Thi hwo haf
ner kend Derrens sind ? eller hwo
hassuer weret hanss raadgiffuere ?
eller hwo hassuer giffuet hannom
noget tilforn ? att det maa bliffue
hannom betalet. Thi aff hannom
oc wed hannom oc wdi hannom
ere alle ting. Wånom skee øere ewin-
delig / Amen.

Sørst

ij Først wil Apostelē her med lære oss/ at wj skulle lade oss nøye med den wjss dom oc saa megen forstand som Gud haffuer giffuet oss/ wdt sitt screffne ord/att wj icke skulle widere giffue oss wdi disputaz med hannom/paa nogen lön/sag/men hwad hā icke haffuer lat oss wide wdt ordet / det skulle wj lade hannom sielff allene wide / han bliffuer dog wisere end wj / thi han haffuer icke gaat till raads med nogen .

ij Synderlig det Paulus hafuer omtald i det xi.capitel / om isdernes forstyding oc hedningernes wdelling/att ingen skal haffue rett til att kreffue regenscaff aff hannom/hwi han saa haffuer boret seg ad paa begge sider med dens nom . Thij han er ingen noget seyldig / hwad han hadde giffuet isderne till dess / det hadde han gioed aff naade. Nu wor han jo mand for seg / att giøre aff sitt hwad han wilde / att ingen kan seyde hannom/ om han tager fraa isdernes oc giffuer hedninge .

ij Fordi alt det menniske haffue eller haffue hafft / det er aff hannom vforstyldt giffuet / det oc wed hannom bewaares wdi samme menniskes wære / oc det flyder fraa menniskene oc til Gud sin rette æyermānd igien/att Gud blifuer allyd all ting wdi alle.

iiij Derfor høret hannoms pryss oc ære for alle sine gierninger/oc icke vtack meer for det hā tager end for han giffuer.

Wellig Trefoldigheds.
Euāgelium scrifuer S. Hans
Euangelista. Cap .iij.

Det wor ett menniske aff
Pbariseerne som hed Nico
demus / en ypperlig Jøde /
han kom til Jesum om naa
ten / oc sagde till hannom.
Mestere /

Westere / wij wíde att du æst kom-
 men wdaff Gud for en lærre / thq̄
 ingen kan giøre de tegē som du giør/
 wden Gud wore med hannom. Jes-
 sus swaarede oc sagde till hannom .
 Sādelig sandelig siger ieg deg / wdē
 nogen fødtes paa ny igien / kan han
 ickē see Guds rige. Nicodemus sag-
 de till hannom . Dīworledes kan ett
 menniske fødtes / naar han er gam-
 mel? mon han kunde igien indkom-
 me i moders lifff / oc fødtes? Jesus
 swaarede . Sandelig sandelig siger
 ieg deg / wden nogē fødtes aff wand
 oc aand / da kan han ickē indgaa i
 Guds rige. Det som fødtes aff liød
 er liød / oc det som fødtes aff aand /
 er aand . Forundre deg ickē / att ieg
 sagde deg saa / att i mæe alt fødtes
 igien. Wæyret bleff hwort det wil /
 oc des lyd hører du wel / men du
 weedst ickē hweden det kommer /
 eller hwort det far / lige saa er det oc
 med hwar

Dellig Trefoldigheds

med hwer den / som er fød aff aanden. Nicodemus swaarede oc sagde till hannø . Dworledes kan det gaa til? Jesus swaarede oc sagde til hannom . Du æst en Israels lærre / oc weedst du icke det? Sandelig sandelig siger ieg deg / att wÿ tale det wÿ wide / oc widne det som wÿ haffue seet / oc ÿ annamme icke wort widnesbyrd . Daffuer ieg sagt eder det fordeligt er / oc ÿ tro icke / hworledes skulde ÿ da tro? om ieg end sagde eder de himmelske . Oc ingen far op till himmelen / wden den som er nederfaren aff himmelen / menniskens søn / som er wdi himmelen . Oc lige saa som Moses ophøffuede slangen ÿ ørcken / saa maa alt oc saa menniskens søn ophøffues / paa det att ehwo som tror paa hannom maa ey bliffue forfaren / men hafue det ewige lifff.

Der see

Her see wy først Guds tilfsatn oc løffte fuld **Gud vil**
 Komme. Ge. xxxij. at Guds naade betees oc **hafue al**
 meddeles alle honde folk y denne Guds søn **le salige.**
 Christo. Hwor Phariseerne wore et sierindet
 folk/oc stode saare paa deres egen wysshed oc
 fromhed/dog haffuer Gud sine der eblant/han
 forsmaar dennom icke/ men annåmer alle den/
 nom som Komme wille tll hannō/ ey ere de saa
 syndige/om de ellers sielff wille. Mat. xi.

Endog Gud kender da alle sine aff ewighed **q. Ti. q.**
 da kaldes dog hwær paa sin tyd/somme orle oc
 somme silde / naar / hwor oc huilkeledes Gud
 wil/ att effterdi Gud haffuer saa aff sin ewige
 forsiun beseglet seg dennom til / att de ere io
 banff / saa mue de oc bliffue hanff / oc kunde ey
 andet end komme til hannom/ naar deres kald
 alworlig begiffuer seg saa.

Men her see wy y dene ypperlige isde/hwad **Werdz-**
 den største forhindring er / der saadane menis- **lig ære**
 fe forhindre fraa sitt kald/saa meget som mue- **hindrer**
 ligt er / att de kunde forhindres / att werdsens **salighed**
 acht oc ære / rigdom oc welde staar dēnom als
 lermest y wæyen/oc opholder dennom/huilkē
 er menniskelige nature alltyd kærre / end den
 ære man motte saa oc haffue hōff Gud Jo. v.
 oc xij.

Dog er Christus saa fuld aff dygd oc god-
 hed / att han icke forstiuder hannō for saadan
 stor vfuldkommeheds styld/ att han siger seg
 att wide wel/ at Jesus er kommen aff Gud/for
 han skulde lære hannom oc andre flere / oc tse
 dog icke

Wellig Trefoldigheds

Dog icke Komme offuerlyst till hannom om dagen wed lysset / oc haffue røchte der aff / men stiael seg til hannom om natetyd wdi mørck oc molm/ paa det hansff medbrødre ey skulle spørriet/oc han motte nydet ont ad. Dette kan Jesus wel lide med det første aff hannom / oc ey han wdslycker den rygendes taat /som Jesaias hadde spaad om hannom cap. xliij.

**Begyn /
dette till
saligh**

Effterdi Nicodemus Kommer da med det sind/ att han wil lære/da lærer Jesus hannom oc /begyndendes icke paa en eller anden gierning/hwad han skal tage paa at giorre/om han wil worde salig / men han tal om menniskelige naturs hele forwädling / hworledes man maa alt worde til andre creaturer/ før end man kan giorre det Gud meget achter. Thi menniskelige nature er igiemmengroet med saadan Ejsdelige løst oc egen willie /som strider aldels mod Guds willie/Derfor maa alt naturen forwandel/oc menniskens sind worde efter Guds sind/ siden kan gierningen oc worde der effter / icke strømpstiff / men alworlig oc y sandhed aandelig. Thi siger Paulus saa. Ro. xiiij. att alt det icke er aff en troo/huilken den Zelligaand haffuer weret mestere for / det er synd / det siunes hwordant det siunes / were seg omstiaerelsen / oc alle de gierninger der kunde fylle med / da gielder saadant inthet / icke un alleneste ett nytt creature. Galat. v. For hwess skyld Christus oc sagde til sine. Mat. v. att deres fromhed oc retferdighed

ferdighed motte alt blifue noget yppere oc stør
re end Phariseerns / om de wilde indgaa wdi
Guds rige. Ja Eisd oc blod Kan ey see Guds ri
ge/det er/ forstaa oc begribet / som Paulus oc
siger. j. Corint. ij. Hwad sige om at saa oc ind
gaa?

Huillet seg lader klarlig nog kende her wdi
denne Phariseer/att han det lader seg were saa
sielsiunt oc w dunderfult / hwad Christus tal
om naturens forwandling oc fornyelse/ huillet
dog er den første oc rette indgag til Guds naa
dige rige. Men det Eisdelig fød er / det bliffuer
Eisd/ siger Christus / det weed oc inthet andet
end aff Eisd att sige / det tencker / tal oc gior
hwad Eisdeligt er/ Ocsaa dichter seg end Eisd
lige tæcker oc meninge/ om det som er aller aan
deligst/ saa som Nicodemus her gior giedelig
nog/ oc end siden Herren hadde wdlagd oc for
klaret hannom sage deylig nog/da bliffuer han
dog lige wyss / oc spør hworledes saadant Kan
tilgaa? endog han skulde nu were een aff de
wiseste / Ja som Christus sagde/en mester / oc
lære fader for andre jøder. Han hadde oc Lo
wen oc Propheterne/ huilke ocsaa meget melte
om en indwortes hiærtens omstærrelse/ oc om
en hellighed som motte were saadan / som den
hellighed Gud fyl / Item Sabbathens rette
merckelse / ocsaa fastens betydelse etc. foruden
måge wdtrychte oc forstandelige ord/med huil
ke Gud forklarede denne aandelige fødsel /

Mennis
kes yfor
standig
hed y de
aandelig
ge ting.

Jeremie /

Dellig Trefoldigheds.

Jere. xxxj. oc Ezech. xxxvj. offuær alle de figu-
rer/der Moses hadde bescreffueden med/ huil-
ken Gud hafuær oc altyd let effter wdi alle sine
end oc saa hoss jøderne. Thi see wy/att her hiel-
per huercken bog eller breff / huercken raad el-
ler lærdom/till att worde wyss wdi Gud/wden
wy høre oc lære wdass faderen / da Komme wy
først til hannom/som Jesus sielff sagde. Jo. vi
Ellers bliffue alle meniste/lige det samme som
de aff nature ere/giecte wdass sin egen Konst oc
wyss dom/som Jeremias Prophet sagde cap. x.

Thj lærer den hellige scrift bode her oc an-
dre flere steder saaledes om mennistens salig-
hed. Gud hassuær forset oc wdword seg alle si-
ne for all tyd aff ewighed. Eph. j. oc Mat. xxv.
huilke han oc wdi tyden / naat hannom løster
Faller wed sin Zelligaåd wdass mærdhedens
rige/oc givr dennom saa wdi dennom sielff for
den hellige Christendom/lige som de altyd sør
hassue wdi hannom weret / sande Guds børn/
saa mange som lyde Guds raad / lade seg dra-
ge wdass aanden/ oc rett aandelig tro paa den
enborne Guds søn Christum / om huilken han
den Zelligaand ber widnes byrd y deres hær-
ter. Der med afløses oc affthoes de aff alle syn-
der / oc forklæres for Guds faderlige oc blide
ansigt/att were de huide fiære børn/ oc iføres
vstyldighed oc Christi retferdighed. Saa att
den gamle sigdelige sødse / aff huilken de ere
aff foreldre sødse til fordsømsel/ er nu død oc
gielder nu inthet lenger wdi dennom / for det
som er

Joan. .

som er aff aand fød/det er oc bliffuer aand/ si-
ger Christus. Thi hassue de alrede offuerwon-
det werden med sin første dieflen/oc kunde icke
synde/eller gisre andet/end hvad wel er giord
som S. Hans Apostel siger. i. Jo. ij. effterdi
Gud tager denne all ring til gode / som sine
kære børn / oc regner dennom ingen synd till
werste / att de andet skulle were eller noget tyd
worde end hans hærtens kære børn. Ro/
mano. viij.

Daaben
er gien/
fødsels
wanbad
k ppe. v

See saaledes gisr Gud sin gierning wdi si-
ne/men tyden oc maaden / hworledes oc naat
han det wil gisre / wil han hassue fry wdi sine
hender. Lige som han nu vnder det gamle Tes-
tamente hadde ett synderligt Sacrament/wdi
huilket han saadant almündelig wdrette y sine/
oc det wor omstærelsen / dog gjorde sin gier-
ning y dennom: effter sin willie / stundom for /
stundom wdi / oc stundom effter omstærelsen.
Saa hafuer han oc nu vnder det ny Testamete
ett andet sacrament/som er wandaaben / wdi /
vnder/oc wed huilket Gud gisr same sin gier-
ning wdi sine. Ikke att samme daabsens wad
kan gisre meer aff seg sielff / end omstærelsen
aff seg sielff kunde gisre / till sand retferdigh-
hed att faa for Gud. Men lige som Gud lod
da omstærelsen were retferdighedsens tegen/
oc almündelig da lod den helligaand gisre sin
gierning wdi samme omstærelse/oc wed den
samme lod de omstærte indtages wdi sin hel-

Dellig Trefoldigheds.

lige meenhed vnder igdedomen Saa haffuer han oc nu indstiftet dette sacrament/ til at were lige sammeledes retferdighedsens tegen/ vnder huilket han oc lader den Zelligaand for ny sine/oc wed det samme/ som igiemmen en dør indtager sine børn wdi Christendomen/ at skulle bere naffn oc røchte for att were hanff/ oc haffue lod oc deelachtighed y naade oc welsignelse/gudelige bønner/oc al det gode der stiftes aff Gud eblant alle Guds fold.

Naar Gud haffuer da saadan naade giord med saadane/ oc wed sin ny aand giord dennō til ny menniste/saa lader oc samme Zelligaand sine wisse aandelige tegen effter seg wdi dennō oc hafuer wdøst sine gaffuer wdi dennō/ huilke de oc aff sand aandelighed lade wdbryde/oc lade seg see sandelig att were de samme de holde seg for/endog de Egdelige oc aandelgse vchristne forstaa seg inthet der paa/fordi det aandelige wil aandelig dømes/siger S. Pouel. De for nemme dog noget der de forundre seg paa/ oc formerdē saadāt sielsiunt wdi saadane Christnes ord oc gierninger/det de icke kunde fornemme eller føle wdi seg eller nogre andre sine lige de wide dog icke at vnderrette seg sielff der wdi hueden saadant mon komme/ eller hwad det mon were / men bliffue forargede oc til skamme der offuer/som merdēlig siunes y igderne Act.ij. Dog vnder des lære andre gode Christ

ne att

ne att Kiende dennom aff saadane aandens fruchter/oc saa aff dennō dagelig forbædring/ saa som de oc sielff y aanden wore/oc forbædre seg daglig.

Denne lærdom / huilken siunes Nicodemo oc alle andre hansslige saa sielsiun / som wide inthet aff nogen sand aandelighed/siger Christus seg att haffue seet / oc were witterlig nog/ oc der swer han en dubbelt eed paa. Ja ey alle neste seg/men oc andre flere/som S. Hans baptist/oc saadane de Gud nu wilde besticke till at predicke Euāgelium / wed huilket Guds aand nu skulde giffues naades bōrn. Oc det er hans høyeste klawe / att samme deres sande lærdom oc witterlige widnesbyrd man hōff mēnistens bōrn icke achtet oc staa til troende. Thi er det oc icke vnder/at folck ere vbesigelige oc saa wdi andre maade/effterdi man wil icke lade seg lære oc sige wdi denne artickel/ som er ett fundament oc begyndelsen til all Christelig lærdom oc paabygning. Saa er det oc icke heller vnder att man bliffuer oc saa wanwittige wdi andre maade/oc gribe aldrig rett forstand y Christusdomens howed artickel/oc lære aldrig nogen sand aandelighed/ Men fare blindeligheden wdi trolgse oc vnyttige gode gietninger/ oc bliffue saa fr̄smptere ewindeligh.

De sig/
delige
willeicke
forstaa
det aandelige
ord.

Dellig Trefoldigheds

Ingen stiger op y himmelen uden den som er etc.

For wor egē skyld er Gud of inthet got plichtig.

Saa som han Jesus Christus haffuer nu lærd denne Phariseer oc off alle / hwor vdue/ lige oc plat vformuende wy ere aff wor egen nature/ til alt det som gielder oc got er for Gud end wy aff Guds naade worde begafuede med en høyere aand . Saa lærer han oc nu framsdels/ wed huem oc for huess skyld Gud wil gifue off samme Zelligaand/ den off kan giøre til andre menniske/ att wy ere icke saa wel flygde/ at wy kunde stige op / oc henten sielff/ eller for wor egen skyld saa wel hørde hoss Gud/ att wy for wor egen bønns skyld / saadane som wy ere y off sielff Adams børn/ kunde forhuertffue saa høy en himmelste stend' oc gaffue aff den himmelske Gud / huilken off wel wore andet / icke saa got plichtig aff rette / Men han/ som er faderens enborne / oc haffuer aff ewighed weret oc er eet wdi himmelen med Gud / paa det wy motte komme saa høyt / oc bliffue saa wel hørde med Gud / da er han nedstigen wdaff himmelen / oc bleffuen det wy wore / en sand menniskes søn / det er/ ett ret sandt naturligt menniske y alle maade/ med alle menniskelige wilfor/ endog foruden synd aleneste. Men y oc vnder den samme nedferd aff himmelen/ er han dog bleffuen wdi himmelen/ att han ey er saa bleffuen menniske/ att han skulde haffue lat aff att were

**Wed Christu
Come wy
til faderen.**

Søndag C VI

att were en Gud / Men han Guds søn/oc y seg
 sielff bliffuendes den samme han wor / en sand
 naturlig Gud/ydmygte seg oc bleff ett mennis
 ke/Saa stig han op igiē til himmels sand Gud
 oc mand/oc opfylder alle ting/ Gaffuer sliet oc
 sliet off nu samme stend oc himmelske aandelis
 ge gaffuer / alle saa mange som hannom troo
 paa/oc for hanss skyld bede oc begiere den zels
 ligaand . Men hwad det samme skulde koste
 hannom siger han nu.

Som Moses ophengde ormen wdi græken/saa maa etc .

Zer lærer Christus off sielff at forstaa/hwor
 alle figurer y det gamle Testamente stwde alt
 til hannom/oc mene hannom/ hwad som Gud
 da lod gisre quātwys vnder figurer/det skul
 de y sandhed med stor alworlighed gisres til
 fuldkommenhed / oc endes wdi Christo . Wdi
 saadan en figure hadde Gud wed Moses lat y
 græken ophenge en orm aff Raabber giord/ der
 jøderne plagedes aff hñne farlige oc forgifftige
 slanger for deres vtactnēhed. Nu. xxi. Oc hwo
 som skade hadde faaet eller dødelige saar / da
 sic han bod / oc bleff sund oc karst / saa tlig
 som han sic siun paa samme Raabberslange /
 Jke fordi hun hadde saadan Krafft oc dygd
 med seg wdi seg sielff/ men det ord oc befaling
 Gud hadde wd giffuet / oc den lydelse der ho

Figurer
 y det g
 le Testa
 mente.

Wellig Trefolbigheds

wor/att man trode Gud y sitt død / oc wor det fylachtig/det gjorde gierningen.

**Christus
a slange** Denne lignelse ber nu wor Christus / først at han lignes icke wed nogē aff de lefuendes slanger/de fulde wore aff forgifft / men wed denne som kōstelig giord er aff malm / der som inthet ont wor wdi. Thi han siuntes wdi synderns lignelse / oc wor y leffnet oc lade som en syndere / synderlig for de ygudelige / han wor da wden alle synder. Han skulde oc dø / icke sachtelig eller lettelig / men ophøffues oc henges paa ett thræ / oc dø de død Gud sielff hadde forachtet oc forbandet. Deut. xxi. Ja det motte oc saa we / re / oportet / siger Christus / Guds strenge ret / ferdighed motte saa weyrlegges oc fornøyes / oc dieflens den gamble slanges howet knuffes oc vndertrædes / oc han saa bides wdi hælen / effter Guds eget ord. Gene. iij. oc Jesaie Prophets. Jesa. liij.

**wy me
niste ere
de siuge.** Lige som hyn plage wor nu legomlig / saa wor der oc legōlig lægdom til / oc saa wor siunet legomlig / wed huilket de saare singe sundhed. Saa er denne siugdō / den hyn gamle siende wdi orme liguelse førde wor første oldemoder paa / huilken wy oc hassue arfft aff henne / icke legomlig men aandelig / oc hassuer aff sin nature forgiord oss til den ewige død. Thi hōster her oc aandelig lægdom til / den hellige oc salige læge Christus / en ewig aand oc Gud y seg sielff / oc en aandelig mēniskens søn / fuld oc all aand oc aandelig y all sin nature. Derfor skal oc

skal oc sinnet were desligeste aandelig / att wÿ
 med hiertens syne skulle see / det er / som han
 sielff wdleggeret / wÿ skulle tro aff hiertens
 grond paa hannom / oc der med skulle wÿ da
 yndgaa een storre merckelig skade / som er den
 ewige fortabelse / oc faa eet drabeligt stort gasn
 det ewige lifff oc salighed .

Første Søndag effter
 Dellig Trefoldighed. ,

Epistelen scrifuer. S. Hås
 Apostel. i. Johan. iiii.

MINE Allertieriste.
 Gud er tierlighed /
 der paa er Guds tier-
 lighed beteet mod oss /
 att Gud haffuer send
 sin enborne Søn wd
 werdē / paa det wÿ motte lesue wed
 hannom . Der wdi staar tierligheds-
 den / icke att wÿ hadde elstt Gud /
 o lifff men

Første Søndag effter

men att han hafuer elstet oss / oc send
sin søn till en forligelse for wore syn-
der. I elskelige / effterdi Gud hafuer
saa elstet oss / da skulle wy oc elste
hwer andre . Ingen haffuer noger
tyd seet Gud / der som wy elste hwer
andre / da bliffuer Gud y oss / oc da
er hans kærlighed till fulds y oss.
Der paa kede wy att wy blifue wdi
hannom / oc han wdi oss / att han
haffuer giffuet oss aff sin aand. Oc
det haffue wy seet / det widne wy oc
att faderen haffuer wdsend sønnen
til en werdsens forløfere. Dwo som
betender nu att Jesus er Guds søn /
wdi hannom bliffuer Gud / oc han
wdi Gud / Oc wy hafue fornømet /
wy hafue oc taget tro paadē kærlig-
hed Gud hafuer til oss. Gud er kær-
lighed / oc den som blifuer y kærlig-
hed hã blifuer y Gud / oc Gud y hã-
uom. Der med er kærligheden till
fulds

Dellig Trefoldighed CVIII

fulds med oss / att wij mue haffue
 ett frjt mod paa domedagen / thij
 lige som han er / saa ere oc wij wdi
 denne verden . Redtzeler icke Eicr-
 ligheden . Men en fuldkommē Eicr-
 lighed driffuer retzelen wd / thij red-
 tzel haffuer pynachtelighed / hwo
 som nu redtz / han er icke fuldkom-
 men ij Eicrlighed . Eader oss elste
 hannom / effterdi han haffuer først
 elstet oss . Der som nogen siger / ieg
 elster Gud / ochan dog hader sin
 broder / han er en løgnere / thij hulla-
 ten som icke elster sin broder / den
 han seer / hworledes kan han elste
 Gud / den han icke seer . Oc den bes-
 faling haffue wij aff hannom / att
 hwo som elster Gud / att han oc
 elster sin broder .

i Gud maa wel siges att were / ey alleneste
 Eicrlig / men wel Eicrligheden sielf / effterdi
 han saa høylig haffuer beteed sin welwillighed
 mod oss att han haffuer begaffuet oss saa store
 o v lig icke

Første Søndag effter

lig/icke med guld eller sølff/ men haffuer giffu
uet oss sin egen søn/oc end den enigste/ der som
han ingen flere hadde/oss til saa stort et gaffu
att wÿ dert med ere døden vndgangne/oc haffu
ne faaet wißhed paa det ewige lifff/wed hannos
oc for hansß styld. Ikke for nogen wor dygd/el
ler fordi wÿ hadde hannom før saa Kiær/att hæ
derfor hadde elstet oss/men aff sin egen dygd oc
naturlige Kiærlighed han hadde til oss aff seg
sielff/ lod han hannom giøre saadan en forli
gelse mellom seg oc oss/at wÿ motte worde syn
den quitte.

¶ Effterdi Gud haffuer da saa aldels vfor
styld elstet oss/oc bewist seg saa saare høylig wel
mod oss/ da er det io børligt/ att wÿ elste han
nom/oc giøre noget for hansß styld igien. Oc
effterdi wÿ haffue hannom icke wed honden/oc
ey see hånom for syne trengte wdi de maade wÿ
kiære hannom sielff personlig/saa see wÿ hansß
børn/de han haffuer io saa Kiære som oss/ oc
wil io saa wel som seg sielff/ oc regner seg att
giøres eller giffues/hwad dennom giørs til be
ste. Derfor skulle wÿ paa hansß wegne oc for
hansß styld elste dennom / oc aff Kiærlighed
giøre dennom til gode/vforstyldt aff dennom
y alle maade/for hās styl/som det wel til fulds
aff oss haffuer forstyldt.

¶ Saa meget dess større oc fuldkommeligre
bliffuer oc Guds Kiærlighed til oss naar han
seer oss saa Kiærlige/ att wÿ saa for hansß willie
elste

Wellig Trefoldighed CIX

elste hwer andre/ Ja da woxer oc woxer hanff
Kierlighed til oss io meer/ oc meer/ oc lader sijn
sind io høyre oc inderligre falde til oss/ indtil
han bliffuer wor egen fuld oc all/ gansste den
som han er.

iii Det haffuer oc stort stiel med seg/ att wÿ
Christne elste oc vnde hwer andre wel/ effterdi
Gud haffuer saa beknyt oss sammen/ oc wdøst
sin aand offuer oss alle att han wed den samme
sin helligaand/ haffuer giord oss alle til ett wd
Christo Jesu/ saa att wÿ wdi hannom mue alle
were lige rige/ til naade oc salighed att saa hoff
hannom. Ere wÿ da alle deelachtige ÿ saadan
en aand/ den oss leder til en Christum/ gior en
fader/ oc besegler til ett himmerige/ da er det
io hgeligt/ att wÿ som brødre oc næste frender
elste hwer andre/ saa som de der høre til en arff
oc ett ewigt rige.

v Dog wil Gud icke lade seg der med nÿse
att wÿ bewÿse oss saa noget wel mod hwerandre/
men det første oc ypperste her Kressues/ er det/
te/ att wÿ tro det Apostoliske widnes byrd/ der
bæres om Christo/ oc bekende Jesum den for/
sin xlige oc korsfestede/ att were dog Christum
Guds søn.

vj Der som wÿ nu saaledes tro hannom/ oc
saa elste oc ÿ Kierligheds gierninger wandre/ sÿ
han her ÿ werden wandrede for oss/ da haffue
wÿ icke

Første Søndag effter

wy icke behoff att frøchte for det nærwerendes eller tilkommendes/ Ja icke end for den siste strenge oc retferdige dom/ den Gud wil gjøre alsom forfærligst for alle de ygudelige. Ziulkz som finder seg fordi att frøchte enthen for døden eller dommen/den haffuer icke endnu fuldelig forstaaet oc begrebet den Kiærlighed Gud haffuer til mennisten/ troen er icke wdi hans nom saadan som hun skulde.

vñ Thñ haffue wy her de thw weldige oc vfallstelige tegen paa hwilke wy wist kunde kende/ hworledes wor sag staar mellom Gud oc oss/sinde oc søle wy stort redzel oc forfærelse y oss for døden/helstfuede oc dommen/ med had eller vwillighed til wor næste/ da er det et strøbligst tegen for oss. Men søle wy en rett frimodighed oc vforfærenhed til Gud/ oc en willighed oc tilnegenhed at elste wor næste/ oc at giøre dennom til gode de oss haffue behoff/ da er det et got behaff for oss/oc wor sag staar wel med Gud.

Euangelium scriffuer S. Lucas Euangelista Capit. xiiij.

Jesus

Jesus sagde til et men-
 niske. Der wor ett
 menniske som gjorde
 en stor nadurde / oc
 bød mange der till.
 Och han wdsende sin
 ticenere wed nadure stunden / att tilsi-
 gge dennom

Første Søndag effter

dennom som inbødne wore / Kommer / thi alle ting ere nu rede . Oc de begynte alle / den ene effter den andē / att orsage seg . Den første sagde till hannom . Jeg haffuer kjøbt en lordmon / oc ieg maa gaa heden wd / oc besee den / Jeg beder deg / gjør mÿn orsage . Oc den andē sagde . Jeg haffuer kjøbt fem par ørne / saa gaar ieg nu heden att beprøffue dennō / Jeg beder deg / gjør mÿn orsage . Oc en anden sagde . Jeg haffuer faaet meg en hustru / oc derfor kan ieg icke komme . Oc tioenereu kom hiem / oc forskyndte sin herre dette . Da bleff husbondē wred / oc sagde til sin tioenere . Saa gack strax wd paa gader oc stræder y staden / oc sør meg hÿd ind bode fattige oc wanføre / halte oc blinde . Oc tioenereu sagde / Herre det er skeed lige som du befoelst / oc her er endnu rhom . Oc herren sagde
till tioenere

Dellig Trefoldighed CXI

till tieneren / Saa gack heden wd
 paa wæye oc wdmed gierder / oc
 nõd folk till att komme her ind / paa
 det att mit hwißmaa worde fulc.
 Men det siger ieg eder / att ingen aff
 de mend som bødne wore / skal sinæ
 gemyn nadure .

Med dette Parabel priser Christus Guds
 ofuerflødige naade / oc vbegribelig wel-
 willighed mod oss / at hã saa indbiuder oss / wed
 sit Euāgelium / til sitt glædelige giestebud / der
 som mad oc dricke wandæx rondelig til all met-
 telse oc glæde / oc hwo her saar att æde oc dric-
 ke / hannom skal aldrig hungre eller tørste / att
 det wel maa were den salige tyd oc den glæde-
 lige dag / den Herren oss haffuer bestaffet till
 glæde oc frøgd / som Dauid prophete haffuer
 spaad om psal. cxviij.

Her pris-
 ses Guds
 naade.

Dette samne Euāgeliste werdskaff oc gies-
 tebud kaller han en nadure / fordi at endog der
 hafuer fast weret rid til den hele dag / oc gieste-
 ne haffue weret lenge god tyd indbødne / som
 Guds løffte oc naadelige tilsafn / lowe oc pro-
 pheterne giffue nog att forstaa / dog begynte
 det først att gaa paa rettelig nu sist wdi desse
 siste werdsens tyder / siden Guds søn wor kom-
 men / wed huilke oss saadãt skulde weyerfares /
 hwæß Euāgelium oc skal bliffue den siste
 naadens

Euānga-
 liu er det
 siste Gø-
 ds ord
 till wer-
 den.

Første Søndag effter

naadens predickē/ wed hullken man kan oc skal worde salig/ vnder hullken denne werden oc skal wisselig faa sitt endeligt. Saa att isder forgiesss skulle fortsøffue effter nogen anden Messias. Saracenerne med alle Turcher ocsaa skulle forgiesss haffue taget deres Machomet wdi Christi stæd. Oc wÿ Christne forgiesss haffue satt Pawen wdi hanss stæd/ oc tilbedet hannom for en Christi stædholderer/ oc went off aff hannom synders forladelse oc salighed.

Guds naade er stor. Stor er oc denne nadurde/ fordi naaden er offuer wætes stor/ oc giestene ere mange/ Isderne/ hwilke synderlig wore desse første indbødne gieste hadde Guds løffte oc forplichtelse/ oc wore ett synderligt Guds wdwordt folck til dene forsagde glæde oc salighed/ wore wortte oc formerede som stierne paa himmelen/ oc ytalige som sand paa haws bond. Desse samme hadde oc Gud sagt saa meget got til/ att de det icke skulde kunde effne eller giene/ att der skulde end ocsaa løbe saa meget til offuers/ at hedningene skulde end ocsaa faa nog.

Zui alle Evangelii stor kalles een. Effter han hadde da wdsend mange hellige propheter oc predickere/ sine tro tiænere/ oc Kuangli wed dennom indbudet isderne til dette tilkommes kalles een. da wdsende han paa det første sin egen søn/ den rette tro tiænere/ som Jesaias kaller hannom Cap xliij. oc liij. paa den tyd/ som denne Guds ofuerflødige naade skulde nu aabenbares oc wdskeftes/ oc med hannom mange andre/ som S. Hans/ der pegte paa hannom
med

Dellig Trefoldighed CXII

med fingere/ oc sagde hannom att were det Guds lam/ som skulde tage werdsens synder bort Johan.j.oc S. Peder/ som aabenbarlig wdraabte for alle wdi Hierusalem/at der wore icke andet naffn wdi huilket man kunde worde salige Acto.iiij. med mange flere Guds tro tiæ nere/ Huilke dette parabel begriber dog vnder ett/oc Kaller dennom alle en tiænerer/for den en drechtigheds skyld/ oc for den samholdenhet der er hoss dennom wdi lærdomen/ att endog gaffuerne ere adskillige y dennom / ord/ maal/ fachter/forstand/ oc andre personlige wilkor/ dog drage de alle ofuer ett wdi dette budstaff/ oc dette enigste ærende de haffue y befaling att røchte at de alle sammen biude paa Guds weg ne syndige folck ind til Guds naade oc synders forladelse wed troen/somme med flere oc somme med ferre ord/somme med skigne prydede ord/oc somme med groffue ord. Oc ey man skal wide att kende dennom for samme gode Herres tiænerer paa praalende ord eller nogle subtilige fachter/ men plat aleneste paa deres ærède / det de røcte/om de det trolig giøre saas ledes.

Kommer/alle ting ere rede .

Dette er summen paa det gantste Euangelium/huillet S. Pouel Apostel Kaller derfor Euangelium gratie/det er naadens Euangelium/fordi Gud binder saaledes alle ind til seg/ naade.
med Acto. ii.

Sørste Søndag effter

med den mening/ att han wil byte oc skifte sitt
godz med hwer mand / icke effter egen forti-
ænste/men aff sin naade oc store welwillighed.
Thi lader han foruden all sørning oc medfør-
sel indbiude alle sine giæste / oc lader dennom
sige / att alt det de skulle sidde glade aff / er al-
dels rede. Det wor Christi egen predick'en paa
Forset/der han wilde opgiffue sin aand/da sag
de han. Consumatum est/ det wor oc alle hans
Apostlers predick'en/ oc bliffuer alle deres som
skulle tiæne hannom med tro y de naade saa
leng som werden staar. Ja end oc saa de helli-
ge Propheter / der de forkyndte denne tilkom-
mendes naade / da sagde de det samme som
Jesaias cap.lv.oc andre stæder flere/ for hwess
skyld samme Jesaias oc siger cap.lj. att deres
søder ere saare skjøne oc deylige / som komme
med saadanen fredelig predick'en / oc forkynde
saa meget got aff Gud/ huilket staar til fangs
aff Guds blote naade forgiæffs wdi egen men-
niskelige forskylding. Thi giærs her till skam-
melige oc skadelige løgn / alt det man bode y
fordom tyd oc nu nylig y wor tyd haffuer pre-
dicke/oc endnu predicke/om menniskelige for-
tiænste hoss Gud/med huilket Guds naade for-
mædtes/ oc Christi vsigelig store welgierning
formindstes oc forachtes.

Erde hø Saa er nu all tingest berid oc wdret/ der wy
rer her skulle sidde glade aff/Christus er bleffuen wor
dog til. fuldkomne retferdighed for Gud/ saa att wy y
wor honget oc tørst nye komme till hannom/
oc lade

Dellig Trefoldighed. CXII

oc lade off wdi troen bespise oc stienckē aff hās
nom/han wil leste oc weyerquege off / saa hafs
uer han sielff loffuet off. Mat. xi. saa att her
staar inthet igien vgiord til wor salighed/wde
det alleneſte/att wý/som macht paaligger/icke
ſidde hiemme/naar off ſaadan Guds naade til
biudes/men Komme ſom han beder off /oc tage
glædelig oc tacknemmelig mod det Gud off ſaa
naadelig for en ſtienckē oc gaffue tilbiuder. Att
effter han er ſaa welwillig Kommen till off for
ſagsens beſtilling til ſalighed/da mæ io wý nu
Komme til hannom / oc hente oc annamme det
ſamme han off haſſuer berid oc beſtillet. Her
med eſtes da den acht oc ſkædsomhed der ſkal
were wdi off wed ſaadan en Euangelift pres
dicke / att wý ſkulle / ſom ſcreffuit ſtaar Psal.
xcv. icke forherde wore hærter/ om wý ý dag
høre hanſſ røſt. Tcke holdet for en ſøye wel
gierning / men achte ſlig Guds naade høylig/
ſom wel er werd/ oc ſette der inderlig oc ſtades
lig tro til / forhaabe offwiſſelig att ſaa/ det off
ſaa aff naade er loffuet oc tilſagt/ oc ey lade off
trengē fraa det haab oc den tro med lockeſe el
ler truſel aff noget creature. Men folkes ſtore
forſømmeſe oc vtacknemhed mod ſaadan Guds
runde naade bemerckē Christus her med / att
han ſiger.

De orſagede ſeg alle.

Ofuer alle de mæge/oc ſtore ſiende Euangelia
p ij haſſuer

Første Søndag effter

Adskilli
ge hin
der fraa
salighed

haffuer/om huilke det Parabel Mat xxij. meler
fortel Christus her adskillige orsager oc hinder
de foldt drage fraa der kald de haffue faaet aff
Gud til salighed. Ja saadane foldt som wille
io icke were den gode Herres fiende/ huilken
dennom saa wenlig giestbiuder/ icke heller wil/
le siunes att were hannom vtacknemme/ effter
di de lade saa gijre deres orsage/ men ellers er
deres syfel oc idret saa megen y andre werdslig
ge ærende/ att de kunde icke haffue stunde til at
komme hÿd/ som Herren wilde gierne haffue
dennom. De wilde gierne siunes att tiæne Gud
men werden wille de icke offuergiffue/ thÿ hinc
fe de strÿmptendes hede/ oc lade som de dyrcke
Gud/ men ere y sandhed inthet andet end werd
sens dyrckere oc tilbedere/ dog wdi adskillige
maade. Some ere saa plat forsonckne oc fors
suffede wdi legôs wellÿst oc kÿndelige begiæ
ringe/ att den aandelige glæde oc siæletrÿst E
uangelium lyder om/ gaar dennom søye eller
inthet til hiærte. De andre ere saa med rigdom
oc werdsens ære beklemd/ at de kunde icke be
frÿ sit hiærte der af/ eller rede seg der wd/ de wæ
de oc for/ at det maa oc kan ey andet were/ den
nom bør saa at were om brÿdet/ med saadant
andet meer/ som kÿsdet er flaaht nog til att or
sage seg y sin synd/ dog er de offuervondne y
seg sieliff/ saa wel som de første/ oc formercke
wel att her er skyld paa ferde. De tredie slaa saa
dant naadeligt tilbud heden y wæyret/ oc wur
det aldels inthet/ de haffue glæde hiemme/ oc
kunde

Wellig Trefoldighed CXIII

Funde sielff gisre brullup oc giestebud / de lade Gud gierne beholde sitt himmerige sielff/siden de mue hassue deres her hof hustru oc bgrn/wenner oc hwad andet de wel wille effter sigd/sens art/ Oc end wil Christus (maa stee) be/mercke nogen synderlig ghenhold oc hinder/ dē dieflen gisr manig en mand wed quinden/som scriffen klarlig wd wiser Gen. iij. Job ij. j. Re. xj. oc xj. oc Mar. vj. 2c.

Men hwad tack de alle oc hwet serlestes for/ tiane her nu med/det staar her nu hof.

Derren ij huset bleff wred/ oc sagde/ gack wd paa gader.

See hwor wist er det S. Pouel hassuer screff uet Ro. j. at wdi Euangelio aabenbares Guds wrede aff himmelen offuer all vgudelighed/ som Apostlene oc finge befaling at sige/hwo sō icke tror/dē skal fordsomes. Ja saadane vstign/ some wātroēde skulle (siger Paulus Ro. ij) sālē seg en wredēs stat til werdēs dag/aff den ledi/ ge vtagnemhed/ oc det haarde herte dennom fyl/ att de Funde icke meer stigne paa dygd oc Guds welwillige oc naadige tilbud. Saa skal denne hiemmesiddē oc regnes dennom til den alsomstørste synd/wed hwilken ingen synd kan lignede/thij det er en synd mod den zelligaand/ som raader oc beder dennom fylle /oc tage saadane gode bud dennom biudes/oc de icke wille fylle aandsens gode raad/ for hwes steyld same
p ij me

Mar. iij

Første Søndag effter

me Guds aand oc skal straffe dennō/ end ocsaa
her wed Euangelium/som Christus sielf oc si-
get Johan. xvj.

Effterdi iſøderne/som wore det gamle Guds
folck/ wore nu de første Gud hadde saa giest/
budet/oc de wdi deres høffdinge oc ypperlige/
ſcriffklaage oc Phariseer/ wſye/ hellige oc
frommeſte forſmaade att komme/ som Lucas
ſcriffuer Cap vj. oc alle iij Euangelister man-
ge ſtæder giſſue tilkende/ Aff huilket de oc hø-
y lig ſielf roſte ſeg Johan. vj. Ja de ey aleneste
bleffue ſielf y wantro/men de ocsaa forhindres
de alle andre fraa troen/saa mange ſom de kun-
de/ ſom wſ ſee Mat. xxiij. Thſ offuergaff han
oc dennom/oc ſiger ſin tiænere det faſt til/ att
lige ſom de forſmaa hannom oc hanſſ godhed/
ſaa wil han oc forſinaa dennom igien/ oc de
ſtulle aldrig bliſſue werdige til att faa den
naade dennom bleff da tilbøden. Men lader
indbede alle andre ringe oc forſmælige iſøder/
de inthet wore achte oc regnede for deſſe høye
helgene/wdaff alle gader oc løn ſtræder offuer
al iſødedomen/ See de folde da y hele tiycke
haabe til ordet/som ſcreffuet ſtaar Lu. vj. att
der Phariseerne oc de lowkiſne forachtede
Guds raad y ſeg ſielf/oc wilde icke lade ſeg dø-
be/da fald det menige folck til ſom hørde Je-
ſum/ia ocsaa toldere oc ſyndere/ oc goſue Gud
rett/oc lode ſeg døbe. Oc ſiden wed een S. Pe-
ters prediken trode aff ſaadane forachtelige
trytuſende

Dellig Trefoldighed CXV

trytusende Acto. ij. Ja end det stund han leffde
scriffuer Lucas Ca xij. at det menige almowß
folck glædde seg wed hansß handel/ oc alt det
han saa herlig bedreff/ oc summa summarum/
bode for hansß død oc effter wore de stackarle
oc arme ælendige folck bode inden oc wdē/som
hørde oc toge wed Euangelium. Oc der han
eblant iøderne icke kunde finde nog aff saada-
ne/ da sagde han framdels til tiæneren.

Gack wd paa wæye oc wd med gierder oc nød etc.

Her lader seg tilsiune bode Herrens oc tiæ-
ners welwillighed til alle mennifers salig-
hed/oc saa rond som Herren er til att giffue/ io
saa redebøn er tiæneren til at biude ind. Oc syn-
derlig lyder denne part aff Parabolet/om hed-
ningens Fald til Euangelium/ oc wdwellelse
til salighed/ effter att iødernes tall er bleff-
uet fult/saa mange som paa den sinde skulde
bliffue oplyste. Som Gud oc hadde truet
dennom Deut. xxxij. att han wilde erre dennom
med ett folck/som icke skulde were anseet for
folck. Oc Jesaie lxx. Jeg er (siger han)
funden aff dennom/som icke lete effter meg/
oc ieg haffuer latt meg til siune for dennom
som inthet haffue spurd effter meg. Der meen
han der med/ att han beder sine Euangeli-
ster wdgaa paa alle alfare wæye/ oc biude
p iij ind alt

Første Søndag effter

ind alt det der forkommer/frunt/oc fremmede
Kiende oc vKiende / oc lede til med op hward seg
Kunde haffue ned stunget wdi wraar eller vn/
der gierder/att der skulde omsfeyer icke were ett
land eller nogen s s saa lønlig y werden / att
Euangelium skulde ey bliffue hørd der/ Effter
prophetiës lydelse Psal. xix. Deres retsnor gaar
wd offuer al iorderig / oc deres melinde indtil
iorderigs ende .

Men med denne indngden meen han icke /
som Pawens disciple haffue forstaad/den stoc/
ken oc blocken/fengsel oc trengsel/med huilken
man skulde tuinge oc ngde til troen alle dennō/
som ellers icke wilde tro Euangelio . Men den
guddommelige Krafft oc macht Gud wed den
Euangeliste tiænste/ oc det lydende Euangeli-
um / bruger wdi dennom som han kaller / med
sin weldige Zelligaand / den han giffuer den/
nom / oc de weldige oc drabelige store iertegen
han der hoss lader stee/ med huilke han offuer
winder dennom y seg sielff . Ocsaa den orwo/
genhed/ flýt oc windstibeligbed predikerne be
wise til hwer mands vnderwising / gisre oc
lide al ting / andre til beste / formane / raade /
bede/locke oc true / y tyde oc vtyde/oc ere hwer
mand hoss hwer/lesue oc haffue seder med han
del oc omgiengelse hoss Jøder som Jøder / oc
hoss hedninge som hedninge / oc ere alle till
willie selfstæff lige wdi alle middele maade /
straffe oc reffse/ loffue oc prise / oc bruge alle
de sachtter oc all den flýt der bruges fan/ til att
Drage

Dellig Trefoldighed CXVI

drage folkets sind til Euangelium/oc offuer alt inderlig aff hiærtet bede Gud for alle / att de onde saa mue med gode offuerwindes / oc aff saadane fromme Christnes dygd / fromhed oc tolmødighed nsdes til / mod deres egen onde willie at worde gode. Det er ingen tyranniske/ men en christelig tuang oc indnsding/ huilken oss lærer aff dette Parabel oc andre stæder wdts crifften/ Desligeste aff mange helgens oc synderslig . S. Pouels Exempel / huilket oc noget meer kan drage end nogen tyranniske wold / om Gud er ellers der med.

See her med haffuer nu Christus affsagt oss wor dom/til naade oc salighed/ om wy lade oss enthen willigen indføre eller indnsde / saa att wy bliffue det hellige Euangelio fylachtige med tro oc all hørsomhed. Men til fordsømmelse/der som wy med Jøderne bliffue meget vftignsome orsage oss fast / wille icke fare wel / men falde sielfswillige indi forderffuelser .

Anden Søndag effter

Dellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Hās

Apostel. i. Johan. iij.

Anden Søndag effter

Drundrer eder icke
mine kære brødre /
om werden hader
eder. Wy wide att
wy haffue flytt wd
aff døden indi lif
uet / fordi wy elste
brødrene / **D**wo som icke elsker bro
deren / den bliffuer wdi døden /
hwer som hader sin broder / han er
en mandrabere / oc y wide wel / att
ingen mandrabere haffuer lifuet
ewigt y seg bliffuēdes. Der paa haf
ne wy kiend kærligheden / att Chri
stus haffuer lat sitt lif for oss / saa
skulle wy oc lade lifuet for brødre .
Der som nogen hadde nu werdsens
næring / oc sowe sin broder wedtø
rendes / oc luchte sit herte till for
hannom / hworledes bliffuer Guds
kærlighed wdi hannom? Mine
børn lille / lader oss elste / icke med ord
eller

Helig Trefoldighed. CXVII

eller med tungen/men med gierning
oc sandhed.

i Det bør icke at were vnderligt for Christne
menniske / att werdsens børn icke mue lide den
nom / effterdi Christus haffuer off det tilforn
adwaaret / wÿ oc saa see paa hannom oc alle
hans / hwad werdsens mening er . Ja kunde
icke Cain fordrage sin egen broder / der han
inthet ont gjorde hannom / hwad vnder er det
da / att wÿ lides icke aff saadane samme Ca/
inste / naar wÿ ere icke eens til sinde med den/
nom.

ii Lige børn lege best/ siger man / der Kom/
me nu de Christne med de vchristne icke offuer
eet / for de ene ere døde oc de andre leffuendes/
Gud den himmelske Herre besidder desse / men
dieflen helffuedes første regherer hÿne/thi kan
det icke were nær till / att komme dennom of/
uer eet/ wden Gud oc dieflen kunde forliges oc
gøre eet.

iii Ja saadan wiss Kyndstæff kunde wÿ hafue
paa sand forwandling wdi off/att wÿ ere blef/
ne till sande leffuendes Guds børn/om wÿ sin/
de oc fornemme sand Eærlighed y off till wor

næste /

Anden Søndag effter

næste/thij Kiærlighed er de næste oc første fruct
troen oc aanden giffuer aff seg.

liij Zwo som oc icke finder seg ret sandelig at
elste/den samme hafuer ey heller end faaet den
aand/som hannom kunde gisre leffuendes wdi
troen/aff huilken broderlig Kiærlighed skulde
wdbryde.

v Thij er han endnu død for Gud/ for det
menniste som haffuer ingen Kiærlighed y seg/
hå er snart rørd til wrede/ oc der aff sødes had
oc den som hader/han haffuer dræbt/ saa me/
get som y hans willie er/som det seg oc wel skul
de kende/der som machten der wore til/saadan
en maa nu wel were aff Gud forset/ til salig/
hed/oc haffue lifuet y Gud/men y seg sielf haf
uer han det icke endnu/men døden haffuer be/
grebet hannom.

vij Att wy oc mue worde des willigre til at
afflegge had/oc att elste hwer andre/da indsg/
rer han Christi exempel/ hworledes han haff/
uer elstet oss indtil døden/ oc lat sitt lif for oss/
Zwi wy oc skulle lære aff hannom/ oc wide/
hwad wy for hans skyld skulle were hwer an/
dre plichtige effter hans eget ord oc befalling/
Johan. xij.

vij Nu er dette en groff ting/ der wy mue
sandelig kiendet paa/ om nogen haffuer ingen
Kiærlighed

Dellig Trefoldighed. CXVIII

Kiærlighed/der som han haffuer werdsens gotz
oc kan hielpe oc trøste den hielpeløse til sin nød
tørffthet/ oc han seer den som oc wedtørttig
er/oc end til med saadan en/ som er hanss bro/
der y troen/oc lader dog sitt hiærte plat inthet
røres til medynck offuer hannom/Den maa wel
were kiærlig paa sin egen Fiødelige wild/ men
den Kiærlighed Gud skaffer y foldt/ aff huil/
ken man skulde were willig til att gisre noget
for hanss skyld der hafuer han inthet aff/ exem/
pel haffue wy her wdi den rige frozere Lu. xvj.

viij Saa staar denne Christelig Kiærlighed
icke wdi willigē gierninger/fast minde wdi skø
ne ord/att wy kunde biude hwer andre helseel
eller god dag/oc kunde holde off/ att wy gisre
ingen noget ont grossuelig til siune/ men med
Kiærligheds gierninger skulle wy alworlig bes
wte off altyd wel mod hwer andre/oc aff hiær
tens grond mene hwer andre got foruden all
strømptetj.

Euangelium scriffuer S. Lucas Euangelista Capit. xvj.

Jesus

Anden Søndag effter

Jesus sagde till Phariseer-
ne . Der wor ett rigt mens-
niste / som fløedde seg y
Purpur oc bliant / oc leff-
de hwer dag herlig y Krøes-
senhed . Der wor oc en
stæckarl som hed Lazarus
som

Dellig Trefoldig. CXIX

som laa for hanss dør fuld aff bald
der / oc begerde at mettes aff de smu
ler der folde af den riges bord. Men
oc saa kome hundene oc slickede haff
saar. Der hende det seg saa / att den
stackarl døde / oc bleff opførd aff
englene wdi Abrahams skød. Saa
døde oc den Kige / oc bleff begraf
nen. Oc som han wor da y helfuede
oc y quolen / opløffte han sine øyne /
oc saa Abraham langt bortte / oc
Lazarum wdi hanss skød / saa raaba
te han oc sagde / Fader Abraham /
forbarme deg offuer meg / oc send
Lazarum wd / att hã maa dyppe det
yderste aff sin finger oc leste myn
tunge / thi ieg pines saa wdi denne
lowe. Men Abraham sagde. Søn
drags til minde / att du fickst dit go
de den stund du leffde / oc Lazarus
der emod haffuer lid det onde / men
nu hafuer han trøst her / oc du lider
pine

Anden Søndag effter

pine. Oc offuer alt dette er fest mel-
lom oss oc eder ett stort vsøre/saa at
de som wilde end heden fraa nedstis-
ge til eder/kunde det icke/Icke hel-
ler deden fare offuer hÿd til oss. Da
sagde han / fader saa beder ieg deg/
att du wilde sende hannom heden til
mÿn faders hÿss / thi ieg haffuer
der fem brødre/att han motte wid-
net for dennom/paa det att de ey oc
saa motte kōme hÿd till denne quo-
lachtige stæd. Abraham sagde till
hannom. De hafue Mosen oc Pro-
pheterne/høre seg dennō. Men han
sagde. Ah ney fader Abraham/men
der som nogen aff de døde ginge till
dennom / da skulde de wel rette seg.
Men han sagde till hānom/ der som
de icke høre Mosen oc Prophe-
terne/da skulle de wel icke
heller tro/om nos
gē stode op igien
aff de døde.

Dette er

Dellig Trefoldighed CXX

Dette er en merckelig adwaarsel for de rige Summē
 oc werdslig weldige/ at de ey misbruge der paa den
 res macht oc rigdō/ lefue seg saa sielf/ at de fors te Euan
 smaa eller forsøme de fattige. Det er oc en dras gelium .
 belig trøst for de fattige / ätt de mue see hwad
 for ett glædeligt endeligt deres vselhed skall
 faa.

Christus predicte for sine disciple y Pha/
 riseerns aahøring/ som Lucas scriffuer Ca. xvi Orsagen
 att de skulde icke were omhyggelige eller sorg til denne
 fulde for sōden/ men trolig dyrcke Gud y aand tale.
 oc sandhed/ oc icke werosens Mammon/ det
 samme spottede Phariseerne/ for de wore be/
 giærlige oc girige. Derfor høder oc truer Chri/
 stus dennom med dette græselige parabel eller
 historij/ om dēne fordømelige rige mand. Jcē
 att han skulde wille der med fordøme god mad
 oc dricke eller hederlige Klæder / eller oc nogen
 aff dennom som bruge saadant/ Ellers motte
 Abraham oc Loth/ Joseph/ David/ Daniel/
 Zester/ oc mange flere saadane Guds høye hels/
 gene ocsaa tage til seg. Men paulus den hellis Ro. xiiij.
 ge Apostel siger/ att Guds rige staar icke wdi
 saadant/ Saa siger oc Christus sielf Mat xv.
 att ingen kan aff saadane legomlige tingeste be/
 smites/ der som hiærtet er ellers got. Thi lærer
 off Christus att kende den blinde ygudelighed
 som skulde seg vnder dē skisne strømpstifte frō
 hed wdi denne rige mand / huilken ey straffes
 for hoor eller mord / styld/wold eller nogē saas
 dan groff vret handel / men han skyldes att

Anden Søndag effter

haffue giord seg en gud aff sin egen bug/ oc att
haffue weret aldels fremmede wed den fiærlig
hed han wor sin næste plichtig/ Oc syndede saa
paa det høyeste mod alle Guds bud/ Ja sum/
ma summarum/han sagde (det alle vgdelige
sige) Non est Deus/att der wor ingen Gud til/
thå achtede han oc ingen Gud/ wden sin egen
bug.

psal. xiiij

Vgude
lig kræ
senhed.

Eccle. iij

psal. 80.
Ro. xij.

Dette lerer Christus offaltsammen med saa
ord. Først/att han leffde saa fræslig y mad oc
dricke/kost oc kostelig klædet/oc det/ icke stund
dom til gilde eller giestebud/hoss sine synderli
ge wenne/paa synderlig tyd/ men hwer dag oc
alltyd. Nu haffuer (effter det almindelige lob
hoss menniste) glæde sin tyd/ som Salomon
predickede/ huilkelonde Guds fold wdi Psal
teren oc bekender/att de motte æde panem do
loris et lachrimarum/ saa som Paulus oc beder
de Christne glæde seg med de glæde/ oc græde
med de grædende/oc leffue effter som y land er
tyd/stundom saa ac stundom anderledes/effter
som Gud giffuer/were til freds oc lade seg nø
ye med hwad der først forkommer/ hwer effter
sitt kalds wdwiselse/ som Dauid hadde heller
holdet seg enfoldig/som en almowssmand/hadde
han mott. Zester hadde oc wel saa gierne
gaaet wden Krone/som hun baren/ hande hun
raad seg sielff. Men fordi werden oc werdslige
ting sidde icke wdi saadane hellige mennisters
hiærter oc how/derfor kude de wel bruge den
nom

Dellig Trefoldighed CXXI

nom foruden synd/naar de haffue saadant/ de Kunde oc saa wel ombære dennom/naar det skal were/ med en god tolmoghed/ som Paulus sagde seg att Kunde bode haffue oc miste/ han hadde lærd bode att were mert oc hungrig. Men saadant ett swinehærte/ der alliyd saa holder ett menniste wdi soo søle/ med Kræsenhed/slem oc dem/frozerij/pampering oc pryte Flædebon/lader seg til fuld; bemercke/ att bygge paa ingen anden Gud/ end bugen/ Jde kan der heller were noget got haab til nogen bædring/Thij Salomom oc siger/ att hwo som saadan løst haffuer/den word aldrig wyss/men fast meer galn/thij saadant betager ett menniste wid/ sind oc hærte/ som Oseas Prophet scriffuer/oc Christus neffner det sielff thorne/ som quelle hwad got wdi menniste er eller motte were. Ja betager hannom ey aleneste det gode/ men oc saa sæder y hannom den Asotian/ der Paulus tal om Ephe.v. med all willdhed/ rygghelshed oc vsticelighed.

Ja saa aldels wor denne wdi samme Kræsenhed forsuffet/oc leffde seg saa plat y alle maade sielff/at hã tenchte slet intet paa nogen anden/ ey den yndelige arme mand/ som laa daglig wden hans port/ for hans syne/ oc ey han rørdes saa meget til medynd offuer hannom att han hadde bedet sin suend føre hannom indi en Koostold eller ett hunde hwss/ oc send hannom de been eller brødister/ som tagges wdi bordet/ huilke han aleneste begier

9 4 de oc

phil.iii.

pro.xx.

Cap.iii.
Mat.xii.

Synd
mod
Eiærlig
hed.

Anden Søndag effter

de oc bad om/ Det gjorde han icke/ men lod si/
ne hunde/ seg til en ewig fordsømelig skam/ we/
re hannom mildere oc tiensstachtigre/ at de kom/
me til hannom/oc sicke hans saar / hannom oc
alle hansff til en vorsagelighed/ at han laa den/
nom ey saa langt wdaff wæyen/ att de sowe
hannom to wel/som han oc sielff effter sin død
drages wel til minde/att hā hadde seet oc kend
hannom/ÿ det han beder Abraham sende seg
Lazarum/thñ hadde han oc sør kiend hannom
oc end saa yderlig/ att han hadde wist hansff
naffn. See hworledes skulde denne arme for/
dsømelige frosere haffue hi. xrtelig enthē kiend
Gud/troet/frøchtet eller elstet Gud: effterdi hā
er saa platt frosen oc kold til att elste dette yse
Guds menniske/som trenger saa storlig til han
nom. Thñ hwo som icke elster sin næste/ den hā
seer hworledes skulde hā kunde elste Gud/ den
han icke seer: siger S. Hans. Ja hwor kan nu
saadā en werdlig rig/som saa frosen oc fylder
seg sielff/achte enthen Gud eller sin næste. Thñ
er det oc (som Christus sagde) mueligre/att et
Camell gaar igiemmen et naalsøye end att en
rig skulde kunde indgaa ÿ Guds rige. Thñ be/
der Propheten ÿ Psalteren / at der som rigdom
end tilfalder/man ey dog skal legge sind eller
hierte der paa. Paulus formaner oc/ att wÿ
Christne skulle icke forløste eller forlade oss paa
desse vwisse tilfaldende rigdome / men paa
den leffuendes Gud. Saa werer oc paaminte
ÿ som noget synderlig haffue/ oc for andre be/
gaffuede

i. Jo. iij.

Mat. xij

Psal. lxx.

i. Ti. vij.

Dellig Trefoldighed CXXII

gaffuede ere aff Gud med timelige gaffuer/ at
 y gjøre eder dennom icke til nogen affgud/ oc
 bejmitte eders hærter der med eller lade eders
 næste/oc Lazari systene ombære den tilbørlige
 welwillighed Gud der med kræffuer aff eder
 wdi dennom/oc Guds tjenste den eder bør att
 gjøre hannom paa dennom/effter hans willie
 oc befaling.

Lige som denne ygudelige rige mand bleff
 nu saa fordømd/icke for sin rigdoms skyld/ mē
 for den ygudelighed hannom fulde/ att han
 wor foruden al tro oc kiærlighed/ett naturligt
 ont træ foruden alle gode fruchter. Saa prises
 denne fattige mand/oc wor en Guds wen/icke
 for den hans fattigdoms skyld/men fordi han
 wor gudfrøchtig/trode oc elste Gud/ fulde sit
 kald/oc gierne leed Guds weldige hond offuer
 seg/med ett gott toll/Enorrede icke paa Guds
 forsiun oc regiment / at han lod den rige skalde
 lide saa wel/oc gjorde hannom saa vsel oc arm
 talde eller tenchte inthet om sin fromhed/ att
 saadant wor rforstyldt / Han wor sandelig y
 aanden fattig / oc ey begierde saadant som
 den rige hadde med hwiff oc bygge/ med klæ
 der oc prydelse/ med kostelige kræffne retter/
 men hadde gierne wild lat seg nøye/ med det
 aller ringeste han kunde leffuet wed/ hwad hā
 nom kunde mette/hadde det oc end weret icun
 de mindste smuller eller stycker som fulde nez
 der eller toges wdaff bordet/ fraa de aller ringe
 9 iij gests

Lazari
 hellige
 wilfor.

Anden Søndag effter

geste arbejds drenge wdi den rige mæds huff.
Han morrede icke offuer sine bulder oc saar/el/
ler att han hadde icke anden læge / men han
wor aldels wel till frede med Gud oc seg sielff/
Oc wden tuiffuel aff sitt inderste hiarthe tacke/
de han oc loffuede Gud meer for sine megle
saar oc store armod / end den anden løse kom/
pan for alt det gode Gud hadde giffuet oc
giord hannō / Oc leffde saa tolmodelig wed si/
ne gudelige bønner / wdi det haab / att Gud skul
de wden tuiffuel wel gisre en god ende paa den
hanss vselhed / sitt eget hellige naffn til ære. Ja
see derfor staar oc hanss naffn her saa høyt op
screffuet / att han hed (siger Christus) Laza/
rus / hielp er hiolpen / Att lige som den anden
wor høyt berømd oc wyt nafnkjendig for wer
den / men Gud vberend / oc wdslett aff liiffens
bog / Saa er oc dene for werde lidet naffn kjend
men for Gud vdi liiffens bog høyt opscreff/
uen / att Christus / alle stæckarles hielpere oc
forløfere / haffuer hanss naffn wdi god howkō/
melse / oc siger / att han hed Lazarus. Trøster
eder wed y fattige / oc werer tollige.

Den stæckarl døde etc.

Begges
endeligt
a ander
ledes.

Lige som deres leffnet hadde nu weret vli/
ge her paa iorden / saa wor oc deres afgang aff
werden oc bortferd meget vlike. Som den fat/
tige Lazarus hadde y sin liiffs tyd wered forach
telig for

Dellig Trefoldighed. CXXIII

telig för werden / saa er han oc effter sin død /
 saa att hans iordeferd hadde inthet saa synde-
 lig paa seg/att den Kunde werit noget werd att
 tale om/ men hans leg bleff henslengd med det
 snarste oc paafast/att mā ey tenchte lenger der
 paa . Men siælen toge de hellige engle / henne **Abra-**
 tiænte de /oc førden op til glæde oc Guds naa **hams**
 de/att hun nu motte oc kunde finde oc søle (y **stød.**
 dermere end tilforn y werdsens vselhed) den
 naade oc benedidelse Gud hadde loffuet oc til-
 sagt hans fader den trofulde Abraham / oc
 alle hans børn y troen / att hun da motte haf-
 ue y hender det samme hun før hadde y haabet.
 Men lige som den rige hadde slæcht oc wenne-
 oc mange de hannom achtede meget wdi lif-
 ue / saa hadde han oc effter sin død / thj bleff
 han oc iordet / siger Christus / wden tuiffuel
 med stort preng oc praal / saa att det kunde
 were noget werd att neffnes oc kalles en he-
 derlig iordeferd / Men siælen bleff herberget
 wdi helffuede/saa att han wdi døds ngd fand
 til seg/oc fornam sin forsmelse/ døde saa med
 en bage/angestfuld oc forfæret samwittighed/
 wdi en sand mistrøstighed oc mishaab paa
 Guds naade /Oc tog saa den naggendes oc
 gnaffuendes samwittigheds orm med seg
 indi Guds plage / der han nu maa oc skal
 forbiye den sware oc ewige forsmelses **Jesat**
 dom / som hannom med alle sine ieffnlige **lxvi.**
 skal aff siges oc offuergaa . See saa wens
 der Gud nu bladet om med sine wenne-
 oc fiends

Anden Søndag effter

Matth.
xx.
Capl.v.

fiende / tilforn lide den ene ilde oc den anden
wel / nu steer her stiffe / Nu see de daarlige
iomffruer aller først / att de wÿse haffue ollÿ / oc
att deres lamper ere thome / Nu lære de først
att flawe oc begræde deres vretferdige wæye
her paa iorden . Da skal rettelig fuldkommes
det screffuet staar Jesa. lxx. att de ene skulle
æde / oc de andre hungre / de ene drickē / oc de
andre tørste / de ene were glade / oc de andre
slaa howedet neder / de ene skulle were aff rett
frimodighed hiærtelig frøgdifulde / mē de an-
dre skulle aff rett hiærte sorg græde oc wene
seg/hyle oc iemre seg/saa att de sør haffue leed/
skulle nu græde/som Christus haffuer tilforn
sagd / att de sør haffue græt oc holder seg stus-
lig / skulle nu lee oc were glade ewindelig foru-
den ende wed Jesum Christum.

Fordg/
melsen
haffuer
ingē en/
be eller
maade.

Att dette oc skal saa waare ewindelig foru-
den all forwandling oc omstiffe / det giffuer
Christus tilkēde med denne snact mellom A-
braham oc den fordginde frozere . Han hyflet
som han wor won/oc kaller hannom fader/for
di han wor aff hanss kÿdelige ætt / oc bedes
naade/oc end søye/der han kunde litt got hafft
aff. Men hannom swaares ney / oc hannom
aff siges all Guds naade/ bode fordi hā det saa
haffuer forstyldt/ oc Guds strēge retferdighed
staar der emellom/oc formeen hānom al barm-
hiærtighed oc naade/ effterdi han hafuer ingē
naade wild giord / ey med de mindste smuler
der toges aff hanss bord / saa skal hannom oc
helffuedes

Dellig Trefoldighed CXXIII

helfuedes glød oc lowild aldrig till ewig rjød
lestes med den mindste droppe wand/til hauss
pines formindstelse. Alle saadane samme hauss
lige drager till en forfærlig sentenz oc aff sagt
dom / att dennom skal oc weyerfares dom oc
streng retferdighed foruden all naade/som Ja
cobus oc scriffuer / for de hauss weret saa v
naadige oc ingē bewist mildhed eller mistund
hed. Guds wjsshed raaber nu offuer alt / oc
beder oss høre/wille wj icke / da truer hun oss/
att hun wil lee/maar det gaar oss ilde/ oe spotte
oss / naar det oss offuergaar der wj reds for.
Ja da skulle de wel raabe høyt nog til meg / si
ger Gud/men ieg wil icke høre dennom / effter
de icke hørde der denom tiltaldes/ for den som
lucker sine ørne wed den fattige mands raab/
han skal oc da raabe / men icke bliffue hørd si
ger Salomon. Thi lader oss lede effter herren/
det stund han staar till att finde / som Jesaias
raader oss/ oc lader oss legge wenstæff ind hoß
de fattige/at de mæe tage oss ind paa hyn dag/
att Christus ey maa da breye oss/ att han haß
wer weret hungerig oc tørstig etc. oc wj haßue
intheß got giord hannom.

Cap. 4.

Pro. 1.

Pro. xii.
Cap. 19.

Jeg haßuer fem brødre.

Dette indfører Christus oc saa her eblant des
se andre ord/icke saa meget derfor/at wj mot
te wide de fordømde mennisters wilfor / sorg

9 9

oc pine

Den hel
lige scrif
tes fors
achtelse
giør staß
de.

Anden Søndag effter

de pine y fordsømsens stat / oc den omsorg de
haffue for de leffuende / som han giørret for
den myndighed oc acht/ huilken han wilde den
hellige scriff skulde haffue haff off / att wý den
icke skulde forachte / oc søge raad eller wýss-
dom haff spøgelse eller puger / siæle eller aas-
der ent: en onde eller gode/ huilket wý dog saas-
re meget haffue giord/ aabenbare emod Guds
witterlige bud oc befaling. Deu. xvij. aff huil-
ket det bedichtede stiersstid er oc bleffuet saa
gantste hett/ oc siælemesser saa Krafftige / pile-
grims gang/ helgenes dyrckelse/ oc megen saa-
dan vguðeste handel haffuer faaet saare stort
framwert . Som wý sandelig oc ey wore andet
werde/ efterdi Guds eget ord y de hellige scrift
hadde icke sin tilbørlige acht haff off/ men wor
off noget Kiedsommeligt hwer dag att høre .
Saa siger den bemandede Herre / Saa sagde
Christus till sine disciple. Tro Gud oc elste dýn
næste etc. oc inthet andet end hwer dag det
samme oc det samme. Denne Kiedsommelighed
hadde denne rige mand fundet wdi seg / desli-
geste wdi sine brødre oc saa / derfor swaarer hã
Abraham / Ney / han weed wel hwad hanff
sind wor / han weed oc wel deres sind / att de
achte icke Mosen eller Propheterne / Guds ord
oe gode raad wdi scriffen / wdaff predickers
munde/wden de finge noget nyt oc sielsunt att
see/ Ja siger man/ det siges fast / att himmerig
er saa løstigt / oc att helffuede er saa hett / der
ere icke endnu mange igien komne / som hafue
sagt off

Dellig Trefoldighed. CXXV

sagt off meget der aff/hwdrledes der aff om er/
See lige som saadane / der Kunde kōme enthen
fraa helffuede eller himmerige/ wistet bedre el
ler burde att staa bedre till troende end Gud
sielff y sitt eget ord.

O Herre Gud/ hwor haffue wj dette alle dy
re betald/sørst Jøderne/ som her offuer haffue
plat mist Guds ord oc aandelige rige / Saa
som Christus truede dennom/ oc Jesaias Pro
phet for hannom / Ca. viij. att der som de icke
goffue seg till Lowen oc scrifften / wdi huilken
Gud widnede sin mening / da skulde dennom
icke opstine det rette morgenliys. Siden haff
ne wj hedninge det oc høylig nog vndgioldet/
at wj formiddels saadane wilde aande ere bles
ne saa forlidde / som wj nu Kunde aff Guds
naade fornemme / altsammen fordi (som Pau
lus sør forkyndte) att Guds sandhed achtedes
icke tilbørlig aff oss / wdi sitt eget hellige ord.
Oc hwo kã si je oss/hwad folk forbædredes aff
saadane drøme oc fabelet/oc saa adskillig dies
fuellēs forfōring/sō sãme hñne husspuger sør
de oc gofue for(endog mågelsøye meget der til)
Efterdi her raabes nu saa fast/at her Kommer
inther gott aff dette Euāgelio. Wel siuntes der
den tyd stor forbædring / fordi man bygde
da Kircker oc Kloster / lade flux paa taffler oc
y Mon.ke secke/kigbte Afflads bress / oc aade
sift om Fredagen / pryte Kircker oc hørde
Messer/for egen wilds skyld/att man saaledes
achtede

Zwi
Gud la
der off
wildfare

Matth.
viij. oc
xiiij.

ij. Thess.
ij.

Anden Søndag effter

achte de att vndgaa helffuede oc forhuertfue
himmerige. Saadant gialt altsammen plat in/
thet for Gud/ men gjorde oss till store frømp/
tere oc syne skalcke for werden/ aff saadan for/
færelse wÿ sige / att saadan en siæl hadde lat
seg til siune/oc saa oc saa hadde hun sagt/Saa
giorde man effter saadan diefle saffn/ men wdÿ
hiærtet bleff vgdelighed besiddedes som hun
wor. Thi det er io saa/ som Abraham her siger
att den Gud icke tror wed Propheterne/oc sine
tænere som predicke sandelig hans ord/oc icke
haffuer den Guds aand ÿ hiærtet / som hannō
raader oc rører till att tro det ord/wisselig tro/
de hā oc icke / der som alle engle eller Christus
sielff predicke for hannom/ endog han mot/
te wel lade saa som han trode.

Thi lader oss achte oc giffue frøgte paa or/
det/det stund wÿ hafuet aff Guds naade/hwer
lade seg det gaa til hierte / oc rette seg der eff/
ter / med gudfrøchtighed oc barmhiærtighed/
mod Gud oc menniste / bruge Guds creaturer
oc gaffuer Christelig / att wÿ mue samle oss en
wig stat ÿ himmelen/som icke kan forgaa/ att
wÿ ey mue lide angst oc wonde med denne v/
barmhiærtige rige mand/ men haffue ewinde/
lig glæde oc hiertes frøgd med Lazaro oc
alle Guds wdwolde børn / wdÿ hans
nom sielf den himmelfte fader/wed
Jesum Christum wor fiære
herrebroder oc forlø/
sere. Amen .

Tredie

Hellig Trefoldighed. CXXVI

Tredie Søndag effter
hellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Pe-
der Apostel. i. Petri. v.

MNe allerticeste /
ydmyster eder vnder
Guds weldige hōd
att han paa sin tyd
maa ophøffue eder.
Oc kaster all eders
omsorg paa hānd /
thi han sørger for eder. Werer
ædrue / oc waager / fordi eders mod
standere dieflen fyger omkring / lige
som en glubendes løwe / oc leder eff-
ter nogen den han maa opsluge.
Dannom staar emod / faste wdi
troen / Oc wider / att eders brødre
wdi werden hafue lige saadāt sam-
me at

Tredie Søndag effter

me att lide. Men Gud offuer al naade/ som eder haffuer kalled till sin ewige herlighed wdi Christo Jesu han berede eder til fulds/styrcke/besreffte/ oc gronde eder/ som nu en søye tyd lide/ Ja den sielff samme were ære oc macht till all ewighed.
AMEN.

i Denne dygd ydmyghed (som er en dygd for alle dygder) lærer S. Peder off mod how mod oc all vdygd/att ingen skall lade seg nogē anden were noget for god/ Icke heller at nogē skal tencke seg at fortryckes aff menniske/wden Guds gode willie oc egen forhandling/ oc lige som han aff sin gode willie tilstynder/ saa aff stynder han oc aff samme sin fadelige gode willie/ Oc ophøffuer fast mecr end man seg sielff haffuer nedtrycht.

¶ Wdy Christne skulle oc inthet forlade aff denne Apostoliske formaning om dene ydmyghed/aff nogen frøcht/ att wdy der offuer skulle bliffue forderffuede/ Thij Gud weed det wel raad till/oc kan ophøffue dennom/som seg effter hans willie ydmyge oc lide/att inthet tyranniske menniske skal kunde forderffue saadant en tolmødig Christen for sin ydmyghed oc tolmødighed.

Dellig Trefoldighed CXXVII

tiij Wj opweckes her oc emod frestelse/ til att tage off waare for fiende/som er dieseln alers meest/for huilken wj off best stulle tage off waare/thj han off werst wil. Saa kunde wj dog stj off fraa hannom/ der som wj tro Gud wel oc bede Gud om styrckelse wdi troe/ med ædris hed oc orwaagenhed.

iiij Her stulle wj nu dess mandeligre stride/ som wj wide off mange Guds foldt att were selstfast llge der wdi/bode Propheter fgr/ oc Apostle da/oc nu med all sinde alle Guds wens ner oc alle sande Christne.

v Affhauke wj oc stulle tage exempel/ att stride oc bede Gud/att han/ til sitt eget naffns ære/ wed modgang/oc huad han off wil tilsende wilde gisre off sticke lige/io meer oc meer effter sin egen willie.

Euangelium scriffuer S. Lucas Euangelista Capit. xv.

Tredie Søndag effter

De honde toldere oc
syndere hiole seg til Je-
su/att de motte hø re han
nom. Men Phariseerne
oc scriffitlaagene knorre
de/denne her tager emod
syndere/ oc æder med
dennom

Dellig Trefoldighed. CXXVIII

dennom . Der talde han dēne lignelse
till dēnom / oc sagde. Quilket men
nisse er her eblant eder / som haffuer
hundrede faar : att der som han mis-
ster eet aff dennom / han da ey forla-
der de ny oc halffētesindstiwē wdi
grcken / oc gaareffter det fortabte /
indtil hā finderet. Oc naar han haf-
uer fundedet / att han legger det ey
paa sine axler fuld glad. Oc naar hā
kommer hiem / Kaller sine wenner oc
naboer ind / oc siger saa til dennom.
Glæder eder med meg / for ieg haff-
uer fundet mit faar som wor bortte.
Jeg siger eder det / att der bliffuer li-
ge saa glæde wdi himmelen offuer
en syndere / som seg retter meer end
ofuer ny oc halffemtesindstiwē ret-
ferdige / som ickē haffue behoff att
rette seg . Eller huilkē er den quinde /
som haffuer x. skellinge : att der som
hun taber den ene / tēder hun ey liys /
feyer huset / oc leder flittelig : indtill

x hun finz

Tredie Søndag effter
hun finderen / oc naar hun haffuer
funderen / Kaller sine wanner oc nar
borste tilsammen / oc siger. Gløe
der eder med meg / thi ieg haf
uer fundet den stelling som
ieg hadde mist. Lige
faa (det siger ieg eder)
bliffuer der oc gløe
de hoff Guds
engle ofuer
een syn
dere
som retter seg.

Dette Euāgelium er en glose oc wdlegning
 paa det ord Christus sagde till S. Hanses
 disciple. Matt. xi. att de vñle oc arme faa Euā
 gelium att høre. Desse toldere / huilke gaffs aa
 benbare stort orsage till synde fald / med andre
 fattige syndere / som seg huercken Kunde eller
 wilde orsage / men Kiēde seg sielff for det de wor
 re / oc hadde beswaarede samwittighede aff
 syndsens weyerkendelse / de samme fulde trøst
 relig ind till Jesu / icke for nogē Kiødelige baa
 de oc timelige gaffn / men alleneste paa det do
 motte faa hans ord att høre / aff huilket de
 Kunde hentte sand samwittigheds trøst til syns
 ders for

Dellig Trefoldighed. CXXIX

ders forladelse. Ja der som er ett mænſtes lig/
gende ſæ/der er wden tuifuel ocsaa hæſſ hiarthe Mat. xij.
ſaa ſom Chriſtus ſielfſ ſagde/ de ſom hadde le/
gølige ſundhed Kiærest/ de Kome til hånom der
for/de ſom hadde bugē Kiærest/ de Kome til hån/
nom for madens ſtyld / men deſſe ſøle oc finde
ſynden y ſeg/den vliidelige oc vbærelige burde/
thi wilde de helſt were quitte wed hene / oc hſ/
re er ord aff Chriſto om ſynders forladelse/ aff
det de motte trøſtes y deres ſamwittighede/oc
fornemme Guds naade emod oc ofuer ſynden.

Men dette Kan mænſkelige fromhed oc hel/
lighed icke fordrage. Phariſeerne oc ſcrifftſlaa Phariſt
erne er
naaden
fiende.
gene/ſom wore naadēs ſiende/ gode det icke lid/
at Chriſtus tog ſaa wenhig oc wel mod ſyndere
for de aff egē ſielfſ godhed forſmaade de ſyndi
ge/oc wilde icke/at de ſaa lettelig ſkulde bleſuet
tagne til naade/men ſkulde giord plicht oc bod
for ſyndē/ oc giord ſaa måge gode gierninger/
at de hadde bleſuet hellige mend/ſom de wore/
aff deres mange gode oc hellige gierninger .
See ſaa and̄er dēnō icke paa ſyndē y ſeg ſielfſ/
mē paa de fattige ſyndere/oc paa Chriſtū ſielf/
ſom ſaa rondelig giſſuer dēnom aff naade/ det
de lade ſeg tyckē at hafue dubbelt wel fortiænt
med ſine gode gierninger oc hellige leſſnet .
Zuilket w̄y mue altyd formerckē wdi troens oc
naadens fiende / att dennom inthet Kan giſſe
re werre end den predickē / att Gud will
were ſyndere naadig wed troen till Jeſum
r ij Chriſtum/

Tredie Søndag effter

Christum/foruden all egen forstylding/ nu saa
wel som alle tyder tilforn/De artige oc affgyn-
stige folck/som misunde andre/der dennom in-
gen forfang/stade eller vstiel givr/men aff ege
ondskaff oc vdygd awendes der wed/ att Gud
er saa god effter det parabels lydelse Matt.xx.
for hwess skyld de oc forsmag de syndige/ oc saa
Christum med alle gode Christne/ som med
dennom hassue nogen omgengelse/vanseendes
den gode Christelige mening det skeer wdi/dē-
nom til forbædring.

Zwi Men Christus lader sin guddommelige
Christus fromhed tilsiune/icke med gierningen aleneste/
omgids att han saa tilstæder de syndige att kome til seg
med syn- lader dennom høre sine ord oc lærdome/oc saa
dere. samwittigheds trøst/oc ett glat hærte aff E-
uangelio.Men han oc saa forswaarer dennom
for desse sielffhellige/med stiellige ord oc orsa-
ger/oc lader seg høre att were kommen for de-
res skyld/ som syndige wore/ oc hadde retfer-
dighed oc naade wel behoff/ Oc icke for saada-
ne opblæste helgene/huilke han kaller retferdi-
ge/Icke for de saa y sandhed wore for Gud/
men for de saa holde seg att were y deres egne
hærter for menniske. Som de nu derfor holde
seg de werdigste til att omgaas med fromt oc
retferdigt folck/Saa wender Christus det om/
oc siger dennom at were de wverdigste/ oc des-
se andre att were de werdigste oc bequemmeste
til hans omgengelse/effterdi de kende seg syn-
dere att were/oc lede hoss hannom effter naade
oc synders

Dellig Trefoldighed. CXXX

synders forladelse/ som de funde behøffue icke læge/men de siuge. Saa wilde han oc/ som en god læge/icke tiedes eller wemme wed de saare oc siuge/ men som Esaias om hānom hadde spaad/ Zan dar wore siugdome oc strøblig hede/gierne tog saadane syndere til seg/ia wan drede derfor igiemmen land oc stæder/ att han motte finde saadane/ Icke att han wilde bliffue deres lige/en syndere med dennom/ eller samtycke deres synd/oc med sin omgengelse forher de dennom y deres onde wæye. Men att han saa y god omgang/ med ord oc gode raad/ exemplum oc salige lærdome kunde søre dennō wd/ aff onde wæye / oc til sandheds weyerkendelse. Lærendes oss desligeste ocsaa der med/hworledes oc med hwad mening wy oc skulle omgaa med saadane samme/ synderlig wy som Euāgeliū predicke / om der er haab y dennom til forb.xdring/men icke oss sielff til siæls woffue oc skade/eller andre til forargelse/ oc de samme syndere til større forherdelse.

Att dette oc haffuer stort skiel med seg/ oc er for alle vstraffeligt / om man wil tence seg rett om /det belegger han med thoo lignelser/som drage dog bode offuer ett/oc ere bode tagne aff egen menniskelig forfaring/ Att hwilken noget mister aff det han haffuer/ were seg penninge eller pennings werd / queg faar eller fæ etc.da glemmer han (saa got) det han haffuer beholdet igien/oc tencker ickeun hwor
 r iij ledes

Christus
bewiser
seg att
giort ret

Tredie Søndag effter

ledes han maa faa igien det tabt er/ Ja meer omhow haffuer han for det der borte er end hã haffuer glæde aff det igien er/ Oc setter det y fare/men han gaar bort oc leder effter det andet/Oc der som han da finderet/ da faar han en nybrat snar frøgd/oc glæder seg i ff det sin/ men ny oc bratsfangne godz/ meer end offuer meget andet/det han hadde altyd beholdet oc icke tabt. Hui wilde da Phariseerne/ med andre saadane/forunde Christo att gjøre det de sielff gjorde? Om de med mange deres lige wore saa fromme oc retferdige/ som de wel holde seg/ Kunde de da icke lidet? att han oplete de syndige oc vretferdige/ att de ocsaa motte worde fromme oc retferdige? effterdi dennom der med io inthet betoges aff deres/De blefue der med icke vfromme/om de ellers wore sør fromme. De skulde fast heller(om de hadde weret hanffwenner) glæd seg der wed/ end formule oc fortrydet/som parabolet her wdwiser/ att wanner til biudes/ att glæde seg der offuer.

Guds
styt til
wor sa
lghed.

Her med lader nu Christus oss see oc forstaa Guds vsigelige godhed/ oc mennisters vsigelige ondskaff mod syndige mennisters welfart oc salighed. Sielffere wy arme Adams børn/ forwilde saar fraa den hellige Guds hiord/ saa att wy arme taaber inthet kude hielpe oss sielff. desse andre som holde seg for att were den rette hiord/ Kunde oc icke hielpe oss/ oc ey wilde om de end fuldwel Kunde/ Ja end ocsaa awendes

Dellig Trefoldighed CXXXI

des der wed/at wÿ skulde worde hiolone. Men her lader seg, Guds store naade oc mistundhed tilkende wdi Christo Jesu/ med det alworlige sind/ han sør wed Propheten hassuer sagt seg att hassue/att han hassuer ingen løst der til att en syndere dør/oc bliffuer borte ÿ sin synd/ men fast heller seer/at han retter seg oc bliffuer leffuendes. Thÿ er han hÿd der til wdsend aff Sa deren/som han sielff bekender Matt. xvij. att han skulde oplede saadane syndere som wore tabte oc forwilde/Som Paulus oc siger om hã nom at han er kommen/ at gÿre syndige men/ niste salige/huilket oc wel paakæder/at han saa ymagede seg med idelige reyser oc tiænste det stund han leffde/ oc paa dett siste kostede sitt blod der paa/att all ting skulde fuldkommes. Han oc saa hassuer altÿd siden lat predicke sitt Euangelii/oc lat mæge sine tro Christne størt blodet der offuer/ Han hassuer stadfest oc bekræftet samme Euangelium med tertegegen wdi himmelen oc paa iorden/Æfter wÿ hadde forsmædet/da sender han off det nu atter paa ny igien Giffuer off lærde oc forstandige predickere/giffuer off lang frest oc mange præffaar/ lider meget aff off/ oc med storre langmodighed fordrager mange wore syndelige brøste/ber oc opquegner off/ lige som nogen god hiurde gÿr wed sine beenbrødne eller wlf bidne lam. Wdgyder sin helligaand med alle sine gaffuer offuer sin hellige Christens

Ezech. 18
oc xxxij.

i. Tim. 1.

Tredie Søndag effter

dom/oc lader de swoge haffue sin deel der wdi
saa wel som de stercke. Ja hwad skal ieg meer
sige: naar han forlader plat inthet aff alt det
der bruges Kan til jaarnes beste/ att opsøge/
læge/bære oc wutte dennom/ att han wel maa
med got stiel sige som screffuet staar Swad
skulde ieg haffue giord ydermere end ieg giord
haffuer:

Den fa-
der med
sin for-
tabte
søn.

Denne sielffsamme offuerflødige godhed oc
faderlig barmhæertighed betegner Christus
oss oc/med den lange glædelige sandsage/ her
strax effter paa denne samme text Luce xv. wdi
den fromme fader som saa Eerlig oc faderlig
bewiste sig emod sin forwilde oc syndastfuge søn
att han tog hannom till naade/ lige som han
hadde aldrig syndet / Ja med større glæde an
saa hannom/ yndedes ofuer hannom/løb han
nom til møde/rog hannom i fassn/kyste hann
Flædde hannom/ gaff hannom sto paa søder
ne/ sicke hannom guldring paa fingern /giorde
hannom giestebud/oc bleff hærtelig glad med
alle sine der offuer/ wden alene den anden søn
den artige ydygd/med huilken Christus slaar
alle desse phariseer oc scrifftlaage/ huilcke wil
de synderlig ansees for de som aldrig hadde
giord andet end wel/ Swi de oc regnede det for
en vret/att Gud skulde sende sin Messiam til
andre end dennom/eller att nogen syndere skul
de nyde hannom/eller saa got aff hannom/wde
de hellige syndeløse mend alene/ bewisendes
der med sin store vguvelighed oc dieffuelste
hadsthed emod all gudelig oc mennistelige
Eerlighed.

Dellig Trefoldighed. CXXXII

Fiærlighed. Der som alle Guds hellige engle / Alle gode glædes ved eet menneskes omwendelse / hwad sige mange flere? des ved andres welsart.

Item alle Guds hellige Patriarcher oc Propheter Apostle oc martyrer med alle guds woldere/huilke oc haffue der offuer meget lid for andre mennisters salighed / oc mange aff denom hafue giord meget der om/oc holdet høylig der aff / at de kunde mange tiæne noget y noget maade/til nogen een menneskes salighed hwad sige flere?

Saa skulle wy oc alle med Gud oc de hellige engle were sammeledes till sinde/ gierne see alle mennisters welsart/ synderlig till siælen/wy skulle oc med raad oc lærdø hielpe der till / saa meget som mueligt er / oc bede for dennom till Gud/ som wil gierne haffue alle menneske salige. j. Ti. ij. Oc der som wy plat inthet kunde

de der till gisre/da skulle wy glæde off/ att nogen kan noget gisre till nogen mæds salighed/oc tacke Gud for saadan sin naade oc oplyffning/ for sin rige oc røde barmhiærtighed oc gode willie han hafuer altyd til at gisre off alle salige.

Saa see hannom loff/ære/prys / oc tack till all ewighed. A M E N.

Fierde Søndag efter hel-
lig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel. Roma.viiij.

Jære brødre. Jeg
achter icke det y den-
ne tyd lides kan / att
were noget werd /
mod den herlighed
som paa oss skal aa-
benbares. Thij crea-
turés inderlige fortøffuelse forbiyer
Guds børns aabēbarelse / for Crea-
turet er forfengelighed vndergiffuet
offner sin willie / dog for hāsskyld /
som saa wdi et haab det haffner vn-
dergiffuet. Fordi Creaturet skal end
oc saa sielf befries wdaff den for-
trencheligheds trældom / till Guds
børns herlige frihed . Thi wij wide
att hwert Creature sucker med oss /
oc giff

Wclig Trefoldighed. CXXXIII
 oc giffuer seg endnu indtil bes. Ja
 icke det allene / men oc saa wÿ sielff /
 som haffue aandens første
 frucht / wÿ oc saa sucke wed
 off sielff effter børnet=
 ten / forbiendes saa
 forløffningen wdaff
 wore legome.

j Dette skal styrcke oc øge wor troo oc tol/
 modighed wdi lidelse oc modgang/att der saa
 meget got skal kome effter dene iorderigs drøf
 welse/ wed hulket det inthet kan y noget maa/
 de lignes/hwad wÿ her lidendes worde/ for off
 uerflødelig herlighed /som skal effterfylle/ ij.
 Cor. iij.

ij Wÿ skulle oc haabes til ett gott endeligt
 der paa/ helst fordi alle Guds gode creatureer
 lenges oc kiedes wed denne werdsens forfenge
 lighed med off/ fordi de ere den samme oc vn/
 dergiftne/ saa wel som wÿ/ som screffuet staar
 Gene. ij. oc Psalm. cvij. att Gud formaledi/
 der Creatureet for syndsens skyld/saa lader det
 dog icke aff att sucke/oc wilde fast heller were
 forløst men dog nødes det saa att lide oc lade
 seg bruge for Guds willies skyld/ indtil tallet
 paa de wdwolde bliffuer fuldkommet.

Ja

Fierde Søndag effter

iij Ja Guds egne børn/ de sande Christne lenges oc kiedes der til med sielff her wed/ oc haddet wel gierne anderledes/ endog de alrede haffue faaet en smag oc sødme aff Guds gode aand/ de sucke dog oc lenges effter de rette børn arff/ att de moette worde aff med synden al dels/ som boer io allryd y legommet/ forløses fuldkommelig/ oc med Christo indtage arffuen fuld oc all/ som de kiære Guds børn wdi all aandelighed oc ewighed.

iij See saa lenges oc kiedes al ting wed de ne onde werden/ wden forblindede oc forfengelige werdsens menniste/ huilke altho hart henge wed henne/ men Christne menniste med alle Guds gode oc vstyldige creat. res begiæring skal wisselig winde/ att denne werdlig vselhed oc forfengelighed skal stedre waare oc minde recke/ end de vgudelige gierne wilde. Der mæ de fromme fortrychte Christne trøste seg wed/ der skal komme snar glæde effter sorg.

Euangelium scriffuer S. Lucas Euangelista Capit. vij.

Jesus

Wellig Trefoldighed. CXXXIII

Jesus sagde till
sine Disciple. Werer
barmhertige / saa
som eders fader oer
barmhertig. Dø-
mer icke / saa bliffue
ij oc icke dømde. For-
dømer

Sierde Sødñag effter

dømer ickē / saa bliffue ȳ oc ickē
fordømde. Forlader / saa skal eder oc
forlades. Giffuer / saa skal der oc
giffues. Ja en fuld / trycht / skudde /
oc offuerflydendes maade skal man
wel giffue wdi eders skød. Thjilige
med den samme maade / der ȳ maa-
de med / skal eder maades igiē. Saa
sagde hā dennō oc en lignelse. Mon
en blind kunde wise dē blinde wœy?
Ja mon de ey falde bode ind i graff-
nen? Disciple er ickē offuer sin mes-
tere / Wen da maa hwer were fuld-
kommē / naar han er sin mester lyg.
Wen hwad seer du skieffuen ȳ dñn
broders øye? men fornemmer ickē
bielcken som er ȳ dit eget øye. Eller
hworledes kant du sige til dñn bro-
der? Broder lad meg tage en skieff
wdaff dit øye / der som du dog ickē
sielff seer bielcken wdi dit eget øye.
Ab strømpere tag først bielcken
wdaff

Wellig Erfoldigheb. CXXXV

wdaff dit eget øye/ oc siden kant du see/ att tage skiefuen wdt/ som er wdt dñ broders øye.

¶ Ige som Euangelium lærer off alle wegna troen oc hennes krafft/ Saa lærer oc Christus off/ her nu wdi dene text / troes rette frucht wdi retskaffne/ sande / oc grondelig gode gietninger. Att dette er ey andet/ end en forklarung oc wdleggelse paa den anden taffe / hworledes wy skulle elste hwer andre/ oc wdi sand kiærlig hed haffue wor kiærlige omgengelse med hwer andre bewisendes een den anden alle kiærligheds tegen oc dygdeligheds wilfor.

Saa begynder han oc allerførst paa roden Barm/ oc moderen/ aff huilken alle miskundheds gietninger sædes oc wdslyde/ det er/ milhed oc medhed. yndt/ miskundhed oc barmhiærtighed / oc berder off were medyndt some / oc lade wore hiærter røres ofuer wor ieffn mæniskes sorg oc syndom/ armod oc fattigdom/ fengsel oc forfyllelse/ synd/wildfarelse oc siæle woffue / att wy ladet gaa off till hiærte / hwad wor næste y nogen saadan elker anden maade lider / lige som wy liddet sielff / oc fundet paa wort eget legom / eller y wor egen siæl. Som S. Peder oc for maner off. j. Petri iq. att wy ey skulle were haardiærte / oc lade off inthet wedkomme hwad andre lide / men saa blødhærte / lige som wy

Fierde Søndag effter

som wÿ funde indwollen frybe ÿ oss / naar wÿ see noget ynckeltigt paa wor næste / lige som haa ret wilde frybe paa howedet / synene wandes / oc alle aarer røres ÿ oss / wed wÿ see eller høre nogē lide eller fare ilde. Saa langt skal det wære der fraa / att wÿ skulle det gierne see oc høre / eller glæde oss der wed / oc fortrydet att det er icke meer oc werre.

- Christus** Exempel setter han off ey andet / som han oc
er mis icke kan giffue noget bedre eller merckligre /
Kudheds end Gud sielff / som hassuer allerstørst med
exempel. ynck offuer oss ælendige / lige som en hiærtens
fiære fader / offuer sine ysle oc ælendige børn .
Saa som bode Moses oc Daud oc alle andre
helgene prise Gud aff denne guddommelige
Exodi dygd / med mange adskillige ord / att han er
xxiiij. naadig oc barmhiærtig / tollig oc saare dand
psalmo. nes / att han er end saa offuerwetes from / att
cxliij . han oc lader recte sin godhed till alle de crea-
turer som han hafuer giord oc skabt psal. cxliij
Mat. v. Ja end oc saa (som Christus sielff bewiser) off-
uer sine ywenne oc allerstørste fiende / att han
giffuer dennom reghn wdaff stjerne / grøde
wdaff iorden / lader dennom solen skine paa
himmelen / giffuer dennom legomlige søde oc
sundhed / fred ÿ landene / ære oc rigdom / vnder-
stundom meget meer end sine egne fiære oc lys-
dige børn . Mon det icke were en dygd oc from-
hed aff hannom : wdi huilcken hanss børn ere
plichtige att effterfylle hannom / oc for hanss
styld were hwer mand fiærlige / om de icke end
sielff

Dellig Trefold. CXXXVI

sielf saa forstyldet/at man for deres egen skyld
wore det saa plichtig .

See hwor som den rette troës aand er san
delig y.ett got christet oc gudeligt hiærte / det
Gud achter oc sigder / oc søder saadan en rett
naturlig god roed oc hiærtēs grond till andre.
Da hassuer den oc framdels sine bløster oc bla/
der / oc søder saa sin frucht aff seg / aff huilke
hun lader seg wdwortes til siune oc kendes aff
foldē/naar hun ic un bliffuer trolig paamint /
i om her steer. Først .

Dømer icke.

Her med betages icke werdsens herstaff den
myndighed oc macht / som Gud dennom haff
uer gifuet/at forhøre oc randsage andre med
brøst/oc døme eller fordøme/effter Christelige
low oc rett / paa hwer sag effter sin leylighed.
Men Christus tal her til sine Christne/saa som
de ere Christne/oc siger dennom hworledes de
(icke som domere eller werdsens øffrighed /
men som Christne) skulle staa seg y deres chris
telige omgiengelse med andre Christne oc w
christne / icke paa noget saadant almindelige
embedes wegne/ om de haffue noget paa men
hedens wegne/ men for deres egne personer w
di egen personlige omgengelse. Da/ia da haff
ue wy alle denne befaling aff Christo wdi desse
ord/døm ingen. Oc er dette menige/att wy skal
le ingen mistandg haffue paa nogen wor næste
s men lade

Herstaff
maa dø
me.

Sierde Søndag effter

men lade Eiærlighed haffue oc bruge sin art oc nature wdi oss/ huilken / eblant andre wilke / haffuer dette / att hun tencker eller tror inthet arrigt eller ont om nogen / men haaber oc tror alt helst det beste om hwermand. Siges der oc eller siues noget/det der haffuer noget strøblig siun paa seg/det oc wel kunde wdlegges til det werste / da skulle wy dog wdlegget till det beste oc orsaget/saa framt som det nogerledes er orsageligt/oc ey wdlegge nogen mands ord eller gierning / hannom til det werste / icke till hanns forbedring / men hannom till wanære/ att berychte hannom dett att haffue giord / att wy off der med mue indlegge ett got hederligt røchte/som de der icke ere saadane samme . Oc aff saadant ett hiærtens strømpertij glemme wor egen brøst/ oc lure effter andre / oc ere aldrig gladere/end naar wy kunde saa noge søye orsage / till att forachte oc fortale wor næste/ oc saa y den brøst / der som hanns synd oc styld ey er saa størr / som wor egen wel er / der som wy ellers tenchte off rett om . Saa formaner Paulus oc j. Corin. iij. att wy ey skulle døme før end tyden kommer / naar Gud sielff optæker oc aabenbarer alle hiærtens løndome.

Fordømer icke.

Dette tal Christus oc icke emod det hellige
Evangeliste predickede/der som han. Jo. ix.
giffuen

Dellig Trefol. CXXXVII

gifuer sine embedsmend macht oc myndighed/
 til att beholde alle dennom wdi syndē/ som icke
 tro Euangelio/ oc wdaff Euangelio/ med Guds
 eget ord/ siige dennom sin dom/ oc forkynde den
 nom ewig formaledidelse . Thi denom paa des
 res maade y sitt embede oc befaling/ er giffuz/
 saa wel som werdsens herstaff y deres / stort
 macht oc myndighed till trusel oc haardtalen /
 til att dōme oc fordōme de Guds vlydige oc
 selswige. Men dēne fordōmē skal forstaas lige
 som nu sagt er om dōmē/ om alle Christne wdē
 deres personlige wilfor / icke wdē nogē siffri-
 heds macht eller predicēembede / men som een
 Christen hafuer med anden att handle wdi per-
 sonlige oc mennesskelige omgēgelse / da skal den
 ene icke den anden fordōme/ det er/ Jēse giffus
 dom offuer hans gierning/ att hun er det eller
 det werd / burde saa eller saa att straffes / att
 han er fordōmd/ Kan aldrig worde salig/ det er
 en fordōmd Kietterij / det er en dieffuels how-
 mod/ det er en forbandet girighed etc. Saadāt
 skal were langt fraa Christne mēnisse/ men hel-
 ler skulle de (om synden er saa groff oc witter-
 lig/ att hun kan icke orsages) hielpe saadane
 op med raad oc vnderwissning / om de staa
 saa till att hielpe/ som Paulus formaner Gal.
 vj. oc Christus sielf lærer. Mat. xviij. Er det oc
 icke mueligt / da maa man lade hwet staa oc
 lige sin domere / oc ingen gisre sig altho hys
 Ken offuer nogen anden mands ti. enere/ thi hel-
 ler han ligger eller staa / da staa han eller
s q ligger

Rom. 13.
viii.

Sierde Søndag effter

ligger sin herre / saa att det Kommer ingen an/
den wed end hannom / Swo wilde da dømme el/
ler fordømme hannom ?

Forlader.

Zer med wil Christus oc betage oss all anes/
Feri/had oc wrede emod hwer andre/oc raade
oss til en redebondhed gierne att forlade det oss
gjørs til skade eller fortrød. Thi wÿ ere saa Kom
ne wed hwer andre/ wÿ mue bere hwer anders
byrde/ oc lide med hwer andre / der med skulle
wÿ oc fuldkomme hanss Low/ huilken han haf
uer wdgiffuet om broderlig Kiærlighed / saa
som han hassuer giffuet oss Kiærligheds exem
pel / att han hassuer baaret wor byrde oc for/
huerffuet oss saa stort Guds naade/at wÿ mue
altÿd hassue synds forladelse hos Gud/ att oss
ewindelig giffues til hwad wÿ hafue brot/huil
ket er altÿd saare meget / att regne emod det
alle menniske kunde hassue forset seg mod oss/
med ord eller gierninger y noget maade .

Giffuer.

Zer med wil nu Christus / att wÿ skulle bes
wise den rette barmhiærtigheds frucht / oc ey
alleneeste were andre menniske vskadelige / paa
røchte eller anden welfart/ men at wÿ oc skulle
gafne alle med det oss self tilhører/oc oss wort
giffue

Dellig Trefoldighed CXXXVIII

giffue dennom som behøffue wor gaffue. Ja der med kan man kende off sandelig att were barmhiertige mod wor næste / naar wy saale/ des gigre der effter. Thi formaner oc Johānes off / att wi skulle elste hwer andre / icke med tunge eller tale / men med gierningen oc y sand/ bed / Ja (siger han) haffuer nogen denne werd sens gots / oc seer sin broder trenge / oc tillycker sitt hierte for hannom / oc giffuer hannom in/ thet got / da feyler hannom wden twiffuel den Fiærlighed han skulde haffue til Gud. Gud haffuer skabt sine Creaturer / alt menniskens Fiign til gode / oc faact der wdaff somme meer end somme y hende / att hwer skal wdbyte Herrens gods til Herrens sold med trostaff / hwer som haffuer behoff / oc effter som hans nstgertighed råsiget / oc hwilken der wdi lader seg finde vtro / søder oc fedet seg sielf / oc forsømmer de andre / den skal gigre Herren regenstaff / oc hans lod skal legges hof frømpterne / som hafue vtrolig tænt / oc søgt sin egen nytte y sin Herrens gods.

See saaledes haffuer Gudfader bewist off sin barmhiertighed / oc bewiser off den samme / ledes daglig dag. Han legger off in thet til det werste / oc ey fordømmer off for nogen søye brødemer dom oc all fordømmelse haffuer han for / dømd / att han wil haffue off vdsømde oc vfor / dømd. Thi forlader han off oc hwer dag worre synder / att dieflen kan ingen rettighed faa med off. Oc giffuer off aandelige oc legomlige

s iij gaffue /

Fierde Søndag effter

gaffuer aff huilcke han oc gior off hiærtelig glæde/aff sin naade oc faderlige godhed. Swi wÿ oc skulle effterfylle hannom ÿ sine faderlige fodspor/ oc aff hiærtet med alle gode gierninger bewiſe off att were ſaadan en god faders gode børn. Der locket oc wæyer han off oc til/oc loſſuer off/der wor løn for/om wÿ ſaa giore/oc tru er off/om wy det icke giore

En god trycht ſtuddet maade 2c.

Som wÿ wort eget/ med lige ſaadane fromheds oc giore ſaa barnhiærtigheds gierninger/ de andre ſtulle ſtal off off bete igien. Lige ſom wÿ haſſue bewiſt off giore es igien. wel/ſaa ſtulle oc andre aff Gud ſaa det ſind/at de icke ſtulle lettelig dømme off noget til det werſte men legge off all ting wd til det beſte/giore det icke alle (ſom de ſandelig ey wille giore)da ſtulle de dog lade ſeg ſinde/ſom det ſtulle giore ne wille giore/Wc ey dømme/ ſaſt minde fordsme hwad wÿ tale eller giore. Forſøme oc forſce wÿ off oc nogetledes mod nogen/ da wil Gud giſſue dennom ſind/icke til heffn/ men til att forlade off alle brøde/ oc naar Gud ſer/att wy ere ſaa fromme/ſaa wil han oc were from oc des heller forlade/hwad ſkylding han haſſuer til off. Oc lige ſaa gaſſuemilde ſom han ſindet off/ſaa gynſtige oc ſaa gaſſuemilde wil han oc opwecke oc forſticke andre att ſtulle were off/ocſaa

Dellig Trefoldighed. CXXXIX

off/oc saa wil han sielff dess heller giffne off me
get gott/att wÿ slaaet icke vnder off sielff alt
sammen/men bruget til hans œre/oc ladet saas
kdes komme dyd som han haffuer heden sticke
det. Som Christus oc sielff siger/att den som
er wdi en søye ting tro/han skal betroes til me
get meer got Matt. xxv. Oc der som de her aff
haffue icke un giord lidet/ da skal dennom dog
meget gisres igien/saa att dennom skal ronds
lig oc offuerflødelig betales/ att stieppen skal
ind bode studdes oc tryckes topmaales/ oc end
da flyde offuen offuer.

Ja gisre wÿ ilde oc gisre wÿ wel/da mus
wÿ wijselig wente off saadant same igien/ ronds
delig med all offuerflødighed/end her paa ior
den sør end wÿ komme lenger/ som Salomon
siger Pro. xi. Wel word den der wel gisr/ men
den som søger det onde/han finderet oc. Saa
att wÿ tørffue icke tenc/e/att haffue een stieppe
til wdmaal/oc en anden til indmaal/ men tenc/
ke paa dett screffuet staar/ lige som du haffuer
giord/saa skal deg oc weyerfates/. Oc som hÿn
Adonibefec sagde ÿ sin vlsck/e/lige som ieg gior **Jud. 1.**
de til/saa haffuer oc Herren lønt meg til.

Han forfører off oc fraa saadan forættelse oc **Enblind**
fortællelse/ med den lignelse han indfører her/
om den blinde som leder anden/ att det er en **Kan icke**
forgieffs gierning/oc haffuer ingen nytte med **wise an**
seg/men stort skade oc plat inthet gaffn/att hã **den way**
sielff er saa blind/ oc kender icke sin egen brøst/
s uig som

Sierde Søndageffter

Jam saa fortaler eller fordømer anden/saa son den der lader seg tycke att fortrydet/ at alle ere icke saa gode som hā: Et hā da ond/da blifuer han dog af denne inthet forbedret med saadan forachtelse oc bagwoften/ thij han lader seg der med bemercke en witterlig vdygd/Oc huoc ledes skulde han kunde gjøre nogen anden god med saadan en ond forhadelig gierning:huiltē oc er y seg sielff saa rett naturlig ond/ helst for di ingen kan lære andē/meer end han sielff haff uer lærd / oc naar disciplen er saa wÿss som hanss mestere / da er han io saa wÿss som han kan aff hannom worde. Thij wore det best att holde det wæyr inde/ oc stille tiye/ wden man wilde anderledes oc bedre tale.

Zwer ret
te seg
sielff
først.

Han skammer oc skender dennom oc saa aa/
benbare/oc wiser dēnom klarlig sin brøst / som
ere med saadane skendelige laster beladne/ att
de wide saa mange last til andre/saa snart den
nom som ere de vstyldigste/oc der som end er en
føyte brøst/da kunde de det gjøre saa stort / en
dog deres egen skaldhed oc vdygd gaar saare
høygte der offuer/ saa att deres egen ondskaff
motte wel lignes wed en bielke/ mod en stieff
wdi dennom der de saa wel wide att straffe .
Thij beder Christus dennom see seg noget sit/
teligre om hiemme til deres eget/Oc kaste ey
saa sine egne synder wdi posen paa bagen /for/
glemme sin egen brøst/oc see saa nøye paa an/
den mands/ oc kende den liden eller oc ingen
er wdi saadane andre for stort brøst oc synd/
bode

Dellig Trefoldighed CXL

bode emod Christelige ydmyghed/ Guds frøct
oc sand broderlig Kiærlighed.

Sancte Hans Baptis-
stes dag.

Epistelen scriffuer Jesaias
Prophete Capit. xlix.

DA siger Herren.
Dører hÿd y wdz
øer/ oc y folck langt
her fraa giffuer act
her paa. **D**Åren
haffuer kallet meg
aff moders lyff/ ia
han tenchte paa mit naffn/ der ieg
end wor wdi myn moders lyff. Oc
han haffuer pynttet myn mund till
lige wed et skarpt swerd. Med sin
honds stygge haffuer han for-
stiuldt meg. Dan haffuer giordt
meg til en reen pyl/ oc stunget meg

Sancte Dans

Indi sit Kaager/oc han sagde til meg.
Du æst minn tiœnere Israel/ ved
hvilken ieg wil indlegge pryss. Da
sagde ieg/ att ieg hadde forgieffs
arbejdet/oc vnyttelig vden fruct for
Kom minn styrcke/ endog hœrer minn
sag Deeren til/oc mit embede minn
Gud. Oc nu siger Derren saa/ han
som wdaff moders liff haffner meg
berid seg till en tiœnere / att ieg skal
omwende Jacob til hannom/ att
Israel ey maa hannom affsamles.
Thij er ieg for Derrens œyne herlig
oc minn Gud er minn styrcke. Oc hã
sagde/ Det er en fœye ting/ att du
bleffue meg en tiœnere/ til att oprete
te Jacobs slechte/ oc fœrde till rette
det forœdde wdi Israel. Men ieg
haffuer oc saa giord deg till ett
lyss for hedningene/ att
were meg en forlœssning
intil iorderigs ende.

Propheten

Propheten tal wdi Christi person/ som ro/
 ser seg saa mangfoldelig aff sitt kald/ oc weed
 seg saa wist att were aff Gud wdword/ til att
 predicke Guds Euangelium/ ehuor mange seg
 lade wdi hannom forarge for hans personlige
 enfoldigheds skyld. Ordet er dog y seg sieliff
 Krafftigt/ oc trenger seg igiemmen/ lige som no
 get skarpe swerd/ eller slet pyl der wel gaar aff.
 haffuer han oc mange fiende/ saa holder dog
 Gud honden offuer hannom/ oc befriec hannom/
 helst fordi han wed Euangelium priser oc æter
 Gud alene/ oc gior alle menniske til skendsel/
 med wÿsdom oc hellighed etc. Oc de derfor
 ere saa saa/ som det muc lide/ att det siunes wel
 lige som han skulde gior sin vmage til for
 gieffs. Men effterdi det er dog icke nogen mens
 nistes/ men Guds egen sag/ da troster han seg
 der paa/ att Gud skal wel forfremmen / oc gior
 re io nogle salige aff sitt folck Israel/ saa mang
 ge som ere hans wdwalde. Oc fordi der wilde
 saa saa aff isderne annamme Euangelium/ oc
 tro paa Christum/ da lod Gud sprede hans
 naffn oc røchte heden wdoffuer all verden/ oc
 lod hannom bliffue herlig eblant alle hedninge/
 ge/wed Euangelium/huilket S. Hans bap
 tijt begynte først y isdeland/ oc siden
 Apostlene førdet framdels offuer
 alt oc predicke hwer mand
 salighed wdi Christo
 offuer all iorderig
 indtil verdens ende.

Sancte Dans
Euangelium scriffuer S.
Lucas Euangelista Cap. i.

Elizabeths tyd bleff fuldkom-
men att hun skulde fødte / oc
hun fødte en søn. Och hen-
nes naabor oc slechtninge
hørde / att Herren hadde
giord

Baptistes dag CXLII

giord sin store misgund med henne /
 saa glædde de seg med hēne. Oc det
 hende seg saa ottende dagen / att de
 kome / oc wilde lade barnet omstioe
 re / saa kallede de hannom effter
 sin faders naffn Zacharias . Men
 hans moder swaarede oc sagde / in=
 genlonde saa men hā skal hede Jo=
 hannes. Oc de sagde till henne / Der
 er io ingen wdī dyn slecht / som saa
 heder . Der goffue de hans fader
 teghn / hwad han wilde lade hannō
 kalde. Oc han kreffde en tafle / screff
 oc sagde . Johannes er hans naffn.
 Oc hwær mand forundredet . Der
 bleff da hāss mund strax obnet / oc
 saa hans tunge / oc han talde / oc
 loffuede Gud. Oc der kom en redtzel
 offner alle naborne / oc alt dette her
 røchtedes ofner all den jødiske berg
 eghn . Oc alle de det hørde / lagdet
 paa hīerte oc sagde / Hwad mon
 wille worde aff dette barn ? **Thi**
 Herrens

Sancte Dans.

Herrens hand wor med hannom.
Oc hans fader Zacharias bleff op-
fyllt med den Helligaand/han spaa-
de oc sagde.

Lofuet were Derrē Israels Gud/
att han nu haffuer besøgt oc forløst
sitt folk.

Oc han haffuer opret off salig-
hedsens horn/wdi Dauids sin tice-
ners busf.

Som han hadde sagt wed sine
bellige Propheters mund/de aff for-
dom tyd haffue weret.

Att wy skulde forløses fraa wore
fiende / oc wdaff alle deres hond
som off hade.

Att han wilde gjøre miskunbhed
med wore forfædre / oc tencke paa
sin hellige pacht.

Oc giffue off effter sin eed / den
han hadde soret wor fader Abrahā.

Att wy saa reddede wdaff wore
fienders hond motte alle wore lefue-
dage

Baptistes dag. CXLIII

dage v reddelig dyrcke hånom / wdí
den hellighed oc retferdighed som
gielber for hannom.

Oc du barnlille skalt hede den
høyestes Prophet / thi du skalt gaa
for Herrens ansigt att berede hans
wæye.

Att giffue hans folk en salig vn-
derwiffning / till deres synders for-
ladelse.

Med wor Guds inderlige barm-
hertighed / Aff huilken oss haff-
ner besøgt en østen wdaff høyelsen.

Att den motte opstine dennø som
sidde wdí mørcke oc vnder dødsens
skygge / la flytte wore føder til rette
paa fredsens wæye.

Bi den hellige Bibel bescriffues off inthet
barn (næst Guds søn Jesum) hwæfs vnd-
fangelse oc fødsel skeed er med saadan hellig
praal oc høytid / Aff saadan en ypperlig engel
bebaaden / paa saa hellig en stæd / oc di saa hel-
ligt ett embede oc Guds tiænste / aff saadane
hellige foreldre / med saa store mirakle oc iertes-
gen / saa

Sancte Dans.

Hwi S.
Hansses
tilkømel
sesaa her
lig be
scrifues.

gen/saa helliget wdi moders liff/med saa stort
ett røchte oc saa mange folkets glæde. Huilket
altsammen wden all tuiffuel steer den hellige
Herre Jesu Christo/ocsa S. Hansses eget hel/
lige predickembede till ære / med huilket han
skulde berede oc rette hannom wæyen for wdi
mange. For hwess skyld hannom bleff oc syn/
derlig giffuet det naffu Johannes (som merc/
ker oc wdtydes / Guds naade/ den han da skul
de begynde att predicke ydermere end noger
tyd tilforn wor steed) hworledes Bispen oc
den ypperste prest oc heed der tæplen bleff bygd
y Kong Salomons tyd . Att figuren motte saa
komme for liuset/oc fuldkommes till sandhed/
oc Christus motte/ formiddels denne sin hellig
ge prest oc predickere Johannem / komme wdi
folkets kyndstaff/oc annåmes for den rette Sa/
lomon/oc sande fredsførste/som skulde wdrette
oc skaffe den rette samwittigheds fred paa ior/
den / formiddels sitt ord/ predickæn oc hellige
blodstørtning/ Oc saaledes opbygge seg en hel
lig tempel/den han med Gudsfader oc den hel/
ligaand wilde sielff boo wdi/ det er den hellige
Christne kircke / huilcken han bode bygger oc
weyer sielff / med sitt eget hellige blod/ seg till
ewig ære .

Hans pris
ses for
ordsens
skyld .

See saadan en mågfoldig ære oc stort høy
tyd givr Gud denne person / icke for sin egen
skyld/ men for det Guds ord oc det predickem/
bede/som Gud wilde lade hånom seere/saa som
Gabriel engel oc gaff klarlig nog tilkende/der
han sagde

Baptistes dag CXLIII

hå sagde hånō/at skulle omtwēde māge aff Isra-
els hørn til Gud/oc at han skulde gaa fram for
Herren wdi Elias aand / oc krafft oc berede
hannom ett fuldkommet folck/for hwess skyld
han ocsaa sielf Zacharias morte wente seg glæ-
de oc frøgd aff hannom/ med mange andre/
som det oc skede.

See endog Gud hadde altyd tilforn/wdi
Mosi oc alle Propheters tyd/holdet sitt hellige
lydende ord y stort acht oc ære/ dog gior han
det nu wdi denne person S. Hanss synderlig
ære/fordi han wilde wed det samme synderlig
nu indlegge sitt hellige naffn stort ære/ oc fast
større end noget tyd tilforn skeed wor/ oc alt
wilde han bruge dette lydende ord oc munde-
lig predickē der til/ att troen oc anden skulda
giffues wed den mundelige Euangeliste pre-
dickē. **Mod** den fordsømelige spott oc forach- **Mod**
telse/som steer nu dette samme hellige ord/ aff **giendss**
desse ny suermere oc giendssbere/ de dieseln haff **berne.**
uer opwecht Gud til fortrēd/ oc alle Christne
til en farlig. frestelse oc forsøgelse/ oc haffuer
giord dennom saa dristige/at de forsmaa ordet
oc ey wille lede effter Guds naade wdi hanss
ord oc sacramenter/ wdi saadane begribelige
ting / men wille hente aanden wdi søffne
oc drøme/aff sine egne tancck/oc raabe inthet
andet end aand/aand/aand/ord oc wand duer
inthet/aanden gior gierningen etc. Oc vnder
dess achte icke de arme aandeløse menniske den
Guds befaling wy haffue alle faaet / att høre

t

Christum

Sancte Dans.

- Ln. ix.** Christi/ Ja at høre/høre siger hã/ At Christas
oc icke alleneste sende sin Zelligaand her neder
men bestickede først dennom som ordet skulde
Act. ij. mundelig predicke / oc gaff siden aanden wed
ordet / dennom som ordet fald wed oc gick till
Matt. x. hiærte/ Oc sagde dennom saa / at huilken den
nom hørde/ han hørde hannom sielff.

Thi see seg alle fromme Christne wißelig oc
Wý skul wel for/ oc forwaate seg hwer for de wildfare /
le achte de oc wildførende aande / oc fly seg langt fraa
Guds dennom/ lige som for dieflen sielff / de saa lære
ord oc att gabe effter aanden foruden ordet . Wý tale
indstick. wdi dennc sag icke om Guds macht/hwad han
kan giøre/ men om hans willie / oc hwad han
wil giøre / Zan bode haffuet tilforn / oc endnu
her effter kan/ med den Zelligaand opfyldt/bo
de dz wfsødde oc saa wfsødde/bode de ynge oc de
gamle/predickē oc ordet forudt/men wý skul
le achte hans willie oc befaling/att han hafuet
forfatet sin naade oc sitt himmelrige wdi ett
ord/oc der wdi tilbiuder oss alt det got er/ som
han sielff Christus siger Jo. v. huilken der hør
rer mit ord/ oc tror paa hannom som meg haff
ner wdsend/han skal aldrig ds ewindelig. Der
ord skulle wý tage waate paa/ det skulle wý læ
re rett att forstaa / det skulle wý legge inderlig
paa hiærte/oc wdi det sammē/ lige som y noget
speyl/see oc skue Gud/ med how oc hiærtelaw/
sind oc willie/ hwordan han will were off . Oc
lige som wý der wdi kende hānom/ saa wil han
oc were off/oc huercken wett eller beder . Men
sandelig

Baptistes Dag. CXLV

sandelig sandelig de det ord forsøme eller for
 smaa/naar de det kunde høre / oc kunde faaet
 att høre/ de gaa wdi mørcke y seng / thi det er Psalmo.
 allene en lysende lyschte for alles wore søder. cxix.
 Derfor haaffuer oc Christus giffuet alrede sin
 endelige dom der offuer. Matth. x. Tvo eder
 forsmaar / sagde han till predickerne / den fors
 smaaer meg / Oc huijken hannom forsmaar /
 de haaffuer sin aff sagde dom stræg nog. Sa. iij.

Saa skal det da were langt fraa off Christne/
 som wille enthen were eller worde sande Christ
 ne/ att wy skulle wille forsøme / hwad siige for
 smaa/det salige Guds ord / det Gud off lader
 høre y den lydelige predicken/ om sin naade oc
 guddomelige gode willie. Ja det skulle wy gier
 ne høre/oc med all slyt betendct oc betrachtet/
 effter scriftens lydelse / der skulle wy hente Psal. i.
 rett forstand / der skulle wy wentte troen oc
 den Zelligaands forsgelse oc rige gafuer/ for
 meddels wore gudelige bøner oc inderlige bes
 giæringe. See de saa waage for wisdoms døer/
 de skule indlades/oc salige skulle de were / si
 ger de wise Salomō. Pro. viij. anderledes wor
 de wy oc icke salige. Christus aabenbaredede seg
 sielff for Saulo/han motte dog høre predickē Act. ix.
 aff Anania. Cornelius tørstede oc effter naade
 frøschtede Gud / oc stod fast effter hans rige/
 han motte dog høre. S. Peders predickē oc Act. x.
 wed dert hellige Euangeliste ord siet han den
 Zelligaand. Summa summarum / troen
 t ij Kommer

Sancte Dans

Rom .x. Kommer off aff hørelsen/ hørelsen Kommer aff Guds ord/ siger S. Pouel/ det er ett almindes lint lob oc adgang til salighed/wel bewiser seg Gud stundom vnderlig hoff sine y adskillige maade/men preuilegij gjør ingen low.

Solkes letferdig hed wed ordet. Dette skulle wy paa denne høytidsdag syn/ derlig tage til sinde/att S. Lucas opscriffuer denne historij om S. Hanses tilkommelse saa gantze høytilig altsammen for hanss predicke/ embedes skyld/att han skulde were Christi Jesu forløbere/ oc predicke penitens oc himmeltrij gens nærwerelse/med det Guds lam Christo/ oc der med ende lowen oc all Prophetij. Men Gud giffuet att wy wilde legge paa hierte/ oc ladet gaa off alworlig til sinde/saa att det motte henge noget worigere wed off/ end det bleff wed desse. De ere nu alle fulde bode med glæde oc frøcht/de ere forundrede oc forfærede/ saa att det siintes lige som aldrig nogen aff dennō skulde haffue forglemdet/mē hvor lenge heng det wed dennom? de tenchte der paa saa lenge som det wor dennom for syne/ det det wor off/ uer staaet oc de sower icke lenger/ saa wor det oc glemt. Som det wel kende paa/att ingen tenchte eller talde det noget om/ der de wise mend kome wdaff østerlandene/ oc gjorde saadant spøstmaal om en isdekonge/eller det Johannes begynte sin predicke/ wel singe de en ny forundring aff det de da sowe/ men det an/ det wor alt screffuet y glemme/ ellers hadde wel nogen aff Euangelisterne melt noget der om

om/det saa merckeligt hadde weret. Saa bliffue wy wel forkosne/oc lade oss hastelig forføre aff nogen nærwerendes Guds sielstun gierning men saa tilig som det er offuerstaaet saa er det oc glemd oc tencke ickun paa noget andet nyt. Saa som det nu lader seg klarlig tilfende y wor tyd/Mange de seg sør lode kende med hærtets glæde oc stort gudfrøchtighed/ att annamme Euangelium emod den papistiske bedregerij/ de saa got som wemme der wed istæd/ oc med minde end Gud sender dennom sielff snart nogen ny løgn/enthen den de sør hadde eller nogen anden / da lede de wisselig sielff effterren. Det er høygt raadeligt/att wy ey were saa saare sølose oc hedsløse/att wy ey lade saa lettelig falde/det wy en sinde hassue fattet / men heller tencke til forbædring oc framwert / som gode tro Guds børn. Saa som disse fromme Christne Elizabet oc Zacharias/ de wore gode/oc blef io lægs oc bedre/ som Lucas siger dennom att were opfylte aff den helligaand/ endog de wore tilforn den icke foruden. Oc hwad Zacharias hadde sør forset seg med wantro/ da tror han nu saa meget dess sterckeligre/ Oc predicter nu sielff det samme med all macht/ som engelen hannom tilforn hadde for prediket/ bode om barnet sielff/ oc det barnet skulde wdrette oc forkynde om Guds rige/naade oc godhed.

Sørste vers

t M

Loffuet

Sancte Dans

Loffuet were Herren 2c.

I Han tacker oc lærer oss med seg at tacke den sande Gud/ som for Israels børn hadde wdi sitt ord lat seg tilkende/for sine welgierninger/ oc synderlig saadane store/att han/ den høye oc hellige Herre/ wilde ansee oc besøge saa v/ werdige syndere/oc saa vforstyld løse oc frø de/ nom/ fraa alt det dennom kunde skadeligt we/ re.

II Denne mechtige forløssning oc saligheds krafft (som neffnes horn effter scriffstens brug Danie. vñ.) haffuer Gud bestillet aff Dauids æth wdi hanss rige/paa det Dauids forfaldne rige motte aandelig oprettes oc bliffue aandeligt oc ewigt/effter løfftet q. Sa. vñ.

III Dette hadde Gud saa lat tilforn forkynde/ oc wed sine hellige Propheter wdi løffte forfalte/huilde det hadde lenge siden tilforn sagt/att saa skulde komme/ att hwær motte fornemme sandelig saadant were aff idel naade/ oc ingen fortient lgn.

III Denne forløssning er oc saa stort/ att Gud haffuer ey aleneste frelst oc friet oss wdaff synd oc fordomelse/men oc saa fraa dieften oc alle de fiende/som oss kunde nogetledes were rett skadelige/att føre oss igien fraa Gud oc hanss naadelige benedidelse undi synden/dødden oc for/ maledidelse.

V oc VI

Dette haffuer Gud altsammen giord aff sin egē welwillige godhed/ naade oc barmhærtig hed

hed for det Testamēte hā hadde wed sit ord be
 seglet fædrene/oc sin pacht han wdi løfftet had
 de giord med dennom/ ocsaa den eed han den/
 nom hadde sooret/ synderlig den Patriarche
 Abraham/Att lige som Gud aff naade hassuer
 loffuet/saa hassuer oc Gud aff naade holdet/
 foruden alle menniskers werdskyld.

Idē att w̄y siden skulle tiæne oss sielff/ men
 hannom som oss saa hassuer frelst oc befriet/
 naar w̄y see oss saa fr̄j for wore siende/oc fr̄sch
 te for ingen/ da skulle w̄y elste oc allt̄yd tacke
 hannō/som oss saa fr̄j oc trygge hassuer giord/
 oc gudelig fr̄schte hannom/ som oss hassuer
 giord saa vfr̄schtaffige/tiæne oc dyrcke han/
 nom/icke aff noget løest fr̄smpct̄r̄/ men wdi
 en sand aandelig hiærtens hellighed/som ȳ giē
 fōdselen giffues off weed den Helligaand/ oc
 sand troens retferdighed/huilken off aff Guds
 naade indpredickes wed Euangelium/ allt̄yd
 fly oc hade synden/ oc elste retferdighed/ elste
 hwerandre/ oc bliffue der waaraffige wdi.

VII

Denne naade hassuer man oc wdi henderne
 effterdi personen wor nu alrede til stæde/ som
 skulde træde ret wdi ansigtet for den rette mād
 derfor kunde den samme gode Herre oc icke we
 re lant borte.

VIII

Den salige vnderwissning/ som Johannes
 skulde giffue Guds folk/til att kende den san
 de Herre Jesum Christum/ wor dē penitentes
 t̄ ūj predickens/

IX

Sancte Dans.

predicē/der han bad hwer kende seg/ raade
bod paa brøsten/oc tro paa det Guds lam/som
førde himmelriget med seg/vdi huilket stoed oc
staar endnu alle synders forladelse.

X

Thj prises oc ophøyes atter Guds vsigeli/
ge store barmhæertighed/aff hwilket dette alt/
sammen skeer/ att en østen/ det er retferdighed
sens soel Christus oprinder oc opfinder oss/ Ja
op aff høryelsen/saa som en sand naturlig Gud.

Mal. iij

XI

Att de som sidde y mørcke vnder dødsens
skygge/wandre wanwitteligheden y sine syn/
der/oc haffue ingen sand kyndstaff oc widstaff
paa Gud/sinnes derfor leffuendes/ oc ere dog
for Gud døde/motte opliyses/ oc wed Euan/
gelium lære rettelig at kende Gud/saadan som
han nu er bescreffuen.att wy saa alle kunde la/
de oss aff ordet besige/worde saa wisselig tryg/
ge/oc saa saa fredsommelig en samwittighed/
att wy twisfe inthet paa alt det oss aff Guds
naade er loffuet oc tilsagt/ oc fuldkommelig
skendt oc giffuet y IESU CRISTO wor
ZELKE. Hwes predicere Prophet oc for/
løbere denne allethelligste Johannes da skul/
de worde/oc endnu er/oc her effter skal bliffue
paa sitt predicembedes wegne/ att han altyd
wdi den hellige Christendom bliffuer en raa/
bendes røst/ saa lydendes/ bereder Herrens
wæy/oc giser wor Guds steye rette oc slette.
Der til skal off were dene Sabbath oc alle wore
hwiledage

Baptistes dag. CXLVIII

hwiledage helligede/ att wÿ saadant motte lære wdi det hellige Guds ord / aff den zelligs aands naade wed Jesum Christum.

Zomfru Marie Besø- gelses Dag.

Epistelen scriffuer Jesaias Prophete. Cap.xi.

Na siger Derrē. Der skal wdspringe en quist aff Jsais stub/ oc en tuige skall aff bæss røder bere fruct oc paa den samme skal Derrens aand huile seg. Ja en wÿss oc forstādīg aand / en raadflaag oc sterck aand / en wittig oc gudfrøchtig aand. Oc den indblefs hannom wel saadan gudfrøchtigbed/ att han ey dømer effter det som siunes for øyne / oc ey straffer effter
t v det som

Jomfru Marie

det som lyder for ørne/ men stackarle
skal han wel døme effter retferdig-
hed oc til skiellighed straffe de øelens-
dige i landet. Oc med sin munds
ryfs skal han slaa iorderig / oc med
sine lippers aande drøbe den v-
gude lige. Retferdigbed skal were giorde-
len om hanss lende/ oc troen skal we-
re beltet om hanss nyrer. Da maa
wel wølfuen leyre med lammet / oc
wøilbuckē drage till leyre med giede-
bucken. Der maa bode vngnødet oc
løwongen gaa med fett queg / end
maa en føye dreng giene dēnom for
seg. Køen oc biørnen skulle da gaa
paa gres sammen / att deres vnger
mue læyre seg tilsammen/ oc da skal
løwen øde halin lige som ett nød.
Da skal ett diende barn forløste seg
offuer en ødelekule / oc ett affwond
barn maa recte sin hond indi en Ba-
siliskule. Ingen fortred oc ingen
vform

Besørgelses dag. CXLIX

form skal man da noget stød gjøre
 paa mit hellige berg / thi iorderig
 blifuer da saa fult aff Herrens we-
 yerkenbelse / lige som den vanding
 der offuerdyges aff havet . Oc paa
 den samme tyd skal det stee / att den
 Jsais rod (som da er opret folkene
 for en fenicte) bliffuer den der bed-
 ningene skulle søge effter / oc end skal
 banff huile were herlig.

Dette er en herlig propheti om Christi aan-
 delige rige / naar det skulde begyndes / oc
 hworledes det skulde tilwoxe / att han skulde sø-
 des en Konge aff Dauds Jsais søns æth oc aff /
 Eö / paa den tyd som Dauds slecht wor saa got
 som affwoxen / der den hedenste Konge Herodes
 hadde faaet riget / oc prestdomet wor kommet
 til de Romere / oc hwem de wilde yndet / da fød-
 des Christus aff den hellige Dauds dotter
 Maria / Lige som en grøu tuige der kunde sprin-
 ge wdaff en gammel gienstaandes stub / der
 thæret kunde lenge siden weret aff hugget / oc
 ey der siintes att were nogen grøde med / aff
 hwilken nogen frucht kunde komme . Saa kom
 han her / lige till siune som en liden quist aff en
 gaffnløss troute / oc aff ringe foreldre bleff till
 siune fød

Jomfru Marie.

Den Chri-
stelige
troo.

siune fød en ringe Jesus / som skulde dog bere
storr frucht / endog lønlig oc aandelig / till ett
aandeligt riges opbyggelse. Thi sende Gud sin
aand rigelig offuer hannom/ for seg oc alle sine
Christne / huilken skulde først giøre alle sande
Guds wdwolde børen rettelig wise oc forstans-
dige / wdi all Guds naade oc retferdighed till
synders forladelse ij. Giffue dennom forstand
att wide rett skielsmøss mellö rett oc vrett lærd-
dom / att kunde döme rett mellom ont oc got .

Det helli-
ge kors.

iiij. Att de skulle icke fare redde oc raadløse her
den vnder korssens tyd/ oc bliffue mistrøstige /
Men wide seg wel att raade / oc kunde lede oc
finde hiærtens glæde oc trøst wdi Guds ord
wed den Helligaand. iiij. Att de ey alleneste
skulde trøstes y den sorg de nu haffue/ men oc
saa styrckes oc saa mandelige mod till att lide/

Den bro-
derlige
fiærlig-
hed .

oc att gaa wel igiemmen bode det oc hward an-
det meer Gud mon dennom tilføye. v. Guds
aand giffue off oc wid / fornunstighed/ oc ett
got skielligt oc Christeligt sind / till att leffue
fredsommelig med alle wdi all omgengelse/ at
wy mue were wittige oc klaage til at see off wiff-
lig oc wel for y alle maade / ingen maa haffue
forargelse aff off eller wor omgengelse oc han-
del. vi. Den samme aand holder off oc y gud-
frøchtighed/ att wy ey leffue aff løssachtighed
wdi Guds fortørnelse/ men af gudfrøchtighed
gierne giøre oc lade hward Gud er teckeligt.

ij. Wdaff denne Helligaand skal Christus
med sine Christne döme aandelig paa all ting/
effter som hwert er wdi gronden/ icke som men

118

niste pleye effter sin gode tycke att giøre / saa som en ting siunes .

iiij Derfor skulle oc de sigdelige / huilke der icke kude rett sigen paa / aldrig lade korset blif ue wdaff den Christne kircke .

vij Emod de samme skulle de Christne oc icke drage swerd / men med Guds ord oc sand oplyssning wil Gud betage denom sin blindhed oc ygudelighed .

vij Thi hafuer oc dette rige sine waaben / men dog aandelige / det lydende Euangelium / en gudelig bøn / oc christelig tro / fromhed oc tolmødighed / oc andre flere / de Paulus bescriffuer . Ephe. vi.

vi Der aff skal oc fylle den store frucht / att bode mange sielff hellige oc store tyranner skul le wendes till troen .

vij Aff dette ords krafft skulle de enfoldige Christne oc wel kude fordrage de andre öde tyräner oc kiettere / o ned leeg ofuerwinde denö .

vij Der skal oc wære stor fred oc endrechtighed paa Guds bierg / det er / y den hellige kircke / blant de Christne indbyrdes .

ix Dene naade wdi dette Christi rige / skal da icke recke til jøderne allene / mē oc saa til hedningene / huilke skulle der tilkalles wed den Euangeliste predickē / lige som wed en opracht senickē .

x Dette skulde nu altsāmē begyndes wdi hafflesuēdes lif / men dog icke rettelig gaa for seg / før end hā wed dødē sck huuld seg / oc taget seg roo til effter sin vmage / Sidē skulde denne ære oc herlighed gaa endelig for seg / oc faa en wel dig framgang .
Euange.

Jomfru Marie.
Euangelium scriffuer S. Lucas
Euangelista. Capi. j.

IDE dage opstod Maria oc
gick op til biergegnen med en
hast / heden til en stad i Jø-
deland / oc kom indi Zachæ-
rias huss / oc helsede Eliza-
bet. Oc

Besørgelses dag. CLI

bet. Oc det hende seg saa / som Elizabeth hørde Marie helsen / da frøgede fosteret seg wdi hēdes lifff. Saa opafyltes Elizabeth med den Delligaād / raabte med høyrøst oc sagde. Wel signet æstu eblant andre quinder / oc welsignet er dñn liffs frucht. Oc hwæden kōmer meg det ? att mñn Derres moder skulde saa komme til meg . Thi see som dñn hellsens liub kom wdi mine ørne / da frøgedede fosteret seg y mit lifff aff rett glæde. Oc salig er hun der trode / thi det blifner wel fuldendit / som henne sagt er aff Derren. Oc Maria sagde.

Mñn siæl holder meget aff Derren / oc mñn aand frøgder seg y Gud mñn frelsere .

Thi han haffner anset sin ticsnerindes fornedring / derfor see nu fraa denne sinde sigge meg wel salig alle slechte .

Thi han

Jomfru Marie.

**Thi han haffuer giord merckelig
mod meg som er mechtig / hwess
naffn oc er helligt.**

**Oc hanss miskundhed recker till
old fraa old / offner dennom / som
frøchte hannom.**

**Dan hafuer bewist kraft med sin
arm / han haffuer forspred de how=
stolte aff deres hieertens sind .**

**Dan haffuer ned støtt de weldi-
ge aff sædene / oc de fornedrede haf-
uer han ophøffuet .**

**De hungrige haffuer han opfyldt
med meget got / oc de rige haffuer
han forlat thome.**

**Dan haffuer tencht paa miskund-
hed / oc ophjølpet sin tæenere Israel.**

**Som hã hadde tilsagt wore for-
fedre / Abrahã oc hanss affødning
erwindeligh .**

**Der bleff da Maria hoss henne
wed tre maanedes / oc wæde saa hiem
yngien till sitt eget.**

Her lader

Her lader oss den hellige m^o Maria see wdi Troen
 sit ex^epel/hwad Guds ord l^a wdrette wdi søyer
 dennom/som det med sand tro annamme. Hun solt sans
 hadde nu latt seg aff Gabriel engel vnderwise men y
 wdi thw sielsiune stycker/ huilke wore bode kⁱærlig
 høyt offuer all nature. Først att Elizabeth en hed.
 gammel vfrucht^sommelig quinde/som wor nu
 gangē langt offuer barnebyrd/wor aff sin gam
 le husbonde bleffuen fruchtbar. Oc saa det mes
 get vnderligre wor att hun sielff (foruden alt
 ex^epel) skulde worde moder/oc fødte barn foru
 de m^ad. Thi fylde h^u saa med glæde oc frøgd
 att hun ey kan were stille/oc holde saadant hoff
 seg sielff/men reder seg til reyse/ att hun maa
 forsøge bode sin oc sin fendes glæde/ oc t^ane
 den hellige Elizabeth/strax (siger Lucas) y de
 samme dage/ som engelen hadde weret hoff
 henne/oc ey gaff seg lenger stunde att tøffue.
 Aff den store Christelige kⁱærlighed han had
 de til den fromme gudfrøchtige quinde/at hun
 wilde glæde seg med h^ene/ofuer de store Guds
 welgierning / som henne wor steed / oc t^ane
 h^ene/som h^u oc gjorde tre maaneder omkring.
 Saa som det oc er kⁱærligheds art oc nature/
 effter den cyri^u. Psalmes lydelse/ att Guds
 børn ansee det saa for det aller beste/ att drage
 saa sammen wdi kⁱærlighed/ sørge med hwers
 andre y modgang/oc glæde seg med hwer an
 dre wdi welfart. Der wdaff see w^y wdi S. Po
 uels sendebrefue saa stort begiærⁱng h^a hadde
 att k^ome til brødrene/ hwor gierne han hadde

Jomfru Marie

weret hoff dennom/ snackede oc talde med de
Christne hafft glæde aff dennom/oc giord den/
nom glæde. For hwæss skyld han oc saa offte hel
ser saa mange/oc siger dennom saa mange go
de netter/der som han icke ellers kunde komme
dennom nærmer/oc bewise dennom større Kiær
lighed.

Piger wdi dette samme Kiærligheds exempel/
tucht. giffuer oc den hellige m^o Maria alle iomfruer
oc gode piger ett helligt efftersiun/att hun be
wiser saadan sin iomfruelige tucht oc ære/ icke
er seen paa reisen/eller giffuer seg stunde til att
holde faddersnack med hwær mand/ den hun
paa wæyl møder/men (som Lucas siger) med
en hast søger dyd hede/ som hun seg hadde acet
huilket oc er merkeligt/ oc ett sømeligt wilkor
hoff gode erlige Jomfruer/som haffue Gud oc
æren Kiær. Oc der som Jacobs daater Dina
der hadde weret fortendyt wdi/ da hadde hun
icke saa skammelig mejt sin m^odom/ som hun
giorde/Oc wden tuiffuel bleffue der ey wdi den
ne wor tyd saa mange skammelig skende/ som
der steer/hadde piger den samme iomfruelige
bløghed/som denno burde att haffue/ oc ey wo
re saa dristige til at tale oc snacke lønlig oc aa
benbare/ gaa oc staa med mandfold der som
dennom icke wel sømede eller bequemmede.
Men hwo kan bere ild wdi sit skød/att han skal
ey brende seg:hwo kan tage wed beg/ att han
ey smitter seg: Ja hwilken seg sielff setter gier
ue y fare/den er oc werd der wdi att forfares.

hade

Sade wy synden/oc sty alle syndige orsager/da
 wil Gud hielpē/oc besty off for synd. Thj were
 seg gode piger gudfrøchtige/ sty seg stræfsløss/
 bed/oc were seg altyd y nogen bequem idret/
 saa som Lucas Priser Tabitam att haffue we- Acto. 12
 ret/oc holde seg sine modre/ eller sine hustruer
 som sine modre/for syne/oc som de yngste gier/
 ne tiene de gamle/som Maria her gisr/oc for/
 smaa seg ey vnderwissning oc gode raad aff
 dennom som bedre wide/saa hielper Gud/ att
 dett gaar dennom wel.

Endog det kan wel were naturligt/att foste/ Glæde
 ret/naar det er offuer den femte maaned/frøgg/ er aand
 der oc glæder seg/wed moderen bliffuer noget sens frus
 synderlig glad. Dog efterdi bode Lucas oc Eli ch.
 zabeth sielff gisre her saa meget aff/om denne
 frøgd S. Hans hadde wdi moders liff/da haff
 uer hū wijselig alt weret offuer naturligt laab
 Johannes er wist bleffuen opfykt/ som engelen
 sagde/ med den Helligaand wdi sin moders
 liff/oc med saadan rørelse oc liffachtige sachs
 ter predickede oc betegnede den Hæres Jesu
 Christi nærwerelse / effterdi han hadde icke
 end faaett mund att tale med/oc beridde saa
 hanff wxy/wdi sin egē moders hierte/for end
 han bleff fød/Saa som waanligt er hoff Gud/
 att giffue sine wdwolde børn send opliysning
 oc kyndstæff paa seg sielff/ enthen y otd gier/
 ninger eller nogen synderlige tege /oc det
 er hannom altyd allige megett / thj han
 aif en søye ting kan komme meget aff
 stæd/ som her nu steer / wed MARIA

Jomfru Marie.

Guds moder lader mund op/oc lader høres sin helsen till Elizabeth / da fører den røst saadan aandelighed oc hellighed fra den Herre Jesus med seg / att det hellige forster Johānes frøgdes wdi Elizabeth/oc springer oc hopper af rett glæde/ Her giffuer nu aanden frændels moder ren oc saa rett hiærtens glæde / Saa Kommer hun oc med sine ord/oc frøgder Mariam. Saa att den Zelligaand / som er paa alle stæder wdi dennom alle / optender dennom saa aldels alle sammen y all aandelig glæde / att ingen glæde kan lignes der wed. Ja wore de saa/som endnu kende denne nærweredes salighed / der Maria hadde med att fare/sændelig da gior Gud den samme Kyndskaff oc widskaff wdi de samme fast desz større/oc aandens glæde som der wd aff fyll/att ingen sind eller menneskelige tancke kan henne beqrube.

Troen
gior sa/
lig.

Oc her haffuer den Zelligaand som tall wdi Elizabeth atter stadfest off dene troens artickel/ att hellighed oc salighed weyerfares off alle wed troen foruden egen fortæenst. Thi Christus wor (sagde hun) den Marie benedide liffs frucht / som saa fuld wor aff benedidelse / att Maria der wd. aff oc bleff denedidet/men hwor ledes? fordi hun motte worde moder till saadæt ett barn? Ney/men fordi hun trode Guds ord/det engelen predickede henne for/Salig er den som trode/ siger Elizabeth. Saa haffuer oc Christus giord off alle wed troen til sine søstre oc brødre/ia til sin moder/saa mange som høre
banff

Lu. xij.

Besørgelses dag. CLIII

hansford / oc det bewaare oc gisre der effter .
 Ja der den quinde aff sin ensoldighed sagde
 det quinde liff att were saligt som Jesum bar
 til werden/ da sagde han der icke ney for / men
 hweden den salighed wor henne komme sagde
 han der hoff/thi hun hadde hørd Guds ord/oc
 bewardet Lu. xi. Saaledes haffue dette samme
 oc Chrystomus med andre gode gamle lære
 fædre forstaaet/att wy ey tørffue wed att beta/
 ge Christo sin ære/ synde einod troen/ oc gisre
 Mariam til en gudinde/men lade henne blifue
 ett Guds benedidet barn . Oc saa meget meer
 benedidet/som hun meer haffuer faaet aff naas/
 den oc benedidelsen wdi Christo. Ja fordi hun
 haffuer faaet benedidelse offuer alle andre till
 att bære den aller helligste liffs frucht / wdaff
 huilken all Guds naade oc benedidelse wd/
 woxer oc kommer til oss/ oc aldrig noget quind
 folk hafuer fød eller noget ryd stal føde saadāt
 ett barn. Thij er henne / oc saa paa den fødsels
 wegne weyerfaret større welsignelse oc benedi/
 delse/end nogē andē moder/for hwes styld hū
 wel med got stiel maa falles/efter Gabriels oc
 Elizabets ord / Benedidet offuer alle quinde .

Dette samme betæer oc saa den hellige moder
 Maria/ y det hun saa all ting legger Gud till/
 oc kendes seg oc sin uwerdighed y alle maade/
 til at kunde saadant aff Gud forhuerffue. Thij
 frøgger hun seg oc aff sitt gantste hiarre / icke
 alleneste ofuer den xre Gud hafuer giorg hen/
 ne y den maade / men allermeest offuer den vsi/
 v id gelige

Mariæ
 tacnem
 hed oc
 ydmyge
 hed.

Jomfru Marie.

gelige naade Gud haffuer bewist henne oc all werden y den nu nærwerendes Jesu Christo / sin enborne søn. Oc denne samme hiærtēs glæde wdbryder hun wdi māge ord med sand tacl sigelse y dē hederlige oc hellige loff sang Magificat / huilken man siunger henne wel med munden fast effter / men wilde Gud giffue off rett forstand oc oplyste hiærter / at wy saa wdi aanden aff glædsøre hiærter kunde siunge som hun gjorde / med denne forstand.

Sørste
wers.

Att alle naturlige kreffter med how / tandter oc alle menneskelige sind / siæl / skiel oc samwit tighed / med det oplyste hiærte oc gudelige aand / der Gud wdi boer hoff sin moder oc alle sine / skal prise / lofue oc ære Gud / oc wdi hannō haffue fred / roo / oc huile oc wdi hannom lade seg glædelig trøste oc howsuaale wdi all sorg oc frestelse / effterdi han wil were wore wen / oc frelse alle sine wdaff all fare.

II

Denne glædelige tryghed oc frøggdefulde tacl sigelse er wdi Maria oc alle Gudfrøchtige / icke fordi Gud wil eller kan were nogē dēnom god for deres egen skyld / men for han sidder saa høyt / oc seer saa nederlig / at han forsmaat icke de sinaa / endog han er sielff saa stort oc ypperlig. Jeg wor ett ringe quindfold (siger Maria) bode for meg / oc wdi alle mēisters aasid Gud haffuer dog seet offuer alle de høye / oc an seet meg for den hannom teckedes / at bruge till sin søns moder / oc for det naadelige anscende / da blifuer ieg achtet oc kallet salig / aff alle den
nom / som

Befølgelses dag: CLV

nom/som lære denne Guds høye welwillighed wd: oc til meg att kede/aff den samme mening som Elizabeth hafuer/ at hun siger meg salig at were aff troen/ fordi ieg tror Gud y sin naades lige tilsaftn/oc icke for myn egen skyld .

Saadane høye oc ypperlige gierninger gior III
 Gud wdi Maria oc andre sine wdwolde/til att forklare oc bewise sin guddoms macht oc welde/aff sin egen dygd oc godhed/det er oc hans egen ære / oc der med indlegger han seg ett got naffn oc ett hederligt oc helligt røchte/ att han gior wel yforstyldt/huilke ære han oc wil ewin delig beholde / oc ey den giffue nogen anden / som screffuet staar. Jesa. xliij.

Sor hwess skyld hā oc til sitt eget naffns ære III
 hafuer bewist sin naade oc godhed/ icke a leneste dēne hellige Marie/ men ocsaa bode haffuer bewist oc wil bewise sin godhed oc mistad mod alle/synderlig dēnom som hānd achte oc frøchte/att desse welgierninger / de Gud mod andre haffuer giordt/mue oc skulle were off andre/sō nu ere/oc her effter kōme skulle/ ett siuligt exempel/ oc et wist tegē paa dē forlofuede naade/ at wy alle mue af Gud welfare / sō frøchte hānd.

Saa bruger hā sin welde oc macht de frōme V
 oc gudfrøchtige til gode/ lige som hā oc paa dē andē side tuert emod bruger den sāmē sin wold oc styrcke de stolte oc storhowede til forderfuelle/oc lader dēnom icke aff mēnistes eller noget creaturs macht nedstørttes/men aff sin tolmødigghed lader dēno bruge sin egē onde willie til
 y iij sin

Jomfru Marie.

sin ege ophøffuelse oc andre folkets fortryckelse/
oc aff sin almechtige wylshed lader dennō saa
gaa glippe att det gode de søge effter /oc falde
indi den vlsckē de tenckē andre til.

VI

Saa att de mecht ge / som misbruge mach/
ten/nedstades/oc de fortrychte/ som tollige ere
til at lide/ forwinde aff Guds naades hielp sin
nød fuld wel/naar Gud wēder hiulet sielf om.

VII

Ja de wedtørtige / som hungre eller tørste
effter noget gott wdi Gud/ oc lede hoffhānom
effter trøst i liff eller siel / dennom begaffuer
han saa rigelig/att de skulle fare offuerflødelig
wel. Men desom hafue saa offuerflødelig nog/
att de hassue hannom icke behoff/dennom giør
han altho fattige/ werdzlig oc aandelig. Saa
att de seg ophøffue / skulle wisselig fortryckes /
men de seg nedtryckē/de skulle ophøffues.

VIII

Exempel wor nu tilsiune wdi de fattige for/
trychte Jøder/ huilke nu trengdes aff fremme/
de herstæff/ oc aff wrang pharisaiske lærdom/
huilke dog wore ett wdwold Guds folk/thij be
wiste Gud dennom oc naade/oc ansaa dennom
naadelig.

IX

Ikke aff deres egen fortienste / men aff sin
egen mistundhed/ den hannom fuld wel drogs
til minde/att hassue loffuet oc tilstigt dennom/
wdi deres forfader Abraham. Det samme wil/
de han nu holde / icke for de det saa hadde for
styldet/ men fordi hā dett saa hadde loffuet oc
tilstigt dennom/att han wilde holde sitt ord.

Saa skulle wj nu icke ladet der med were
giord

Besøgsdag. CLVI

giord/ at wÿ høyt elles lawt siuge eller lesse det
te Magnificat / som det sandelig er en høyses
derlig oc hellig aandelig sang/ med minde end
wÿ med saadane tænder/ aff saadan en aand /
oc med saadan samme gudelighed trachteren/
som Maria gjorde/ ellers kunde wÿ wel snarre
forachte oc forhaane bode Gud oc hene / meer
end loffue Gud eller hene . Thi skulle wÿ først
aff en rett skÿn oc forstand wide Gud aff hær
tet rett såd tack oc ære for sin dygd oc welgier
ning/ den han oss haffuer bewist wdi wor frels
sere Christo. Som oc ey andet kan were om wÿ
rett forstaa hwad oss er aff Gud welgiordt.
Der næst skal det oc opwecke en tædelighed oc
behagelighed wdi oss/ att han gÿr saa sine rets
ferdige gierninger effter sin guddømelige gos
de willie/ oc glæde oss der wed / att han sidder
høyt/ oc seer saa lawt/ Oc ydmyge oss sielff om
han haffuer ophøffuet oss / oc y noget maade
prydt oss med sine gafuer / Oc saa were wel til
freds/ om han oss haffner tilføyet ringe oc for
achtelige wilkor / thi han wil dog wêde bladet
om/ oc gÿre høyt det som nu er lawt/ om wÿ el
lers holde hannom derfor. Oc offuer alt skulle
wÿ her lære att kende hanss trofasthed oc san
druhed/ at lige som hã dette hafuer holdet/ eff
ter sit løffte / att han hafuer send oc giffuet oss
sin enborne søn aff en reen tomfru/ saa wil han
wisselig oc gifue oss med hãnom alt det hã haf
uer lofuet oc tilsagt os/ oc bewise seg y alle maa
de mod oss/ effter som det hellige Euangelium
lyder wdi alle sine artickele oc puncter .

Femte Søndag effter
Wellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Pe-
der Apostel i. Pet. iij.

Myne elskelige/ værre
alle ensindige/ med-
lidige/ brøderlige/
barmhiertige/dand
nese/gielder ickent
for ont/ickent skendz-
ord for skendzord/
Men der med welsigne þ/ oc wider
att þ der til ere kallede/at þ skulle faa
welsignelsen for en arff. Thij hwo
som wil haffue liffuet kiert/ oc see
gode dage/den spege sin tunge aff
det onde/oc sine løeber/ att de tale in
gen swig/sky seg det ont er/oc giøre
seg det gott er/søge seg fred/oc for-
fyller seg den. Fordi Herrens øyne
ere offuer de retferdige/ oc hanff
ørne

Dellig Trefoldighed CLVII

ørne ere til deris bøn / Men DÆ-
XUS ansigt er offuer dennom
som ilde giøre. Oc hwo er den eder
wilde giøre noget ont / der som y saa
effterfylle det gode / Men lide y end
noget for retferdighed / salige
ere y / frøchter dog inthet for
deres trusel / Oc lader eder
inthet forføere / Men
den Verre Gud
helliger wdi
eders hjerter.

i Her bescriffuer S. Peder Apostel nogle
Christelige wilkor y almindelighed for alle
Christne. Først at de skulle icke ligge til bulder
oc Eiffmed hwer andre / oc were veens / den ene
willendes hvd / den anden dyd / men were sam-
holdne / oc giøre oc sige eet den ene med den an-
den / att den ene lader sitt sind wige for den an-
den / for endrechtigheds skyld.

ii Att den ene ey skal glæde seg wed den an-
dens modgang eller vfred / men helder grem-
me seg wed en andens sorg / om han ey anders
ledis kan legen som Paulus oc lærer Ro. xij. oc
Zeb. xij. Tænkter paa de fangne / lige som y oc
wore fangne med dennom etc.

Att

Femte Søndag effter

tiij Att lige som Kiødelige brødre hafue hwer andre aff nature saa Kiære/ att de bode woffue seg/oc giøre oc lade for hwer andre/ saa skulle alle Christne were brødre oc søstre/ oc lige saa elste hwer andre/som deres himmelste fader oc alles deres broder Christus hassuer elst dennō.

tiij Saadan en hiærtelig oc y alle maade aluorlig Kiærlighed wdtrycker han med det siers de/att Christne skulle med oc mod hwer andre were uiscerosi/hassue ret medyndt offuer hwer andre/icke aleneste som frender oc slæcht med hwer andre/men lige som en moder hassuer naturlig ofuer sit barn/hwilke off merckelig staar forscreffuen j. Reg. iij.

v Att de med all omgengelse wdi ord oc facter skulle staa seg wenlig oc Kiærlig med hwer andre/were beleffne oc snacksome/oc ey gaa stytte oc surmulende heden/men betee seg dandnesse oc døgdelige y alle maade.

vj. Wj Christne skulle tolmodelig lide vforstyldt/oc ey betale wore siende med deres eget/ att giøre dennom ont for ont/spotte/ forhaane eller bande naar off saadāt weyrfar/ Gud hassuer alt fast anderledes forstyldet aff off/ thij han wende wor formaldidelse om til cwig benedidelse/hwilken han til en tyd lader wel aff onde menniste stendes for wcrdē/ men endelig skulle wj for en wiss arff indtagen/ oc ewindel lig bliffue benedide/saa aldels inthet skal onde folkes

Dellig Trefoldighed. CLVIII

folkes forhaanelse oc bande kunde skade oss/thi skulle wy oc lade oss were altho gode der til/att lade høre skændzels ord eller bande aff wor mund.

vij. Her fører han nu scrifften indtil aff den xxvij. psalme/bode att Locke oc true der med/at Herren skal wel føre alle ting til rette/de vrede/ lige woldsmend til straff/oc dennom som wold oc vret lide til trøst oc ewig glæde.

vij Det kan oc were ett stort middel til en god fred oc rolighed att saa for sine fiende/att en Christen gjør alle got oc ingen ont/ da maa det io were et sielsuunt menniste / der wden all orsage wulde gjøre den altyd ont/hwilken hannom ingen tyd gjorde andet end got/ der maa io nogen ære eller stiel tuinge hannom.

ix Finder man oc nogle saa aldels vrelige oc igienomgangne men vdygd/ att de wille icke saadant achte/ saa raader Apostelen oss til en god tolmødighed/oc til att loffue Gud for all ting/oc for wden all redsel oc forfærelse/ att befale all sagen y hanss hond/han kan fuld wel sette dennom til rette/naar han icke wil saadant lenger lide aff dennom.

Euangelium scriffuer S. Lucas Euangelista Cap. v.

Det

Femte Søndag effter

Et hende seg saa/ der al-
muen holdt seg hart till
Jesum at høre Guds ord
oc han stod hoss den sø
Genesareth/ oc saa thw
skib staaende hoss søen/
men fiskerne wore trodde
wdaff

Dellig Trefoldighed. CLIX

wdaff dennom / oc thode garnene.
Der trodde hã indi eet aff desse skib/
som wor Simens / oc bad hannom
føret lidt fraa land / Saa satte han
jeg oc lærde almus folkene af skibet.
Men som han hadde lat aff att tale/
sagde han till Simen / far wd paa
dybet / oc reder eders garn wd til en
dret. Oc Simē swarede oc sagde till
hannom. Wæster wy hæffue arbey-
det all naten oc inthet faaet / Men
paa dit ord wil ieg dog rede garnet
wd. Oc der de det hadde giordt / da
besloe de en stor haab fist / der reffs
beris garn sønder / oc de neckide ad
beris stolbrødre som wore y det an-
det skib / att de skulde kōme oc hiel-
pe dēnom / Saa kōme de oc fylte bo-
de skibene saa fulde att de suncke.
Der Simen Peder det saa / da fald
han Jesu till knæ oc sagde / Derre
gack wd fraa meg / fordi ieg er ett
syndigt

Femte Søndag effter

syndigt menniske/ thi hannom wor
en redsel paa falden / oc saa alle den
nom som med hannom wore ofuer
denne fiskefang / den de saa hadde
faaet till sammen . Desligeste oc saa
Jacob oc Dans Zebedei sønner /
som wore Simens stolbrødre . Oc
Jesus sagde till Simen / Heds icke/
fraa denne sinde skaltu fange lefuē/
des menniske/ Saa førde de skibene
till lands / forlode alle tingest / oc
effterfulde hannom .

Christi **Luc. iij.** **Euange**
lium. **ij.**
Blant måge skøne lærdome off her gifues /
Er det icke den mindste/att wor Herre Jesus
lader off see sin store flyt oc willidruhed / den
han haffuer oc bruger till wor salighed/ at han
forsømer plat ingen orsager der hannom giff
nes till att opbygge oc forbedre folk med raad
oc lærdom/ oc bliffuer fordi icke stedse paa een
stæd/men wandrer fraa een oc till anden/ præ
dicke oc lærer inden oc wden bys / oc dennom
som hannom haffue wild holdet paa en stæd
sagde han fordi / ieg maa alt oc saa predicke
Euangelium for andre stæder om Guds rige.
Effter han haffuer da weret y Capernaum oc
wdt andre stæder y Galilea/ der han aabebare
y skolerne

Dellig Trefoldighed. CLX

y skolerne oc forsamlings husene haffuer kreff-
 telig lærd/saa Kommer han nu hÿd paa strand/
 banken wdmed søer oc salt wand/oc leder alle **Guds**
 wegne hvor noget staar til at finde. For hwes **ord pre-**
 skyld Gud oc bestaffer hannom nog att gÿre/
 oc sender hannom soldt nog til y hele store haa **dickes**
 be/som icke end altho løslig løbe effter hannom **icke for-**
 for nogen timelig welferd/ men fordi de wilde **gieffs.**
 gierne høre Guds ord/att de det motte saa att
 høre der søgte de effter. Den ære giorde Gud
 hannom igiē for sin willighed oc trostæff/som
 han oc haffuer loffuit alle dennom at wille gÿ-
 re/ de hanss ord lære trolig oc sitelig Jesaie lv.
 Att de skulle icke gÿre deres ymag til forgieffs
 men stæffe meget got der med wd, alle dennō
 som Gud tilhøre.

Paa begge sider skulle wÿ her aff tage exem-
 pel/bode som lære oc tilhøre/att hwer skal med **Off giff-**
 sÿt oc ret alworlighed tage sitt waare/de gier- **ues efter**
 ne lære som lære skulle/oc de andre gierne høre **siun.**
 som tilhøre skulle. Som Apostelen det oc kreff-
 uer/eblant andre gode wilfor som en læreme-
 ster skulle fylle/att han skal were læræfftig / oc **i. Tim. iij**
 Christus det saa alworlig estede aff S. Peder
 Johan. xxi. Saa siger han dennom oc alle salt-
 ge som høre Guds ord/ saa att de det gierne oc **Luce. xi.**
 bewaare/ Thÿ meen han oc dennom dom oc
 fordoemelse alle som icke hÿret/thÿ det kalles oc
 er liffens ord/ foruden huilket wÿ bliffue alle
 wd dÿden/ oc haffue inthet liff bliffuendes
 wd i off/Johan. vj.

Femte Søndag effter

Gud gif
uer sine
nog til
føden.

Saa meget des glædeligre wden all omsotg
mue wy oc det giste/som wy see Herren her sør
ge for sine de hannom høre/saa tilig som ordet
wor end oc predick en wor wde/ da sender han
dennom wd effter mad/oc giffuer dennom nog
sør end nogen Flawer eller Kressuer/oc der med
formanet oss end nu lige det sielff samme som
han med ord haffuer lærd Matt. vi. Att wy
skulle inthet were omhyggelige for føden/ eller
sørge for hwad wy skulle æde oc dricke oc slide
Ic un for all ting adspørre Guds rige oc ret/
ferdighed/det andet skulle wy saa nog aff. Som
Paulus oc scriffuer i. Tim. iij. Att gudfrøchtig
hed giste en rig mand/thi hū haffuer eet Guds
løffte bode paa dette liffs welferd oc det ewige
lif/att en predickere ey skal forsøme sit embede
til att predicke oc lære for nogen anden syfel til
føden. Zwer anden Christen oc saa tage tiden
waare oc høre Guds ord/oc frøchte inthet der/
for att han skulde hungre ihel/ oc hanff biae/
ring hannom plat bliffue forssmet/ om han
hørde Guds ord for meget/ om han ellers for
Guds/oc hanff ords skyld aff sand gudelighed
oc gudfrøchtighed foruden all kysdelige wild/
hører ordet/ saa som Lucas ber widnesbyrd
om desse att de gjorde.

Men see hwor Christus lærer oss saa at tage
det ene waare/ att wy ey fordi tørfus wed att
forsøme det andet/men dog saa/att hwert skal

haffue

haffue sin tyd/ Iu de haffue hørd Guds ord/
 da achter han att giffue dennom nog/ end dog
 han beder dennom sielff hentet der som det er.
 Saa som Gud aff første begyndelse haffuer
 paalagd alle menniste at arbeyde / oc giøre seg
 y noget maade ymage for søden/hwer efter sin
 stat oc sit Kald/Gen.iij.som Christus sielff med
 sine haffue lat exempel effter seg. Han haffuer
 oc loffuit welsignelse alle dennom som der tage
 waare paa/ oc wille aff sin egen ymage æde
 sitt eget brød/Psal. cxxviij.saa som her oc paa
 Kender/att han giffuer S. Pøder saa offuerflø
 delig nog/thoo hele baade fulde aff sit arbeyd
 der han tog waare paa sin befaling. Oc der til
 med holder han saa meget her aff/ at han Kal
 der seg disciple oc medarbeydere til Euange
 lium aff saadane folck/ som y det Guds Kald
 haffue bewist seg tro Guds lydachtige børn.
 Lige som han oc der emod haffuer truet att
 wille vndrycke sin hond med samme benedidel
 se fraa alle dennom/som wdi lisenhed oc leddi
 wille leffue wel/oc haffue gode dage Pro. vi.
 Ja end det meer er/att han wed sin Apostel S.
 Pouel ij.Theff.iij.lader seg mercke/ att haffue
 en stor weyrstyggelighed til dennom/ oc lader
 bandsette alle saadane frengeldriffuere/ som
 snugge oc drøntte om hoffanden mands bord/
 leffue altyd aff fremmede brød/oc icke wille sø
 de seg sielff.Men hwad mennistens arbeyd for
 maa/oc hwad Gud giør der wdi/ haffue wy
 Klarlig y dette exempel/som nu effterfyller.

Femte Søndag effter
Wÿ haffue arbeydet all naten
oc inthet faaet.

Gaffnet
skal til
scriffuis
ickewort
arbeyd
men
Guds
weluit
lighed.

Her see wÿ for syne den sandhed Gud haff
uer wed sin Prophet lærd off. ps. cxxv. Swor
aldels forgieffs all ting gÿrs till husens op/
byggelse / med minde end den Herre Gud byg/
ger sielff/ ellers blifuer all flÿt oc arbeyd vnyt/
telig/ehwor fast oc saare man bemøyer seg. Pe/
trus drager en heel nat effter fist oc faar inthet
lige saa han sielff siwende. Jo. xxi. oc blefue in/
thet forbedrede/sør end Jesus kom y ferd med
dennom. Men twert emod see wÿ oc hwor lette
lig man faar Guds lon naar gud er der med/
da giffues der nog saa got som y søffne / aff en
føye vmage/ som Salomon oc siger bode y den
forscreffne Psaline oc Pro. x. Att det er Guds
benedidelse som gÿr ett menniste rigt foruden
alt kummer. Saa siger oc Dauid. psal. xxxvij.
att Herren skal wel nære oc forsee den seg forla
der paa hannom/oc sørger inthet for seg sielff.
Thi skulle wÿ vnder Guds lyelse gÿre wore
gierninger hwer wdi sitt kald med all windstÿ/
belighed foruden leddi oc all forsømselse/ oc la/
de saa Gud raade for fruchtē oc gafnet det der
aff komme skal/for hā sørger dog for off/siger.
S. Peder/oc han lader ingen aff sine fattes sin
nødtørfft . Ellers kan wor omsorg dog inthet
baade off / enthen til grødens opwext aff ior/
den/eller fruchtēs wdwext aff thræne/ thi mue
wÿ saa

pet. v.

Dellig Treffoldighed . CLXII

wy saa/pode oc plante/oc hwer giøre sine gier/ninger effter sit kald/oc lade Gud sørge oc sielf raade for hwad han wil giffue / oc annamme det tacknemmelig foruden knor / were seg me/ get eller lidet / oc were tollige om han lader off end stundom giøre wor ymage forgieffs.

Dette tertegen gjorde nu Jesus icke til att **Guds** forfære nogen fraa seg/ men att han der med **ger ere** wilde bewise sitt ords krafft/oc locke hwer till **mênistene** att fylle seg effter . Dog er mennistens strøbelighed snart til att lade seg forfære / oc att for/ **ne** undre paa saadane vnderlige Guds giernin/ ger / oc att fry Guds nærwerelse aff en snar paakommen redsel. Saa wduiser S. Peder den Herre Jesum fraa seg / fordi han bekender seg en syndere att were/ oc formercker hoss hånoms en stor Guddoms macht oc krafft / for hwess sag paa begge sider han fast des heller skulde begeret att bliffue hoss hannom / att han mot/ te faaet lægdom aff hannom/ oc wed hannom bleffuit synden quit. Men Lucas orsager hannom saa/ att dett wor icke hans rette hiertens alwor / men ett ybetencht ord aff en hastelig paaômē frøcht oc forfærelse . For hwess skyld Christus oc trøster hannom / betager hannom den forundring oc redsel/oc fører hannom wd en dybere tancke om et andet aandeligt fiske/ fang / att han wed Euangelium skal drage mange menniste fraa den fisdelige werden til

Femte Søndag effter

ett aandeligt oc ewigt lifff / Huilket wel skal
were fast større vnder end dette nu er steed/ att
han motte saa haab oc mod aff dette til hit an
det/ oc lære saa att Gud er ingen ring vmue/
lig/ehwor sielsiunt det nu wor for folkens øyne
oc end meer det skulde worde vnder hans pin/
sels tyd.

Ingen
maa | f/ att alle memiste skulle tage denne sin første be
re seg
selff in/ faling oc kald waare/ oc icke enthen aff nogen
di predic Kiedsomelighed eller løss snarsindighed offuer/
embedet giffue det/ oc v'aldet trengte seg indi predic/
embedet/ f/ end han estes oc tilfiges/ saa som
desse enfoldige fromme mend wel hadde giord
effter som f/ hadde de icke faact denne anden
Cap. iij. befaling/ huilken Mattheus Klarlig wdreye/
ker/ att Jesus bad dennom fylle seg som de oc
giorde.

Guds
ords
Krafft
Wdi hwilket w/ oc merckelig see Guds
ords weldige Krafft/ hwor Gud det weldig bru
ger wdi sine creaturet/ att lige som han wed
det samme y begyndelsen skabte oc beridde alle
ting/ saa wdretter han oc endnu all sin willie
wdi alle sine creaturet formiddels det samme
sitt hellige ord/ dog wed sin hellige aand/ saa
som dette wor sandelig icke aff nogen Eisdelig
oc naturlig formuelighed/ att desse for hans
ords oc befalings styld giffue saa fader oc biaz

ring

Dellig Trefoldighed. CLXII

ring med all ringest offuer/ oc saa effterfylle hannom blote oc bare/ oc wille gierne were hwor han wil haffue dennom. Men der hørde en drabelig stor Guds macht til/ aff huilken han lønlig drog dennø med sind oc willie/ how oc hiarte/ oc gjorde dennom saa willige oc fyl/ achtige/att de aff inthet lode seg igthenholde. Foruden huilken Guds aandelige dret de had/ de wel bleffuit til bade/ lige saa wel som hyn onge person Der Mattheus scriffuer om Cap. xix/ Oc saa mange andre han lockede til seg Matt xj. oc endnu daglige locker wed sitt hellig lige ord/dog forgieffs/fordi der Kommer inge aff ordsens predick en til hannom/ wden han wed ordsens Krafft drages wdaff faderen. Hw wø oc gierne altid skulle bede samme hellige aand aff faderen heldst fordi han loffuit haff/ ner att wille den giffue alle dennom som hannom der om bede/ effter Christi eget ord Lucē xj.

Paa det siste er dette merckeligt/at endog Gud forsmaar ingen/men efter gierne alle till sandheds weyckedelse/Saa er han dog en høyt **Gud be/** besiddedes Gud/oc seer saare nedderlig/neder/ **hager de** støder de weldige oc ophøffuer de fornede/ **ringe.** So Maria sagde/oc hafuer en sønderlig behage lighed til det som ringe oc forachteligt er. Hw lter sind y Gud de hellige Apostel S. Povel pre ser høylig i. Cor. i. aff dette oc des lige flare ex ple/att Christus icke haffuer wdword måge aff

Femte Søndag effter

Adelen/ icke heller mange andre aff de ypperlige oc rige/ men det forsmeligt er wdwel Gud/ paa det han saa wil lære alle de howstolte Adams børn att stinge piben ind/ oc inthet praaale aff nogen werdslig ting/ men effter Jeremie raad capit. ix. rose seg der aff hwo som rose oc praaale will/ at: han er kommen y nogen kyndt skaff med Herren.

**Endog
Gud
gør all
ting dog
skal men
ikke gø
re sin
gierning**

Her aff skal dog ingen fordriste seg/ oc trøste seg wed sin wanwittrighed/ fordi desse fister kalles til predickembedet icke saare wise/ att nogen der aff wilde dierfue seg til fast att predicke oc inthet studere/ oc holde det for en synderlig hellighed/ att haffue inthet lærd oc inthet heller wille lære. Men Christus haffuer een sinde kaldet seg enfoldige oc vlærde foldt till predickere/ att han wilde saa lade off see/ hwor plat inthet menniskelige wisdō duer wdi Guds ord oc wisdom/ oc hwor wel han kan lære den foruden/ lige som han een sinde fødte isderne d. aar med himmelske brød/ icke paa det wy skulde gaa aarteløse/ gabendes op y himmelen oc forbie wor søde deden/ Men att wy motte lære / hwor hā søder oc gjør all ting y alle/ stundom wed meget/ oc stundom wed lit/ oc stundom wed inthet. Ja han wdwel seg desse pløpe oc vlærde fister til predickere/ for de wore dāne mend/ hadde trolig taget waare paa sin besfaling her til/ oc leffde y lydelse vnder sin fader/ v eet tierligt brøder skaff med hwer andre/ det sigdelige brødre ey pleye offte att gøre. Ikke att de

Dellig Trefoldighed CLXIII

att de skulle saa bliffue wanwittige/ men at hã
wil nu lære dennom/ oc giøre dennom wi/
sere wed sit ord oc hellige aand/ thij
Kaldet han dennom oc saa orde/at
de mæe haffue tyd nog til att
lære det de icke wide/oc
hwad de wdi hanff
liffs tyd icke kunde det lærer
han dennom siden wed den zels
liggand des offuerflødeligre.

Siette Søndag efter Dellig Trefoldighed

Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel Rom.vj.

Kære brødre/ Saa
mange som wij ind=
døbte ere Christum
Jesum/ wij ere ind=
døbte til hanff død/
Saa ere wij da wed
daaben begraffne
med hannom indi døden/ att lige
f v som

Siette Søndag effter

som Christus er opstanden fraa de
døde wed faderens herlighed / wij
oc mæ lige saa wandre wdi eet nyt
leffnet . For der som wij med hans
nom indplantes wdi en lige død/da
bliffue wij oc lige saa y opstandelsen
widendes det / att wort gamle men-
niske er med hannom bleffuen for-
fest / paa det att det syndachtige le-
gom motte ophøre / att wij her eff-
ter ey motte tæne synden / for den
som døder er han er retferdiget aff
syndē. Ere wij da døde med Christo
saa tro wij / at wij oc saa skulle leffue
med hannom / widendes att Chris-
tus saa er opwecht aff døde / att hā
ydermere icke dør / døden hafuer icke
ydermere herredom offuer hannom /
for det han er død / det er han syndē
døder een sinde / men det han lefuer
det leffuer han Gud. Lige saa regner
y eder oc att were synden aff døde /
men att

Dellig Trefoldighed. CLXV
men att lesue for Gud wdi Christo
Jesu wor Døtte.

Æfterdi daaben er ett Sacrament som be/
tegnex sand penitens / oc lærer off att wý wed
Christi dōds krafft skulle affdō synden/oc med
hannom igien opstaa/oc lessue wed hannom et
nyt lessnet ý retferdighed . Da skulle wý oc alle
wore dage lade daaben saaledes søffue seg wdi
off / att synden maa io meer oc meer affwope /
retferdighed oc vskyldighet tilwope/att kunde
wý icke were synden plat foruden/wý io icke træ
ne synden / oc lade off io icke regeres oc søres
aff synden/men aff Guds aand ý all from/
hed oc retferdighed. Lige som Chri
stus er aff dōde faaet til liffs / oc
siddet nu icke dōdachtig el/
ler aarkeløss/men lesuer
wdi Guds krafft
ett aandeligt
liff med
fades
ren/oc skaffer
sine liffachtige giær/
ninger med all krafft.

Euangelium scriffuer S.
Matthens Euāgelista. Cap. v.
Jesus

Siette Søndageffter

Jesus sagde till sine
disciple. Vden eders
retferdighed bliffuer
fast større end scriffte-
klaagenes oc Phari-
seernes/ da skulle y
ingenlonde indgaa y
det

Dellig Trefoldig. CLXV

det himmelske rige. I haffue hørb
att det er saa sagd de gamle/du skal
icke dræbe / hwo som der dræber /
den skal were skyldig till domē. Men
ieg siger eder / att ehwo som heldst
eder/bliffuer wred paa sin broder /
den skal were skyldig til domē. Men
hwo som siger Kacha till sin broder
den skal were skyldig til raadet. Men
hwo som siger du daare/den er skyl
dig till helffuedes ild. Offrer du der
for dñn gaffue till alteret / oc du der
drages till minde / att dñn broder
haffuer noget emod deg/saa leg dñn
gaffue der for alteret / oc gack først
heden / oc lad deg forlige med dñn
broder/oc kom saa oc offre dñn gaf
ue. Samber deg gierne med det sna
riste med dñn modstādere/det stund
du end æst paa wæyen med hānō/
Att modstāderen ey antworder deg
een sinde domeren. wdi hender / oc
domeren

Siette Søndag effter

domeren antworber deg saa ticene-
ren wdi hender / oc du saa settes indi
fengsel / Sandelig siger ieg deg / du
kommer der ingelonde wd / før end
du faaer betald det yderste skerff.

SEr forklarer nu Christus det han tilforn
sagde / som Mattheus scriffuer y det sam-
me sitt femte Capitel / att han icke er hvd kom-
men att opløse lowen / men att fuldkomme hen-
ne / han wilde oc icke helder giffue andre sine
Christne slagthøme / at lade dennom raade seg
sielff / oc gjøre hward hwer løster / men hā efter
sand retferdighed oc alle rette gode gier inget
aff alle de hanss wille were / Ja større oc bedre
end de som de beste jøder gjorde . Som Jose-
phus scriffuer lib. ant. xviij. cap. att eblant Jø-
derne wore iij. secter / huilke hadde deris adsteil-
lige meninger oc gierninger / Phariseer / Sadu-
ceer oc Essener / oc eblant dennom alle wore de
første dog de beste / for de lagde seg dog fast eff-
ter mange gode gierninger att gjøre / aff huilke
de oc hadde siun oc baare røchte for att were
gode gudelige mend . Aff desse saa wel som aff
de andre wore oc mange / som leste oc studer-
de fast y scrifften / oc skulde were de wiseste
wdi lowen / oc lære hwer mand att gjøre oc
lade . De samme hadde oc ett drabeligt siun
pag seg till wisdom oc rett forstand oc lige
som de

Adsteil-
ge secter
eblat jø-
derne.

Dellig Trefol. CLXVII

som de wilde siunes att were wise / oc lære
 hwermand den rette wøy / saa wilde de oc siu-
 nes meget att gisre der effter. Men Gud
 seer icke menniske wdi munden eller paa hen-
 derne / men indi hiærtet.

Her aff tall nu Christus saa om retferdig-
 hed/oc gisr en stielings mellom den fromhed
 oc retferdighed som menneskelig er/oc mennis-
 ke holde meget aff/oc den Gud achter. De gier-
 ninger som gisres wdwortes effter Guds low
 oc befaling/endog icke aff nogen ret god willie
 oc hiærtens tilbøylighed / men foruden all løst
 tvinges oc affnødes nogen/ de kunde icke gisre
 nogen behagelig oc teckelig for Gud/ men fast
 meer lasterlig oc mishagelig / som han sielff
 wed propheterne lader seg høre Jes. xxi. dette
 fold (sigr han om Jøderne) ærer meg med
 munden / men deres hiærte er langt fraa meg.
 Saa straffer oc Christus sielff det wdi sine folk
 att de thode karrere wden oc icke inden till/ oc
 skinde for folkets syne lige som hine formalede
 grafuer / der deylig ere prydede oc stafferede
 wden til/men ere indwortes fulde aff døde ase-
 ne / lucht oc stand med all weyrstyggelighed .
 Oc saaledes wore desse phariseer oc scriffte-
 laasge til sinde/ som wj forneme wdi hyn/der Lu-
 cas scriffuer om cap. xviij. kunde de praale fast
 for meniste med faste/ydmyge klædebon/almiss-
 se / lang lesning / oc saadant meer hwad den-
 som kunde giffue helligheds røchte/ saa stige-
 te de

Den pha-
 risaiste
 retfer-
 dighed

Matthys
 xxiij.

Siette Søndag efter

te de icke meer / oc achtede inthet det screffuet
staar. Deut. vi. Du skalt elste Herren dyn Gud
aff dit gantste hiærte etc. Eller det / Gud seer
icke til personē/mē randsager hiærtet oc nyrer.

Sa. xvi.
Sande
Christne
mennis-
kers rets-
ferdig-
hed.

Saadane frøgmptere oc falske helgene wd-
lycker den Herre Christus her fraa himmel-
lige/oc siger off alle saa mange som wille ach-
te hanss safft/ att wille wy were Guds børn oc
fare wel / da mue wy alt lære off till att worde
grundelig aff hiærtet gode/att wy ey lade wore
gode gierninger wore wdi munden eller wden
paa henderne. Men først for all ting worde aff
Guds naade wed den Zelligaand ret grunde-
lig gode wdi hiærtet/wdi sandhed frøchte oc ac-
te Gud/tro oc elste hannom / oc rettelig søle oc
finde en hiærtens løst y off til att giøre oc lade
for hanss skyld hannom til wilie. Oc siden med
ord oc gode gierninger Gud til loff bewise off
wel hoss alle menniske bode onde oc gode / icke
det off tyckis got/men giøre gierne det Gud be-
der off/were idelig xdi tack sigelse/ydmyge tie-
ste vndre hwer andre / oc alle mistundheds
gierninger øffue paa hwer andre / aff et reent
oc enfoldigt hiærte foruden all retferdigheds
mening der wdaff. Att wy inthet des meer hol-
de aff off derfor /men lade hiærtet stole inder-
lig oc aldels paa Guds naade wed Christum/
oc ingen wor gierning lade siunes off saa god /
att wy holde eller regne off noget der des bedre
wdaff/men sige io aff hiærtens mening / naar
wy oc hafue giordt alt wort beste/wy ere vnyts-
tige

Dellig trefoldighed. CLXVIII

tuge lærere/som Christus sielf lærer oss Lu. xiiij. Saa steer det dog aff Guds runde barmhæertighed oc offuerflødige godhed som screff Rom. x. uit staar/att wÿ worde for Gud retferdige aff den gode troo wÿ wdi hærtet hæffue til hannø oc bliffue saa ewindelig salige med hannom wed en sand bekendelse/den wÿ wdi ord oc gierninger hæffue om hannom.

Att wÿ oc mue des flatlige begræbe oc forstaa sagen/ Da wdlegger Christus oss lowen/ oc wijer oss hwat Gud kræffuer med sitt bud alt fast meer aff oss end gierningen med henderne. Oc aff mange andre setter han oss her eet for.

Du skal icke dræbe.

Det wdlegger Christus saa/att wÿ ey skulle achte oss att hæfue fuldskæmmet budet/ naar wÿ holde henderne stille/oc slaa icke wor næeste/at han ligger død for oss/ men att Gud kræffuer wor gantze oc hele person med hender oc fødder/ siel oc sind/how oc hærtet/ effter ordsens lydelse du du/ ja du hele persøn saa stort oc heel som du æst bode inden oc wdē/med willie eller raad/ord eller gierninger. Att der som en Pharisæer eller en lowfign skulde icke kende meer end een synd mod dette bud/da kender Christus wel fire store/oc hwet io saa stort oc saa straffelig for Gud/ som denne ene groffue kan were for werden.

Siette Søndag effter

Sørst/effterdi Lowen er (som Paulus siger Rom. vij.) aandelig/ da effter oc kræffuer hun for all ting hiærtet oc aanden med skiel sind oc alle indwortis affecter oc kreffter / saa att ieg skal vnde myn næeste aff mit hiærte ret wel/oc elste hannom aff mit sind oc y myn rette siæl / som det høyeste oc ypperste wdi meg er . Der som det noget seylet / oc ieg lader mit hiærte wige ett straabret fraa den budne Fiærlighed / oc røres nogetledes til nogen vwillighed eller wrede/had eller and'ertj/ huilken ret twert stri der mod sand Fiærlighed / da hassuer ieg strax aff mit hiærte brot budet / Oc er alrede aff mit hierte med en ret ond willie en ret mandrabere for Gud/ som stuer meg inden till / oc seer myn aandelige oc inderlig begiæring till myn næstes förderffuing / Huilken ieg oc wel wdbrøde oc goffue wdwortes groffnelig nog till kende / om det stode till meg / der som ieg icke frøchtede mennisters heffn / eller Guds wrede oc heffnendes straff . Som S. Jacob oc siger/ Capi. i. att der som ett menniste thør icke end da gisre saa meget ont / som han gierne wilde naar han er wred/ da gisr han dog inthet got eller det som for Gud er retferdigt. Ja den som hader sin broder (siger S. Zans i. Jo. iij) han er en mandrabere / thi hassuer han oc der med forkast det ewige lifff / derfor gisr Christus hā nom oc lige saa stor wdi straffen/som lader seg røres til wrede (huilken er en begyndelse till

Wrede
er en for
dømelig
brøst.

Der næst

Dellig Trefoldig. CLXIX

had) lige som han sloe hannom all død.

Der næst kan sønden mod dette bud gis-
res større med wredelige eller hadste tegne/
med onde ønste eller udwillige tiltale / som
naar nogen seer swert paa anden/wrenger att
hannom/setter hannom horn paa/gissuer han
nom spotste glosset / siger wach eller heach
som Dauid oc Christo bleff spottelig tilsagd /
eller siger Racha till hannom/det er / we wort
de deg. Oc det ey alleneste gisr wed den me-
nige mand/ men wed sin broder / huilken han
skulde ansee for eet legom oc een aand / een
siæl oc eet lifff med seg/vnder een fader oc een
Gud hoff seg / oc derfor holde hannom y lige
acht oc lige ære med seg/ ia regne hannom me-
get hederligre oc werdigre end seg sielff / oc
ønste hannom saa got som seg sielff oc heller
bedre. Effterdi han ey da alleneste med ond
willie men oc saa med wisse wdtrychte tegne
sønder mod den broderlige Kiærlighed / huil-
ken han wore plichtig till att bewise hannom/
da er han skyldig ey alleneste att lide en swaar
dom / men saa swaar er hans sønd / att hun er
werd att beraade seg paa / hwad straff oc
heffn der bør att fylle effter / att der kan in-
gen søye straff were nog til.

Wredeli-
ge tegne
ere for-
dømmeli-
ge søn-
der.

th Bliffuer hun end større a/ff spotste ord oc
aabnbare skændsels tale/ naar nogen med blo-

Siette Søndag effter

Spotte
tiltale er
helfuede
werd.

te ord wdtrycker en witterlig forachtelse oc for
haanelse mod en anden / driſſuer hannom wit/
terligt spot oc ſpee till / kalder hannom gante
geet eller daare/ widunder eller ſøſſ/eller an/
dre nogle spotte oc ſtendſels ord/ dricker han/
nom haanligen till affret had oc forachtelse .
See der ſom de andre tho end haſtuet ſaa heme
ligen wed ſeg ſielff/ oc bløynes wed at lade ſeg
altho groffuelig bemercke / da ſtammer denne
her tredie ſeg plat inthet enthen for Gud eller
folk/men forachter bode Gud oc menneſte / oc
aff idel forachtelse trycker driſteligen oc grof/
ueligen wd det onde ſom wdi hannom er . Thſ
ſkal oc hanſſ ſtraff were des ſtørre / mand ſkal
icke haſſue behoff att beraade ſeg om domen
den hannom bør att offuergaa / men ſkal were
helffuede wiſſ / oc den hede helffuedes ild ſkal
brøde paa hannō. Dog tal Chr. ſtus her inthet
om en faderlig eller heruelig myndighed / den
en predicere fader hos bonde eller herſtaff ha/
uer offuer ſine diſciple børn huſſinde oc vnder/
ſotte/att mue haſſue en fry tiltale til dennom /
aff ett reent hiærte tale dennō blødelig oc haar/
delig till/effter ſom de ſtaa ſeg / Thſ Chriſtus
kallede ſielffjøderner daarer/blinde/øgneſtalke
wanwittige etc. O ſaa gjorde ſeg wred paa dē/
nom / ſom Marcus ſcriffuer Capi. iij. Syn
egen S. Peder kallede han oc en Satan. Mat.
xvi. Saa kallede Paulus oc dennom aff Gala

Matth.
xij.

Gala. ij

tia daa

Dellig Trefolghed. CLXX

tia daarer. Zulket siel. F samme wy oc see wdi
de hellige Propheten Jesaia / Jeremia oc som/
me andre flere saadane Guds tro tæxere / de
syndede dog siher det med / fordi den wrede
oc de wtdiade dde ord oc tegne wor icke mod
Kiærlighed / men aff Kiærlighed till Guds ære
oc menniskens forbedring oc salighed.

iiij Oc endelig er det den høyeste sænd som
steer kan emod dette bud / att man aff wrede
oc had gaar heden igicnnom spott oc forach/
telse / oc aff ret offuergiffuenhed fordrister seg
mod Gud oc werdsens offrighed till att slaa
med ret siels willie sin icffnmenne ihel / saa
som Cain gjorde / twert mod denne forstande/
lige Guds oc all werdsens low. Oc fordi den
giør saa aabenbare oc fortrædelig emod Gud
oc Guds stadholderen som swerdet ber / da skal
han wel finde sin dom / den Gud hannō swaar
nog haffuer bestillet att bæere paa sin tyd / oc til
større wredes regen (om hā nyder icke naade)
skal hans straff her hoss menniske begyndes /
att han skal lade lem for lem oc lif for lif.
Saa see wy Guds oc Christi mening her med
were ingen anden / end att han wil lære off aff
how oc all macht att elste hwet andre / oc for/
mene off alt det Kiærlighed er emod / oc Kiær/
lighed kan y noget maade forhindre / thij be/
sluter han oc endelig.

Aland/
slæt er
døden
werd ti/
melig oc
ewig.

Siette Søndag effter

Offrer du dñn gaffue til
alteret oc der drages till
minde etc.

Broder/
lig Kiær/
lighed
eftes aff
de Chris/
tne for
all ande/
tjenste.

Dette tal Christus ensfoldelig effter den ley
lighed seg da begaff hosi isderne/bode med of/
fer oc saadane isdiste ceremonier/ det stund de
skulde were waarige/ indtil han hadde styrt sitt
blod/ oc forhenget y templen bleff brot oc ned
faldet. Att ingen Christen skal aff sin ensfoldig/
hed mene off Christne att were ynder det ny
Testamentes tider til samme offer eller nogen
saadan anden wdwortes dyrckelse forplictede/
hwilken isderne wor forscreffuen/ oc de paa
den tyd waare plichtige at gisre. Saa tager
wor Herre Jesus denne ene gode gierning/som
da wor wdi Guds tjenstetjensse/ oc wiser off
hwor strengelig han wil esse Kiærlighed oc
god forligelse aff off/ om han skal were wor
wen/oc wy skulle staa wel med hannom/ oc att
Gud wil inthet tage med off til tacke/ det
stund wy haffue nogen nag eller vwilli mel/
lom off sielff indbyrdes/ Zulket Oseas Pro/
phet ochaffuer for hannom lærd Capit vi. oc
Paulus effter hannom. i. Corinth. xij. Att wy
Christne ey skulle gierne tage hwad wy kunde
saa fraa mennisten oc giffue Gud/ Ichun skøde
om att haffue Gud til wen/oc winde ey hwad
beller fold er wret eller blidt. Ney siger Chri/
stus/

Dellig Trefoldigheb. CLXXI

stus/Gud wil ingen wenstcaff haffue med eder wden y wille holde wenstcaff med hwer andre oc alt det stund du wedst deg skyldig mod dyn næste oc ey affbeder den skyld/ retter deg sielff oc begierer wenstcaff aff den du saa haffuer søn/ det emod/da tgrstu ingen wenstcaff wente deg aff Gud.

Til ydermere oc større adworsel/ setter han en stiff formaning oc saa gott som en trusel her hof/oc raader trolig/att hwer giffuer seg till forligelse med sin modpart/ der han weed seg were forsømelig emod (de andre som gisre seg sielff sag/ tal han inthet om) oc gisr stiel for ystiel/ oc end snart sør end det bliffuer al s tho silde/det stund han er y naadens ryd/ leff/ uer her wdi werden/ oc er paa wæyen til det ewige lif/ da kan han saa naade hoif fold oc hof Gud/hannom kan bliffue forlat oc tilgiff uet alle brøde/ han kan forhwerffue willie oc wenstcaff bode aff Gud oc det Guds menniste fortørffnelsen haffuer faaet. Men bliffuer rey/ sen eend/oc anflawerē med den skyldige kōmer for domeren/da bliffuer der icke den naade aff han sør motte faaet/ thj Guds retferdige oc strengedom skal da offuergaa hannō forudē all naade/saa att han skal dyre nog saa att betale/ Ja betale skal han y helffuede oc aldrig saa bes talet/det han med gode icke wilde her afflegge der han lettelig det hadde fund

Trusel

Sivende Søndag effter
Hellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel Rom. vj.

Yoere brødre/ Jeg
wil sige noget men-
niskeligt for eders
kiods strøblighed.
Ligerwis som y haff
ue før. hedengiffuet
eders lemmer til att ticene vrenlig-
hed/oc en vdygd effter den anden/
Saa hedengiffuer oc nu eders lem-
mer til att ticene retferdighed att y
mue worde hellige. For der y wore
sønsens trælle da wore y frý for ret
ferdighed. Hvad frucht hadde y
da aff det der y nu skåme eder wed?
Effterdi endeligtet paa saadant er
dog døen Men nu y ere bleffne frý
aff

Dellig Trefoldighed. CLXXI
aff sønden oc tiene. Gud/ da haffue y den eders frucht/ att y worde hellige/ men endeligt haffue y ett ewigt lif. Fordi døden er sndens sold/ men det ewige lif er en Guds gaffue wdi Christo Jesu wor Derre.

i Her med offuerwinder Apostelen off alle Christne at skulle offuergiffue sønden/ oc tiene Gud trolig wdi retferdighed aff en menniskelige lignelse. Thj hwor en swend haffuer sret tient sin Herre oc hos bonde trolig med de gierninger han estede oc kraffde aff hannom/ da fyl dett io got stiel/ at han bliffuer en anden lige saa troo/ naar han slipper den/ oc tien hannom lige saa trolig med det han beder hannom gøre som han tilforn grde den første. Na haffue wy alle tient sønden oc sndens fader dieflen oc haffue lat oss reghere oc fre aff hannom fraa en vretferdighed oc til en anden efter hans egen willie. Den Herre haffuer nu en sterc Fere offuerwundet Christus Jesus/ oc haffuer wundet oss seg til en cyndom/ derfor skulle wy nu saa trolig med all slytt tiene hannom wdt frhed / dygd oc al retferdighed/ oc saa meget des troligre/ som det er oss stelff nytteligre.

Sixtende Søndag effter

ij Thij fører Apostelen sitt andet argument wdaff det gaffn oc den stæde her fylder med aff synde/dæ wj før saa vbluelig bedressue/haffue wj nu/si den wj kunde noget bedre stænnte icke wden suck oc sorg/blusel oc haanhed/ oc stam/ me off nu wed det wj tilforn saa dristelig giordede/ foruden adskillige siugdome oc vlsst der fødtes aff samme snder. Ja foruden andre on/ de wilfor wor det oc sncfeligt/ att wj skulde were saa vlsle trælle/ oc tiæne saa fwel en Herre/ snderlig den off skulde saa ilde wille løne med den ewige, død/ thij hwo som tiæn snden oc sndsens Herre/dieslen han faar ingen anden sold. Men den Gud tiæn/han er en frj Herre wdi retferdighed/thij han er forlssst aff sndsens trældom/ oc tiæn Gud med en god sam/ wittighed wdi en frj aand/ er bleffuen hellig oc retferdig wdi sin tiænste/ oc maa haffue en wjs hed paa det ewige liff effter dette leffnet.

ij Men att ingen aff enfoldighed skulde nu wrangelig forstaa hannom/ lige som det ewige liff skulde were en løn for saadane retferdigheds gierninger/ da besluter han/ att det er icke aff mennistes for/ tiænste/ men aff Guds naade er det en gunstig Guds gaff/ ue for Jesu Christi skyld.

Euangelium

Dellig trefoldighed CLXXIII
Euangelium scriffuer S.
Marcus Euangelista Cap. viij.

PA den tyd somsaare me
gen almu wor tilstoede/oc
hadde ick det de kunde oes
de/ da kallede Jesus sine
disciple fram/oc sagde till
dennom

Sixende Søndag effter

dennom / meg ønskes offuer denne
almou / for de ere nu tre dage bleffne
hoss meg / oc ey haffue de det de kun=
de æde. Oc der som ieg lode dennō
gaa fastende hiem till sitt eget / da
forsmettes de paa wæyen / for som=
me aff dennō wore langwæys kom=
ne. Men hanss disciple swarede han
nom. Dwedden skulde nogen kunde
mette desse med brød her wdi ørc=
ken ? Oc han adspurde dennom /
Dwor mange brød haffue y ? De
sagde / siw . Saa bad han almuen
sette seg neder paa iorden . Oc han
tog de siw brød / tackede / brød den=
nom / oc fick sine disciple / att de skul=
de bæere dennom fram / saa baare
de fram for almuen . Desaa hadde
de nogle saa smaafiste / dēnom wel=
signede han oc / oc bad dennom oc
saa bæres for. Der aade de oc blefue
mette / oc toge siw korffue fulde op
aff styc=

Dellig Trefoldig. CLXXIII

aff styckerne som leffnebes. De wo-
re oc wed fire tusinde sō hadde æbt/
saa forlod han dennom.

¶ Ige saadant ett samme iertegē hadde Chri-
stus sinimen giord tilforn/at han hadde met-
tet flere folk med ferre brød / som Marcus til-
forn hafuer y sitt sierte Capittel optegnet. Thi
wil nu Christus forsøge hwad de der wdaff
haffue forbedret seg / oc till att prøffue dennō
siger han seg att haffue medyndt offuer folket/
om de wilde tēcke seg ret om/oc sige saa meget/
Herre du finder wel raad/du haffuer sør giord
saa meget etc. som det seg oc bør/ at gode disci-
ple ey skulle alrød høre/ see oc lære / dog aldrig
worde wise. Oc den samme text oc histori haff-
ue wē aff S. Hanses sierte Capit.wdi Winter-
parten paa Midfaste Søndag med sin wdleg-
gelse wdi alle desse puncter som her røres .

i Wdi folket lære wē att tro Gud oc tørste
effter Guds ord/at glemme off sielff aff idel be-
giæring effter Guds rige/oc ingē sorg att haf-
ue for sōden.

ij Wdi Christo see wē sand Færlighed/ hwor
han sørger for alle sine effterfyllere / oc begyn-
der sielff att giffne seg for dennom sør end no-
gen Flawer / oc giffuer dennom alle nog bode
onde oc gode .

ijj Aff Apostlernes tanc̄elsfhed oc wan-
Fundighed

Sixwende Søndag effter

Kundighed lære wy att kende off sielff / oc for
nemme wor wämechtighed / att wy der aff mue
wenne off till at höre Guds ord des slutteligre /
oc bede des inderligre .

tiij Wdi hannom finde wy da et got toll oc en
medlidelig sagtmodighed till att bäre offuer
med wor vfuldkommenhed / oc ey haardelig
offuerfuse off / naar wy kunde ey strax allting
begrebe / om wy ellers göre wort beste.

v Att han spør dennom om brød / der med
lader han seg merckē / att wille fødē oc nære off
wed sine middele creaturer / Zui wy oc skulle
arbeyde oc adspørrie wort brød / hwer wdi sin
stat effter sitt kald.

xij Han lærer off oc att kendet for ett Guds
benedide lon alt det gode off tilføyes / att wy ey
skulle legget wor orwaagenhed til / flyt / klog
hed eller windstibelighed / men Guds weluilli
ge godhed / att taget saa som aff Guds hond
med sand hiærtelig tack sigelse.

xij Han lagdet folkene icke sielff for / men sick
disciplerne det y hender / att de motte see oc føle
Guds store naade wdi en føye ting / saa som
han oc endnu daglig fylder alle hender paa off
att wy mue formerckē hans almechtighed oc
wisse weluillighed mod off / om wy ere icke al
dels blinde.

xij Wdi oc igiennem deris hender giffuer
han nu denne drøyelse oc benedidelse for wor
skyld / som effter skulde komme / med huilke han
icke wil

Dellig Trefol. CLXXV

icke wilde sielff personlig hādle wdi ord oc Sa-
cramentet / men wed sine tiænere / dog wdi lige
Krafft oc macht.

Disse puncter oc hward andet meer dette E-
uangelium indeholder / findes med lengre wds
leggelse wdi Winterpostillē / den stæd som for-
screffuit staar.

Ottende Søndag effter

Dellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Po-

uel Apostel. Ro. viij.

Jære Brødre. Wij
ere skyldenere / dog
icke kiødet / att wij
effter kiødet skulle
leffue / for der som y
leffue efter kiødet da
stulle y dø / men der som y wed aans-
den døde legomens gierninger / da
stulle y leffue / thi saa måge som lade
seg føre aff Guds aand / de ere
Guds børn . Effterdi y haaffue icke
faael

Ottende Søndag effter

faaet nogen trældoms aand/ att y
torde atter reds/ Mē y haaffue faaet
en børnaad/wed huilkē w y raabe fa
der tiære fader. Dē sāmē aad boer
widnes byrd med wor aand/at w y
ere Guds børn. Ere w y da børn/
saa ere w y oc arffuinge/ Ja Guds
arffuinge/men Christi medarffuin-
ge/om w y ellers ere med wdi lidel-
sen/att w y oc mue worde med wdi
herligheden.

i Den Luangeliste fr yhed betager oss wel
det w y ere det gamle menniste/ det er sigdet/
skyldige/oc gior oss fr y for synden/ att hun in-
gen ret kan haaffue wdi oss/oc w y inthet med hē
ne haaffue at staffe / men att w y saa meget des
ydermere sku le tiære Gud y aanden.

ii Den endelige løn staar her hoss paa begge
sider/den man skal saa effter som man tiæn oc
betaler skylden til.

iii Saa haaffuer ey hwer att sige seg ett Guds
barn/for han hører (maa stee) Luangelium/
men huilken som sigdet forsteter med sine be-
gæringe/

Dellig Trefoldig. CLXXVI

giæringe/oc lader seg aff Guds aand styre/raa
de oc reghere/den er sandelig eet Guds barn.

liij. Den samme aand giffuer seg oc witter/
lig nog til Fende wdi de Christne/ att hun læ/
rer dennom icke att frychte/ som onde vlydige
trælle/men att were trostige oc gladfære/ som
de hiaertens fiære børn/ att de med en tryg oc
fry samwittighed Kunde altyd glædelig paafal
de Gud y ngd oc løst.

v. Som wy ere da Guds børn oc Christi
medbrødre/saa skulle wy oc nyde all børneret
oc besidde den faderlige arff med fadrē oc søn/
nen.

vj. Dog med den stel / att wy skulle gaa att
den samme wæy/ oc med hannom lide dgd oc
dom til all forsmælighed / hwad Gud oss til/
søyer.

Euangelium scriffuer S. Mattheus Euangelista Capit. vij.

Attende Søndag effter

Jesus sagde till sine
disciple. Tager eder
waare for hÿne fal-
ste Propheter / som
komme till eder wdi
saarefloeder / Men
ere indwortes glu-
bende

Dellig Trefot. CLXXVII

bēde wiſſue . Paa deres fructer mne
y kende dennom . Mon man plocke
en wyndrue aff torne? eller ett figen
afftidzler? Saa boer hwert got træ
god frucht/ mē ett ont træ boer ond
frucht . Let got træ kan icke bæere
ond frucht . Icke kan heller eet ont
træ bæere god frucht . Dwert det træ
som icke boer god frucht skal ophug
ges oc kastes wdilld . Derfor mne
y kende dennom paa deres fructer.

Der skal icke hwer som siger till
meg / Derre herre/indgaa
y det himmelske rige /
Men den som gjør
myn faders wil
lie / som er
wdi him
melen.

Denne tro formaning oc merkelige paamin^g En lærd
delse gifuer wor herre Jesus til at ende oc beslu^{mester}
te den lange høytilige predi^{ken} med huilke hā skal ad/
hadde for almue oc sine discipule haſſd/ oc gjør waare
han her med det samme som hwer god lærer af sine frø
3 4 der stude.

Ottende Søndag effter

der pleyer oc bær att gisre/ att naar han haffuer lærd det som ret er/da beder han sine discipule oc tilhører forwaare seg for anden falsk lærdom/som dennom kan paaføres mod denne rette. Des haffue wÿ oc exemple aff S. Pouel oc S. Peder. S. Hans oc S. Juda de hellige Apostle. Ja Moses ocsaa med alle Propheter lære icke aleneste det ÿ seg sielff gudeligt/ oc got er/men de ocsaa sluttelig paamine oc adwaare/att man skal wel tage seg waare for saadane falske Propheter.

Dieflen.
særskilt
løgen.

Det er oc en saare nyttig / ia nødig oc vÿmistende paamindelse/for hwor som Gud bygger en Kircke/ der wil alt dieflen gierne haffue en Cappel hof/ naar Guds ord læres reent oc ret/da lader det løgensens fader ingenlunde/ at han fører ey sin løgen der eblant/ oc forhindre sandheds framgang saa meget som mueligt kãwer. For hwes skyld han heder oc ÿ scrifften en Satan/ det er/ Guds oc gode menniskers modstandere/ hwordan S. Peder Apostel oc bescriffuer hannom i. Pe. v.

Exempel
aff det
gamle oc
ny Testa
ment.

Des haffue wÿ exemple klare nog wdaff scrifften/Den ypperste oc allerhelligste Prophet Moses/ehwor weldelig Gud hadde hannom ÿ sitt embede med icrt egne bekræftet/ Kunde icke end lere isderne Guds ord forudẽ stor mercfelig modstand oc giensigelse/ Kore Dathan oc Abirõ med andre saadane flere opleste aan/ der sette seg dog kreffteligen op mod hannom.

Nu. xvi

Ja det

Dellig Trefol. CLXXVIII

Ja det wor en kort tyd effter han hadde lagd howedet neder/att falske Propheter forkrenchte oc forderffuede all ting. Oc hwor Gud siden sende en sand Prophet wd/da opstode der meenligen mange falske Propheter twert emod/ som lærde dießsens løgen emod den Guds Prophetiske sandhed/ saa som Klarlig er for syne wdi Elie/Zelesi oc Jeremie historier/oc snarlig at sige/wdi alle historier offuer det gantste gamle testament.

Lige saa er det oc gaaet vnder oc effter Apostlerns tider/ de wore end nøyse affgangne før end mange falske Apostle wognede op/ som wý Klarlig see paa S. Pouels sendebreff til den nom aff Galatia. Saa siger oc Sanct Hans i Johan. 8. att Antichristen skulde da wisselig komme/ Ja att der da alrede wdi hanss tyd wore mange Antichrister/ fast meer motte man wente dennom siden effter saadane mechtige hellige mends affgang. S. Peder siger oc saa/ att man tør icke nu meer twisfe paa falske Apostle siden Christus er kommen/ att de ey wille komme mange effter hannom/ lige som for hannom ere komme mange falske Propheter. Ja S. Pouel siger seg det att wide wisseligen/ att saadane wrange lære stulle wille yppe seg mod Guds sandhed / oc end somme aff dem som tilforn hadde lærd de rette Guds sandhed Act. xx.

q. Pe. 4.

i. Tim. 4

Nu søder dette ett spørsmaal aff ett stort twissmaal y de enfoldige/ Hwi Gud icke monne wille

Ottende Søndag efter

Sæste
sag hwi
Gud stæ
der wild
farelse.

ne wille affwerrie saadan wildfarelse oc forførelse / att hanss ord motte gaa for seg wden all modstand oc giensigelse/ effterdi det er hånoms wel mueligt ? ja wel kunde Gud formene oc forhindre saadane/men at hæ det icke giør/der hæffuer han twende sager till. Den første/att han saa wil freste oc forsøge sine / om de ere oc saa alworffulde wdi hæss sag / som de wille siunes / oc wdi frestelse bliffue waarafftige. Saa sagde Moses till sine jøder. Deu. xij. saa siger oc S. Pouel til oss alle. i. Corin. xi. att der mue alt bliffue kietterij oc wrange lærdome til/paa det at de som retskaffne ere eblæt den hele haab som siunes Christne mue aabenbares oc kendes fraa de andre som ere icke løse strømptere vnder det hellige Christelige naffn. Ja det er en søye konst att blifue ensindig med den Christen kircke wdi ord oc lerdome/det stundt lerdome men liwder all eens/men naar den siger till oc denne siger fraa / da behøffues konsten / att kunde da giøre ret vndersteed paa ret oc vret/ oc stor mandelig styrcke till att kunde forachte den store haab/ oc tuert mod alle menniskelige sind oc raad bliffue fast waarafftig wed Gud oc hanss ord.

Ja der med wil Gud giøre oss orwogne / att wy ey skulle forfulne y oss sielf/oc gaa søffn achtige oc skædeløse heden for oss / naar wy hæfue faaet hanss ord oc hellige aand men staa rede wdi wort orden / oc tencke att wy hæffue fiende at stride med. Lige som Gud oc bewiste seg/
seg/

Dellig Trefoldighed. CLXXIX

seg/der han indførde isøerne wdi det land Ca
naan/da fellede han de største haab aff siender
he/men en part lod han dog bliffue wed/ som
skalde gffue oc freste dennom / oc saa dennom
noget att giøre/att de motte fornemme seg att
haffue Guds hielp frændelís oc saa behoff. Der
med bewiser Gud oc sin største macht oc gud/
dommelige krafft/ at han lader diesten saa med
all wærdlig styrcke oc kigdelige wysshed bruge
alt sitt beste/ oc frier endog ligewel sine/ lige
som han fride hýne thre personer wdi det glo/
endes baal. Dani. iij.

Ocsaa wil Gud saaledis straffe de vtack/
nemmelige/som icke annamme hanss ord/naar Den an/
de dennom tilbiudes /oc ey rette seg der effter den sag
att de motte worde salige. Saa sagde Christus hui Gud
til isøerne/ Jeg er kommen y myn faders naffn lader
oc y wille icke annamme meg/thij skal der kō wildfa/
me en anden y sit eget naffn / den skulle y an relse kō/
namme. S. Pouel siger oc saa. ij. Thess. ij. mc.
Att effterdi man hafuer icke willie til sandhed/
da will Gud sende krafftige wildfarelser/
att de skulle thro paa løgen alle som icke
wille achte sandhed. Saa er det gaad det
jødeste folk effter som Moses hadde spaad den
nom. Deut. xviij. Saa er det oc werfaret off
oc wore forfædre vnder Pauens regiment / oc
det er høylig til fare oc frøchtende/ att saadant
samme hender ey off oc wore børn her effter /

Ottende Søndag effter

wij haffue nu Guds ord oc hellige Euangelij
aff Guds naade saa rundelig. / att wij stött
fiedes oc wemme der wed/ wij achtet icke stött
wden wij høre hwer dag noget nyt/ oc achte wij
det end noget / da rette wij oss der icke alnorlig
effter. Thi kommer Gud oss igien / oc begyns
der allerede att sende oss løgnafftige pander
med adskillige suermerck / giendaab oc saadant
som der meer medfyll/oc lader saa flaa grnene
paa oss/ oc giffuer oss nog aff det wij heldst wil
le haffue / effter S. Pouels prophets / ij. Timo.
iij. Att Gud nådes saa till att lade atter den
Prophets gaa for seg. Amos viij. att wij skulle
bode hungre oc tørste effter Guds ord/ oc som
Luc. xvij Christus sielff sagde / gierne begere att see een
aff menniskens søns dage/ men icke saa hånom
att see. Thi ligger her stor macht paa at wij leg
ge denne adworsel paa hiærte / oc saadane for/
ferlige gierminger / de Gud haffuer sør giord/
oc tenck paa den Zelligaands raad Psal. xcv.
Seb. iij. Høre y Guds røst nu idag / da forherder icke
eders hiærter/ idag haffue wij Zodie / morgen
saa wij Cras .

Til større adworsel oc wiffere forbædring
giffuer Christus oss nogle wisse wortegne paa
dennom/ att wij des bedre mue kende dennom/
først att.

De komme till eder.

Det er

Dellig Trefoldighed CLXXX

Det er strax ett ont tegen . Ja lige som saa/ dane lærer fare med wrang lærdom aff seg el/ ler andre optencht oc paafundē / saa komme de oc aff seg sielff vstedde oc vskallede / oc indføre seg sielff aff egen tilstænd for kispdelig wild oc baade wden all Guds befaling oc mennisters begering / paa huilke Gud saa høylig klauer. Zierte. xxxij. att saadane løbe fast/ oc ere icke aff Gud wdsende. Huilket wy haffue altho groffue lig seet y wore klercke/ hwor de haffue rend effter kircker oc bispsdøme / oc med bøn/ gunst oc gasue indførd seg/ oc effte med macht oc dragne suerd indtregd seg sielff. Men hwad vlsst Gud haffuer til saadane sielf Kommendes aander gaff Christus nog at forstaa/ der hā forme ente diesle at predicke Guds ære/ endog hā sag de sandhed wden befaling. Mar. j. oc Matt. ix. att hā icke stedde hānō hoff seg som kom oc bød seg sielff til/ att wille were hoff hannom. Thā lige som ingen kan tro / wden han faar ordet att høre/ oc hannom blifuer ordet forpredickt saa predicker oc ingen saare til gaffns wden hā wdsendes Ro. x. Icke nøde de seg heller indt predikembedet som due noget/ oc besinde huad saadant ett embede tilhøret / men heller lade de seg trenge oc nøde mod deres egen løst oc willie . Huilke oc saa ere de beste / der Christus haffuer lærd off att bede Gud om Mat. ix. Lige som Christus bleff sielff kaldet oc tilsticket aff faderen . psal. ij. Saa skal oc ingen tage seg den ære till/ wden han kaldes saa som Aaron/ Geb. v.

Falste
prophe-
ter føre
seg indt
kirckens
tjenste.

Attende Søndag effter

De føre Der næst er det oc et strøbeligt tegen/att de
oc er hel staffere seg saa wd/ skule seg vnder helligheds
ligt skyn. skyn/ oc wille siunes saa gode lige som de aller/
beste/for det er dieffuelsens seed/han pleyer saa
giernc att klæde sine engle wdi faareklæder ij.
Corint. xi. De som aff Gud wdsendes/dennom
pryder oc styrcker han med aandsens Krafft oc
sin vryggelige sandhed. Luce xxi. Hieremie j.
Men disse som saa komme aff seg sielff / for de
haffue icke y sandhed det dennom burde att we
re/da pryde oc smycke de seg wdwortes til/giff
ue seg wd for de beste Christne / oc holde seg
for aandelige Kirckens personer/oc føre en søn/
derlig stor hellighed wdi deres klæde bon/ lan
ge bøner/fasten / almisse / oc hward andet den
nom kan føde en mening oc anseende for folk.
Saadane wore hyne Camarim der scrifften tal
om. ij. Reg. xxiij. Baals prester. j. Reg. xviij.
Phariseerne. Matth. xxiij. Oc mange falste
Christne aff jøderne wdi Apostlerns tyd / som
wilde were saa meget fromme/att de wilde haf
ue Lowen holden med Euangelio. Oc paa det
siste / Disse wore suermere / som holde seg saa
aandelige/att de nøye thøre æde seg mette / el/
lerwel slycke sin tørst / oc skaa seg saa med all
anden wdwortes lade/wdi aandelighed oc yd/
myghed / att de enfoldige nødes till att holde
dennom for det de wille were. Oc ofuer alt skule
de deres strømpertij vnder Guds ord oc den

hellige

Hellig Trefoldig. CLXXXI

hellige scrift / oc wille der med bestaa att were
ret oc gudeligt alt det de fare med . Oc ere der
for dubbelt onde / for de wille siunes saa me
get gode.

De ere dog icke nær saa gode y seg sielff som
de skine for enfoldigt folk / de ere inthet aff det
de siunes / som Paulus siger om denom. ij. Ti
mot. iij. de lære oc lede folket lige som wlsffuen
leder oc fører faaret / blinde ere de / oc blinde
menniskens ledere / som achte icke saa meget om
Guds ære eller menniskens salighed / som sin
egen nytte / ære / gaffn / baade oc prophit . Oc
naar de fornemme at dett icke kan fuldelig lsc
tes dennom / att saa sadant nog / effter sin
willie / wden de skulle forwende scriftē oc for
frencke sandhed / Saa begynde de da att ind
føre andre ord (som Petrus siger) med huil
ke de først dræbe siælene / oc siden fylde punge
ne fulde aff fremmed gods / oc gøre saa der
res rette frucht aff seg / effter som de sielff ere
till / som han her nu siger.

De skule
skalken.

ij. Pet. ij.

Paa deres frucht kender dennom.

Endog de skulle icke alle dage kunde skule paa lær
skalkē / vnder faare klæder / men lade vnderstus
dom skal
dom vdygden wdbryde / oc seg lade kende mā kiens
att were de lere
fadren s

Ottende Søndag effter

att were aff all laster fulde. Saa tal dog Chri/
stus synderlig om den frucht de giffue wdaff
sæg paa deres prophetiske embedes wegne wdi
det de ere predicere oc lærefædre. Lige som
man kan tale sammeledes om alle andre embedes
der / det er en god smed / som gior god smedes
gierning / der som han ellers till inthet andet
duede / den som gior gode skoo / han er en god
skomagere / wore han end ellers en skalk y alle
andre maade. Men huilke som icke er god paa
sitt embede / han er lastelig / der som han kun
de oc ellers meget andet got gior. Saa skulde
wel en predicere oc prophet giffue gode exem
ple fraa seg / oc leffue wel som en anden Chri
sten eller oc ey paa sine gierninger / men lerdos
men er predicerns synderlig frucht / der paa
skal man kende hannom at were ret eller vret /
att were en sand eller en falsk prophet / Han les
uer aldrig saa wel / att lærer han ilde oc wran
gelig / da er han en falsk Prophet. Der paa haf
ue de hellige Apostle oc lærd oss att kende de
sande gode lærefædre fraa alle andre. S. Hæs
i. Johan. iij. oc S. Pouel / Roma. xvi.

Her paa kunde oc alle Christne / onge oc gæ
le / leeg oc lærd lettelig kende oc døme alle hon
de lærdom / effterdi all rett Christelig lærdom
skal were (som Paulus siger) secundum Ana
logiam fidei / effter troens indhold / saa att han
bliffuer enlig oc cens lydendes med troen / oc
er icke

Wellig Trefoldig. CLXXXII

er icke mod troens artickel. Zuilken som weed nu ret grundelig sin bgrnelærdom / som er en sum oc kort indhold paa all Bibelen / saa tilig som han hører noget læres / da kan han sige / dett er rett / eller det er vret. Derfor beder oc Christus her alle sine Christne tage seg waare oc Paulus siger . i. Corin. xiiij. at een skal lære / oc de andre skulle døme / huilket ingenlonde see kunde wden man sør wijte hwad rett er / der som ingen ellers er saa wyss / at han ey staar till att bestuffis / som pawen haffuer off alle her til y mange aar fordi bedraget / oc sagt off for hwad han wilde / for wy skulnede oc døms de icke paa hans lærdom effter den rette proff / uesteen. Saligheden at staa eniste y Guds naade wed troen til Christum med en ret weyer / kendelse vdi ord oc de sande Kiærligheds gode gierninger / huilke Gud kreffuer. Men nu wy denne artickel achte aff wor bgrnelærdom / da lærer han off att see oc kende / det wy sør icke kunde skunne / Ja Papisterij oc giendøberij / med all den wildelse wæret haffuer / er oc komme kan.

Endelig giffuer Christus her en forfets Guds til lig adworsel for alle / som enthen predicke eller ge staar tilhøre / Oc siger saadane Propheter som giff / icke y ord ue saa ond lærdom fraa seg at skulle saa eet ont men y endeligt / som Paulus oc truer dennom med det krafft. sielff samme. ij. Thessalo. ij. oc ij. Timoth. iij. Of saa att han ingenlonde lader seg nøye med
off andro

Ottende Søndag effter

off andre/att wÿ Kunde giffue hannom mange
fawre ord/oc sige fast Herre Herre/ holde off
for Euangeliste oc gode Christne/ oc gisre in-
thet aff det Gud biuder oss/ huercken tro Gud
eller elste wor næste/ Ja huercken gisre eller
lade for Guds skyld eller hanss willie. Nu er
dette Guds willie/ att wÿ skulle med tacknem-
hed annamine hanss søn først med troen at hol-
de hannom for wor skend oc gaffue / Oc saa
ÿ Gudfrøchtighed effterfylle hannom med
all dygd oc gudelig fromhed/der med
bliffue wÿ hanss børn oc meg hans
nom beholdende det ewige
rige/det oss Gud aff
sin naade giffue
wed Jesum
Christum
AMEN.

Nyende Søndag effter Dellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S.
Pouel Apostel
i. Cor. i.

Iære brødre. Lader
 oss ickē were løsten-
 de til det onde/ saa
 som hyne oc wore
 løstende. Werer ey
 heller affgudedyrcke
 re som somme aff hy-
 ne/ som screffuit staar/ folket satte
 seg neder att æde oc dricke/ saa sto-
 de de op att lege. Lader oss ey heller
 leffue skiorleffnet/ som somme aff
 dennom leffde skiorleffnet/ oc folde
 paa een dag try oc tiwe tusende. La-
 der oss ey heller freste Christū/ som
 somme aff dennom oc saa frestede
 hannom/ oc bleffue wdaff orniene
 ødelagde. Anorrer ickē heller/ som
 somme aff dennom knorrede/ oc
 bleffue aff forderffueren ødelagde.
 Dette altsammen er dennom saa
 weyrfareet til en betegnelse/ mē screff-
 uit oss til en adworsel/ huilke denne
 werdsens endeligt er paa kommet.

¶ *Suilken*

Tiende Søndag efter

Quilken seg derfor lader tycke att
staa / den see wel til att han icke fal=
der / eder er endnu ingen wden men=
nistelig frestelse paakommen. Men
Gud er trofast / han lader eder icke
frestes meer end eders formue
er / men han skal end giøret
saa / at frestelsen faar oc=
saa den wdgang / att y
skulle fuld wel kun=
de fordragen.

i Den hellige Apostel formaner oss / att wy
skulle fly de synder der Gud kan fortsynes wd=
aff / oc ey lade wor løst oc begiæring staa till
det som er y seg sielff ont. ij. Bewaare oss oc icke
med noget det oss kan drage fraa den sande
Guds dyrckelse oc til affguderij. iij. Att wy
oc bliffue reenliffuede / oc enthen leffue ett got
reent echtestaff / eller oc ett helligt leffnet / oc ins
gen lunde besmitte oss med et skist leffnet iij.
Att wy oc icke skulle driste oss til noget det oss
kan were en orsage till nogen fare / thij det wor
re att freste Gud / oc wy kunde komme wdi dys
be fald der offuer. v. Att wy oc waare oss for
at knorre paa Guds tiænere oc bliffue ey Gud
vtacknemme for sine welgierninger.

¶ Der

Dellig Trefol. CLXXXIII

ij. Der som wÿ her wdi bliffue forfsmelige / oc y achre denne Apostolifte adworsel/da haff ne wÿ scrifften oc historierne for off/hwor Gud lader seg kende att hade saadât/ oc tilforn haf ner straffet sitt foldt for saadane gierninger / huilke saa wel wore hanss foldt som wÿ nu ere/ for hwes skyld han oc meget hadde giord bode i Ægypten/ÿ det røde haw oc wdi stræcken/Zuulke ey wore saa mangfoldelig oc saa grundelig indlærde vdi Guds ord/som wÿ nu ere i det ny Testament / Han sparide dennom dog inthet wdi saadane synder / men sloo der ebland med macht/ saa lenge att der blefue icke igien aff all den store haab der wdgick aff Ægypten wden de thoo eniste Josue oc Caleb / thi mue wÿ her wdaff frøchte at gisre ilde/ det er dënom fced till en straff oc plage for synderne / oc off er det forscresuit/til en forferelse/at wÿ mue see hwad off forstaar med dennom om wÿ synde som de giorde.

ij. Derfor skal inge stole paa nogen den gaffe ne han kan haffue aff Gud / men ehwor høyt han er kōmen till troen oc Guds naades weyrs kendelse / da skal hā ydmyge seg / oc staa y gud frychthighed/oc tēcke / idag staa ieg her/ÿ mor gen ligger ieg der / wden Gud hielper meg da bliffuer ieg til inthet.

ij. Endelig trøster han de Christne aff den stad Corintho / att dett er en søye frestelse/den

Nyende Søndag effter

De end haffue lid/fram for det dennom Kan end
nu forstaa/dog skulle de ey heller der aff lade
seg forfere/Gud haffuer loffuit Psalm. xxxiii.
oc Psalmo l. att wille giøre dennom bistand
som ere wdi frestelse / oc bestaffe det saa/
att alle de som wille lade Christi aag
spendes paa seg/de skulle ey ales
neste icke falde vnderet/men
oc styrckes saa med Guds
aand/oc bliffue der
mend nog for
att bæret/
att Guds Korff
skal endelig bliffue
dennom til gaffn oc aldels
yftadeligt.

Euangelium scriffuer S. Lucas Euangelista Capit. xvi.

Iesus

Jesus sagde till sine
disciple. Der wor en
rigmand som had-
de en husfogit/och hæ-
bleff berøchet for
hannom / att skulde
haffue forkommet
aa ij banff

Niende Søndag effter

hanſſ gods . Oc han kallede hānom fram/oc ſagde til hannom / **W**ad er det ieg hører om deg ? giør regenſſ ſtaff for dit fogedy fordi du mot icke were lēger foget. Da ſagde huſ fogeden ſaa wed ieg ſielff / **W**ad ſkal ieg giøre ? effterdi myn Derre tager fogediet fraa meg / grafuet gi der ieg icke / ſaa ſkammer ieg meg wed att tigge . Jeg weed nu hwad ieg wil giøre / att naar ieg bliſuer afſet wdaff fogediet / man maa da taſge meg hiem y ſitt hwiſſ . Der kallede han fram ſin Derres ſkyldenere hwer oc een / oc ſagde ſaa til den førſte / hvor meget æſt du myn herre ſkyldig ? **D**ā ſagde / hundrede tøndner olli. Oc han ſagde till hannom / ſaa tag dit breff / ſet deg neder / oc ſcriff haſtelig halfredie ſindſtiwe. Der næſt ſagde han till den anden / end du / **W**or meget æſtu ſkyldig ? **D**an ſagde / hundrede maader huede . **O**c

Dellig Trefoldig. CLXXXVI

de. Oc han sagde till hannom. Tag dit breff oc scriff firesindstiwē. Oc herrē lofuede den vretferdige foget/ forbi han saaklaagelig bar seg adē. Thi denne werdsens børn ere klaasgere end liwsens børn paa deres maade. Saa siger ieg oc eder / giger eder wanner af den vretferdige Mammon / paa dett/ att naar eder trenger / de da niue tage eder ind i de ewige tabernacheler .

Med dette parabel paaminder Christus sine rette Christne oc alle sande Guds børn att were meget slittige wdi alt det som hører till deres Christelige handel . Den samme paamindelse gigers oc saare behof/for den store kigdelige tryghed man tager seg till vnder Euan gelio / lige som der lowe icke stor macht paa / hwad heller der windes eller tabes. Oc at samme raad oc paamindelse maa achtē des ydermere/ da setter han off for dēne werdsens børn oc kigdelige haffuetiære mēniste/med den store omsorg / oc windstibelighed som de legge paa desse forfengelige werdsens ringeste / oc wil saa meget sige/att lige som werdsens børn legge all wind paa att offuerkomme det de ad

De Christne skal le wære slittige.

Tiende Søndag effter.

spørte / oc bruge alt wid oc alle sind / how oc
tancke / smidhed oc Flaaghed / stiel fornomst
oc alle naturlige krefter / till att tiæne denne
forfengelige oc snart forgægelige verden / som
me till att samle stor sorgfuld rigdom / med
swaart arbeyd oc omhyggelighed / Huilke dog
hastelig sløyer oc far bort igien med sorg oc
weyrmød. Somme att skaffe seg yndeste oc
wenstaff hof herrer oc høffdinge / huilken
ocsa er vbestandig. Oc somme till att søde
seg ett stort forfengeligt naffn oc ewigt røchte /
huilket ocsaa forgaas snart / oc end stundom
med all bløysel oc skam. Saa skulde oc Chris
tet folk / som wille were Guds børn / legge all
wind paa att gisre de gierninger som der høre
till / Oc icke meer / men fast minde were forsø
melige till att legge seg effter den ewige skatt /
som er saa dyrbar oc langwaarendis.

**Uffrem
pel.**

See / wille wy nu tencke oss ret om / da maa
det were oss Christne en stor bløysel / som sich
te for ett ewigt Klenod / som er ewig oc vforgen
gelig salighed hof Gud / att wy skulle det hø
re / att andre menniske ere smidere slittigre oc
meer orwogne till att forhuerffue en forgenge
lig ære / eller nogen ringe ting hwad det kan
were / end wy ere till en ewig saligheds Krone
att forhuerffue. Lige som dett er en achte
dandnequinde en stor bløysel att høre / att en

stige

Dellig Trefoldig. CLXXXVH

Friskhoppe legger større wind paa att tecken sin bolstaff til skam oc wanære / end hun gior wdi dygd oc ærlighed till att behaffue sin dandnemand / der hun haffuer heder oc ære wdaff med Guds wenstaff oc yndeste. Twi hwad det maa wist were off en skam oc haanshed / skal en skowrøffuere / som med vretfers digt roff achter att worde rig / oc lider Kold oc frost / med lange wogne næter for nogen søye wwiss oc vretfangelig baade / huilken hannom er farlig bode till liff oc siæl. Eller en sørøffuere som seylet mangan høy søs / oc setter daglig bode liff oc siæl y fare / findes Flaagere oc slittigre wdi sin handel / end wy som staa effter den ewige salighed / giorre paa wore maade / Swor swaart wil det bliffue off att høre paa den yderste domedag. Ja det er en gammel Guds Klawe / att man gierne lyder alle wden hannom / Derfor priser Gud oc Rechabs børn saa Hieremi. xxxv. att de lydte deres faders bud / oc huercke bygde hwss eller drocke wyn / men lydte hånom oc for hanss skyld / sørde ett saare strengt leffnet / der som Gud kunde icke saa aff sine isder det fast lettere wor att lignes wed. Ja end det meer er / Zan Klawe Jesa. j. att ore oc asen kender bedre sin herres stold oc krybbe / end Israël kende hannom.

Niende Søndag effter

Saa prises nu werdslige mennisters willi/
drubhed oc slittrighed i sine gierninger / hwad
beller de ere onde eller gode / till att bestemme
wor søffnachtighed oc vsigelige forsømelse till
de gierninger der off meer macht paa ligger/
huilke off burde oc med større windstibelighed
att fuldkomme. Thi loffues denne / icke for håss
dygd eller gode giernings skyld / thÿ det wor io
dubbelt ilde giord / om han først hadde tiænt
sin herre med vtro / oc siden der offuer bedra/
ger hannom falskelig sitt gods fraa . Men att
han wor saa snild / oc glemde seg icke sielff / be/
tenchte sin egen lisenhed oc nødtørff / oc tench/
te til att forsee seg sielff / See den snildhed oc
Flaaghed loffues i hannom / oc icke det bedres
geri i seg sielff . Lige som thoo der sichte om
liffuet / oc den ene bruger nogen trerfthed eller
stermekonst / oc der med forrafter den anden /
det loffuer man / oc icke det mord oc mandrab
i seg sielff . Saadan en lignelse haffue wi oc
hoss . S. Pouel Roma. v. hwor han ligner A/
dam wed Christo / oc forklarar dennom bode
att haffue weret en begyndelse til noget / endog
det er adstilligt / thi Adam førde off sunden oc
døden paa / men Christus haffuer forbuersffo
off liff oc salighed .

Lige saa ligner nu Christus her den skal/
afftige oc vretferdige wed den som er retfer/
dig / endog de ere hwer andwæ meget vlige paa
giernings wegne / den de haffue att giste / de
lignes

Wellig Trefol. CLXXXVIII

lignes dog wdi den maade / med huilken begges deres gierninger giores / saa att de handle bode Flaagelig oc snildelig med flyt oc windstibeligbed / den ene med vret y en vrelig sag / oc den anden med rette wdi retferdighed. Lige som werdsens børn ere nu snilde oc Flaage till att giores ont / saa skulde oc wy (som wille holdes for lysens børn) med retferdighed handle Flaagelig oc snildelig med all flit y retferdige oc Christelige sager till att giores got. Saa handle bode de ene oc andre Flaagelig / men y thoo adskillige sager / oc bliffue saa lige y een maade / oc vlige y den anden maade. Thi skulde wy Christne oc giores wor største flyt her till att wy mue were dennz werdsens børn vlige y den store forfengelige møde oc sønderlige omshow / som de legge paa desse forgengelige creaturer / men were omhyggelige for de aandelige ting oc for himmeltige / saa wel som de ere for iorderige oc iorderiges tingeste / oc ey lade oss der wdi offuerwinde aff dennom / som Christus her klawer att dog steer hofsmange.

Giörer eber wanner etc.

Mahemon er ett Hebraischt ord / oc merck
 Ter en offuerflødig rigdom / huilken man haff
 uer offuer sin nødtørft till att hielpe en anden
 med / seg sielff wden skade. Oc saadant gods
 kalder Christus vretferdigt / Icke fordi att det

Zwad
 Nam
 mon mer
 ker.

A A P ex ey et

Niende Søndag effter

er ey ett got Guds creatur y seg sielff / thñ alt det Gud hafuer skabt er y seg sielff alt sammen rettelig got Gene. j. men for den wanbrug som der er vndergiffuet / att det stundom ey adkommes saa retferdelig som børligt wore / som det er oc ett ord y menige mands tale / at hwær den tiger / er enthen sielff vretferdig / eller oc en vretferdig mands arffuing. Der næst att det icke bruges oc bytes saa redelig oc rettelig som det skulde / de fattige oc wedtørffrige till hielp oc ophold / oc lader seg nøde oc tuinge till att tiæne girige oc rhielpsome folk / som lade det ligge oc mulnes / oc ey ladet gaa eblant de wedtørffrige / saa som Gud der hafuer skickedet til. Derfor heder det vret oc vretferdigt / efter den mening som S. Povel siger dagene at were onde / huilke dog ere Guds gode creaturer saa wel som næterne. Men fordi tiden bruges saa ilde / oc der givrs saa meget ont wdi tiden / derfor maa hun alt bære nafn. der aff / oc lade seg kalde en ond tyd / Ikke for sin egen skyld / men for de mange onde gierningers skyld der skee wdi tiden bøde nat oc dag. Saa er oc en gylden y en farg mands pung wel god y seg sielff / men y det han saa lader seg tuinge oc nødes til att tiæne der som hã icke skulde / oc er icke wdi den brug oc tiænste der som hannom burde att were / derfor skall han oc bære nafn aff den misbrug / oc kaldes en vretferdig gylden / lige som han wore staalen / eller anderledis ilde adkommen / for han saa med vret holdes fraa sin tilbørlige

Dellig Trefoldig. CLXXXIX

børlige gengelige brug der han er skabt till / Men er meer en stor orsage til meget ont / how mod / girighed / mandemord / drockenstab / ho xerij oc skjøtlesfnet / som Paulus oc siger. i. Ti moth. vi.

Chi beder nu Jesus oss bytte med hwer an dre / hwo som best formaa / dele med den som best haaffuer behoff / paa det att de oc maa hiel pe oss / naar oss treuger / oc wÿ icke kunde hielpe oss sielff / paa den yderste dag / naar Gud wil ds me oss / effter som wÿ det haaffue giordt eller ic ke giordt.

Men her skal nu hwer from Christen were wÿss / oc see wel til / att hã lader seg icke forføre med wrang forstand aff desse eller saadane de ses lige ord / kysser sine egne hæder sô Job siger cap. xxxi. oc legger sine egne gierninger till det Guds naade wdi Christo tilhører. Wÿ skulle først for all ting tæcke oc achte / det Christus si get om fruchten aff det gode thræ / att fruchten word aldrig god sô end thræet er tilforn got / oc her siger Lucas desligeste / att Jesus sagde desse ord til sine disciple / huilke allerede kede hã nõ for den sande Guds søn / som skulde frelse oc forløse al werde. Aff huilke kyndst aff oc tro de med hãnd wore allerede Guds børn / oc hadde nu det ewige liff. Jo. iij Ses til saadane salige Guds børn siger hã desse ord / de kude oc gisre gierninger sô teckes Gud / hwilke wredes børn aldrig kunde gisre / der som de end fast begyns det / Iaa

En Gu ds måd gisre gode gis ringer oc ingen anden. Mat. viij

Tiende Søndag effter

Gen. liij.

det/ saa som Cain wilde oc offer/ men Gud ach
tede icke hans offer/icke fordi godset wor wdu
eligt det han gaff Gud/ men fordi han stod
icke sielff personlig y yndeste oc naade hoff
Gud/han wor Gud icke sielff teckelig eller be/
hagelig/ derfor kunde han oc inthet teckeligt
eller behageligt giøre/ fordi gierningen achtet
altid effter som giøreren er till/ Det maa
were en ringe gierning den Gud tager till
tacke med sine Kiære børn/ der som det aldrig
wore andet end en Kold wands driek een giff/
ner anden for hans styld/Matt. x. Tuert emod
er gierningen aldrig saa ypperlig oc god til sin/
ne/kunde der oc bygges hele guldKircker Eller
man hudfletede seg sielff/oc leffde det aller stre/
geste leffnet det mueligt oc menniskeligt kunde
were/da bleffuet dog intet werd/de huide børn
giøre de sawre gierninger/ Men de vgukelige
sigeu Gud saa til/hwi tager du mine retferdig/
hede wdi dyn mund etc. Psal. l. oc Jesa 1. Offer
oc gassuer maa ieg icke lide/det er meg en wey/
erstyggelighed etc. Thij er det fast oc fuld wist
att Gud achter ingen strømpertij/oc strøder al/
drig hwad nogen giør/ det stund han er icke
bleffuen god oc retferdig aff Guds naade wed
Christum/giorde han oc att han motte giøre
seg til døde/fruchte giør dog aldrig træet got.
Men Guds gode børn giøre Guds gode gier/
ninger/aff dennom kresuer Gud oc gode gier/
ninger paa dennom skulle de oc lade seg kende
hwd de ere / thij Gud kender alene hiærtet oc
set

Dellig Trefoldighed CXC

seer throen oc hwad andet lønligt yøffer/ men
 folk Eder off paa wore ord oc gierninger/ der
 for skulle wy there off saa wdi wore gierninger
 oc omgengelse mod alle/ att mange kunde bær
 re widnes byrd om wor dygd oc fromhed/ for
 hwess skyld her ey prises alle honde gode gier
 ninger/ men alene de/ med huilke wy kunde
 riæne off ett gott røchte/ oc saa ett got widnes
 byrd/ oc legge stort wenstæff ind hoss mange
 aff dennom som leffue hoss off/ Icke aff de aff
 døde Guds helgene/ mē de Guds fattige børn
 her paa iorden/ huilke wy med ord oc wølgier
 ninger skulle riæne oc giøre til gode/ som wore
 kixersydskene oc rette medarffuinge til himmel
 rige. Icke att wy der med wille meget forriæne
 Men y det wy wide/ att wy aff Christi forriæne
 ste ere bleffne Guds børn/ och han off haffuer
 betroet til sitt gods oc guddommelige creatu
 rer/ saa som sine fogeder/ att wy saadant som
 han haffuer faaet off skulle dele oc wdbytte es
 blåt saadane hæss folk / Ja hæss børn synderlig
 for alle andre/ der som wy oc seyle/ oc finde icke
 paa de sande Guds børn/ men giøre andre A
 dams børn til gode som icke ere Christne/ huil
 ke aldrig komme sielff indi himmerige/ hwad
 siige att tage off der ind/ da skal Christus dog
 icke ladet bliffue til forgiess/ men regne seg att
 haffue faaet saadant/ effterdi wy haffue giord
 det for hans skyld/ som han sielff siger Matt.
 xxv/

Gall. vj.

Ændelig er dette ds mening om troen oc gode

Niende Søndag effter

Gode gode gierninger/ att wý aff Guds naade wed
giernin / troen til Jesum Christum bliffue retferdige oc
ger haff / salige Guds børn. Men det første gode wý wd
ue v. fruc
te. rette med wore gode gierninger/er det/ att wý
gøre Gud lof/ oc ære hannom der med som off
haffuer vnder sin lydelse oc haffuer saadant
befalet. Der næst lade wý off tilkende att effter
fille hannom/ som gode børn sin fader/ ý det
wý gøre wel mod wor nægste/ lige som han
gør wel mod alle. iij. Giffue wý oc der med
hwer orsage til at lofue Gud/oc gode exēple at
fille off effter / oc gøre Gud ære med off. iij.

Lu. vj.

Wý bliffue oc sielff ý off oc wore egne samuittig
bede her wdaff des wissre oc tryggere paa
wort kald oc ewige wdwellelse/ som S. Peder
siger ij. Pe. i. for hwess skyld Paulus beder off
legge saaledes ett got fundament / oc Christus

1. Ti. vj.

sielff raader hwer att sette sitt liggendesæ oc
sin skatt wdi himmelen Matt vj. Det femte oc
endelige gaffn wý haffue aff wore gode giernin
ger/er det gode widnes byrd wý skulle faa der
aff bode her nu oc paa den yderste domedag/
naar wý skulle dømes effter wore gierninger/
Oc da skal off lønes alt det Gode wý haffue
giord/ Ikke for gierningerens skyld ý seg sielff/
thj wý ere dog Gud plichtige alt det gode wý
gøre kunde/ men for den willige lydighed/wý
haffue der med bewist/ oc det løfte oc tilfaffn
han haffuer giord alle dennoin som gøre oc la
de for hans skyld/Oc allermest for den wilie
oc sadetlige gunst han haffuer til dennom/ da
wil

Wellig Trefoldighed CXCI

wil han inthet lade dennom forgiæffs giøre/
men løue dennom wel for alt det gode de giøre
Ja sine egne gode giærninger wil han krone w
di dennom/ som Augustinus siger. Dog lønet
han dennom lige med det sielff samme/ som hã
alrede haffuer forgiæffs aff sin naade oc gode
willie wdi troen efter sin wdwellelse stænk't oc
giffuet dennom.

Saa som en fader der loffuer sin søn ellet na
turlig arffuinge et eller andet / om han wil giø
re det eller dette/ Zan giffuer hannom oc hwad
han loffuede/ icke for hannom saa burde/ men
for han loffuede Ick'e noget nyt gods/ men aff
det samme som barnet tilforn arffuelig tilhørø
de/ Oc offuer alt for han haffuer hannom kær
da giffuet han hannom for en ringe giærning
en stor stæck/ dē hã icke hadde gifuet sin tiænere
eller træl/ hadde den oc giord giærningē end be
dre. Derfor saa bliffuer Christus Christus oc
naade bliffuer naade/ paa huilke wj skulle off
aleneste forlade effter Euāgelium / oc reg
ne oss for vnyttige tiænere / wj giøre
hwad wj giøre. Wj skulle dog wes
re flittige til att giøre got/ oc
ey kundes der wed/ giøre
wj noget got/ da finde
wj det wel/ Ja des
mindre wj
achte wort gode/
des meer regner Gud
det som Mattheus aff Chris
sti ord tilkēde giffuet Cap. xxv.

Etēde

Tiende Søndag effter
 Dellige Trefoldighed.
 Epistelen scriffuer S. Po-
 uel Apostel. Roma. xij.

Wibe kære brødre /
 att der j wore bednin-
 ge / da laabe j heden
 till de stomme affgu-
 der / lige som man wil
 de eder føre. Ebi gif-
 ner ieg eder tilkende /
 att ingen forbander Jesum / hwo
 som tal aff den Delligaand. Oc in-
 gen kan kalde Jesum en Verre / wdē
 aff den Delligaand. Gafuerne ere
 adskillige / Men det er een aand. Oc
 embederne ere adskillige / Men det er
 een Verre. Oc kreffterne ere adskilli-
 ge / Men det er een Gud / som kreff-
 telig gjør all ting wdi alle. Saa bes-
 teer seg aanden wdi hwer til det me-
 nige nytte oc gaffn.

Sulke

Wellig Trefoldighed CXCI

Hvilke som aff en werdsens-aand regheres
de lade seg søre hÿd oc dÿd/hwort som dieſeu
wil ic̄ un haſſue deennom ꝯ. Tim. ꝯ. Thÿ ſtæder
han dennom oc ic̄e til att tage wed troen/ oc
holde Chriſtum for en Herre/men Kommer de
nom til att beſpote oc forhaane hannom.

Twert emod Kan den oc ey andet end loſſue
den Guds ſøn Chriſtum/ ſom haſſuer en god
Guds aand/ſaa langt er det der fraa / att han
ſkulde kunde ſpote oc forbande hannom.

Der paa maa man nu ſende en Guds aand
fraa en werdsens aand/huilken altyd er ehn aff
een Gud fader wed een Guds ſøn Jeſum Chriſ
tum.

Men endog aanden er een/ oc altyd y ſeg
ſielff eens/dog giſſues hun dog adſtillige ſolck
med adſtillige gaſſuer oc gierninger til adſtil
lige embeder/ic̄e for den persons ſtyld/ ſom
annammer ſamme aand/men den menige Kirck
te til nytte oc gaſſn / thÿ lader ſeg oc aanden
wddede eblant adſtillige til Kirckens adſtillige
tienſte/ic̄e ſom wy wille/men ſom Gud wil.

Euangelium ſcriſſuer S. Lucas Euangelista Capit xix.

Tiende Søndag effter

Om Jesus wor kommen
hart ad Jerusalem/ da
saa han staden/ græd off
ner hannom oc sagde. Ah
wiste du oc saa/ end oc nu
paa dene dÿn dag hwad
der tioen till dÿn fred/
Men

Dellig trefoldighed CXCIII

Men nu er det skindt for dine øyne.
Thi de dage skulle komme offuer
deg/att dine fiende skulle slaa stand
zer omkring deg / oc belegge deg /
oc de skulle trenge deg paa alle sider.
Oc de skulle felde deg neder till ior=
den / oc saa dine børn som ere wdi
deg / oc de skulle ey lade een steen
paa anden wdi deg / fordi du haf=
ner ick kund skøn paa dñn besøgel=
sis tyd . Oc han gick indi templen /
oc begynte att driffue wd dennom
som solde oc kigbte der wdi/oc sags=
de till dennom . Der staar saa

scresnit/mit hross er eet bøs

nehross / nu haffue y

giord dett till en

røfuetule. Oc

han wor

læ=

rendes hwerdag

y templen.

b b ij

Der se

Tiende Søndag effter

Mennis
Fesblind
hed.

Her see wy ett ynckeligt oc grueligt **Ærpe**l
y wor Herre oc kærteste broder Jesu Chri/
sto / hwor han begræder den store blindhed /
off fyl / oc der med den swaare Guds wrede
oc plage off med denne werden skal offuergaa
for samme blindheds skyld / oc for den ledige
vtacknemhed off fyl / att han saa rundelig op/
lader den eddelste oc dyreste skatt der han er
Herre offuer / oc tilbiuder hwer man seg sielf/
formiddels sitt hellige Euangelium med gunst
oc naade / alle sønders forladelse / ewig salig/
hed oc glæde foruden ende / **O**c folk er saa for/
blindet y sine egne sigdelige sind / att een ach/
ter saadant mindre end anden / saa lenge att
samme eddele skat er framfaren / oc Gud slaar
dennom saa med blindhed y grunden / att den
nom aldrig sidē skal staa enthen raad eller red
ning till / men Guds retferdige strenge dom /
huilket dennom saa griber y den vgdelig/
hed / skal henge dennom offuer howedet ewin/
deltig til ewig straff oc fordømmelse

Ærem /
ple.

Gen. vij.

Ja saa begynder Gud offte her y werden
att lade see sin grumme wrede offuer saadan
vtacknēhed med timelige straff oc plage / Saa
giorde han y Nohes tyd / der han lod floden
gaa offuer all werdē / fordi man wilde icke skø/
de om Gud / oc ey holde den retferdige predic/
fere for fulde / oc rette seg effter Guds ord oc
villie / huilken han lod forkynde wed hānom.
ij. pet. ii. Saa lod oc Gud gaa den høye him/
melste

Dellig Trefoldig. CXCIII

melste straff offner Sodomiterne med de an- Ge. xix.
 dre / att de wore saa dybt nedsondne y søn-
 den/ oc der offner forachtede den hellige Loth/
 som denom affraadde oc lærde det beste. Item
 hwad straff Egipten offner gic for sin vbesis-
 gelighed oc vlærafftigheds styld / det lærer
 Moses off y sin anden bog. Derfor straffede iij. Reg.
 Gud oc de thij Israelitiske slechte med den lan- xv.
 ge Caldeiske fengsel / Desligeste ocsaa de an-
 dre Jøder med den swaare Babiloniske feng-
 sel. iij. Reg. xxv. alt for de wilde icke achte hās
 hellige Propheter / som goffue dennom deris
 brøst tilkende / oc bade dennom rette oc bedrø-
 seg.

Med lige saadant samme truer endnu Je-
 sus det Jødeste folk y Hierusalem / att den- Hierusa-
 nom skal offuergaa Guds wrede oc plage / for lems tra-
 de wilde icke heller kende den naade som den- sel.
 nom nu tilbøds / rigeligre oc rundeligre med
 større krafft oc weldigre wdnesbyrd end no-
 get tyd tilforn / for hwes styld dennom oc skul-
 de des swaarere oc strengere dom offuergaa.
 Der wed ynckes denne gode Herre saa gantste
 saare / att han glemmer den høytilige are som
 hannom nu sielff weyerfoers/ocsa den swaare
 pine oc død som hannom nu snarlig forstoed/
 oc aff ret stor hiartens medynck gremmer seg
 for sine fiende / oc bestelig græder offuer Hie-
 rusalem oc hennes indbyggere. Han ynster
 dennom / att de motte wide der han weed / oc
 forstaa det denom Ende gaffat till fred oc des

Tiende Søndag effter

res bestand / oc wil saa orsage seg med alle andre / att det er aff ingens forsmelse / men aff deres egen forstockede blindhed oc ybesigelige ondskaff/att de bliffue forderffuede oc fordømde/ om nogen aff dennom wilde endnu faeles her wed / oc wige wdaff sine onde wæye.

Historie om Zie-
rusalës
bestol/
ding.

Nu mæ wÿ wisselig wel tro / att dennom saa er steed / effterdi Christus truer dennom med saadant / som historierne oc wdwise Klar lig nog/ Ja Josephus oc Egisippus desligeste ocsaa Eusebius wdi Kirckhistorien gifue denne sag meget yndeligre oc groffueligre tilkende med lang oc Klar scriffuelse / end Christus med disse saa ord gixre kan . Det stede sig saa wed kl. aar effter Christi hümselferd / der Jøderne hadde nu lenge nog dræbt / fengselet oc foriaget hannø troo Christne/oc wilde seg y ingen maade lade besige/ at det hellige Euangelium motte bleffuet hørd hoss dennom/ da wilde Gud nu søre sin endelige straff offuer dennom / thi lod han dennom falde wdi ett stort howmod emod de Rømerste herter til deres egen forderffuelse . Den tyd wor da Despasiannus nylic wdworld till Keyser / thÿ sende hannø sin søn Titu heden til Jødeland med en swaar Frigf herr/ oc lod hannom belegge Zierusalem oc som det wor da aff Guds besynderlig forsi om en Paaftøhytyd/ saa besloo han der inden aurene den menige Jødiske almow/som effter Jøwsens sedwaaane dyd wore søgte wed x. maal
hundrede

Dellig Trefoldig. CXCv

hådrede tusende mēniste. Da yppedes der med
 dē wdwortes krig stort indwortes mord oc op/
 rør/tyrannē/wold/roff oc blodstørtning/att det
 bleff saa vtrygd att wandre paa gaderne / att
 ligene bleffue liggendes bode wde oc inden hu/
 se vbegrassuede / aff huilket der oc worte saa
 swaar en pestilenz / att måge tusende døde der
 wdaff. Hungrē wor oc saa stor/att de aade rem
 mene aff skoene/strēgene aff armbørste/oc end
 paa det siste deres egne børn / Ja stegte oc sø/
 de dēnom/ oc ey motte sielff saa att æde der aff.

Oc ynder saadan ynckelige nød oc store be/
 drøffuelse indbrøde seg siendene weldelig/sloge
 neder oc lagde øde alt det dennom forkom / oc
 y adskillige maade plagede de vsle Jøder/ som
 end da fundes wdi liffue / skaare måge tusende
 op/oc lere effter guld wdi dēnom/ oc meget an/
 det/saa lenge indtil siendene ynckedes sielff off/
 uer saadant ett ynckeligt mord / oc høwitz/
 manden lod wdraabe / att man skulde spare
 dett arme folk . Oc der Titus saa hwor store
 den plage wor / oc hwor mange hun wor off/
 uergangen / oc hwor sterck oc fast en stad de
 hadde for seg / da dømde han dennom strax
 for Guds aabenbare witterlige siende /
 som dett skulde ingen lunde kund werit muel/
 ligt / att saadan en stad med saa mange
 folk kunde saa weldelig bleffuit wonden/had/
 de Gud icke werit dennom synderlig wred .
 Som det oc wist motte med stiel dømes for en
 b b iij synderlig

Tiende Søndag effter

Synderlig stor Guds wrede / att aff saa mange hundrede tusend bleffue ngye leffuendes. xc. tusende / oc end bleffue de saa medfarne / att de motte heller werit døde end leffuende / for de bleffue heden Eytde som andre abespil till adskillige trældom vdi Egipten / blaamēdlandet etc. Oc bleffue saa saare forachtelige holdne / att der soldes. xxx. for een penning / Huilken forachtelse dennom endnu paa henger / att ehworde ere y werden / da ere de ic̄un andet folkes a / berq̄ / der som de før wore ett hederligt folk for alle andre offuer all werdē / Ja en Guds besyn derlig eyndom oc ett helligt wdworld folk .

**Guds
hefus off
der hæst
ords for
achtelse**

See denne store vløcke weyerfoers dēnom / ic̄e for andet / end som Christus her siger / for de wilde ic̄e bekende den naadelige tyd / y huilken Gud saa mildelig ansaa oc besøgte dennō / det wor dē tyd der alle Propheter hadde spaad om / oc de sielff hadde lenge li' oc br̄d effter . Deris sande Christus wor nu Kommen / oc hadde widnesbyrd bode aff himmelen oc paa iorden / Han oc saa bewiste seg sielff med ord oc krafftige gierninger / de wilde dog ic̄e ansee hā nom / alleneste fordi han siuntē ic̄e wdi saasdan en fadsone oc personlighed / som de wilde hannom haffue / Oc saa att han lastede det de loffuede / oc ey wilde lade were got alt det effter deres sind wor .

Oc end det meer er / der Euangelium wor saa wdryddet oc reent wdfæyet aff Hierusalē / oc Christusne menniste wore saa plat der wdaff fortagede

Dellig Trefoldighed. CXCVI

foriagede att der lydte ingen lydende widnesbyrd om Christo / eller nogen straff offuer deres sænd . Da lod Gud (dennom till ydermere adworsel) siunes dome widne bode y himmel len oc paa iorden / som motte werit isøderne wis se tegne till deris endelige forderffuelse . Der siuntes offuer staden en stierne lig wed ett blodigt swerd . Desligeste en forferlig blussende Comete / ett helt aar omkring . Der hørdes y stjerne wed soelbiergs tyd ett grueligt frigs raab / oc der motte man see strids wogne / ryttere oc reysenere lige som y en blodigt strid . Wdi tempelen siuntes oc hørdes oc saa vnderlige stycker / Som hyne onge queyer liddes fram till offring wdi tempelen / da wor der een som fødte et lam offuer all nature . Om nate tider stinde der liwss paa alteret halffue stunder lang . Blant andre røste lydte der eens Lader off gaa her wd / lader off gaa her wd . Den østre port till staden wor saa beslagen / att han icke aff minde end . x x . mend kunde enthers luckes eller oplades / han bleff dog aff seg sielff om naten oplat aff alle sine laase oc lycke .

Zimmel
tegne.

Paa det aller siste / der ingen adworsel wilde hielpen / da opwechte Gud en legmand y Jerusaleem / som hed **J E S U S** / han gaff dennom den siste paamindelse med ideligt skraal oc raab dag oc nat / Her lyder (sagde han) en røst aff østen oc aff westen / her lyder en røst aff alle fire werdsens ender /

b b v Her

Tiende Søndag effter

Her lyder wee offuer Hierusalem oc tempelen/
her lyder wee ofuer brude oc brudgome/oc her
lyder wee offuer det menige foldt/ Svad heller
mand gjorde hannom ont eller got/ da wor
det alt det samme oc det samme/ talde man
hannom noget til/da swarede han inthet an
det end det samme/Wee wee Hierusalem oc det
menige foldt/ oc inthet andet han tog seg til y
nogle aar fraa det første han begynte/ oc ind
til fiendene wore Komne for byen/ Saa gick
han offuer murene /oc raabte wee offuer det
menige foldt oc seg stelff med/ oc y dett samme
bleff han stott for deres syne y Hierusalem/ at
de motte see hans Prophetij att were sand/ om
de endnu wilde frgchte oc falde til Gud.

See saa rigelig begaffuede Gud dennom
med sande waartegne/ att de skulde tendt seg
om/oc taget troen paa Christum oc hanss Euz
gelij/oc rettet sine wrange wæye/ men de bleff
ue to lengs oc werre/ derfor gicket dennom oc
der effter/ oc der hialp hwercken lærdom eller
vnderwissning iertegne eller himmeltegne/ att
de wilde kende den naadelige tyd/ der Gud bes
søgte dennom wdi/thij motte dennom offuer
gaa dene store vlscke/som Christus spaar dens
nom/fordi Gud kan dog icke endelig lidet att
hanss ord oc gierninger saa ewindeligh forach
tes. Han lodet see/att hanss søn bleff paa een
tyd.forachtet/bespyttet oc bespottet/ oc paa der
siste slagen til Korset. Item at Apostle oc andre
Christus

Dellig Trefoldighed CXCVII

Christne bleffue lenge ilde for hanss skyld med farne/men paa det siste den tyd der wor ingen ophørelse/da kunde Gud det icke lenger lide/men slo der eblant/som paa Keder/oc saa meget des skarperre/som han det med dennom lengre hadde lid oc offuerbaaret.

Dette gruelige oc forførelige exempel skal **Wj** skal de wj alt oc saa achte noget/ oc tencke der paa/ le lade att Gud hassuet oc saa besøgt oss y denne naa/ off forfødelige tyd/effter store wildfarelse wj hassue we re her aff ret wdi/men wj sticke oss altho lidet der effter Somme forfylle Euangelium aff vforstandighed/somme wide oc wel bedre/ oc forfylle dog Guds witterlige sandhed aff had eller for wilds skyld. Somme ere oc gode Euangeliste y munden med skone ord/men ere dog egenwillis ste med gierninger oc all deres handel/ Att alles wore synder ere wel saa store/ att Gud maa snarlig nødis til/at straffe oss alle med en hast **Wj** wide io wel/ att Guds arm er icke endnu steckere end han pleyer att were/til att straffe saa wel som til att hielp/ Oc salig er den som frøchter aff en anden mands fare/ før end han kommer sielff y vbsødelige stæde oc forderffuelse/synderlig aff saadant ett exempel. Thj spa rede Gud icke saadant ett hiaerte kiære folk/det han saa lenge aff saa hellige fædre hadde seg wduold/oc saa hiaertelig elst for sine kiære børn saa offte frelist oc bestermd/saa meget got loff uet/for hwess skyld han saa mange hadde straf fet/ oc hadde dennom saa mangelonde æret/ **hnd**

Tiende Søndag effter

hvil skulde han spare off hedninge: som wdi deres stæd ere komne/om wy haffue off icke wel/oc end fuld wel. Swer achte S. Ponels, ord oc formaning Ro. xj.

Dan gick indi tempelen

Her falder wel en synderlig god predicken/hwor folkens leylighed seg saa k̄ begiffue/som wdi sigstæder/hwor man predicke naar Kloc Ten slaar xij. om disse effterscreffne puncte.

Sørst wiser Christus off huilke største orsager ere til folkens synd oc straff for synden/som Gud oc klawer Hiere. l. mit folk er blefuet en fortabt hiaard/deres hiurder hafue forførd dennom.

h Att Kirckens prelater haffue saadant tilstæd hoffsiderne/ der hugge de stiul for seg med den Low. Dent. xiiij. att saadane waare motte for penninge staa dennom till rede/ som wore wæyfarendes komne at gisre Gud tiænste/som saadane strømptere altyd hoffs alle kunde smycke deres haffuelærhed. j. Ti. vj.

ih Derfor straffede Christus det oc saa/ icke aleneste wdi dennom som det tilstedde/ men oc saa wdi dennom som saadant gjorde aff presterns tilstædelse.

iih Zan bruger oc sin macht oc myndighed/ den han hadde wdwortes oc y de legomlige ting/saa wel som indwortes wdi de aandelige/ derfor straffer han dennom oc icke med ord alle neste/men oc saa med gierning.

Guds

Dellig Trefoldighed CXCVIII

v Guds huss vnder det ny Testamente ere
hellige Christne j. Cor. vj.

vj Saadane Guds tempeler wanære oc v/
rene de som føre wrang lærdom/ eller selle oc
figbe Guds naade oc naadelige gaffuer/ som
her til er steed wdi Pawens rige.

vij Mod dennom haffuer Christus faaet si/
ne Euangelister sitt swerd wdi munden oc icke
wdi honden/ som Paulus scriffuer ij. Cor. x. 66
Tit. j.

Elløfte Søndag efter Dellig Trefoldighed Epistelen scriffuer S. Po- nel Apostel j. Cor. xv.

Jære brødre ieg
paaminder eder det
Euangelium som
ieg haffuer predickef
for eder/ huilket ij oc
haffue annammet/
wdi huilket ij oc ære
bleffne bestandige/ wed
huilket ij oc
skulle worde salige. **Quilke londe**
ieg

Elffte Søndag effter

ieg haffuer predicte for eder om y
ellers haffue beholdedet/ wden y
hadde forgieffs taget wed troen.
Thij ieg haffuer det antwortet eder
y forstninge/huilket ieg oc sielff had
de vndfanget/ Att Christus er bort
død for wore synder effter scriffrens
lydelse/oc at han er bleffuen begraff
uen/oc att han er opstanden tredie
dag effter scriffrens lydelse/ oc at hã
haffuer lat seg til siune for Cephas/
der nest for de tolf/ Siden er han
bleffuen seet aff meer end fem hun=
drede brødre paa en sinde/aff huil=
ke mange ere endnu til/ men somme
ere heden søffnede. Siden bleff han
seet aff Jacob/siden aff Apostlene
alle Paa det allersiste haffuer han oc
lat seg til siune for meg/ saa som en
vtidige fødder thij ieg er den ringe=
ste aff Apostlene/ieg som ick er des
werdig att kalles en Apostel/ fordi
ieg haffuer forfuld Guds kircke/
men

Dellig Trefoldighed CXCIX

men aff Guds naade er ieg det ieg er/ oc hans naade som er wdi meg haffuer icke werit forgiess.

i Her stadfester Apostelen troens articke/ for deres skyld synderlig/som wore ystadige y troen/oc bewiser han Christi opstandelse fraa de døde y mange maade/for nogle deres skyld som y Corintho nectede eller fortwisde paa Christi opstandelse/ som han oc offuer dette samme hele xv. Capitel forklarar/oc med mange ord wdelegger/ hwad hwer articke haffuer paa seg/oc hwad macht der ligger paa/att haffue en ret grund mening/oc forstand der om.

ii Ocsaa lærer han off wdi seg/ lige som denne dags Euangelium lærer off det y den syndige toldere/att Euangelium hører de smaa til som ere syndige oc kende seg der/ for/Oc de fast snarre staa til att hielpe/ end hyne sielff hellige Phariseiske aande/ som wille sinnes de beste.

Euangelium scriffuer S.
Lucas Euangelista
Capit xvij.

Jesus

Elffte Søndag effter

Jesus talde dette Parabel
til somme/ som formaste=
de seg paa seg/ att de skul=
de were retferdige / oc for=
smaade de andre/ Thw
menniske stigde op til tem=
pelen att bede/ den ene wor
en Phariseer oc den anden en toldere Pha
riseern

Dellig Trefoldighed. CC

riseern stod oc bad saaledis wæd seg
 sielff. Gud ieg tacker deg / att ieg er
 icke saadan som hÿne andre mennis
 ke / røfuer / vretferdige / horkarle /
 eller oc som denne toldere / Jeg fast
 ter tøsser om vgen / Jeg tiender oc
 aff alt det ieg eyer. Oc tolderen stod
 langt borte / oc wilde ey lette øynene
 op till himmelen / men han sloo seg
 for sit bryst oc sagde / Gud forbar
 me deg offuer meg syndere . Jeg si
 ger ederet / att denne stig neder ret
 ferdig hiem till sitt hÿss fram for
 hÿn / Fordi hwer som seg sielff op
 høffuer / den skal nedtryckes / oc
 hwo seg sielff nedtrycker den skal
 ophøffues .

MEd dette parabel om disse thoo Guds Gud ach
 dyrckere oc tilbedere læter Christus off at ter ins
 kende ret sand hellighed oc retferdighed (som thet om
 for Gud gielder) fraa all strømptry / som sine meniste
 nes wel fawrt for folk / oc hafuer dog icke y grø lig from
 den for Gud det som saa for menniske siunes / hed / song
 huilket Gud achter plat inthet / for hÿess styld meniste
 c c det oc achten.

Elloffte Søndag effter

der oc saa offte meldes wdi scriffren / att Gud anseer ingen menniskes person / det er / den wd wortres siunlige lade med ord / sacher / gierninger oc all ande personlige handel / som kan siunlig kendes paa en person . Men han kaager alt noget dybere / oc randsager (som scriffren lyder) menniskens nyrrer oc hærter . Derfor et oc Guds oc menniskens dom saa meget vlige / som Samuel sagde till Isai. om hanss børn / Sam. xvi. att mennisten achter det der siunes / Men Gud kaager indi hærter . Thi straffede oc Christus Phariserne. Lu. xvi. att de holde seg sielff saa fromme for folket / men Gud kend der wel eders hærter / sagde han / for det som achtes høyt for menniske / det er weyertygget ligt for Gud.

Saa wdlegger nu Euangelisten off Christi mening oc rette forståd paa denne lignelse med denne fortale / att der wore nogle som dristede fast paa seg sielff / regnede seg fröme oc retferdige / men forsmaade oc forachtede alle andre / som saadant samme helligheds siun icke hadde paa seg. Willedes der med beregne off Christendomē att were oc skulle altyd blifue en forsamlung aff sande oc strömptriste helgene / oc at hwo som mellom dem wil döme / skal haffue skarpe syne / oc ey döme effter som der siunes for syne / men som Paulus siger / Det aandeligt er / det wil oc aandelig dömes lige som mā icke altyd kan kendet wden paa fruchten / om hun er ond eller god / før end man smageren / Ja smagen finder

Wdskillige
ge folk i
Christe
domen.

i. Cor. ij.

gen finder rett paa / oc feyler icke. Som Job **Capitl**
 fcrifuer oc om adskillige fowle der haffue eens **xxxix.**
 fuyre/men dog icke eens flow.

Exempel haffue wy her for øyne wdi denne **Den wd**
 sielffgode Phariseer/ som er til siune y alle maa **wortes**
 de vstraffelig / som den der gior oc lader effter **hellig**
 Guds bud/oc lefuer effter Guds willie/en god **hed haff**
 hellig mand for seg oc for all verden/som Lu **uer fgs**
 cas her opregner mange hanss fromheds wil **ne wd**
 For. Først att han vmager seg heden til den bel **wedige**
 lige tæpel/ oc giffuer seg indi Guds nærwerelse **wilfor.**
 att handle med hannom. Der næst haffuer han
 oc den helligste gierning for att gioré/den best
 were kan/att han gior sin bøn til Gud. iij. Han
 finder inge syndig samwittighed hoffség/ som
 hannom kan trengé / men han staar frimodig
 wdi Guds aasiun / wel høyt op y kircken / eff
 terdi tolderen beskrifues at staa saa lægt bort.
 iij. Han raabte icke en heel by fuld / eller roste
 seg sielf for hwet mand / men han talde wed
 seg sielf / oc sagde mellom seg oc Gud hwad
 han sagde. v. Han haffuer forwaaret seg for
 wold / styld / roff oc all vret / att han inthet
 haffuer faaet aff nogen wden minde. vi. Icke
 allene er hā paa gods oc eyndoms wegne hwet
 mand vftadelig / men ocsaa paa person/waffn
 oc røchtes wegne / att han ingen tall eller gior
 andet end det som er retferdigt. viij. Han be
 ligger oc ingen mands hustru/ daater eller pi
 ge/lefuer icke størfkelig / men er en god hellig
 reenlifuet phariseer. viij. Summa summas
 rum/ han haffuer saa leff d sitt lif/ att ingen

Eløffte Søndag effter

Kan wide noget saadát med hannom/ som med andre oc hwermand weed med den syndige tol dcre ix. Han hafuer oc ey alleneste flyet sñden/ men oc saa hassuer han giord mange gode gier ninger/oc saa mæge flere end Gud hadde krafft aff hannom/ at han saa holder thoo dags faste hwer vge/aff sin egē gode willie forudē Guds befaling x. Han er oc saa weluillig til att forfrē me Guds tiænste / att han tiender prestene oc leuiterne/ey alleneste det Løwen krafftde / men aff wrter oc kaal/oc all den iords grøde hannō tilføddes aarlig aff Gud / de tiendede han aff xi. Oc offuer alt tacket han Gud derfor. Han kender seg icke att hafue saadan formuelighed aff seg sielff/men aff Gud/som styrcket hannō til att fly ont oc gixte got/ hannom wed han oc tacket derfor.

Wor v
fuldkom
menhed
i gode
giernin
ger.
Matth.
xxij.

See wor ey det en mand skønlig bepryde med gode gierninger? Wdi Pauens rige skal neppelig findes saadan een/ der som man oc lete blant de beste Graamoncke eller helligste Cartuser. Swad feyler hannom da? Hannom feyler det samme som alle andre saadane hansslige phariseer feyl/at de stocte flowerne oc lade bicne fare / oc som Christus siger wdsij myggen/ oc indsluge Kamelet. Det siit skulde were det holder han først oc alleneste/men det første oc største der Gud achter allermeest / ja alleneste om / der hassuer han inthet aff / sand tro till Gud / hiærtens gudfrøchtighed/mistundhed oc rett Fiærlighed til Gud oc mēniste. Wes
saa siger

Dellig Trefoldig. CCII

Saa siger han wel fast aff desse wdwortes gode gierninger / men han tall inthet om den wils lighed der haffuer werit hoff / hwad wild han haffuer haff d der med / hwor han haffuer søgt mēnistelig loff oc Guds løn der med / oc giord saadāt seg sielff meer til gode end Gud til ære. Ja der som hā hadde end werit noget alwors fuld wdi desse samme stycker / da fates der end dog fast wdi / att han ey haffuer giord det alt sammen saa fuldkommelig som det seg hadde burd .

See derfor gigt han her for Gud ett forbandet screfftemaal at han weed ingen synder att screffte / men idel retferdighed oc fromhed / Oc siger icke saa / Gud naade meg / ieg er icke saadan som andre gode oc frōme mēnisse / men Gud haffue loff / ieg er icke saadan som andre vretferdige oc syndere / tendæ inthet paa det screffuit wor / att der er ingen paa iorden saa retferdig / att han ey synder. Item den retferdige falder siw sinde om dagen. Oc det Daud siger. Psal. xiiij . Att alle menniste wige wdaff Guds bud / der er ingen som got gisre / Ja icke een enigste. Dette altsammen saa han inthet / han fand det oc icke sant att were wdi seg / men stal der med oc rōfuedz paa det allerhøyeste dæ ære Gud tilbør aff alle mēnisse / efter som screffuit staar. Zieme. ix. Zuilken seg rose wil / han rose seg wdaff Herren / att han kender hannom. Oc Psal. xxxij. For den syndige brøst skalle alle helgene gigte bgn til Gud / Som wj oc sandes

Elffte Søndag effter

lig alle synde/oc hafue behoff at Gud maa æres
y oss/ Ro. iij. Nu er dette hæff æres oc hæff nafns
gode røchte/att han lader seg finde mild oc mis
skund/oc bewiser fattige syndere barmhiertig
hed/huilken denne blinde Phariseer inthet hæff
ner behoff/ Oc synder saa swaarligre end alle
meenedere/ horkarle/ mandrabere/ riwffue oc
arrigste skalle/y det han icke kender seg for Gud
syndig/derfor ey heller weed at ydmyge seg for
hannom oc begere naade/oc synder saa dubbelt
for Gud en fordømelig synd/ Som S. Augu/
stinus oc siger/ Simulata sanctitas est duplex
iniquitas.

Der næst synder han oc alsom swaareste
emod Fiærlighed/Den han wor sin i sffmenni/
ste plichtig til liffs oc siæls gaffn/ der som hæ
skulde yndædes offuer fattige wildfarende syn/
dere/oc (om han wor saa god som hæ holt seg)
bedet Gud for dennom/ gaad saa hedz oc lærd
oc ynderwist hwem han kunde/ att de motte
hæffue rettet oc bedret seg. Ey hwor givr han
dett an holder saa ypperlig aff seg sielff/ att
han aff sit gantste hierte forsmaar/ forachter
oc forhaaner alle andre/ Ja han staar y Guds
aasiun/oc Fiæret paa dennom alle/att der som
Gud icke hadde sør wist noget ont med dennom/
da siger han hannomed nu/Oc syndelig den/
ne fattige toldere/huilken han best kende/ han
nødes her til att wdholde/oc lige som han holt
der seg sielff den beste/ saa maa denne alt we/
re den arrigste oc allerwerste/ oc der som domæ
hadde

Dellig Trefoldighed CCM

hadde werit giffuē phariseern/da hadde denne anden bleffuet wisselig helffuedes barn. Saadā er de opleste sielsgodhed oc pharisaiste frōhed for Gud/ endog hun siunes meget an erledes for menniste/ det er ic̄un en speylfectning oc wdwortes staffering / som kan stusse menniste foruden all tro oc hiærtens kiærlighed/ huilke thoo gielde alene for Gud.

Tolderen stod langt borte 2c.

Her høret man nu ingen menniste forsmāas ingen heller egen roess om egne gode gierminge/men aleneste egen sand bekēdelse/ oc Guds naades paakald. Summa /med saa ord bescriffuer oss Christus wdi denne aabenbare syndige toldere alle de saligheds wilkor/ nogen een salig syndere burde art haffue til salighed. Først see wy en sand hiærtens weyer/ kēdelse wdi hannom/ att han for Gud kender seg en syndere att were/huillet den anden ic̄e gjorde/hwor han det hadde s̄aet/ aff nogen aabenbare Lowsens predickē/ eller lønlig Guds rørelse/da wor det ic̄e nogē s̄oye naade aff Gud. q̄. Der nest bekende han det for folk/ oc holdt seg ic̄e bedre end han wor. ih̄. Ic̄e saa att han praalede oc roste der aff som samme saadane wel pleye/ som scressuit staar/ Gloriantur cum male fecerint/men han hiærteelig ydmygte seg for Gud/ Oc des till ett tegen dristede han seg ic̄e till att træde altho høyt op y kircken / som hyn anden/

Elffte Søndag effter

men stod langt borte etc. Han lod Guds frøcht
rettelig kendes wdi seg / att han zy torde lette
sine syne op wdi himmelen / till den Gud han
hadde fortrøstet . v . Hannom fortrødet hie-
relig / att han hadde syndet / des till ett regen
flo han seg for brysted . v j . Han hadde oc hørd
ett Euangelium om Guds godhed / hwi han
oc trode Gud att were syndere mild oc barns
hiertig . v ij . Icke allene andre syndere /
men oc saa seg/huilkē han kende for den største
eblant alle . viij . Effterdi han kunde saa me-
get skønne att synden kunde icke wden aff naa-
de forlades / da fick han oc den lede oc weyer-
styggelighed till synden / att han achtete att
bedre seg . ix . Att han saa kende syndsens kraft /
att henne tilstod død oc fordømmelse for en
fold / oc ey hun kunde med gierninger betales/
men aff Guds runde naade motte naadelig
til giffues oc forlades / for hwess skyld han oc
begerede naade / oc bad Gud om misfundhed
x . Att han saa plat glemmer alle andre syn-
dere / lige som der wore icke flere till de han
wiste end han / oc tencker icke un paa seg sielff/
Achter icke sin synd ringe / fordi han hadde
mange sine lige / som saadane wel giøre / men
kender seg / oc seg allene / oc wil ingen mands
domere were .

See der hafue wy thoo / endog meget vlige
bode for Gud oc mēniste / der som noget skielts
mēniste skulde dømd paa deuum / da hadde
Pharise/

Dellig Trefoldig. CCIII

Phariseern bleffuet den beste/ men nu dømer Christus fast anderledes/att synderen som ken der sine synder/oc bads naade/den bleff naade bewist/oc hā bleff for Gud retferdig/Han gick oc retferdig hiem fraa den anden / oc saa meget meer end hā/ som troens retferdighed giel der meer for Gud/ end den retferdighed som er aff egne gierninger. Sagen setter Christus her hoff oc siger .

Dwo seg ophøffuer den skal nedtryckes .

Lige som hā et andet stæd for mēniste y mē/
 nistelig omgengelse setter denne regel / oc loff/
 uer dennom at skulle bliffue affholdne hoff folk
 som lidet holde aff seg sielff/ saa siger han oc
 her/om den acht oc affhold de skulle alle haffue
 hoff Gud/som seg sielff achte ringe eller forach
 te/thj hwilken seg ydmyger oc Gud achter oc
 ærer/den samme wil Gud oc desligeste achte oc
 holde meget af/som scrifuet staar Psal.cxxxvij
 oc j.Pet.v.men de som achte oc regne seg sielff
 høyt/de forachte Gud/som er all ting wdī alle/
 oc bør att were alt offuer alle ting/ wdaff huil/
 ken alle creaturer ere alt det de ere/saa skulle de
 oc regnes for hans æres siende/ oc som hans
 siende legges til en fodstammel vnder hans
 fødder/ Oc saa meget des mere trædes vnder/
 som de sielff haffue høyt ophøffuet/ som screff/
 Lu. xliij. Gud achter den/
 nom meget/ som
 lit achte
 seg sielff.

Tolffte Søndag effter

mit staar/Att en frømptere maa saa glæde seg
en hondwending / oc loffue seg sielff en stacket
tyd aff saadan sin egen retferdighed/ men lode
han sin howmod end recke intil himmelen/saa
att hanff howed rørde wed stjerne / Da skulde
han dog lige som det starn der trædes vnder
fødder/paa det siste forkommes/saa att de han
nom sør hassue stod skulle wel sige/hwor bleff
han. Job. xx: fordi alt det som icke er aff troen/
siger Paulus / det er synd / oc for synd bliffuer
det regnet oc dømd / naar alle sager skarpelig
skulle dømes.

Tolffte Søndag effter

Hellige Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Po-

nel Apostel. ij. Cor. iij.

Mine elskelige / Denne
fortrøstning hassue
wij wed Christum till
Gud / Icke att wij ere
duelige aff oss sielff til
att tække noget/saa som
aff oss sielff / Men wor dueligbed
er waff

Dellig Trefoldighed CCV

er wdaff Gud / huilken oss hafuer
ocfaa giord till det ny Testaments
duelige embetzmend / icke bogstaf-
uens men aandens / thi bogstafuen
dræber men aanden gjør leuende .
Der som det embede / huilket wed
bogstafuene dræber / oc wdi stene
wor indtegnet / hadde nu den her-
lighed med seg / att Israels børn
ey kunde taage paa Moses ansigt/
for hans ansigtes herligheds styld
huilke dog stulde ophøre / hwil stul-
de ey da aandens embede fast meer
were wdi herlighed ? for der som
fordørmelsens embede haf-
uer herlighed med seg /
meget meer er retfer-
digheds embe-
de ofuerflø-
dellig wdi herlighed ?

J Det Paulus berømde seg att hafue giord me-
get frucht hos de Christne aff Corintho / retter
han seg

Tolffte Søndag effter

han seg her sielff/ oc lader seg rett forstaa/ att han meen seg dog icke sielff/ eller legger seg det til/men Gud/som hannom hadde giffuet den formuelighed / oc giord hannom duelig oc bequem til noget got. Med huilket han oc lærer oss alle/att kende oss sielff/ som Christus oc saa gior Jo. xv. att wý inthet got kunde/ honnom foruden/tencke/ hwad siige da tale eller giorre.

¶ Her see wý oc/hwad det Apostoliske embede er/ att skulle predicke ett nyt Testament/ som staar icke wdi døde bogstafue/ huilke han kalder Lowen med budordene foruden Guds naade/ som wist døde oc fordøme/ Men wdi aand som giffuets aff troen til Euangelium/ oc sandelig leffuende gior dennom som alrede døde ere for Gud/ aff wantro ý deres egen samwittighed.

¶ Att ligne nu det gamle Testament/som er Lowen/wed det ny/huilket er Euangelium/da er hit saa got som en mørcken for dette liwff/ ehwor liwff hit andet wor/ att Moses ansigte skinde der han kom med Lowen/at ingen kunde forklarhed oc skin see hannom wdi ansigtet før end han morthe henge for øynene paa seg. Swad mon da her fylle for ett skin oc klarhed/ wdi Christo oc det ord han haffuer hýd till oss før? Oc hwad klarhed mon det wel wille gifue alle dennom som det annamme?

Dellig Trefoldig. CCVI
Euangelium scriffuer S.
Marcus Euangelistz Cap. vii.

Iesus vdgick aff den egen
hoff Tirus oc Sidon/ oc
kom saa till det Galleske
haw/ mit vdi egnē eblant
de X stæder. Der tillbar
man

Tolfte Søndag effter

man hannom en døwer som wor
dome/oc bade hannom/ att han
wilde legge hond paa hannom.
Saa tog han hannom aff sides wd
fraa folket/stoppede sine fingre in-
di hanss ørne/Wan spyttede/oc rør-
de wed hanss tunge/ Wan kaagte
oc saa op y himmelen/ suckede oc
sagde til hannom/ Wepthah/
det er/lad deg obne/ oc strax obne-
des hanss ørne/ Oc hanss tunges
bond løssnede/saa att han talde ret.
Oc han forbød at de skulde ingen
siget. Men io meer han forbød
dennom/ io fast meer de
predicket der aff/oc de for-
undrede seg ofuerwetes
saare/oc sagde. Al-
ting haffuer han
wel giord/de
døme giør
han hørende/ oc
de dome talende.

Der

Dellig Trefoldighed CCVII

Her haaffuer den fremmede tro atter et exem- **D2 frem**
 pel wdi desse/som framsføre denne dome oc **mede tro**
 bøwe/huilken sielff inther wiste aff Jesu. Oc
 wises off atter hwad samme fremmede tro for/
 maa hoss Gud / saa som Gud lader troen altyd
 were seg mectig wdi hwad hun begeret/enthen
 paa sine egne eller nogen andens wegne/ Den
 samme troo hadde nu desse faaet till denne gos
 de Herre/maa see aff dett røchte den Eanany
 ste quinde giorde wdaff den welgierning Jes
 sus hadde giord hennes daater/att han hadde
 dresseuit dieffuelstaff wdaff henne. Aff den sam
 me gode tro bewiser seg oc denne Kiærlighed y
 desse samme emod den wanføre/ som seg icke
 kunde sielff hielpe. Oc aff Kiærlighed wed deres
 tro forhuerffue de hannom Christi welgiern
 ning/oc troen sielff/som wel er troligt.

Oc for den rette howedartikkel haaffue wy
 her det wy altyd see wdi Jesu Christi historij/
 om den store flyt oc Kiærlige windstibelighed **Christi**
 Christus gior seg for alle/ fraa en staed oc til **flyt.**
 anden reyser oc predicter/ med sundhed oc sa
 lighed/att tilbiude oc giffue alle som haaffue wil
 le / som giffue hanss ord macht/ oc tro han
 nom att were den som kan oc will hielpe /
 feyler der oc end noget paa troen/.som her fa
 tes wdi desse/att de wide icke hanss ords krafft
 oc tro fordi icke hannom att kunde hielpe/wde
 wed honds paaleggelse. Huilket Jesus dog ta
 ger dennom for gode/oc ey lader dennom fordi
 ombære

Tolffte Søndag effter

ombære det de begerendes ere/ effterdi det wor
en sand tro de hadde/ endog henne fatedes no
gen fuldkommenhed.

Paa denne samme tyd / som desse ere Komne
till Jesum/haffue de fundet hannō wdi en dyb
tancke om menniskens ynckelig yselhed / huil
ken er bleffuen ydermere optend oc heed bren
dendes aff saadan ferst orsage / som hannō nu
kommer for syne (Saa som Christus ey had
de altyd lige eens tæcker y sinde/icke heller eens
hede/men wor nu saa / oc andē tyd anderledes
sindet/som ett andet menniske / saa meget som
steer kunde forudē synd) Thylader han seg her
cen sinde rettelig mercke / med den rette natur
lige medynck han aff hiærtet hadde offuer men
niskens yse willor/ oc med sacht oc alle lade
wilde han saa giffue seg der offuer/att han end
oc saa bløynedes der wed/att lade folk were saa
nær / oc see der paa. Swor for han oc tog han
nom wdaff wæye fraa folk bort paa entom sør
relig suckede/ oc gaff seg ynckelig affhiærtet of
uer saadan menniskelig brøst/som her for hen
de wor/effter som oc Propheterne hadde spaad
om hannom/att han saa gigre skulde. Ja lange
langt lenger seer oc tencker Christus nu/end til
det han for syne haffuer/Zan saa wisselig lågt
tilbage / oc tenckte paa det swaare siæle mord
som dieffen hadde y Paradis sord det hele men
niskens kæn paa/ med synd oc syndsens straff /
døwhed oc døhed/ oc alle hōde plage for synd
sens styld.

**Chris
tus ync
kes ofuer
mennis
kes ysel
hed.**

Oc synderlig

Dellig Trefoldighed. CCVIII

Oc synderlig gremmer han seg wdaff den
 orsage hannom her giffues offuer desse tj. lents
 mer tungen oc ørne/wed hwilke synden er kom **Tungen**
 men først indi verden/oc wed de samme dag/ oc øret
 lig synden forsøges/ oc Christi rige bestrides/ **ere sørre**
 aff hwilke det alermest skulde opbygges/ thj lige.
 det lydende Euangelium det Gud lader predic
 ke med menniflige tunge/ oc lader indtages
 igiennem menniflige ørne/ huilket oc ey an
 derledes kan lade seg begribe/ end saa formid/
 dels talen oc høren/ det samme lydende ord er
 en rett kongespil/wed huilken Gud her paa ior
 den regherer sit rige/den hellige Christne Kirke
 ke. Nu er tungen her emod wdi mange saa ska/
 delig en lem/at hun ey aleneste med spotte ord
 oc bagtalelse bestrider mennifstes ære/ mē med
 falsk lærdom oc forrædelig suermerij alsonu
 høyst Guds hellige navn oc ære/ som Paulus
 oc beklager/at mange tale det dennom icke bur
 de Tit 1. Saa sig oc ørnene paa mange/att de
 gierne wille høre det inthet bedre er/tj. Timo
 uij. saa som hyne oc sagde Jesa. xxx. Taler det
 off teckes/ saa wille wy gierne høre. Saadant
 saa Christus (maa stee) oc saa att skulle wille
 stee wdaff denne/ nu han sige mund att tale
 med/ oc ørne att høre med/ han dennom icke
 skulde wille bruge wel til Guds ære / men saa Christus
 att det bedre hadde werit han hadde bleffuit er wor
 bode dom oc døw.

Her wed den gode Herre ingen nøyere raad/ **forbeds /**
 end han med denne tancke stiger op wdi him/ **re til sa/**
 deren.

d d melen

Tolffte Søndag effter

melen / som Marcus her siger / att han saa op
til himmelen / oc paaminte sin fader Gud den
ne menniskelige brøst/ oc begerde aff hannom
raad oc lægdom der til . O off arme vsalige oc
raadløse døwe oc dome menniske/ hwor salige
ere wy/der som wy lade oss føre till denne frel
sere Jesum formiddels andre / de høre oc tale
kunde. Ser hassue wy den ypperlige prest oc øf
uerste crche bisp / som gjør sit offer till faderens
for oss /den Gud hassuet foret en eed/oc wil seg
det aldrig lade fortryde/ att han skal bliffue en
ewig biscop/ han beder oc offerer faderē sin bøn
for denne / att han faaer bode maal oc hørelse/
den han nu icke hassuet/ men gierne wilde haf
ue. Han bad oc for sin Apostel Peder / att han
ey plat skulde meste oc ombære det han der w
daff hadde . Oc der som han wil saa bede for
oss/som hā sandelig gierne wil aff hiærtet for
tiden strømpte/hwad skader oss da ? hwem wil
de wy da anden tilfly ? wden dēnom som Chri
stus oss her paa iorden tilføyer/de oss wed pre
diken oc salig lerdom/med deres gudelige bøn
ner / kunde rettelig føre wdi siune med denne
bisp/ oc hielpe oss til rett sand kyndskaff att saa
paa hannom. Oc naax wy hassue hannom/ saa
hassue wy all ting.

Christi Dette sitt biscoplige embede oc offer for oss
legom er hassuet han dog legomlig wdrett paa sin legom
wor læg lige person/oc giffuet sitt legom heden for wo
dom. re siæle / saa at wore siæles salighed stander y
hans hellige legoms krafft/ Zuilket hā her bes
wiser

Dellig Trefoldig. CCIX

wiser / med det han saa bruger her bode fingre
 oc spyt / oc rører wed hanss tunge oc ørne legø/
 lig med spyt oc med fingre/som han saa meget
 wilde sige / den wonste oc krenckelse dette dit
 legom haffuer faaet/maa alt oc skal lade seg læ
 ge wdaff den sørlighed oc macht dette mit legø
 haffuer med seg / Att wÿ der aff lære / Christi
 legom att were den sande oc sunde lægdom /
 som wdi seg haffuer alle plaster olli oc balsom/
 til alle wore aandelige saar oc siwger/som Pro
 pheten fordi oc siger / at aff hanss wonder oc
 saar ere wÿ bleffne sunde/ oc aff hanss død ere
 wÿ bleffne leffuende Jesa.liij. Att han dog icke
 altyd / lige som han her gior / giffuer med saas
 dan famlen oc treffuen sundhed oc Karsted /
 men med ett ord tall oc laderet der med were
 giord / end oc saa ÿ sin fraawerelse / Lader
 han dette forstaas / att samme sit hellige læ
 goms krafft saa wil wdi ordet lade seg wdde/
 les / formiddels troen / huilken hannom er al
 tyd mechtig/ att hente sundhed oc salighed lan
 gwæys fraa hannom / nu saa wel der som han
 sidder wed fadrens høgre side / som den blod/
 sichtige quinde / der hun wor hannom persons
 lig aller næst/hente rundelig det hun trode seg
 att kunde aff hannom faa/Att wÿ nu / som hÿ/
 ne da / mue aff hannom fare alle legomlig
 oc aandelig wel. Dog wed den mands
 persone oc mennistelige nature / som wdi
 hannom med Guddomen er foreniget/ emod

Tolffte Søndag effter

alle de wilde aander/som wille saa meget were aandelige/oc sette all ting saa paa aanden/ att Christi legom skal were saa gott som plat forgieffs/effter deres almindelig oc daglig qued det de altyd haffue wdi munde/Caro non prodest quicquam.

Christi
legölig
Kraft wd
deles y
ordet.

Att Christus oc saa hoss desse legomlige fachter bruger ordet/wil han giffue oss saa meget att forstaa/ att den Guddomelige Krafft/ som wdi hans person er/ off til legomlige sundhed oc siels salighed/ skal stiftes oc wddeles eblant off wed hans hellige ord/ Huilken det haffuer / han haffuer Christum/ seg til sundhed oc salighed/som Paulus siger Ro. j. Men att Euangelisten her saa indspører ett ord aff det fremmede Caldeische tungemaal/ Huilket ord bleff aff Christi egen mund hørd/ att han saa sagde til bondet der denne dør oc dome mennistes tunge wor bonden/ oc hans ørne wore stoppede med Sephethah/huilket ord der almindelig brugtes wdi hwertmands tale/ oc merckter saa meget paa wor Danske/som att oplade/eller som Marcus sielff wdleggered/ lad deg obne/det ord som man motte sige til en dør eller en port.Dog haddet saa stor Krafft/ at det tog all forhindring bort bode paa dønes maalk oc hørelse/att han kunde bode høre oc tale paa det aller naturligste. Med huilket wy lære/hwor aldels machten henger paa ordet y seg sielff/oc icke der paa/ hwor prydet eller kostes ligt

Dellig Trefoldighed CCX

ligt det er/hwor melinde oc talinde det wdis/ ges oc forkyndes/ siden det ic̄un predickes oc kundgiges/thij det haffuer sin krafft wdi seg sielff/Oc henter den ic̄e aff nogen st̄gn melin/ dehed/eller talēdehed. For hues skyld dēhellige Apostel Paulus roser der oc aff j. Cor. ij. at han førde dennō aff Chorintho ic̄e nogle st̄gne oc praalende ord for/ de werdē achter meget/mē predickede dennom Guds ord for med enfol/ dighed. Han bekender seg oc. ij. Cor. xj. att wes re w̄yff oc forstandig nog/men wdi talen oc mēs lindehed ic̄e saare forfaren. Saa ligger mach/ ten her paa/ ic̄e hwor talende mend w̄y høre predickē/men att w̄y høre Guds ord / oc hwor stittelig w̄y høre ordet y seg sielff/ hwor grun/ delig w̄y ladet gaa off til hierte/oc hwor gud/ fr̄chtelig w̄y lessue der effter/det w̄y end h̄s/ det aff en stam eller sludrende mand eller q̄im de/da bleffue det off ey mindre krafftigt til sa/ lighed.

Christus forbød att tale her noget om thij han wilde lade gierningen loffue sin mestere/ huilken noget got ḡs̄r/den finder wel sin loff endog han leder ic̄e saare der effter. Christus søgte ic̄e effter menniskelige ære/ som hā sielff sagde Johan. v. Ic̄e wor (maa st̄ee) heller tis den Kommen/att han skulde eller wilde storlig æres aff menniske/synderlig hōff dette folck.

Men hwād som hanff sag wor nu her til/ at han wilde ic̄e haffue der r̄ckte aff/ effterdi han forbød dennom att tale der om/ da gjorde

Christus
stoed ic̄e
effter m̄s
nistes
roess.

W̄y skul
le ic̄e
ḡs̄re eff
ter wor

D D iij De vret tycke

Tolffte Søndag effter

de vret/att de icke lydde hannom/ oc tagde stille. Thij det er off strengelig aff Gud forbudet att giøre noget ysaadane ærinde effter wore menniskelige gode tycke for noget det gode off siunes der aff at were wentendes/forudē Guds ord/fast mindre skulle wy emod hanns wdtrychte ord oc lydende befaling giøre noget. Giorde derfor dette raab oc røchte noget got/ da wor det aff Guds naade/ingen tack hørde dennom derfor/Oc maa wel stee/ det ey giorde/ andet end en løss forundring eblant en widundersfuld almow/de saadant icke hadde sør seet eller hørd/oc kom ey anden frucht der wdaff.

Tack sigelse fyll troen. Men att de wdaff hiærtet oc med munden loffuede oc prisede Jesum Christum wdi sine giærninger/ oc holde saa sielss meget aff hannom/for sine iertegens skyld/ der tiænte de ingen vtack med/men der giorde de wel wdi fordi/ det wor dennom icke forbudet/ Men fast meer er det off alle med dennom budet oc befalet/ att were Gud tacknemme for sine welgiærninger/oc tacke hannom/ sige oc siunge hannom loff/ tack prys oc ære for alle sine guddomelige welgiærninge/ de han off giord haffuer/ giør oc wil giøre/effterdi han begerer dog inthet andet aff off.

Trettende

Dellig trefoldighed CCXI
Trettende Søndag effter
Dellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Po=
uel Apostel Gal. iij.

Kjære brødre. Løff=
tene ere tillsagde A=
braham oc hans
affødning. Icke si=
ger han affødninge
ne saa som wed mā=
ge/mē som wed een
Ja wed dñn affødning/Wuilken er
Christus. Saa meget siger ieg nu
her om/Att det Testament som alre
de wor aff Gud stadfest paa Chri=
stum kunde Lowen (som bleff
giffuen fire hundrede oc tredixwe
aar der effter) ickē giøre mach=
teløss att hun skulde giøre løfften
till forgieffs. For der som arffuen
dd iij Come

Trettende Søndag effter

Kome wdaff Lowē/ da goffues hun
nu icke effter løfften/ Tu haaffuer
Gud giord Abraham en fry skenck
wed løfften. Quad skulde da Lo-
wen? Hun er kommen der til for off-
uertrøedelses skyld/ indtil affødnin-
gen kome/den løfften er giord/Be-
sticket wed Englene vdi en meglers
hød/Tu er en meglere icke nogen en-
stiges meglere/men Gud er enstig.
Quad/skulde da Lowē were emod
Guds løffte? Det were langt fraa/
for der som nogen Low hadde we-
rit giffuen der kunde leffuende giøre
da kome sandelig retferdigheden
aff Lowen/Men nu haaffuer schrif-
ten beslutet alle tingeste vnder syn-
den paa det att løfften wdaff troen
til Jesum Christum motte giffues
denom som tro.

¶ Guds welsignelse kommer icke aff egen for-
tjenste/men aff naade oc gunst/ fordi det er ett
naadigt Testamēte det Gud haaffuer giord Ab-
raham med ett løffte/for seg oc sine børn wdē
1196

Dellig Trefoldig. CC XII

troen/ Zulket dennom alle er wdrid / icke wed
mange/ men wed den enigste Abraham̄s søn Je-
sum Christum.

ij Effterdi Gud hadde da giord Abraham
med sine børn trygge oc wisse paa benedidel-
sen/ aff naade foruden alle wilkor/ Da Kunde io
den samme naade oc løffte icke igien Faldes aff
de Guds bud/ som blefne wed Mosen gifne saa
lang tyd der effter/ Saa att man nu med gier-
ninger efter Guds bud skulde fortiaene/ det til-
forn wor for gieffs lofuet/ att skulle wdē al egē
fortiænste giffues aff Guds naade oc egē run-
de godhed.

iiij Thi Paulus wil hafue naade oc fortiænste
vbemengde/ Det naadelig giffues fortiænes ic-
ke/ Oc hwad som fortiænes/ det betales oc giff-
ues icke.

liij Wille wÿ da wide/ Zwi Gud gaff sine bud/
ord wd/ effter løfften wor wdgaan / da giorde
han det paa det/ att wÿ des bedre motte lære at
fende oss sielff oc wore synder / oc att synden
motte gisres mangfoldig/ om wÿ icke hadde el-
lers nog tilforn/ paa det / att wÿ des ydermere
motte lenges effter den Guds naade / som off
wdē løfften wor tilsagd / oc wide des bedre
h wor til hun duede .

v Derfor gaff Gud lowen/ att wÿ skulde lede
effter naaden/ saa giffuer han da naaden effter
løfften/ paa det att wÿ wdaff troens retferdig-
hed mue gisre effter Guds bud oc fuldkomme
Lowen/ som Augustinus siger med S. Pouel.

Trettende Søndag efter
Euangelium scriffuer S.
Lucas Euangelista Cap. x.

IESUS wende seg til sine
disciple oc sagde y enrom.
til dennom. Salige ere de
dyne som see det y see. Thij
ieg siger ederet/ att mange
Prophez

Dellig Trefoldig. CCXIII

Propheten oc Konger vilde seet det
 þu see / oc soweit dog icke / oc hørd
 det þu høre / oc hørdet dog icke. Oc
 see der stoed en scriffetlaag op / freste
 de hānom oc sagde. Westere / hwad
 kan ieg giøre ? att ieg maa arfue det
 ewige lifff. Der sagde han till hanz
 nom. Hwad staar screffuet þu Low
 en ? Quorledes leff du ? Men han
 swaarede oc sagde. Du skal elste
 Herren dñn Gud aff dit gantste
 herte / oc aff dñn gantste siel / aff
 all dñn krafft / oc aff all dñn how.
 Ocsaa dñn næste lige som deg sielff.
 Der sagde han till hannom / Kett
 haffuer du swaaret / giør det / saa
 skaltu leffue. Men han wilde ret
 ferdige seg sielff oc sagde till Jesu /
 Hwo er da mñn næste ? Da swaa
 rede JESVS oc sagde. Der
 wandrede ett menniste ned fraa

Jerusalem

Trettende Søndag effter

Dierusalem heden til Jericho/ oc kom y ferd med røffuere/ Der drog de hannom wdaff/ oc slowe hannom saar/ ginge saa heden/ oc lode hannom ligge halffdøder igiē. Der gaff seg orsagē saa/ at en Prest kom gangendes ned ad den samme wæy oc som han saa hannom/ saa gick han hannom forbij. Desligeste oc saa en Leuit/ som han wor kommen til stæden/ oc saa hannom/ saa gick han hannom forbij. Mē en Samaritan kom der wæyfarendes heden/ oc som han saa hannom/ da ynckedes han offuer hannō/ gick til hānō oc forbant hanss saar/ oc lod bode olli oc wÿn der wdi. Saa løffte han hannom op paa det han sielff red/ oc førde hannom indi herberg/ oc røgte de hannom. Oc anden dagen som han wilde ferdes/ tog han tho stellinge wd/ oc fick hus bonden/ oc sagde

Dellig Trefoldighed. CCXIII

sagde til hannom/ Xøgt hannom/
oc legger du noget meer wd/ da wil
ieg betale deg/ naar ieg kommer igiē
Wulken aff disse tre tyckes deg hāss
næste wor/ som wor kommē y ferd
med disse røffuere: Dan sag-
de/ Den som gjorde mistūd
med hannom. Da sagde
Jesus til hannom/
Saa gack/ oc gior
du sammeledes.

Først opwecker Christus sine Christne wdi
dette Euangelio til sand tacknemhed mod
Gud/ oc lærer off sine disciple alle at kunde se
rettelig paa hans welgierninger/ huilke wore
saa store wdi Christo/ att de goffue salighed
alle dennom som kende hannom. Icke att det
gaff saa stor salighed att see hannom legom/
lig/ med legomlige syne/ thÿ det kunde
wel pilatus oc isderne giorre/ men att see han/
nom/ som nogen discipel seer sin mestere oc her/
re/ oc holder hannom derfor/ saa som disse
Christne Apostle sowe Jesum/ icke aleneste wd/
wendig paa hud oc haar/ wdi sin mandoms
person

Swad sa
lighed
Christi
nærwe
relse had
de med
seg.

Trettende Søndag effter

person / men aff en sand hiærtens weyertē/
delse med sand mundelig bekendelse / att de hol
de hānō for den sande Messia oc hellige Christ
som hūd wor til werden wentendes / att bestyre
alle mennisters salighed / som S. Peders egne
ord lydde . Matth. xvi. oc Johan. vi. Saa
ledes saa hannom oc Abrahamā wed troen langt
tilforn / oc glædde seg der wed / som Christus
siger. Johan. viij. Sammeledes sowe hannom
oc alle andre hellige Sædre wed troen wdī det
ord oc Guds løffte / som de hadde om hans
tilkommelse / Oc glædde seg hiærtelig der wed /
att de saa wisselig wente saadan en person / oc
tuifde inthet der paa / att han ey skulde kom
me. De hadde dog fast helder sect hannom for
syne / end de skulde lenger hassue went oc haa
beds effter hannom / Som kan formerckes wdī
historier oc prophetier / oc saa **ESAYAS**
her sielff siger . Vode fordi / att gierningen
da skulde gøres / oc saligheden wdrettes for
Eph. ij. Jøderne / huilke hun wor loffuet / oc saa skil
leromet / som aff skildte hedningene fraa Jø
derne skulde nedbrydes / oc Euangelium for
tyndes offuer all iærderig / oc Guds naade med
ewig benedidelse søres for alle hedninge. Huil
ket icke wilde see før end Christus kome wd
sin egen person / oc effter sin opstandelse lod
wdkynde denne salighed offuer alt for alle.

See Patriarcher oc Propheter med alle gån
ke hellige Sædre y det gamle Testamente / saa
langt

Wellig Trefoldig. CCXV

langt bortte igiennom saa mæret en sty sowe Wdr
 Christum / oc glædde seg der wed / de hadde glæde
 oc wisselig ingen glæde større end den samme / maa nu
 oc de regnede seg salige der aff / som de sande were
 lig oc wore. Apostilene sowe hannom end no stort.
 get nærmer / der han gick hoss dennom / oc pre
 dicke Guds naade oc salighed / oc forkynte
 Guds rige att were nu hart hoss. Thi bad han
 dennom glæde seg / oc sagde dennom att were
 end saligre / end de andre som før hadde we
 rit / Men effter hauss himmelferd der han sende
 de den Zelligaand offuer hedninge / oc lod
 wed Euangelium opbygge sin Kircke offuer all
 iorderig / att hwer morre see oc høre / att syn
 den oc døden / helfuede oc diefle med all Guds
 wrede oc fordmelse wore nu for alle Guds
 børn oc sande Christne / ødelagde / oc him
 merige giffuet alle dennom / som det for Chris
 ste skyld wilde haffue / da wore de alsom
 saligste oc den samme glæde oc salighed rec
 ker oc saa till oss / som der effter ere Komne
 oc skulle Komme intill werdsens endeligt /
 Oc saa meget meer som Gud haffuer giord
 off den glæde oc salighed stor / saa meget stør
 re skulde wor tacknemhed were / oc den loff w
 y skulde gære Gud. Wtackne
 Me wee wee wil worde wor hed wil
 store sigdelsshed / oc atter tusende gæge wee / Gud hef
 att w
 y hafue saa rüdelig vndfanget Guds øf
 uerflødige store naade / oc ladet off icke meer ne.
 wurde / oc ey wille küde skønnie paa de salighed
 som off saa saare rigelig tilbydes / at der som de
gamle

Trettende Søndag effter

gamle fædre hadde nogle saa ord oc Guds løff
te att trøste seg paa/ oc desse Apostle end nogle
flere / men med stor nød oc forfyllelse hengde
der wed/ oc trøstede seg der paa/ Da haffue wÿ
nu Euangelium saa ofuerwetes rigelig oc run
delig/ at det er icke andet ÿ stæd end Enâgelii/
hwor wÿ komme wdi hwert hiurne / oc wÿ det
nu med stor rolighed oc fred besidde. Sworles
des monne det wille gaa off/ at wÿ ere saa vta
cfnemme oc saa stidsdelsse der wed. Ja lige saa
salige som de ere/ der det ret med tilbørlig tack/
nemhed annamme / saa vsalige bliffue oc alle
de/ som det see oc icke wille kende/ oc høre / men
wille icke forstaaed / eller sticke seg der effter oc
wilde Gud tack.

Wad skal ieg giøre?

Salste Dette er nu det andet off ÿ dette Euangelio
helgene læres/ Zuilket oc er merckeligt / som Lucas oc
driste derfor adwaarer off/ oc beder achtet oc si e her
paa gier wel til / som det oc wel er meget werd att see
ninger. wor egen skadelige wancküdighed oc taabelig
hed/ wdi denne scrifflærde oc wise mand. Chri
stus staar oc lærer sine att mue bliffue salige
wdi hannom/ om de wille høre oc see. Zuilket
wor oc hanss Euangelium till alle. Oc med det
samme saa kommer denne oc wil haffuet wdi
egne gierninger/ oc meen io/ att han kan giøre
seg indi himmerige/ oc med gierninger forhuer
ffuet/ att han maas worde en arffuing till det
ewige

Dellig Trefoldighed CCXVI

ewige rige. Som saadane frømptere oc dynes
 Kelgode helgene altyd settet paa seg sielff/ for
 achtendes saa det Euangelium/ som forkynder
 forgiuffs Guds naade. Ja han lader seg end
 wel tycke att haffue alrede giord saa meget/ att
 han haffuet hwercken Euangelio eller giernin
 ger flere behoff/ for hwest skyld han oc icke spør
 seg alworlig for/ att han wil lære oc wide/ men
 han frester Herren/ forsøger hannom/ oc wil
 høre hwad han wil sige/ om han wil oc rose
 hannom/ att han haffuet giord wel fylleste/ att
 Gud maa were hannom himmerige plichtig.

Thñ wilde Christus gierne betage hannom
 denne dynckelgodhed/ oc lærer hannom at ten
 ke seg beder om/ Oc ey wiser hannom til andre
 gode gierninger (effterdi han wil io bliffue der
 wed/ oc haffuet y gierninger) end de samme
 som Gud hadde hannom alrede budet oc befa/
 let y sin hellige Low/huilken han log seg tycke
 att haffue all fast fuldkommet/ saa att der in
 thet skulde staaet igien vgiord. Men Christus
 less hannom den rette text/ lader hannom først
 sielff fortelle den hele Summa paa budene/ oc
 beder hannom saa tencke til att gisre der effter
 som han wilde der med sige/ hannom tilforn
 endnu inthet at haffue giord der wdaff/ oc faar
 hannom det att betencke/ att Guds low lader
 seg icke gisres til fuldkommelighed med hond
 eller foed wdē hiærtet fyll med/ som mand maa

Aff lowe
 lære wy
 at ferde
 synden.

Trettende Søndag effter

lesse desse buds wdleggelse oc rette forståd wið Søndag her effter/at han saa aff budsens høye begering/oc sin egē vformuelighed hadde lærd att søge andre raad / oc saa aff Christo faaet rett kyndskaff wdi det hellige Euangelio/ oc bleffuet saa wed troen saltg/oc icke aff gierninger/som hansff mening stoed.

Ret forståd paa wore gierninger.

Mat. xi

Gal. iiij.

Men dette forstørner oc foratger mange enfoldige/som icke ere rett grundelig wel vnderwiste y troens lærdom om den sande Christi stelige retferdighed/ att Christus her siger/ Gjør det/saa staltu leffue. Oc saa een anden stæd/ Wiltu indgaa y liffuet saa holt budene Lige som det ewige liff skulde staa paa gierninger/de der gjøres effter saadane Guds bud/ oc icke paa naaden eller troen. Christus tal fuld rett/wilde wy ellers rett forstaa hansff tale oc inthet legge der till. Guds Low er wel y seg sielff hellig oc god/som Sanct Pouel siger Ro. viij. han gjorde oss oc saa wel retferdige oc salige/der som hun hadde werit der til giffuen/ oc wy hadde kund giord henne fyldeste/ men Gud med Lowen besluttede oss alle vnder synd paa det han siden wilde aff naade bewise oss alle mistundhed/saa som Paulus oc siger Ro. xi. oc Gal. iij. Thij wy ere fortreckede y oss sielff/ Oc aff Adams syndige sæd syndige fødde/ forfulne saa heden wdi synden/ oc wide det icke sielff/oc ey saa det att wide sør end Gud lader oss forstaa sin willie wdi sine bud, Der see wy
Swad

hwad wÿ skulle gÿre/ oc hwad wÿ haffue eller icke haffue giord/ der lære wÿ da icke att worde fromme oc retferdige/ fordi wÿ kunde icke gÿre det off befales / men wÿ lære / att wÿ skulde were fromme oc retferdige/ oc der som wÿ det saa wore/ att wÿ da skulde were Guds Fiæne bÿrn/ oc haffue hans rige med det ewige liff / som hans lydige oc fromme tro tiæne/re. Derfor lere wÿ saa wed Guds bud/ de off vnuelige ere att fuldkomme / att kende wor wannlechtighed oc strøbelighed. Lige som den fader der byder sitt spæde barn ett røt eble/ att dett skall gaa til hannom/ naar det da icke kan sielff hielpe seg / oc med sin egen ga:g komme til faderen / oc saa saa eblet / da maa dett recke oc bede nogen bæ/re eller lede seg. Gud weyer wel wed off/ oc locker off till at gÿre mange gode gierninger/ med megle høye løster/ Icke kunde wÿ fordi gÿre saadant/ oc saa med gierning forhwerffne det off saa forsettes oc loffues. Men da skulle wÿ først lede effter den som off kan hielpe/ att wÿ dog mue saa det off wor for en fortiaenste tilbudet. Saa nødes wÿ da wdaff Lowen/ att fly til **IESVM** Christum/ som Lowen haffuer fuldkommet/ oc wed hannom begere aff naade det sielff samme/ som Lowen tilbød off til fortiaenste/ hwilcket wÿ ingenlunde fortiaene kunde/ fordi wÿ kude icke gÿre det off bød/s For hwess skyld den hellige Apostel Paulus er

Trettende Søndag effter.

Saa stadig oc stiff y denne lærdom / att ingen menniste bliffuer aff gierninger retferdig/men alleneste wed troen til Jesum Christum / huilken off er bleffuen en forløsning / hellighed oc retferdighed. Roma. iij. oc. j. Cor. j.

Who er myn næste?

Saa blind er den pharisaiske wanart/ oc saa helgene
Fende ic
Te synde.
høy en mening hassuer denne om seg sielff/ att han lod seg tycke / att hassue giord alt det han nom burde for Gud oc menniste/ der som inge giorde da minde her aff / end hand med sine lige/ saa som Christus her breyer hanom det aabenbare/ oc bewiser hannom det y den Prest oc Leuit/ som sowe det arme menniste/ oc bewiste hannom dog ingen mistundhed / att Samaritaner oc Hedninge hadde større medyndt ofuer saadane isder/ end isderne sielff hadde indbyrdes med hwer andre / huilke allermost skulde elst hwer andre/ bode for Guds forpligtning oc befaling/ oc for det naturlige brøderstæff/ de hadde tilsammen . Thi beder oc Christus denne scrifftlærde tage efftersiun aff denne mistundige Samaritan/ oc giøre som hā giorde/ hialp den hannom næst for syne wor/ der han hadde trang till hannom / det beder han hannom nu giøre lige saa fordi han hadde tilforn inthet giord der aff. Dog wilde han lade som anderledes hadde werit / holt seg from oc retferdig/ lige som han hadde giord Gud oc alle menniste
got skiel

Dellig Trefoldig. CCXVIII

got ſkiel/med minde end det ord/ Næſte/ had/
de nogen anden merckelſe/ oc beſædede flere el/
ler andre end hannom witterligt wor/ thi giſs
han spørſmaal om den næſte/ huilken hannom
ſaa biudes att elſte/hwo den er ?

Der ſwaarer Chriſtus ſaa til / at wÿ ſkulle
anſee for wore næſte/icke alleneste fader oc mo
der oc ſydfkene/slecht oc byrd / med dÿenom ſom
off ere paa fiſds oc blods wegne nær anrørens/
des/huffinde/byfolk/landsmend/ gode wÿener/
oc de meget got haſſue aff off forſtyldet / men
alle wore ieffnchristne / Ja det meer er / alle
wore ieffnmenniſte / huilke off for gÿne ere/oc
omgaas ſaa med off/ att wÿ kende oc wide de/
res ngd / oc ere off ſaa nær / att off er witter/
ligt / hwad dennom ſtader / de lyde off fiern
eller nær till / ere wÿener eller wÿenner/ haſue
giord off got eller ont / de ere de ſamme ſom
Moſes kaller wore næſte. Saa ſom den fattige
Lazarus wor den rige Mands næſte/ y det hæ
laa wden for hanſſ port / oc dette forwundede
menniſte wor Preſtens oc Leuitens næſte/ſaa
wel ſom Samaritanens / effterdi de thoo wore
hannom ſaa nær ſom den tredie / oc ſowe han/
nom ſaa wel ſom han . Saa lyder dette bud nu
icke paa de wÿener eller næſte / ſom enthen nøy
turen giſſuer off / eller oc wÿ wdaff egen wild
ſielfſ wdwelle off / men paa de Næſte / huil/
ke Gud off tilſøyer. Elſte wÿ wore ſlechtning
oc byrd / Hwad da ? der ere vffellige creatures
e e iij offlige/

Trettende Søndag effter

offlige/ Elste wÿ wore wæner oc de off got gisre/der wdi ere off hedninge lige. Elste wÿ døde billeder eller affarne siæle y stierffild / oc gisre noget for deres skyld/da wide wÿ ey sielff huad wÿ gisre / oc bewise wor Kiærlighed der som det inthet er bewend . Wÿ skulle oc icke elste de fraawerende / for de ere off icke till vmage / oc kiedes wed de nærwerendes/for de kunde were off noget vmagsommelige / Men de leffuende oc nærwærende/huilke Gud giffuer off till omgengelse / skulle wÿ elste lige wed off sielff / oc bewise wor Kiærlighed mod dennom / were seg gode eller onde / saa ere wÿ der med Christo lige / Ja oc saa Gud fader sielff / som altyd bewyser seg willig oc Kiærlig mod alle.

See dette er meningen oc den rette forstand paa dette Euāgelii/saa att den allegorij (man pleyer att drage her ind om Christo den Samaritan) haffues her inthet behoff / thi den forstand oc mening er dog bewislig nog aff Flor hellige scriffte offuer den gantste Bibel/ att der ey gisrs behoff / att nøde det Parabel / till att riæne denne troens artickel / om syndige menisters redning oc forløsning wed Christum . Oc end er det en fast gieckeligre skadeligre oc fordømmeligre wdlegning aff troens vforstandig siende/ den de hÿd haffue indførd de operibus supererogatis/hworledis man skal kunde noget meer gisre Gud til ære / end haffbud wdviser oc indeholder . Wdaff huilken wild
mening

Dellig Trefoldig. CCXIX

mening er oc kômē den store swaare misbrug/
den prester/oc synderlig Klosterfolk hafue sêrd
indi kirckē om deres synderlige fortænste/huil
ken ey alleneſte ſkulde were nog for dēnō ſielff/
men ocſaa for andre / effterdi det ſkulde hede
ſaa/att de giorde effter Guds bud fylleſte nog
for ſeg ſielff/oc hwad de giorde det offuer / det
motte de ſtēckē bort eller ſellie hwem de wil
de. Huilket de predickede meget vbetencht oc
vbetrachtet her hoſt denne text/ der ſom Lowē
er off alle fran ^{tt} / den w̄y aldrig kunde giøre
fylleſte/ hwaⁿ ſige att giøre der til ofuers/som
Christi ord oc ſielff giffue nog til kende/ till den
ſcriffklaage / huilken beſt ſkulde wiſt oc kund/
han dog wi^s till gierningen / att giøre effter
Lowen/som den der endnu plat inet haſſuet
der aff giord / naar ſkulde de andre gierninger
da komme / de ſom ſkulde giøres til ofuers
Men ſkåme maa ſeg mēniſkelige daar
lighed / oc Gud giffue off naade till
att bløyes wed ſaadan forræde
lig ganterij / att w̄y dog een
ſinde ſtaa der wdaff oc
bliffue noget wiſe
re/kende off for
syndere wdē
alle gode
gierninger.

Fiortende Søndag effter
Hellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Pau-
uel Apostel. Gal. v.

Kjære brødre. Wans-
drer y aanden/oc fuld-
kommer id icke kjød-
sens begierlighed /
Thy kjødet begerer
mod aanden/oc aan-
den mod kjødet/de samme ere hwer
andre gienstridige/saa att y ey giøre
hwad y ellers wilde. Men der som y
lade eder reghere aff aanden/ da ere
y icke vnder Lowē. Nu ere kjødsens
gierninger aabenbare/ som ere desse
Doer/ skørleffnet/vreenliffuenhed/
geylhed/ affguderij/ troldom/ fiēd-
skaff/ kiff/ nid/ wrede/ trette/ tue-
dracht/ ketterij/ had/ mandflet/
drocken skaff/ frodtzerij/ oc des lige
Der

Dellig Trefoldighed. CCXX.

Der ieg haffuer før sagt eder aff/
saa som ieg oc endnu siger eder till=
forn/att de saadant giøre/ saa icke
Guds rige til arff. Men aandens
frucht er/ Eicærlighed/ glæde/ fred/
langmodighed/ dandnes hed/ god=
hed/tro/ sagtmodighed/ Eysthed/
E mod saadant er ingen low/
Men de som Christo ere til=
lydendes de korsfeste
dog Eisdet med sine
løste oc beger
lighede.

j Det hører de aandelige Christne til (som
ere aff wand oc den Helligaand giensfødde/ oc
haffue begynt att dræbe den gamle Adam) att
lessue aandelig/oc lade de aandelige fruchter til
siune aff aanden/oc icke de Eisdelige aff Eisdet.

ij Sagen/hwi Paulus dette saa formaner/
er denne/for de skulle haffue nog att giøre/ att
de det skulle kunde bekomme/for den modståd
de haffue wdaff den onde syndelige nature/aff
den gamle mennistes offuerleffning.

iiij Dog haffue de denne trøst/att der som de
e e v fylle

Siortende Søndag effter

Thille aandens raad oc willie/ oc leffue aandelig oc bewise aandens fructer/ det yderste mueligt er/ da skal icke syndens leffning regnes dennom til onde/ fast minde fordsme dennom/ fordi de ere icke vnder lowen/ hwilken alle sine vfuldkomne gisrete/ fordsmer/ mē vnder naaden/ som med troen givr alle salige/ de aanden haffue/ oc aandelig wandre.

liij Att man nu maa kende threæt paa fructen/ da optegner han de wilkor/ som de rette aandelige Christne skulle haffue med seg/ oc bescriuer de wisse tegne/ der aanden paa sin side la/ der seg kende paa/ desligeste oc saa sigdet.

v Tu maa sigd oc blod icke arffue Guds rige som screffuit staar/ i. Cor. xv. thij Kunde de fast minde det arffue/ som haffue sigdet saa saare leffuendes/ att det bewiser saa saare groffue aande sigdelige gierninger aff seg.

vj Twært emod er de aandelige Christne ingen Low satt/ som dennom kan nøde eller twinge i. Ti. i. fast minde den dennom kan fordsme for syndens eller sigdelig strøbelighed.

vij Zelft fordi de haffue giffuet seg wdi saa/ dan sicht oc strid med den syndige natur/ oc als rede begynt at røde oc forsfeste den gamle Adam/ med de syndelige brøster/ som hannom er medfyllende oc tilhengende.

Euan/

Dellig Trefoldig.

CCXXI.

Euangelium scriffuer S.

Lucas Euangelista Cap. xvij.

Et hende seg saa / som Je-
sus wandrede bort til Die-
rusalem / at han drog ygien
nom Samarien oc Galile-
leen. Oc som han wor
kommen

Fiortende Søndag effter

Kommen ind i ett blick / da møtte hannom x. spidalske mend / de stode langt bortte / oc oplette røsten / oc sagde / Jesu ticere Mestere forbarne deg offuer oss. Oc der han saa dennom / da sagde han till dennom / gaar heden / oc beteer eder for prestene / oc det hende seg saa som de ginge / att de bleffue rensede. Men een worder aff dennom / der han saa / att han wor bleffuen sund / da wende hā seg tilbage igien / oc med høy røst loffuede Gud / fald neder paa sit ansigt for hans føder / oc tackede hannom / Oc den samme wor en Samaritan. Men Jesus swaarede oc sagde / ere de ey x. bleffue rensede? hwor ere de ix. Ere der icke fundne de tilbage ere komne / att giffue Gud ære / forudē denne wdending? Saa sagde han til hannō / Stat op oc gack / dñn tro haffuer hiolpet deg.

Der haffue

Dellig Trefoldig. CCXXII

Ser haffue wÿ atter troens exempel/oc end
 det noget draber. Desse spidalske haffue Troens
exempel.
 hørd tale om Christo oc hanss welgierninger/
 att han oc gjorde wel/icke effter som hwet for/
 skyldede/ mē aff medynck oc barmhiærtighed.
 Saadant tro nu desse / oc paa det medyncken
 maa were des større/da samle de seg saattilsam
 men/løbe bort mod hānom / der som de spørre
 hannom att were/for de wente seg nogen hielp
 aff hānom/Oc bleffue saa staaende/oc der med
 bewiste deres tro til hannom / men dog ydmy/
 gelig / for de kende seg altho vverdige till att
 gaa hannom noget nær/ for deres vrene siyg/
 doms skyld/derfor stode de saa lågt bortte fraa
 hannom / De bewise oc en stor attraa oc bren/
 dende begering/til det de bede om/ ÷ det de saa
 lette røsten op / oc raabe det høyeste de kunde
 for deres spidalskhed.De talde hannom heder/
 lig oc høytilig til/ oc kallede hannom mestere /
 som den wel hielp kunde/ der hadde att biwde
 offuer sorg oc siygdom/ huilket de tro hannom
 oc/att skulle gierne wille/oc bede fordi misfūd
 oc naade/saa som de der inthet got haffue for/
 skyldet aff hannom. See der haffue wÿ en leff/
 uendes oc en wocker tro / der wÿ skulle lade off
 lære oc tage exempel wdaff oc lade saadan en
 tro were ÷ wore bñner / saa kunde wÿ der med
 noget forhuerffue/ for al ting io stole paa naa/
 de/ oc ingenløde paa fortienste/effter Davids
 exempel ÷ den li. psalme/Gud wer meg naadig
 for dÿn egen godhed (sagde han der han had/
 de syndet)

Siortende Søndag effter

de synder) oc afflet myn misgierning aff din store barmhærtighed.

Kærlig troo paa sin naade/wiser Gud off her wdi Chri
heds ex sto sin søn. Wdi hwilken wy bode her oc alle
empel y wegne mue oc skulle lære att kende Guds willie
Christo . Kærlighed oc redbonhed mod off/ y det han
haffuer sendt off hannom/oc lader hannom saa
tiæne off/med all welwillighed. Icke sidde paa
een stæd/ oc lader saa komme til seg hwo som
wil/men att han saa wandrer hÿd oc dÿd/ fraa
eet land oc til andet/oc tilbuder seg alle raadlø
se oc hielpeløse med ord oc gierninger/ oc med
all macht fuldkommer det som screffuit staar/
Jesa. lxx Sør end de paa kalde eller bede meg/da skal ieg
høre oc hielpes dennom/siger Herren. Oc saa tis
lig som disse komme/oc giffue sin brøst oc bes
giæring tilkende/da see hwor wenlig han tager
mod dennom/hwor kærkomne de ere hannom
hwor han strax anseer dennom/suaarer dennom
oc tal dennom wel til. Oc icke aleneste trøster
dennom med nogre glædelig: ord / aff huilke
de kunde tencke/dett maa worde got/men giør
dennom strax sagen Klar/ oc siger dennom ett
fult ia ord til/ icke med ord eller løffte / men
beder dennom spazere heden/ saa som de der
allrede ere rene/oc faar dennom inthet andet
att giøre til deres renselse/end att de mue lade
seg til siune for prestene/oc lade dennom dømme
paa sin renhed oc sundhed. Som Christus wil
de saa

Wellig Trefoldig. CCXXIII

de saa meget siige/her skal icke gisres stor fireis eller kredenzen behoff/med saadan en tro der y komme med/ Eders troo hassuer alrede for/ hwerffuet det y aff meg begiare/ Det er ett Guds raad oc beslutning/att y skulle were rene oc det er alt klart hoss hannom/det skal oc bliff ue klart hoss oc wdi eder/oc saa for alle mennis/ste/saa wist lige som det alt wore steed.

Saa forwiser den Zerre Christus dennom bort til prestene/ Icke att de skulle screffte/som mange pladre her offuer denne text/ oc wi/de ey sielff hwad/ lige som han her med schulde hassue indsticket det lønlike screfftemaal/oc beplichtet oss saaledes alle syndere der til/ Endog det er icke saa. Screfftemaalet er wel en saare nyttelig ting y den hellige kircke/ hylket wy oc skulle fryt oc vbetuonget bruge/ for en nyttyghed oc samwittigheds trost/ oc icke som en befaling eller en nødigt stick/ der Christus schulde hassue beplichtet oss till / saa som wort Klercherij hassue fylt alle bøgger oc predic/kestole fulde. Thij wy lesse ingen stæd/ der han saa fowiste nogen til prester/wden aleneste den nom som wore spidalste/Andre siyge oc wansfære/ døgne oc domer / halte oc blinde gjorde han helbrede/oc lod dennom gaa hwort de wilde/fordi prestene hadde synderlig inthet effter Guds Low att døgne paa saadane siygdomme. Men paa den spidalste soet hadde Gud giffuet sin Low/ med wisse tegen hworledes man den

Det lønlike screfftemaal er got/ dog icke budet.

schulde

Siortende Søndag effter.

Mat. v.

Skulde kende/ oc døme paa / huilken der wor oc icke wor spidalste / Oc den samme dom hadde Gud giffuet prestene/ som screffuet stod. 2. euit. xij. oc xiiij. Nu wor Christus kommen icke att opløse Lowen/ men att fuldkommen. Icke heller att bstage nogen sin rettighed/ saa som prestene her hadde deres offer aff de spidalste/ me att styrcke hward som low oc rett hadde med seg. Derfor holt han oc Lowen oc wilde haffuen holdet/ det stund hun skulde holdes/ indtil han sige sionget (Consumatum est) paa Korsset/ oc wdi sin aands opgiffuelse brot forhenget i tempelen / oc giord en aaben rede wæy till den inderste helligdom / att styggen oc figuren da motte ophøre / naar sandhed oc liyet opstinde/ som nu er steed/ sidē isde domet er gde lagd oc Euangelium predickes eblant hedningene offeret alt.

Som de giinge da bliffue de rene.

Troen
bygger
paa ord
det.

Ah huilken en høy wonderlig oc krafftig Guds gaffue er den troo / Zwor staar den aldrig til att trenge som tør sette loffue oc lyd til Gud i sitt ord. Det see wy her / Christus gix inthet wed dennom / han siger dennom oc inthet andet/ end beder dennom lade seg for prestene til siune/ det med bliffue de paa wæyen sunde/ søx end de komme død/ for den mechtige sine troes skyld de hadde/ sø det oc sandelig wor en drabelig troo/ den wel er werd att loffue/ oc
wel maa

Wellig Trefoldig. CCXXIII

wel maa scriffues ind hoff Abrahams troo / Gen. xij.
 Att han trode oc lydde Gud/ der han bad hans
 nom gaa wdaff sitt farneland indi ett andet
 land/ oc wiste ey hwor eller hwor til. Ge. xxij. Saa der
 han bad hannom offre syn søn / y den han had/
 de løfftet paa ewig benedidelse / Han fulde en
 foldelig Guds ord/ oc achtede eller tenchte in
 thet andet eller meer. Saa gisre oc desse / had/
 de troen icke weret ellers desß større/ oc de had
 de achtet ordet desß meer / da hadde de spui d /
 hwad de skulde gisre hoff prestene / de hadde
 wel kund sør fundet wæyen till prestene / men
 de wiste seg der in thet att winde/ naar prestene
 sowe dennom/ da kunde de icke andet sige / end
 det hwer måd motte see/ de wore spidalsste mēd/
 saa att de hadde høylig lat seg fortrorne aff saa
 dan en forwifning / att de huercken høre eller
 see / huercken finde eller søle noget andet / end
 det samme/ gaar heden betheer eder for prestes
 ne/ lader dennom stue eder. Wisselig hialp den
 ne store troo dennom/ som Christus sagde/ sidē
 til Samaritanen / oc wisselig bleff denne deres
 store troo regnet dennom til retferdighed/ lige
 som Abrahams troo bleff hannom tilregnet /
 som scriftē siger/ der som de ellers blefue waar
 afftigelige der wed seg till salighed .

Gen. xv.
Gal. iij.

Men een aff dennom 2c.

Wdi denne Samaritan see wy den bestans En bestā
 dige troes rette fruct/ sand hiær telig tādne dig troes
 f f hed for fruct er
tādne
hed.

Siortende Søndag effter

hed for welgiord/att han gaar icke vtacknem/
melig heden/lige som han wore inthet skyldig
for saadā welgierning/men Kommer med fuld
how/ oc kaster seg nsegruess neder for Jesu
søder loffuer Gud med høy røst/ oc tacker Je/
sum høylig for sin store welgierning. Saa bør
det seg oc/ att alle fromme Christne oc sande
Guds børn skulle altyd hassue Guds loff y
mund/oc wide hannom tact for sine adskillige
mange welgierninger/saa som wy hassue ey ale
neste denne for exempel/men menlig alle helli/
ge fædre/som Dauid hassuer screffuet mange
saadane Psalmer/huilke inthet andet indholde
saa got/endo tack sigelse/Ja Psal. xxiiij. siunger
han/ Benedicam dominum omni tempore/
semper laus eius in ore meo. Det samme hanns
raad er oc sammeledis til oss alle der samme
stæd/att wy med hannom skulle alle loffue oc
prise Herren/att wy saa alle sandrechtelig hø/
yelig ære hanns naffn. Desligeste siger han sagē
hwi wy det saa skulle gisre/ Psal. cxxij. fordi
han hassuer giord stort mistund med oss/ oc
hanns sandhed waarer ewindelig/ lige som han
hassuer loffuet/att wille gisre wel mod oss/ saa
wil han oc det samme holde oss/som han oc la/
der daglig paa kende/for hwilket hannom bør
idelig ære oc tack.

Men det er altho saare ynckeligt oc Klage/
Vtacknemhed. ligt/ att hannom skal bewises saa meget stor
vtacknemhed/at de skulle were saa faa som kun
de stign paa welgiord/ oc wide hannom tack
derfor. Saa sø her sinnes klarlig/ att Christus
hassuer

Dellig trefoldighed CCXXV

hæffuer giord wel mod x. mend/oc formiddels
 deres gode troo/den de hadde til hannom/gior
 de hã dennõ sunde oc Karste/Oc aleneste een e/
 blant dennom gjorde hannom ære oc gaff han
 nom pryss derfor/beholdendes den samme go/
 de tro oc høye hellige mening/ som han hadde
 tilforn om hannom. Der som alle de andre gaa
 bort oc forglemmet/ eller forsøme Guds wel
 gierning/oc wide hannom plat ingen tack der/
 for/wden twiffuel hæffue oc Fast troen/eller oc
 lat henne faa affwert/ att hun er bleffuen for
 mindstet oc saa forfrosen/ att de hæffue icke
 nær den høye acht om Christo/ huilken de til
 forn hadde/huilket man lettelig nog maa be/
 gribe oc forstaa/ effterdi troens frucht fyller
 icke anderleds der med/saa wel som y den tien/
 de. Icke hadde heller Christus saa merckelig
 her bergøhtet denom for folket/oc saaledes Fla
 wet paa dennom/ der som brøsten hadde icke
 weret dess større/Saa att det siunes wel att de
 ere faldne y Guds oc Jesu Christi vgynt/for/
 middels den stendige wantro/huilken de had/
 de lat seg indpredicke aff prestene eller dieflen.
 Der som det icke hadde weret saa steed/da had
 de Christus inthet saa flawet der paa /effterdi
 de kunde saa wel hæffue tacket oc loffæet Gud
 wdi Christi fraawerelse/ som y hans nærwæ/
 relse. Icke hadde de heller nogen befaling att
 komme tilbage igien till hannom / thã stãd
 de hannom alt noget andet paa dennom/ det
 der anderledes drog/oc meer hadde att sæde.

Affald
y troens

Thã er dette samme offett grueligt oc forfer
 f f q lig

Siortende Søndag effter

Gudsfrø
chtighed
skalwere
yde Ch
ristne.

ij. Pe. ij.

lig Exempel / huilket wel motte oc skulde søde
Guds frøcht wdi oss / oc hielpe oss till att tencke
paa den formaning Paulus gifuer oss i. Cor. r.
Att huilken der er kommen paa fod / oc haffuer
lærd at staa / hã see seg wel for / oc tage seg fuld
nøye waare / att han ey falder / for den skal alle
neste worde salig / som blifuer waarafftig ind
til enden / som Christus sielff siger. Matth. r.
Sordi det er icke nog att begynde wel oc falde
skammelig fraa / men det er heller meer fordø
meligt / att were kommen till sandheds weyer
Fædelse / oc kunde da icke rettelig bruge den naa
de Gud hafuer giffuet / Gud ti ære oc seg sielff
til salighed . Det hadde weret saadane bedre /
siger S. Peder / att de aldrig hadde lærd att
kende retferdigheds wæy / Saa lærer oc Chris
tus det sielff samme Luce xi. at der som saadan
en affeldig Christen wor sør wed troen blefuen
skild wed een trolld / da faar han hannom nu for
wanthroens skyld sielff ottede igien / det er / han
faar mange diefle for een / hans blindhed bliff
uer større / oc hans sag fast werre / end hun nos
ger tyd sør haffuer weret. Exempel haffue wy
wdi Israels børn / som ginge mange hundrede
tusende formiddels troen igiemmen det røde
haw / oc fulde dog wdi saa adskillig straff vn
der Guds høye oc weldige hond . Item y de
Christne aff Galatia / der S. Pouel screff siden
till / oc saa y somme aff hans egne disciple etc.
Swor offte lade Luangelisterne oss wel høre
Judæ forherdelse ? oc at dieflen foer wdi hans
nom / der

Dellig Trefoldig. CCXXVI

nom / der han først trodde fraa Christo ?

Thi skulle wy staa i gudfrøchtighed / oc tene
 Ke her paa / att der ere iør affaldne saa gode E
 uangeliste / som wy kunde holde off / aff saa fast
 en troo som wy mue hafue / Wy see wel att age
 ren ber mange aꝝ oc forn / der icke komme indi
 hwiß. Der springer oc wel meget blomster wd
 paa thraene / som giffuer aldrig mod frucht /
 men somt blæfs bort / somt ormedes / somt rod
 ner / somt falder wdaff iør end det modes. Saa
 falder oc Euangelium mange / mange samles
 der oc till / som høret / att det siunes / lige som
 Gud skulde icke saa rom stort nog till dennom
 i himmerig / men det sachtet wel med tyden /
 naar det bliffuer lidt gammelt / saa som wy nu
 see wdi wor tyd / oc her i dene historij / der som
 icke meer end een enigst bliffuer wed troen oc
 den vndfangne naade / Oc end een aff de aller
 wogiste / maa see de andre i. wore alle iøder /
 men denne tiende wor en Samaritaneste hed
 ning / saa att Guds part bliffuer io bode den
 ringeste oc den forachteligste. Thi lader off gi
 re som Christus beder off / waage oc bede / att
 wy ey mue falde wdi frestelse / frestelse wil off
 paafalde / men skulle wy der icke indfalde / da
 hører der stort konst till. Oc det er for all ting
 en fast oc sterck troo / som Petrus siger / Bliffue
 wy wdi henne orworgne / oc holde der hart wed
 med idelige oc inderlige bønner. Da mue wy
 med nød treuge off igiemmen / oc beholde riget
 med den søt hiord / Den Christo tilhøret. Gud
 gifue off der naade til. Amen.

Mar. iij
oc xij.

i. pet. v.

Den XV. Søndag effter
Dellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel
Gal. vij.

Ine allerliceriste /
Er det saa wÿ leffue
wdi aanden / da la-
der oss oc aandelig
wandre. Lader oss
icke were forfenge-
lig æregirige / at wÿ
hwer andre fortørne / Ja hade
hwer andre. Licere brødre / der
som noget menniske bleffue oc for-
rastet wdi nogen forsømmelse / da vn-
derrette ÿ hannom / som aandelige
ere / med en sachtmodig aand / seen-
des deg sielff for / at du ey oc saa fre-
stes. Værer hwer andres byrder /
oc fuld-

Dellig Trefoldig. CCXXVII.

oc fuldkømer saaledes Christi low.
For der som nogen lader seg tycke
att were noget/der som han inthet
er/da beswiger han seg sielff. Men
hwer beprøffue sin egen gierning/
da kan han oc haffue rosen paa seg
sielff aleneste/ oc ickē paa een anden
fordi hwer skal bæere sin egen byr=
de. Quilkē som lader seg nu vnder=
wise wdi ordet/ han lade den were
deelactig wdi alt got/ som hannom
vnderwiser. Farer ickē wild/Gud
lader seg ickē bespotte. Thij hwad
som eet menniske saer/det maa hā
oc høste/ Ja den der saer paa kig=
det/ aff kigdet høster han fortrenc=
kelse. Men den som saer paa aan=
den/han høster aff aandē eet ewigt
liff. Saa lader oss ickē kiedes wed
att giøre gott/ effter wij skulle paa
sin tyd høste / oc ey bliffue trette.
Den stund wij haffue da nu tiden/
ff iij saa

XV. Søndag effter

ſaa lader off giøre wel mod alle/ **Me**
allerbeſt mod troens huſſinde.

j Effterdi wy gierne wille mange ynder
Guds naſſn/oc den Chriſtelig titel ſiunes att
were aandelige/da ſkulle wy oc ſtücke off der eff
ter med wor handtering/ oc ſøre wor omgen
geliſe ſaa/att aanden forklarer ſeg ſielff/oc giſſ
ner ſeg tilkende med ret gode gierninger oc eet
aandeligt leſſnet wdi off.

h Oc førſt for all ting ſkal den ſamme helli
ge aand lære oc raade off/ att giſſue Gud ære
wdi alle ſine gierninger oc gaſſuer/att wy icke
tørſte efter forſengelig ære wdaff folck/for no
gen den gaſſue off kan aff Gud were giſſuen.

i Ellers forheffuer oc forhowmoder ſeg den
ene offuer oc emod den anden/ med venighed/
Eiſſ oc Klammer/oc hwilken ſin willie oc fram
gang ey kan ſaa emod den anden/ han bliſſuer
awendſiug ochadzfuld/huilke ere icke aãdſens
fructer/ men Eidsens forðømelige giernin
ger.

ii Th̄ ſkal hwer aandelig Chriſten lade
ſeg ſaadane ſynder were ſaa aldelis fremmede
wed/att han ey ſkall gide lid dennom / wdi no
gen anden/end ſige ſeg ſielff/men hade ſynden/
ehwor han henne finder/ſeer eller hører.

v Dog ſkal han ſaa fare med personen/att
han ey

Wellig Trefoldig. CCXXVIII

han ey lader seg finde andet at hade end synden
hå skal lære oc raade hannom det beste/ oc wdē
Eierlighed paminde hannom med spagferdig-
hed oc sachtmodighed/ att den styldige maa
der aff saa willie till att rette seg/ oc raade bod
paa sin brøst.

vj Zer til skal een Christen saa meget des
meer gisre sin slyt/som hā best kender seg sielff
eet strøbeligt menniste/ ther kan staa idag oc
ligge y morgē/oc kan da lige saa haffue een an-
dens tienste oc raad behoff.

vij Ja Christus haffuer baarer alles wor
byrde oc samlet sin hiord aff en yfuldkommen
haaff med det haab att de mue staa til forbæ-
dring. Derfor stulle de haffue medlidelse/oc bæ-
re offuer med hwer andre/ oc een fordrage den
andens brøst/saa gisre wy bode effter Christi
bud/oc fylle hannom effter y sitt exempel.

vij. Suilken som wil nu achtet for een Chris-
ten/oc haffuer icke desse medfyllendes wilkor
han holder seg for det som han icke er/oc bedra-
ger seg sielff.

ix Fordi det er icke nog/att nogen kan staffe
seg eet røchte oc mening hoss fold/oc der bliff-
uer icke nogen een Christen wdaff/ att han ros-
ses oc loffuess fast/men dømer hansseget hær-
te wel om hannom/ oc hanss egen sanwittig-
hed giffuer hannom eet got widnesbyrd/ da
wel hannom.

x Zeldst fordi Gud wil icke døme meg/effter
som andre mennisters dom er om meg/ men
ff v effter

XV Søndag effter

effter som ieg er y meg sielff / huilkelunde ieg
best kender meg sielff/om ieg ellers wil.

xj Ocsaa er dette aandsens lærdom/ att wy
skulle achte oc ansee dennom med tacnemhed
som lære off Guds ord/ oc dele med dennom
hwad got wy formue.

xij Fordi lige som de onde gierninger skulle
wisselig saa deris løn/saa skulle oc de gode icke
meste deris/Oc io flere oc bedre de ere/ io run-
deligre de skulle lønes.

xij Der med wil nu Apostelen opwecke alle
Christne/oc gisre dem willige til att be-
wise seg wel emod alle/ onde oc gode/
men meest emod dem som Christ-
ne ere / oc allermest emod
dennom/ som ere Christen-
domens tiænere wdi
ord oc lærdom.

Euangelium scriffuer S. Mattheus Euangelista Capit. vj.

Jesus

Jesus sagde till sine
disciple. Ingen kan
tjene two herrer.
Thij enthen skal han
hade den ene oc elste
den anden/ eller holde
jeg till den ene/ oc forsjeme den anden.
I ken de

XV Søndag effter

J kunde icke ticene bode Gud oc
Mammon. Derfor siger ieg eder/
Werer inthet omhyggelige for e-
ders lifff / hwad y skulle æde / oc
hwad y skulle dricke / Ey heller for
eders legom / hwad y skulle iføres.
Er ey lifffuet meer end maden ? oc
legomet meer end flædet ? Seer till
fowlene wdi luchten / de saa icke /
de høste icke / de samle icke heller in-
di lader / oc eders himmelfte fader
føder dog dēnō. Er y ey meget meer
end de ? Quilken aff eder kan med
sin omhyggelighed legge een alne
till sin lenge ? Ochwi ere y omhyg-
gelige for flædning ? Achter lilierne
paa marcken / hworledis de woxe /
de arbeyde icke / oc ey spinde. Men ieg
siger eder det / att ey Salomon y all
sin herlighed wor saa flæd / som
een aff dem. Der som Gud saa flæ-
der gresset paa marcken det idag er
till / oc morgen kastes indi een offn /
skulde

Dellig Trefoldig. CCXXX

skulde han icke giøre det meget meer
wed eder? Ah y føyetroende/ Der
for werer icke omhyggelige / saa si-
gendes / Hvad skulle wy æde?
Eller hvad skulle wy dricke? Eller
hvad skulle wy isøres? Thi alt saas
dant adspørie hedningene. Nu
weed wel eders himmelske
fader att y haffue alt
dette behoff. Men
adspørrer først
Guds rige oc
hanss rets
ferdig-
hed/
saa skal wel alt det
te till føyes
eder.

S Er wil wor Herre Jesus lære oss sine Chri-
stne/ oc alle sande Guds børn/hworledis
wy tryggelig forudē fare mæ oc kude omgaas
oc handtere wdi desse timelige creaturer / att
de mæ bliffue oss vskadelige / saa som de ere
gaffnlige

Wy mæ
wel haff
ue/Men
icke tæ-
ne tige
dom.

XV Søndag effter

gaffnlige oc gantste gode y seg sielff Genes. i.
San lærer oss icke att forachte eller forstyde no-
get det Gud hoffuer skabt/men sømelig oc be-
quemmelig att bruget/ att wy det skulle lade
tiæne oss/ som Gud hoffuer det til skabet/ oc
sagt/bruger herredø offuer fiske/fowlene etc
oc icke wy skulle tiæne det/Men den Herre Gud
som oss effter alle ting hoffuer skabt oc aff a-
rildstyd hoffuer giffuit denne howedbefaling/
att wy hannom sielff alene skulle tiæne. Deu. vj
Oc Christus den hoffuer fornyet Matt. iij.

Thj gior scrifften stort skiel paa att hoffue
rigdom/oc att tiæne eller dyreke rigdom. Att
hoffue noget formenes ingen/ wore det end he-
le land oc rige/ Men att tiæne noget saadant/
det er oss alle strengelig forbudet. Lige som det
er nu rettelig aff hiærtet oc y sandhed att tiæne
Gud/att forlade seg inderlig paa hannom/ att
gior oc lade all ting for hanss skyld / oc altyd
studere paa att teckis hannom. Saa er det oc
att tiæne werden oc werdsens Mammon/ att
hoffue noget der aff/der man forlader seg paa/
der man hoffuer sin hiærtens løst oc glæde wd
aff der man giffuer saa fast how oc sind til/ att
man gierne gior oc lader derfor alt det man kã
enthen til att offuerkommet/eller att beholdet/
naar man hoffuer faaet det/ eller gremmer seg
naar det forgaar/ eller man icke kan det faa.
Saa som wy wide aff ordsens almindelig for-
stand/ hwad det mercker oc er/ att tiæne een
herre eller frue.

Wellig Trefoldighed. CCXXXI

Nu lærer forfarenhed oss dette att eet men-
nisste kan med sit hiærte oc sin gierning icke we-
re flere end ett stæd/oc eet menniste till tiænste/
Tager han seg flere for att tiæne/oc hansff how
oc hiærte er til den ene/da wendes det fraa de
anden/ eller wore end hiærtet got tll dennom
bode/da kan han io icke gisre dennom tiænste
til lige/er han hoss den ene / han skal forsøme
den anden/om det ey end stede aff forachtelse.
Saa efter nu Gud den hele menniste/med gants-
ste how oc hiærte/siæl oc alle sind/ aff alle sine
tiæner/ at wy hannom skulle tro oc sette lyd til
y all wor ngd / att wy for ingen ting skulle
bemøye oss eller were omhyggelige/ wden att
tencke paa hworledis wy mue were hannom
behagelige/ att all wor hiærtens løst oc glæ-
de bliffuer aff hannom/wdi oc till hannom/
Saa att wy leffue sundelig eet aandeligt lifff
med Gud. Slyder oss da noget got til/ aff
denne werdsens rigdom / som legomlige
menniste/ de legomlig omgaas wdi werden/
da skulle wy lade wort hiærte were til Gud
wend/som det er/oc icke legget her paa/ enthen
att gisne det saa / for en ngdzpenning/ att
wy wille der stole paa y siugdum eller aller-
dom/ eller forsørge wore børn der med/ fige
oc gire / hwor det maa wore oc formeres
oc tencke/ hwor den ngdzpenning oss forko-
mes/ wy da aldrig bleffue hiolpne etc. Men
med tack sigelse thære der wdaff/oc skiftet til

Guds
Guds
tiænste.

Psalm 133

Guds

XV Søndag effter

1. Cor. vj. Guds ære/ oc wor ieffnmenniskis nødsørtig/
hed/aff ett fritt hærte/ lige som det kome off
in thet meer wed/ Oc were lige glade/ det holler
eller brøster/ det slipper eller recker.

Lu. xlij. See saadane frj Guds tianere effter wor
Herre Jesus till sine disciple/ som ere saa alde/
lis v/orsagde til nogen anden herre/ att de haff
ue opsagd alle creaturer/ end oc saa det de sielff
æye oc haffue wdi wære/ oc kunde det haffue/
lige som de icke haffdet/ oc y troens enfoldig/
hed/ bloke effterfølge theris blote Jesum Chri/
sti/ glædendis seg aandelig med hannom op y

Col. ij. himmelen/ endog de gaa her skrøbelige menni/
ske paa iorden/ oc wende seg eblant desse timeli/
ge tingeste/ hwilke dennom bliffue dog alle re/
ne oc vbesmittelige / med det gudelige oc Chri/
stelig sind der de haffue.

**Girig/
hed sø/
der vgn/
delighed** Men der som denne werdsens Mammø giff/
wis saa megen indryck/ att hun faar end faaet
een med tillid oc fortrøstning der paa/ med wel
løst eller hærrens girighed oc begerlighed der
til/ wdi nogen menniske/ da er det til fare/ att
der bliffue hele tornebuske aff / huilke/ det go/
de der inden wor/ blifuer vnderquold/ oc sødes
y stæden igien eet stort affguderit/ med mange

Ephe. v. flere vdygder/ som paulus oc siger/ at girighed
er een begyndelse til alt ont i. Tim vj. For hues
skyld han oc beder sin Timotheum/ at han skal
befale dennom/ som rige ere paa werdsens weg
ne/ att de ey fatte seg høye sind/ oc ey setts haab
til saadane vwise rigdome/ men paa den leff/
uendes

Wellig Trefoldig. CCXXXII

vendes Gud. Oc wil der med Apostelen sige lige det sielff samme med Christo her/ at Christo skal fortrøste seg paa Gud sielff alene/ oc plat inthet paa det werdslige gods/ for de kunde ingelunde bode fylles att/ Thij falde de wdi dieffuelsens næd/ som giærne wille worde rige/ som Apostelen oc siger samme stæd. Swad sige da om dennom/ som ere alrede saa forsonckne wdi rigdom / att de der aff alrede haffue giord seg een affgud/ ochaffue set all deris glæde oc trøst der wdi/ att Gud ey faar aff dennom/wden nogre thome ord.

Der offuer er oc samme forkrenckede natur saa forgifttig/att hun ey wil sinnes saa at haffue een affgud for seg sielff/men kan forachte oc forspotte saadant/som wy see y hyne Phariseer Luce xvj. oc wide att orsaget/oc sige/at off bær att were om søden/att nære hustru oc børn/ oc vmage off for brødet zc. Der swaarer Christus saa til.

Derfor siger ieg eder/ werer icke omhyggelige for eders lifff zc.

Her med wil icke Jesus giøre een ende paa det Guds bud/oc den almindelig befaling/som menniste gaffs aff første begyndelse wdi Paraddis/att man skal y sitt ansichtes swed æde sitt brød/ Der tall Christus inthet emod/ enthen her eller nogen stæd. Men om den bekomring

Arbeybe
fulle wy
Genjig.
Gudstul
le wy la
de sørge

XV Søndag effter

de omhyggelighed/ der troløse menniske tage seg til/wdi samme deris hwerffue oc arbeyd/hworledis de mue best there seg at det maa løses for dennom/ att de mue forhwerffue saa meget her/oc saa meget der/etc. Den omsorg wil den gode Herre betage off/wil bede off gisre det som wort kald kressuer/oc lade side Gud sørge for hward nytte der skal affkomme/ Thij Jesus saa wel at denne omsorg oc bekomring er een oprindelig begyndelse oc een wiss orsage til den lønlig affgud/som saa sødes wdi menniskens hiarthe paa desse timelige ting/ som hans egne ord oc klarligen lyde/ Derfor siger ieg eder att y ey were omhyggelige/ om y ellers wille were sande Guds tienerer/ oc ey worde Mammons tidne trelle/ Oc y mue wel tage mine ord derfor/ oc tro meg (som han saa wilde sige) att tage y eder icke fuld nøye waare for denne omsorg/ da bliffue y icke hyn ledige affgud foruden/Som det oc saa y sandhed er/ Derfor bruger oc Christus adskillige maade oc middel til att raade off der fraa/ att wy skulle icke un wdi een god frimodighed/oc med eet got tol gisre wort gierninger/ oc lade siden Gud raade oc sørge for alt det wy skulle fare wel wdaff.

vij. sager

I Først mue wy lade off paamindes wdaff een tienstners almindelig rett/Thij huilken som tien nogen anden/ han pleyer icke att lede effter sin søde/eller att sørge sielf for det han skal øde

æde oc dricke/men den hanss tiænste opber/bør
 at sørge hannom det for. Er det nu een retti hoss
 mennisten/meget minde wil Gud lade sine tiæ
 nere forsørge seg sielss/ men han wil wisselig
 berede dennom bode mad oc dricke oc alt an
 det/det de mue sidde glade wdaff/ som han oc
 sielss siger Jesaie. lxx. att hanss tiænere skulle
 bode æde oc dricke/oc were bode glade oc frøgg/
 defulde/naar alle Ammons tiænere med an
 dre affgudedyr. fere skulle bode hungre oc tæro
 ste/ia bliffue til skamme/oc aff ret hiærtens wos
 de bitterlig græde oc hyle. Tiene wÿ nu Gud
 med trostass/thaa hassue wÿ icke behoff at sør
 ge for søden/ med saadane store løffte Gud
 hassuer giord oss/ som Daud oc siger Psalmo.
 xxxij. Att de werlige rige skulle end bode hun
 gre oc lide nød/Men de wdi Gud ere rige/ det
 er/de hannom adspørie oc tiæne/ dennom skall
 inthet fattes det der got er.

Der nest/sører Herren her ind eet argument
 a maiori ad minus/att den som kan oc wil gis
 re det større/han skal oc wel kunde oc wille gis
 re det mindre. Legom oc siæl er io fast meer/
 end den mad oc anden nødtørffst der det ophol
 des med. Nu hassuer io Gud skabt mennisten
 med legom oc siæl vbeden oc vfredenget/ oc
 skabt oss wdi saadane naturlige wilkor/ att wÿ
 hassue den timelige søde behoff till liffens op
 hold/ hui skulde han ey da ocsaa gierne wille
 giffue oss det der tilhør?

XV Søndag effter

III

psalm.
cxlvij.

Det tredie argument Christus bruger her til att gjøre oss frj for all omsorg/er dette/ Att Gud hassuer saa mange creaturer att søde/ huilke bode ere ystjellige/oc der till med gjøre plat inthet til deris søde/andet end hente deris rede mad/som Gud hassuer berid den for den/ nom/ som ere fowle/fiste/diwr/etc. Ja end det der mindre er/ gresset oc wrterne paa marcken/ huilke Gud pryder saa faurlig med lucht oc lyd/att Kong Salomons Klæding kunde ey kō/ me der noget wed/ehwor han lagde seg effter att bepryde seg paa det allerstøniste/ som han oc sielff bekender wdi sin predicke bogs andet Capit. gjør han nu saa wel emod saadane sine creaturer/ther han stjøder icke meer om/ huilke oc icke wandre wdi nogen Guds lydelse/ til at gjøre noget for deris søde/ hui skulde han ey da hassue wilie till att forsørge menniste/ for hwess skyld han hassuer stabt alt andet/ Heldst naat de wandre wdi hanss weye/gjøre deris besaling fuld/ oc vmage seg for søden/ som Gud hassuer bedet dennom.

III

Det fierde/Lige som det wore forgieffs arbeyd/att nogen wilde were omhyggelig/hwor ledis hanss lenge motte forsges hannom/ att han kunde worde høyere oc større end Gud hassuer giord hannom. Saa er det oc forgieffs omhow/ att man tager seg fast sorg til for sin søde/oc legger hiernen fast y blød/ for det som man skal paaholde/ effterdi den omsorg kan
dog

Dellig Trefoldig. CCXXXIII

dog inthet gisre hannom des rigere/thij er det
 io best/ att man lader saadan forgiesss sorg fa-
 re/der man kan inthet forbedre seg wdaff/ Oc
 aff een Christelig enfoldighed wdi troen gisre
 sin gierning hwer wdi sitt kald/ oc beder Gud
 att han gisre gierningen fruchtsommelig/effter
 S.Pouels raad/Philip.iiij.Saa skulle wy sans
 delig bestinde oc forfaret att det bliffuer noget
 meer bewend/Oc att han stæder meget om off
 som han wisselig gisre i.Pe.v. Derfor giffuer
 David off oc det samme raad Psalm.lv. Rast
 dÿn omförg paa Herren (siger han) han skal
 wel da føde oc forsörge deg/der som ellers all
 omhyggelighed bliffuer forgiesss/ oc kan ey
 hielpe til att faa een mond fuld aff brød/ hwad
 sige meer.

phl. iiij

i.pe.v.
psal. lv

Det femte tager han aff eet blueligt hedenst
 exempel/thij hedninge pleye att bemöye seg for
 saadane timelige oc forgengelige ting/ for de
 ere werdsens börn/ oc haffue ingen sind til de
 himmelske oc aandelige/de ere oc saa wdē Gud
 y denne werden/ oc troo hannom icke til meer
 got/end som de for öyne see/oc haffue rede wdē
 hender/det samme lade de falde hiærte oc sind
 paa/oc gisre seg der een Gud eller flere wdaff.
 Nu wore det off blueligt oc een stor skam/ att
 wy wille lade off falles Christne/ oc were dog
 inthet bedre wdi tro oc sind til Gud end andre
 hedninge.Wille wy da were Christne/saa skal-
 le wy oc stige noget högre op offuer andre wdē
 S S ij saadane

V

XV Søndag effter

saadane troens wilkor/som bgr att were sande
Christne menniske medfyllendes/eller lade off
Faldes hedninge som wy ere.

VI

Det siette tager han aff en naturlig ret/thj
Gud er oc wil were alle dennom een fader/som
tro got til hannom/oc de skulle alle bliffue an-
seet hofh hannom for hanss kiære børn. Nu er
det io y alle maade tilbørligt/ att een fader skal
forsee sine børn/Ja lige som han er een him-
melske Zerre oc fader/saa skulle wy oc were haff
himmelske børn/trachte oc tencke paa det him-
meltrige/ der som han regnerer/ oc wy haffue
wort borgerkaff/Saa er han icke saa wanwit-
tig/at han ey fuldwel weed/hwad wor tarffer/
han weed wel/att wy haffue søde behoff/ skulle
wy lessue/det glømer han icke. Thj wil han
som een kiære fader/ forsørge off sine kiære
børn/all nødtørt for/ der skulle wy icke twiste
paa/han haffuer des oc wel maect stor nog/ eff-
terdi han er icke aleneste offuer iordē myndig/
men er almectig offuer alle ting wdi himmelen
saa wel som paa iorden.

VII

Thy besluter nu Jhesus denne sin tale oc bin-
der begyndelsen til enden/ med eet høytilig
guddommeligt løffte/oc siger off endelig saa.

Adspørier først Guds rige etc.

De her med giffuer Christus off denne swæde
oc endelige

Dellig Trefoldig. CCXXXV.

endelige vnderretning/ till een fuldkommenlig
 trost oc vromhyggelighed / att wÿ plat inthet
 skulle tuisle paa wor timelige næring/att hann
 sielff loffuer oc tilsiger oss den/ med alt det wÿ
 skulle fare wel wdaff. Ja hã sandhed sielff /som
 icke liuffue kan/ oc seg sielff derfor haffuer v^s
 maget hÿd/at han oss wilde med seg/oc for seg
 sielff/kiøbe oc forhverffue eet aandeligt oc ven
 deligt gods/ med det ewige rige/ oc haffuer
 myndelig loffuit oc tilsagt oss alle som tro paa
 hannom/ oc forseer oss noget got till hannom/
 att wÿ wed hannom skulle haffue det ewige liiff
 huilket han oc wißelig wil holde/ Zwi skulde
 han ey oc da holde oss dette andet / som er hano
 nom saa læt/oc koster hannom saa lidet / frans
 for hitt andet.

Thÿ giffuer oss wor Christus her een
 tro formaning / som sine fiære brødre /att
 wÿ skulle wende all wor tancke oc omhow till
 dette aandelig Guds rige/ Huilket Gud saa
 der haffuer begynt att bygge seg wdi oss/ vns
 der den **ZELRE** ochøffmand **IESU** Chris
 sto oc legge oss omhyggelig effter/ att finde
 indi det samme rige/ oc med rett forstand oc
 sand tro komme hannom io nærmer oc nærmer
 at naar wÿ aff Guds naade ere begafuede med
 hansshellige aand/wÿ da wdi den samme aand
 bede hannom lade sitt rige komme/med troens
 fuldkommenhed / oc gudfrøchtigheds for
 mering/ wdi oss sielff oc alle andre/ huilke
 g g iij Gud

XV Søndag effter

Gud ere enthen neer eller fiern. Ocsaa att wÿ wdi samme Guds rige mue faa willie oc Guds Krafft til/att sticke oss emod Gud med al tack/ nemhed/ oc hanss naffns bekendelse oc emod wore nægeste med all tiærlighed/ oc saaledis fuldkomme al retferdighed for Gud oc menni/ ste/ Ja hwad wÿ icke kunde fuldkomme / wÿ to søge oc tørste effter sand retferdighed wdi all dygd oc fromhed.

Oc det skulle wÿ giøre først/siger han/ det er/synderlig fremmerst oc for alt andet/ saa att offer inthet om nogen ting/wdē aleneste/hwor ledis wÿ kunde med siÿt søge Guds ære/opbyg/ ges wdi Guds rige/oc regnes for Guds retferdige/ocsaa bewise oss der effter wdi alle maade med all wor handel hoss alle mēniste.Oc hwad wÿ der offuer oc der effter aff saadan tancke/ tage oss for att giøre/det were ey saa meget aff nogen omsorg/ der wÿ haffue for søden/ eller for den frucht oc store gaffn wÿ wente eller wi/ de oss der wdaff/som aff een retsindig oc sand gudfrøchtighed oc gudelighed/ effterdi Gud efter oc kreffuer saadane adskillige gierninger aff oss/ effter som han haffuer kaldet oss wdi wor stat/med adskillige personlige wilfor/Ac/ tends det ocsaa for een Guds retferdighed/ att wÿ hannom were medsyllende oc effterladende arbeyde oc ymage oss for hans willie oc buds styld/effter den almindelig regel Gene. iij. sø/ gendes oc forhaabendes der wdaff hans gud/ dømmelige lon oc benedidelse/ for den hanss guddommelige

Dellig Trefoldig. CCXXXVI

guddommelige løfftes skyld/som han der haff/
uer sielff tilsatt/som screffuit staar Pro. x. Een
lifinde hond givr fattig mand / men een stitig
hond givr rig/att wy det dog wisselig wide/att
det samme Guds lon er een rond gaffue aff
Guds blote naade oc benedidelse/ oc icke aff
wor egen wisdom eller windsgebilighed/ som
Salomon oc siger/oc Christus her sielff giffuer
klarlig tilkende med dette ord/ att han
siger/off skal tilfalde eller tilføyes. Thij
skulle wy oc gierne lade off nøye med
lidt oc meget hwad Gud aff sin
welwillighed gierne wil
giffue off formiddels
samme wor hans
del oc arbeyd.

Den xvi. Søndag effter
Dellig Trefoldighed.
Epistelen scriffuer S. Po=
uel Apostel Ephe. iij.

ME allertioeriste/
Jeg beder/ att ij ey tie
des wed de bedrøff=
uelser ieg lider for eders
huilket kã were eders
S S V egen

XVI Søndag effter

egen ære. For huilket ieg oc bøyer mine knæ for wor Derris **JESU** Christi fader / aff huilken neffnis alt fæderstæff þi himmelen oc paa iorden / at han effter sin herligheds rigdom wilde giffue eder krafftelig att styrckes wed sin aand til det induortis menniske / att Christus wed troë motte boe wdi eders hærter / oc þi wdi kærlighed motte were rodfeste Paa det þi med alle helgene motte begribe / huilket bredden oc lengden / dyb heden oc høghed er / oc wide Christi kærlighed / huilken dog offuer gaar all widstæff / Att þi motte opfyldes wdi all Guds fylde. Men hannō som giøre kan offuerwætes meer end alt det wi bede eller forstaa / effter den krafft / som krafftelig stæffer wdi oss / stee ære wdi kircken wed **Christum Jesum** till all ewindeligh ewighed / Amen.

Det

Dellig Trefoldig. CCXXXVII

i Det er Apostelens bøn til dennom aff Ephe so/att de ey skulle achte Euangelium dess ringe re/att han lider forfyllelse derfor/eller lade seg forfere/om nogen breyer dennø det / oc regner dennom det til forachtelse/ att de holde seg til saadan en læremester/som er huermands skampelsstud oc widunder.

ii Men de meget meer skulle regne seg det til een ære/ att de hadde saadan een fast mand til een Apostel/den Gud hadde med saa krafftig een Guds aand giord saa wis paa sage / oc saa sterck/ att han bode thorde oc kunde lide noget/for det Euangelio han hadde predicket dennom.

iii Jordi nu att naturen hader forset/ icke aleneste wdi seg sieliff / men oc saa wdi den hant ellers wel haffuer gierne y acht oc affhold/dess for beder han Gud saa myndelig for dennom/ att han wil lade dennom forstaa/ oc wde den behagelighed han haffuer til sine vnder forsetsens forsmæltighed/ thj eigdelig wijsdom kan det icke begribe.

iiii Oc naar man haffuer end aff Guds naade de saaed forstand her paa/da haffue de Christne dog styrcke oc Guds krafft behoff/til at fordrage forset/ bode wdi sag oc alle sine/ ellers bliffuer dog eigdet forsetsens hadere.

v Saadã krafft mue wy Christne oc tryggelig bede Gud om/bode paa wor egne oc andre menisters wegne/thj han er dog faderen till alle Ja oc saa offuer det der end fader. nesses offuer

XVI Søndag effter

offuer andre/enthen offuer eller neden/ nu ha/
der han intet aff det han haffuer skabt oc giord
men som een fader elsker all ting/ wden hwor
wÿ forsee off sielff.

vñ Her til haffue wÿ da behoff att bede om
att wÿ mæ were saa grundelig rodfeste wdi
Gud/oc saa aldels fuld wisse paa den Kierlig/
hed Gud haffuer til off/at Christus maa ey ale
ne wdi ord flyde off paa tungenne/Men liffach/
telig oc fundelig boo wdi wore hærter/saa att
wÿ det sielff kunde føle/sinde oc fornemme/paa
den tro wÿ formercke off at haffue til hannom.
vñ Endog det er oc een vbegribelig Kierlig/
hed/den Gud off haffuer bewist ÿ sin søn Chri/
sto/att han off hannom wilde skencke oc giff/
ne/oc den **ESUS** off haffuer bewist/
at han for off wilde ds/att han off aldrig staae
til att wdgrunde/dog skulle wÿ den betrachte/
hwor lang oc hwor bred han er/ hwor høyt
oc hwor nederlig han recker/ saa meget som no
get Guds barn mueligt er/fordi det ewige liff
staae der paa/som Christus oc sielff sagde Jo.
xviij.

vñ Chñ beder nu Paulus for sine Epheser/
oc lærer off alle med sitt exempel att bede/ for
off sielff oc alle andre att wÿ bode til fulds møt
te lære att forstaa/hwor aldels fuld god Gud
er/oc wil ewindeligt were off wdi Christo / oc til
fulds opfyldes saa aff Guds fuldkomne god/
hed oc vsigelig dygd oc Kierlighed/ att wÿ den
oc fuldeligt med alworlighed kunde effterfylle/
att wÿ

Dellig Trefoldig.

CCXXXVIII

att wj motte aff Guds naade were eet godheds
oc færligheds exempel for alle/ till all
fuldkommelig taeknemhed/dygd oc
fromhed/effter som Gud haffuer
werit oc er oss wdi Christo.

Euangelium scriffuer S. Lu-
cas Euangelista Cap. vii.

XVI Søndag effter

Et hende seg saa / att
Jesus gick bort til en
Stad som hed Nain/
oc mange hans disci-
pler ginge med han-
nom / oc saa megē al-
mow . Men som han kom hart till
stads porten/see / da wdbars der en
døder / som hadde weret sin moder
en enstiggfød søn / oc hun wor encke.
Oc saa wor der en stor almow aff sta-
den med henne. Som Derrē nu saa
henne / da ynckedes hannom offuer
henne / oc sagde til henne. Ah græd
icke . Saa gick han fram / oc rørde
wed ligbaren / Att de som baarē blef-
ue staaende. Oc han sagde. Dreng/
deg siger ieg / stat op . Oc den døde
rettede seg op / oc begynte att tale .
Oc han gaff sin moder hannō . Der
betog redsel hwer mād / oc de ærede
Gud / saa sigendes . Der er en stor-
mechtig Prophet opstanden eblant
off oc

Wellig Trefoldig'. CCXXXIX

off / oc Gud hafuer nu besøgt sit
folck. Oc dett røchte wdgick om hā
nom ofuer alt Jødeland / oc wdi all
egnen der omkring.

Her med gifuer Lucas først till kende med
hwad trost aff oc siyr den Herre Jesus tog
sin befaling wore / Oc hwor willidrw han wor
til att tiæne folk / det stund hā her wor paa ior/
den / for hwess styld han oc wor hūd kommē aff
sin fader wdsend / som han sielff wor bekend /
Matt. 11. att han ey alleneste er welwillig till
att predicke oc lære dennom alle det beste / som
kome til hānom / men han ocsaa reyser / oc wā/
drer fraa stæd til anden / oc tilbyder hw emād
sin tiærste. For hwess trost abs styld Gud ocs/
saa ærer hannō med saadāt ett willigt tilfald /
aff saa māge disciple / de allrede ære bleffne for/
bædrede aff hāss tiænste / ocsaa aff saa meget al/
mowss folk / huilke endnu mue staa till forbæ/
dring. Oc der ofuer gigr Gud hannō. oc heder/
lig oc aff holden for samme sine kedinge / oc til/
kaldet hannō flere tilhørere / med saadane dra/
belige giærninget oc iertegne / som han io da oc
da lader hānom gigr / til siit eget naffns ære /
som han nu lader hannom her føre den døde
til liffs / wdi dette megle folkets nærwerelse /
huilket bode effterfulde hannom / oc fulde den
døde wdaff byen.

Christi
windstis
belighed

Solkens
tilfald

Der næst

XVI Søndag effter

Christus
trøster
de bedrø
uede.

Der næst wil oc Euāgelisten for ett hōved stycke y denne lectie stambære off wor Herre Jesum med sind oc hiærtelaw/ det han hafuer emod off alle mennist:/ synderlig naar w̄y ere bestedde wdi sorg oc nōd/ oc io større hun er io snarere han gierne wil hielpe . Att det nu maa worde des aabenbarere oc forstandeligre / da wille w̄y achte oc besinde hwad angest oc sorg denne quinde wor sted wdi / saa kunde w̄y des bedre fornemme hanns store welgierning emod henne . Hun hadde først weret wdi echtestaff med en dandne mand/ han wor henne nu fraa dōd/oc hun wor hanns effterlefuerste/en fattig hielpeløff endē/ oc trøstede seg dog wed en søn hun hadde igien aff hannom / men nu kommer Gud oc tager henne den fraa til med/det enigste barn hun hadde werit moder til/der hā wor nu kommen til alder/en sin yng person/ oc wor haab att han morde nu hielpet bode seg oc henne/saa att hun er uu foruden mand oc barn/ett forlat bedrøffuet quindfolk / huilket er dog ett frøbeligt redskaff y seg sielff / naar hun er end paa sitt beste . Thi er hennes hierte sorg / saagantste stor/at hun kan icke howsuales aff nogen frēmede trøst/ men fyller sin dōde søn sorg fuld til grafue/oc greder oc wener seg yndelig.

i. Pet. iij.

Christus
bewiser
seg trø
stelig
mod den
ne quind
de.

See endog denne bedrøffuede quinde huere/ Ken nu beder eller lader bede Jesum om nogen trøst/ Hun hadde oc inthet gott forstyldet aff hannom/ Ja kende hannom ey/oc (maa see) hadde aldrig hørd tale om hannom/fyller derfor sitt

for sitt døde barn till sin læyerstæd/ oc hafuet ingen mening eller tancke der om/ att hun skall faa nogen ande howsuaelse. Dog Kommer den fromme Herre Jesus henne saa vforseendes til møde/oc lader hennes sorg gaa seg till hiærte/ oc yndes ofuer henne/han ansaa henne / talde med henne/trøstede henne/oc bad henne ey saa græde/ aff huilket hēnes hiærte kunde end blef uet noget letted/ att saadan en hederlig mand/ som hadde saa stort medfyl/hadde medyndt of uer henne. Han ocsaa henne til trøst/fortrøstede i sin reyse/ gick till hennes døde søn / Oc (det hwertmand hadde icke end giord) rørde wed ligbaren/oc bad dennom staa stille/ som baare liget/att hun nu motte fast tencke/ der wor nogen wiss trøst for hende. Som Gud oc pleyer stundom saa lentelig att hielp/oc lette forset/ naar det blifuer altho swaart/ om hā tager det icke end strax aldels bort. Men omseyr lader han mundelig lyde wdi ordet det gode hā meen denne quinde/beder den døde opstaa/oc gifuer hanss moder da saadā en stend/ den hun heldst wulde haffue.

See wdi denne Christo speyler Gud seg / med sind oc hiærtelaw emod oss/ saa som wdi det klariste speyl/oc lader oss for syne see/huor glemme han wil were redebort/till att hielp alle dennom / som hielp begere / Ja som screffuit staar. Jesa. lxx. Alt før end de paakalde meg/ wil ieg høre dennom / siger Herren. Her beder ingen / dog lader Christus seg lige wel finde/

Gud la/
der seg
kende i
Christo

h h fordi

XVI Søndag effter

fordi oc sorgen er stor/ effter som han hadde loffuet wdi scrifften/att wille staa paa fattige enders side/were deres domere/ oc rette deres sag wd/Psalmo.lxxviij.Oc Psalmo.ix.siger Dauid/att Herren wil were fattigt folck behielpelig/ Ja da først/ naar dennom trenger allermeest/som han nu her lader paa tæde/paa denne uwerdige moder/der inthet got hadde forstyldet.

Zet aff lære wy troen.

Wdi hwilket Gud lærer oss alle sine børn/ de thw howedstycker/ som ere tro oc kierlighed Att wy først mæe wide/ hwor til wy oss skulle forlade/att Gud wil were oss en naadig Gud/ side oss til rede/oc haffue ørnene obne till wort paa tald/ hielpe oss y wor nød/ oc da snarist/ naar oss meest trenger/som han oc sielf loffuet oc tilfider/Psalm.l.Paa tald meg wd en nød/saa wil ieg redde deg. Ja rørdes han her til barmhærtighed offuer saadan en/ som wiste inthet aff hannom att sige/oc kunde derfor inthet got forsee seg til hannom/eller bede hannom om noget/hwor meget meer mon han da wille haffue acht paa oss/som kende hannom for wor Herre oc forløgere/tro alt got til hannom/oc aff inder lige hærtens begering fly til hannom/ oc paa talde hannom wdi all wor nød/ widendes oss ingen tilflucht noge stæd/wden til hannom alene.

Ocsaa kierlighed.

Der næst skulle wy oc tage exempel aff Gud som gode Guds børn/ oc elste hwet andre aff sand kierlighed/som han haffuer elstet oss alle/ Ja lige som han er deres fader/ de fa derløse

Dellig Trefoldig. CCXLI

derløse ere/ oc staar end'er oc fattige widuer y
 husbondes stæd/ som husbondeløse ere/ saa skul
 le oc wy haffue det samme sind/ først de som sid
 de wdi Guds stæd med dom oc regiment/ att
 de samme Guds stædholdere bliffue sam
 me widuer oc faderløse/ paa Guds wegne/ de
 samme som Gud haffuer loffuet oc forplichtet
 seg med ord oc tilsaftn/ att wille were dennom
 Oc siden wy andre alle tencke/ att oc tilbør det
 samme att gigre hwær aff sine effne/ som Gud
 giffuer effter Guds eget bud/ Deu. x. der han
 giffuer oss for/ hworledes han er til sinde med
 faderløse oc husbondeløse/ ac alle fattige ælen
 de so' d' /saadane skulle y oc elste/ siger han/ oc
 frøchte Herren hwilket S. Jacob Apostel/ oc
 priser for de rette sande Guds tiænste y sit sen
 debreffs første Capitel/ oc siger/ att det er for
 Gud fader en reen oc vbesmittet Guds tiænste
 att besøge de faderløse oc fattige farlatte widu
 er/ wdi deres sorg oc drøffuelse. Saa beder oc
 Christus oss sielff saaledes elste som han haff
 uer elst/ hworledes oc huilke han nu haffuer
 helst elstet/ det see wy bode her oc anderstæds.

Oc offuer alt lader Jesus Christus her til
 siune/ den store guddommelig Krafft hanss hel
 lige ord er medfyllendes/ hwad det wdretter
 wdi det creature/ der som det hester/ hwor wist
 det er liffens ord/ som Petrus sagde Johan. vj.
 oc S. Hans Apostel siger sielff j. Jo. j. Han gigr
 icke meer/ end tal ic kun ett ord/ oc siger saa til
 den døde/ huilke aff seg sielf kunde huerke høre

Guds
 ords
 krafft.

h h ij eller

XVI Søndag effter

eller lyde/ der som ellers nogen anden hadde
tald hannom til/ Stat op/ siger han/ oc strax v/
fortøffuet reiser han seg/ oc begynnder att tale/ oc
bewiser seg med alle facter oc regne/ som ett leff
uendes menniste. Med huilket wor Herre
Jesus/ sant menniste/ bewiser seg oc klarlig en
weldig Gud att were/ att han er/ oc haffuer det
ord med att fare/ wed huilket Gud skapte alle
ting/ som scresfuet staar/ Zan sagde/ oc det bleff
Gene. i. oc Psalm. xxiiij. Saa att hyn hedenste
høwidzmand fand alt ret paa/ der han saa lige
fand paa att ligne hanss ords Krafft Mat. viij.

i. Cor. xv See det som legomlig steed er wdi denne per
son/ det maa alt ocsaa stee aadelig altyd wdioss
alle/ thñ wý ere alle oc bliffue altyd syndere/ nu
er dødē syndens sold/ oc en betaling for syndē.
Der som wý nu skulle bliffue synden quit/ med
døden/ den synden off haffuer forhverffd/ da
maa alt Christus Guds søn her til med sit ord
oc aff samme ords Krafft gjøre off aff døde leff
uende/ Det steer da/ naar wý høre det hellige
Euāgelium om Christo oc taget til hierte med
den retskaffen troo/ att Christus er død for
off/ oc wý for hanss døds styld skulle ewindel
leffue/ med guds wenstæff oc naade. Huilken
det ord hører oc beholder wdi en fast troo/ den
arffuer benedidelse oc salighed/ y denne benedi
de Abrahams søn/ oc finder saa krafftigt et liff
wdi hannom/ att han aldrig skall eller kan faa
døden att see/ som han sagde sielff Johan. viij.
Der som

Dellig Trefol. CCXLII

der som ellers alle andre skulde dø wdi deris
 synder. Derfor sagde Jesus saa till Martha. Ibidem
 Johan. xi. at han er opstandelsen oc liffuet / oc
 saa krafftelig wil dele samme liff med alle / att
 ehwo der lefuendes tror paa hannom / den skal
 aldrig dø / oc der som han døde end / saa skulde
 han endog saa til liffs oc leffue. Der wdaff mæ
 wÿ nu kende / hwad gaffn wÿ haffue aff dette
 hellige Guds ords øffuelse / io meer wÿ øfue off
 der wdi / io wissere wÿ bliffue paa wore synders
 forladelse / io skenbarligre Christus oplinsner
 wdi wore hiærtet / oc des weldigre ødelegges
 døde / oc des liffachtigre styrckes lifuet wdi off.

Endelig lære wÿ wdi denne almow hwad Tack
sige.
 her nu bør att fylle effter / hworledes wÿ skulle
 da aff sand tacknemhed bewise off (naar Chri/
 stus saa haffuer bewist seg) med en mundelig
 bekdelse / oc en ret tack sigelse / Ja Guds frøcht
 fødtes her aff wdi dennom / siger Lucas / oc de
 lærde att achte oc ære Gud aff hiærtet / oc lode
 den samme Guds ære wdbrydes aff munden /
 oc giorde hannom der med ett hederligt oc ett
 herligt røchte eblant alle isder / oc synderlig off
 uer all deres egen eghn oc lādstaff / oc wdtræbe
 re hannō for den drabelige Prophet / wed hulle
 Fen Gud nu haffuer besøgt sitt folk / effter som
 han wed Propheterne hadde lofuet / att wille
 giorre. Hvilket orden wÿ oc skulle holde / att wÿ
 først begynde att frøchte Gud / saa att wÿ hie
 relig grue oc forfæles for att tencke / tale eller
 giorre noget Gud emod / wdi saadan Maifestas
 h h iij wæwæ

XVII Søndag effter

nærwerelse effter han saa er kommen til oss/at
hå aldrig wil fare fraa oss/må bliffue et wdi oss
oc wy wdi hannom Mat. xviii. oc Jo. xv. Der
næst/stal oc same frøcht icke were troelss/så kan
gigre ett menniste wilt oc laabst fraa Gud/må
haffue en sand reuerentz ære oc acht med seg/
aff huilken Gud holdes oc regnes saa werdig
oc lofflig/att man gierne wil were offuerbødig
att gigre fer hanss skyld hwad. wel kan were
giord. Oc der effter lade samme gudelige hiær/
telaw lyde wdi munden/oc siunes paa hender/
ne wdi alle wore gierninger med sandheds be/
kendelse/oc en Guds tack sigelse/ oc med wort
hele leffnet /y dygd oc fromhed/ aleneste till
Guds ære.

Den XVij. Søndag effter Dellig Trefoldighed. Epistelen scriffuer S. Po- uel Apostel Ephe. iij.

IESUS formaner eder
mine elskelige/ Ja ieg
en fange wdi Derrē/
att y børiligen wan-
dre efter det kald som
y ere

Dellig Trefoldig. CCXLIII

ÿ ere kallede/ med all ydmyghed
oc sachtmodighed/ offuerbærende
tolmodelig med hwer andre wdi
ficerlighed/ att ÿ flittelig bewaare
aandsens enighed med fredsens
baand. Iere eet legom oc een
aand/ som ÿ oc ere kallede paa
eet haab wdi eders kald
Een Herre/ een troo/ een
daab/ een Gud oc alles
wor fader. **W**uil-
ken er offuer eder
alle/ oc wed
eder alle
oc wdi eder alle.

i **E**blant sine lærdome oc gode raad **Paulus** giffuer desse **Christne** aff **Epheso**/ paamin-
der han dennom sitt fengsel/ paa det/ at de mu-
tend'e paa taekneihed/ oc lyde hannom dess y-
dermere ÿ sine gode raad/ att han nyder denno
saa meget ont ad/ oc sidder fangen for deres
skyld/ oc for Guds retferdighed/ huilken han
dennom hassuer forpredic'et/ oc icke for nogen
sin egen skyld.

Thj

XVII Søndag effter

¶ Thij far han oc med saadan Apostoliske lempe/at han raader oc formaner/ oc icke tvæet eller strengelig befaler.

ixj. Det er oc meget stieligt han beder oc raader dennom/att de skulle sticke oc holde seg tilbørligen effter deres Kald/ der Gud hadde kaldet dem til/oc holde seg som Guds børn/ effterdi Gud hadde nu giord dennom till sine.

xij Synderlig leffue wdi Fierlighed med hwer andre wdi desse effterscreffne dygder/ Først at de bliffue ydmyge/ oc den ene ey howmoder seg offuer den anden/aff den Guds gaffne een kan haffue ydmerre end nogen anden. Der næst sachtmodige oc spagferdige/ oc icke altho snybste om dennom gists end nogen vstiel. De skulle oc icke were vtollige/ men lenge lide/oc forhaabe bedring. Oc y det de alle muede seg syndige/stal den ene wdi Fierlighed bæere offuer med den anden. Oc slittelig der alle legge wind paa/ att de muede were wed eet sind/ oc haffue en willie med hwer andre/ saa kunde de haffue fred/ oc leffue wdi en god enighed med hwer andre.

x Til denne enighed raade offmange adstillige wilkor/huilke han her opregner/ først/ att wy ere adskillige lemmer/ oc gisre dog alle eet legom wdi den hellige Kircke/vnder det ene hoved/wot Herre Jesu Christo .ij. Aff den enigste Hellig

Wellig Trefoldig. CCXLIII

ste Zelligaåd haffue wý oc alle liffuet wdi Chri-
sto/med all forfremmelse ý tro /Eiærlighed oc
alle dygder. iij. Wý haffue alle eet haab til een
salighed. iij. Een Herre haffue wý alle/ hannõ
stulle wý som tro tiænere/ alle omhyggelig tiæ-
ne. v. Een troo haffue wý alle/ til een forlõsere
oc frelsere/huilken wý endrechtelig stulle were
tacknemme for sine almíndelige welgiærninger
vj. Wdi een Daab ære wý alle dõgte/till att we-
re een hiaard vnder een hiurde/oc at elste hwer
andre som brõdre wdi eet brõderstæff. vij. Aff
een Gud ere wý stæbte/hanss creaturer ere wý
alle/hanss ære oc willie stulle wý alle søge/hwer
med sin stic oc stæbning. viij. Een fader haff-
ue wý wdi himmelen/ hanss bõrn ere wý alle/
Oc wdi hannom hafuer det ene Guds barn aff
naade saa stor retriighed som den anden. ix. Aff
den ene Herre Gud oc fader haffue wý alle eet
indflod/wed off alle giør han hwad han
nom lõster / oc boer wdi off alle/ for
hwilket wý alle gierne stulle
elste hwer andre.

Euangelium scriffuer S. Lucas Euangelista Capit xiiij.

XVII Søndag effter

Et hende seg saa som Je-
sus kom indi en aff de yp-
perste Phariseers hwijs
paa en Sabbath att øde
brød / Oc de toge waare
paa hannom. Oc see
der wor eet watersugt
menniste

Wellig Treforldig. CCXLV

menniske for hannom. Oc Jesus swaarede/oc talde til scriffteklagene oc Phariseerne/oc sagde/ Er det børligt at helbrede om Sabbathē? Men de tagde stille. Oc han tog hānom fatt/helbrede hannom/ oc lod hannom gaa. Oc han swarede oc sagde til dennom/ hwess aff eders asen eller nød men falde wd i en pyt/ att han ey strax drageret op om en Sabbats dag? Oc de kunde inthet swaare hannom her til. Men han talde en lignelse til dennom/som wore indbedne/der han fornam hworledes de wdwolde de øffuerste søeder/oc sagde til dennom. Naar du bliffuer bøden aff nogē til brudlups saa set deg icke øffuerst/ att der ey maa were en ærligre/ end du æst/ i bøden aff hannom/oc han/ som bode deg oc hannom haffuer indbedet/ maa komme/ oc sige saa til deg/

XVII Søndag effteff

deg/giff denne rom/ Oc du da mot
 begynde med skam att flytte deg
 neder. Men naar du bliffuer indbe-
 den/da gack oc sett,deg nederst. Paa
 det att naar han kommer/ som deg
 haffuer indbedet/maa sige till deg/
 myn wen/ flyt' deg hÿd op beder/
 saa bliffuer det deg en æere for den-
 nom/som sidde till bords med deg.
 Fordi ehwo seg sielff ophøffuer/hã
 skal forneddres/ ochwo seg sielff
 forneddrer/han skal ophøffues.

Christus
 wil alle
 wel.

Med denne sin beeffuenhed lader Christus
 seg først drabelig bemercke/aff sand Eær/
 lighed til alle menniste/att han saa omgaaes/
 ey aleneste med dennõ som hannom wilde gier/
 ne lyde/Men ocsaa med sine lønsfiende / huilke
 hannom stode effter sin welfart oc liff/det han/
 nom wor wel witterligt/ oc icke paa nogen sin
 wild/for deres wensteaff/ men for deres egen
 skyld/thÿ tiænte han dennom der med/ om det
 kunde ellers noget hiolpet/for han wilde gier/
 ne/att alle menniste morte worde salige/ oc att
 hwer mand kunde komme til sandheds weyer/
 kendelse/Saa kunde han nu wel omgaaes med
 dennom

i. Tim. 5

Dellig Trefoldig. CCXLVI

dennø/æde oc dricke med alle saadane/ seg wdē
 all skæde/ att han der aff inthet bleff besmit-
 tet eller forkrenctet/men Kunde heller med be-
 queme lempet oc all skickelighed forbedre saa-
 dane syndere/ der hã saa hadde sin omgengelse Wÿ om-
 med. Oc saa langt som wÿ Christne der Kunde gaas
 sammeledes haabes till / hossnogle de synde/ med syn-
 re der wÿ Kunde omgaas med / att de mue for dere til
 bedtes/oc wÿ oc icke forwerres/aff wor omgē/ deres for-
 gelse med dennom/ da hassuer han giffuet off bedring.
 her efftersiun/ wdi hwilket wÿ hannom skulle
 effterfylle/ oc gierne tiæne alle menniste/ saa
 som han hassuer alle tiænt wdi Kiærlighed/ oc
 ingen forsmæct/icke heller forsidt noget Kald/
 hwor som helst han bleff nogerstæds indbødē
 til brudlups eller gestebud/men dog søgte han
 alle wegue saa sin faders ære/ att han tiænte
 icke mange stæder tack aff hwer mand/sør end
 han kom ad dørt/fordi han wilde oc Kunde ins-
 thet giffue til aff det som wor Guds ære anrø-
 rende/endog han led tolmodelig nog all den
 vret hannom sielff personlig giordes.

Men saa welwillig som Jesus wor til att pharise-
 tiæne alle til salighed/saa ildsindede oc wrang-
 erns-ids-
 willige wore isderne till att forstaa hanss ord willig-
 oc giertninger/ret lige saa sō de sagdes oc giør hed mō-
 des/men wdtyde alle ting till det werste/ som sandhed-
 det her oc paafønder/ att de toge saa waare
 paa hannom/ oc lurede effter/ hworledes de
 motte høre eller see noget aff hannom /aff hwil-
 let de Kunde saa sag med hannom/ beklaffue
 hannom

XVII Søndag effter

hannom/ oc sette Kiære magt paa hannom. Oc end gjorde de isder det / som best skulde wist / hÿne scrifftlærde oc pharisæer / huilke seg wd/ goffue for andre menniskers ledere. Predic'et han sin faders ord oc lærdom / da wor icke det til tæde/ fordi det wor emod deres synd oc seer. Sine gierninger motte han icke heller gisre/ med minde end de skulde oc sette hannom

Lu. xij. syd for / naar han dennom skulde gisre oc icke gisre/ Ja naar han hadde end giord dennom allerbeste/saa lagde de dennom to og dieflen til/

Lu. xl. oc sagde/att han gjorde dennom y Beelzebubs den ypperste dieffuels raffin oc krafft / Giorde han dennom det till willie oc forbædring / oc gick med dennom till gilde eller gestebud /da lagdes hannom det oc til onde/ oc wor en slem mere oc en wÿndrænder. Oc det som wor wd/

Mat. xi. dennom sielf oc alle andre vstraffeligt/ det be laede de oc straffede y hannom oc hans /paa det aller yderste/att wÿ skulle achte saadant/ oc ey lade oss forfære/ om oss weyerfares saadant samme wdi saadane samme .

Troen y Der næst/ y den forhandling mellom den wa den stw terstÿge oc wor Zerre Jesum/ hafue wÿ at mer ge. cke den Christelige troes exêpel wdi den siwge hward heller hâ hadde faaed hene aff siun eller raffin/aff Jesu egne ord oc gierninger/eller det rachte han hadde spurd om hannom / da had/ de han en drabelig god acht oc mening om han

Dellig Trefol. CCXLVII

nom / oc en merckelig god troo til hannom / att
 han skulde faa nogen hielp aff hannom / efter/
 di han løber saa effter hannom / wdi en frem/
 med mands hwiff / der som giordes gestebud /
 oc wor da icke bōden / som det paaēnde / wdi
 det Jesus lod hannom gaa heden / der han had
 de giord hans willie / oc der til med lærde hus/
 bonden / att indbede saadane / som hannom oc
 hans lige / swoge oc sorgfulde . Oc løber ind
 eblandt saa hederligt ett selstæff / saadane store
 hanffer / Scriffte laage oc Phariseer / huilke
 ey gierne wore y selstæff med saadane jellige
 staadere oc staerke . Hans troo wor nu saa
 stort till Herren / att han ey achtedet att were
 behoff / att vmage hannom med ord oc bōn /
 oc nogen forgiift oc framsætt om sin begering /
 men holder seg ett stæd till paa ett hiærne /
 hwor han kan indtike till Jesum oc faa sin
 paa hannom / oc att Jesus maa faa hannom
 att see / saa tror han att alting skal wel bliffue
 god . Thij siger oc Lucas saa / See det wor
 ett water sygt menniste for hannom .

Men offuer alt wil oc Euangelisten der **Christi**
 med prise oc loffue Christi Kiærlige reddebon **reddebon**
 hed till att hielp alle / oc hwær som nōd lider / **hed till**
Des til en stot forwūdring siger hā / see **Ja see**
 der Edmer en uwerdig sygt mand / som inthet
 got hafuer forstyldet aff Jesu / hā beder hānom
 oc ey een sinde om nogen hielp / men staar der
 for hāss syne / oc lader seg see / **Ja see** der kande
den gods

XVII Søndag effter.

Den gode Zerre icke lenger holde seg / saa tilig som han saa den siyge / saa lawede han till / att gisre wel / Zwer Christen see oc skue / achte oc besinde saadan Kiærlighed vdi Christo / oc wil lidruhed til att riæne alle / det stund han skulde riæne / widendes wden all tu. ssuel / att Christus der med haffuer tiænt off / att wÿ motte see for syne / hwad wÿ mue forwente off aff hannom / saa mange som sette haab oc troo til hannom / fordi den dygd oc fromhed han da bewiste den nom / hun reckter til alle / oc waarer ewindelig. Psal. c xix. Saa er oc hanss arm / det er / hanss guddomelig krafft oc macht inthet forkortet / forringet eller formindsted. Jesa. lix. Thÿ ere alle saadane Jesu welgierninger off sas gott som en leffuendes lærdom / oc en klar anwisning till Jesum / wdi huilke wÿ mue lære att kende hannô / oc wide hwad han wil were off / som nu ere / oc altyd her effter Kommêdes worde / inthet andet end lige den sielff samme / som han desse andre haffuer tilforn werit.

Christus Synderlig giffuer off oc Lucas for / at ach /
forarger te oc besinde / hworledes Jesus gisr sine gier /
icke gier ninger saa den ene til gode / att den anden skal
ne nogê. inthet ont haffue der wdaff. Ja der ingen skal
fortærnes eller forarges med noget stiel affsam
me gierninger / om der staar nogen raad till / att
man wil lade seg nøye med stiel. Thi spører han
det saa sielff y snack med ett spørsmal / om det
oc motte were sømeligt / at helbrede nogê wan /
før om nogen hellig dag / hwo det gisre kunde /
paa det

paa det att sagen motte saa komme wdi snæf
 oc tale/att man hadde faaet att disputere der
 om /oc hwer hadde sagt sitt der til/ saa kunde
 der end haaffue weret noget stielts folk eblant/
 at saandhed motte med det samme komme op
 Men der de tagde da stille til det spørmaal/at
 han kunde da intet lenger komme der med/ saa
 bar han da sin bewijning fram/ oc sagde sielff
 det som sandhed wor/ att hwer motte io wel
 med stiel gjøre aff broderlig Kiærlighed det
 samme wed ett stieligt menneske/ bode hellige
 oc søgne dage/som de sielff altyd aff egen nytte
 oc baade gjorde wed vstiellige creature, bode
 helligt oc søgent. Med hwilket han gjorde dens
 nom alle fylleste/som seg wilde lade sig/ Oc
 stoppede munden paa alle de andre/att de kans
 de dog inthet sig der emod/endog de lode seg
 icke gierne wel nøye med hannom oc hanss gier
 ninger/dog belagde han dennom med saadan
 widnesbyrd oc witterligt stiel/att de kunde in
 gen stæd komme.

Der haaffue wy nu atter ett Kiærligheds ex
 empel/wdi hwilket wy skulle effrefylle denne
 gode oc Kiærlige Herre Jesum/att wy aff Kiærlig
 heds gode gerninger/ Saa att wy lade ingen
 dag were off saa hellig/ att wy for tydsens hel
 lighed lade wor negeite forsømes/oc ey trygge

Kiærlig
 hed reger
 oss
 over alle
 Lowe.

XVII Søndag effter

lig røre oss til / att giøre hweff giærninger hæ/
nom kunde opbygge oc forbædre. Thj Gud
haffuer icke bødēt hellige dage end vftiellige
creature till ſtade eller forderffuelſe / men hel/
ler till roo/ huilſoc liſe / ſom det klarlig ſtaar
ſcreffuit. Exo. xx. oc Deut. v. Faſt meer haſſ/
uer Gud giord da ſaadane hellige dage men/
niſte till gode / ſom der ſammestædes ſcreffuit
ſtaar / Oc Chriſtus ſagde ſielff till Jøderne /
Mar. ij. att end ocſaa Sabbathen wor giord
for menniſtens ſtyld / oc icke menniſten for
Sabbathens ſtyld / Saa att Kiærlighed bliſſ/
ner io altyd en weldig dronning oc Keyſerinde
offuer alle Lower/ naar behoff giøre. Hun or/
ſagede David / der han aad de hellige Preſtes/
brød j. Samu. xxj. fordi han hadde icke andet
att æde / oc wor dog hungrig. Nu wilde Gud
heller lade wige ſin Low om deſſe brød/oc lade
heller legmend bruge oc æde dēnom/naar den/
nom trengde aff hunger / oc hadde inthet an/
det att æde / end de ſkulde forſmæchtet. Der
med orſagede oc vndſtyldede ocſaa Jeſus ſine
disciple/at de plockede oc wreye ærene om Sab/
bathen / oc aade Kiernene for deres hunger.
Matt. xij. Ja der med wil han oc forſwaare ſeg
oc alle ſine / med ierregegne oc alle de giærninger
der giøres nogre andre menniſte till gode paa
waterſyge oc andre wanſøre / oc giordes de
end med ſtørre arbeyd oc vmage end Chriſtus
giorde aff ſine welgiærninger.

Wellig Trefoldig. CCXLIX.

Dan talde en lignelse.

Den synderlig vdygd eblant andre / bemerket Jesus offte wdi sine Pharisæer (som hun oc altyd gierne wil fylle saadan sielssgod / hed oc falsk hellighed) att de ere æregirige / oc wille were meget affholdne hoss foldt . Derfor gisre de oc deres lange bønner / alnusse / oc faste deres fasten / att de wille der med were ansæts aff menniske / som Christus sielss breyede den / nom. Matt. vi. Ja hwt skulde de ellers saa haffue bedet deres bønner paa gader oc stræder / oc wed higrne huse / der som meest folk motte faa dennom att see / blæse wdi basoner til deres alnusse / oc gaa surmulde naar de fastede / wden paa det att de motte haffue en ære oc en roess der aff hoss menniske / for den samme sags skyld baare de oc gierne ypperlige titeler oc høye nasn oc saade gierne høgt till bords / som Christus oc breyer dennom . Matt. xxiij. Fordi saadane frømptere søres wdaff en menniskelige aand / thi elste de oc meer menniskers ære end Guds ære / som S. Hans Euangelist widner om den nom. Johan. xij. Ja Christus sagde denom det for en howedsag / hwt de huercken kunde tro / eller gisre Gud nogen anden sand ære / forde de wilde gierne were ærede oc affholdne aff hwer andre. Johan. v.

Der wdi bemerket Jesus den oc saa her / oc fornā (siger Lucas) at hwer mād wilde io gierne sidde øfuerst till bords / thi kōmer hā oc wil betale gestebudet / oc less denom en bord lectij / den

XVII Søndag effter

denno icke meget wel skuide behaffue/ med
det howmodige sind de hadde. Icke saa at for/
staa/att han wilde gisre seg til en sticketemester
wdi brullup oc gestedude/oc lawe gester til sex/
de/som han kunde haffue saa ont der aff/ hual/
Een øffuersteller nederste sidder/hwer effter en
lidelig werdsens sticket wdi sin stat. Men han
wilde her med læie oc raade alle sine/ til sand
hiertens ydmyghed/ at hwer lader anden were
sin lige/oc hwer holde en anden sin bedre/ icke
ined ord alene/men aff all acht oc mening/ oc
lade det samme fede paa det sande ydmygheds
regen/att han gierne lader alle andre were off/
uer seg/oc skyder seg sielff neder vnder alle/der
som han en wore med Guds gaffuer prytt off/
uer alle andre/lige som Christus wor sielst med
Guds gaffuer oc alle honde dygder beprytt off/
uer alle/han dog ydmygte seg sielff/ oc forne/
drede seg vnder alle. Oc det samme sind wil hā
haffue wdi sine Christne/som han oc sielff sag
de til sine ypperste disciple/Matt. xx. Oc den
Zelligaand wed S. Poul. Ro. xij. lærer/ att
hwer Christen skal ophøffue hwer sin teffnchrist/
sten offuer seg/oc achte hwer anden fast meer
ære werd end seg sielff. Er han da nogen ære
werd/ den seg saa sielff ydmyger/da wil Gud
det wel finde hofhannom/ oc skal opwecke saa
dane stiels menniske/de der oc saa stulle funde
stønie paa/att han ey fordi skal bliffue forudē
ære/att han achter seg sielff saa liden eller in/
gen ære werd.

Dellig Trefoldig. CCL
For ehwo seg sielff etc.

Sez med giffuer Christus en almindelig sentenz oc dom offuer alle mæniste/ de seg sielff enthen achte eller forachte/for Gud eller menne nisse/Oc siger det forwist/ att det skall gaa bo/ de de ene oc de andre twert emod deres eget sind/som Dauid ocsaa siger Psal.xviij.oc S.Pe der j.Pet.v.Exempel hassue wy om de første/ de seg for Gud achte sielff noget/wdi hyn dynes/ Felgode Phariseer/ huilken for Gud bleff saa meget werre/ som han holt seg bedre end alle andre/Lu.xviij. men den syndige toldere/ som regnede seg sielff saa uwerdig oc fornede seg saa vnder alle andre syndere/ han bleff an seet aff Gud/ oc gick from oc retferdig hiem wdi Guds gynst oc wenstass. Saa skulle scadne hungrige mettes/ oc de mette skulle bliffue thombugede / som den Zelligaand oc hassuer sagd wed Guds moder Mariam Lu.j.

See lige som Gud nu saaledes wender menniskens sind oc acht om seg sielff/ wdi saas dane aandelige sager/som gielde for Gud/ att den som regner seg for Gud god/han er alrede ond oc saa meget werre/som han holder seg bedre. Saa stikker han det oc sammelredes wdi dennom/som y deres omgengelse med andre holde altho meget aff seg sielff att ingen holder aff dennom/oc hwer mand gierne holder meget aff dennom/som ringe achte seg sielff. At det saa meenligen lader seg til siuue/som hyn siger/

XVI Søndag effter D. T.

Gloria fugit sequentes et sequitur fugientes/
Att de som legge seg effter stor ære/ dennom
flyer æren for/oc de som fly for henne/ dennom
efftersyl hun/ som bode hellige Bibelske/ Ro-
merste oc andre historier lære oss/naar wy wil-
le grandgibelig see oc achte dennom. Da skulle
wy formercket y sandhed /at Gud hafuer altyd
forachtet de storsindede/oc søyet dennom skam
oc wanære til/som meest æregirige hassue we-
ret. Thj Gud kan ingenlunde lide saadane
tiwffue/som saa stiale fraa hånom sielff/ hanss
egen ære/huilken hannom alene sielff tilhører/
fordi han er alting wdi alle/ Oc hwo som fin-
der noget wdi seg/det ære er werd/were seg wis-
dom/macht/ffønhed/rigdom etc. da skal han
io kende seg det att hassue aff Gud/saa bør han
nom oc/att lade æren bliffue hoss eyermanden/
om han wil ey findes att were en røffuere oc en
Guds woldzmand/oc som en Guds æres fiend/
de straffes oc vndertryckes / naar de ydmyge
Guds børn/huilke seg icke til ære/ men Gud til
ære/oc menniste til gaffu/hassue tiant Gud oc
menniste med hwess gaffue de hadde aff Gud/
skulle ophøffues oc krones med den ydmyge
Christo til ewig ære oc werdighed.

Sancte Michels dag.
Epistelen scriffuer S. Hās
y sin aabenbaring. Cap. i.

Gud

Vd haffuer wed sin
 Engel wdsend/oc det
 snarlig stee skuldehaf
 uer han betegnet sin
 tiœnere Dans/ som
 widnede Guds ord oc
 Jesu Christi widnesbyrd/med al det
 han hadde seet. Salig er den der less
 oc de som høre samme propheties
 ord/ oc bewaare det som der wdi
 screffuit staar/for tiden er riger. Jo-
 hannes de siu kircker y Asia/Naade
 oc fred were med eder/aff hannom
 som er/oc wor/oc komme skal/oc af
 de siu aander som ere for hanss thro
 ne. Descaa aff Jesu Christo som er
 den tro widne en førstfœdde aff de
 dœde/oc en høffding offuer iorde-
 rigs konger. Den samme som elste
 oss/oc thode oss aff synderne med
 sit blod/oc gjorde oss til konger oc
 prester for Gud sin fader. Wannom
 wære œre oc macht till all ewighed
 Amen. i i iij Der

Sancte

Her see wÿ hwor Gud bruger de hellige eng-
lers tiænste/ off sine børn her paa iorden til
gaffn oc welfard bode legölig oc aädelig/ Saa
basue de vdi prophetens tyd forkyndt Guds
willie for Moÿse/ Elia/ Heliſco/ Ezechiel/ Daniel
oc Zachar a 2c. Oc altyd waaret folk ad sin ſta-
de/oc lærd demis deres gaffn/ Ja de haſſue we-
rit hi ærtelig glade der wed/ at de motte forkynd
de menſkene noget got oc glædeligt fraa Gud
ſom der Gud wed dennom lod forkynde Iſa-
acs/ Samſons/ S. Hanses oc Chriſti egen fød-
ſel. De wore de förſte ſom med ſtor glæde wds-
predicfede wor Herres Jeſu Guds ſøn tilkom-
melſe oc nærwerelſe/ der han wor fød/ styrckes
de hannom y ſin piæ for off/ oc off til trøſt mäg
fuldelig forklarede hanſſ opſtandelſe. De haſſ-
ue oc ſiden y mange maade styrckes oc hiolpet
de hellige Apoſtle oc Apoſtoliske mend/ wdi de-
res Euangeliske tiænſte/ att den hellige Euan-
giltſte ſandhed motte haſſue framgang oc wor-
de witterlig offuer alt eblant alle. Saa haſſuer
oc Chriſtus wed ſin Engel aabenbaret ſin tiæ-
nere S. Hans (effter denne textes lydels) det
hannom wor aabenbaret aff faderen/ att ſtes
ſkulde y de tilkommende ſiſte tider/ hward
læde eller vlæde den hellige kircke
ſkulde offuergaa. Der med haſſuer
Guds hellige Engel oc tiænt
den hellige Chriſtendom
ſom alle tider y mange
maade tilfoen.

Euang

Mickels dag.

CCLII

Euangelium scriffuer S. Mats
theus Luangelista Cap. xvij.

Disciplene trodde fram for
Jesu oc sagde/ Dwo mon
wæreden største y himmel-
riget. Der kallede Jesus ett
i i v barn

Sancte

barn fr̄ oc bestickede det mit ebl̄æ
denom oc sagde/ Sandetig siger
jeg eder/wden j̄ omwende eder / oc
bliffue lige som de smaa børn/ da
kunde j̄ icke indkomme j̄ himmelri-
get. Hwo seg nu sielff fornedrer
saa som dette barn/ Dan er den stør-
ste wdi himmelriget. Oc hwo som
saadant et barn annammer wdi mit
naffn/ han annammer meg. Men
hwo som forarger een aff desse
mindste de paa meg tro/ den woret
bedre/ att der hengdes en mølsteen
wed hans hals/ oc han bleffue ned-
soncken wdi hawet der som det er
dybest. Wee word werden for for-
argelses skyld/ forargelse wil der io
komme/ Dog skal wee worde det
menniske wed hwilken forargelsen
kommer. Forarger deg da d̄yn hōd
eller d̄yn foed/ saa huggen aff/ oc ka-
sten fraa deg/ det er deg bedre at du
gaar lam eller halt indi liffruit / end
att du

Michels dag. CCLIII

att du hadde tho hender / eller tho
føder / oc bliffuer kfast indi dē ewige
ild. Oc der som dit øye arger deg / saa
graff det wd oc kfastet fraa deg / det
er deg bedre / att du med eet øye ind=
gaar wdi liffuet / end att du hadde
thw øyne oc bleffue kfast indi helue=
des ild. Seer till att y ey forachte no
gen een aff desse smaa / Thij ieg siger
ederet att deres engle wdi himmelen
see altyd myn faders ansigt
som er wdi himmelen

Esterdi denne høytid kreffuer nogen synder
lig tale oc tack sigelse / for den store welgier=
ning Gud gør off wed sine engle / de hellige
himmelste aander / da wille wy nu spaare den
første part aff dette Euangelio / oc forklare den
artickei her staar sist om englene / der Christus
siger.

Deres engle y himmelen see
altyd myn himmelste faders
ansigt.

Sancte

Englers **Skapning** **E**blant andre sine vnderlige gierninger oc cre
aturer de Gud haffuer skabt/haffuer han oc
effter scriftens lydelse skabt/ seg til ære oc sine
til tiænste oc trøst/ vralige aander /som aff sin
oprindelige nature oc første skabning wore als
le hellige oc wdt alle maade syndeløse. Men
naar oc hwor/ hullkelunde eller hwordane de
ere skabte/der ligger oss ingen macht paa / **En**
dog de haffue icke winger / saa som de males /
men ere alsom enfoldigste aander som **Aposte**
len. **Zeb. i.** siger/ oc saa siger **Dauid.** **Psal. ciiij.**
att Gud gjorde sine engle til aander. **Mer** haf
ue wy oc icke behoff att wide om dennom / paa
deres skabning oc naturs wegne.

Englene **blefue af** **seg** **sielff** **onde.** **M**en der Gud saa hadde y sand hellighed
skabt dennom / seg oc sine til tiænstachtighed /
Da folde hannō somme fraa / oc bleffue hannō
vlydige / maa wel stee for deres ypperlige skab
ning/ wyl heb oc andre høye gafuer/som de aff
deres nature wore bepryte med/oc ere saaledes
aff hellige himmelfte aande oc engle blefue for
dgnide helffuedes diefle/efter som de icke behol
de deres første dom / eller det de y førstningen
wore/ oc ey bleffue wed deres bolige / som **Jus**
das scriffuer om dennom / men syndede (som
S. Peder siger) oc bleffue icke bestandige wdi
h. Pet. ij. sandhed/ siger **Christus** / **Thi** er han den onde
Joā. viij aand formiddels synden bleffuen løgnafftig/oc
naar han tall løgn/da tall han aff seg sielff/ oc
aff sit eget / som haff art er/oc som han pleyer
aff først

Michels dag. CCLIII

aff førstningē. Gen. iij. saa lader han ey endnu
 aff att saa Ketterij oc wildfarelse.

Dieffen
 er en løg
 nere oc
 morderer

Oc lige som Christus giffuer hannom den
 Titel / oc kalder hannom en løgnere / saa siger
 han hannom oc att were en morderer oc man/
 drabere / fordi han aff begyndelse haffuer førd
 off synden med døden paa / Den samme willie
 beholder han oc altyd / oc søger der stittelig
 om hwor han off Fan nogerledes bedrage/hold
 der menniske fangene / wdi wrange meninger/
 oc forgiffuer dennom saa med sin løgen de han
 haffuer besattet / att de ey kunde sielff slide seg
 fraa hannom / som Paulus siger. ij. Ti. ij. Oc
 de andre søger han effter att fortære oc opsluge
 lige som nogen grom glubendes løwe. i. Pe. v.
 Han er den som offte oprør swaart wæyrblest
 oc skadelige storme / oc trækker gierne iordsens
 grøde / hwor oc naar han maa / Han opwecker
 gierne tyranner mod de gudfrøchtige. Han for
 giffuer off den sunde lucht / oc fører off pestis
 lens oc adskillige siwgdome paa / Han optens
 der herrer oc førster mod hwet andre / oc fører
 off krig oc blodstørtning paa / Han hizer folk
 op mod hwert andet / oc givr fiendfeff / had oc
 oprør eblant folk / oc wilde gierne / att det skul
 de gaa off ilde till siel oc lifff / som det aff
 Jobs Historij Klarlig bewises. Ja lige saadan
 som han er sielff / saadane samme wilde han
 oc gierne haffue off alle / Thij stygger han off
 oc althj till det ont er / saa som han før haff
 ner giord wed Guds søn sielff / oc alle dennom
 som for

Sancte

Som for oc effter hannom haffue werit / Att wd
med lügen oc wildelse skulde med hannom syn-
de / mod den første tæstle / oc med mord oc wold
mod den anden / Oc saaledes fortræne Gud
mod alle sine bud / saa som han gise / den v/
lydige onde aand. Oc offuer alt / naar han haf-
uer stygd off till meest ont saa er han allersna-
rest till att kiære paa off / Som screffult staar
Apocg. xij. for hwess skyld han oc bæer naffn
der aff / att han kaldes Diabolus.

Ephes. ij.
oc vij.
Mod de
onde gif
uer off
Gud de
gode
engle.

Sordi att lughten er nu fuld aff desse saa
mange onde aandere / huilke off inthet andet
wille end alt ont / da haffuer Gud giffuet off
sine engle till waaretecht / att de skulle tage
waare paa off / som wore egne wechtere oc
giemmere / som de oc sammeledes neffnes .
Danie. iij. For hwess skyld Christus oc kalder
dennom i dette wort Euangelio/wore engle/
Ja wore engle ere de / oc Guds tro sendebud
til off / huilke Gud hyd sender som sine tienst
achtige aandere (siger Apostelen / Hebreo. j .)
dennom til tienst som skulle arffue salighed .
Oc det samme er den hellige Christendom en
stor høytilig ære / att hun haffuer saadane
hellige oc daglige tænerere / som altyd sinnes i
Guds Mælestætz nærwerelse . Oc hwad er det
wunder ? effterdi Gud haffuer giffuet henne
sin egen søn / saa giffuer han henne oc alle ting
med oc wdi hannom / som Paulus siger Ro /

mano.

Michels Dag. CCLV

mano. viij. oc j. Corint. iij.

Den første største oc aller ypperste tienst
wÿ haffue wdaff dennom / er / att de ere Guds
bress dragere oc predickere hÿd till oss / for/
kynde oss Guds sind oc willie/hwad han efter
oc kreffuer wdaff oss / ocsaa hwad han wil
igien were oss. Wed desse hellige engle gaff
Gud Ioderne sin Low att leffue effter / som
S. Staffen Klarlig siger / Victorum vj. Desli/
geste S. Pouel Gallata. iij. wed dennom haff
ner han ocsaa forkynder Euangelium / først
vnder det gamle Testamentes tider til Abrah
ham oc de andre hellige fadre wdi løffte oc
tilsaffn / Oc siden der tiden wor kommen /
att løffterne skulde fuldkommes / brugte Gud
sine Engle til att kundgÿre den glæde / først
om forløffuerens oc siden om Christi egen til/
kommelse / Oc paa det siste om den hellige Her/
res nærwerelse / som Lucas scriffuer Capit. j.
oc ij. Wed dennom pleyer Gud ocsaa att lade
oss forstaa hwad som tilkommendes er / off til/
gaffn eller skade / som wÿ see wdi denne dags
Epistel / som forscriffuen staar / Att Gud wed
sin Engel wdtyde oc forklarede S. Hans de
tilkommende ting / hwad den hellige Kircke /
Desligeste hwad werdsens tyranner skulde off/
vergaas for den yderste dag / som han oc had/
de tilforn giord till Daniel oc somme aff de
andre Propheet.

Englene
ere Guds
sedebud
til oss.

Der næst

Sancte

Engle
de styg
ge oss til
det gode

Der næst er oc englerns gode willie til oss
twert emod dieffuelsens onde willie / att lige
som hã legger seg effter att wdslycke troen wdi
off/oc drage oss fraa Gud oc hans ord/ saa fast
drage de gode sandheds aander paa deres side
til sandheds weyerkendelse/oc troen paa Guds
ord/som wy see. Gen. xviij. hwor stittelig de iij.
engle legge seg effter att lere Abrahams hus
stru / att tro det hun icke kunde sole. Item Lu.
j. Hwor windstibelig Gabriel gior seg/ at Ma
ria maa lade seg besige wdi den høye artickel/
som henne wor aff Gud forlagd / att hun ey
skulde bliffue wantrø/ saa som Zacharias wor
bleffu. n. Saa sørgde engelen oc for hyn blaas
mands salighed. Act. viij. att han stygde Phis
lippum bort heden att predicke hannom Euan
gelium for. Desligeste for alle dennø wdi Hies
rusalem/ for hwess skyld han oc sagde til Apost
lerne/der han lod dennø wdaff fengselet/Gaar
heden oc predicke wdi Tempelen liffzens ord.
Sammelcades giorde Guds engel oc wed Josue
den ypperste prest vnder den swaare forfyllelse
der det siintes/lige som der skulde intet haffue
kommet aff det Gud hadde loffuet / Zacha. iij.
Ja saa styrcke de hellige engle denom som tro/
som wy haffue Exempel i Christo sielff. Luc. xxij
oc giffue gode indskud dennom som ere wilds
farendes som Balaam stede. Nu. xxij. Oc wilde
gierne haffue alle mennistke salige / I de glæ
de seg hi ertelig ofuer hwer den syntere seg ret
ter/som Christus sielff siger. Luce xv.

Den tredie

Act. v.

Michels dag CCLVI

Den tredie tiænste wÿ haffue aff desse gode aander er denne / att fordi de haffue hinder oc modstand aff diefflene wdi denne gode tilstænd/ da stride de med de ond aander/ straffe dennom / oc gisre oss dennom flychtige for/som scressuit staar Apo. xij. att Michael oc hanss engle stridde mod dragen med sine engle som wilde haffue sluget det hellige barn/ det fœdder wor aff den hellige quinde. Saa straffe de oc Guds engel den ledige Satan/ som stod Josue saa nær wed den høyre side/giorde hannom mistrøstig/ oc forhindrede hannom i sin bygning/den Gud hadde befaled hannom Zacharie iij. Saa sagde engelen seg oc at haffue strid mod sørterne aff Persen oc Greche / med de diefle som dennom førde oc regerde etc. som Daniel Prophet scriffuer cap. x.

Englene
stride e/
mod dief
lene.

Den fierde/att Gud lader sine hellige engle tiæne off til al wor welfard paa lifff oc leffnet / suhdhed oc gods æ. sô scressuit staar Psa. xcj. at Gud hafuer gifuet sine engle befaling paa alle sine att de dennô skulle bewaare wdi alle deres wæye/att de ey inue stœde sine fœder paa en stœl saa som David oc siger Psa. xxiiij. att Herrens engel slaar leyre trint omkring dennom som frychte hannom/ oc hielper dennom wel wd. Saa førde englenc den fromme Loth wdaff dē Sodomitiste brønde Gene. xix. Saa lidde englenc den hellige Jacob igiennem megen wlsœke Genesis xlvij/Oc hanss børn wdaff Ægypten, Tobiam oc Judith. Han wor oc med de tre

Englene
bestærme
off.

Sancte

vnge personer y baalet Dani. iij. Med Daniel y
 l wekulen Danie. vj. Med S. Peder y fengse/
 let. Oc med S. Pouel paa sin farlige skreyse
 Summa summar /Gud bewaarer sine Christ/
 ne alle oc hwet serlestes wed sine hellige engle/
 Ja hele land oc riger huilke han holder y fred/
 lydighed/gode seder/oc got stille regim t/ wed
 saadane wechtere som der skulle sidde oc tage
 waare paa/saa som y eet høyt tr e/ att de mue
 see alle wegne omkring seg/ som det formaler
 staar wdi en drøm/Danie. iij.

Englene Den femte tro tiænste de hellige engle giste
 bede for osser denne/att de trolige bede Gud for oss/saa
 hiertelig gierne see de wor welferd/ att hwor
 de ere icke sielff mechtige nog / oc de ey Kunde
 sielff saa meget got giste oss/som de gierne wil
 de oc som wor t rff wel sagde til/ da paaalde
 de Gud/oc bede hannom Komme oss till hielp/
 saa som screffuet staar Zach. j. att engelen / som
 talde med Zacharia gjorde sin bøn till Gud oc
 sagde. O du bemandede Herre/Zwor lenge wil
 det waare/att du icke wilt forbarne deg offuer
 Hierusalem? etc. Summa Gud hassuet bestic
 Ket desse sine hellige ti ncre/seg til  re oc sine
 til salighed/wdi adskillige  rinde oc tiænste/
 for hwess skyld dennom wdi almindelighed ere
 oc giffne adskillige naffn/att de hede somme en
 gle/oc somme offuerengle/virtutes/principes/
 potestates/dominati es zc. Oc y synderlighed
 Michael/Gabriel/Raphael/Uriel etc. Oc io
 hwert

hwert mēiste der Gud frøchter haffuer y minste een/huilkē hannom synderlig skal besørge oc haffue waaretecht paa/ Som S. Pouel sag de seg att haffue sin engel/ Act. 8. Peder hadde oc sin/saa som Christus her siger/ der han kalder englene børnsens engle/oc siger deres / ia/ deres engle see etc.

Acto. xij.

Saa som wÿ da nu wide/hwad wÿ haffue wdaff dennom/hwor gierne de effter Guds wil lie oc befaling tiæne oss/saa bør oss oc at betœcke/hwad wÿ dennom ere plichtige igien/att wÿ haffue oss wel/leffue y Gudfrøchtighed ett gudeligt reent leffnet/oc fly synd med all vretfersdighed/thÿ lige som de glædes wed wort gode leffnet/Matt. xvij. saa gremme de seg oc sørge wed wor vlydighed oc vdygd. Oc lige som de lade seg altyd gierne finde willige/ at were hoss oss/bestærme oss/ oc gÿre oss tiænste/ naar wÿ wille wel/frøchte Gud/oc gÿre det hannom teckes. Saa ere de oc redebone nog/ til at plage oc straffe offuer de vlydige oc vgdelige/ som wÿ haffue exempel paa de Ægyptiske Exo. xij. Assyriske 4. Re. xix. Oc paa isderne sielff 4. Samuēlis xiiij.

Sua den englene begere aff oss.

Wille wÿ da were wdi omgengelse med saadant ett helligt selfaff/oc wÿ wille haffue dennom wdi omgengelse med oss/ da skulle wÿ icke aff wdi wilkor oc seder med dennom.

Sørst/att lige som de ere icke howmodige eller stolte/aff deres ypperlige skabning eller andre høye gaffuer/ Men ydmyge seg vnder oss/ oc tiæne oss med all ydmyghed/ endog wÿ

Ydmyghed.

EE 4 ere

Sancte

ere ysielige ringere end de y mæge maade. Saa wille oc de hellige ydmyge aander haffue off ydmyge vnder gud oc menniste/ at wy ingen wor ieffnmenniste skulle lade off were noget for godde/ inen hwer holde anden for sin bedre oc sin herre/ som Christus bad sine disciple Mat. xx. oc S. Peder siger/ att Gud er de howmodige modstandig/ oc lader deres lige de howmodige diefle were hoss dennom/ men de ydmyge giff uer han naade/ oc lader dennom were y selft aff med sine engle/ de hannom sielff næst ere tiæ/ nendes.

Kysthed Der næst skulle wy (som de ere) were rene oc Kyfte y tanker/ ord oc alle facter/ oc fordi det flyder gierne wd ad munden der hiærtet er fult aff/ Thij siger Christus denom salige/ som hiærtelig ere rene Mat. v.

Kiærlig hed. ih. Skulle wy icke hade hwer andre/ saa som de onde aander hade alt det icke wil som de /mæ wy skulle elste oc haffue hwer andre kiære/ som de lade praekende att de elste off/ thij skulle wy oc bewise off kiærlige/ dandness oc dygdelige mod hwer andre/ saa bliffue de gierne oc fast des helder hoss off.

Sandru hed. iij. Att wy were sandaffrige/ oc fare med sandhed saa som de/ oc icke med løgesens fader liwe oc bedrage/ thij saadane/ som saa fare med løge oc sige huercken Gud eller menniste sandhed/ det er dieflen med/ oc hwercken Gud eller hans hellige engle.

Pedrus hed. v. Lige som de ere alworssfulde oc ædrue aander/ fare icke meget med skiempt eller med fyl derij

Michels dag. CCLVIII

derh/ saa skulle wy oc were maadelige med wor
løst/ stiemt oc tidfortning/ oc were mettelige
wdi wor mad oc dricke/ til liffens oc sundheds
ophold/ were orwogne/ oc holde oss altyd y den
bequemhed/ att wy kunde were stickelige til att
bede/ oc tencke det Gud er til ære.

See saaledes skulle wy begaa en ammindelse **Wy skul**
om de hellige engle / icke for nogen dyrckelse at **le icke**
giøre dennom/ att wy kunde hassue dennom at **dyrcke**
sette lyd til/ som til nogle affguder/ men att wy **dennom:**
skulle ære Gud y dennom/ oc betencke sandane
hans adskillige welgierninger/ de han bewiser
oss wed dennom / oc wide hannom tack derfor
synderlig denne aars grøde / den han med tis
meligt weyrlig hassuer wed englene bewaaret
oc rundelig giffuet oss / god regiment oc fred y
land oc rige etc .

XVIII Søndag effter

Dellig Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Paul

uel Apostel. j. Corint. j.

Jære brødre. Jeg
tacker altyd min Gud
paa eders wegne/ for
dē Guds naade som
eder er giffuen wdi
Et iij Chri

XVIII Søndag effter

Christo Jesu / att y ere bleffne wdt
alle maade rige wed hannom / y alle
honde lærdom oc all forstand / saa
som det widnes byrd om Christo er
oc bekræfftet wdi eder / saa att eder oc
inthet fates wdi nogen gaffue / men
fortøffue ickun paa wor Derres Je
su Christi aabenbaring / Duilken oc
skal giøre eder faste indtil enden
at were vstraffelige paa wor
Derres Jesu Christi dag.

¶ En siæle hiurde skal achtet for en naadig
Guds gaffue oc welgierning / hwad som helst
frucht hans embede oc arbeyd giør / oc icke leg
ge seg noget der aff til / thj skal hã oc wide Gud
tack derfor / naar noget got wdrettes til kirckes
forfremmelse.

¶ Oc det scrifften alle wegne lærer / widner
Apostelen her oc / strax y sit sendebreffs begyn
delse til dennom aff Corintho / att Guds gynn
oc naade er en frj skend oc Guds gaffue / den
offforgieffs oc vforstyldet giffues for Jesu
Christi skyld.

Dellig Trefoldig. CCLIX

ix Oc io som/Euangelium gffues meer hoss
de Christne/oc forstanden om Christo bliffuer
større wdi dennom/io rigere worde de wdi sam
me Guds naade/wed Jesum Christum/ oc wdi
andre gaffuer/ de Gud rundelig wdstifter y
sin hellige Kircke wed hannom.

iiij Att de paa det siste Komme saa langt att
dennom kiedes wed werden/ oc stunde effter de
Zerres Christi siste tilkommelse.

v Zuilke han oc fordi wil holde faste oc stadi
ge wdi troen/emod alle frestelse indtil den yder
ste ende.

vi Zwes brøst der findes oc wdi dennom/
hwi de nu y seg sielff kunde were straffelige
den wil han Jesus Christus/ betage
dennom/ saa att de wdi hannom
fulle paa hans høytids dag
findes for Gud oc alle
hans engle vstraffelige

Euangelium scriffuer S. Mattheus Euangelista Capit. xxij.

XVIII Søndag effter

Er Phariseerne hørde/ att
Jesus hadde stoppet mun-
den paa Saduceerne/ da
samlede de seg till haabs.
Oc een aff dennö/ en low-
køn gjorde ett spørsmåal/
frestendes hannom / oc sagde. Weter/
Quilket

Duillet er det drabelige bud wdi
 Lowen. Da sagde Jesus till han-
 nom. Du skalt elste Herren dñn
 Gud aff dit gantske herte/ aff dñn
 gätske siel / oc aff dñn gätske how.
 Dette er det første oc det drabelige
 bud/men det andet er wel dette ligt/
 Du skalt elste dñn næste lige wed
 deg sielff / wdi desse thw bud hēger
 all Lowen oc Propheterne. Som
 Phariseerne wore nu saa forsamlē-
 de/ adspurde Jesus dennom oc sag-
 de. Wad tyckes eder om Christo?
 hwes søn han er? De sagde til han
 nom/ Davids. Dan sagde till den-
 nom. Wworledes kalder da David
 y aanden hānom en Herre? der hā
 saa siger. Herrē sagde til mñn Her-
 re / set deg wed mñn høgre hond /
 indtil ieg faar lagt dine fiēde till dñn
 fodstammel. Efterdi David kalder
 hannom nu en Herre / hworledes
 er han da hāssøn? Oc ingē kunde

XVIII Søndag effter
Swaare hannom ett ord. Icke torde
heller nogen fraa den dag yder=
mere giøre nogen spør=
smaal til hannom

HEr lader det seg klarlig kende/hwor ildwil
lig werdsens første dieflen er den **HE**RE
Christo oc hwor han opwecker alt det der høyt
oc ypperligt er wdi werden/ eblent sine tilhø=
ringe/til att fordempe hanss ære. Siden Jesus
wor nu indkommen ridendes wdi Hierusalem/
oc hannom der wdi wor steed den store høytyd
aff den megle almow/som hannom med all ære
hadde indtaget wdi staden/siden lode de igdis
ste høssdinge aldrig aff at tække fund op/hwor
ledes de motte wanære hannō/oc giøre hannō
til skamme. Først hadde Phariseerne frestet
hannom med ett farligt spørsmal om Keyser/
skatt. Der næst Saduceerne med ett cuentyrs
spørsmal/til att forlegge den yderste opstan/
delse med. Oc nu Phariseerne atter igien om
det ypperste Guds budord/huilket det skal we=
re. Men wdi den disputaz oc handel swaarede
wdr Herre Christus saa tefftelig for seg/at han
bleff wed æren/oc de motte end gaa wdaff med
skamme/ saa att dennom oc sielff forundrede
der paa/siger Mattheus/oc han stoppede mun
den saa paa dennom/att der ingen kunde noget
fnyste eller sige emod/ Ja de goffue hannom
sielff widnesbyrd/ att han talde rett oc wylig.
Huilket

Dellig trefoldig. CCLXI

Zuilket off Christne oc saa er en weldig trøst/
wdi alle frestelse/at wy wdi hans hellige kircke
wnder hannom det helige howed/ bliffue wed
hannom altyd voffuerwindelige/ emod diesel
oc alle heluedes porte/som han off oc sielff hass
uer loffuet Matt. xvj.

Denne lowf øne Phariseer/som frestede Jesu
med sitt spørsmaal/ oc (maa see) wor der til
wdgiord aff de andre/hassuer icke werit aff de
werste/effterdi han ki i uer icke med Jesu om
menniskelige statuter/gammel sed/ eller noget
andet saadant. Men setter saa alworlig sit spør
smaal fra om Guds egne bud/oc spør/ Zuilket
det største oc ypperste mon were/ Han hadde
wel (maa see) hassit disputaz nog med de an
dre der om tilforn/de wel meget meer achtede
om ceremonier oc kircketiænste/ end saadane
bud/de hiærtet wore angrøende. Chj han wor
wdi den maade eens til sinde/oc hadde de same
me mening med Christo/att dette bud gid off
uer alle Guds bud/som han oc sielff mundelig
bekiender Mar. xij. oc loffuede derfor Christu
att han hadde saad rett y sandhed / Saa att
Jesus oc saa gaff hannom det widnes byrd/att
han ey wor langt fraa Guds rige. Oc fordi Je
sus det seer/att hannom icke meget fates/ men
stode wel snarlig til forbædring/ derfor lader
han seg oc findes saa willigdrw til att swaare
hannom med al sachtmodighed/oc end yderme
re end han adspurde hanom/ paa det han maa
wide sandhed til fulde effterdi han staar til att
forbædre wdaff sandhed. Dette

XVIII Søndag effter

Dette første oc store bud/hafuer Moses selff Deut. vi. med desse samme ord forfatet / som Christus her haffuer / oc der med wille de bode slutte en sum / oc giffue en kort forstand paa den hele første tasle / om alle de stycker som ere Gud oc menniske mellom. Med det han siger Dñs Gud / wil hã paaminde oss den acht oc mening oss bgr att haffue om hannom / att holde hannom for en skabere/frelser oc hielpere y all ngd den som wil opholde oc forsee alle sine mēniskelike creaturer / saa mange som hannom wille derfor holde oc weyerkende . For hweff skyldt hannom oc da bgr med alle rette / att finde wdaff oss igien en retskaffen oc fuldkommen tacknemhed / att wy hannom elste for en Gud aff gantste how oc hierte / siæl oc alle kreffter det er/aff alworlighed oc y sandhed/ saa at wy mene hannom det wy sige oc lade / Att all wor nature oc alle wore kreffter bliffue saa indrocksne oc forsuffede wdi Guds Eixrlighed / att oss staar inthet andet wdi tancke eller sind/how eler acht/end det samme/ att wy icun tencke der paa/huorledes Gud maa see ære aff oss/oc wy kunde hannom bewise tilbgrlig Eixrlighed / oc lade den tancke slaa oss alle andre tacker wdaff finde. Der næst skal oc hiertet fylle howen/ att all wor hiertens løst oc attraa / willie oc begiering staar fuldkommelig till det samme / oc lader seg inthet andet løste/ end alt wdi hannō oc aff hannom . Huilket wy ocsaa aff all wor siæl skulle betee med finden oc sølen med alle wore

Dellig Trefoldig. CCLXII

wore lifachtige ord **o** gierninger/Saa at wort
sye ey skulde see/wor h nd ey søle / wor fod seg
ey flytte/Ja ey nogen aare y off seg røre till no/
get andet/Att all wor tanc e / tale oc gierning
bleffue om Gud/wdi Gud/oc til Guds  re/hel
lig reen oc vbesmittet.

Med det andet bud Summerer Moses . 2e. **Den and**
ix. oc Christus her/den anden taffe/ om alle de **den taffe**
wilfor der m niste ere mellom indbyrdes huor
ledes hwer skal gøre anden lige det samme
stiel/som han gierne wilde sielff hende oc haff
ue. Oc det icke aff strømpte/men med en hi rs
tens god mening aff sand kiærlighed / Ziulken
er sandelig (som Paulus oc siger) alle budords
fuldkommelse. Thi den som elsker / han dr ber
icke / han befater seg inthet med sin n gestes
hustru / han stiel icke fraa nogen/oc han liwer
icke paa nog / men heller bestermer en andens
mands lif / gods oc gode røchte/ saa som han
wilde/ att en anden skulde g re wed hannom.
Oc lige som hwer gierne wil sielff welfare y als
le maade / saa skal oc hwer gierne hielpe anden
til welfard y alle maade / wdi hunger oc kuld /
sorg oc siugdum/fengsel/n d oc alle h de hiel
pelsshed . Ja med saadane welgierninger / y
saadan n d skal hwer hielpe anden / icke y fads
derst ff/ att man wilde g re woll eblant folk/
oc wdwelle seg sielff/huilke man haffuer l st at
gøre til gode/thi det er icke un menniskeligt / oc
hører hedninge til/men du stalt (siger h ) els
ste d n næste/det er/den som du omgaas med/
som n est

XVIII Søndag effter.

Som næest hoffs deg er / hwess trang oc nød deg er witterlig / som hyn Samaritan wor hann næeste ther wor kommen y ferd med røffuere / Luce x. oc den rige frodzere wor den fattige Lazaro aller næest. Luce xvi. Att wy ey alle neste stulle regne dennom for wore næeste / som ere oss anlydende paa stendstaffs / borgerstaffs / kyndstaffs eller nogen synderlig wensstaffs wegne / men alle de oss komme saa nær att wy enthen høre eller see theres trang / were seg wanner eller vwanner / siden de ere menniske / oc saaledes wore næeste / da stulle wy aff Fiærlighed med gierningen effter wore effne oc deres wedtøffstighed bewise oss emod dennom / som emod wore næeste

**Bwdene
ere lige
store.**

Att Christus oc ligner desse thw bud / oc gior det andet (som lyder om den Fiærlighed men niste er anden plichtig) lige stort wed det første / som lyder om den acht oc are der alle men niste ere Gud plichtige / der med lader han oss see / med hwor stort alworlighed han efter oc wdreffuer den broderlig oc søsterlig Fiærlighed aff oss till hwet andre / saa att hannom ey er om nogen Guds tiænste / der hannom sielff giors / wden wy alworlig tiæne hannom paa wor næeste / som han oc klarlig nog giffuer tilsende. Matthei v. Der han beder hwet første forlige seg med anden / før end hann gior sin Guds tiænste till alteret. Des till ett fast teugen / wil oc Christus opregne paa domedag hwess

**Matt.
xv.**

Dellig Trefol. CCLXII

hwess Kiærligheds giærninger hwet haffuett
 giord paa anden / oc inthet tale om det han
 nom sielff er steed / Men regne alt det gode /
 man haffuett giord folk y hans naffn / seg til
 och hannom att were steed . Ja fordi han haff
 uer oss oc wore giærninger icke behoff / derfor
 sender han oss dennom till / som wel haffue be
 hoff / att wy dennom skulle were saa got som
 guder oc som en Christus / saa att wy effter
 fylle hannom wdi sande welgiærninger emod
 dennom / oc lige som han haffuett oplat sin ri
 ge skat / oc delet rundelig sin naade med oss /
 aff sin almæchtighed / wy oc aff sand Kiærlig
 hed for hans skyld dele wor formuelighed med
 hwet andre . Att wy da der med giære oc fuld
 komme alt det Gud er hiærtelig lefft / begyn
 dendes paa hannom sielff den aller høyste /
 wdi tro oc gudfrøchtighed / acht oc ære / Kiær
 lighed oc tack sigelse / oc stige saa neder intill
 det ringeste oc forachtigste menniske paa ior
 den / med Kiærlighed oc alle honde ydmyg
 tiænste emod hwet andre / oc giæte saa der med
 all Lowē fyldeste / oc althet nogen sand Guds
 Prophet haffuett nogen tyd estet eller kræfft .

See det er første trappetræ til at komme **Budet**
 indi Guds rige / att fatte saa Guds ord med **er den**
 sin rette forstand / oc de rette howed styc **første**
 ker / som all meest drabe ind paa hans gud **trappe**
 dommelige willie oc alworligste befaling / **till hæn**
melen *

Thj det

XVIII Søndag effter

Chñ det giffuer øyne att see med/oc att lære seg sielff att kende/som Paulus oc siger. Roma. iij. att man wed Lowen faar syndsens weyerken/delse/naar wý wdi hene see Guds willie/hwad han aff off effter oc kressuer / oc wý der wdaff randsage off sielff hwad wý da. haffue giord der effter / meer eller minde end wý skulle / art naar wý da finde oc fornemme wor store brøst emod Herrē wor Gud / mue da ydmyge off/ oc falde till søye med hannom / oc bedes naade / huilket hýne frømptere oc falste helgene icke kunde giøre/de seg saa icke lære att kende/men de fare fast bed:n wdi deres egen dynckelgod/hed oc blindhed for seg sielff / oc lade seg icke tycke att were andre syndere lige. Saadane kalder Christus blinde / oc blinde mennifters ledere. Men denne oc hansslige de som holde ort det fast / oc speyle seg klarlig der wdi / oc see hwad de ere / oc hwad de skulle were hwad dennom fattes / oc lede saa effter bæst dring / dennom maa staa gode raad for / som Christus oc siger/Matt. v. dennom at were saalige / som hungre oc tørste effter retferdighed. Dennom indkalder Christus til seg ý sitt rige/Matt. xi. Kommer (siger han) til meg alle som ere beladde oc arbeyde. Det samme giør han oc nu her med sitt spørsmaal.

Dwes søn er Christus?

Som han wilde saa meget sige / J spørte
fast

Dellig Trefoldig. CCLXIII.

fast om Guds bud oc om gierninger/de eder ere befalede att gïøre/oc wille dog inthet søle till eder sielff/oc besinde hwad eder wanster/ mene io/ att handle tryggelig for Gud med eders gierninger/oc achte eder att kunde gïøre Gud wel fyldeste/oc fuldkomme hans bud/ saa att han skal ingen skylding kunde haffue till eder. Men eder seylet fast/der haffue y nu hørd budene/de ere eder vmuelige att fuldkomme/ ths mæ y alt tencke til att haffue den att søe Gud for/ som haffuer fuldkommet Lowen/ det er Christus/ der Propheterne haffue spaad om/ den spørre y alt inthet effter. Ths Lowen oc budordene gïøre eder icke fromme oc retferdige for Gud/men wise eder synden oc eders vret ferdighed/oc saa got som trenge oc nøde eder til/att falde til søye med Gud/bedes naade/ oc lede effter synds forladelse wdi den Gud behagelige Christo.

Euang
lium fy
der lo
wës pre
dickæ.

See saa falder dette spærsmal saare wel ind paa det Pharis.erne rorde. Ths hwor man med gierninger wil blotelig handle for Gud/ da sødes der wisselig eet aff thw onde wilkor wdi mennisten/ enthē en oplest aand oc howmodig dynd godhed/ eller oc ett fortwiffuelt mod oc sand mistrøstighed/huilke thu ere bode fordømelige. Skal derfor Lowens predickē bekomme dennom til salighed som henne høre/ da maa alt Euangelium were der hoffs/ om Christo / som er Lowens fuldkommelse/ ths det som budorder kressuer wdaff oss/oc icke kan

Sordets
stelse oc
mishaab

XVIII Søndag effter

nogen tyd vdfreffue (som det inthet naturligt menniske er mueligt/ saa att elste Gud oc sin næste/som budet efter aff oss alle) det staar til att finde oc saa wdi dene fuldkommelig Guds elstelige søn Christo/wed troen til hannom effter Euāgelij lydelse/wdi huilket han oss bescriues for en naades throne/meglere oc talsmād/gienløscere oc frelsere/ att w̄y Christne ey skulle staa Gud alto strēgelig til rette/oc giøre skarpt regenstæff/oc betale alt det w̄y ere skyldige/mē for hanss skyld slettes off meget aff/ oc giffues off meget til. Ja skal inthet were saa syndigt eller saa fordømeligt wdi oss/att det oss skal kundes fordømme/naar w̄y falde til hannom/ tro oc forlade oss paa hannom. Oc der til med forhwerffuer han oss den aand oc den tilstyndere/som oss kan oc skal giøre willige oc sticckelige til att giøre effter Guds willie oc bud/ ydermere effter end før. Saa at w̄y wdi hannom wed troen nue haffue forladelse aff det framfarne / oc krafft oc styrckelse til det gienstaandes.

Det wor oc den gode Herres acht med dette
Hwad spørmaal/att han der med wilde giffue desse
person igder att betencke deres rette Messias wilkor/
Christus hwad Christus skulde were for en/naar han ko
skulde me/ att han skulde alt were noget yppermere
were. end nogen werdsens herre/ efterdi David Psal.
cx.Faller hannom saa sin Herre / hwilken wor
io en weldig konge/oc Christus skulde were aff
hanss æt/oc fød aff hanss blod/ der med kende
han

han hannom wist noget meer att were/end seg
 sielf/ der er/ nogen mechtig werdsens Herre/
 effterdi han kalder hannom Herre/ Ja kalder
 hannom sin Herre/end dog han wor hanss søn.
 Oc der offuer/at Gud den rette himmelste Her
 re ophøfuer hannō saa/oc setter hannō wed sin
 høgre side/ lige wdi guddommelige herlighed
 med seg. Med huilket han klarlig oc krafftelig
 wil bewise/ att Christus skulde were sandelig
 Gud oc mand/oc lade seg tilsiune eblant men
 niste med saadane vændelige wilfor/ att man
 ge menniste skulde bliffue hannom siende/ men
 dog til skamme paa det sieste/ endog det nogen
 tyd forhaledes. Saa wil han nu her med paa
 minde dennom/oc giffue dennom en tancke om
 sin vændelig macht/att de mue wide/hwor for
 gieffs de arbeyde paa hanss forderffuelse/huila
 ket hannom skal icke un recke til større ophøff
 uelse/oc dennom sielf til en ewig fortryckelse/
 Det oc nu strax alrede begyndes/ att han saa
 mandelig oc myndelig offuerwinder dennom/
 Oc de saa staa med skammen/oc ere icke driis
 ge til att tale hannom lenger ett ord til.

XIX Søndag efter
 Dellige Trefoldighed.
**Epistelen scriffuer S. Pau
 uel Apostel Ephe. iij.**
 ll ij Myne

XIX Søndag effter

Ine elskelige/Lader es
der fornyes wdi aādē
paa eders sinds weg=
ne/oc ifører/ eder det
ny mēiste/sō er skabt
effter Gud ꝑ sād rets=
ferdighed oc sand helighed. Derfor
afflegger løgē/ oc taler sanhed huer
med sin næste/effterdi wꝑ ere hwer
anders lemmer. Bliffuer wrede oc
synder dog icke/ lader ey solen ned=
gaa offuer eders wrede/ oc giffuer
ey dieflen rom. Dwo som haffuer
staalet/han sticēle icke ydermere/mē
arbeyde seg helder/ oc giøre seg
gaffn med henderne/ att han maa
haffue att dele med den som er nød=
tørtig.

j Den hellige Apostel Paulus raader oss Chri=
stne alle fraa hine gamle gierninger / der wꝑ
aff Adams indplātning haffue omgaads med/
oc till enn sand fornyelse / icke paa Flæder eller
figds wegne / men wdi aanden / med willie oc
sind/ at

Dellig Trefol. CCLXVI

find / att wÿ anderledes bliffue till finde / end
wÿ sør hassue weret / att wÿ oc icke strømpte /
oc lade som wy wille were gode/ men wdi grūd
oc aff hiærtens mening hassue det samme find/
som Gud hassuer/till att sticke oss effter Guds
willie ÷ sand retferdighed oc vstyldighed / ret
sand hellighed oc alle helligheds gierninger.

ij Denne retferdighed oc fromhed besteder
hå wdi try wilkor. Først/ at wÿ skulle icke lüwe/
men aflegge løgen / oc sige hwer andre sand/
hed/thi Gud er sielff sandhed/ den wÿ skulle eff
terfylle/oc saa høre wÿ hwer andre saa nær till/
att wÿ ey mue swige eller bedrage hwer andre /
men med alwor mene hwer anden lige saa got
som wÿ siget.

ij Det sidder oc hart wdi naturē at wÿ snart
fortørnes / thi skulle wÿ oc der see til / att wor
wrede bliffuer wor broder ey skadelig / oc wÿ
saa synde emod Kiærlighed/skeer det oc end saa
som det er menniskeligt/att wÿ bliffue ret wre/
de/da skal wor wrede dog icke were langwaa/
rig/men wÿ skulle tēcke oss ret om/oc gifue for/
tørnelsen wdaff howen / ellers kan dieflen tage
orsage der wdaff / oc aff en søye wrede yppe
kiff / blodstørning / mandslæt / eller en ewig
had oc awend.

Det hører oc sande Christne til/ att søde seg
sielff med redelig handel / oc icke en tage den
! ! ij anden

XIX Søndag effter

andē med fordeel/handle trerfelig oc surfittelig med
hwer ander/ lønlig eller aabenbare/ att nogen tager
noget aff anden/der han haffuer icke ſkiel til/men tage
ſeg heller hwer ſin relig handel for/oc forhwerffue
ſitt brød/att han kan haffue at giſſue andre
helder end henge effter andre/oc leſſue
wdaff anden mands.

Euangelium ſcriſſuer S. Mat theus Euangelista Ca. ix.

Jesus

Jesus trodde indi ett
skib / oc foer heden
offuer / oc kom indtil
sin egen stad . Oc see
man tilbar hannom
en werckbroden / lig-
gendes paa en seng.

Oc der Jesus saa deres troo / da sag-
de han till den werckbrodne . Wer
wed et fryt mod myn søn / dine syn-
der forlades deg . Oc see somme aff
scrifftelaagene sagde wed seg sielff /
Dene spotter Gud . Som Jesus saa
nu deres täcker / da sagde han / **W**il
tencke y saa ont wdi eders hjerter ?
Wilket er lettere at sige . Dine syn-
der forlades deg / eller att sige . Stat
op oc gack . Paa det y mue nu wide /
att menniskens søn haffuer made
paa iorden att forlade synder / Da
sagde hã til den werckbrodne / Stat
op / tag dñn seng / oc gack hiem till
dit huss . Oc han stod op / oc gick

ll iij hiem

XIX Søndageffter

hiem till sit huss. Der almowen det
saa/da forwøndrede de seg/oc de pri
sede Gud / som hadde giffuet men
nisterne saadan macht.

Christus
er frem
med oc
haffuer
hiem .

H Er see wy atter Christi store willdrubhed /
til att vniage seg for alle / att drage fraa
een sted oc till anden / oc tiæne gierne alle folk
til siæl oc lifff. Der Gaderenerne bleffue Gud
vtacknemme/ oc kunde icke stønne paa Guds
welgier:nger/ oc paa mechtige iertegne wilde
ey lære att kende saadan en gest som de hadde
saatt/da wilde han oc icke nsde seg paa denom
men satte seg indi ett stieb oc foer fraa denom/
oc drog bort hiem til sitt eget/til sin egē by Cap
pernaū/der som han nu nogen tyd hadde boed/
siden de aff Nazaret hadde giord hannom saa
stort vstiel. Luc. iij. oc Matt. iij. Med huilket
wy mue fornercke/ att endog det hører det hel
lige Apostoliske embede til/ att besøge adskill
ge folk wdi adskillige steder/ naar behof gisrs
oc att tiæne hwet mand till beste/ oc synderlig
til salighed/dog er det icke saa vtibørligt/som
nogle ny suermere wille sige/ at saadan en per
son weed sitt hiem/ oc haffuer sit bygge synder
lig paa een sted / som Christus her nu haffuer
sin bolig wdi Capernaū / oc Paulus hadde sin
werelse i Corintho halff andet aar/oc i Ephes
so. ij. aar / Oc bode han oc de andre sticte
de biscoper oc apostoliske med wdi adskillige stæ
der / saa

Acto :
roij.
Act. x ij.

Dellig Trefol. CCLXVIII

der/saa att de skulde bliffue der/oc synderlig ta
ge waare paa de samme kircker / der dennom
saa wore befalede / oc ey altyd slagte alle weg
ne omkring / oc bliffue altyd fræmede / som wÿ
see ÿ S. Pouels sendebress / synderlig. Tit. 1.
ÿ Apostlernes gieninger / oc in Historia Ec
clesiastica.

Desaa see wÿ aither troens art oc nature **Troen ÿ**
wdi disse fire mend / som frambære dette wan / **de fire.**
søre menniske/hwor de hafue det faaet aff sin
eller safn / da hafue de saa god en tro til Her
ren / att der som de kunde komme hannom saa
nær / att han motte saa hannom att see/han da
bleffue wisselig htolpen / Den store tro bewiste
de seg at hafue foruden twiffuel till hannom /
att de saa wonde den syge / som han laa ÿ sen
gen / ned att taget med iij. reeb / som **Mar. 8.**
oc Lucas scriffue / der folket wor saa meget till **Luc. 5.**
stæde/at de kunde ellers icke komme til hannø.
Oc saa mechtig stor wor den deres troo/att hÿ
prifes aff alle de tree Euangelister/som scrifue
dette iertegen / Der han saa deres troo/sige de/
Matt. ix. Mar. ij. oc Lu. v. Oc som troen wor
stort/saa bewiste hun seg oc storlig ÿ Kiærlig
hed / paa det fattige wandsøre menniske / att de
lode seg icke nøye/sør end de finge indførd han
nom for Hertich / der som han motte wel fare.
Thi skulle wÿ tage Exempel aff dennom / bode
att tiæne Gud ÿ troen/oc wor næste wdi Kiær
lighed for hanss skyld med all slyt oc windstis
belighed.

XIX Søndag effter

Om en fremme,
de troo.

Her lader Christus oss oc forstaa / hwor gantste myndig oc mechtig troen gior et Christet menniste hoff Gud/att han ey aleneste for seg sielff oc paa sine egne wegne/men oc saa paa andre mēisters wegne maa bede/oc forhuertff ue det han wil bede om. Endog denne werck/brodne haffuer icke sielff troen/ wed huilcken han kunde fare wel/ dog ansaa Jesus deres tro som baare hannom fram / oc for deres gode troes skyld fide seg Inack oc tale med den syge/oc arbeyde der paa/at han oc motte sielff saa troen/saa wel som de hadden. Med huilket han oc gaff tilkende/ att ett menniste maa oc kan fare timelig wel/oc saa noget got aff Gud for en andens gode troes skyld/men til synders forladelse oc salighed att vndfange/skal hwert menniste haffue sielff sin troo/ Oc der til kan icke en tro paa nogen andens wegne/ wden att hielpe hannom med sin troo oc bøn til Gud/att saa sielff en troo/ wed huilcken hwert maa for seg worde salig/Lige som hwert aff sin wisdom er wÿss/oc ieg kan icke were wÿss wdaff nogen andens wisdom/endog hans wisdom kan wel hielpe meg til att worde wÿss/ saa som han er. Saa siger oc Christus Mar.xvj. att den som troer skal worde salig/Ja den som troer (siger han) oc haffuer sielff en troo. Oc derfor anseer wel Christus desse fire mēds troo/ oc for deres gode troes skyld wil gierne helbrede den syge/ men fordi han oc wilde høyere begaffue hannom/oc giorre hannō sund til sielen da tal han hannom saa trøstelig til/ oc predic/ter hannom

Wellig Trefolbig. CCLXIX

Her hannom sielff en god troo ÿ bryst/ att han wed sin egen troo maa worde legomlig oc aandelig sund.

Effterdi wÿ da her formercke hwad den Christelig tro formaa hoss Gud/ paa sin egen oc andre folkes wegne/saa skulle wÿ oc der rette off effter/oc icke aleneste wide hwet sitt eget beste/ men hwet see seg omkring hwad en anden behøffuer/ oc tage sin næste med seg for Gud/ oc bede for hannom med/ saa wel som for seg sielff/ Saa som Christus off det lærer ÿ wor Pater noster/ Oc den hellige Apostel S. Jacob befaler off att bede for hwet andre/ att wÿ mue alle wel fare Jac. v. Som det oc lærer off den lofflige scied/ der indkommen er ÿ den hellige Kircke/ med de faddere/der pleÿe att staa till barnedaaben / paa det att de skulde bede Gud/ for de nærwerendes spæde børn/som cre io aff den naturlige vndfangelse oc fødsel wredens børn/vnder den oprindelige synd/huilkæn de haffue sandelig arffuet aff for elderne/att Gud wilde see naadelig til dennom oc for Christi styld wende sin vgunst fraa dennom/ oc giffue dennom troens aand/ som dennom kan gÿøre till hellige oc aandelige Guds børn. Det paaminder oc døbefaderen dennom/ naar han siger/ lader off bede/ oc beder dennom siÿe/ Amen til bønen/ beder dennom gÿøre Enæfald etc. Men fordi han forplichter dennom /effter att barnet er døbt/ till att lære barnet / naar det er kommet till skellig alder/ det samme som de haffue sagt

XIX Søndag effter

ne sagt paa barnsens wegne/ for de wille icke der til were forplichtede/ da løse de pungen/ oc sende moderen penninge hiem/ til att leye den det kan giøre. Som wy nu saaledes tiæne saas dane smaa børn/ med wore gudelige bøner aff troen til Gud / saa skulle wy oc fast meer tiæne de gamle/ huilke wy aff deres onde giærninger flærlig formercke att were vnder dieffisens weldige regiment/ oc for dennom skulle wy idelig bede/ att Gud wæder dænom/ oc giffuer dennom en bedre forstand/ oc saa for alle dennom/ som ere y nød oc fare/ sorg oc sygdom etc.

Sorg oc sygdom syndsens sold.

Ocsaa gifues her tilkæde/ at sygdø oc andre plager / ere Guds straff oc skarpe rýs for synden/wdi det Christus siger/Dine synder forlades deg/det er io saa meget at sige/dæne sygdø hafuer du for syndsens skyld / oc den synd skal nu were deg forlat oc tilgiffuen / saa kant du oc blifue quit wed sygdomē som er syndsens sold. Som han oc sagde til den saa læge y xxxviij. aar hadde weret syg paa sengen. Joh. v. Du æst nu bleffue sund/ see til at du synder icke ydermere/ att deg ey maa hende noget der werre er / dett wor io oc saa meget / att Gud hadde straffet hanss synd med den langwaarende saat / syndede han tire / da motte han frøchte for lengre eller werre syge. Dett samme gifuet oc Moses flærlig tilkænde y den tredie oc femte bog / oc Paulus siger. i. Corint. xi. att der mange døde/ oc fulde y sygdom/ for de icke un forsingade elser oc misbrugte wor Herres Christi nadere.

Lenit. xxvi. Deut. xxvij.

Ja saa ladet

Dellig Trefoldig. CCLXX

Ja saa lader Gud oss tilig æde fruchtē aff wo/
re gierninger/oc det stund wÿ tørffue synde/da
tørff han wel straffe oc slaa/men lade wÿ aff at
synde/ da wil han oc wel lade aff att slaa / som
han sielff siger. Zach. j. Wender eder till meg /
saa wil ieg wende meg til eder/thi gisr han det
for wort eget beste/om wÿ wille haffuet till go/
de/oc bedre oss aff hanss reffselse/som S. Pouel
oc siger. j. Corint. xi. Paa det at wÿ ey mue blif/
ue med denne werden fordsimde. Men heller
wÿ der aff forbedres eller ey / da gisr han saa/
dant til sin egen guddommelige ære/ att gisre
seg ett naffn oc got røchte der med / som hann
sielff sagde. Exo. ix. Oc Christus om den blind
desødde sagde. Johan. ix.

Wdi desse scriffte laage see wÿ blindheds art **Gudes**
oc nature / att de saa spotte oc læstre det de in/ **ligheds**
thet forstaa / oc de saa blindelig forachte det **spotter**
dennom skulde giord hiærtelig glade/att de hø **vforstaa**
re forkyndes synders forladelse / huilket er syn/ **delig**
dige samwittighede allerstørst howsuaelse oc
trøst/det er dennom en forgifft / aff deres egen
forgifftige wanart oc onde nature. Ja lige som
edir kopper aff sin edir stelte nature suger edir
aff den samme wrt eller blomster der bien su/
ger honning wdaff/saa blifuer oc liffsens ord/
det hellige Euangelium/huillet y seg sielff liff/
achtigt er / oc en weldig Guds krafft til salig/
hed/ alle dennom der troo paa / mange en stor
orsage til stor fordsimelse/som hÿn gode gamle
Simeon sagde. Luce. ij. Oc S. Pouel siger. ij.
Corint. ij.

XIX Søndag effter

Corint. ij. Att euangelium bliffuer en lucht som forgliffuer somme til døden oc for dømmelse/men weyerqueger somme till liffachtighed. Ja den som lenge haffuer drocket gammel wÿn (siger Christus) hannom kan icke den ny smage wel/ naar smagen aff den gamle henger hånom saa hart paa tungen. Saadane løgnaffrige børn / som ere aff løgensens fader saa plat betobide oc forkrendede/ att de kunde icke seue eller begribe sandhed/de blifue sandheds fiende/ oc fiende icke andet end lastre oc straffe/spotte oc sten de sandhed/med alle sandheds efterfyllere som wÿ mne see wdi desse oc alle deres lige/ oc bode see oc høre aff desse andre/som nu leffue med off wdi wor tyd. Oc end hÿne saa meget wore liden/ ligre end desse/oc y de maade saa meget forstãdigre/ att de holde Gud att kunde forlade synden/oc hånom allene/men dog fare wild wdi sagen/oc hadde icke den rette forstand der om.

**Macht,
att forlade
de synd.**

Thi swaarer Christus dēnom / røber deres tancker/oc straffer dēnom/ at de saa alting wd legge til det werste/ Oc wil Klarlig bewiset/att han far icke med Guds bespottelse/ som de sige hannom paa / effterdi han gigr de gierninger / som icke kunde gigrs wden Guds krafft. Lige som gierningerne ere da aff Gud / oc witterlig aff den Zelligaand / saa tal han oc sine ord aff den samme aand/icke Gud til spot/men til xre. Oc wil saa krafftelig bewiset/at han som et mēniste/hafuer macht aff Gud/til at forlade synden/ Icke alleneste som en forkyndere/ Prophet eller Apostel

Wellig Trefoldig. CCLXXI

eller Apostel / der forkynder oc prediker syn-
ders forladelse / saa som andre Guds tænerer y
dē hellige kircke hafue macht til at forlade syn-
den/wed det ords krafft / det de sære oc forkynde
de. Mat. xvi. oc Jo. xi. Men fordi han haffuer
weret Gud lydig / oc er blefuen meniste for oss /
saa hafuer Gud oc gifuet all dom wdi haffhød
oc all macht wdi himmelē oc paa iordē. Jo. v.
oc Mat. 28. At han haffuer lid for syndē / oc der
med forhuerft det aff faderē / at hā den maa til-
gifue oc forlade / huē hā wil forladē / sō den der
myndig oc fuldmectig giort er y sin fadersrige

Des til er wist tegē giør hā dē syge saa sund
oc sterck / att han maa tage sengen paa seg / oc
gaa hwort han wil / at man skulde der paa wis-
selig kendet / att lige som han wor blefuen sund /
saa wor hann oc bleffuen salig / som Christus
hadde betaget hannō sin sygdom / saa hadde
han oc stild hannō wed syndē. Det formerckte
oc saa den menige almow / derfor de oc løffuede
Gud / att han saadan en mand hadde gifuet
mennistene / der saa kunde hielpe folk til lifft oc
sial. Det er da den tacknemhed oc tacksigelse
der fyller effter wdi de rette gudfrøchtige / huil-
ke oc wel aff Guds naade lade seg finde / eblant
saa mange andre Guds bespottere / thñ hwor
som Christus er med sitt ord / der bygges wis-
selig oc hanss kircke / Bliffue der end māge for-
achtere oc modstādere / saa kalder dog Gud al-
le sine / de wel skulle kunde stønnie paa welgier-
ninger / oc wide Gud tack.

Æ Æ. Søn

XX. Søndag efter Hel-
lige Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel. Ephe. v.

Mine elskelige / Seer
till hwor waarlige
ÿ wandre / ickē saa
som de wāwittige /
men som de wise / oc
løser tidē / fordi da-
gene ere onde. Der-
for saa werer ickē nu vforstandige /
men besinder hwad som er Derrēs
willie. Oc bliffuer ickē droctne aff
wÿn / wdi huilcket er vsticckelighed /
men opfyldes ÿ aanden. Oc taler
med huer andre wdi psalmer oc loff
sange oc aandelige wiser / siungēdes
oc loffuendes Derrē aff eders hær-
ter. Oc tacker altÿd Gud oc faderen
for alle tingest ÿ wor Derrēs Jesu
Christi

Wellig Trefoldig. CCLXXII

Christi naffn. Werendes hwer andre vnderdanige y Guds frøcht.

i Lige som Christus beder oss waage/ oc see oss wislig oc wel for/Saa giffuer oss oc Paulus her en salig paamindelse/ att wy grandgiffuelig oc nøye skulle see oss for/hworledes wy sticke ochaffue oss/for de adskillige frestelse oss paa henge/ oc sienstaff der wy haffue att stride oc sichis emod.

ñ Thñ skulle de Christne icke gaa saa tobelig for seg heden/ som de der inthet tencke der macht ligger paa/oc ere lige glade / hwad heler det gaar ilde eller wel/ men de skulle were wyse/haffue øyne y howedet/som den wyse Salomon siger/oc see hwad fare de ere wdi/ oc see seg wislig for/att de falde icke wdaff deres Fald Oc det er den rette sande wyssdom/ att man forstaar seg paa Guds willie.

iñ Oc des nøyere skal man til see / at dagene ere saa onde/ icke fordi/ att det Guds creature er ey naturlig got y seg sielff/men fordi tidē tilføyer oss saa mange syndelige orsager/til at gisre ont/oc att worde onde wdaff/ att wy skulle end tage fuld wel waare paa alle de orsager oss giffues til att gisre noget got/ oc saa gott som sigbe oss dennom til/y det wy skulle forlade alle egne sigdelige idrette/ oc hwad som mennistes

m m begier/

XX Søndag effter

bégiertlghed stonder effter/ att wÿ des bedrø
mue kunde komme de andre aff stæd/ thÿ mens
nistelig nature er saa plat forfrenct/ at ingen
kommer noget got aff stæd wden han tager oc
paa med fuld how oc stor alworlighed.

iiij Derfor skal hwet Christen oc sitelig for
waare seg for drockenstaff/ att hans herte ey
maa beswaares der aff/ oc han der wdaff kan
worde ysticfelig oc vbequem til alt det der got
er/ som det seg wel lader til siunewdi hÿne droc
kenbolte/ som der gierne ere wed.

v Men lige som saadane werdsens børn fylde
seg med wÿn oc øl/ oc bliffue seg da icke sielff
mchtige til att gÿre oc lade/ saa skulle desse
Christne lade seg opfyldes med den Zelligaåd/
som kan oc gÿre dennom aandelige drockne ÿ
Guds offuerflødige naade/ att de oc saa welde/
lig styres oc regheres aff aandē til ord oc gier
ninger/ att de oc meget gÿre oc tale offuer de/
res egen tancē oc raadslaaen/ huilket wÿ for/
mercē ÿ Apostlene Act. ij.

vj. Oc lige som hÿne drandere rute da oc
buldre med raab oc straal/ bewiser oc forfenge/
lig strig/ Saa skulle oc desse andre aff aanden
med aandelige psalmer oc loffsange tancē Gud
oc aff saadan tacksigelse oc øffuelse wdi Guds
ord lade all gudelighed øges oc forfremmes
ÿ seg.

Den

Vellig Trefol. CCLXXIII

vñ Den samme loff oc tack sigelse skal oc stee/
teke da ælteste/naar dennom lider wel/ effter
deres egen willic/ men all tyd/ oc for all ting
skulle de tacke Gud/ saa wel for modgang som
for welfart.

vñ Ja saa som Gud giffuer oss alting wed
den 3te X^{te} Jesum/ oc inthet wden for hans
skyld/ saa skulle wy oc tacke Gud for saadant
wed den samme Herre Jesum/ ellers achter oc
anseer ey Gud wor tack.

ix Oc att saadan wor Guds tiænste oc tack sigelse
maa wete Gud des teckeligre/ saa skulle
wy oc elste hwet andre/ oc were hwet andre
vnderdanige/hwet eff: er sin naade oc kald/saa
langt som wy mue med Guds willie oc wens/
stæff.

Euangelium scriffuer S. Mattheus Euangelista Capit. xxiij.

XX Søndag effter

sende sine tioenere/

Jesus talde med iø=derne i en lignelse/oc sagde. Dimmerige lignes wed en Konge som gior e sin søns brullup/ oc wd= som skulde indkalde dennom

Dellig trefoldig. CCLXXIII

dennom till brulluppet som bødne
wore/oc de wilde icke komme. Der
sende han atter andre tiœnere wd/
oc sagde/ Siger dennom som ere
indbødne/ See ieg haffuer berid
mit maaltÿd/mine ørne oc mit fede
queg er slachtet / oc alting er rede/
kommer til brullup. Men de wore
skødeløse/ oc ginge heden/ den ene
wd paa sin agher / den anden bort
til sin huerffue/ men somme grebe
hansstioœnere/forhaanede oc drœb
te dennom. Der Kongen det hørde
da bleff han wred/ oc wdsende sin
Krigsher/ oc ødde de mandrabere/
oc stack ild paa deres by. Siden sag=
de hã til tiœnerne/ Brulluppet er io
berid/men de indbødne woret icke
werde/ gaar fordi heden paa wd=
wœyene oc kalder indi brulluppet
saa mange som y kunde finde Der
ginge samme tiœnere wd paa wœ=
yene/oc samlede ind alle/saa mange
m m iij som

XX Søndag effter

som de funde/bode onde oc gode/
saa att brulluppet bleff ald fuld aff
gieste. Der gick Kongen ind/at han
wilde besee giestene saa soo han der
ett mēiste/som wor ickē kled y brul
lupsklœed/oc han sag e til hannō.
Wen hworledes œst du hÿd indkō=
men/men du haffuer ickē brullups
klœed. Mē han tagde stille. Da sag
de Kongen til ticenerne/ Binder
hanssføder oc hender/oc kaster hā=
nom bort y den wdwortes mørkē/
der som skal bliffue graad oc tands
gnistring. Fordi mange ere kallede/
men saa wdwolde.

MEd dette parabel wdtrycker Jesus den v̄/
sigelige store naade. Gud bewiser menni/
ske wdi sitt Euangelio/ oc saa den dr.:belige v̄/
sacnēhed oc forsømmelse folk bewiser der emod
igiz/ Oc endelig den grōme oc gr selige Guds
wrede/ straff oc plage dēnō der for skil endelig
offuergaa/med alle falske Euāgeliste/som wil/
le siunes det de ickē ere. Ja det er for alle en hōy
werdig sag at achte oc besinde / hwor rundelig
oc rigelig Gud tilbiwder off seg sielff med alt
dēt han haffuer der got er/ at hā biwder off saa/
ledes wd

Wellig Trefol. CCLXXV

led:s ind/icke til nogen søye Collaz/ werdstaff
 eller giestebud/men til ett brullup/ Icke nogen
 sin tiæners/men sin egen søns Føgelige oc høyt-
 tilige brullup/ seg sielff bemøyer hã med be-
 ningen/oc sine tiænere med arbeydet oc vmagē
 oc end adskillige oc mange tiænere / huilke han
 lader oc lide meget ont derfor/ endog han haf-
 uer dennom fuld tiære/huilke han første anden
 oc tredie sinde wdsender/ oc beder io geste ind
 til sit brullup / oc trøster til med de indbødne /
 att de skulle icke hafue behoff att sidde hiemme
 for sørningers skyld/ thi alle tingest skulle staa
 dēnom gærste wel rede for/der fates plat intet.

See wdi alle disse naaderige ord betegner
 wor Herre Christus/endog med saadãt et para-
 bel/ dē store welwillighed Gud altyd giærne be-
 wiser oss/ Oc lader oss det saa sielff see oc høre/
 hwor giærne han wilde haffue oss alle salige /
 som Paulus oc siger. j. Tim. ij. oc saa han sielff
 det bewiser / bode her oc Matt. xj. Der som han
 indbyder alle dennom / som ere for arbeydede
 oc beladde/oc loffuer/ att wille weyerquege oc
 leste dennom/saa att de skulle finde life oc hui-
 le wdi deres siele / Oc paa dett wý alle mor-
 des trøsteligre komme / oc ingen sidde hiem-
 me for sin uwerdigheds skyld / om der wor-
 re icke end stor fortienste / oc mange gode
 giærninger paa ferde/da lader han sige/att all-
 ting er aldt rede. Saa hafuer han oc sielff
 Jesus Christus sagt lydelig paa Korffet/Cons-
 umatum est/ det er alt fuldkommet / Oc siger
 m m iij saa

Guds
 store oc
 fuldkom-
 ne naade

XX Søndag effter

Acto. xx. **Ucto. xx.** saa offte wdi Euangelio / 3wo som tror / han skal worde salig / Troen er all tingest mueligt / Som du tror saa skal deg weyerfares. Ja Euangelium er oc inthet andet e id det samme / for hwess skyld. S. Peder Kalleret liff sens ord. Jo. vj. Oc S. Pouel Kalleret naadens Euangelium / som effter oss / oc beder oss ic kun Komme wden alle forninge / wæyen er rede / dørrer er oplat / stæden er berid / oc alt det man skal glædes aff er rôdelig oc fræselig nog tilrid / att wÿ io icke forsøme oss sielff / men Komme / were lydige oc fylafftige / troo oc gierne med tacknemhed / annamme det oss aff saadan stor Guds naade tilbïwdes.

Wed orð Oc det er meget merckeligt / at den himmel
det giff ste Konge wdsender saa sine bud / oc lader hã
net Gud gisre denne sin store welwillighed / oc wddeler
naade . sine Guddomelige welgierninger wdi det helligelidige ord oc Euangelio / det er til en alworlig paamindelse sagt / Guds ord till større acht oc ære / at wÿ Christne ey skulle / som hyne suer mere / saa tencke paa aanden / at wy forachte orð det / thi Gud wil haffue det vforachtet / som hã offte haffuer lat paa kende / der han ey sielff wil de strax y aanden lære Saulum / men wÿste hã nom till sin predickere Ananiam / den han hadde nærwerendes til stæde y Damasco / Acto. ix. Oc att Cornelius motte aff ordet saa troen oc den Zelligaand / bleff S. Peder send langwæys til hannom / att han skulde predicke for hã nom. Act. x. Ja med iertegen bleff Philippus førd til hÿr

Wellig Trefoldig. CCLXXVI

hyn blaamand. Act. viij. Ordet til ære. Att wj ey skulle holde ringe aff order/ fordi aanden skaffer troen y oss til salighed/ thj troen er dog aff hørelsen som kommer aff ordet/ siger Paulus. Roma. x.

Saa er nu dene naade oc store welgierning synderlig Jøderne aff gammel ryd oc først til bød/ oc aldrig Gud lunge lod aff/ at brude dē/ nom det beste til / fraa den sinde han tilsagde Abraham / att Christus skulde komme / oc aff hanss blod bliffue menniste / oc intill han wor Kommen/ oc end xl. aar effter hanss hedensæd / saa at hā wdi den samme middeltyd wed Lowen oc Propheterne paaminte dēnom deres beste/ oc dennom synderlig for alle andre menniste y verden/ gjorde dennom ære/ att de motte wis de hanss willte / som Dauid det oc kunde achte for en stort werdighed oc welgterning / der hā saadāt berømer. Psal. cxlvij. At Gud kundgiorde Jacob sitt ord/ oc lod Israël wide sine sticke Oc gjorde icke saaledes wed noget andet folk/ att han saa betede dēnom sine dome. For hwess styld Christus oc Falder dennom her y dette parabel giesten/ som de der wore først indbødne til dette brullup/ huilke oc saa wore saa got som hiemme til denne Konges/ for de rige løffte oc tilsaffne som de hadde/ med andre flere priuilegier / der de wore aff Gud begaffuede med. Roma. ix.

Ja end fast ydermere han beteer sin dygd oc godhed/ oc saa emod dēnom/ der hā inthet had de forpliyctet seg till / oc inthet got hadde til
m m v sagd/

Jøderne
bleffue
først kal
lede aff
Gud.

Stiden
hednis/
gene.

XX Søndag effter

sagd/det fattige blinde forlatte folk/hyne wild
farende hedninge/ huilke hannom icke hadde
adspurd/oc finde hannom dog Jesa. lrv. Oc
det som de tilforn icke wore hans folk/ gjorde
han dennom til sitt elskelige folk/Osee ij. Der
for sender han nu sine bud wd paa alle wæye
oc steye offuer all verden/effter Prophetens ly/
delse Psal. xix. Oc indbinder alle/saa som Chri/
sti besaling oc lydde til sine disciple. y sin siste
affsteed fraa dennom Mar xvj. Saa heden
(sagde han) offuer all verden / oc predickter
Euangelium for alle creaturet/ ehwo der troet
den skal worde salig. Saa gjorde oc Apostles
ne/ de bleffue hart wdi isdeland/ oc hiolede seg
lengde y Hierusalem/ oc lode seg icke lettelig wd
trengte / men der det wilde io icke andet wære
end det samme/att isderne bewiste seg sielff saa
meget uwerdelige emod den tilbødne naade/
da wende de seg heden til hedningene/thij saa/
ledes haaffuer Herren befalet oss/sagde S. Pau/
uel Acto. xij. Oc førde dennom saa for Prophe/
tien der paa Jesa. xlix/att Jesus Christus skul/
de bliffue et liws for hedningene/ oc en salig/
hed som skulde recke til alle werdsens ender.

Men see/ lige saa dandnes oc dygdelig som
Gud er bode wed isder oc hedninge/oc bewiser
seg kixrlig oc wel emod alle/saa vdygdelige oc
vtacknemme lade folk seg oc befinde igie emod
hannom. Først wille de icke komme / lyder Pa/
rabolet/der med han bemercker den store stigs/
deløsshed/fordrechtighed oc offuergiffuenhed
offyll hoiffsaadant et naadeligt tilbud/ att wy
wille

Hellig Trefoldig. CCLXXVII

wille icke achte oc besinde hwad off tũbiwdes/
hwor s̄rgeligt det er at ombæret/oc hworglæ
deligt det er at offuerkommet/ men slaa det saa
heden wdi wedret/lige som det kome off inshet
w.d. Gaar det off oc end noget til sinde/att or
det behager oc befaller off/ da lade w̄y off dog
offuerwinde aff wore k̄igdelige affecter oc bes
gærtinge/att w̄y ey ladet off falde saa inderlig
paa hiærtet/oc fattet med saa drabelig alwors
lighed/som det seg burde/ saa att de fleste seg
lade io forhindre/oc ey k̄ome d̄yd som de effes
oc kaldes. Men den tredie part giør end werre/
de icke aleneste forsøme eller forsmaa den gode
Herres rondhed oc rige naade/men oc saa gri
be hans̄ t̄xnere/slaa oc fare ilde med dennom/
Ja dræbe oc tage liffuet aff dennom/ Det er h̄y
ne Guds spottere oc skendere/det hellige Euan
gelij forfyllere/ s̄o lade seg were saa wel mette y
seg sielff/at de kunde icke saa løst til dette brul
kup/mue oc fordi synderlig d̄e artickel intet lide
att all ting er nu for dennom alrede berid oc til
lawet/det sielff hellige folck wil oc giøre der no
get til/att det ey skal saa staa paa Guds blote
naade altsammen/oc Gud saa skulde haffue ale
ne den ære/ att han saa blotelig skal benaade
mennisten til salighed/wden all egen werd skyl
ding. Der med bliffue de wrede/forfylle Euan
gelium/oc dennom som det forkynde/ saa som
løgnere oc bedræere/ de icke biwde till brul
lups/ oc s̄øre folck til welferd/men wdi wild
farelse.

End

XX Søndag effter

**Falste
Christne**

End er oc det fierde parthij til/ oc fuld saare
haabe sterckt/aff dennom som icke wille sinnes
at forfylle/forachte eller at forsøme Euāgliū/
men lade seg der til kalde/som han oc saa her si-
ger / att saa mange lode seg indsamle wdi brul-
luppet/att huset bleff fult/bode aff onde oc go-
de. Ja att de onde komme saa med de gode/der
med betegnes den hellige Kirckes wilfor stic
oc fadsone / hwor naadens Euangelium lyder
almindelig for alle / oc tilbiwder alle menniske
naade/ som naade begiere / Der indføre seg da
saadane strømpere oc falste Christne eblant
de andre/oc skiwle seg vnder det hellige Chris-
telige naffn/giffue seg wd for Christne/oc gis-
re seg deelastrige y ord oc sacrameter/ oc hwad
andet got Gud hafuer begaffuet sin søns brud-
den hellige Kircke med / till opbyggelse oc sand-
aandelig forbædring / det samme bruge de aff
hyfelig vnder ett styn/Gud til wanere / Kircken
til skendsel / oc seg sielff till større fordsømselse.
Zuillet Christus oc betegnede/ Matt. xiiij. med
den ruse der fastes wdi wandet / oc drager till
lands bode duelige fiske/oc anderdet som er w-
dueligt. Desligeste med Flintene som saaes wdi
agheren med det gode Korn/ oc wore saa tilsam-
mē op. Item med de x. jomffruer/wife oc daars-
lige tilsammen. Matt. xxv. Saa att wy y denne
tyd bliffue en hiaard/ lam oc gieder tilsammē/
men paa den yderste dag skulle wy deles oc blif-
ue adskilde / oc siden bliffue hwet part for seg /
foruden alt styn oc skiwl.

Zworledes

Wellig Trefol. CCLXXVIII

Sworledes Gud wil nu staa seg med alle des
 se sine indbødne geste / bode dennom som søge
 oc icke søge brulluppet / giffuer Parabolet fræ-
 delis til kende. De som komne ere / oc hassue til
 børlig oc werdelig sticket seg der emod / med
 pyrdelse oc brullupstæder / de finde for seg alt
 det de mue oc kunde bliffue løstige oc glade aff
 som han hassuer lat sige dñom / att alt det der
 tilhørde staa dennom alt rede for. Men hwor-
 ledes det wil gaa dennom / som sidde hiemme /
 oc enthen wille icke komme / eller oc tage anden
 sysel oc ærende derfor / giffuer han nog tilkende
 Matt. x. der han truer dennom saa høylig / oc
 siger / att dennom aff Sodoma Gomorra skal
 offuergaa ett lettere dom paa domedagen end
 saadan. Men paa dennom / som saa hadstelige
 forfylle hanns predicere oc naadens Euange-
 lium / bliffuer han saa hastig oc wred / att hann
 strax giffuer sentenz offuer dennom / oc lader
 dennom straffe wden all naade / saa at dennom
 skal wee worde / end her wdi werden / før end de
 komme læger. Som Jøderne nu er wedyaret /
 huilke hã her tal til oc synderlig truer her med /
 Oc de saa lenge hassue dræbt Propheter oc A-
 postle / att Gud hassuer saa endelig straffet dñs
 nom paa personer oc gods / paa naffn oc røchte
 att de hassue hwercken land eller by / hwercken
 heder eller ære / hwercken gunst eller acht / hoff
 Gud eller menniske / men ere komne i den fors-
 achtelse oc grundelig forderffuelse / huilken de
 aldrig forwinde / før end de kome oc kende seg
 sielf / som Gud hassuer wdwold.

Gud wil
 straffe
 vnder-
 hed.

Men

XX Søndag effter

Men sifst paa det aller fcarpifte wil Gud hād
le med faadane iabrødre/ de seg faa lade indby
de til brullups / oc fylle gierne med / oc ere dog
faa vforuſtige oc ſtigdelſe / att de ey tencke
huad der tilhør / att were y faadan ett herligt
ſamfund/hoff faadā en maiſtatelig kōge / føre
ſeg vdi reffne oc ſtindēde ſtidne palte / Herren
til forachtelſe/ oc geſtene till vmage . Det er de
onde mēniſke ſō hoff oc med de gode indføres/
der nu tilforn er omtald/huilke wille ſiunes att
were den hellige kirckes lēmer/Men hafue dog
intheſt der aff wden det blote naffn / oc vnder
det ſamme naffn lofue ſeg ſielff / oc giøre icun
hwad dēnom ſielff løſter/ oc vnder des raabe
io lige faſt Herre Herre/ oc lade ſeg tycke at hør
re hannom nær til/for de adſkillige gaſuer han
dennom hafuer bepryt med/ att de predicke E/
uangeliū/de beſwerre dieſte wdaff beſetns mē
niſke/ de ere wdi ſelſtaff oc ſamfund med han
nom oc hanſſ Chriſtne etc. Men naar han kom
mer for alworre/ oc wil alworlig giøre en myn
ſtring paa ſitt folk / da ſtal oc kan alt ſaadant
intheſt hielpē dēnom/naar han wil ſige till den
Mat. viij nom/Sandelig ieg kender intheſt til eder / gaar
fraa meg alle y ſom ilde giøre .

Thi er nu dette off ſynderlig ſagd/ ſom høre
Euangelium / att wy ey ſtulle ſtrømpte heden
vnder et ſkyn/oc ſorfulne y wor kigdelighed/oc
lefue for off hede wed det lydēde ord / foruden
aand oc en ſand retſtaffen troo til Gud wed Je
ſum Chriſtum/hwer dēn frøchtende Gud/eller
elſtende

Dellig Trefol. CCLXXIX

elstende wor næste/ at wÿ icke dempe det gam
 le mæstte wdi off med sine begieringe/ men les
 se off stelsue effter wore kÿndelige wellÿste. **M**
 wÿ kaldes derfor till Guds naade wed **E**uange
 lium / att wÿ skulle dÿgde oc dræbe den gæle **A**/
 dam y off med sine wellÿste oc begierlighed. **O**c
 (som Paulus siger) isÿre off den Herre Jesum **Ro. xij.**
Christum/att wÿ ey med nogen snar forflown
 tæcke begÿrbe det wÿ hÿre/oc med en lÿss vgrun
 dig mening fatte troen til wor **Christum** / men
 isÿre off hannom/sÿre oc giorde hannö hart
 ad off/att wÿ mue finde wernde aff hannom /
 at wÿ mue finde en trÿstig glad oc frÿgde fuld
 samwittighed y off / aff den naade oc retferdig
 heb han deler med off / att wÿ oc lade findes
 det samme sind y off som sands wdi hannom/
 til all tÿenstasttighed wdi kÿærltghed oc alle
 Christelige dygder / med all gudfrÿdhtighed
 ydmyghed oc tolmödighed y alt wort leffnet .

See det er wort brullups Flæd / hwess wÿ nu
 icke wille saaledes Flæde off / men ellers slagre
 löplig for off heden / oc hÿre **E**uangelium aar
 effter andet/oc lade off der aff inthet forbædre
 enthen wdi troen eller gode gierninger/ da wil
 det wisselig saa gaa off/ som dette Parabel wd
 wiser / att wÿ bliffue wÿste for dÿrren / naar
 Herren lader seg hÿre / att hann aff en god
 willie oc sand wensstastt hafuet lat off indkalde
 oc wÿ da kunde achte oc besinde wor egen
 tandløshed oc vdygd/ att wÿ skulle plat in/
 thet wide att swaare / eller hafue det wÿ kun
 de redelig orsage off med/men med wor taust
 hed saa

XX Søndag effter.

Wd wor-
tes mget

hed saa gott som bekende wor store skyld emod
den dygdelig Herres fromhed. Swad skulle
da anderledes worde saadane stigdesløse oc vs
tacknemme menniske/end som han her siger/at
den nom bliffue bondne hender oc søder/saa att
de ey skulle kunde komme wed ydermere at giø
re noget gott/ om de end gierne wilde/ naar
Gud betager den nom oc saa den willie som de
tilforn hadde til att høre ordet/oc lader den no
saa bliffue wdgiende aff sin Kircke/ oc Guds
ord oc oplysning aldels fremmede wed/ oc fals
de wdaff en blindhed oc indi den anden / indtil
de bliffue saa platt grundelig/forblindede for
stodfede oc forherdede/ att deres siste bliffuer
da vsigelig fast werre end det første/ end her
wdi werden/ oc siden wdi hyn anden skal fylle
ewig hylen/graad oc tandgnistring / med wee
oc wonde/ angst oc banghed foruden ende.
Fordi der hører (siger Christus) alt andet till
att gaa til brullups/end att man aleneste bliff
uer kaldet/man maa alt oc sticke seg der effter/
att det lader seg sielff til siune/ oc sandelig paa
wisse tegne kendes/ att der er wd wellelse
paa ferde/ hwilken wy først skulle be
wise oc forklare med wor lydelse
oc fylafftighed att wy lyde .
Guds naadelige kald oc
tilbud/siden skulle
wy det samme
stadfeste/giøre fuld wißt med wor
adskillige dygdelige handel. s. Pe. j
xxj Søndag

Dellig Trefol. CCLXXX
XXI Søndag effter hel-
lig Trefoldighed.
Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel. Ephe. vj.

Mine kære brødre /
Bliffue stercke wdi
Derren / oc i hans
styrckes krafft. La-
der eder iføre Guds
waabē / at i mue be-
staa emod dieffsens
snedige anlob. Thi wi
haffue att
stride / icke emod fi-
gød oc blod / men
emod førstedsme oc
macht / emod
hijne werdsens
weldinge / som re-
ghere i dēne
werdsens mœrck-
emod
hijne arrige
aande vnder
himmelen.
Derfor annāmer
Guds waaben / at
i mue staa emod
paa den onde dag
oc effter alle eders
gierninger bliffue
bestādige. Saa
staar nu omgiorde-
n n de om

XXI. Søndag effter

de om eders lende med sandhed /
oc iførde retferdighedsens krebt/ bes
skaede paa eders føder med reder
bonhed til fredsens Euāgelium. Oc
offuer alt annammer troens skiold /
wdi huilket y mæ kunde wdslycke
alle hyn ondmands gloende pile.
Oc tager paa salighedsens hielm /
Oc saa det aandelige sward / som er
Guds ord/wed all bøn oc begiering
bedendes altyd wdi aanden.

i Dette er ett almindeligt Guds raad oc paa
mindelse y scrifften til alle Christne/ att de al
drig skulle bliffue staaende stille/oc lade seg nø
ye med den maade dennom nu er til delet y troē
oc aanden/Men altyd wore y Guds naade/ oc
styrckes io meer oc meer y aanden.

ii Zelst fordi wy bliffue aldrig fiende foru
den/men mæ wente off wisselig frestelse/ey aff
menniste aleneste/Men allermeest oc størst aff
dieflene de onde aande/som fraa første begyn
delse hoffue forunt mennistens Eign alt det som
got oc gaffnligt er.

iii Derfor skulle wy oc wdryste oc bewebne
off/med alt det off fan besterme paa den onde
dag/det er naar den onde aand lader seg tilken
de/oc

Dellig Trefoldig CCLXXXI

de/oc frestelsen oss paaKommer. Oc lige som en strids mand pynter seg y adskillige maade til/ med adskillige waaben/bode till att werrie seg med/oc til at besterne seg med /saa skal oc denne haffue.

iiij Sandhed for ett belte/att opfilte sine Flæder med/ att de ey skulle sugomme om benene paa hannom/oc were hannom en forhindring/ saa at en Christen skal were alworsfuld oc sandru foruden all stræmpt oc stuff y all sin handel med alle menniske/oc lade diefelen løgnens fader ingen pladg haffue hoss seg med nogen løgen oc bedregeri/enthen for Gud eller fold.

v Ketferdighed skal were hansskrebt for hanssbryst/ til att bewaare hansshow oc sind fraa all vredlighed/att hansstancke maa were altyd til att gisre alle andre det skiel / som hanssielf wil hende oc haffue.

vi Søderne skal han oc haffue fuldwel forwærede/ saa at han bliffuer altyd redebou til det hellige Euangelium/huilker hannom kan giffue sandhiertens oc sanwittigheds fred/ Oc saaledes redebou/att er han predicke/ han da altyd tager det gierne waare paa/ Er han oc til hører/han oc saa altyd gierne hører/ oc græner inthet/men lader Gud sørge for all ting/saa wandrer han tryggelig.

XXI Søndag effter

vij En fast Christelig troo til Gods ord skal were det skiol/ han skal holde for seg/bode off/ uen oc nedem oc paa alle sider/emod alle lod oc pile/oc alle de frestelse dieflen kan føre hannō paa. Oc der som han saa wced mandelig at bruge den samme weldige troo/da er huy wel kraf rig oc weldig nog/ til att dempe alle frestelse/ de ere saa hede oc starpe som de nogetledes were kunde.

vij Haab skal were hanffhielm/att der som han fornemmer seg skøbelig/ oc seer seg att falde offuer wdi frestelse/ da skal han haabes bedre / att saadane frestelse mue en sinde faa en god ende/naar salighed gifues hannom for/ uden alle frestelse.

ix En Guds ridder skal oc icke aleneste beskytte seg sielff/men oc slaa fiendene fraa seg/ der til skal hā haffue det huosse oc starpe swerd som er Guds ord/med hwilket en Christen kan altyd forfere oc fortaage dieflen / som wý haffue exempel aff Christo Mat. iij.

x En gudelig bøn/ som aandelig oc idelig skeer/er oc den beste hvedsteen her tiæn til/bode at starpe dette swerd / oc at berede alle desse andre waaben med/at wý mue hafue skurede oc sticte panzer oc harnst/ med alt det striden tilhør/stride ridderlig/ oc blifue bestådige wdē skade y alle woffue oc fare.

Euangelium scriffuer G.

Dans Euangelista Cap. iij.

Der wor

Er wor en Kongister/
 hwes søn laa sig i Ca-
 pernaum. Der den sam-
 me fick att høre / att Je-
 sus wor kommen wdaff
 Jødeland indi Galileam
 da gick han heden til han
 nom/oc bad hannom/at han wilde kom-

u n ij m e n e d e t

XXI Søndag effter

me neder / oc helbrede hans søn / the
han laa for dødē. Men Jesus sagde
til hannom / wden y faa at see ierteg-
ne oc vnderlige gierninger / da troo y
icke. Den kongeste sagde til hannō /
Derre kom neder før end mit barn
døer. Jesus sagde til hānom / gack
heden / dñn søn leffuer. Der trode det
menniske ordet som Jesus sagde till
hannō / oc gick hedē. Som han gick
nu neder / da møte hāss tiœnere han
nom / forkynte hannō tiende oc sag-
de / Dñn søn leffuer. Da adspurde
han stunden aff dennom / naar han
hadde faaet bedre / Oc de sagde till
hānō / Igaar om den siwende stund
forlod sygen hannō. Da formerck-
te faderen / att det wor paa den sam-
me stund der Jesus sagde till
hannom / dñn søn leffuer .

Saa trode bode han
oc hans hele
høff.

Der haffue

Dellig Trefoldig. CCLXXXIII

Her haffue wy ett synderligt exempel om en vfuldkommen troo / hworledes Christus henne wel kan fordrage oc lide / oc gierne hielper henne til wext oc forbedring. Først see wy wdi denne kongiste mand (som Euangelisten neffner hannō / fordi han (maa see) wor kong Herodis tiænere) nogen troo / hworledes han den kan haffue fanget / enthen aff Jesu siunlige gierniger / hæss ords hørelse / eller aff noget røste om honom. En rett hiærtelig god acht oc mening haffuer han fattet om personen / at han skal wißelig were weldig oc willig til at hielpe hannom oc alle hanss lige / som hielp behøffue oc begiere / Derfor kommer han oc aff samme mening til hannom / effterdi han fornemmer hannom saa tiænstafftig oc welwillig / att han nu hafuer werit i Jødeland / oc vmaget seg der oc kommer nu indi Galileen / oc wil der lige saa giøre / Sidder icke lenge paa een stød / men alle wegne tilbyder seg alle tiænstafftelig / Des større mod woxer hannom til att saa det han er begierendis.

Suilket oss skal were til ett saligt lærdoms Omförg exempel / att wy oc skulle aff Guds bode gamle for hus oc ny gierninger oc hellige ord tage lærdō oc sinde. vnderwising / lige saa til att feste oc bekræfte troen wdi oss / Oc siden aff Christelig oc naturlig Kiærlighed att søge hwerandres beste / syndelig for alle hoss wort eger hussinde / hustru / børn / oc de som oss ere synderlig tillydende / saa som den kongeste mād haffuer her omförg

XXI Søndag effter

for sin søn/ oc vmager seg noget lægwæys fraa den stad Capernaog/dyd hedē/ der som ha spør/ att Jesus er/ Ja huilken Christē det icke gjør/ saaledes ey tiæn syndelig sine egne / han er en ond Christen / fast werre vchristen end nogen hedning / siger S. Pouel. j. Timo. v.

En vful
kommen
croo.

Saa bewiser nu dene mand saadan welgier-
ning emod sin søn/meer aff en naturlig kær-
lig hed/der han røres aff til hannom / som til sitt
naturlige oc kisdelige barn / end aff nogle dra-
belige stor Christelige troes oc aands rørelse
oc tilfænd. Thā han wor icke endnu kominē til
den forstād/ at han wiste noget aff Guds ords
Krafft wdi Christo / endog scrifften lydde nog
der om / att Gud wed sit ord haffuer skabt alle
ting / oc endnu altyd skaffer oc regerer wed sitt
ord alle ting/wed sit ord tilføyer sundhed oc all
welfart alle/som screffuit staar. psal. cvj. men
om denne Jesu persone hadde han alleneste fast
tet saadan en hiærtelig god acht oc mening/ at
han wor saadan en Guds mand/ som kunde aff
Guds macht gjøre de siyge sunde hwor han ko-
me nærwerēdes hoff dennom til stæde / Oc end
til med/om han kome saa tilig nog/før end den
siyge døde/ oc krop oc siæl skuldes ad/mē kome
han der icke til stæde/ eller han oc kome for sil-
de / effter den siyges død / da bleffue der ingen
hielp wdaff/ mente han . Derfor bad han han-
nom y reysen/ at han skulde gaa hiem med han-
nom/oc att han wilde stōnde seg/før end hans
barn bleffue død/ som det skulde sidē werit til
forgiæffs.

Hellig Trefol. CCLXXXIII

forgiæffs . Swordan frøghlighed y troen Jesu egne disciple oc lode seg bemercke med wdi stibbet. Matt. viij . Att de trode wel / Jesus hadde macht til at stille stormen/ oc kunde wel hielpe dennom/men dog icke soffuædes/ derfor opwechte de hannom/oc bades saa hielp.

Thij straffer Jesus haardelig bode her oc heszet saadan mislofue oc wätro/at man inthet wil troo/wden det for syne siunes/ oc ey giffue Guds ord macht for sin egen skyld/med minde end man seer store iertegne der hoff / som hã oc kalder det. Matt. xij. en arrig oc wantro slæcht/ der saa adspør iertegen/ Ja Paulus den hellige Apostel siger det klart wd. j. Cor. xij. Att iertegne gøres icke for de tro Christnes skyld/mære giffne (siger han) de wantro oc vchristne. Saa scrifuer oc Augustinus/at det er icke saare got tegen for det land/der som mange iertegne gøres/att troen skulde der were meget rodfest/oc Gud meget regere wed sin aand wdi folket. Thij endog det wel siunes/att der sødes nogen forwundring wdi folket aff saadane siunlige iertegne/ oc en troo / saa snart wrang som rett/dog bliffuer den samme troo/der saaledes er sød aff iertegne / om hun er end noget sand oc retskaffen icke gierne stadig oc worafftig / mæ forfløyer oc wiger mellig wdi frestelse. Saa som det best lod seg kende y dennom/der hadde taget troen paa Christum aff hans iertegne / oc fiolde hannom fraa/den tyd werden fald hã nom paa hals/ der som de andre rette Christne

**Christus
straffer
wantro .**

XXI Søndag effter

de som aff ordet hadde faaet troen oc aanden /
bleffue bestandige / falde de end noget y store
frestelser / saa forgick's dog troen icke aldeltis
wdi dānom. Derfor wilde nu Jesus gierne hiel
pe denne mand til en større oc stickeligre troo/
oc regner denne troo han nu haffuer / saa got
som for ingen troo/ icke hannom eller hanss v/
fuldkōmelighed til nogen forachtelse / men till
stor forbædring/saa som det her paaekender/ at
han forwiser hannom/ oc siger .

Gack / dñn søn leffuer.

Christus See hwor bønrig er den gode Zerre / hwor
hielper lader han hannō icke haffue giord sin reyse oc
først till **siælen.** vrnage til forgiæffs/endog hanss troo er vfuld
kommen/han oc bliffuer endnu y sin vfuldkōm
menhed / Jesus dog icke wdslycker den ryggen
des tott/som Esaias hadde spaad om hannom
men hielper hannom heller til att bliffue meer
ldende/oc giøre hannom bedre brendende/ att
han maa komme til større fuldkommenhed y
troen. Ja det legger Christus seg oc allermest
effter / att han først maa bygge ett retstæffet
aandeligt lifff wdi hannom sielff/ oc giøre han/
nom y troen rettelig for Gud leffuēdes/sør end
han tencker paa det timelige lifff / huilket han
begieret for sin søn. Som det oc wor hanssretz
te embede/;t were en siælesørgerer besynderlig.
For hwess skyld han oc icke wdi alle maade hø
rer dēne fāder bøn/oc wil icke gaa hiem til hāiff
det

der som hâss barn ligger sygt/som hâ bad han/
nom/thi det wor hanô icke nytteligt/hadde hâ
gaaet hiê med hânô/ oc der helbredet dē syge/
da hadde faderē icke kômet lēger y troē/ end hâ
wor/ men bleffuet y den vfuldkomne forstand/
att Jesu personlig nærwerelse wdrettede den
logomlige sundhed paa barnet. Thi gior Je/
sus dubbelt wel emod hannô/att han bode hō/
rer hannom bøn / oc gifuer hannô det han be/
gierer / oc finder en bedre oc nytteligre maade
der til / end han kan sielff tencke.

Wdi huilket aletsammē off gifues merckelige
store lærdome. Først/ at wÿ her wdi kunde for/
mercke / hwad wÿ haffue for en god herre att
handle med/der wil wort beste/oc ey forstyder
off/om wÿ ere icke end de som wÿ stulde were /
men wil gierne hielpe off / det stund wÿ wille
hielpe off sielff / oc legge off effter større fuld/
kommenhed . Der næst see wÿ her / hwor han
søger wor welfart y de maade / som off gaffn/
ligst oc nytteligst er/att han io wil/att wÿ aans/
delig oc ewindelig skulle wel fare / oc der som
han noget forhaler wor rimelige welfart/enthē
til sundhed/eller huad âder off løster/ saa snart
(maa fsee) til stadt som til gaffn/ da meen han
alt wort beste der med/ gifuedes off der med oc
exēpel/at wÿ skulle alle wide hwer andres beste
først oc aller meest til sielē/oc sidē til lifuet der
næst. Oc paa det siste hører saa meget aff wore
bøne/som off kan were til gaffn / oc fordi wÿ ey
studo wide huad eller huorledes wÿ skulle bede

Gud ras
mer
wort
beste.

men be

XXI Søndag effter

men bede off saa snart emod som med / da ra/
mer han altyd wort beste der wdi / oc weder off
saa meget bøn / som off kan mytteligt were. Saa
at wy end bode saa det som wy bede om / oc wor
begiering gaar for seg / oc end til med y fast bes/
dre oc gaffnligre maade / end wor egen fornu/
stighed wor til at bede .

Dan trode ordet / oc gick heden.

**Tröens
rest .**

Her see wy en werendes troo y denne mand /
han trode alrede tilforn / som sagt er / effter den
saffn oc røchte hannom da wor forkomme om
Jesu / Nu han hører ett høgre ord om Christi
macht oc myndighed / at han kan hielpe saa wel
fraawerendes som nærwerendes / da tror han
det oc saa. Oc sandelig wor det ingē ringe ting
att han saa strax kunde tro det hannom sagdes
der som han wel wiste / att hanss dreng laa død
siyg / oc wor fast nermer død end leffuendes / oc
wor vnaturligt / at han saa hastelig stulde we/
re bleffuen til pass / leffue oc were wed sin wel/
macht / som det oc ey wor anderledes at forstaa
men nu Jesus beder hannom gaa hiem / oc in/
thet ydermere bemøye seg om hanss tilkøvelse
eller nærwerelse / oc siger hannom det til at haff
søn leffuet oc lider wel / da twiwl han inthet der
paa / men strax tror hanss ord / att dett saa er y
sandhed / oc dess til et regen / at han saa tror / da
tøffuet han icke lenger / eller beder hannō yder/
mere komme oc fylle seg hiem / men giffuet seg
sielff

Dellig Trefol. CCLXXXVI

sielft vfortøffuet til hjemferd / siger Euangelis-
ten / lader seg nøye med det hannom er tilsagt /
oc tror Jesu ord / att han skal saa findet / som
hannom er tilsagt.

Der med bewiser seg oc det weldige ord sō Je-
sus hafuer med att fare / hwad Krafft oc macht
det hafuer i Guds creaturer / att det raader
ofuer alt / oc wdretter alle ting i alle / hanss safn
er giørere / hwad han siger / det er alrede giord /
som Apostelē Heb. i. oc scrifuer. at hā ber alting
med sit Krafftige ord / huilket sandelig haffuer
den weldige Krafft med seg at det kan hielpe oc
salige giøre alle dennom som trō der paa. Ja
de thoo wille alt were tilsammen / ordet oc troē
wdi ordet bteer seg Guds willie oc macht / oc
tilbyder seg mennisten / Nu staar det hoff men-
nisten / om han wil fuldbyrde oc samtycke / troo
oc holder derfor / at Gud kan oc wil saa giøre /
som han lader ordet lyde. Huilken som fater nu
ordet / oc giffuer det macht / oc holder det for et
wist Jaord i sit hierte / hannom er det oc lige
saa / oc i det samme menniste wdretter samme
ord / althz det hafuer i seg oc huad det lyder om
lige saa meget som samme mēnistes tro er der
til / det kan inthet creature formene eller forhin-
dre / Ja ey synd ey diesuel / oc ey noget andet det
i himmelen eller paa iordens er.

Dette lader seg altsammen till siune i denne
Kongeste mand / saa tilig som Christus haff-
uer tald ordet / oc han det haffuer annammet /
oc taget troen der paa / saa er hanss søn Karst /
oc stader

Ordsens
Krafft i
de troes
des.

Troens
Giffuer
sundhed

XXI Søndag effter

Se stader inthet. At det nu saa er/icke aff nogen
løde/eller nogen lødelig hending oc tilfald/
men aff ordscens oc troens krafft/ som møttes
tilsammen wdi denne mand/des fanger han en
wiss befred oc vnderretning aff sine egne næ/
nere/de som wore nærwerendes til stæde/ der
syngen med en huy oc en hast forlod barnet/lige
paa den samme tyd/som han sielff kunde stielne
oc regne til/der Jesus hadde tald hannom saa/
ledes til/den stund næst offuer middags tyd.

Saa trode han med sit hele hross.

**Troen
forbe/
dres:**

See hwor S. Hans haffuer alworlig taget
seg det for/att bescriffue oss Christne ett ret ex/
empel om troens wext oc forøgelse/ hwor en
Christen staar wel til at forbedres y den sande
Christelige troo/end siden hun fuld wel er grū/
det oc indplantet y hannom. Dette er nu den
tredie sinde Euāgelisten giffuer til kende hwad
troo denne Kongeste mand hadte til Jesum/
oc io større oc større. Først siet han nogen troo
til hannom/aff det røchte han hadde hørd om
hannom. Der næst aff de ord Jesus sagde han/
nom sielff til/siet han end større troo. Men nu
paa det siste aff forfaring/ effter han formere/
ker/ oc kan tage oc søle paa/ hwad hanff ord
haffuer att sæde/da troer han nu til fulds/ icke
aleneffe for det han seer eller hører y sandhed
steed er/att hanff søn er bleffuen farff oc sund
Men oc saa troer han om alt det hannom der
effter kan wcyerfares/att Jesus wel bode kan
oc wil

Dellig Trefoldig. CCLXXXVII

oc wil hielpe hannom wdi al sin nød/synderlig hwor som han noget got tilsagde hannom/ da torde han frýt nog forlade seg til hannom/wore det oc enthen paa gods eller liff att gjøre/ da skulde han wel thøre woffue seg wdi all fare/oc bode leffue oc dø paa hanss ord.

Ocsaa see wy troens fruchter her hoss/att denne Christne mand ey lader seg nu nøye wdi hannom alene/men han gjør sit der til/at Gud oc Jesu Christo maa see xre wdi alle/saa mange som han raader for/oc hannom wille lyde oc høre. Oc han predicter saa for sitt sold/oc vnderwiser sitt hele hussinde/ att det er aff den mands Jesu naade oc krafft/att hanss barn er bleffuet sund oc helbredet/ Oc lige som Jesus haffuer paa det samme barn bewist sin gode willie oc guddömelige maect/lige saa kã oc wil hã oc gjøre wed alle andre/som haffue tilfluct til hannõ. Oc lærer dennõ saaledes/att for see seg got til hannom/at hwer aff hanss wdi hanss huss faar aff hanss ord raad oc tilstænd/ saadã en god acht oc mening om Jesu/ saa som han haffuer sielff. Det er oc ett helligt wilfor/ det hellige Christne bgr att were medsylligt/ som S. Peder Apostel scriffuer .i. Pet. ij att Gud haffuer fordi wdkaaret oss/oc giord oss til sitt eget hellige folck/paa det att wy skulle forkynne de hanss dygt oc krafft/som oss haffuer

Kaldet wdaff mörcken til sitt
wunderlige lyss.

Troens
frucht.

xxij. Søndag

XXij. Søndag effter Hel
lige Trefoldighed.

Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel. Philip. j.

Mine elskelige/ Jeg
forseer meg der til/at
den som haffuer eblåt
eder begynt en god
gierning/ fuldkömer
henne wel intil Jesu
Christi dag/saa som det meg er bör
ligt/att ieg saaledes skal haffue en
mening om eder alle/fordi ieg haff-
uer eder y mit hioerte wdi dette mit
fengsel/der som ieg bode bestaar oc
forswaarer Euägeliū / Ja eder som
be der alle med meg wdi naaden ere
deelafftige. Chi Gud er mitt widne
hvor meg lēges aff hiertet efter eder
alle y Jesu Christo/oc hvor ieg der
beder om/att eders kioerlighed maa
endnu io meer oc meer woxe wdi alle
honde

Dellig Trefol. CCLXXXVII

honde forstand oc forfarenhed / att
y motte beprøffue hwad det beste er
att y motte bliffue retscaffne oc van
stødelige intil paa Christi dag / ful-
de aff retferdigheds fruchter / huil-
ke wed Jesum Christum stee y eder
til Guds ære oc loff.

i Lige som Gud sielff begynder det gode y oss
saa holder han det oc fram / oc fuldkommer en-
delig wdi de wæwolde / alt det gode de skulle aff
stæd komme.

ii Kærlighed forhaaber altyd det beste om
alle / oc synderlig om saadane / som aff naade
ere komne til troen paa ordet / oc haffue faaet
smag paa Guds naade wdi Christo.

iii Paulus lader oc lyde hwad han lider for
Euangelij skyld / att de Christne aff Philippis
skulle des haardere henge der wed.

iiii Han beder oc Gud for dennom / att de mus
wære oc forbedres y troo oc Kærlighed / oc
bewise seg wdi alle fromheds oc rets-
ferdigheds fruchter / att de kun-
de bliffue andre till opbyg-
gelse oc ingen til stend-
sel eller anstød / mæ
for all ting Gud

til loff oc ære wed Jesum Christum

XXII Søndag effter
Euangelium scriffuer S. Mat-
theus Euangelista Cap. xviij.

Jesus sagde til sine disciple. Dimmelriget lignes wed en Konge som wilde holde regestaff med sine ticene-
re. Som han begynte

Dellig Trefot. CCLXXXVIII

na att regne / da kom hannom een
for / som wor x. Tusende pond skyl
dig. Oc der han hadde icke att beta
le med / da befoel herren att selle han
nom med sin hustru oc børn oc alt
det han hadde / oc lade hānom faa
betaling. Der fald tiæneren neder /
tilbad hānom oc sagde / Derre haff
tolmodighed med meg / saa wil ieg
betale deg altsammē. Der ynctedes
herren offuer den samme tiæner /
oc lod hannom løfs / oc forlod han
nom gieldē til med. Da gic den sam
me tiæner ud / oc fand een aff sine
medtiæner / som wor hānom hund
rede skellinge skyldig / den paagreb
han / quolde hannom / oc sagde /
Betale meg det du æst skyldig. Der
nedfald hanff medtiæner / gjorde
sin bøn til hannom oc sagde / Daff
tolmodighed med meg / saa wil ieg
betale deg altsammen. Dan wilde
dog icke / men gic heden / oc lod læ
o o ij ste han

XXII Søndag effter

ste hānom wdi fengsel / indtil hā fic
betald det hā wor skuldig. Der hāss
medtæenere nu saadant sowe / da
bleffue de saare bedrøffuede / saa so
me de oc indførde for deres herre als
thet som wor skeed. Da framkallede
hanss herre hannom for seg / oc sagde
til hannom. Du arrige tæenere /
All hyn giold forlod ieg deg / der du
ickun badst meg / skulde du ey da oc
saa werit mistundelig offuer dyn
medtæenere? saa som ieg wor deg
mistundelig. Oc hanss herre bleff
wred / oc antworde bødlene han
nom indtil han finge betald
hannom althz han wor
hannom skuldig /
Eige saa skal oc
myn him
melste
fa
der giøre wed eder / wden y fors
lade aff eders hicerter hwer
sin broder deres brøster. Wdaff

Wellig Trefol. CCLXXXIX

W Daff S. Peders spørmaal tager Christus orsage/oc med dette Parabel raader off Christne synderlig til medlidighed ofuer wore næeste/att wÿ ey skulle handle paa det strengeste med hwer andre/ men giffue meget til aff wor ret / bæere offuer med hwer andre / oc den ene forlade den anden sin brøde. Tagendes exempel aff Gud wor Herre oc Konge / den wÿ altyd ere fast vsigelig meer skyldige / end alle menniske paa iorden kunde worde for nogē een aff off noget tyd brødige .

Alle ere
wÿ meget
skyldige.

Thÿ formaler wor Herre Jesus off den rette adgang til salighed med denne lignelse / Oc Falder sin hellige Christendom ett himmelsterrige/hwess borgere oc indbyggere ere icke ydaff denne werden / men høre til et andet aandeligt hiem wdi det hellige himmelste wesen/Oc blifue dog (før end wÿ komme hiem) her paa wæyen fulde aff synder oc store lasterlige brøster/Oc io lengs oc meer drage giæld paa off / oc beswaare off med fremmede skyld/ oc ey sielf widet eller tæcke der een sinde paa/før end Gud kommer sielf/ oc drager sitt register fræ / Læs op / oc lader off høre sin low oc hellige bud / hwad wÿ skulde haffue giord oc lat (som wÿ oc sandelig hānom skyldige ere alt det han off forsetter)Da findes det først hwad wor forsømmelse er/Da lære wÿ først at kende off sielf/ hwad off feyler/ der som wÿ ellers tilforn hadde achtet off att were meget tilforn / oc Herren att were off en stort Summ plichtig / Huilket Dauid oc

o o iij wel for

XXII Søndag effter

Rom. viij

wel fornami/der han sagde Psalm. xix. Zoo kan
achte alle sine forsømmelser. Ja see den blindhed
oc wauwittighed gige oss saa stiddeløse oc tigs-
delige trygge/att wy gaa saa fry for oss heden
oc forachte Guds dom som henger offuer off/
saa som denne tiæner gic wdi Kongens gaard
oc tenkte intet her paa. For hwess skyld den hel-
lige Paulus siger saa Ro. iij. syndsens weyerkæn-
delse er wdaff lowen/Oc siger seg sielff/att haff-
ue y fordø tyd leffo forudē low/ der hā aff vfor-
stand forfulde Christum wdi sine Christne / oc
giorde meget andet meer ont/ ehwor han wor
vnder Mosi low/oc wijte ey andet end han had-
de giord henne meget meer end fyllyste/ fordi
Moses hadde end. da skulde sit ansigt for han-
nom/oc lod jeg icke kende.

**Skylden
aabenba-
res wed
lowen.**

Men der lowen med Guds bud kom/ da sic
synden liiff/Oc da morde ieg dø/siger Apostelen
det wor den tyd Gud lod hannom kende seg
sielff/lod hannom see seg y speyl wdi budordet/
oc wide sin feyl oc bisit. Thij synden lader seg
icke fordi strax kende y menniskens samwittig-
hed/naar hun er giord/men skuler seg oc orsa-
ger seg/ som wy klarlig formercke wdi Adam/
Cain/Dauid. S. Peder/Juda etc. indtil Gud
røber henne med ett synderligt liyff aff himme-
len/Zuillet ocsaa aff forfaring hadde fornoms-
met den hedenste Poet Juuenalis/der hā scres/
De coelo descendit/Gnothi seauton/Saa at det
er en Guds krasstig gierning/ oc høy himmel-
ste welgierning/ att Gud lader ett menniske
komme wdi sin egen weyerkendelse. Thij det er
det

det første trappeten til synders forladelse at
wide seg syndig/for hweff skyld Johannes den
hellige døbere predickede penitens / oc lærde
folk att kende seg syndigt før end han wiste de
nom til Christum. Saa befoel oc Christus sielff
sine predickere/ att forkynde sand penitens / før
end de skulde tale om synders forladelse. Thij
er dette een dygd aff denne tænerer/ att han sty
der icke fraa seg / oc nechter icke gielden/ men
tager til seg/oc kendes seg att were skyldig alt
det hannom forfindes / oc falder til søye med
sin herre.

Mat. 18

Lu. xxiij

Men her haffuer han brøst wdi att endog
han bestaar regenstabet/ oc kendes wed gielde
han dog icke achter sin armod oc vformuelig
hed/ til att wdrede saadan en stort summ pen
ninge / som wilde wel løbe tryssinstiwe gange
hundrede tusinde gyldene / plomper oc loffuer
saadan en summ wd/ men besinder icke hwad
der wilde høre til. Med hwilket den Herre Je
sus bemercker alles wor brøst/ at wy vbetæchte
saa fordrifte oss sielff for Gud/oc lade oss tycke
at wille oc kunde gøre Gud got fylleste med
wor plicht oc bod for hweff wy hånom ere skyl
dige. Der som Dauid dog beder Gud / at han
ey wilde gaa til rette med sin tænerer. Oc siger
klart wd Psal. cxxx. At der som han wil saa ns
ye regne/da kan ingen bliffue bestandig. Thij
er forladelse hofdeg Herre/ siger han/Oc salt
ge ete de synden forlades/ hwilke den gode Her
re icke wil tilregne synden. Psalmo. xxxij,

Wor v
formues
lighed til
att beta
le.

Psal. xliij

XXII Søndag effter

**Guds
naade til
syndsfor
ladelse.**

Men effterdi han falder til søye oc begierer
naade / hadde oc gierne wel bedet om større
naade/der som han hadde werit saa dristig. Da
hadde hann herre medynd' offuer hannom/ oc
Fallede igien sitt strenge dom / der han hadde
giffuet offuer hannom/ att han med sin hustru
oc børn ey skulde sellies oc bliffue til trælle / oc
ey han skulde saa gaa wdaff gaard oc goz fraa
all sin welfard/ men bliffue stille siddendes/ Oc
der offuer gaff hannom till all den store giæld /
saa att hannom aldrig skulde kreffues en pen/
ning. See det er den store rigdom oc rondhed
wdi Guds naade / der Paulus tal saa høylig
om/ synderlig Ephe. j. ij. oc iij. att Gud haffuer
saa rigelig oc offuerflødelig beteed sin naade
med oss / oc altyd det wil giøre / fast ydermere
end wy tørffue sielf ynste. Thi troo wy syndsens
forladelse/ oc haabes wden tuifl / att Gud will
gifue oss alle brøde til/ for den betaling som een
sinde er wd giffuen wed Christu/ wy oc saa dris/
telig haffue dyd wor fry tilgang aff hans egen
befaling/ oc bede om synds forladelse. See den
ne vsigelige oc vbegrundelige naade priser det
gantke Euangelium / Ja kan aldrig fuldelig
nog prises wdi saadan en høy oc herlig Herre /
som er saa mild oc ynck som offuer sine fattige
skyldige lærere / huilke hānom ere saa mangø
foldelig forpligtede.

**Den god
de Gud
wil oc
haffue oss
gode.**

Saa haffue wy det nu klarlig her for søyne /
att synden tilgiffues oc forlades aff naade oc
ide aff

icke aff betaling / att wÿ faa yndeste oc Guds
 wensdaff/icke aff fortiænste/men aff Guds me-
 dynck oc barmhiertighed . Som denne tiænere
 forlades all tingest her inde hoss sin herre / oc
 bliffuer all tingest en Klar sag mellom herrē oc
 hannom/ før end han kommer lenger til nogen
 handel med nogen/ Oc gaar saa wd med gunst
 oc naade / fraa sin naadige herre / oc till sine
 medtiænere/ Der som han nu skulde tencke paa
 dett hannom wor weyerfaret / oc faaet seg lige
 saadant ett sind mod andre / som Kongen had-
 de nu bewÿst hannom/ werit dygdelig oc dand-
 nes / mild oc barmhiertig/ gierneforlade som
 hannom nu wor forlat / Ja hannom skulde
 sta nmez der wed / att han skulde bruge nogen-
 swaar strengthed med nogen / oc synderlig sin
 egē stolbroder oc Kongens egē mand / den Kon-
 gen kunde wilte saa wel som hānom . Det tørte
 han nu icke giøre med den mening/att han der
 med motte meget forhuerffue/ at hannom saa-
 dant samme motte weyerfares aff Kongen/ thÿ
 hannom wor dett alrede offuerflødelig weyer-
 faret tilforn . Saa att wÿ her Klarlig oc groff-
 uelig see / om wÿ ellers noget kunde see/ at syn-
 ders forladelse er icke wdaff fortiænste for wo-
 re gode giærningers styld men blotelig oc bar-
 lig aff Guds egen store barmhiertighed oc sa-
 derlige naade. Han dog wdreffuer saadane
 gode giærninger aff oss / til en weyerkendelse
 for en sand tacknemhed / till sitt naffns ære oc
 sitt riges opbyggelse / Att wÿ lade oss kende

XXII Søndag effter

saadan en naadig Guds naadige oc fromme børn / oc paa saadane retferdigheds fructer / bewise oss att were Guds retferdige oc kiære folk/aff hans guddomelige naade wed troen til Jesum Christum.

Det anes
 Fer de go
 de/ at de
 onde ere
 vdygde/
 lig.

Swor som saadant oc icke fyl med / men wy leffue oss sielff / oc hassue wor egen onde wille/gisre oc lade hward oss løster vnder det Evangeliste naffn/Guds hellige naffn til wanære/oc alle Christne som hoss oss ere til sken zel oc forargelse / Æste oc Kressue wor strenge rett wdaff alle dennō/der wy nogen rett kunde hafue til/oc wille plat inthet tilgifue. Saa som denne wanartige oc vdsgdelige tiænere wor till sinds / att han saa saare snart glēmer den store dygd som hannom wor skeed/ oc saa tilig hā Kommer wdaff huset fraa den fromme Konge / far saa gantste haardelig med sin fattige ieffnchristen/saa att alle de der hoss wore bleffue aldels fortørne oc ilde til freds der ofuer/ Ja were seg gode engle oc hellige Christne/bode predid ere oc fromme retstastne tilhørere/da gibr det dennom aff hixertet wee oc saare ont/oc wdē ganden bede heffn aff Gud der offuer . Ja saadane (siger ieg) wy med alle dennom som saaywerdelig hassue vndfanget Guds naade / oc saa vchristelig st icke seg der vnder/ere ingelunde naade werde/de gifue seg oc tilkende/aldrig att hassue lat samme naade gaaed seg rettelig til hixerte / oc att de icke hassue faaet ret smag paa den hūmmelste gassue/ eller grundelig werret opliyte

Dellig Trefol. CCXCII

ret opliyste wdi Christo/den dette almindelige bud haffuer giffuet alle sine / att de skulle elste hwet andre / att man oc der paa alleneste skal kende de hannom tilhøre fraa alle andre. Nu lærer Euerlighed wden tuiffuel meget anderledes att handle/end denne gjorde/oc endnu andre saadane hansflige gisre.

Jo. xij

Effterdi saadane kunde da saa aldels inthet skønne paa welgiord/ oc fare saa vbarmhærdelig med deres medbrødre / den gode Herres folk / som dennom hafuer bewyst saa saare meget got/om de ellers duede der til/oc inthet tilgiffue aff deres rettighed/ men med all stræffhed oc strengthed kreffue foruden alt toll oc fortsøffuelse hwad dennom tilstaar. Saa wil oc denne Konge kalde sin naadelig welgierning igien / oc were lige saa stræff haard oc streng wdi dett hann haffuer rett till / som desse ere wdi sin ret. Thij endog dennom er naadelig oc forgræffs tillgiffuet / foruden all forstylding framfarendes oc tilstaaendes/ oc ij alle maade foruden alle om oc wilkor / aff blot oc bar naade / Dog kreffuer saadan stort naadelig oc welwillig tilgiffte en hærtens tæknemhed / oc naadelig effterfylling wdi saadant ett Euerligheds exempel /som Kongen sielf siger / att rieneren hadde burd at hafue medlidelse oc tolmoghed (om han icke meer hadde wild) med sin medtierre/effter saastort naade som hånom wor weyerfaret. Der det nu icke stede/da bleff han oc wred/som paa kende/ att han

Gud gif
kalder
sin naad
de fraa
alle som
ingen
naade
gisre

XXII Søndag effter

att han talde hannom haardelig oc haanlig til oc fick hannom wdi dæres hender/som hannom skulde plage oc pine/indtil han finge det mindste sterff han wor hannom plichtig/ det wilde da bliffue altho lenge foruden all ende.

Zwer
skal giff
ne anden
til.

See fordi Christus seer saadan heffngirig hed sidde wdi oss/at wy saa nøde forlade oc gif ne til/ Thñ besluter han nu med saadan en alworlig trusel/att Gud den himmelfste fader/ oc handle strengelig / Ja wil det oc saa gisre med alle saadane vnaadige Christne. Oc att wy mue widet for wist/ att han meen de Christ ne/da tal han til sine egne næste disciple/ S. Peder oc de andre/ med huilke han begynte denne snak/ Eder skal myn himmelfste fader (siger han)oc gisre lige saa wed / med minde end hwer aff eder forlader anden sin brøde/ skyld/fortørnelse eller offuertrædelse/ were seg hwordan huner/ oc icke aff strømpete til siu ne for menniske/men aff hixtet for Gud/som seer oc kender mennisten bode inden oc wden Saa er nu Guds naade wdi Christi rige wed Euangelium alle tilbøden/men de bliffue alene werde/som naade bewise/ som Christus oc siger/forlader oc eder skal forlades. Christus lærer oss oc saaledes att bede/ oc locke Gud til att forlade oss wore' brøde/naar wy lade hannom det høre/att wy oc gicne forlade. Men de som icke ere saa til sinde/ de tørffue inthet bede der om/ wden hwad de wille bede for giefss. Thñ hwer den som icke gisr misfundhed/

Lu. vj. ̄
Mat. vj.

Dellig Trefol. CCXCIII

hed/hannom skal wisselig offuergaa en vbarm
hiertig dom/siger den hellige Jacobus Cap. ij.
saa wel som oc Christus her. Gud giffue off sin
aand/ den off kan gisre saadane som han wil
haffue off. Amen.

Alle Helgene dag. Epistelen scriffuer S. Hās i sin aabenbaring/ Cap. vij.

Eg saa fireēgle staa-
ende paa de fire iorde
riges hjørner/ som
hulde iorderiges fire
wœyr/ att der ey stul-
de biœse wœyr paa
iorden/ eller offuer hawet/ eller paa
noget træ. Dcsaa saa ieg en anden
engel stigendes op fraa Solens op
gang/ som hadde den leffuendes
Guds wortegē/ oc raabte med høy
røst til de fire engle/ huilke det wor
giffuet att skade iorden oc hawet/ oc
sagde/ Skader hwerken iorden eller
hawet/ eller træ. i. / før end wij saa
forseglet

Alle Delgene dag

forseglet wor Guds tioenere paa deres anlede. Oc teg hørde talled paa dēnom som bleffue forseglede / cxliiij Tusende forseglede aff alle Israels børns slecte.

Aff Judas slecte xij. tusende forseglede.

Aff Rubens slecte. xij. tusende forseglede.

Aff Gads slecte. xij. tusende forseglede.

Aff Assers slecte. xij. Tusende forseglede.

Aff Nephthalis slecte. xij. Tusende forseglede.

Aff Manasses slecte. xij. Tusende forseglede.

Aff Simeons slecte. xij. Tusende forseglede.

Aff Lewis slecte. xij. Tusende forseglede.

Aff Isaschars slecte. xij. Tusende forseglede.

Aff Zarus

Alle Helgene Dag CCXCIII

Aff Zabulons slecte. xij. Tusende
forsegledede.

Aff Josephs slecte. xij. Tusende
forsegledede.

Aff Ben Jamins slecte. xij. Tu-
sende forsegledede.

Siden saa ieg / oc see / en storr skare
den ingen kunde telle / aff alle bonde
bedninge / folk oc tungemaal / staa-
ende for thronen oc Lammet / førde
ij huide kiorteler / oc med palmer ij
deres hender / huilke oc raabte med
høyrøst oc sagde / Frelse were han-
nō som sidder paa wor Guds thro-
ne oc Lammet. Oc englene stode alle
omkring thronē oldingene oc de fire
dyr / oc fulde neder for thronen paa
deres ansigte oc tilbade Gud oc sag-
de / Amen / Loff / ære oc wisbed /
tack / heder / krafft oc macht were
wor Gud till all ewighed / Amen.

i Først see wij her hvad øffuelse oc frestelse
Guds framfarne helgene hafue werit wdi / paa
desse iij.

Alle Helgene Dag.

desse iij. engle/ med huilke betegnes iij. Kier-
terij.

ij Endog dieften wil gierne skade den gantze
werden med sin forføring oc skadelige Kierterij
dog lader Gud saa optegne sine/ Ja besegler
seg dennom saa til/att ingen kan vnderpøe han
nom nogen der wdaff.

ij Swor weldigt ett Guds ord Christi Euā-
geliū er/som mit eblāt saadane swaare Kierterij
gigre saadane mangfoldig stort frucht/ bode e-
blāt isder oc alle hedningene/oc gior saa man-
ge hellige Christne eblant den anden vgdelis-
ge store haab.

iiij Sworledes de samme bliffue wdi store fre-
stelse oc fare wed macht siger Johannes/att de
holde seg saa hart oc nær til/der som Gud er/
wed deres meglere Christum/det rette vstyldis-
ge lam.

v De haaffue oc isørd seg Christum med from-
hed oc retferdighed for Gud/ oc øffue seg wdi
alle dygder hoss menniste.

vj Deres palmegrene besæde oc den faldher-
dighed oc stadaffighed wdi dennom er/ att de
stride ridderlig oc winde seyer.

vij De oc saa med ord oc beændelse gior
Gud ære/tacke oc loffue Gud/ oc føre en ewig
tack sigelse oc loffsang wdi den hellige Christen
dom her paa iorden.

viii Der wed glæde seg nu alle de hellige him-
melfte aande oc gode Guds Engle/huilke seg/
altyd glæde wed salige mennisters welfart.

Euange/

Alle Delgene dag

CCXCV

Euangelium scriffuer S. Mat-
thens Euangelista Cap.v.

Er Jesus saa almuē / da stog
han op paa ett bierg / oc som
han hadde sat seg / da trodde
hanss disciple fram til hannō
Saa lod han sin mund op /
p loerde

Alle Delgene dag.

lærde dennom oc sagde.

Salige ere de aandelige fattige
fordi himmelriget er deres.

Salige ere de som seg gremme/
for de skulle bliffue trøstede.

Salige ere de sachtmodige / for
de skulle besidde iorderig.

Salige ere de som hungre oc
tørste effter retferdighed / for de skul
le worde mette.

Salige ere de misfundelige / for
dennō skal weyferares misfundhed.

Salige ere de rene aff hærtet /
for de skulle faa Gud att see.

Salige ere de fredferdige / for
de skulle hede Guds børn .

Salige ere de som forfyldes for
retferdigheds skyld / thi himmel-
riget er deres .

Salige ere j naar man for myn
skyld forhaaner oc forfylder eder / oc
figer eder alt ont paa / om de ellers
linffue / werer glade oc frøggdefulde /
fordi

Alle Helgene dag. CCXCVI

fordieders løn er megen wdi himlene / thi lige saa haffuer man forfuld Propbeterne / som haffue werit for eder.

Denne ammindelse holde wý idag efter tyd **Swi wý**
sens leylighed om de framfarne Guds wd **holde da**
wolde helgene / Icke for deres skyld / att wý der **ne hysse**
med wille dyrcke eller tilbede dennom / oc gis **tyd.**
re dēnom til wore patroner / som oss skulle him
merige forhuertue / men paa det att wý wdaff
desse forscreffne Christi ord oc deres hellige ex
emple / motte høre oc lære de sande helligheds
oc saligheds wilfor / Oc saa bode aff ord oc eff
tersun kōme paa den rette wxy til Guds rige
effter dēnom / oc trēge oss saa hart fram indtil
wý kōme til endē / der som de ere . Huilket wor
kiære herre Jesus gātste trolig formaner alle
sine med dēne drabelige predickē / huilke Mat
theus hafuer opscresuet efter háss mūd / Cap. v
vi. oc vii. Swes lige Euāgelisterne icke scriffue
oss een / vnder tagē den han gjorde efter nadcrē
(huilken Johānes bescriffuer) der han da vfor
tøfuet wilde besegle alle sine ord / med sit blod.
For hwess skyld den hellige Mattheus brug
ger oc saa høytlig en fortale / att han saa oc
skodde folket / optrodde paa bierget / satte seg
neder / lod sine disciple kōme til seg / oplod mun
den / læide dennom / oc sagde alle dennom /
som hansse disciple da wore / oc der effter
p p ij wilde

Alle Delgene dag.

wilde worde/ desse oc andre flere ord / som der opscreffne staa/ att han med saadan en lang oc hederlig præfads wil lade off wider / att Christus hadde noget synderligt att lære / oc med synderlig alworlighed wilde det forklare / Oc adwaare off med det samme att wy oc med synderlig orwsagenhed oc alworlighed skulde gifue her skjøde paa/oc legge saadant paa hiærte. Først siger han.

Salige ere de fattige i aanden 2c.

Aandelig fattigdom.

Denne aandelige fattigdom staar icke der paa/ att nogen haffuer lidet eller inthet got aff verdzlig gods oc egendom / thi han kan dog wel haffue en vmettelig willie / oc begiere saa meget/att han aldrig faar nog/oc der med wre altho langt fraa himmelriget. Men dennom kalder han fattige wdi aanden/som ingen ting haffue i werden ad glæde seg wed/eller ad forlade seg paa/wden paa Gud sielff allene/effter det første bud / De der lyde den helligaand. Psal. lxxij. Slyder eder rigdom til/ saa lader dog eders hiærter icke henge der wed / Setter sine find icke til werden eller det verdzligt er / men opsigte seg sielff / med alt det dennom er andendes/oc nøgne effterfylle den nøgne Christus redebone til alle høde fare oc woffue. Omgaas wdi desse creaturer med et fryt christeligt hiærte / tacke Gud for det de haffue/ oc ere wel tillfreds med det de miste eller icke haffue/betenes

Kendes

Alle Delgene dag. CCXCVII

Kendes det / att ingen haffuer førđ noget her
 ind med seg wdi werden/ wor welfart staar oc
 icke der paa / att man haffuer meget / men att
 man kan aff troen sige/ fader giff oss wort dag/
 lige brød etc. Saadane fattige wore Abraham /
 Isaac/ Jacob/ Joseph/ Moses/ David/ Hester/
 Paulus oc Petrus/ med alle saadane gode aandelige
 Guds børn/ som haffue werit dene wer-
 den forsfeste/ endog de med wdwortes werdz-
 lige wilkor haffue somme siintes meget/ oc saa
 weret høye oc ypperlige/ som Kong David wdi
 ett weldigt rige sagde seg att were en ælendig
 fremmede mand. Oc Paulus siger seg att were
 fattig/ oc dog giorre mange rige/ endog han in-
 thet hafuer/ han dog besidder all tingest. Som
 han oc ey helder wor saa blot oc arm / att han
 hadde io sin relig næring/ mē hwad som heldst
 han hadde / det hadde han altsammē/ lige som
 det hadde icke werit hanss/ som han oc sammes
 des lærer oss / at hafue lige som wy icke haddet.

j. Ti. vj.
 Matt.
 xvi.

ij. Corinæ
 vi.

j. Corinæ
 vij.

Oc denne aandelige fattigdom weyerlegger
 han med stor effterfyllende rigdom/ loffuendes
 att saadane skulle saa det hele himmerige att
 raade ofuer for deres eget/ Effterdi deres hie-
 te huiler seg saa wdi Gud sielff/ oc lader seg saa
 wel nøye med hannom/ oc bekörer seg saa søye
 med dette werdzlige rige/ da wil hā dog giffue
 denom ett rige (som Christus oc sagde til sine)
 her wdi haabet oc heset y bringē/ Oc (som scres-
 wit staar. Psal. lxxij.) saadane fattige siæle wil
 hā hielpe / saa fattige som de y seg sielff haffue
 werit/ saa rige skulle de oc were oc worde wdi
 Gud ewindelig.

p p iij Salige

Alle Helgene dag.

Salige ere de grøedendes.

Sorg oc
modgæg
lænes.

Saadane aandelig fattige (som achte seg icke sielff saare meget/ praale icke heller aff ære eller rigdø/ hefne icke sin egen vret dēnō steer/ som werdsens børn) giørs meget wel til forred/ de forhaanes wel oc forachtes / som hyne taaber oc giecke/ der ere icke mend for seg/ oc ey andre mēniste lige wdi folkc seyer. Saa hafuer den vgukelige ofuerhond / thi maa den fattige hde/ som Petrus den hellige Apostel oc siger / at saadane Guds fattige børn mue rede seg til at were hwermds abespil oc widūder/ for det wil siunes dēnō vnderligt/at saadane Christne leffue wdi saadan enfoldighed / ere icke selstass lige/rute icke med dēnom/ oc ey fære noget løst leffnet med dēnom til Guds wanære oc bespottelse. For huest styld de skulle lade seg pege med fingre aff manigen/ bliffue vgiessue oc vdrue/ forachtede oc fortaledede / oc offuerfaldne lønlig oc aabenbare paa person/liff / ære oc gods aff mange. Men Gud wil trøste dēnom/som screef uit staar / att Gud opløffter de fattige wdaff saadan ælendighed/ iammer oc Kommer/ Zafue de sorg oc sygdom/fattigdø/-nød oc trengsel aff werden/da skulle de der hoss haffue fred oc frøgd y deres samwittighed hoss Gud/wdi huilken deres graad oc modgang oc skal wel endes / lige som den fattige Lazarus bleff optagen wdaff all vselhed oc ælendighed till all trøst oc glæde.

Psal. v.
1-Pe. iij.

Psalmo.
cvij.

Salige

Alle Helgene dag CCXCVIII

Salige ere de sachtmodige.

De som wdi saadā oc all anden sorg oc mod
 gāg kude were tollige/ oc gierne lade seg trōste
 i sin gienwordighed / ere stercke oc frimodige
 som hyn gode Job wor. Oc ere icke som hynē
 raadløse oc mistrōstige mēniste/ der ethē strag
 falde til oc heffne seg sielff/eller oc offuergiffue
 seg oc falde vdi mis haab/giøre meer eller min
 de/ end som dēnom burde / men blifue ret fuld/
 herdige/oc tencke der paa/ at de der til ere fals
 lede/at de skulle lide/som S. Peder Apostel læs
 rer off. j. Pet. ij. oc befale hānom heffnen / som
 heffne wil med all retferdighed/Oc lide saa len
 ge ont med en god samwittrighed for Gud/ att
 det bliffuer dennom læt att lide oc sōt at bære/
 som Christus siger om sitt aag / dennom som
 der wenne seg til. Salige skulle de were/ for de
 skulle fare der fast bedre wdaff / end de lode
 allerwerst / stormede oc goffue seg ilde till
 freds / lagde seg till kiff oc slæt. Thj der
 som de her med inthet andet kunde aff stad
 komme / end erre oc meer opwecke ont folk
 mod seg / da kunde de med saadan lidighed
 oc gode toll Locke de ildwillede till att tencke
 seg om / kende seg sielff / oc rette seg wdi saa
 dan brōst / oc som Paulus efter denn wise
 Salomon siger / sje glōdde kul offuer deres
 howeder/oc nōde dennom til/at lade had fare/
 oc elste seg saadane vstyldige folk igiē / huilke
 dēnō inthet ont giøre. Dette store gaffn haaffuer
 p p iij oc Da:

Colmo/
dighed.

Mat. xi

Ro. xj.
Prover
xlv.

Alle Delgene dag.

Psalmo.
xxxv.
Mat. 5.

oc Dauid loffuer alle saadane milde oc spagfer dige/att de skulle erfue iordē / oc glæde seg wdi offuerflødelig stort fred. Desligeste oc saa Christus/Wdi eders gode toll/siger han/ skulle y be fide oc beholde eders liff/ See der med kunde de gode best offuerwinde det onde/oc leffue fredelig paa iorden. Ere woldzmenene saa saare arge oc onde/att der hielper inthet got till/ att giorre denom minde onde / da weed Gud gode raad at finde/effter som scresuit staar/ Den ret ferdige skal frøgde seg naar han faar heffn att see/han skal end tho sine søder wdi den vgudeflige mēnistes blod/ Ja lesue saa wdi fred/naar den tyrann er tagen wdass wæyen / som giorde hannom all vfred .

psa. lviij

Salige ere de som hungre etc.

Anger
giffuen
bed for
synden.

De som holde seg icke bedre end andre/ oc ere icke saa som hyne opleste sielshellige Phari/ seer/ men hassue wdass Lowrens predickē lærd sand penitētz / oc der med att finde oc søle sin brøst / att sucke effter naade / oc begiere synds forladelse/Oc wilde gierne were bedre af Guds naade end de findē seg att were. De samme skul le wdi deres synd icke bliffue borte/eller fordø/ mes/men de skulle were salige/ siger Christus/ fordi deres hunger oc tørst skal wel betages dennom/ Gud skal oc wil giorre dennom fuld trygge wed sitt hellige Euangelium/ paa alle synders forladelse/ at de skulle hassue sted med
Gud

Alle Delgene dag. CCXCIX

Gud/oc en sand hiærtens glæde wdi deres gāt/
ste samwittighed/saa att dennom skal offuer/
flødelig weyerlegges oc stendtes wdi Christo/
det dennom fates y seg sielff/oc det de hiærtelig
lenges oc tørste effter.

Salige ere de mistundelige.

De som ansee oc betendte Guds welwillig/
hed oc rige naade mod seg/oc der aff lade hiær
tet røres til medynct offuer deres næstes iam/
mer oc modgang/ fortryde att andre lide ilde/
hielp oc redde gierne andres wedtgetighed
med sin ofuerflødighed/raade de wildfarende/
oc gifue gierne til hwad dennom syndes emod.
Ja denne salige dygd hafuer saare store Guds
løffte oc tilsaftn wdi scrifften./Det lesse w̄y hōff
Mosen. Deut. xv. psal. cxij. Prouer. xv. oc Jesa-
lviij. Oc aff saadane mistundelige gierninger
wil Christus paa den yderste dag indkalde
Guds wdwolde til sit rige/som screffuit staar/
Matt. xxv. Da skal det rigelig betales denom /
att de haffue werit saa barmhiertige/oc ey det
skal forglemmes den mindste. Kolde wād; drick **Matt. x**
de aff medynct oc mildhed haffue giffuet bort
foruden det gode dennom her forinden skal oc
bewises til synders forladelse hōff Gud oc naa-
de hōff andre mēniste/y all deres nød/naar de/
nom indmaales med deres egen stieppe.

Salige ere de rene aff hiærtet.

p p v De som

Alle Helgene dag.

**Rethiæ-
tighed
hører
Gud til** De som icke frøsmpte wdi Guds ords hørelse
men med ret aſtadighed oc alworlighed annā-
me ordet/huilket er reent oc helligt y ſeg ſielff
Pſalm. xij. krafftigt til at giøre ſalige alle den-
nom der tro paa Ro. j. For hwes ſtyld Petrus
den hellige Apoſtel oc ſagde Act xv. att Gud
formiddels troen renſer hiærterne. Ja der ſom
ellers alle andre ſuerne løſelig heden med
mange vnyttige ord y munden/oc wide faſt att
ſige Herre Herre/ oc forſtaa ſeg dog inthet/Ja
ſom Paulus ſiger/wide ey ſielff hwad det er de
tale om. Da ſtulle deſſe alworlige Chriſtne wdi
hanſſord/det de ſaa alworlig handle/ Kende
Gud/ſee oc ſmage hanſſ naadelige ſødme/ſørſt
her wdi tro oc haab/ oc ſiden y ſeg ſielff/ lige
ſaadan ſom han er wdi ſalighed/naar det rette
lig wedes dennom der de hiærtelig bede om/
Oſtende faciẽm tuam et ſalui erimus.

Salige ere de fredferdige

Deſſe fredferdige ere de ſom ey aleneſte giør/
ne leffue fredſommelige med andre oc ingen
mand giøre nogen vfred eller vſørn/ men oc
ſaa hielpe oc styrcke til fred oc god ſamdirectig
hed/ forligede ſplitachtige oc legge al ting wd
til det beſte/Det er en ſtore dygd aff dennom/
oc ſalige ſtulle de were/Gud wil Kende dennō
for ſine Kiære børn/med ſin egẽ Kiære ſøn Chri-
ſto/ſom kō hūd til off for den ſamme ſags ſtyld
att han wilde giøre fred oc forliggelle mellom
Gud oc menniſte/den ingen ellers kund haſſue
giord. Salige

**Rom. v.
Eph. ij.**

Salige erc de som forfylles.

Dette wil endelig fylle dennom/som worach
 telige henge gierne wed Christum oc hanss E/
 uangelii att de skulle lide derfor/oc bære Kors/
 set med hannom/ for de som hanss Christne y
 sandhed wille were /de mue forwossue seg der
 paa/att de ey wille meget bedre tages wdaff
 werden/end som han bleff tagen/ som han oc
 sielff adwaarede sine/at hannuer må kaldet hus/
 bonden Beelzebub/hwad wil man da wel wille
 gisre wed hanss gisre? En tænerer er io icke be
 dre end hanss herre. Thij beder Apostelen S.
 Peder oss/att wy oss skulle bewebue med denne
 samme tancke/att lide icke for tiuffuerq/oprør
 eller vdygd/ men leffue vskyldelig med alle
 wdi all reisferdighed vnder Christum Jesum/
 Oc lide gierne med ett got toll hwad oss der off
 uer hender. Thij oss kan io icke skade aff det wy
 lide for Christi skyld/ Haffue ett hederligt oc
 helligt selstæff att were wdi/ alle hellige Pro
 pheter oc martyrer/bode vnder det gamle oc ny
 Testament. Lære er oc storre sø der effterfyl/det
 hele himmelrige med alle ære oc glæde/for der
 som wy lade oss Korstæste med hannom/da skul
 le wy oc med hannom igien opstaa til æren/oc
 Frones med hannom/siger den hellige Paulus.
 See der haffue wy sand saligheds rette wil/
 Kor/Aff saadane dygder loffuer Gud sine hel/
 gene y scrifften/ oc icke aff nogre vnyttige le/
 gomlige øffuelser/ som monckē gierninger oc
 aude

forfylle
 se leder
 til huns
 melsa.

Matt. 23
 i. Pet. 2.13

Sand
 Guds
 tænsfel

Alle Helgene dag

Werd/
sens
børn fa/
: : ilde.

andre saadane mennistelige paafund. Wille
wÿ ære dennom/Da Kunde wÿ det aldrig bedre
end lige saaledes wandre som de for offere he-
den wādrede / Oc wdi dennom lære rettelig at
loffue oc dyrcke Gud/som saadane sine haffuer
wel færd igiennem all fare/oc saa adskillig bes-
pydet dennom seg til ære. Der som wÿ oc slaa
dette heden wdi weyret/offuergiffue off sielff/
eller giffue off til andre wrange gode giernin-
ger/saa haffue wÿ der inthet løffte/ Saa kens
der Christus seg inthet wed off/ men wil lade
off høre en anden lectie/den scriffuen staar Lu.
vi. Wee eder ÿ rige/som haffue nu eders trøst.
Wee eder ÿ mette/fordi ÿ skulle hungre. Wee
eder som lee nu/fordi ÿ skulle græde oc holde
eder ilde. Wee eder naar alle menniste loffue
eder/oc tale eder got paa. See denne werdsens
ære bliffue alle werdsens børn til skam oc wād-
ære Philip. iij. men wille wÿ her døde kigdet/oc
leffue wdi aanden/lade off forffestes med Chri-
sto oc alle hans wdwolde helgene/ Da skulle
wÿ med hannom oc dennom beholde riget till
all ewighed. Gud giffue naade Amen.

XXIII Søndag efter
Dellige Trefoldighed.
Epistelen scriffuer S. Po-
uel Apostel Philip. iij.
werer

Erer mine effterfyl-
lere kicere brødre/ oc
seer til dennom som
saa wandre/ som y
haffue oss for ett ex-
empel. Fordi her wā
dre mange sna hedē/

om huilke ieg offte haffuer sagt eder
oc endnu sigeret gredendes/ hñne
Christi korssets fiende / hues ende-
ligt er fordersfuelsen/ hues Gud er
bugē/ hwess ære oc blifuer til skāme
de som sette sin sind til de iordelige
ting. Men wor omgengelse er op y
himlene / hweden wy oc fortøffue
en forløfere/ den D^rre J^hsum
Christum/ som skal forklare wort
wverdige legom/ att dett maa wor-
de ligeligt wed hans herlige legom
formiddels den samme krafft/ der
med han seg kan giøre alle tingeste
vnderdanige.

XXIII Søndag effter

I Folk pleyer gierne at lære aff det m̄ omgaaſ med/oc giør gierne det man ſeer giøres for ſeg/ th̄j beder Paulus deſſe Chriſtne aff Philippis/ att wille de effterfylle nogen/de da wilde effter fylle de gode/hannō oc hanſſ lige/oc icke hwer ſlaçſøring oc falſt apotel/som kōmer vnder det Chriſtelige naſſn/ oc wil ſiunes noget att were.

ij. Her lærer han oc att kende ſaadane falſte apotel oc vchriſtne Euāgelifte/ ſom tixne icke Chriſto/men deres egen bug/ ſtaa effter rentte oc werdzens ære/ſky kōrſet oc alt det kōrſſ kan tilføye/ oc ere gantſte forſuffede wdi kigdet/ oc wille dog were de beſte/ huilket Apotelken icke kan foruden grædende thaare fortelle.

iiij. Men w̄y ſiger h̄a/med alle ſande Chriſtne ſtudere icke paa denne werden/ th̄j wort hiem er icke her/ men op y himmelen/ der ſom wor broder Chriſtus er. Derfor lenges off ſaſt meer der effter/att han ſkulde kōmme/oc hente off til ſeg wdaff dene onde werdē/dē w̄y helder w̄lde were ſtilde wed/end meget rodfeſtes wdi hēne.

iiij. For de ſom werdslige ere/ oc haſſue ſaa y/ derlig ſind til deſſe timelige tingeste/de bliſſue til ſtøff oc mold/oc der wdi forkrenckes wden forklarunge/Men de ſom ere wdi Chriſto/ den/ nom wil Chriſtus oc forklare/oc giøre lige da/ nide y forklarung oc ære med ſeg ſielff. Saa att lige ſom h̄yne andres ære oc iordelig ypperlig/ hed ſkal da bliſſue til ewig ſtam oc wonærv/ſaa ſtulle oc deſſe kōmme wdaff ſtāmen fraa kōrſ/ ſens forſmælighed/oc til ewig ære oc glæde.

Euangelium

CCCL
 Hellig Trefol.

Euangelium scriffuer S. Mat-

theus Euangelista Cap. xxij.

Dariscerne ginge heden
 oc lagde raad op/ hwor-
 ledes de motte gribe **JESU**
CHRISTUM wdi noget ord/
 Oc de wdsfende deres dis-
 ciple med Herodis tice-

XXIII Søndag effter

neret til hannom/ oc lode hannom
saa sig. Westere wÿ wide att du uest
sandru/oc loerer Guds wœy retskaf
felig/ Oc du stigder om ingen/ for
di du seer icket til menniskers persone
Derfor sig oss/ hwad tycker deg?
Er det sømeligt att giffue Keyseren
skat/eller ey? Der Jesus fornam nu
deres skalckhed/da sagde han. Ah ÿ
øgne skalcke/hwad freste ÿ meg? wi
ser meg skatzmønten. Der finge de
hannom en skellig. De han sagde til
dennom. Dweff er dette belledet oc
derne offuerscrift? De sagde til hã
nom/Keyserens. Da sagde han til
dennom. Saa giffuer da Keyseren
det Keyserens er/ oc Gud det Gud
er. Oc der de det hørde/ da for
undrede de seg/ saa forlode
de hannom/oc ginge
fraa hannom.

Denne

Dellig Trefoldig. CCCIII

Dennæst lærer oss att kende / hwad mod/
stand **D**engelū maa altyd wente seg/oc/
saa wdaff hwæ. Oc aff den samme orsage Chri/
sto her giffues/gior han sand skielssmōs oc for/
klarīng paa thw adskillige riger her y werden/
som er Guds oc Keyserens / Oc saa hworledes
huer skal wdi hwert aff dēnō skic'e seg/at huer
første wdi sit rige maa stee skiel wdaff alle.

Sørst see wy her orsagen / **H**wi desse Jøder
bliffue Christo saa gramme/ oc med snedige oc
surfittige anslage legge seg saa effter hanss for/
derffuelse . **O**ffuer den vwillie de hadde sør till
hannom / haffue de nu saæt synderlig had oc
awend til hannom/ siden han med saadan pom
pe oc praal er saa snimen Kommen indridendes
til dennom / oc hwet man giorde hannom saa
stor ære/ wilde de oc wilde de ey . **O**c han der
til med giorde seg saa myndig offuer dennom/
att han wdgiende aff tempelen huilke de had/
de der tilstæd at prange oc drifue næring. **H**an
oc saa der offuer satte dennom en tale fram wdi
ij. Parabler med en haard oc forferlig truſel
om Guds straff oc plage / huilke dennom skul/
de ofuergaa for deres blindheds oc ytaadnem/
heds styld. **J**a siger dennom det klarlig til/ att
Guds rige skal tages dennom fraa / oc giffues
hedningene deres weyestyggelige fiende . **O**c
den samme eddele steen der de saa forstyde wd
aff bygget / skal falde paa dennom / oc knuste
dennom / naar de haffue lenge nog faldet off/
uer hannom/oc stæt seg paa hannom . See der

Hwi Jøder
derne
wore
Christo
saa fiend
de.

XXIII Søndag effter

affbleffue de fortørnede oc wrede/ oc det de hadde gierne East hender paa hannom oc grebet hannom/men thorde icke for almuen/Da/ia da siger Mattheus/funde de paa dette raad at de med surffittighed oc skalched wilde gien skyde hannom paa en anden side.

Cap. xx. Desse Phariseer/huilke Mattheus her næffner/ere oc icke alene her om/Thñ præjtiffdningene oc scriffetlaagene (som Lucas scriffuer) wore med dennom lige gode her wdi. Att wj ocfaa her skulle see hwo de ere/ som meest legge seg mod Euangelium/oc aldrig lade aff det att bestride/Att de det altyd meest gisre / som størst helligheds oc retferdigheds siun oc skyn hæffue paa seg. Phariseerne wore de retferdigste oc frommeste eblant isøderne bode wdi tro oc gode gierninger/de hwer man skulde tage exempel wdaff/til att tro oc gisre got. Scriffetlaagene hadde predickestolen att raade for/hwertmands sælegiemere/som skulde wdi troens sager stielne paa all rett oc vret/hyne wise oc Flaage Kiettermesters/ huilke med scrifften skulde offuerwundet dennom som wilde søre modstand eller modsaffn. Men præjtiffdningene wore howede oc høffsmend offuer det hele Elerckertj/oc saa got som offuer det menige folk wdi de sager der Guds tiænste wore angrændis. Oc see alle sammen stinge de howedene sammen/oc raades wed/ att Jesus maa fare ilde. Oldingene som raade for staden/oc skulde werit de werdslig wiseste/wore icke end heller her

Dellig Trefoldig. CCCIII

her wden for/ som Marcus giffuēt til Kende
Cap. xi.

Paa det att de nu mve des wiſligre igiem/ Mod
mengaa/det de haſſue taget ſeg for/Da tage de Chriſtū
nogle aff den Galileiſke førſtes Kong Herod/ for liges
dis tiænere med ſeg/ att de ſkulde were widne de ſom el
til hwad ſom Chriſtus motte fortale ſeg/ att lers icke
de kunde ſtaa des bedre til troende / oc han io kunde.
motte Komme wdi ſtade. Der ſom deſſe heden/
ſke Herodianer ſtode dog altyd y alſom ſtørſt
fiendſkaff med iæderne/ att det ene parthij al
drig motte lide det andet/ før endnu det giels
der emod Herren oc Herrens Chriſt/till at for
trycke ſandhed/nu kunde de wel fordrages oc
Komme offuēt et/ paa det att ſcriſtten ſaa maa
fuldkommes. Pal. ij. Thij endog dieſlen reghe
ter ſaaledes ſitt rige/ att han offre fører ſine
børn y haaret ſammem/ med venighed/ oprør
oc ſtenſkaff mod hwet andre/naar han haſſuēt
icke andre wdwortes fiende/ſom wille beſtride
hanſſ rige/dog drager han dennom wel ſnart
ſammen til forligelſe/ paa det att hanſſ eget
rige aff nogen ſplidſchighed ey maa Komme
wdt fare/ſom Chriſtus ſagde Lucē xi.

Saa Komme nu deſſe wdfende Phariſaiſke Tretſt/
disciple med ſtor tretſthed fram/holde ſeg for hed wdi
att were frōme/ſiger Lneas/ at det ſkulde haſſ wedſes
ue en alworlig mening/ det de hadde at rødj børn.
te / att de motte fange oc gribe hannom wdi
ſin tale/fordi hanſſ lærde wor vſtraffeligh/håſſ
leffnet ocſaa. Thij legge de hannom ſaadant
et ſpørſmaal for/ ſom haſſuēt stort fare med

XXIII Søndag effter

seg/hvad heller han sagde Ja eller Ney. Swaa
rede han Ney/ saadant et Guds fryt folk / som
igderne hadde saa lunge werit / burde icke att
trenges vnder saadan hedenst bejwaaring / de
skulde icke heller saa lade seg vndertrenges/ See
da hadde de det de lete effter/ Da kunde de paa/
klawe hannom for Keyserens embedsmend / oc
sly hannom wdi Herodis hender/ som en oprø/
ristter/ den foldet gjorde vlydigt/ oc wilde kom
me fry oc orlog aff stæd. Sagde han oc Ja de
skulde oc motte wel gifue saadã øfftrighed stætt
da kunde de søre hannom det menige folk paa
hals/ att almuen motte bliffue hannom vgunst/
tig / oc inthet skisde om hannom / siden kunde
de raade sielff med hannom / oc gisre aff han/
nom hwad de wilde.

See det wor deres skalcaffrige fund oc op/
leg/hwilket de saa forblømme oc pryde med ko
stelige hederlige oc ærafftige ord/ som saadane
pleye/ som den hellige Dauid oc klawet. Psal. x.
att hanff siende saade paa lucr wdi forstuer/ oc
lønlig dræbte de vstyldige. Itē de hadde spent
deres armbrøst/ att de wdi skul motte komme
wed att skiude de retraadige / Derfor imegre
de oc saa for hannom / oc giffue hannom saa
mange skøne ord aff falske hertur/ kalde han
nom Mester / lige som han skulde tencke seg
att haffue der straf disciple. De sige seg at wide
wel / att han er sandw / loffachtig/ oc at haff
ne Guds sandhed med att fare / saa som de oc
wel wiste/ endog de wilde icke widet (Guilket
dennoim

Dellig Trefoldig. CCCV

dennom skal worde hart at høste paa den yderste dag) De wistet / ehwor de siget sportfeligt aff falskhed / Thj der kunde inthet andet bewises aff hans leffnet eller lærdom . De bekende oc/att han lærer sandheds wxy bequemmelig/ oc y alle maade saa som det seg bør / at han oc hwerckē givr eller lader tal eller tier/ siger minde eller meex for noget menniskes skyld/ thi hā seer icke til de høye meer end de lawe / de rige meer end de fattige etc . Hvilket er altsammen en høy loff oc en stort ære wdi en sandheds predikere . Oc saadan høy loff saar Christus aff dennom/ endog de aff falskhed hadde acht att locke nogle ord aff Jesu mūd med samme roeff att han skulde hafue sagt andet/meer eller mindre end han skulde haffue kund bestaaed.

Men Christus wor dennom altho Flaag/ hā wiste best hwad y dennom wor / som Johānes oc bær widnesbyrd om hannom / Cap.ij. Han fornam siger Matheus/ att det wor deres æt rige trerfthed oc surffittige skalched der de fore med/Thj gaff han dennom oc den rette Titel/oc neffnde dēnō wed deres tilbørlige naffn/ oc kallede dennom gyneskalckē oc skrømptere / som andet sagde end de meente . Oc lod dennō saa wide/att hānom wor andet witterligt end de hadde meent/ Wore der oc nogle eblant dennom som aff det iertege wilde rette seg/ oc saa noget bædre sind mod hannom/da saa han det wel heldst / der gaff han oc wel orsage nog til. Men hworledes de wille nu taget/det lader hā

*Chri-
stus ken-
der alle
hiarter.*

XXIII Søndag effter

ste/dog swaarer han denom till spørmaalet.

Giffuer Keyseren det Keyseren tilhører.

Christne mine oc skulle were vnder herstæff. Ro. xij.

Lærendes der med hworledes man skal holde seg vnder øffrigheid oc herstæff / were seg onde eller gode/hedninge eller Christne/hwore dane de ere / thi all ofuermacht er aff Gud / oc der er ingen ofuermacht til/siger Paulus/ wæden som er wdaff Gud / huilken gifuer første oc herstæff efser som folket er til/Er folket gadeligt oc gudfræchtigt/ saa gifuer han oc gode gudfræctige oc frøme første / Alē der som mā erer oc ypper Gud til wrede oc fortørnelse/ da gifuer han dennom børn/ Kressne / løsfactige oc giedfelige første/tyrāner oc vrelige woldsmēd Saa wilde oc Christus her saa meget sige/ der hā saa Keyserens mynt wdi isdernes wære. Dett er icke for eders dygds styld / att y bære Keyserens penninge. Der stund y lydde Gud oc hanss Propheter / da holt han eder wdi fred / oc wed eders frihed/ Men det er eders eget synds styld att Keyseren hasuet faaet macht offuer eder/for eders vlydigheds styld hassuet Gud gifuet eder wdi Romenerns hond / saa att y dog mued sidde wdi fred/ oc nyde eders eget vnder Keyserens bestermelse. Derfor gifuer oc saa Keyseren/ det en Guds besticket øffrigheid bør att hafue/ Oc tacker Gud till med / tencker oc icke att eder stætt østiel / men stort naads / fast meer end eders

Dellige Trefoldig. CCCVI

end eders fortraenste tilfiser.

Saa er nu dette werdzlige rige ett wdwor/
tes sunligt rige oc regiment / det Gud haff/ **Psa. cxix**
uer giffuet Keyser oc Konger / Herrer oc Sør/
ster med alle honde sffrighed / bode høye oc
lawe / smaa oc store / huilke han wdi det regi/
ment haffuer satt wdi sin stæd / att de mue bru
ge macht / oc hede naadige herrer / Oc hwo **Luce xix**
dennom gisr modstand / den staar Gud sielff
emod / siger S. Pouel. For hweff skyld Gud
lader dennom oc were deelaftige y sitt eget
vaffn / oc lader dennom kaldes guder. Exodi.
ixij. j. Samu. iij. oc Psal. lxxix.

Thi ere wy denom nu skyldige / Først vnder/
Danighz / at wy skulle kende dennō for wore of/
uermend / oc holde dennom for wore fædre / saa
som Romernene kallede dennō / pannes patrie /
Jds forhowmode off mod dennom / oc lade off
were lige gode wed dennom / saa som Kore /
Dathan oc Abirom gjorde emod Mosen / oc **Lu. xv**
bleffue opslugte aff iorden / fast minde skulle
wy fordrifue eller dræbe dennō / wden wy wille
føre Guds dom ofuer off sielff / saa som måge
land oc stæder hafue sør giord / oc ere der farne
ilde ofuer / Ja somme plat y bonden sdelagde .

Der næst ere wy denō lydelse oc hørsōhed plic
rige / at wy lade det noget gielde oc were werd
huad de sette oc siige off for / det stūd de der med
blifue vdi deres eget rige / oc gribe icke vdi chri
st rige / eller gisre seg til herrer ofuer wor troo
oc skwitighed. Mē sette oc sticke / formindste oc

XXIII. Søndag effter

formere lover oc statuter for en god politij oc fredsommelige verdens regiment/ att kände bliffue wdi land oc stæder/ effter rydsens leyliched. Oc huad som helst aff dennom giges wdi saadane maade som deres embede oc befaling er anrørendes/ Det skulle wy altsammen lide were wel giord/oc bewise wor lydighed der vdi Saa som Apostelen Heb. xij. Oc S. Peder. j. Pe. ij. lære off.

ij. ære. Det tredie wy ere denø plichtige / er ære acht oc affhold/ Lige den samme som Gud hassuer befalet off til wore naturlige fædre c c foreldre/ de kunde oc inthet minde were achtendes hoff off/ fordi lige som wy hassue faaet lifff wed dennom saa beholde wy det oc wed desse/ der som ingen kunde leffue ellers en rolig tryg stund paa iorden/ eblant saa stort wold oc vret som her paa iorden er. Derfor beder oc Paulus off ære saadane/ huilke wy sandelig ere plichtige bode act oc ære. Oc saa siger Petrus wed naffn

j. Pe. ij.
tiij. frøget

med wdtrychte ord/ æret oc hedret Kongen. Det fierde er frøcht oc redzel som wy skulle hassue for denuom/ saa som menniske/ de seg kunde forsee oc forsøme. Thij endog offuer/ machten er alle dennom til ett gaffn oc en stort ære som leffue wel/ huilken de inthet hassue att frøchte/ som gige det dennom bør. Saa er dog ingen eblant off alle Kommen til den fuldkom/ menhed/ att der findes ey brøst oc feyl hoff/ thij skulle wy alle leffue vnder offuermacht wdi frøcht/ widendes det/ att swerdet bæres der icke forgiøffs/ men alle dennom til en hødsel/ trusel oc forse/

Dellig Trefol. CCCVII

oc forførelse som ilde wille gisre Ro. xiij.

Der femte er skatt/Sisse oc told som wÿ skul v skatts
 le gierne giffue dennom/til att styrcke machten
 med at de kunde were mechtige nog til att hol/
 de freden/oc at bestemte oss fraa indwortes oc
 wdwortes siendstass/hwilket sy kã gisres med
 inthet. Thij skulle wÿ gierne lade dennom fylle
 hwad de her til kreffue/ oc giffue dennom med
 god willie. Tage de meer end de skulde/ oc aff
 sædre bliffue til siende/oc aff bestemere til ry/
 ranner oc woldsmend/ da haffue wÿ Gud att
 tiære det for/han wil det wel finde hoss denno/
 han haffuer icke glemd det han fordom haff/
 uer sagt/ *Michi vindictam ego retribuam.*

Oc giffuer Gud det Gud bør.

Denne bÿring er/att wÿ skulle lade oss sæde
 paa ny/oc bliffue aandelige med hannom/ ds/
 de det gamle menniske med sine løste oc begie/
 ringe/som stride emod Gud/oc dyrcke hannom
 wdi aand oc sandhed/ frøchte hannom som en
 herre/Tro hannom som en Gud/Ælste hannom
 som en fader/Oc taæke/loffue/prise oc ære han/
 nom som en skabere oc bestytere/ den oss gisre
 funde oc salige. For hwess skyld wÿ ocsaa skulle
 haffue hannom for gÿne/ holde hans bud/ oc
 gisre oc lade for hãss skyld/døde oc dræbe sigd
 sens gierninger ÿ oss oc leffue et nyt aandeligt
 leffnet/ hannom til ære/oc hanss rige til forfø/
 melse/Att hanss ord ÿ den Helligaand io altyd
 leffuer oc bliffuer fruchtbare wdi oss wed Jesu

Hande/
 lig Guds
 dyrckelse

XXIII. Søndag effter

Christum wor Zerre. See saadane motte is/
derne wel haffue werit/ endog de wore vnder
Kryseren. Saadane skulle wy ocsaa were/ oc leff
ue siden vnder huilken øffrighed off giffues/
Oc her emod skulle wy ingen offuermacht lade
off were mechtig/ til att binde eller forbiude/
Men slett oc ret sige som Apostlerne sagde/
Off bør meer att lyde Gud end menniste Ac. v

Salse
Aaar sin
egen her
re paa
bals.

Endelig haffue wy en stor trøst her wdaff
att Christus saa wyslig/ oc saa weldelig offuer/
winder oc forbluffer Guds oc sandheds surffit
tige siende/ oc giør dennom fylleste/ att de ey
sielff kunde andet sige/ Ja forundre der paa/
giffue seg offuerwüdne /oc ere glade/ at de kun
de komme fraa hanom. See der haffue wy det
Salomon haffuer sagt/ Pro. xxi. Att der htelper
huerken wys hed/ Flaaghed eller nogen kunst
emod Zerren/ Thi han er alle for Flaag/ Icke
aleneste for seg wdi sin person/ men for alle sine
huilke hyne mærdhedens kyndige oc Flaage
børn aff all siyt legge seg effter med alt sned oc
trærsthed att forraffe. Men wy med alle gud/
frøchtige bygge paa den off saa haffuer tilsagd
Jeg wil giffue eder mund oc wys hed/ huilken
de skulle icke kunde sige eller staa mod alle
saa mange som eders modstandere ere.

XXIII Søndag effter

Dellige Trefoldighed.

Epistelen

Dellig Trefoldig. CCCVIII
Epistelen scriffuer S. Paulus
uel Apostel Col. i.

Kære brødre / Jeg
lader icke aff att giø
re bøn for eder / oc
beder att y motte op
fyldes aff kyndstæff
om Guds willie /
wdi alle honde wijs
hed oc aandelige forstād / att y mot
te wandre saa som det wel werd er
for Derren / til all behagelighed / oc
were fruchtbare wdi alle gode gier
ninger / oc woxe y kyndstæbet paa
Gud / oc styrckes wdi all krafft effter
hans herligheds macht / wdi alle
got tol oc langmodighed med glæ
de. Oc tacke faderē / som oss haaffuer
giord sticketlige til sin helgens arff
deel wdi lufset.

i Først lader Apostelen oss høre at det hører
en from Apostoleff predikere til / icke aleneste
att predike Euangelium / men ogsaa att bede
for samme predikens framgang oc frucht der
off.

Jde

XXIII Søndag effter

ij Ikke aleneste for de blindes opliufning/men
ocſaa for de Chriſtnes forbædring/ att de mæ
gribe io ſtørre oc ſtørre forſtand wdi Gud/icke
mennifkelig eller fiſdelig men aandelig.

iiij Det er oc icke nog att wide wel/med minde
end man lader gierningen fylle med/ oc wan
drer en hellig wæy/ſaa ſom werdeligt oc bær
ligt er vnder ſaadan en Herre.

iiij. Ikke det wel begyndendes aleneste /men
bedes styrcke oc krafft aff Gud/ att man kan
holdet wdi enden/oc langmodelig lide/ oc bæ
re Korſſet glædelig/att Gud lader off were wer
dige til/att lide noget med ſin ſøn Chriſto.

v Ja ocſaa tacke hannom til med/ att han
wed ti oen haſſuer giord off bequeme til at haſſ
ne lod oc deel wdi den himmelſte arff oc giør
off den ſamme hwer dag effter andē io wiſſere
formiddels den ny menniſtes tilwert vnder
korſſet.

Euangelium ſcriffuer S. Mattheus Euangelista Cap. ij.

See

Sæder kom en høffding
 oc fald neder for Jesu/ oc
 sagde. Myn daater er nu
 alt død/ men kom oc leg
 dñn hond paa henne/ saa
 word hun wel leffuendes
 Der stod Jesus op oc ful
 de hånom

XXIII Søndag effter

de hannom med sine disciple. Oc see en quinde / som hadde tolfjaar haft blodsoet / gick bag til hannom / oc rørde wed sømen paa hanss fløed / thi hun sagde saa wed seg sielff / der som ieg kunde ickun komme wed att røre paa hanss fløed / da bleffue ieg sund. Der wende Jesus seg om / oc som han saa henne / da sagde han / Wer wed ett frijt mod myn daater / dñn troo hafuer hiolpet deg / oc paa den samme stund bleff quindē sund. Som Jesus wor nu kommen indi hoffdingens huss / oc saa piberne / oc folket boldre / da sagde han til den nð. Wiger wd / thi pigen er ickē død / men hun soffuer / oc de bespottede hannom. Der folket wor da wdgieng / saa gick han ind oc tog hēne wed hondē / oc saa stod pigē op. Oc det samme røchte gick wd ofuer det gantske land. Wed

Med dene Historij bescriffue de iij. Euange-
lister off troens exempel wdi ij. mēiste/dog
icke lige stort. Ocsaa Christi welwillighed oc
rededøhed mod saadane alle/som hānō noget/
ledes troo/paa huilke hā oc gierne øfuer oc be-
wiser sin guddommelige krafft mod døden oc
alle honde frøbelighed.

Denne høffding heed Jairus (siger Marcus
oc Lucas) oc wor en øfuerste wdi en aff de is-
beste skoler. Med huilket wj mne formercke
huor sandelig Christus hadde sør sagt/seg icke
at hafue fundet wdi nogen isde slig en tro/som
wor y den hedeste høffozmād. Mat. viij. dē saa
forstod ordens krafft/ som han gjorde. Denne
Jairus er en isde / som wor tilwond att høre
Guds ord/hā wor oc ingē legmand/men lærd/
end oc saa ofuer de andre lærde med/ En skole/
mestere/oc saa got som en sogneprest ofuer den
skole oc samlings hwijs/som wor wdi hanss by/
hwordane wore mange wdi adskillige isdeste
stæder / Icke til att offre oc holde ceremonier
oc Guds tiænste wdi (thij det hørde til tēpelen
wdi Hierusalē allene) men at predicke Lowē
oc Propheterne for folket om Sabbatherne /
Saa att denne wor een aff dennom som wis-
feste skulde wære. Dog er han icke endnu kom-
men saa langt y forstand / enthen aff scriff-
ten eller Christi lardom / att han hadde be-
grebet den weldige Guds krafft Guds ord
haffuer y seg sielff / men kommer oc beder /
att Jesus wilde fylle hannom hiem / Oc
der til med komme hanss daater saa nær / att
han for

Troen
wor frø-
beligst y
isderne

XXIII Søndag effter

han kan legge hond paa hene / saa maa det end bliffue got med henne / Lige som der skulde inthet kund ellers wordet aff/wde hā sige Kommet oc lagd sin hond paa barnet.

G. Et. iij. Der paa lader Gud seg vnderlig nog kende wdi sine løndome mod sine wdwolde/ at somme bære røchte for att wete wise/studere oc lære daglig/oc (som Paulus siger) Komme dog aldrig til sandheds rette weyerkendelse/haffue bøgerne altyd obne for ørne oc øyne om Lowe oc Euangelio/oc saa dog ingen rett grondelig forstand/enthen paa det ene eller andet. Somme andre komme vforsehendes enthen aff ett reffuet blad/eller paa en maling/ eller aff nogē forflowne predick en lære saa meget/att de bliffue med en hast fast bedre end mange aff hñne andre . Det er den vnderlige Gud der handler saa vnderlig / som wil lade finde hwær effter som han leder til .

Somme worde aff søye orsage salige.

Christus forsmaar icke lidet.

Her med lader seg Christi dandnes hed oc medfyllendhed oc saa til siune/at han forsmaar icke en søye ting / oc ey wdslycker den rygendes taat / men effterdi der er nogen tro paa serde y denne høst ding/ da anseer han den / oc hielper henne til at worde større oc stærkere. Med hussket han oc saa giffuer oss exempel / att wy oc gierne skulle hafue medlidelse oc fordragehuer andres stræbelighed / drage aaget ieffnsides hoff hwær andre / att de stærcke tage de stræbelige med seg/som S. Pouels formaning er oc til de Romere Cap. xiiij. Oc Gal. vi. siger han/ Boerer

Dellig Trefoldig. CCCXI

Bærer hwet andres byrder / saa fuldkomme i
 Christi Low / thi wy ere alle menniste plichtige
 den tiænste / oc meest dennom som best haffue
 behoff . Som Jesus fornam denne skolemester
 were/huilken saa sørgde for sin eneste daater /
 der nu wor kommen til alder / oc wor sine f. f.
 aar gammel / laa paa sitt aller yderste der han
 glæ wd / oc skulde nu wel were død.

See en quinde etc.

Tilforn opwachte Mattheus off / oc bad off En stor
tro.
 see det noget skulde haffue paa seg / det samme
 gjør han oc endnu / oc beder off see / det off end
 vnderligre maa siunes / Att denne wanwittige
 quinde / ic kun aff ett søye røchte hun haffuer
 hørdt om Jesu / haffuer faaet saa dræbelig en
 troo til hannom / som her paa kender / att hun
 setter saa merckelig lyd til hannom / oc tror han
 nom saa gantste wel / att hun foruden all leg
 dom skall komme till sørlighed wed hannom /
 effter hun nu haffuer sør saa mange mesters
 forsøgt / oc dog plat ingen forbedring faaet /
 men fast meer forarget seg bode paa legom oc
 gods .

Den aandelige wdtydelse huilke mād pleyer Allego/
ri gøres
her in
thet be/
hoff .
 her att drage wd om den forgieffs wind oc ar
 beyd der legges paa / med egne gierninger att
 forhuerrffue synds forladelse oc salighed / oc io
 meer mā saaledes der med bemøyer seg / io fier
 mer man er det der søges effter / oc er wel rett
r r lærd / men

XXIII Søndag effter

lærd/men her haffue wÿ den inthet behoff/ effterdi hun haffuer sin grund andre stæder nog wdi den hellige scriff.

**Ecclesi.
xxviij.**

**Læge.
Konst er
achtelig.**

Icke wille Euangelisterne helder her med giffue off nogen orsage/til at forachte læge kōst thi Jesus Syrach befaler off att giffue lægen sin bōrlige ære/at wÿ mue hafue hannom naar off trenger/ thi Herren hafuer stæbt hannom / oc læge Konsten Kommer fraa den allerhøyeste siger han/Men att wÿ skulle see oc lære/ hworledes alle menniske med all sin welfart staar ÿ Guds hond/att naar han hafuer noget synder/ ligt ÿ sinde med nogen/ da forhindrer han sine middele creature/ oc betager dēnom sin Kraffe oc naturlighed/huilkē dennom aff Gud er aff begyndelse medstæbt oc gifuen/ at brød skal ey kunde fødē nogen/naar Gud wil haffue hannō død/Oc ey lægdom hielpe/ naar Gud wil haffue hannom syg. Derfor kunde det icke were denne quinde till forbædring/men meer til forwerring/hwad hun brugte seg till sundhed/alt det stund Gud wilde icke haffue hēne sund men syg. Thi det er alt offte for syndsens skyld att wÿ falde wdi lægēs hond/ som oc scresuit staar Eccle.xxviij. Derfor mue wÿ alt ocsaa med en gudelige bōn hafue wor tilflucht/til Herrē den wÿ haffue syndet emod / Saa kan lægdomen hielpe/om wÿ den haffue / Ja wel Herren sielff som er den beste læge (siger Jesus Syrach) om wÿ kunde den anden icke faa.

Thij

Dellig Trefoldig. CCCXII

Thj er dette Euangelisterns mening her **Gud for**
 med/att de wille lære oss/ at giffue acht oc skis/ **tøffuer**
 de paa Guds wunderlige gierninger/Gud had **til større**
 de nu plaget denne quinde saa lenge med saa/ **hielp.**
 dan swaar blodsøet/for nogen hēnes forsmel/
 se/kan skee/oc ey hun kan saa noget bædre / mē
 io meer hun gixt der til/io werre hun saar / det
 stund hun søger hielp / før end Gud wil haffue
 henne hiolpen / Oc nødes endog till att bie saa
 lenge intil Christus Kommer/oc legger sin ære
 ind paa henne (saa wel som hñne thoo. Jo. v.
 oc ix.) wed huilken hun skulde nu fare fast bæ/
 dre/end hun før kunde haffue fare aff alle sine
 læger / thj han gixt henne ey alleneste legom/
 lig sind/ men oc saa ewindeligh saligh till siælen /
 om han ellers bleff worasttig y dēne gode troo
 hun nu hadde til hannom. Huilket off skal gix/
 re tollige y wor modgag / oc wittige/att io des
 lenger Gud bier / io des herligere han wil paa
 sin tyd Komme oc des rundeligre hielpe.

Men see hwad for en troo her wil høre til/ at **En al**
 drage sundheds eller saligheds krafft wdaff **worlig**
 Christo / han lader seg inthet stæle fraa / thj **troo oc**
 han fand oc sølde en krafft gaa wdaf seg/ Saa **bøn fier**
 fand hun oc desligeste wdi legomet paa seg / **off Guds**
 att hun wor bleffuen sund aff sin plage / siger **hielp.**
Marcus. Saa att fange Guds krafft wdaff
 Christo / att den maa worde noget / men/
 wiste nyttig / till leffuendes krafft seg att saa

r r ij der aff/

XXIII Søndag effter

der aff/der hører oc stort alworlig bøn oc hærrens begiæring til/ med en sterck leffuedes tro oc tillyd paa der løffte Gud off der om haffuer giord / att wÿ saa got som tuinge hannom den wdaff / thÿ hun sidder icke saa løff / att hun falder hannom fraa y søfne/eller kommer wdi off loffuendes/ men wÿ mue alt/effter denne quindes exempel were wdi troen waagedes/oc med en waagen bøn oc idelig paakald hente henne aff Jesu .

**Troener
mechtig.**

See saadan en troo lader Gud altÿd were mechtig offuer seg/ oc offuer alt det hånom til/ hører/ Hannom sidder inthet saa nær/at en tro Christe maa ey saa det. Thi wilde nu Christus icke haffue saadan en weldig troo duld wdi denne quinde / men lader henne bliffue aabenbare for alle/icke at breye henne welgierningz/ men att lære alle andre/att tage effter hènes exempel. Oc synderlig / att denne nærwerendes Jairus motte der wdaff styrckes wdi troen / mod den frestelse / at han spurde aff sine hussinde / att daatern wor all død/ som Christus oc trøstede hannom/oc bad hånom icke frøchte / men tro/ da skulde daatern wel komme till seg sielff. Oc lader off der med see/at lige som Gud lader troen lide frestelse/saa forlader han hene dog icke/ oc ey lader henne ombære sin trøst oc styrckelse naar man wil hielpe seg noget sielff.

Som Jesus wor kommen.

her see

Dellig Trefoldighed. CCCXIII

Her see wÿ/saa wel som ÿ mange andre maa/
de/de hedenste seyer hoss isderne/med piben oc
basonen offuer deres leg/ lige som hoss off Chri
stne hafuer weret seed med flocker att ringe.
Ocsaa med stort graad oc hylen for de døde /
hvilket hoss dennom wor en almindelig sed/
wane / oc synderlig hoss de sigdelige oc plat
ygudelige/ saa wel som oc endnu gaar till med
dennom / som icke haffue noget wist haab paa
den tilkommendes salighed. Thi haffue de oc
gremmelse foruden all trøst/ som saa meste de/
res wanner/lige som de wore bleffne plat borte
oc aldrig skalde komme igien.

Her seer
seyer off
uer leg.

Men Christus howsualer alle sine Christne
oc beder dennom icke saa græde eller gremme
seg. Sameledes trøster oss oc saa Paulus/ oc be
der oss hafue maade med wor grémelse for de
døde/oc ey sørge for dem/ saa som hÿne sig
re/der inthet saadåt haab haffue ydermere till
opstandelsen med ett ewigt lif. Kunde wÿ dog
icke vndslaa oss fraa all sorg oc howgremmelse
for wore affdøde wanner (saa som det oc icke er
naturligt eller méniskeligt/men dett hører den
Christne Kiærlighed til/ som wÿss mand siger)
da skulle wÿ lade oss dog trøste aff denne glæ/
delig tancke om opstandelsen til de ewige salig
hed. Heldst fordi den død som stiller oss wed
dennom / oc skuler dennom for wore syne / er
dog icke saadan en død / som kan haffue plat
skyld off wed dennom / oc giord dennom till
inthet/mê det er (siger Christus) icke en søffn

Opstans
delsen er
uor trøst
mod d
den.

et et iq dennom

XXIII Søndag effter

dennom til thoo oc huile effter lang møde oc vmage / Huilket er sagt alle tro Christne till stort vsigelig glæde oc hiærtens frøgd / offuer seg oc alle sine fixere gode wunner.

Werden Men lige som werden betheer seg wdi alle
er Guds andre Guds ord oc gierninger / saa gjør hun oc
bespottet / herr / de spottelig loe at hannom / siige Euange-
rinds. listerne. Saa som de v gudelige altyd hafue for
seed / att forachte oc bespottet alt det de icke for-
staa / oc icke siges eller gøres effter deres blin-
de sind oc tycke / saa langt er det der fraa / att de
skulle tuifle / oc legge seg effter att lære der de
Men hã icke wide. Derfor skulle de oc det hafue igien /
faarhefu Christus gien dennom wd / att de ey mue were
derfor. verdige til at see eller høre hans hellige ord oc
gierninger her hoss pigen. Det skulle saadane
Guds ord s foractere oc bespottete nyde deres
vgudelige forhaanelse oc spot ad / att Gud skal
tage sit ord fraa dennom med lærdom oc paa-
mindelse / oc stiude dennom wd aff sin Christen-
dom indi det vdwennige mærd / der som hwer-
ken er Guds ord eller aand / mē mærd oc blind-
hed foruden alt luff / der som de wdi mærd
skulle træffue / lige som den blinde ved lysinde
dag / indtil de komme inderst indi mærdhed /
sens affgrund / der de paa det siste finde graad
oc tendgnistring. Oc hã endog vnder des gior
sine gierninger wdi sine / hoss dennom som det
ere werde att see oc høre / seg sielff til ære oc loff
oc sitt hellige Euangelio til forfremmelse / att
hans retferdighed maa befindes naar han saa
vstieilig

Wellig Trefoldig.

CCCXIII

vftiellig dømes/som screffuet staar Pfa. li. Thij psalme.
lader oss tencke paa det som ett andet stæd kcv.
screffuet staar/ Der som y idag høre hanss røst
Da forhærder io icke cders hiærter saa
som hyne gjorde wdi Mispa etc.

XXV Søndag effter
Wellig Trefoldighed.
Epistelen scriffuer Jeremi
as Prophete Cap. xxiij.

Se den tyd kōmer
siger Herren/at ieg
skal opwecke Da-
uid en retfordig-
heds tuige/ oc der
skal reghere en kon-
ge/som skal hand-
te fornumstelig/ oc skaffe skiel oc
rett paa iorden. Wdi hanss tyd skal
Juda bliffue hiolpen/ oc Jsrael boo-
tryggelig. Oc dette skal were hanss
naffn/ att man skal kalde hannom/
Herren/ som giør oss retferdige.

rr iij Den

XXV Søndag effter

Den Prophet Jeremias bescriffter Christ
tilkommelse wdi stort enfoldighed/lige som Je
saias Cap. xi. oc gisr/att han skal wdspringe/
lige som nogen en søye tuige wdaff en gammel
¶.Sa.vij trontte eller forwefen bul/dog wdaff Dauds
ætt effter løfftet. Men aff den samme ringe per
son skal worde saa weldig en Konge/ siger han/
som skal oprette et weldigt rige med stor Flaag
hed/Zullket skal grundes oc bygges wed Euā
gelium paa Guds naade/alle sande Guds wd/
wolde aff isder oc hedninge till salighed/fred
oc glæde/des større/at hā er en sand Gud/
oc kommer hūd ett sand naturligt
menniske/ som kan oc wil hielpē
alle / de hannom wille
lyde/til sand froms
hed oc rets
ferdig
hed.

Euangelium scriffuer S.
Mattheus Euangelista
Capi. XXIII.

Jesus

Jesus gick heden wd=
 aff tempelen/oc hansse
 disciple trodde fram
 til hannom/at de wil
 de wise hannom tem
 pel bygningen. Men
 Jesus sagde til denom/See ij ey alt dettes

XXV Søndag effter

Textus Sædelig siger ieg eder/her skal icke blifue steen
Euangelij igiten offuer anden/som skal ey sønderbrydes.
 Som han sad da paa olbiérget/da trode hanss
 disciple wdi enrom fram til hannom/oc sagde
 Sig oss naar dette skal skee/oc huilket dit tilkø/
 melses tegn skal were/oc saa werdses endelighz?
 Det swaarede Jesus oc sagde til denom/ Seer
 til at nogen ey scorager eder/thij der skulle wel
 mange komme wdi mit naffn/ oc sige/ Jeg er
 Christus/ oc skulle bedrage mange. I skulle
 saa orlog art høre/oc saa røchte om orlog/ seer
 til att y lade eder icke forfære/det maa altsam/
 men gaa for seg/men der er icke end da enden
 fordi. Thij der skal seg opsette et folk emod det
 andet/oc ett rige emod det ander/ oc der skal
 komme pestilenz oc dyr tyd/ oc saa iordstietiff
 her oc der/ Ja der med skal drøffuelssen først be
 gyndes. Da skal man antworde eder wdi treng
 sel/oc dræbe eder/oc y skulle bliffue forhade aff
 alle foldt for mit naffns skyld. Ocsaa skulle da
 mange lade seg forarge/oc forraade hwet an/
 dre oc hade hwet andre. Der skulle oc opstaa
 mange falske Propheter oc de skulle bedrage
 måge. Oc effterdi ondstaben faar ofuerhond/
 da kylner Eterligheden wdi mange/Men hwil/
 ken som bliffuer wed intil enden/den skal wor/
 de salig. Ocsaa skal dette eigens Euangelium
 bliffue predicket offuer all iorderig/alle foldt til
 et widneshyrd/ oc saa skal endeligtet kome.

Dette exempel om Hierusalemis forstøringe
 med Tempel Ceremonier oc det hele isdes
 dom/faar Gud oss alle/som Euangelium høre
 att tencke

at tencke paa/at wy wdi igdernes forderffuelse
 nue see wort dom/om wy icke lade naades ord
 haue rom hos os. Christus hadde nu k udgiord
 sin faders willie oc wed  ngeli  l erd hwer at
 dyrcke Gud   a d oc sandhed/   fordi igder/
 ne wilde der wdi icke were h no lydige/ r mp
 rede saa hed  med sin wdwortes Guds ri nste
 oc wore dog gr delig onde/oc aff hi erte vgu/
 delige/da hadde nu Christus truwet denn  no
 gle saa dage tilforn (som Lucas scriffuer) med
 gr dede thaare/ oc saa nu snime wdi denne sin
 j ste predick en. Mat. xxi. oc xxij. att Gud skal/
 de wille stille denn  wed deres  r mptiste hel
 lighed oc ceremoniste dyrckelse/oc st de denn 
 selff til gr de med/at de skalde med tempel oc
 alt sdelegges. Der yndedes nu somme aff disci
 plene offuer (som det oc wel wor/ menniskelig
 at tale saare stor ynd ) att saadan kostelig byg
 ning oc swaare bekostning skalde saa vden all
 uytte forkommes. Oc synderlig een (scriffuer
 Marcus) wiste hannom kirckebygningen/ oc
 sagde/Mester see huilke stene/ oc hwad for ett
 bygge det er. Huilke han da atter swaarede det
 samme han s r hadde sagt/at der ey skalde blif
 ue een steen beligg des paa den anden/ men all
 ting skalde brydes oc legges sde / det ene med
 det andet/Oc det siger han saa alworlig/at det
 y sandhed skal saa s re. Her motte wel det hele
 pawestdom stielue oc bebre wed/huilke oc lige
 saa er bygd paa idele Ceremonier oc figdelige
 dyrckelse/oc med fast l sere grond.

Der Jesu disciple h rde h nom saa alworlig
 bliffue wed sine ord/da wilde de wide ydernes

J deres
 nes ende
 lige straf

Cap. xxi.

Cap. xxij.

re bes

XXV Søndag effter

Jesus re besteed/oc ginge fram til hannom/synderlig
paamin/ de fire/ Petrus oc Jacob/ Hans oc Anders/
der sine med saadant ett spørsmal/Naar dette skulde
det den/ were wentendes/naar han wilde igien komme
nō meest oc gisre ende paa werden. Som det wor al fast
macht deres mening/ att den gantste werden skulde
paalig/ med isdedomet forgaet/ att Gud skulde icke
ger. haffue lat isderne vndergaa/ før end det skul/
Marc. de haffue gaaet all werden offuer/ Saa wilde
vij. de oc wide tiden/ att de motte tage seg waare
for skade/oc trøste seg paa den wisse Christi til
kommelse. **M**ē fordi deres spørsmal lydde icke
fuldelig paa det dennom laa meest macht paa
til salighed. Da swaarede han dennō ey stor be/
sked der til/hwad tyd werden skulde forgaa/
eller naar Isdeland skulde ødelegges/men ad/
waarede dennom/att de skulde were wise oc see
seg wel for/altyd frøchte Gud/ oc lade seg be/
finde rede naar som helst det skulde were /at de
kunde leffue oc døes wdi Herren/ hwad heiler
Hierusalem eller werden skulde forgaa .

Seer til at ingen bedrager eder.

Løgens
afftig oc
forræder
lig lær/
dom.
Som han wilde sige/ **J** haffue icke behoff at
spørrie saa langt/lige som y torde frøchte for
Hierusalems eller werdsens forstøring/oc inge
fare wore eder nærmer/der y hadde att frøchte
for. **N**ey her er alt noget andet det eder nærmer
er det y oc wel motte meer frøchte for/att nogē
ey maa komme wed att bedrage eder/ forsøre
eder

eder fraa den rette sandheds wæy/ oc wdslycke
den Christelig troo wdi eder/ formiddels wråg
vnderwising oc falsk lærdom/ Zuilkē y nu aff
Guds naade haffue faaet wed mine ord oc pre-
dicken. Thñ lige som langt fredsommeligt leff-
net lidet eller inthet kan eder baade / der som
y lode eder saaledes stufte oc bedrage. Saa kan
eder oc Hierusalems eller werdsens endeligt
pla: inthet skade/ der som y holde fast wed E-
uangelium oc bliffue vbedragne/ men det sam-
me wil haffue stort konst behöff/ fordi

Der skulle mange sige/ Jeg er Christus

Wor Herre Jesus Christus (som tal nu desse
ord) wor hÿd Kommen wdi sin faders naffn/ aff
den himmelste fader wdsend/ til att røchte hæff
ærende/ oc forkynde hans befaling oc willie/
men isderne wilde icke høre eller troo hannom
Derfor trues dennom nu med løgnere oc bedra-
gere/ huilke de skulle saa mange/ effterdi dennom
wor icke om den ene sandheds mestere/ som
dennom sør wor sagt Jo. v. aff hannom sielff
oc langt tilforn aff hans tiænere de hellige Pro-
pheter Deut. xviij. oc Jesa. xxiij. Saa siger han
dennom oc endnu det sielff samme/ att det saa
wisselig dennom skal weyerfares/ Som det san-
delig oc giorde/ som den trofaste historiscriff-
were Josephus om mange adskillige haffuer
opskreffuet/ de seg wdgossue / icke aleneste for
predicere

XXV Søndag effter

predicere eller propheten / men for at were den rette Christus sielf / som wilde oc kunde befrø oc forløse alle sine effterfyllere fraa all Tyranni oc vlsckē / Chñ det er Christi synderlig embede oc huilken det kan giøre / den maa wel bære det naffn / oc hede Christus . Swordane før hadde weret Judas Galileus oc Theodas magus / der bode Josephus oc Lucas Euangelist om scriffue . Oc siden mange come / som vnder høye titel oc Christi naffn bedroge mange / oc wdrette saare meget ont / som Josephus oc Klarlig scriffuer lib. ant. xx. cap. xi. Oc synderlig y det næst effterfylledes xij. cap. om en Ægyptiske oprøriste forrædere / den Paulus den hellige Apostel oc motte høre aff Keysserens befelsmand Felice Act. xxi. Eblant de bedragelig selstaff wor oc den Simon magus / der Ægisippus lib. iij. cap. ij. Oc saa Lucas Act. viij. scriffue saa merckelig om / at han forrodde / saa saare mange / oc sid end S. Peder nog att staffe.

I skulle høre orlog.

Blod / Denne modgang oc vlsckē wilde Gud oc saa
størt / tilsende iaderne / før end hā dennō endelig gde /
ning 2c. lagde / at de skulde plages med swaar blodstørt
ere synd / ning / oprør / Frig oc stort ideligt mandemord /
Jens effterdi de wilde icke annamme Christum / wed
straff. huilken de motte haffue leff d bode aandelig oc
legomlig / oc hafft fred bode haff Gud oc men
miste / da finge de oc vfred nog som Josephus
oc mangfol /

Hellig Trefoldig. CCCXVIII

oc mangfoldig bescriffuer wdi sine bøger de bello Judaico / fraa det xi. cap. lib. ij. oc indtil det v. cap. lib. vi. Oc det mord begyntes vnder den landzherre Cumano / att der paa enn tyd blifue slagne xx. Tusende / vdi eet oprør der skee de wdi paaſte hellige dage / att en ryter y templen Faste sine Klæder op / oc lod iøderne see seg bag / oc der med forachtede saa oc forhaanede deres Guds tiænste med dennom sielff. Siden forkomes der oc mange wdi en trette Iøderne oc Samaritanerne finge tilsammen. Der yppedes oc en forrædelig baab / som baare snatere lønlig vnder Klæderne / oc forrædelig dræbte mange. Item det store mandemord der skee wdi Cæsarea / att paa een dag blefue slagne / xx. Tusende Iøder ihel. Item wdi Scytopoli. xij. Tusende. Wdi Ascolon halffredie Tusende. Wdi Prolomaide ij. Tusende. Item de aff Alexandria sloge halffredie sinde tiue Tusende iøder ihel. Wdi Damasco blefue slagne x. tusende Iøder etc. Saa oprørdes de io meer oc meet / Oc ingen raad kunde hielpe / att de wilde hafue fred oc enighed / men saa plockede Gud eblant dennom / indtil de saa høylig forbrøde seg emod Keyserē / oc dræbte den Romeſte herr oc Kong Agrippe Krigs foldē dett han hadde y Hierusalem liggendes / Oc der til med opwochte Keyserens stædholdere Cestium wdaff Syria emod seg / att de motte da paa det siste endelig vndgieldet altsammen / Oc Titus lønte dēnom plat wdaff.

Joseph 2
ant. li. xx
cap. vij.

See saa;

XXV Søndag effter

See saadant adwaarer nu Christus sine/ oc siger dennom / att de stulle høre altho meget der aff/ langt før end werden eller Hierusalem stulle forgaa. Han beder dennö dog bliffne fri/ modige oc vforfærede/ dennom skal dog inthet skade der paa/ Gud kan oc wil wel forwaare alle sine wdi all fare. Ocsaa tröster han dennom der med/ att han siger saadant at mue saa stee/ det kan icke andet were. Kan det icke andet were/ oc Gud wil saa haaffuet/ da maa man saa la/ det bliffue/ hwad wil man meget forgiæffs gre me oc bemøye sig/ for det vryggeligt er / Thif motte de tage waare paa att predicke Euangelium / oc lade Gud sielff raade med sit vlydige folk.

Der skal komme Pestilentz etc.

Endog historierne haaffue icke meget her om dog tuifl: wy der inthet paa/ at Christus haaffuer ey herr saa wel sagt sandninge/ som alle andre stæder. Pestilentz oc hunger wil oc almindelig gierne fylle med Frig oc orlog. Ocsaa scriffuer Josephus de bello Juda. lib. vi. Cap. xij. om en swaar dyrdæ wdi Hierusalem/ att der oc saa döde mange wdaff hunger oc nød/ effter som den prophet Agabus hadde spaad. Act. xi. För hwess skyld Apostlerne oc gjorde sin flyt at samle en almisse for de fattige Christne wdi Jødeland/ hwor de predicke e blant hedningene/ som wy lesse hoiff S. Pouel til dennom aff Corintho oc Galatia. Men denne iordstieff

pestilentz
fyl orlog

f. Cor. xv
oc q. Cor
rin. viij.
Gal. q.

aqte

Wellig Trefold. CCCXIX

achte de man icke saa saare for de andre plager
att nogē hadde meget screffuet der om/ Endog
Gud haffuer wisselig foruden tuiffuel saaledes
y adstillige maade wild forføers det dristige/
hordnackede oc wdskemedede folk/ der som de el/
lers hadde staa til att hielpe .

Da skal man forraade eder .

Ja naar saadan vlsckē gaar offuer isøderne
for deres synd oc vgu delighed/da motte Apost
lene waare til seg/ Ja da da wildet gielde den/
nom / det skulde da icke hede at were isødernes/
det fromme hellige folkets skyld / att saa storr
vlsckē worde op eblant denom/ men det gjorde
den Kiettersh oc wrange lærdom de førde / for
saadan deres ny falske sørsel wor Gud denom
vnaadig/oc wilde icke giffue dennom fred eller
løckē. Oc dette begyntes god tyd / saa tilig som
de effter pindz dag begynte att predicke Euang
gelium/da bleffue de grebne/hudstrugne oc il/
de medfarne/men aller swaarest effter S. Staf
fens død/ Saulus hialp en tyd lang der fast til
med/som Lucas scriffuer / Oc icke Isøderne al/
leneste/ men oc hñne tyranniste hedninge / som
Kong Herodes/ Demetrius / oc saadane deres
lige. Ja hwad den ene mand Paulus leed/bode
aff Isøder oc Hedninge siden han wor kommen
tblant det selstaff/ Det see wy. h. Cor. vi. oc xi.

De vgu/
delige
tilregne
Euange
lio den
straff de
lide for
syndeu.

Act. vñ/
viñ oc ix

Act i rñ/
oc rñ

Mange skulle forarges .

XXV Søndag effter

J Forsttes
tyd falde
mange
fraa tro/
en.

ij. Cl. iij.

i. Cl. i

ij. Cl. i

Det gielder oc Apostlerne til/att mange som haffue taget wed Euangelium/stulle fram melig falde der fraa igien/ Saa som den S. P. nels discipel Demas forlod hånom/ oc gaff seg til sin werden igien. Item Alexander oc hyme neus/Phigellus oc hermogenes/med måge andre flere/som lode seg locke eller true til at kaste den hellige Christelig troo/Oc det ey aleneste/ men bleffue Apostlernes vvnener/oc alle Christ nes howedfiende/Saa som Alexander hyn kaa bersmed ij. Tim. iij. Zymeneus desligeste/ hyne sporste forlobne Christne. Zuilket motte werit de hellige Guds tro tæneren en stort hiærtens sorg/hadde Christus icke forkyndet dennom det saa tilforn. Der paa kan man oc see hwor saare stor forfyllelsen mon weret/ effterdi der kunde saaledes trenges fraa mange fraa troen. Oc de samme skulle da (siger Christus) affwendes wed dennom som bliffue igien y troen/ de skulle da hade hwet andre oc forraade hwem de kunde offuertomme/at det wdi dennom skal findes sandningen man pleyet att sige/Omnis aposteta est persecutor sui ordinis.

Der skulle opstaa mange falske Propheter

ij. Cor. xi

Falst
lærdom
y Apost
lerns tyd

Ja dieffuelsens Apostle/som slegede seg ind saa som lysens engle/ hyne glubendes wiffue/ der stulde seg vnder saare klæder/ wilde siunes att were wdsende aff Christo/ at predicke hans Euange.

Dellig Trefoldighed. CCCXX

Euangelium/men meente seg dog sielff oc de
res egen nytte/ thj predickede de oc lempede
Euangelium der effter/saa som de kunde sielff
baffue gaffn der aff/ emod hwilke den hellige
Apostel Paulus hadde meget att skaffe / Paa
huilke han oc y sine sendebreff sette høye Klawe
maal/ oc siger dennom att tiæne icke Gud saa **Ro: xvij**
som de sagde/oc wille lade seg tycke/men deres
egen bug/Ja hadde bugen for en Gud/Phi. iij.
att de wore vtro arbeydere/ oc Christi korsfes
fiende. Ja icke alene Paulus Klawer her paa/
Men S. Peder/Johannes oc Judas/ alle Klæ/
re de der paa/att saadane wilde gierne vnder
Euangelij skyn forlegge Euangelium/foruden
de andre som med menniskelige tant/ gammel
sedwaane eller falsk Philophj/oc egne optench
te fund oc saa stridde der emod/ som S. Pouel
oc Klawer paa Col. ij. Desse skulde ey helder gis
re sin ymage forgieffs/ thj mange skulle troo
dennom/saa som menniske ere løgnachtige/
oc falde fast snarre til løgn end sandhed.

Onskaff faar offuerhond oc Kiærlighed kylner.

O denne onde forgifftige verden/ effter Folkes
Gud haffuer nu bewist sin Kiærlighed oc vdygd
welgierning alsom størst offuer all maa/ mod
de/ da bliffuer nu menniskens Kiærlighed Gud oc
oc tacknemhed alsom mindst/ Ja plat plat hæff ord,
s s ij flygner

XXV Søndag effter

flygner oc kylner/ Oc synd oc ondskaff woxer
da først til/oc bliffuer større. Zuillet S. Pouel
oc beflawer ij. Tim. j. Att alle/de Christne skul/
de were wdi Asia/wore hannom alt fraawende
See saadant motte de tencke paa/det kom den/
nom noget meer wed/ och hengde dennom ner/
mer paa/end Hierusalés forstøring/eller werd/
sens affgang. Først de bedragere som seg skul/
de wille wdgifue for den sande Christ/ oc for/
raade saa alle de dennom wilde lyde. Der næst
den sorg de motte wete seg aff det affald deres
medbrødre skulde da saa wdi troen. iij. Den fa/
re de skulde sielff staa aff wrige lærefædre. iij.
Den yrtacknemhed dēnom skulde møde. v. Seng
sel oc skammelig død de motte wente seg/
med anden meer werdsens vlsøcke der wilde falde
ind eblant. Dog trøster han dennom emod alt
dette/her med/att der som de wille bliffue fast
waarafftige oc bestandige / saa skulle de for/
windet fuld wel/oc det skal bliffue dennom alt/
samme til salighed. Denne samme Christ saffu
oc prophetij wdi alle sine puncter skulle wy oc
betrachte oc lade oss wed komme/ oc trøste oss
med det samme gode haab/att wy wille staa oc
stride mandelig/oc bliffue endelig worafftige
til ewig salighed.

Gud glæ
ber sine
wdi for/
gen.

Euangelium skal predickes.
See der haffue Christi disciple en trøst oc
stort glæde til at flycke al sorg med/ Emod alle
falske

Dellig Trefoldig CCCXXI

falste Christos oc Propheter/ emod alle blod/
 girige tyranner oc affaldende Christne / skal
 Euangelium bliffue wed macht/ Oc inthet des
 minde woꝛe oc wdsprede/mē io meer oc meer
 wdbredes/ indtil det lyder offuer all werde/ end
 det stund isderne ere wed macht. Ja lige som
 det bliffuer de Guds wdwolde predicet til ett
 widnes byrd oc wis hed paa Guds naade oc e/
 wige rige / Saa skal det oc predicet alle vgu/
 delige isder oc hedninge til ett widnes byrd/ att
 de skulle were ewindeligh fortabte/ effterdi de
 haffue forsmaad oc forstut naadens ord Oc
 Saa skulle de sielff isderne were/ for al werdsens
 g̃yne/wredens oc fordg̃melsens exempel/ naar
 de da saa saa græseligt oc forferligt et endeligt
 der alle menniste muc wel grue for.

Roma. j.
 Col. j.

XXVI Søndag effter Dellig Trefoldighed. Epistelen scriffuer . Jesa- ias Prophet Cap. x.

AA siger Herren. O
 Israel/ der som dit
 folk bleffue end saa
 som sand paa hawet
 da skulde der wdaff
 ss iij dog

XXVI Søndag effter

bog igien komme en leffning . For
naar forderffuingen bliffuer styrdt /
da skal retferdighebē inddygge. **Thi**
den weldige bemādede **Herre** lader
wel en forderffuing gaa for seg/ dog
styrer handen igien offuer det hele
land . Derfor siger den weldige be-
mandede **Herre** saa/ wer inthet red
for **Affur** / **Al** mit folk som boor i
Zion / **Wel** slaar han deg med tiep
pe/ oc løffter sin staff op mod deg/
som det gick i **Egipten** / thi det er
endnu bort om en saare føye tyd at
giøre / att myn hastighed oc wrede
offuer deres vdygder skal haffue en-
de. **Sidē** skal den bemandene **Herre**
opwecke en swebe offuer dennom /
saa som i den **Midianitiske** slacht-
ning wde paa den marcē **Dreb**. **De**
han skal opløffe sin staff / den han
brugte paa hawet/ saa som i **Egipten**
 . **De** paa den tyd skal hans byr-
de alt mue wige wdaff dine skuldrer
oc banff

Dellig Trefoldig. CCCXXII

oc haff aag wdaff dÿn hals / oc end
stal aaget rodne bort aff ret fedme.

j Dette er en stort naade oc fromhed aff Gud
att han reffer sitt folk / men dog til maade / Oc
naar det siunes forderffuelse wdi bonden ofuer
alt / da er han snarst til att gÿre en god ende /
Ocsaa naar han er fuld wrld . Saa som denne
dags Euangelii oc lyder / om Isderne y Hieru-
salem / huilke han befortede den swaare bestol-
ding / for de wdwolde / som der enthen nu wore
ablant / eller end der effter aff dennom fodes
Kunde / ehwor wel de hadde fortiant en gronde
lig reen sdeleggelse.

ñ Oc saa meget starpere Gud haffuer lat riset
weret / saa meget meer wil han wde sin gunst
til oss igien / oc haffue oss des Kiærre / naar syn-
den er affthouen / oc retferdighed oc fromhed
nedstyffuer oc indduger pluzelig / icke y drop-
petal men ofuerflødelig wdi en fuld haab / wed
en fremmede retferdighed / den wy wed troe al-
le haffue wdi Christo Jesu:

ij Thi beder Esaias / att Ahas med det me-
nige folk skulle were yfrøchtafftige / oc frøchto
inithet for den Assyriske macht / thÿ saadane sid
de wille oc were til. Det samme er deres forfæ-
dre weyerfaret wdi det land Egipten / saa wel
som mangelande wdi Canaans land / de Kunde
dog inthet stude / naar Guds wrede er stillet /
oc Gud er blesfuen wen.

s s iij iij Ja

XXVI Søndag effter

liij Ja hwo dennom da wil røste/der Gud saa
haffuer giffuet wenstæff/ han kan icke andet
end giøre seg sielff skade / lige som exempel er
screffuet om Egipterne Exo. xiiij. Oc Madia/
niterne Jud. viij. huilke Gud straffede sielff/ det
stund han lod sine gaa oc lege for seg.

v See saa straffer Gud wel sine børn/ oc læ/
der riset were skarpt/men strax bryder handet/
eller kasteret wdi ilden. Han icke aleneste befri/
de her igøderne wdass Assiriens wold oc tyrā/
nē / men ocsaa tog han herredømen fraa den/
nom/ oc lod dēnō kōme vnder Romenerne/Oc
siden lod han med det samme vnder deres her/
redøme kōme den rette frj mand oc forløser
Jesum Christ/ som skulde bryde det rette træ/
doms aag/som den gamle fiende hadde offbon/
dene oc befnytte wdi/ han haffuer da betaget
off synden/ oc rigelig smurd off med naade oc
gunst wdi Christo.

Euangelium scriffuer S. Mattheus Euangelista Cap. xxiij.

Jesus sagde til sine
disciple. Naar j saa
at see den ødelig wes/
perstyggelighed / der
omtald er wed Da/
niel Prophete/ staa=
endes

Dellig Trefoldig. CCCXXIII

endes paa den hellige stoed / giffue
seg acht der paa hwo som det loess/
Ja da fly seg heden op paa biergene
hwo som er wdi Jødelād. Oc hwo
som er offuen paa taget / han stige
icke neder at hente noget wdaff sitt
huus. Oc hwo som er wde paa marc
ken / han wende seg icke tilbage att
hente sine klæder. Ja wee word de
vloete oc diendes quinde wdi de da
ge. Mē beder att eders fluct ey maa
stee om winteren eller om Sabba
ten. Fordi der bliffuer da saa stort
angest / hwordant ey haffuer weret
fraa werdsens begyndelse indtil nu /
oc aldrig worde skal. Oc bleffue de
sane dage icke forkortede / da bleff
ue der inthet mēiske wed / Men for
deres skyld / som wdwolde ere / stul
le de forkortes. Der som nogen da
wil sige til eder / See her er Christus
eller der / saa tror icke. Thij der stul
le opstaa falske Christi / oc falske pro
s s . v pheter /

XXVI Søndag effter

pheter/oc skulle forgiffue store ierteg
ne oc vnderlige gierninger / saa ate
(wore det ellers mueligt) ocfaade
wdwolde motte bedrages . See ieg
haffuer nu sagt ederet tilforn . Der
for steer det saa de sige eder saa till/
See han er wdi ørcken / da gaar ick
wd / See han er wdi kammerne / da
troer ick . Fordilige som et lingnet
wdkommer aff østen/oc finnes ind
til weste / saa skal oc mēnistens søns
tilkommelse were . Men hwor som
aadselet er / dyd samles wel ocfaa
ørnene .

See suaa
rer Chri
stus till
disciple
ns spør
maal.
Dani. ix.

HEr gaar nu Jesus nermer til at swaare paa
spørmaale / som hæ aff sine disciple wor
adspurd / effter som forscrefuet staar paa den
næst forgangne Søndag / Oc siger dennom
ett wist tegen / paa huilket isdernes endeligt
maa were kendeligt. Oc det wil han ey andet
giffue dennom end det som før wor forkyndet
wdi scrifften / huilket er oc aller tryggest. Saa
som hann gjorde wed S. Hansses disciple /
der hann : dennom de iertegne / der Jea
saae

Dellig Trefol. CCCXXIII

saias Prophet hadde spaad om / att Messias
skulde giorre.

Dene weyerstyggelighed / som hadde en grødelig forderffuelic / oc en wiss ødeleggelse med seg / maa wel / effter somme wise mends wdleggelse / forstaas / det Keyseres billede / som Cairns Calligula / eller som andre Historier wdwiiser Claudius Nero lod sette indi templen hofswingen / det wor / hof Cherubin / huilket Jøderne wor en vsigelig stort weyerstyggelighed / den dog betegnedede dennom en wiss vtuisfachtig ødeleggelse / oc ey dennom fæde nogen løcke siden den samme tyd . Dog wdleggeret Chrysostomus den gamle oc hellige høylærde Doctor in Matth. Home. lxxvi. om Den Romeste herrs tilkommelse for Hierusalem / wdi Vespasiani tyd / Der hanss søn Titus kom der for med sitt megle Krigsfolk / effter deres vlydelse oc offuertrædelse wor bleffuen saa mangfoldig emod de Romeste herrer . Denne samme forstand giffuer oc Lucas Euangelist / Cap. xxi. med desse ord / Naar y faa att see Hierusalem were aff ryttere belagd (siger hann) Saa wider / att hennes ødelse er der hart hof / See dett Matthens Kalder en weyerstyggelighed / det siger Lucas att skulle were eit rytterst belag / Oc bode sambæres de med dett samme / att den samme rytterst herr / huilken wor Jøderne den største weyerstyggelighed / som skulde blifue isdernes banesaar /

Weyer/
stygge/
lighede.

XXVI Søndag effter

banesaar / oc gisre dennom den endelig skade. Marcus legger oc saa noget der till / att den samme weyerstyggelse skal staa / der som henne icke burde / som Hierusalem wor oc den hellige stad / der Gud hadde lyst sin fred offuer / der hedninge hadde burd att bliffue ybwaaredes. Ocsaa der offuer giffuer texten oc klarlig wdi alle de samme is. Euangelister / att det er den rette forstand. Thi der fyller saa strax ordene paa / med raad oc formaning / at hwo som da er wdi Isdeland / den skal strax vfortsffuet forsee seg heden op paa biergene / oc giffue seg ingen stunde til at tage meget med seg / Icke end sine klæder / der han skal stule seg wdi / men alt det han kan packe seg / oc see sitt eget skunste. For hwess skyld han oc forkynder dennom wee / som Kunde eller mue icke fly / fordi der skal plat inge ande raad eller middel were til att vndgaa den samme forderffuing / wden en snarr flucht oc hedenfærd.

Gud wil
de betee-
wrede
wde naa
de.

Zuillet Christus siger dennom nu saa me-
get merckelig / paa det att de ey skulle bedrage
seg sielff / med saa mange framfarne exemple /
der som gud saa offte hadde hiolpet dennom /
oc reddet dennom wdaff woffue / oc fare / lige
som han skalde endnu wel saa gisre. Men Chri-
stus hassuer allerede betaget dennom det haab /
oc opsgd dennom all Guds hielp oc bystand /
Oc truet dennom haardelig att alt det hellige
Prophetiske blod skal komme offuer dennom /
som de oc deres forfædre hassue wdøst / som hã
oc her

Dellig Trefol. CCCXXV

oc her siger/att der skal were strengthed forudt
 all naade/ Saa att aldrig enthen hafuer weret
 noger tyd hørd/ eller noger tyd skal Kunde hør
 res saadan legomlig angeft oc werdzlig ynckel
 lighed / som dennom da skulde offuergaa. Oc
 de Kunde icke lenge woret wed / att nogen eer
 hadde bleffuet igien aff dennom alle sammen/
 med saadans gruelige plager / dennom bleffue
 paaborne / der som Gud hadde icke giord en
 snarr ende paa bestoldingen / for deres skyld /
 som hanffwdwolde wore/enten aff denom som
 nu leffde/ eller der effter sødes Kunde/thi wilde
 Gud ey haffue det hele slæchte øde lagd / bode
 for de skulde were alle menniske ett speyl oc ex
 empel/ wdi huilke man motte see Guds wrede
 oc heffn offuer synden / Oc de Gud hadde der
 eblant motte oc komme paa sin tyd/effter S.
 Pouels prophetij. Roma. ij.

Dette bad nu Christus Jøderne lesse oc giff
 ue acht paa/som dennom oc laa macht paa/att
 de motte vndgaad den store drøffuelse oc for
 derffuing. Effterdi de haffue da forsømet seg /
 oc haffue der offuer faaet deres rette fortient
 lgn/da staar hanff ord her igien til oss / forma
 nendes off/att wy skulle were tancfefulde/ lesse
 oc høre/oc tencf der noget paa/ det Apostelen
 adwaarer oss hedninge/at Jøderne ere affbrod
 ne grene for deres wantroes skyld / Ja sparde
 han icke dennom / som wore de rette naturlige
 grene/aff den rette naturlige oliue roed opwor
 te (de som wore aff gammel tyd ett synderligt
 wdwold

Dette ex
 epelmaa
 lære off
 at jrøch
 te Gud

Rom. xij

Ro. iij

XXVI Søndag effter

Rom. ix. wduold Guds folk/der Gud hadde forplichtet seg til med en synderlig pacht/gifuet sin low oc sande Guds tiænste/ løffte oc tilsaftn / Sædre/ Patriarcher oc Propheter/ for hwess skyld han hadde saa meget giord wdi Ægypten / ørcken/ Canaan/Babilon etc. Aff huilke Gud wilde oc lade sin søn sødes/oc for dennom først føre sitt Euangelium/eblant dennom leffue oc dø / op/ staa/opfare/sendte sin aand / oc koste end siden saa måge Apostlers oc Apostoliske meds blod paa dennom/att de motte worde salige) Spar de han icke dēnom/ men heffner saa forfærlige paa dennom all deres oc forfædrens vlydelse / oc aff bryder saadane naturlige grene/som worde naturlige wdbrustne oc wdgrode/ aff den naturlige rod oc bull/meget meer mue wy frøchte som ere aff naade indplantede oc podede wdi deres stæd/wy staa fast snarere til att wdrycke oc aff brydes/om wy bære icke god frucht. Der for setter Gud oss wdi scrifften saadane adskillige exēple for/Englene som først syndede/den første ny verden y Noes tyd / Sodomam med de andre stæder / oc synderlig desse for alle andre / att wy skulle tencke paa det som screffuet staaer. Psal. cxv. Der som y idag høre hanss røst da forherder icke eders hærter etc. Hå thør ellers swerre oss en eed/at wy skulle icke kōme in/ di hæss huile. Oss ligger oc saameget meer mact her paa/som wy der effter skulde kōme / skulde icke end heller bliffue fare oc frestelse foruden/ saa som worde Herre Jesus siger oss nu her.

Siger da

5. Pet 2.

Ge. viij.

Ge. xix.

Wellig Trefoldig. CCCXXVI

Siger da nogen/see her eller der
er Christus etc.

Her med giffuer off Christus adworsel/hwor
dane wilfor Christdomen/dē Gud samler seg
wdaff hedningene/maa wente seg/naar som is
derne ere nu bleffne ødelagde oc forderffuede/
indtil den yderste domedag. Da ia da/naar is/
derne/som aff falske Christis oc løgnachtige
Apostle hassue saa lat seg bedrage/oc ere nu alt
borte/da skulle dog icke samne de forredelige
oc løgnachtige aande styre seg/dieslen skal dog
icke wille soffue/men hwor han kan opwede
saadane samne wilde forføret/ der skal han
wel were wde om. Oc hwi skulde han den løgn
achtige onde aand det nu meer lade end no/
ger tid tilforn/der Gud hadde icke predicere
eller Propheter att bruge/ da predicede han
sielff/Gene. iij. Saa hadde dieslen da ty heller
falske Propheter der emod/ thj predicede
han oc sielff/oc sielff wdi ormens person førde
sin løgn emod Guds sandhed. Siden der Gud
talde wed Propheter/da wor hā der emod wed
sine falske Propheter/Sielff frestede hā Guds
søn Christum/Sine falske Apostle hidzede han
wd emod Christi Apostle/ oc forholdt isderne
fraa Euangelio. Lige det sielff samne skuide
han oc nu wille giore wed hedningene/siden
EVANGELIUM wor kommet till den/
nom/ thj saaledes er han altyd seg sielff
lyg /en løgnere oc en mærdere haffuer han off
forstningen

Christus
fortyn/
der wild
farelse y
wore ty/
der.

XXVI Søndag effter

færftningen weret / saa blifuer han altyd indtill enden / Saa som det wel kender paa de store wildfarelser / Aletterth oc blinde forfæringe / de han saa adskillige haffuer y mæge maade paa / færd off / wdi disse framfarne tretten eller fiortien hûdrede aar / oc endnu daglig forarbeyder der paa / att indføre off meer / som wy wel lætelig mæe fornemme paa giendsberth oc adskillige suermerth / den han opwecker emod det helige Euangelium . Huilket de hellige Christi Apostle haffue oc tilforn med all trostaff adwaared off . S. Peder. S. Pouel. S. Judas oc S. Johannes / Ocsaa Christus sielff her med disse ord . Ja oc saa langt tilforn Daniel den hellige prophet. Cap. xij.

ij. Pet. ij.
ij. Thess.
ij. i. Jo.
iij.

Att wy nu ret mæe wide oc forstaa / huilke disse falske Christi ere / som ere oc haffue weret da haffue wy att betæcke oc besinde hwad Christus er / hwad hans embede skal were / oc hwad den rette sande Christus hadde att wdrette her paa iorden hoss off . Naar wy saa kende den rette Christum paa sit embede / Siden kunde wy wisse te oc kende de falske Christos paa det samme y gen paa det de wdgifue seg for de som de icke ere / oc for disse falske der de icke kunde gisre fylleste . Nu wor det den rette lærre sande wor Herres Jesu Christi ærinde hÿd / att hã skalde lære off Guds mening oc willie mod off / gisre forligelse mellom Gud oc off / forhuerffue off synders forladelse / oc fly off naade oc ewig salighed / lucke helffuede oc oplade himmerig for off / gisre off till fry Guds bønne oc gisre

Dellig Trefoldig: CCCXXVII

oc giste oss en fry tryg oc vtuiffuelachtig sam-
wittighed her paa/ at wy timelig oc ewindelich
skulde fare wel oc aldrig ilde. Dette haffuer oc
wor Christus wdrett / der haffuer hann sande
widnesbyrd paa / wdaff scriffen/ oc sine egne
krafftige gicrtinger . De som ere nu her offuer
indkomne / oc wdgiffuet seg for att were den
samme person / saa som hyn Ben Cuzba wdi
Reyser Hadrtani tyd wed Guds aar c x x. oc sic
re der Galatinus scriffuer om. Item Macho/
met i Turket etc . De era desse falske Christi .
Oefaa de som tage seg saadane embede til / de
Christo tilhøre / endog de lade seg icke saa fal-
de/ men giffue seg dog wd for att forlade synd /
att kunde dele naade oc aflad med syndere / att
kunde frelse fraa helffuede oc giffue himmerig
etc. Oc med saadan sechtiste lærdom bestred
det hellige Euāgelii/ oc splidte den hellige kir-
kes enighed / wdi grecken eller indi kammer /
lønlig eller aabebare (Swordan Pawens kir-
ke er all fuld wdaff/ Ja haff hele rige der gant-
ste er bygd paa) De ere oc falske Christi (det
er wrangelich oc falske smurde) som tage embe
det fraa Christo / oc lade hannom icke behol-
de det blote naffn igten/ att han maa hede / de
wille dog were Christus. Ja Christus merck
den der smurd er / saa som den sande Christus
Guds Søn er aff Gud smurd/ med alsomhø-
este naade oc aand/ men lige som desse ere Chr-
stus till/ saa cre de oc smurde/ falske Christi ero
de/ falske er oc saa deres smørelse/ som steer paa
t t bender

XXVI Søndag effter

hender eller howed/med ollis som rodner bort
eller thoes wdaff.

Saadan en howedpseudochristus haffuer
den Romeste Pawe lenge weret / icke alleneste
en antichristus/dē Gud oc Christo wor emod/
Men den sielff wilde were Christus/ icke til
naffns/ men till embedet oc machten/ Oc der
haffuer han brugt mange Propheter till / som
haffue wdpredickt hans hōyhed oc guddoms
macht / Oc wÿst folk hÿd oc dÿd effter synders
forladelse. Zuilket er oc bleffuet bekræftet oc
stadfest med iertegne/ som Christus her siger/
oc end saadane iertegne som noget drage oc
sinnes att haffue paa seg /saa som hÿne Kong
Pharaos troldfarle wd Ægypten gjorde / men
ere dog (som S. Pouel siger. ij. Thess. ij.) icke un-
tdel løgnachtige iertegne/ formiddels den sam-
me Satans krafft/som hannom med sine apost-
le haffuer wdsend. Derfor wilde det oc bliffue
en krafftig wildfarelse effter S. Pouels spaa-
dom/saa som oc wor bōrligt / effterdi man wil-
de icke annamme Jesum den sande Christum /
der man kunde hafue fareet wel wdaff/thÿ skul-
de werden saa forblindes/att hun skulde gierne
tage emod saadan een/den aff seg sielff kom/ oc
dieflen wdsende / Oc gjorde iertegne / icke aff
Guds men ÿ Satans krafft.

Dieflen
gior oc
iertegne
til løgns
stadfest-
ning.

Johā. v.

Chi raader Christus wor Zerre/ at wÿ saa-
dane icke skulle were fylachtige / oc ey tro den/
nom enthen for ord eller iertegne/ widēdes det
att trold-

Dellig Trefol. CCC XXVIII

att troldfarle oc troldkoner gisre oc stundom iertegne / saa som hyne Egyptiske wyslinge / Simens Magus 2c. Item lige som dieflen lag de wind paa med iertegne at frecke Guds low wed falske Propheter / som Moses wel fornam. Deut. xij. Saa wilde han oc med iertegne gisre sitt beste til att forwende Christi Euangelis wed falske apostle / som Christus herr forkynnder. Wy skulde dog icke were saa laete att løbe / oc saa snare til att tro / Ja wy skulde henge saa hart wed det Euangelium / som Christus hadde een sinde saa krasstelig med guddommelige iertegne befresset oc stadfest / att wy aff ingen iertegne skulde lade oss røre til att træde fraa den lærdom / der wy saa een sinde wore bleffne saa wisse paa / aff saadane andre iertegne / de oss saa kunde giffues for / Ja de gisre denom icke men giffue dennom wel for / som Christus her siger / thj dieflen gisr dennom / aff Guds til- ladelse / att de mue bliffue nog bedragne / som bedrages / forwildes oc fordømes skulle / oc icke wille lyde oc achte saadane gode raad oc adwor- sel aff Christo oc hanss Apostle / seg sielff til sa lighed. Saa att wildelse oc blindhed er bleffuen saa stor / att ocsaa mange wise / hellige oc wd- wolde Guds børn ere faldne vnder samme wildfarelse / endog de ere icke bleffne der wd beliggendes / Men Gud hassuer racht dennom honden / oc hiolpet dennom op igien till sa- lighed .

Ero. vdi
Act. viij.

XXVI Søndag effter

Christus ad
waarer
med sigt.

Matthe
17:13.

See fordi dette er nu saa almorlig nødig oc
vnmistende en adworsel / da fornyer Christus
henne end een sinde/ oc siger / See ieg haffuer
nu sagt ederet tilforn/wille y nu lade eder stuf
fe/da er det eders egen skyld/ y kunde icke sige/
att y ere ey adwaarede / Derfor lader den ene
Christus were eder nog/huilken y allerede haff
ue/den oc wil aandelig bliffue hof eder indtil
werdsens endeligt / Oc ey nogen anden kōmer
wden den samme paa det siste/wen da skal han
icke sende mǎge forridere for seg/ men saa sage
oc snarlig komme / lige som et lūgnet suelder
seg / saa tilig som det wdbrøder y den ene him
mels øde/ saa breder det seg wd/oc slunns strax
med det samme vnder all himmelen ossuer den
bele werden . Saa wilde oc Christus effter sin
hedenferd y ingen anden maade lade seg til sū
ne/eller giffue seg tilkende for den yderste dag/
wden wed det ord oc Euangelium han nu had
de predicket / wed huilket han oc hadde lat seg
tilkende/oc forklaret seg for werden/wdi huil
ket han oc wil bliffue kendelig indtil werdsens
endeligt. Men da (naar det skal gielde) da wil
han skōnde seg/att det skal (som Paulus siger
i. Thess. iij.) were gford med et øyeblik / som
en hondwending att han skal komme nedstige
des y lufften/ saa skulle hans wdwolde opstige
wdi wæyret til hannom/ oc (som Christus her
ligneret wed aadsel oc ørne / huilke seg wel
lade finde) der skulle wy alle med hannom mō
des / oc saa bliffue altyd hof hānom/saa man
ge sou

Dellig Trefoldig. CCCXXIX

ge som han kender seg wed / oc hannom sande/
lig tilhøre / som rette tro Christne.

Thå lader oss betencke hward forblindelse
wý háffue weret wdi / oc wde Gud tilbørlig **Sorma-**
tack / fordi han háffuer oplúst oss / oc giffuet **ning till**
oss sandheds weyerkendelse / Oc lader oss be/**folket.**
rede wore læper med de klaage Jomffruer / oc
háffue oss ý alle maade saa / att wý ere altýd
rede / naar týden vforwaarendes Kom
mer/att gaa ind med denne wor brud/
gom / Herre oc háffding Jesu
Christo Guds Søn/till det
ewige brullup. Der wý
da med alt himme/
riges herstaff
mue háfue
ære oc
glæ/
de
hoff Guds/
der Søn oc den Zellig/
saad til all ewighed/oc loffue
hannom foruden ende.

AMEN.

t t 17 Register

Registeret offuer denne Sommerdeel

A

Aff synd straffer Gud werden.	xlvi
Aff egen retferdig hed	xlviij
Anden straffer werden for dom	xlviij
And lærer sandhed	xlviij
Alting haffuer sin tyd	li
Anden gior sande Christne	lxxviij
Anden bær widnes byrd om Christo	lxxix
Apostolifte predickere bære widnes byrd om Christo.	lxxix
And/oc icke bogstaff nytter	lxxx
Anden holder ordet y ferste tancker	lxxxvi
Alt ont wendes de Christne til gode.	lxxxviij
Adskillige hinder fraa salighed	cxiiij
Abrahams skød	cxviiij
Alle gode glædes wed andres welfart	cxviiij
Adskillige secter eblant isderne	clxxvi
Adskillige folck y Christendomen	cc
Affald y troen	ccxxv
Acbeyde stalle wy/oc lade Gud sørge	ccxxviij
Alle ere wy meget skyldige	ccxxxix
Handelig fattigdom	ccxcviij
Anger giffuenhed for synden.	ccxcviiij
Handelig Guds dyrckelse	cccviij
Aff søye orsage worde fomne saligè	ccc
	Beendelse

Register.

B

Bekendelse fyl troen.	xiij
Bønens krafft	lij
Bønens wilkor	lij
Begyndelse til salighed	cij
Barmhiertighed	cxxxv
Broderlig Kiærlighed	cxlj
Broderlig Kiærlighed estes aff de Christne	clxx
Budene ere lige store	cclij
Budet er første trappe til himmels	ccclxij
Bøn oc aluorlig tro flier off Guds hielp.	cccxx

C

Christi opstandelses krafft.	liij
Christus forbedrer sine	xj
Christus tal sine haardelig til	xj
Christi tollighed	xxij
Christus er vor hinde.	xxvij
Christus kender sine	xxvij
Christne ire icke Korss foruden.	xxxv
Christus giffuer glæde effter sorg	xxxvij
Christus haffuer tald om alt det aanden skal forclare	xlviij
Christne menniskers fulkomne glæde.	lij
Christus beder for oss.	liij
Christi almechtighed	lxxij oc lxxvij
	t t iij Christus

Register

Christus wil aandelig kendes aff sine.	lxxxviii
Christne elste Christum effter sitt ord	lxxxviii.
Christne mennifters fred	lxxxvi
Christus wor frivillig til døden.	lxxxviii
Christus er slangen	cvi
Christus bewiser seg att giste rett	cxix
Christus er mistundheds exempel	cxix. v
Christi flyt til att predicke Euangelij	clix. oc ccv
Christus ynckedes offuer menniftens vselhed	ccvii
Christus er wor forbedere til faderen	ccviii
Christi legom er wor lægdom	ccviii
Christi legomlig krafft wddeles y ordet	ccix
Christus stod icke effter meniftens roeff	ccx
Christi vindstibelihood	ccxxix
Christus trøster de bedrøffuede	ccxxix
Christus wil alle wel	ccxlv
Christi redebonhed til oss	ccxlvii
Christus forarger icke gierne nogen	ccxlvii
Christus er fremmed oc hassuer hjem.	ccxlvii
Christus hjælper først til siælen	ccxxxviii
Christus kender alle hærter	ccc
Christus forsmagr icke lidet	ccc
Christus adwaarer med flyt	cccxxviii

Register.

Den hellige Kirckes thoo nøgle	xxiij
Disciplerns Eisdelighed	xli
Den helligaands første embede/at trøste de gode.	xli
Det andet att straffe de onde	xliij
Det Credie aands embede att lære	xlviij
Dieslen far wild sielff	xlv
De hannom lyde fare oc wild.	xlv
Den Zelligaand er en bønnaand	l
Den Zelligaands iij embede	li
Dieslen er ond	lvij
Det wor Christo gaffnligt at ferdes	lxxviij
Daaben er gienfødsels wanbad	clij
Den aandelige dømer alle oc dømes aff ingen	clij
De Eisdelige wille icke forstaa det aandelige ord.	cv
Den hellige scrifftes forachtelse giør skade.	cxviij
Den fader med sin fortabte søn	cxvij
Den Christelige troo.	cxlix
Det hellige Korff	cxlix
Dieslen saar sin løng.	clxxviij
De Christne skulle were flittige	clxxviij
Det er andet at haffue/oc andet at tiene	ccxxij
Dieslen er en løgnere oc morderere	celiij
Den gode Gud wil oc haffue off gode	ccxxij
Det aucter de gode att de onde ere vdygdelige	ccxxij
	ccxxij
t t v	Dieslen

Register.

Dieſen giør oc ferregne til løgns ſtadfeſtning
ccccviii

E

En Kircke aff iøder oc hedninge.	xxxj
En god ſamwittighed giſſuæ vnder Forſet ſtorr glæde	xxxviii
En tro bøn forhwerffuæ allting	liij
Euangelii er en predickē for alle	lxvj
En trøſt mod gtenwordtghed	lxix
Euangelii er det fiſte Guds ord til werdē	cx
Euangelium priſer Guds naade	cxij
En blind kan icke wiſe anden wey	cxix
Exempel aff det ny oc gamle Teſtamēt	clxxv
En læremæſter ſtall adwaare ſine for ſtade/ Et vnderlig wortegen	cxv
Englers ſtabning	(clxxv. cclij)
Englene bleffue aff ſeg ſielff onde.	cclij
Englene ere Guds ſendebud til off	cclv
Englene ſtygge off til det gode	cclv
Englene ſtride emod dieſene	cclvj
Englene beſterme off	cclvj
Englene bede for off	cclvj
Englene begiere aff off/ Qdmyghed/ Kyſthed/ Aizrlighed/ Sandruhed/ oc Aedruhed	cclvii
Englene ſtulle wj icke dyrcke	cclviii
Euangelii fylder Lowens predickē.	cclxiiij
Exempel att frøchte Gud	ccxxv
	ſtuchv

Register

F

Frucht aff Christi prediken	xj
Frucht aff Christi opstandelse	xv
Fred oc glæde troens fruchter.	xxij
Falske hiurder	xxx
For wor frøblighed maner Christus off till bøn	lij
Fader/huad det haffuer paa seg.	lx
Fader/wor/huad det betyder	lx
Fader wor er y himmelen	lxj
Frestelser henge off paa	lxv
Faderens willighed mod off	lxxvij.
For wor egen skyld er Gud off inthet got plich- tig	cx
Figurer y det gamle Testament	cvi
Fordømmelse haffuer ingen ende eller maade	cxvij
Folkes letferdighed wed ordet	cxix
Falste Propheter føre seg indi Kirkens tjenste	clxx
Fremmed troo.	ccv
Falste helgene driste paa gierninger	ccv
Forstand paa gierninger	ccv
Falste helgene kende icke synden	ccv
Folkens tilfald	ccv
Fordristelse oc mis hob.	ccv
Fremmed troo	ccv
Falste Christne	ccv
Forsællelse leder til himmel.	ccv
	Falste

Register

Salft lærdom y Apostlerns tyd ccccx
 Formaning til folket ccccxix

G

Gud er hoff demom som tale om hannom	xc
Gud lader seg kende y adskillige maade	xj
God snaec gior got	xix
Guds behagelighed y Forset	xxxv
Gode menniskes bøn for oss er nyttelig	li
Gud maa wel lide wor egen bøn	liii
Guds bøn bede gierne	lviii
Guds rige	lxii
Guds willie sker y himmelen	lxix
Gud frester til gaffns	lxxj
Gud hører alle de slittelig bede	lxxv
Gud stadfester sine ord med iertegen	lxxx
Guds aand offueruinder all modgang	lxxxvii
Gud wil haffue alle salige	cx
Guds naade prises	cxi
Guds naade er stort	cxi
Guds siyt til wor salighed	cxix
Glæde er aandens frucht	clii
Guds ord predicæes icke forgiæffs	clx
Gud giffuer sine nog til søden	clx
Gaffned skal tilscriffuis icke wort arbeyd men	clxi
Guds welwillighed.	clxi
Guds	

Register.

Guds gierninger ere mechtstene stælsans	clxx
Guds ords krafft	clxxi
Gud behager de ringe	clxxii
Guds rige staar icke y ord men y krafft	clxxiii
Gode gierninger bassue v. fruchte	cxv
Guds heffn offuer hauss ords forachtelse	cxvii
Gud achter intet om mennistelig fromhed som menniste achten	cxviii
Gud achter dennom meget som lit achte seg sielff.	cxviiii
Glæden maa nu wære stort	cxvix
Gud frychtighed skal wære y de Christne	cxvix
Girighed sæder v. gudelighed	cxvixi
Gud lader seg kiende y Christo	cxvixii
Guds ords krafft	cxvixii
Guds store oc fuldkomme naade:	cxvixiii
Guds naade til synds forladelse	cxvixiii
Gud gienskaldet sin naade fraa alle som ingen naade giøre	cxvixiiii
Gud fortøffuer til større hielp.	cxvixiiii
Gud glæder sine wdi sorg	cxvixv
Gud wilde betæe wrede wden naade	cxvixv

S

Historien om Jesu opstandelse	lxv.
Swi Christus nødes til at dø	lxv.
Swi Euangeliū predickes først y Hierusalem	lxvii
	Swor

Register

Swor til Christus er hyd kommen	xxviiij
Hwi folk lignes wed faar	xxviiij
Hedningers kald til Euangelium	xxxj
Hwi Christus swer	liij
Hwi Gud lader icke sine altyd lide lige wel	lv
Swad pater noster indholder	lxj
Suorledes Gud boor hoff sine	lxxxv.
Hwi Gud boor icke y verden	lxxxv.
Hwi alle Euangelister kalles een	cxj
Hwi Gud lader oss wildfare.	cxv.
Hwi Christus omgick med syndere	cxvij
Herstaf maad omme	cxvij
Suer rette seg sielf først	cxvij.
Hwi S. Hansses tilkommelse saa herlig bescriues.	cxliij
Hans prises for ordsens skyld.	cxliij
Hwi Gud staeder wildfarelse	clxxviij. oc clxxij
Hierusalem trusel	cxclij
Historie om Hierusalem bestolding	cxclij
Himmel tegne	cxcvj
Swad salighed Christi nærwærelse hadde med seg	ccxiiij.
Swad person Christus skulde were	ccclxiiij
Swer skal giffue anden.	cccxvij
Hwi wy holde alle helgens høytid	cccxvij
Hwi Isderne wore Christo saa fiende	ccciiij
Herstaf mue oc skulle de Christne were	vnder cccv.
Herstaf ere wy v. honde skyldige	cccvi
Hedenste seyer offuer leg	cccviij
	Jesus

Register

I

Jesus er tollig med sine	xxxvi
Inthet nyt lærer den helligaand	xlvi
I Jesu naaffn bede wy	li
Tertegen stee for de wantroes skyld	lxviii
Ingen maa føre seg sielff indi predickembeder	clxxi
Ingen gjør gode gierninger wden den god er	clxxix
Jøderne bleffue først falledede aff Gud/ oc siden	cclxxvi
Hedningene	ccxxvi
Jødernes endelige straff	ccxxvi
Jesus paaminder sine det dēnom meest macht	ccxxvi
paaliggēt	ccxxvi

K

Kirckens ttenere hede oc bturder	xxx
Korffens lignelse	xxxv
Kisdet kender icke Korffens ord	xxxvi
Korff wil fylle Guds ord	lxxx
Kierligheds exempel y Christo	ccxxix
Kierlighed regerer offuer alle Lowe	ccxlvi
Korffens tyd falde mange fraa troen	cccxi
Lazari	

Register

Lazari hellige vilkor	cxv
Lowen lærer at kiende synden	ccxvi
Løgekunst er achtelig	cccvi
Løgenafftig oc forrædelig lærdom	cccxvi

Menniskelig blinghed	liij oc cxciiij
Menniskes groffhed y Guds sager	ix.
Menniskelig strøblighed	xiij oc xxi
Menniskelig vformuelighed	xij.
Manering til at bede	lx
Menniskes vforstådighed y de aandelige ting	ciiij
Mod giendgbere	cxlviij
Marie taænemhed oc ydmyghed	clviij
Magnificat med sin wdleggelse	clviij oc clv.
Mennisten skal gige sin gierning endog Gud gige alting	clxiiij
Mandsæt er døden werd timelig oc ewig	clxx
Sammon huad det merckes	clxxviiij
Macht att forlade synd	cclxx
Mod Christum forliges de som ellers icke kun/ de.	ccciiij
	Offerters

Register

Off settes icke tyd eller stæd for til bøn	Æ
Om børne daaben	lxxvij
Ordet skulle wy høre	cxlv
Off giffæes effter siun	clx.
Om gaaff skulle wy med synders/til deres for/ bedring	ccxlvj.
Off giffues gode engle mod de onde	ccliij
Om sorg for hwssinde	ccclxxvij.
Ordsens krafft y de troendes	ccclxxvij
Opstandelsen er wor trøst mod døden	cccxiij

Penitents oc synders forladelse er y kircken	xxvj
predicere skulle lide	xxvij
Propheetier om Christo	lxx
Phariseerne ære naadens fiende	ccxij
Pharisaist retferdighed	clxxvij
Paa lærdom skal man fiende lærefadrē	clxxij
Phariseerns ildwiliighed mod Chri. Istum.	ccxlvj
Pestilents fyl orlog	cccxxvij

Register

X

Rigdom mæ wý wel haffue/men icke tianens	ccxxv
Renhiertighed høret Gud til	ccxcix

S

Sandheds forstand er aff Gud	cxv
Synders forladelse y Kircken	lxv
Sacramenter ere wisse tegn	lxvii
Sacrament wden troen gaffne inthet	lxviii
Synd mod Kiærlighed	cxvi
Som wý gisre saa skal off gisres igien	cxviii
Sande Christne menniskers retferdighed.	clxvii
Spotte tiltale er helffuede werd	clxx
Strømtere synde mod Gud	ccij
Screfftemaal er got dog icke budet	ccxxix
Sand Guds tienste	ccxxxi
Såw sager	lccxxxi
Borg oc sygdom/syndens sold	ccclxx
Skylden aabenbares wed Lowen	ccclxxix.
Borg oc modgang lynes	ccxcvii.
Sand Guds tienste	ccc

Stort

Register

Stórt tro. ccxxi
 Syndsens straffer blodstørtning ccxxviii

Z

Troen hører til bønne	lii
Troen søyer folk sammen y Kiærlighed	clij
Tungen oc øret ere sørrelige	ccviii
Tactsigelse fyl troen	ccx
Troene exempel	ccxxii
Troen bygger paa ordet	ccxxiii
Tactnemhed er troens frucht	ccxxiiii
Trøstelig bewiser han seg	ccxxix
Tactsigelse	ccxli
Troen y den siuge	ccxlv
Troen y de fire	ccxviii
Troens wext	ccxxv
Troen giffuer sundhed	ccxxvii
Troen forbedres	ccxxviii
Troens frucht.	ccxxviiii
Tolmodighed	ccxxviii
Trerfthed wdi werdsens bønne	ccclii
Troen wor frøbeligst y isderne	cccc
Troen er mechtig	ccccvi

B

Vgudelig Fræsenhed ccc
v v ij vfula

Register.

Vfuldkommenhed y gode gierninger	ccj.
Vtaclnemhed vil Gud heffne	ccxx
Vtaclnemhed	ccxxiij
Vgudcligheds spotter vforstandelig	ccclxx
Vtaclnemhed vil Gud straffe	ccclxxviij
Vfulkommen troo	ccclxxxiij
Vformuelighed til att betale.	ccxc
Vgudelige tilregne Euangelio den straff de li/ de for synden	ccccxv
Vdygd mod Gud oc hanss ord	ccccxx

Wy skulle ds oc opstaa med Christo	vj
Wort kyndskaff paa Christum	xxix
Wy bede Guds buds fuldkommelse	lxviij.
Wy mue bede om timelig næring	lxviij
Wy bede mod dieflen	lxxj
Wantro er størst synd	lxx
Wy hassue nu icke ny iertegen behoff.	lxxxiij
Werdslig ære hindrer salighed	cxj
Med Christum Come wy til faderen.	cxv
Wy skulle achte Guds ord oc indskick	cxliiij
Wrede er en fordømelig brøst.	clxxviij
Wredelige tegen ere fordømelige synder	clxxix.
Wduortes hellighed hassuer stgøne wduendige wilkor	ccclj
	ccclj

Register

Wy skulle icke giøre effter wort tycke	cclxx
Wed ordet giffuer Gud naade	cclxxv
Wduortes mørck	cclxxix
Wantro straffer Christus.	cclxxxiiij.
Wort beste ramer Gud	cclxxxv
Werdsens bogen fare ilde.	ccc
Werden er Guds spotterinde	cccxiij
Weyerstyggelighed.	cccxxiiij
Wore tyder forkynder Christus wildfarelse	cccxxxv
Wisse tegen paa falske lærre	cccxxxvi

Tryct till Magdeborch
hoff Daniel Walther oc'wel
med stor flytt corrigeret.

M. D. XXXIX.

Christianus Dei Gratia Danie norue
gie Sclavorum Gottorūg Rex Blef
uicensis holsatie Stormarie et Ditmale
dux In Oldebürg et Delmehorst Comes

